TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0370

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

Mss. Joppi 370

DOCUM. FRIUL.

1271-1300

UDINE

Mss. Joppi - N° 370

D O C U M E N T I   F R I U L A N I

FASCICOLO	1° -	Dall' anno	1271 al 1280	(Doc. N° 63)
"	2° -	" "	1281 al 1290	(Doc. N° 55)
"	3° -	" "	1290 al 1294	(Doc. N° 68)
"	4° -	" "	1295 al 1297	(Doc. N° 50)
"	5° -	" "	1298 al 1300	(Doc. N° 60)

... anno primo Ind. XIV. Ego Philippus Notarius etc.

octo dies venturos et ipsa ...

1271. 21 Genn.° Brische (casale nella giurisdiz.ne di Sesto) – I f.lli Leonardo, Olcherio e Giac.° di Versola promettono all'Ab. Alberto di Sesto di non vendere il Cast.° di Versola e gli altri beni in quella villa senza il permesso dell'Abate.

(N.B. Ambedue questi Atti stanno nella med.a pergamena nel Museo Civ. Udin. Ab. di Sesto).

In nomine Christi die Jovis X exeunte Januario in presentia Dominorum Gabieli, Zanati, Verreletti de Prata, Federici de Pinzano, Henrici Squarre, Zanini de Portugruario testium et aliorum. Domini Leonardus, Olcherius, Jacobus fratres per se et Vernerio fratre suo et suis heredibus promiserunt et steterunt in manibus Dni Alberti Dei gratia Abbatis Monasterii Sextensis quod non vendent nec alienabunt nec aliquo modo dabunt castrum Verxole nec aliqua bona que habent in dicta villa Verxole alicui vel aliquibus sine verbo et voluntate dicti Dni Abbatis vel suorum successorum et quod non dabunt et non ponent dictum castrum in manibus aliquorum sed ipsum bona fide servabunt et custodient ad honorem et bonum statum Ecclesie Sextensis, quam quidem faciunt promissionem sub ypotheca omnium suorum bonorum presencium et futurorum; et si ipsi vel aliquis eorum contra hoc venerint presumpserint cadant ab hereditate omnium suorum bonorum et dicta bona ad Sextensem ecclesiam devolvantur.

Actum fuit hoc in tegete Absolonis de Brischis Curr.te. Millesimo ducentesimo septuagesimo primo Indictione XIV. (currente)

Ego Philippus Notarius qm Dni Ugolini de Constantiis iis presens interfui et rogatus scripsi.

Data come sopra – I sudi f.lli promettono di non incontrare matrimonio per 3 anni prossimi senza l'assenso dell'Abate.

In nomine Christi, die Jovis X exeunte Januario in presentia Dominorum Gabieli, Zanati, Verreletti fratrum Prata, Federici de Pinzano, Henrici Squarre, Zanini de Portugruario testium et aliorum. Domini Leonardus, Olcherius et Jacobus per se et fratre suo Dno Vernerio et suis heredibus promiserunt et steterunt in manibus Dni Alberti Dei gratia Monasterii S. Marie de Sexto Abbatis et sub pena centum Marcarum argenti; quod non facient aliquod matrimonium cum aliqua vel aliquibus usque ad tres annos proximos venturos sine verbo et licentia dicti Domini Abbatis. Fideiussores predictis Dominis de Verxola fuerunt Dni Gabriel, Zanatus et Verreletus de Prata et Dnus Federicus de Pinzano, promittentes quilibet ipsorum in parte et totum cui melius tenere voluerit attendere et observare omnia supradicta predictis de Verxola sub eadem et pena supradicta.

Actum fuit hoc in tegete Absolonis de Brischis Curr. Millesimo ducentesimo septuagesimo primo Ind.e XIV. Ego Philippus Notarius etc.

(10) 4

2

1271, 18 aprile. Gemona. Lagnanze dell' Abate di Moggio per le molestie che aveva recato ai di lui sudditi il fu D. Enrico q. D. Mattia di Gemona.

A. D. MCCLXXI, ind. XIV, die XIII exeunte Aprili, presentibus D. Morando sacerdote plebano plebis Cluse, D. Leonardo de Glemona, Luito filio Lazari de eodem loco, Zeraldo de Buia et aliis.
Meynardus notarius scriba D. Wecilli abbatis Mosacensis presentavit et tradidit scriptum unum Jacobo Basadone de Glemona continens tali modo.
Coram vobis D. Jacobo Basadone de Glemona et sociis vestris comissariis testa-
menti q. D. Henrici filii q. D. Mathie de Glemona conqueruntur
Abbas et Conventus Monasterii Mosacensis quod dictus D. Henricus agra-
vavit et molestavit eos et suos tam per se quam per suos multociens
indebite et iniuste ultra et extra confines et terminos Montis Mottasii
qui confinat versus orientem in gradum Livinali et in fontibus de Wosleiplas
et a meridie in aqua que dicitur de Racolana et a sero in quodam rivo de
Golleg et a septentrione in magnis crestis sive saxis, accipiendo sibi
et suis hominibus extra confines predictos quinque capos valentes v libras
veronensium in monte de Glieso qui est prius monasterii Mosacensis et
equam unam valentem duas marchas et ultra in villa de Clusa ante domum
Compagni.
Item dicunt quod predictus D. Henricus fecit eis multociens magnam iniuriam et dam-
pna per se et suos conducendo oves et alia animalia ad montem Mottasii
et reducendo abinde iuxta fluvium Racolane supra bonis et possessionibus
dicti monasterii, quod de iure facere non debebit.
Item dicunt quod homines dicti D. Henrici commorantes in Clusa non debeant
habere de iure molendina nec stabulos nec prata nec tantum agriculturam
et comunitatem infra confines Cluse nec prata nec stabulos nec agriculturam
nec comunitatem aliquam habere debent extra et ultra dictos confines
et ipsi fecerunt et faciunt molendina, stabulos, agriculturam, prata et
occupant silvas et salinas monasterii prelibati ultra confines predictos

filium condam domini Engelpretti et Rantulfum de Vicardo cives

et infra et faciunt picem et vendunt arbores et ligna que faciunt et extrahunt de silvis dicti monasterii contra omnem debitum rationis in predicti monasterii et ipsorum preiudicium non modicum et gravamen.

Item dicunt quod omnes homines de Canalibus Clusie solvant eis decimam vel certum censum de pice quam faciunt, homines dicti D. Henrici et filiorum et D. Ulvini decimam dicte picis et lignaminis qui faciunt et extrahunt de silvis dicti monasterii eis dare et solvere contradicunt et ipsi solvunt eis de omnibus aliis rebus vivis et mortuis decimam et decimam de predicta pice et lignaminis eis dare recusant. Quare petunt eis satisfacionem de predictis et aliis bonis que vobis dederunt in scriptis de bonis dicti D. Henrici vobis commissis facere debeatis ut ipsius anima exinde valeat et possit gaudere.

Actum Glemone supra tabulam ipsius Jacobi Basadone et Lutarii Zirioli.

Dalle note di Giacomo Nibissio not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

1271, 17 Febbrajo. Venegia. Il Primicerio della Chiesa ordina al Custode della Chiesa di Cividale di pubblicare la scomunica contro il Capitolo di Aquileja che molestavano alcuni Senesi che riscuotevano in nome della Chiesa a Tolmezzo la pesola dei canali della Carnia

Viro discreto D. Lupoldo canonico et Custodi in civitatis ecclesia Civitatensis Petrus Primicerius ecclesie de Venetiis subdelegatus venerabilis patris D. Philippi olim Archiepiscopi Ravennatis quondam Apostolice sedis Legatus salutem in domino.

Cum auctoritate predicti Domini Legati excomunicationis sententiam protulimus in Dominos Decanum et Capitulum Aquilegense eo quod legittime perpetuos ammoniti non destiterunt a molestatione quam inferebant Rolando de Bonsignoris, Bonaventure Bernardini, Francisco Guidonis et sociis eius civibus et mercatoribus Senensibus super mutam Cluse et de Tumey et peculia canalium domini Patriarche a Clemona superius in solutionem et pro solucione debitorum quorumdam in quibus dictus D. Patriarcha et Aquilegensis Ecclesia ipsis mercatoribus erant obligati per dictum D. Patriarcham et Aquilegensem Ecclesiam dictis mercatoribus usque ad certum tempus concessis et ipsos publice excomunicatos usque ad condignam satisfactionem denunciamus, vos primo secundo et tercio peremptorie ammonemus ac districte discretioni vestre mandamus quatenus in maiori Ecclesia Civitatis predictos Dominos Decanum et Capitulum Aquilegense denunciare publice excomunicatos singulis diebus dominicis et festivis in celebratione missarum studeatis coram populo aliquin in vos scriptis presentibus di nostri ymo D. Legati et sancte sedis Apostolice mandati fueritis contemptores ex[communicationis] sententiam promulgamus. Data Venetiis . XII exeunte Februario . XIIII Indictione.

Reg. Originale Vol. IX, N.[110] Archivio Capit. di Cividale [illegible]

filium condam domini Engelpretti et Rantulfum de Vicardo cives

1241, 23 [illegible] Castello di [illegible] [illegible] di [illegible]

Anno MCCXXXI, ind. XIIII, die VI exeunte februario [illegible] D. Ludovico de Vilalta, D. Iohanne de Zuchula, D. Leonardo de [illegible] [illegible] eiusdem loci, Menegardo Walangine [illegible] Nicolao [illegible], Nicolao Wolderico de Altaneto, Almalrico filio D. [illegible], de Civitate, Rodolfo filio D. Bertrami eiusdem loci, [illegible], Alexandro dicto Mangatore castri Franchi de Feltro, Gramoflangio de [illegible] et aliis.

D. Ulricus filius [illegible] Matheo de Glemona pro se et heredes suis et Mathiusius eius nepos filius quondam Henrici pro se et fratres et heredes suos volentes inter se castrum [illegible] dividere taliter sorti fuerunt, in parte namque dicti D. Ulrici venit libello sortis aperto in quo nihil scriptum erat turris [illegible] D. [illegible] et turris Camere cum palacio in medio versus Glemonam, cum prata et pomerio prout designatum fuit [illegible], [illegible] et caponem [illegible] palacii versus maiorem Turrim usque ad rubrum pomerium et de pratum versus pratum curie prout etiam assignatum fuit.

In parte namque Mathiusii et fratrum devenit libello sortis scripto pars versus Tricentum scilicet Turris altior supra porta cum [illegible] et palacio et ecclesia et [illegible], prout designatum fuit ibi cum prata et pomerio usque ad rubrum [illegible] in superiori parte et inferiori et posteriori usque ad Rubrum, tali pacto inter eos inito, quod nullus eorum possit [illegible] valeat elevare Turres maiores vel altiores alio cum muro vel lignamine nisi [illegible] quod Turris maior modo est nisi de eorum comuni voluntate procederet, et quod de palacio firmato in Turri D. Ulrici [illegible] tantum possit quantum designatum fuit de hostio usque ad Turrim, [illegible] in pena CC marcharum aquilegensis monete et fideiussores [illegible] pro D. Ulrico D. Iohannes de Zuchula filius D. Bernardi et pro Mathiusio [illegible] fideiussor in solidum D. Ludovicus de Vilalta eius avunculus cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum. Ceterum promiserunt facere unum murum comunaliter (2) inter unum et alium prout designatum est de uno muro ad alium de muro castellano altitudine duobus passis [illegible] comuni a terra supra et [illegible]

(1) Nell'originale le parole intercluse sono sottosegnate.
(2) leggerei comunaliter

[illegible] [illegible], [illegible] de [illegible], [illegible]

filium condam domini Engelpretti et Rantulfum de Vicardo cives

[illegible] dalla [illegible]

[illegible] sopra di parte ghibellina

. . . ad duos annos completos in pena L marcharum denar. aquilegensis
monete qui facere recusaverit in hoc termino teneatur solvere facienti,
cuius pene fideiussores extiterunt pro D. Alvino D. Johannes de Zucchula
predictus et pro Mathiussio D. Ludovicus prefatus salvo quod D. Alvinus
habere debeat introitum et exitum per portam dicti Mathiussi hinc ad duos
annos completos. Insuper promisit dictus D. Mathiussius dicto D. Alvino
quod quandocumque heredes sui ad etatem legitimam pervenerint ratum et
firmum habebunt et tenebunt divisionem predictam si fuerint requisiti in
pena CC marcharum denariorum aquilegensis monete, fideiussor in solidum extitit
D. Ludovicus de Villalta cum obligatione omnium suorum bonorum etc.
promittentes dictus D. Alvinus pro se et Mathiussius tam pro se quam fratri-
bus et heredibus eorum dictam divisionem firmam et ratam ~~et gratam~~ perpetuo habere
et tenere, non contrafacere vel venire ratione aliqua vel occasione in penis
predictis, cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et futu-
rorum, penisque solutis vel non, dicta tamen omnia que superius leguntur
semper habeant per omnia firmitatem. Actum in dicto Castro

Dagli Atti di Giacomo q. Filippo not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

1271. 2 Aprile. A S. Maria di Strada (presso Medea).

Compromesso tra il Capitolo di Aquileja e Filippo duca di Carinzia capitano generale del Friuli e i liberi e ministeriali e fautori da una parte, cioè i Conti di Gorizia e i liberi e ministeriali loro e fautori, quei di Giustinopoli e Federico di Capriaco dall'altra parte, in alcuni Nobili di ambe le partiti per questioni non definite da altro compromesso fatto al ~~tempo~~ del fu Gregorio di Montelongo Patriarca di Aquileja.

[In] nomine Christi, amen. Anno a nativitate eius millesimo ducentesimo septuagesimo primo, indictione XIIII, die jovis secundo intrante aprili [pres]entibus dominis Walterpertoldo de Spingenbergh, Asquino de Varmo, Dietrico de Sacilo, Henrico de Pisino, Lupoldo de Eberstain testibus et aliis. (Spingenberch) Cum domini Asquinus et capitulum sancte Aquilegensis ecclesie et dominus Philippus dei gracia illustris dux Carinthie, terre Fori Julii capitaneus generalis, pro se liberis et ministerialibus Aquilegensis ecclesie fautoribus, coadiutoribus et amicis ipsorum ex una parte et nobiles viri domini Meynardus et Albertus fratres comites Goricie et Tiroli pro se liberis, ministerialibus, fautoribus, coadiutoribus et amicis ipsorum et specialiter Iustinopolitanis et domino Friderico de Capriaco et domino Conone de Minillano ex altera compromisissent in viros nobiles et prudentes Asquinum predictum decanum Aquilegensem, Berengerium prepositum Sancti Volrici, Henricum de Villalta, Gabrielem de Prata, Walterpertoldum de Spingenberch, Asquinum de Varmo, Henricum de Mels et Fridericum de Pinzano electos pro parte dicte Aquilegensis ecclesie et dominos Fridericum de Cavoriaco, Cononem de Minillano, Henricum de Pisino, Jacobum de Ragonia, Iohannem filium condam domini Engelpretti et Rantulfum de Vicardo cives

Commissari eletti pel compromesso o arbitrato dalla parte Guelfa

Commissari eletti per parte Ghibellina

Justinopolitanos Conradum de Riffenberg et Ugonem de Duino
electos pro dictis comitibus de omnibus litibus controversiis et
questionibus que vertuntur vel verti videntur inter ipsos et
predictos liberos ministeriales fauctores coadiutores et amicos
ipsorum a tempore confirmacionis bone memorie quondam
domini Gregorii patriarce Aquilegensis et ipsis non existentibus
in concordia in termino eis in compromisso prefixo, compro
misisset de predictis omnibus sicut superius legitur in viros
magnificos dominos [S]tephanum inclitum regem Hungarie
et Henricum illustrem ducem Bavarie pro se et predictis
omnibus, ut usque ad festum resurrectionis [domin]ice pro-
ximo venturum per se vel per nuncios suos ferrent arbitri-
um inter eos sicut in compromisso confecto inde et sigillis
predictorum dominorum capituli Aquilegensis ecclesie et
Philippi ducis Carinthie et predictorum dominorum comitum
roborato plenius continetur quia terminus ferendi arbitrium
supradictum nimis brevis erat memoratus dominus Asquinus
decanus et capitulum dicte Aquilegiensis et dominus Mathias de
Rivarotta vicedominus patriarchatus Aquilegensis pro se et
predictis ~~omnibus~~ de parte sua ex una parte et dicti
domini comites Goricie et Tiroli pro se et predictis omni-
bus de parte sua ex parte altera de communi concordia
accedente in crastinum ~~[illegible]~~ consensu nunciorum pre-
dictorum dominorum regis Ungarie et ducis Bavarie videlicet
magistri Gregorii canonici Albensis capellani dicti regis Ungarie
e domini Henrici de Mosdorf et Conradi canonici de Otengin
notarii domini ducis Bavarie missorum cum plena commissione

ad ferendum arbitrium supradictum presentibus domino Friderico de Eber=
stain magistro Johanne notario de Lupico et aliis in Aquileja in stupa
sibi domini decani prorogaverunt terminum ipsum usque ad diem
sabbati per totum diem post festum resurrectionis proxime venturum
in eo statu et condicione securitate ac pena, sicut est et
continetur in compromisso predicto, ut ipsi nuncii non obstan=
tibus diebus feriatis procedant et procedere valeant in feren=
do arbitrium supradictum. Promittentes utraque parcium
sub eiusdem statu condicione securitate ac pena se ratum
habituros et firmum prorogacionem termini supradicti nec
contravenire racione aliqua ingenio sive causa. Actum
ante ecclesiam sancte Marie de Medea iuxta stratam.
In cuius rei evidens testimonium et eciam maius robur
presens instrumentum predicti decanum et capitulum
et domini comites Goricie et Tiroli fecerunt sigillorum
suorum pendentium munimine roborari.

(S.N.) Et ego Henricus de Arten imperiali auctoritate
notarius publicus hiis omnibus presens interfui et rogatus scripsi.

(S.N.) Ego Otolinus Justinopolitanus et incliti Gregorii marchio=
nis notarius me subscripsi et presens instrumentum signo
meo corroborari.

= * Originale nell'Archi: Aulico di Vienna =

* in dono
Comiti Ludovico Frangipán
Thallóczi dell'Archivio di Corte e Stato di Vienna.

Copiato
Udine 6 Novembre 1898 – Joppi Antonio

1271. 2 Aprile. a S. Maria di Strada —

Compromittenti Da una parte (Guelfi)

Aquileja (Decano) e Capitolo di Aq.a e D. Filippo duca di Carinzia, capit.o gen.le promittenti anche pei liberi e pei ministeriali della Ch. di Aquileja

Compromittenti Dall'altra parte (Ghibellini)

Mainardo Conte di Gorizia e Tirolo per se e pei liberi, Ministeriali e amici presso i Giustinopolitani e D. Fed.o di Caporiaco, Corrone di Mimiliano

Si compromettono nei seguenti eletti ... (Guelfi)

in Aquileja decano Fed.o Beringerio Preposito di S. Volrico, Enrico di Villalta, Gabriele Prata, Walterpertoldo di Spilimbergo, Aquileja di Varmo, Enrico di Mels in Fed.o S. Anzano (questi eletti dalla parte della Chiesa di Aq.a).

E nei seguenti eletti da parte imperiale o ghibellina.

Fed.o di Caporiaco, Corrone di Mimiliano, Enrico di Pisino, Giac.o di Ragogna, Gio. del qm Engelpretto e Pantolfo de Viardo et Cives Justinopolitani, Corrado di Tiffenberg, Ugone di Duino (questi eletti dei Conti di Gorizia)

...ı della *Casa ducale* di ...ioni e le *crudeltà* di

...dal Carli Antichità italiche)

. XIIII die tertio ...gratia Episcopo Justi... ...higravit, qui vitam suam ... circa annos XXII et propter ... Justinopolitanam pervenit cum ... Domino Episcopo de licentia ...um per ipsum Dominum Epi... ... duxit in celicio paupertate ...XIV et mensibus XI et diebus ...uiescat in gloria paradisi.

...era a quel sito che tuttogiorno ... e la Gravisa, al bivio delle ...nte e verso Trieste, muovendo ... si rinvennero anche cose ro... ...che da Ariolo a Capodistria ...uando Capodistria stava tutta

K.

e non essendo concordati sulle liti, controversie e questioni
e attenti li a esso fine del tempo della conferma nel fu Patr. Gregorio

Prima si compromisero nei Magnifici Signori Stefano inclito Re d'Ungheria ed Enrico illustre Duca di Baviera ambo per se e per tutti li predetti & fino alla prossima Pasqua o per se o mediante nunzi faciano l'arbitrato come nel compromesso munito coi sigillo del Capitolo d'Aquileja e del Duca Filippo di Carinzia e dei predetti Co. (di Gorizia). E poichè il termine era troppo breve, il Decano Aquilejese, il Capitolo di A. e D. Mattia di Rivarotta Vicedomino per se e predetti da una parte, e ~~dall'altra~~ i Conti di Gorizia e Tirolo per se e predetti ~~dall'al~~ dell'altra parte, di accordo comune ~~anche~~ colla approvazione nel giorno seguente dei nunzj dei predetti Sig.ri Re d'Ungheria e Duca di Baviera cioè M.o Gregorio canonico di Alba cappellano del S.do Re d'Ungheria Domini Enrico di Mosdorf e Corrado canonico di Frising notaio del Duca di Baviera incaricati di pronunziare l'arbitrato essendo presenti D. Federico di Ebristein, M.o Gio. di Lupico abbate di altri in Aquileja nella stufa del Decano prorogarono il termine fino al sabato dopo Pasqua.

= Qui si disegnano Guelfi e Ghibellini.
Gli antichi Caporiaco ricomparvero in queste carte

L'atto 1271 allude ad una trattazione assai importante, ma qui il soggetto non è trascritto altro che colle parole de omnibus litibus controversiis et questionibus que vertuntur vel verti videntur. Per gli Istriani converrà vedere il Diplomatario Istriano, e gli atti degli antichi Caporiaco

Anno 1271.

13 Agosto, Indizione XIV. Capodistria.

Morte in Ariolo di Capodistria della Monaca Cunizza della Casa ducale di Carintia, riparatavi da Sacile, per fuggire le persecuzioni e le crudeltà di Ezzelino da Romano.

(Da lamina di metallo ritrovata in Ariolo territorio di Capodistria, registrata dal Carli Antichità italiche).

Anno Domini Millesimo CCLXXI. Indict. XIIII die tertio decimo mense Augusto vivente Domino Conrado dei gratia Episcopo Justinopolitano. Soror Cuniza de Carinthia virgo de hoc seculo migravit, qui vitam suam duxit honeste cum hobedientia apud Sacilum in ordine humiliatarum circa annos XXII et propter persecutionem et crudelitatem guerre Icelini de romano ad civitatem justinopolitanam pervenit cum pluribus consororibus et tunc suppliciter et devote requisito nominato Domino Episcopo de licentia sui conventus apud Ecclesiam Sancti Michaelis de Riolo in Remitorium per ipsum Dominum Episcopum est inclusa. Quae ibidem vitam suam sancte honeste ac caste duxit in celicio paupertate jejuniis vigiliis abstinentia confessionibus et orationibus multis annis XIV et mensibus XI et diebus duobus. Cujus anima per dei misericordiam cum sanctis Angelis requiescat in gloria paradisi.

Questa monaca Cunizza della Casa ducale di Carintia era ascritta al Monastero delle umiliate di Sacile, nel quale rimase 22 anni; fuggendo le persecuzioni e le crudeltà di Ezzelino da Romano, passò al Romitorio di S. Michele di Ariolo di Capodistria ove si fece rinchiudere, e vi passò murata (come si diceva) pressochè quindici anni, contando allora trentasette anni di monacato.

Questo Ariolo era a quel sito che tuttogiorno dicono S. Michele, e la Gravisa, al bivio delle strade verso Pinguente e verso Trieste, muovendo da Capodistria, ove si rinvennero anche cose romane. — Sembra che da Ariolo a Capodistria fosse tragitto, allorquando Capodistria stava tutta in isola marina.

K.

Tipografia del Lloyd Austriaco.

1291 circa — Lettera del notajo Rodolfo a Filippo duca di Carinzia sulla decima di Treven ed altre vertenze coll'arcivescovo di Salisburgo.

Karissimo Domino suo Philippo Illustri Duci Karinthie Domino Carniole (tergo).

Karissimo Domino suo Philippo Illustri Duci Karinthie Domino Carniole Rudolfus Notarius promptum servicium et fidele. Ad mandatum Dominationis vestre et litterarum vestrarum super ordinationibus vestri avunculi venerabilis Archiepiscopi Salzburgensis ad Dominum Nicolaum et Vicedominum Frisacensem in debilitate et infirmitate maxima quantum potui melius laboravi presentans eis litteras vestras et avunculi vestri sicut in vestra gratia demandarat quibus litteris D. Nicolaus per omnia sic respondit quod in colloquio habendo inter avunculos vestros Dominum Regem et Dominum Episcopum Salzburgensem in Moravia supra singulis velitis vobis personaliter respondere. Sed D. Philippus sic respondit quod supra ordinationibus vestri avunculi ex parte ipsius nullas habet litteras sibi missas immo si habuisset aut haberet supra eas litteras quecumque Ecclesia Salzburgensis in tantum in pecunia ~~in paupertate~~ sit exhausta quod non posset pecuniam talem vel ipsius partem aliqualiter vobis dare. De decima in Treven sic respondit quod dum presens sit actio inter avunculum vestrum et dictos pueros de Treven pro dictum ... enorata et eis divina cum sint subtracta etiam excomunicatione ... possiti nec per hoc possit ... actionem dicte decime obtinere De bonis

Transunto di Castelli

autem vobis receptis in Bolzano preterito se deliberem vostram esse asseruit et dixit illa vobis velle in Sachsenbach Stalle aut Mastrey finaliter ordinare subiunxit etiam quod cum predicto colloquio nisi causa legittima retardaret supra omnibus illis ac aliis vellet vobis verbaliter respondere. Unde quod gratie vestre expedire noveritis ordinetis.

Da perg. orig. nell'Arch. Cap. e. di Cividale ~~Vol.~~ Vol. VII N. 100:

1272, 27 Gennajo. Gemona. Pietro di Gemona giura di non
aver fornicato con Budella di detto luogo

A. D. MCCLXXII, ind. XV, die V exeunte Januario, presentibus D. Gibilino sacerdote, D. Corado presbitero, Nicolao de Altaneto, Johanne Ingeta muratore, Altemanno monaco et r. d., de Glemona et aliis.

Petrus filius Picannelli quondam de Glemona ad sancta Dei quatuor evangelia iuravit et dixit quod Budellam filiam Mathiussii quondam, numquam noverit eam carnaliter sicut homo noscit carnaliter mulierem.

Actum Glemone in coro Ecclesie Sancte Marie.

Dagli atti di Giacomo Nibisso notajo di Gemona
Arch: Not. Udine -

Frangipani di Castello

1272, 30 Giugno. Gemona, i figli del q. D. Mattia di Gemona affittano la loro decima di Cavazzo e ville vicine

9

A. D. MCCLXXII, ind. XV, die ultimo exeunte Junio, presentibus D. Catalino de Vilalta, D. Leonardo de Glemona, Odorlico Bochapilosa, Andrea Tosan, Rubino notario, Nicolao de Artanesto et [illegible].

D. Mathias filius q. D. Henrici de Glemona pro se et fratres suos absentes et eorum heredes precio XXXII librarum veron. parv. de fructo etc. iure locationis hinc ad X annos proximos futuros ad nativitatem domini concessit et investivit et dedit Morandino de Cavacio recipienti pro se et patre suo Laurentio et fratribus suis Jacobo, Thadeo, Johanne et Dominico absentibus et eorum heredibus mediam decimam de Cavacio, de villa de Somcedis, de Ales, de Sombla, de Mena, de Warvues, de Chaselans tam de fornadio quam de aliis rebus, excepto de denariis centum aquilegensium item decimam de villa de Ruz fornadium et non decimam; item debet habere in curia tres calderias magnas et tres parvas cum usu et fructu et cum omnibus iuribus eidem decime pertinenti sine contradictione etc. solvendo annuatim in nativitate domini XXXII libras veron. parval. dictis Dominis et eorum heredibus pro predictis bonis et quod ipsi emptores tenentur ipsum D. Mathiam honorare sicut tenentur alii sui de Cavacio non de iure sed causa honoris et amoris. Promisit warentare etc. sub pena dupli etc., penaque soluta vel non etc. Nuncius tenute Stephanus Gastaldio dictorum Dominorum vendentium. Actum Glemone in domo Comunis.

Dagli atti di Giacomo Vibisso not. di Gemona. Arch. Not. Udine

Frangipane di Castello

[illegible]

1272, 30 Novembre. Gemona. Patti di alleanza tra D. Ulvino di Gemona e suo nipote Mattiussio.

A. D. MCCLXXII, ind. XV, die ultimo exeunte Novembri, presentibus D. Mentino de Muruale, Ulberto filio D. Leonardi de Toplich, D. Leonardo de Glemona, Henrico eius filio, Adelaspu, Rodulfo dicto Fucio, Meynardo Walangine, Nicolao Wertio, Rodulfo dicto Princisotto de Glemona et aliis pluribus.

Dominus namque Ulvinus filius q. D. Mathie de Glemona pro se suisque heredes ex parte una et D. Mathiusius filius q. D. Henrici fratris dicti D. Ulvini pro se suisque fratres et eorum heredes ex altera parte tali pacto federis se ad invicem unanimiter affirmaverunt atque sanctis Dei evangeliis iuraverunt per sacramentum eis prestitum se adiuvare defendere et manutenere unus alterum contra unamquamque personam volentem eum vel eos in aliquibus agravare atque molestiam aliquam inferre seu iam hactenus fecissent, exceptis Aquilegensi Ecclesia et domino Rege Boemie, ita videlicet ut omnis honor utilitas et profectus ab eorum inimicis rebellibus et contrariis eisdem procedere seu procedere videtur equaliter suscipere teneantur et dampna si qua eis ~~accid~~ accident ob eadem inimicitia similiter interesse dividere teneantur pro uno (prout) unicuique parti proporcionem contigerit et unus absque alio pacem et concordiam seu pactum minime facere valeant...

et hoc a nativitate domini proxima per decem annos completos et citra intra eos incorrupte perdurandis. Si vero aliquis predictorum pacis tenorem contrafecerit seu observare noluerit, veritate reperta, omni accusatione remota, ut per idoneos testes bone fame legittime probaretur, unus cedat alteri volenti pacta servare nomine pene de omnibus bonis et possessionibus suis habentibus in pertinenciis de Artenea.

Actum in Castro in curia D. Ulvini.

Dagli atti di Giacomo Nitisbast. di Gemona. Arch. Not. Udine.

Frangipani di Castello

11 12

1272, 24 luglio. S. Stefano di Zuglio. Presa di possesso della Pieve di detto luogo.

A. D. MCCLXXII, ind. XV, die vicesima Iulio, presentibus D. Iohanne sacerdote vicario plebis S. Stephani in Gilgia, Alcraino, Leonardo Marchamanno, Ottone de eodem loco, Henrico de Ripa ibi prope et aliis.

D. Regnardus de Flagonia nomine Oderlici filii D. Valemerii quondam de Glemona intromisit plebem dictam Sancti Stephani aperiens hostium et serrans hostium dicte Ecclesie Sancte Stephani semel bis etc.

Actum ante hostium dicte Ecclesie S. Stephani in Gelliga (sic).

Dagli atti di Giacomo N. Tiflio not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

Principi pare di Castello

1272, 12 agosto Gemona. Richiesta di feudo di cento formaggi tedeschi fatta all'abate abbate di Ossiach. 12

A. D. MCCLXXII, ind. XV, die XII intrante Augusto, presentibus D. Hengalpreto de Ragonia, Blasio notario de Glemona, Andreuza Filippan de eodem loco et aliis.

Romanus notarius de Glemona per se et Stefanum et Oderlicum ipsellum presentes petiit feudum centum formadiorum teothonicorum flexis genibus a D. Ulrico Abbate Ossaciensi, quod feudum dixit se habere a domo Ossaciensi. Qui Dominus Ulricus respondit quod volebat habere consilium supra hoc cum confratribus suis et dixit quod nolebat quod esset in preiudicium racioni et iuri dictorum fratrum licet modo non investiret eos de dicto feudo.

Actum Glemone in domo Tiffini et Ragnerussi.

Dagli atti di Giacomo Nibissio not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

Frangipane di Castello

Ms. carta

1272, 2 dicembre. Venezia. Accordo tra la Signoria di Venezia e il nobil Glizojo di Venzone pei danni fatti ai suoi uomini di Venzone.

Da pergamena originale nell'Archivio del Pio Istituto Elemosiniere di Venzone

In Xpi nomine amen. Ab incarnatione D. n. [illegible] Millesimo ducentesimo septuagesimo secundo, mensis decembris die secundo intrante, indictione prima, existentibus consiliariis Magnifici D. Laurentii Teupulo Dei gratia Venetiarum ducis, viris nobilibus D. Johannes Polani, Jacopo Faletro, Victore Dolphino, Aloisio Contareno, [illegible] et Andrea Dandulo, veniens Venecias vir nobilis D. Glizoius de Venzono coram ipso D. Duce et eius consiliariis predictis exposuit quod homines sui de Venzono fuerant per [illegible] impediti in Veneciis et de eorum bonis erant eis ablata occasione pignerationum sive represaliarum, quod non debebat fieri secundum concordiam aliis temporibus factam inter ipsum et D. Ducem et Consilium: unde supplicavit quod bona eius hominibus sic ablata, restituti fuerent et deberent restituere quod de cetero ipsa occasione impediri non debeant neque bona eorum. Cui nobili petitioni audita et cognoscens que aliis temporibus facta fuerant in hoc facto et maxime visa forma unius consilii maioris per quod ordinatum fuerat quod occasione bonorum ablatorum hominibus de Venzono occasione pignerationis dicto nobili deberet gratiam fieri de quinquaginta amphoris vini et quod dictus nobilis vel homines sui vel eorum bona non

daberent occasione pignoracionis de cetero impediri. Eidem D. Dux et Consiliarii predicti propter formam dicti Consilii quod factum fuerat in millesimo ducentesimo [illegible] quinquagesimo quinto mensis octobris et propter aliaque ad diversa de [illegible] [illegible] procedentes statuerunt et ordinaverunt quod dictus nobilis Cligorius vel homines sui predicti aut eorum aliquis vel eorum bona occasione [illegible] [illegible] non possint vel debeant de cetero impediri nec modo aliquo molestari [illegible] propter [illegible] per eos vel eorum aliquem factas et propter debita in quibus teneretur possint et debeant sicut videbitur D. Duci et suo consilio pro tempore impediri.

Ego Conradus notarius et ducalis aule Ianuensium Cancellarius scripsi et subscripsi.

1273, 4 Febbrajo. Gemona. Rottura di matrimonio a ~~[illegible]~~ cagione di fornicazione col cognato dello sposo anteriore al matrimonio.

A. D. MCCLXXIII, ind. I, die IV intrante Februario, presentibus Ursatone Capitoneus, Nicolao scriba de Tricesimo habitatore Glemone, Jacobo dando Marchi de Glemona, Martino et Botiglo Sanensibus habitatoribus Glemone et aliis

Cunza mulier de Glemona de sua propria sponta et pura voluntate et ~~confessa~~ dixit supra animam et confessa fuit quod matrimonium illud quod fecerat et erat inter dictam Cunzam et Jacobum dictum Caiserum de Clusa fuerat falsum matrimonium et iniustum licet ipsum matrimonium obtinuisset quasi iustum: ideo dixit esse iniustum quia ante quam ipsum matrimonium cum predicto Jacobo Caisero ipsa contraxisset, Odorlicus frater ipsius Jacobi dictam Cunzam supposuerat et dicta Cunza dixit quod hoc fecit predictum matrimonium iniustum ex inductu [illegible] et hominum iniquorum et postmodum quod ipsa Cunza dixit quod dictus Odorlicus frater dicti Jacobi eam supposuit ante matrimonium inter eos contractum cum ipsa esse cassum et vanum et nullius valoris nulliusque momenti, et ipsa Cunza liberum dimisit et absolutum de matrimonio antedicto et quod Jacobus Caiser libere pure et proprie possit uxorari sine impedimento, ripititione et contradictione dicte Cunze. Qui Jacobus Caiser dictam Cunzam liberavit absolvit de dicto matrimonio secundum formam ... dicta Cunza potest nubere absque ripitione et contradictione dicti Jacobi. Actum Glemone in domo Boldasii. —

Dalle note di Giacomo Nibissio not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

Frangipane di Castello

1243, 24 marzo. Nella Comugna di Squarf. Esame di testimoni sul diritto di tagliar legna per farsi le case e per il Castello di Valvasone di que' di Cosa e di Valvasone.

Anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo tercio, indicione prima, die sexto exeunte marcio, in presentia Domini Otonis de sancto Vito, Castelini, Marchabruni, Suardi de eodem loco, Meynardi de Strugliaca, Henrici de Pradolono, Jacomini de sancto Johanne et aliorum. Dominicus foresterius waldi iuravit et dixit quod illi de vicinia de Cosa habent ius intrandi in comuniam de Squarf et accipiunt lignamen (sic) portilos et furchas ad ponendum sub terra alia lingna. Item dixit quod illi de Walvesono in dicta comunia accipiunt quidquid volunt ad opus Castri de Walvesono. Mazardus saltarius iuravit et dixit quod illi de plebe de Cosa accipiunt in comunia de Squarf porulos, furchas et lingnamina ad ponendum sub terram (sic) ad suas domus faciendas. Item dixit quod illi de Walvesono accipiunt lingnamina in dicta comunia de Squarf ad opus castri de Walvesono. — Cogla saltarius iuratus dixit quod illi de plebe de Cosa accipiunt in comunia de Squarf portilos furchas et lingnamina ad ponendum sub terram ad suas domos faciendas. Item dixit quod illi de Walvesono accipiunt lingnamina in dicta comunia de Squarf ad opus castri de Valvesono.

Acta in dicta comunia de Squarf.

Ego Gregorius imperiali auctoritate notarius interfui et scripsi.

Da perg. orig. nella Bibl. Civ. di Udine.

Frangipane di Castello

16

Anno 1274.

26 Aprile, Indizione II. Trieste.

Procura rilasciata dal Vicario del Vescovo Arlongo per appellare al Patriarca.

(Archivio Capitolare di Trieste).

In nomine Dei eterni. Anno Domini millesimo ducentesimo LXXIIII die IIII exeunte Aprile, Indictione secunda. Actum Tergesti in camera palacii comunis presentibus domino Carotto ... civi terg. Natali Notario Johanne Clerico et aliis testibus ad hoc rogatis. Ibi dominus Sardius Archid. tergestinus Vicarius domini Harlongi dei gratia episcopi tergestini fecit constituit atque ordinavit dominum hamanum canonicum tergestinum ibi presentem suum certum nuncium sindicum et procuratorem ad comparendum et se presentandum coram domino Rainerio de Pirovano Ordinario Mediolanensi Reverendi Patris domini Raimundo dei gratia Sancte sedis Aquil. patriarche, vicario generali Civitati in patriarchali palatio super citatione quam dictus dominus R....... vicarius fecit occasione suspensionis dominor. officiorum per prefatum dominum Episcopum acceptorum, pot consilio et comuni de Mugla ad agendum, placitandum et ponendum allegandum et recipiendum advocatores tollendum et adjurandumani in ma ipsius si necesse fuerit et ad sentenciam audiendam et executioni mandandam et ad pactandum et componendum et securitates faciendum et ad alium procuratorem sive procuratores constituendum et ad omnia et singula faciendum quod dictus dominus vicarius pro dicto domino episcopo facere posset et exercere, promittens dictus dominus Archyd. Vicarius domini episcopi prefati se in omnibus et per omnia ratum et firmum habere et tenere quodcumque dictus procurator in predictis et occasione predicta qlib. predictorum duxerit faciendum non amplius alia car contravenire nec facere per se vel per alium.

Ego *Lazarus* sacri palacii notarius hiis interfui et rog. hanc cartulam subscripsi et roboravi.

K.

Tipografia del Lloyd Austriaco.

Frangipane & Castello

1274, 27 giugno. Cividale

In nomine Domini amen. Anno ejusdem millesimo
ducentesimo septuagesimo quarto. Indictione secun-
da, die quinto exeunte Junio. Sub solio Praesentibus
Egidio filio olim Dni Jacomini, Dno Presena [illegible]
Ticano Abbate ser Aquino de Tricasimo filio
olim Dni Candidoli, et Bernardo filio Dni Zanni
et aliis. Ibique Philippus de Zucula filius olim
Dni [illegible] Civitatensis, et Henricus de Oleis exti-
terunt fidejussores pro Francisco filio olim Andree
[illegible] apud [illegible] Nepotem olim Magistri Ori-
doldi de [illegible], et [illegible] centum, et sex con-
gios [illegible], de quibus idem Franciscus solvere pa-
gare promisit eidem [illegible] pro quolibet Congio
dicti [illegible] viginti denarios Aquilegiensis monete,
prout continetur in Instrumento facto manu mei
[illegible] Notarij subscripti [illegible] anno, et Indictione
praescriptis, et praesenti quarto exeunte Junio
die. [illegible] Civitatensis, Nepos olim Dni Su-
polti Custodis Ecclesie Civitatensis per se suos-
que heredes, cum obligatione omnium suorum
bonorum mobilium, et immobilium, praesentium,
et acquirendorum, promisit nominatos Philippum
et Henricum, et quemlibet eorum et heredes ipso-
rum de praedicta fidejussoria conservare indem-
pnes, et reficere seu resarcire ei, et cuilibet
eorum omne damnum, et expensas, quod, vel
quas pro praedicta fidejussoria facere vel incur-
rere in judicio sive extra, in emendis, et ven-
dendi pignoribus, et denario foras sub usuris
accipiendo

acquirendo, et quocumque modo dicti Henricus, et
Philippus defectum aliquod, vel mancamentum
sustinerent, restituere, et reficere dictus suppletus,
sub pena unius mediae [illegible] dicta mone-
ta, qua pena soluta, vel non, presens contractus
in sua [illegible] firmitate perduret. Et quod
dicti Henricus, et Philippus et quilibet ipsorum
possint dictum suppletum et heredes ejus in omni
curia, et loco coram quocumque Iudice Ecclesi-
astico, et seculari convenire et eum in causam
~~[illegible]~~ trahere et placitare, et bona sua
mobilia, et immobilia, presentia, et futura acqui-
sita et acquirenda accipere et illa omnia vendere,
vel vendi facere, obligare, alienare, et distribu-
ere usque ad plenam solutionem dicta pena,
et damnorum, et expensarum predictorum.
Ad hec pro pena, et damnis, ac expensis pre-
dictis, et de pignoribus et conditione, et valore
dictorum, soli verbo dictorum Philippi, et Hen-
rici credatur sine aliqua probatione, vel Sacramen-
to.

S. Nos Ego ~~[illegible]~~ Notarius
predictis interfui, et rogatus scripsi

~~K. 16~~
K. 113

1274 6 Agosto. Castello di Brazzà - Assegno dotale a [illegible] di Brazza moglie di Enrico di d. Leonardo di Gemona.

18

Anno 1274. Ind.e 2.a Die 6.a intrante Augusto in presentia D.i Henrici de CastiLeno. Welsini de Glemona. Mathie Nepotis sui. Henrici de Tricano Filii q.m Dni Wolrici. Principalli Fratris sui... q.m Dni Ulrici de Mels. Witimani de Fagagna. Urizchoij Fratris sui. Fran.ci de Brazzaco. Henrici, et Artrusij Fratrum eiusdem Loci. Boldatij de Glemona. Rainerij Notarij. Pelegrinani. Marie Petali, et Nicolai de Albaredo, et aliorum.

Dnus Bernardus Filius q.m Dni Artrusij de Brazzaco per se. suosque Heredes. Wadiamdando firmiter promisit dare, et solvere nomine Dotis Henrico Filio Dni Leonardi de Glemona, et

1274
6
Agosto

Indice Uxori sue Filie eiusdem Dni Leonardi de Brazzaco quingentas libras Veronensium Parvorum iuxta consuetudinem Terre Foriiulij. Cuius Wadie Fideiussores in parte... Dnus Henricus de Castileno. Dnus Peregrinus... suus. Dnus Vitimanus... de Fagania. Henricus, et Artrusius Fratres predicti... predicta attendere... dictus Dnus Leonardus de Brazzaco non attenderit. vel... ut dictum est sub obligatione suorum Bonorum Mobilium, et immobilium presentium, et futurorum. Eodem modo dictus Dnus Henricus Filius Dni Leonardi de Glemona dedit Wadiam predicto Dno Leonardo de Brazzaco, et Indice Filie... et contrafactum suo secundum usum, et consuetudinem Terre Foriiulij... Fideiussores in parte sua extiterunt Dnus Welsinus. et Dnus Mathias eius Nepos de Glemona. Dnus Henricus. et Principallus Fratres de Tricano. Dnus Reginaldus

Frangipane di Castello

alla carta

de Melt. Boldassius de Glemona. - - De Spelimbergo Cognatus predicti Henrici Filij Dñi Leonardi de Glemona promittentes attendere. . . ut dictum est. si dictus Henricus Filius Dñi Leonardi de Glemona non attenderit . . . obligatione omnium suorum Bonorum Mobbilium, et immobbilium presentium, et Futurorum.

Actum in Castro Brazzachi

Documentum sumptum a notis q.m Sp. Dñi Iacobi Hibisij existentibus in Archivio Ven. Eccl. Abbatis Glemone, med.te aliena manu ext.m et quia in collat.e facta concordare invenit vers. se sub.o in fidem Innocentius Sporenus V. R. Glemone Not. ac Canc.rius de m.to, Die 7.mo Octobris 1747.

Et Nos premisso documento 1274 - 6 Augusti descripto a Sp. D. Innocentio Sporeno Glemone Not.o et Cancell.o, quia concordare invenimus, prout stat, et jacet sine ulla alteratione, aut litura in suo originali q.m Sp. Iacobi Hibisij Not.j, prout in suis notis servatis ut supra relictis verbis, que legi non possunt, diligenti collatione precedente subscribimus &c.

Glemone 4 Octobris 1750

Leonardus Concioni Utinensis
Ven. Aue. Not.s

1274. 18 Agosto. Civid.

Anno 1274.

Die XIV exeunte Augusto Indictione II Civitate Austriae.

18 Agosto

Trattato di pace del Patriarca Raimondo col Conte Alberto di Gorizia e d' Istria.

(Comunicato dal Bibliotecario Prof. Abb. Bianchi da Udine).

Anno Domini MCCLXXIV Indictione II die Sabbati XIV exeunte Augusto in Civitate Austria in Curia Patriarchali. Presentibus Venerabili Patre Domino Folkero Dei gratia Concordiensi Episcopo, et viris venerabilibus Dominis Gratiadei Abbate Monasterii sextensis, Johanne Archidiacono Aquilegensi, Magistro Gabrio Laudensi, Alberto S. Naboris Mediolanensi, Berengerio S. Wodolrici Preposito, Raynerio de Pirovano Ordinario Mediolanensi, Alberto de Urbe, Henrico de Legio Wodolrico Decano Civitatensi Magistris Laurencio, et Waltero, et Johanne Aquilegensibus Magistro Nicolao de Lupico et Antonio Civitatensi Presbiteris Léone et Brisa Concordiensibus Canonicis, Vulluino de Portis Mortellianensi, et Bonato Selcanensi Plebanis. Religiosis Viris Fratribus Pagano Lavono de Ordine Humiliatorum, Petro Priore et Galvano Lectore Fratrum Predicatorum de Civitate, Pinnamonte, Hermano, Artuico et Vezelone ejusdem Ordinis. Humili et Bonofilio de Ordine Minorum. Nobilibus Viris Bonacurso de la Turre. Comite Folkino de Camisano, Martino de Cirnusko. Gasparro de Bernaregio. Pagano de Terzago. Petro de Novate. Manfredo Ricco de Padua. Gabriele ac Vezeleto fratribus de Pratta. Artuico de Castello. Federico et Dietalmo Fratre ejus de Cavoriaco. Artuico de Porcillis. Dietalmo et Henrico fratribus de Villalta. Francisco de Fontebono. Waltero Bertoldo de Spenginbergo. Asquino et Friderico fratribus de Varmo. Glizojo et Henrico Fratribus de Mels. Johanne de Zuccula. Thoma de Cuccanea. Nicolao de Budrio. Leonardo de Brazaco. Friderico Gastaldione Utini. Meynardo et Henrico de Flagonea. Withmaro de Faganea. Sibello et Widucio de Monteregali. Sinrido de Toppo. Ugone de Duino. Henrico de Pisino. Volkero de Reyfinberck, et Wolrico fratre ejus. Philippo de Raspurch. Albrechto de Greyfenstain. Conrado de Ungrespach. Henrico de Gisies. Gerloco de Oberstayn. Almerico de Golpurch. Ottone

... pergamena nell' Archivio
Frangipane di Castello ... carta

de Suarzenech. Nicolao de Dorumberch. Ottone dicto Tulley de Goricia. Friderico et Conone de Mimillano. Coltone de Valchenstain. Ravvino de Winchimberch. Wodalrico filio quondam Domini Suarzemanni. Dietrico de Suonumberch. Jacobo de Ragonea. Hermanno Zirvich. Andrea de Canussio. Johanne de Dietalmo de Justinopoli Notario, et aliis pluribus testibus.

Coram Reverendo Patre et Domino Raymundo Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha et Nobili Viro D. Alberto Comite Goricie de ipsorum mandato et unanimi voluntate publice alta voce fuit lecta et in scriptis recitata et diligenter de verbo ad verbum vulgarizata per me Valterium Notarium infrascriptum forma cujusdam conventionis cujus talis est tenor.

Haec est forma conventionis in qua convenerunt Nuncii Comitis Goricie cum Domino Patriarcha videlicet quod Dominus Comes ratione offense commisse in captione quondam Domini Gregorii Patriarche et ratione dampnorum in dicta captione, et a tempore captionis citra illatorum Aquilegensi Ecclesie et Ecclesiis eidem subjectis et Vassallis. Ministerialibus Hominibus Fautoribus, Fidelibus et Amicis ipsius Aquilegensis Ecclesie in tota terra Patriarchatus Aquilegensis constitutis precise juret stare mandatis et preceptis Domini Patriarche suo nomine et nomine suorum Vassallorum, Ministerialium, Hominum, Servitorum et Amicorum quos suo juramento nominavit bona fide sine fraude idem Comes secum fuisse in servicio suo in dampnis et offensionibus dicti quondam Domini Patriarche et suorum et faciet securitatem de servandis mandatis ipsius talem qualem Dominus Patriarcha duxerit acceptandam.

Verumtamen in hoc Dominus Patriarcha ejus et Nunciorum ipsius petitionibus condescendit scilicet quod tres eligantur unus pro parte Patriarche, alius pro parte Comitis, tertius comunis electus comuniter ab utrisque, sine quorum consilio, vel majoris partis super predictis dicto comiti vel predictis nominatis Dominus Patriarcha nihil precipiet vel imponet. Qui Consiliarii infra decem dies postquam Dominus Comes juraverit super preceptis faciendis Comiti consilium sibi dabunt, et hoc jurabunt, scilicet dare bonum et utile consilium pro utraque parte ommisso rigore juris sed potius secundum misericordiam, bona fide sine fraude et infra dictum decendium. Securitas autem quam dicti Nuncii offerunt Domino Patriarche, et ipse Dominus Patriarcha acceptat ista est ut ponatur in potestate sua Castrum Carsperch cum pertinentiis suis custodiendum in expensis Comitis secundum arbitrium dictorum trium, vel ipsorum duorum, et faciat jurare secundum vigintiquatuor Ministeriales suos, quos Dominus Patriarcha voluerit nominare, quod si Comes precepta sibi facienda non observaverit sub eodem juramento astabunt Domino Patriarchae contra Comitem, et Castrum ipsum cum omnibus juribus suis ex tunc excidet Ecclesie Aquilegensi. Et insuper prestabit super predictis mandatis sibi faciendis servandis securitatem duorum millium Marcharum per Francos de Foro-Julio quos habere poterat, et ubi Franci defecerint per Ministeriales ipsius Comitis, que pena devenire debeat ad manus Domini Patriarche si non observaverit dictus Comes mandata sibi facienda per eundem Dominum Patriarcham.

Et postquam dictus Comes compleverit mandata, quae sibi faciet Dominus Patriarcha de consilio dictorum trium arbitrorum, vel duorum ipsorum teneatur predictus Dominus Patriarcha predictas

cautiones omnes remittere, et restituere dictum Castrum cum pertinenciis suis Comiti antedicto. Et hoc promittet Dominus Patriarcha facere fide data cum octo, quos ipsi tres, vel ipsorum duo nominaverint quos ipse etiam Dominus Patriarcha dare poterit competentes. Dominus Patriarcha elegit Dominum Gothfredum Potestatem Paduanum. Dominus Comes elegit Dominum Ulricum de Tauures, et hii duo communiter elegerunt Dominum Gerardum de Cammino.

Item convenerunt quod pax inter ipsos firmetur. Et ut ipsa pax firma sit, et constans placuit eisdem, ut iidem tres vel ipsorum duo super universis aliis questionibus, que vertuntur, vel verti possunt inter ipsos super Castris Villis possessionibus redditibus, et juribus super quibuscumque causis, que vel Patriarcha Comiti, vel ejus Ministerialibus, et Hominibus, Vassallis, Servitoribus et amicis vel comes Patriarche vel Ecclesiis Patriarche subjectis vel ministerialibus et hominibus, vassallis, servitoribus et amicis ejus injuste detineret potestatem habeant arbitrandi, et sententiandi de universis et singulis perspectis juribus et rationibus utriusque et dampnis datis utrique, et de hoc securitas fiat duorum millium marcharum, pro quibus obligabit Dominus Comes Francos de Foro-Julio quos habere poterit, et ubi Franci defecerint ministeriales ipsius Domini Comitis. Dominus vero Patriarcha obligabit Francos de Foro-Julio aut Ministeriales suos. Insuper Dominus Patriarcha sententiam latam contra dictum Comitem per Dominum Ulricum quondam ducem Karinthie, et si que alie sunt sententie vel privilegia a creatione dicti Domini Gregorii citra late, vel facta in dictorum trium manibus ponet. Et si que sententie aut privilegia a predicta creatione Domini Gregorii contra ipsum Dominum Gregorium, vel Aquilegensem Ecclesiam late sunt, vel facta, dictus Comes ponet illas vel illa in manibus dictorum trium. Et dabunt tam dictus Dominus Patriarcha quam Comes liberam potestatem ut pro bono pacis et concordie firmande ipsas sententias et privilegia firmare, minuere vel etiam annullare valeant pro sue libito voluntatis. Et quidquid super hoc arbitrati fuerint ipsi tres, vel eorum major pars firmum et ratum habebunt Dominus Patriarcha et Comes prefati. Et placet Domino Patriarche quod in hoc dicti arbitri potius sequantur misericordiam, quam juris rigorem. Infrascriptos Ministeriales nominat Dominus Patriarcha, qui debeant jurare secundum formam tractatus conventionis predicte cum hac potestatione, quod si qui eorum reperiantur ministeriales Aquilegensis Ecclesie per hujusmodi nominationem ullum Domino Patriarche vel Aquilegensi Ecclesie in ipsis prejudicium generetur, videlicet Dominos Fulcherum de Rifimberch. Hugonem de Duino. Henricum de Pisino. Philippum de Raspurch. Ravvinum de Winchimberg. Ottonem Filium Puzzili et Henricum Fratrem ejusdem Ottonis de Carsperch. Andream de Peuma. Conradum de Unchrispach. Ottonem dictum Tuley Filium quondam Domini Ottonis de Goricia. Cononem de Ulasperch et . . . . Filium quondam Domini Fulcheri de Ulasperch. Jacobum de Ragonea et Utussium fratrem, Bertoldum de Gradasella. Wolvillum de Flagonea. Leonardum de Kronumberch. Lupuldum et Fridericum de Herbestayn. Meynardum de Flojana. Wolricum quondam Domini Suarzemanni. Franciscum de Ragonea. Nicolaum Lilium quondam Domini Bertolasi de Dorumberch. Amerlium filium quondam Anz de Golpurch. Que quidem lecta, recitata in scripiis et vulgarizata ut predictum est. Prefatus Dominus Comes ratione offense commisse in captione Domini quondam Gregorii Patriarche, et dampnorum ratione in ipsa captione, et a tempore captionis citra illatorum Aquilejensi Ecclesie et Ecclesiis eidem subjectis, et Vassallis Ministerialibus, Hominibus, Fautoribus, Fidelibus et Amicis ipsius Aquilegensis Ecclesie in tota terra Patriarchatus Aquilegensis constitutis promisit, et tactis sacrosanctis Evangeliis corporaliter precise juravit stare mandatis et preceptis predicti Domini Raymundi Patriarche suo et nomine Vassallorum Ministerialium, Hominum Servitorum et Amicorum suorum, quos suo juramento nominavit bona fide sine fraude, idem Comes secum fuisse in servicio suo in dampnis, et offensionibus dicti quondam Domini Patriarche

[...] originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

Gregorii et suorum, pro quibus mandatis observandis idem Comes posuit in potestate dicti Domini Raymundi Patriarche Castrum de Carsperch cum pertinentiis suis in expensis ipsius Comitis custodiendum secundum dictorum trium arbitrium vel ipsorum duorum, dans eidem Ottonem Filium Domini Puzili de Carsperch, qui ponat ipsum Dominum Patriarcham, vel ejus Nuncium suo nomine in tenutam et corporalem possessionem dicti Castri cum pertinentiis suis; et insuper fecit in manibus ipsius Domini Patriarche securitatem Duorum millium marcharum argenti de mandatis hujusmodi observandis.

Ita quod si dictus Comes hujusmodi mandata que sibi faciet ipse Dominus Patriarcha non observaverit, ex tunc excidat ipsum Castrum cum omnibus juribus suis Aquilegensi Ecclesie, et ipse Comes cadat ipsi Domino Patriarche in penam dictarum duorum millium marcharum, que ad manus ipsius Domini Patriarche debeant devenire. Preterea de voluntate et mandato predicti Domini Comitis infrascripti Ministeriales Domini Comitis tactis Sacrosanctis Evangeliis corporaliter juraverunt, quod si dictus Dominus Comes mandata, que sibi de consilio dictorum trium arbitrorum vel duorum ipsorum faciet idem Dominus Raymundus Patriarcha non observaverit, ipsi astabunt contra Comitem eundem ipsi Domino Patriarche, scilicet Domini Fulkerus de Rifimberch. Hugo de Duino. Henricus de Pisino Philippus de Raspurch. Ravvinus de Winchinberch. Conradus de Unchrispach. Otto dictus Tule filius quondam Domini Ottonis de Goricia. Jacobus de Ragonea. Lupuldus de Heberstayn. Worlicus filius quondam Domini Suarzemanni. Nicolaus filius quondam Domini Bertolasi de Dorumberch. et Almericus filius quondam Domini Anz de Gospurch promittente ipso Domino Comite bona fide quod facie. predictos Dominos Henricum Fratrem Domini Puzili de Carsperch. Andream de Peuma. Cononem de Flasperch et . . . . filium quondam Domini Fulkeri de Flasperch. Ottusium Fratrem Domini Jacobi de Ragonea. Bertoldum de Gardasella. Wolvinum de Flagonea. Leonardum de Svonumberch. Fridericum de Heberstayn. Maynardum de Flojana. Franciscum de Ragonea quam cito idem Comes poterit corporale juramentum tactis Evangeliis sacrosanctis prestare. Quod si dictus Comes mandata que sibi de consilio dictorum trium Arbitrorum, vel duorum ipsorum fecerit idem Dominus Raymundus Patriarcha non observaverit, ipsi astabunt contra eumdem Dominum Comitem ipsi Domino Patriarche. Protestante et ipso Domino Patriarcha, quod si quis predictorum qui jurabunt reperiantur Ministeriales Aquilejensis Ecclesie, nullum in eis per hoc, quod ipsos Dominus Patriarcha eos Ministeriales Comitis nominat ipsi Domino Patriarche vel Aquilegensi Ecclesie prejudicium generetur. Verum in hoc idem Dominus Patriarcha ejusdem Domini Comitis et Nunciorum ipsius petitionibus condescendendo, quod Prefatus Dominus Raymundus Patriarcha pro se Nobilem virum, D. Gothfredum de la Turre potestatem Padue presentem, et prefatus Dominus Comes Albertus pro se Nobilem Virum Dominum Ulricum de Tautres presentem, et ipsorum uterque Nobilem virum Dominum Gerardum de Camino absentem comuniter et concorditer elegerunt, sine quorum consilio vel majoris partis super predictis mandatis dicto Domino Comiti, vel predictis, quos dictus idem Comes nominavit bona fide sine fraude secum fuisse seu suo servicio in dampnis et offensionibus dicti quondam Domini Gregorii Patriarche et suorum Dominus Patriarcha nihil precipiet vel imponet. Qui Domini Gothfredus et Wolricus tactis sacrosanctis Evangeliis corporaliter juraverunt super preceptis ipsi Comiti faciendis dare dicto Domino Raymundo Patriarche infra proximos decem dies consilium bonum et utile pro utraque parte omisso rigore juris, sed potius secundum misericordiam bona fide et sine fraude, et hoc idem etiam jurare debeat Dominus Gerardus predictus, de qua quidem predicta securitate duorum millium marcharum pro mille marchis prefati Nobiles Viri Domini Vezzelettus de Prata pro se ac Domino Gabriele Fratre suo presente et consentiente, Artuicus de Porcillis, Fridericus et Dietalmus Fratres de Villalta, et Franciscus de Fontebono, et eorum quilibet precibus dicti Domini Comitis, et pro ipso se fidejussores et principales de-

bitores constituerunt pro rata obligantes ad hoc eidem Domino Patriarche et Ecclesie Aquilegensi omnia sua bona mobilia et immobilia presentia et futura, feuda et propria cum voluntate et consensu prefati Domini Concordiensis Episcopi, si qui forte ipsorum sunt ipsius feudatarii, seu Vassalli. Pro aliis vero mille Marchis predicti Nobiles viri Domini Ugo de Duino, Henricus de Pisino, Falterus de Rifimbergh et Vorlicus frater ejus. Philippus de Raspurch, Albertus de Grifenstayn, Conradus de Ungerspach, Henricus de Gises. Gerloch de Heberstain, Amelricus de Golpurch, Otto de Suarzenech, Otto dictus Tule de Goricia, Nicolaus de Dorumberch, Fridericus de Mimillano, Collo de Valchenstayn, Ravvinus de Vinchimberch, Wolricus filius quondam Domini Suarzemanni, Dietricus de Suonberch, Jacobus de Ragonea, et Henricus Ziwich de Traburch, et eorum quilibet precibus memorati Domini Comitis pro ipso se fidejussores et principales debitores constituerunt pro rata obligantes, ad hoc eidem Domino Patriarche et Aquilejensi Ecclesie de voluntate ipsius, et consensu ipsius Domini Comitis omnia sua bona mobilia et immobilia presentia et futura feuda et propria. Ad hec dictus Dominus Patriarca sua fide promisit dictas cautiones remittere et dictum Castrum Carsperch cum pertinentiis suis restituere Comiti antedicto quandocumque ipse Comes compleverit cum effectu mandata, que sibi faciet Dominus Patriarcha de consilio dictorum trium arbitrorum, vel ipsorum duorum, quodcunque faciet Dominus Patriarcha ipso similem promissionem facere octo quos ipsi tres, vel ipsorum duo nominaverint, quos etiam ipse Dominus Patriarcha habere poterit competenter.

Preterea prefatus Dominus Patriarcha ex parte una et dictus Dominus Comes ex altera parte inter se fecerunt et firmaverunt cum observatione eorum que superius sunt expressa. Et ut pax ipsa sit firma et constans placuit eidem Domino Patriarche et Comiti, ut predicti tres vel ipsorum duo super universis aliis questionibus, que vertuntur vel verti possunt inter ipsos super Castris Villis possessionibus redditibus et juribus, super quibuscumque causis, quas vel Patriarcha Comiti, vel ejus ministerialibus et Hominibus, Vassallis, Servitoribus et Amicis, vel Comes Patriarche aut Ecclesiis Patriarche subjectis vel Ministerialibus, Hominibus, Vassalis, Servitoribus et Amicis ejus injuste detinet potestatem habeant arbitrandi et sententiandi de universis et singulis perspectis juribus et rationibus utriusque et dampnis datis utrinque. Pro quibus firmiter observandis idem Comes in manibus ejusdem Domini Patriarche securitatem fecit duorum millium marcharum.

Dominus vero Patriarcha in manibus ipsius Comitis securitatem fecit duorum millium marcharum, de qua quidem securitate duorum millium marcharum pro mille marchis pro dicto Comite et ejus partibus apud ipsum Dominum Patriarcham predicti Nobiles viri Wezzelettus de Pratta pro se ac Domino Gabriele Fratre suo presente et consentiente. Artuicus de Porcillis. Fridericus et Dietalmus Fratres de Cavoriaco. Dietalmus et Henricus Fratres de Villalta et Franciscus de Fontebono et eorum quilibet pro rata se Fidejussores et principales debitores constituerunt obligantes ad hoc eidem Domino Patriarche et Ecclesie Aquilejensi omnia sua bona mobilia et immobilia presentia et futura feuda ac propria cum voluntate et consensu prefati Domini Episcopi Concordiensis si qui forte sunt ipsius feudatarii seu Vassalli.

Pro aliis vero mille marchis predicti Nobiles Viri Ugo de Duino. Henricus de Pisino. Folcherus de Rifimberch et Wolricus Frater ejus. Philippus de Raspurch. Albertus de Grifenstayn. Conradus de Uncherspach. Henricus de Gises. Gerloch de Heberstayn. Amerlicus de Golpurch. Otto de Suarzenech. Otto dictus Tule de Goricia. Nicolaus de Dorumberch. Federicus de Mimiliano. Collo de

... originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

Walchenstayn. Ravvinus de Vinchmbergh. Wolricus filius quondam Domini Suarzemanni. Dietricus de Suonmberch. Jacobus de Ragonea, et Henricus Ziwich de Traburch et eorum quilibet precibus Domini Comitis memorati pro ipso se fidejussores et principales debitores pro rata constituerunt obligantes ad hoc Domino Patriarche et Aquilegensi Ecclesie de voluntate ipsius Domini Comitis omnia sua bona mobilia et immobilia, presentia et futura feuda et propria.

Pro D mino Patriarca vero fidejussores et principales debitores apud ipsum Comitem de mille marchis se constituerunt predicti Nobiles Viri Domini Artuicus de Castello. Fridericus de Cavoriaco. Artuicus de Porcillis. Wecelletus de Pratta. Dietalmus de Villalta et Franciscus de Fontebono et quilibet eorum pro rata, obligantes ad hoc eidem Domino Comiti omnia sua bona mobilia et immobilia, presentia et futura feuda et propria,

Pro aliis vero mille marchis prefati Nobiles Viri Domini Valterus Pertoldus de Spenimberch. Asquinus et Fridericus frater ejus de Varmo. Henricus et Glizojus fratres de Mels. Johannes de Zucula. Nicolaus de Budrio et Thomas de Cucanea et quilibet eorum pro rata se fidejussores et principales debitores constituerunt obligantes omnia sua bona mobilia et immobilia presentia et futura feuda et propria Comiti antedicto.

Insuper dictus Dominus Patriarcha sententiam latam contra dictum Comitem per Dominum Ulricum quondam Ducem Carinthie, et si que alie sunt sententie et privilegia a creatione dicti Domini Gregorii Patriarche citra late vel facta ponere in manibus dictorum trium promisit. Si vero alique sententie vel privilegia a creatione dicti Domini Gregorii Patriarche contra ipsum Dominum Gregorium vel Aquilegensem Ecclesiam late sunt vel facta, dictus Dominus Comes illas et illa ponere promisit in manibus dictorum trium sicque tam dictus Dominus Patriarcha quam Comes ipse deberunt tribus illis liberam potestatem ut pro bono pacis et concordie hujusmodi ipsas sententias et privilegia firmare diminuere vel etiam annullare pro sue libito voluntatis; et quidquid super hoc arbitrati fuerint ipsi tres vel eorum major pars firmum et ratum habebunt Dominus Patriarcha et Comes prefati.

Et placet Domino Patriarche quod in hoc dicti Arbitri potius sequantur misericordiam quand juris vigorem. Fuerunt preterea concordes dicti Dominus Patriarcha et Comes, quod si forte Dominus Gerardus predictus hujusmodi negotium nollet assumere, dicti Dominus Gothfredus potestas Paduanus et Ulricus de Tauures comuniter eligant alium loco sui psius. Ita etiam iquod si infra predictos decem dies prefati Arbitri super predictis concordare non possent, ipsi tres vel eorum duo hujusmodi terminum secundum quod eis videbitur bona fide sub debito prefati juramenti valeant prorogare.

Predicto die in civitate Austria in Anticamera predicti Domini Patriarche presentibus Venerabilibus Viris Dominis Johanne Archidiacono Aquilegensi. Berengero Preposito Sancti Woldorici. Gabriele de Prata. Magistris Laurentio et Waltero Civitatensibus. Nicolao de Lupico Civitatensi Canonicis. Religiosis viris fratribus Pagano de Lovono de Ordine Humiliatorum. Marino Superiore ac Gal-

vano Lectore Fratrum Predicatorum de Civitate. Nobilibus viris Dominis Artuico de Castello. Federico de Cavoriaco. Artuico de Porcillis. Weznelletto de Prata. Francisco de Fontebono. Walterpertoldo de Spengembergo. Asquino de Varmo. Glizojo et Henrico Fratribus de Mels. Nicolao de Budrio. Thoma de Cucanea. Federico Castaldione Utini. Sibello de Monteregali. Conone de Mimiliano. Henrico de Pisino. Jacobo de Ragonea. et Johanne ed Dietalmo de Justinopoli, et Johanne de Lupico Notariis et aliis pluribus. Prefatus Dominus Raymundus Patriarcha de consilio dictorum Dominorum Gothfredi Potestatis Padue et Wolrici de Tauures presentium salvis omnibus aliis mandatis, que voluerint facere Prefato Domino Alberto Comiti Goricie, precepit ipsi Domino Comiti presenti et mandata acceptanti, quod sub juramento sub bona fide sine fraude usque per totum diem Dominicum crastinum det sibi in scriptis omnia nomina illorum qui fuerunt in servicio suo secum in dampnis et offensionibus Aquilejensis Ecclesie et quondam Domini Gregorii Patriarche et suorum a tempore captionis ipsius D. Gregorii Patriarche et a tempore illo citra et que dampna et quas offensas intulerunt iisdem cum Domino Comite predicto in ejus servicio eidem Domino Gregorio quondam Patriarche et suis, et Aquilejensi Ecclesie.

Eisdem loco, die et testibus Nobiles Viri Domini Chono de Vlasperch, et Otto Filius Domini Puzilli de Carsperch in presentia dicti Domini Raymundi Patriarche constituti de voluntate et consensu prefati Domini Comitis et ipsius mandato tactis sacrosanctis Evangeliis corporaliter juraverunt astare dicto Domino Patriarche contra ipsum Comitem, si Comes non observaverit mandata que sibi faciet dictus Dominus Patriarca de consilio dictorum trium arbitrorum vel duorum ipsorum.

Die Dominico XIII exeunte Augusto in Civitate Austria in Sala Patriarchalis Palatii presentibus Magistris Nicolao de Lupico Canonico Civitatensi, Johanne de Lupico, et Andalone Brugno de Mediolano. Notariis Cassina et Carlino Domicellis Domini Raymundi Patriarche predicti et aliis pluribus. Dominus Jacobus de Ragonea in presentia Dicti Domini Raymundi Patriarche constitutus ex parte prefati Domini Alberti Comitis Goricie ipsi Domino Patriarche nomina illorum qui fuerunt cum eodem Domino Comite in suo servicio in dampnis et offensionibus Aquilegensis Ecclesie, et dicti quondam Domini Gregorii Patriarche Aquilegensis et suorum, et dampna et offensiones que et quas intulerunt iidem cum dicto Domino Comite in ejus servicio prefato Domino Gregorio Patriarche ac suis et Aquilegensi Ecclesie, dedit in scriptis in quadam cedula cujus talis est tenor.

Hec sunt dampna principalia illata Aquilegensi Ecclesie per Comitem Goricie, et Amicos ac servitores suo in servicio suo, de quibus potest ad presens recordari, salvo si aliquorum poterit recordari bona fide et sine fraude, que postmodum dicet, ut suum non violetur sacramentum. Primo fatetur Dominus Comes, quod Justinopolitani et illi de Pirano et Isola destruxerunt Castrum Castelverde in servicio suo. Hii etiam interfuerunt in servicio suo ubi subscripte munitiones fuerunt expugnate et destructe videlicet Turris in Pinguento, et alia dampna ibidem illata.

Item Castrum Witsperch destructum.

Item Castrum Musche destructum.

A

Gran. pane di Castello

Item Castrum Wisnavvich destructum. Hoc quide Castrum fuit Ministerialium, quorum media pars attinet Ecclesie Aquilegensi, alia pars attinet Comiti.

Item Castrum Zazilet expugnatam, attamen ressignatum.

Item interfuerunt ubi Castrum Muscardi fuit acquisitum, et postmodum ressignatum.

Item interfuerunt cum ipso Comite ac Fratre suo Comite Mainhardo a captione Domini Gregorii Patriarche, in quorum servicio fecerunt dampna omnia, que solent fieri in guerris.

Item quando Dominus Biaquinus de Mimiliano fuit per Carsemannum et Henricum de Petrapilosa sic turpiter interfectus, tam Dominus Comes, quam Justinopolitani, et etiam Dominus Chono Frater occisi expugnaverunt Castrum de Petrapilosa, et illud comuniter destruxerunt. Illos autem malignos qui tam nefandam rem fecerunt decollati fuerunt.

Item expugnaverunt Castrum Carsach et destruxerunt cum aliis servitoribus suis.

Item Dominus Meinhardus comes quando ivit Utinum cum exercitu, ibi fecit incendia et accepit spolia, sed in qua quantitate non potest scire Dominus Albertus Comes.

Item in prima guerra quando Dominus idem Comes Meinhardus intravit Forum Julii expugnavit novum Castrum apud Arensperch, et ibi accepit spolia, et eodem itinere expugnavit novum Forum in Montefalcone, et ibidem fecit dampna, et eodem modo ante Austriam Civitatem incendiis, rapinis cum aliis servitoribus suis de Brixina et alibi.

Item Dominus Fridericus Comes de Ortemburch venit Goriciam in servicio Comitis quando Dominus Gregorius Patriarcha venit ante Goriciam cum exercitu, attamen nullum dampnum fecit Ecclesie, nisi apud Wipachum per noctem manendo.

Item Dominus Fridericus de Cavoriaco interfuit omnibus preliis, que habuit Dominus Comes cum Domino Gregorio Patriarcha et Ecclesia Aquilegensi usque modo in servitio Comitis.

Item Dominus Chono de Mimilliano interfuit cum Comite et in servicio Comitis apud Pinguentum et apud Writsperch apud Mascher et apud Wisnavich.

Item illi de Stegberch a tempore quando diverterunt ad Comitem, et ad Dominum Hugo-

nem de Dewino, fecerunt etiam hominibus de Kirkiniz et de Los dampnum in servitio Comitis una cum hominibus suis.

Item intellexit Dominus Comes quod Juniores de Villalta sunt reformati gratie Domini Pariarche, et Ecclesie Aquilegensis, quod quippe diligit Comes et etiam recipit eos in compositionem suam, quia erant cum ipso in captione Domini Gregorii Patriarche et erant in servitio suo alibi locorum.

Item Dithmarus de Grifenvelse expugnavit munitionem Ecclesie Aquilegensis, que vocatur Antrum prope Arensperch in servitio et cum hominibus Comitis antedicti.

Die XI exeunte Augusto in Civitate Austria in Anticamera Patriarchalis Palatii presentibus Venerabilibus Viris Dominis Magistro Gabrio Preposito Laudensi. Raynerio de Pirovano. Ordinario Mediolanensi. Magistris Laurentio et Waltero Aquilegensibus. Nicolao de Lupico Civitatensi Canonicis. Fratre Pagano Lovono de ordine Humiliatorum. Nobilibus Viris Dominis Gothfredo de la Turre Potestate Padue. Wolrico de Tauuris. Gaspero de Bernaregio. Philippo de la Turre de Mediolano. Artuico de Castello. Valtero Pertoldo de Spengembergo. Nicolao de Budrio. Nicolao de Conoglano et aliis pluribus. Nobilis Vir Dominus Gerardus de Camino in presentia dicti Domini Raymundi Patriarche constitutus tactis Sacrosanctis Evangeliis corporale prestitit juramentum super predictis perceptis faciendis Domino Comiti Goricie per ipsum Dominum Patriarcham dare ipsi Domino Patriarche bonum et utile consilium pro utraque parte usque ad diem Lune proximum per totum diem omisso rigore juris, sed potius secundum misericordiam bona fide et sine fraude.

Sequitur juramentum prestitum per Nobiles Viros Dominos Andream de Pieuma. Menziz de Winkimberch. Rapottum filium quondam Domini Ottonis de Goricia, Henricum de Carsperch, et Franciscum de Ragonea die X exeunte Augusto.

Item per Welvilum de Flagonea die IX exeunte Augusto.

Item per Leonardum filium quondam Domini Hermanni de Svonumberch die VIII exeunte Augusto: qui omnes tactis Sacrosantis Evangeliis in presentia dicti Domini Patriarche juraverunt astare ipsi, ut fecerunt Nobiles Viri Domini Chono de Vlasperch et Otto Filius Domini Puzili de Carsperch ut patet in eorum suprascripto juramento.

Die Sabbati VII exeunte Augusto in Civitate Austria in Sala Patriarcali presentibus Venerabilibus Viris Dominis Raynero de Pirovano. Ordinario Mediolanensi. Magistris Gabrio Preposito Lau-

densi. Nicolao de Lupico Canonico Civitatensi. Bertoldo Plebano de Pinwento Religiosis viris Fratribus Pagano Lovono de Humiliatorum ordine. Galvano Lectore Fratrum Predicatorum. Vezelone ejusdem Ordinis. Nobilibus Viris Dominis Gothfredo de la Turre Potestate Padue. Girardo de Camino. Wolrico de Tauuris. Chonone et Friderico de Mimiliano. Hugone et Henrico de Duino. Uberto Cagattossico. Nicco de Mediolano. Henrico de Pisino. Jacobo de Ragonea. Sigero de Wisnevvich. Chonone de Ulasperch. Abilo de Graiffenstayn. Meynardo de Flojana. Dietrico de Sonumberch. Volrico de Reyfemberch. Wolrico filio quondam Domini Suarzemanni. Woscalco filio dicti Domini Chononis de Mimiliano. Wolrico de Dorumberch. Utuscio de Castro Veneris. Walvilo de Flagonea. Rapotto de Pulcinico et aliis pluribus testibus quorum alii sciunt bene et Theothonicum et Latinum videlicet Domini Bertoldus Plebanus de Pinwento. Frater Galvanus et Fridericus de Mimiliano. Wosaleus filius dicti Domini Chononis. Henricus de Pisino. Jacobus de Ragonea. Sigerus de Wisnevvich. Chono de Ulasperch. Abilus de Graffenstain. Henricus de Duino. Meynardus de Flojana. Wolricus filius quondam Domini Suarzemanni. Wolricus de Dorumberch. Utuscius de Castro Veneris. Welvilus de Flagonea et Rapottus de Pulcinicco. Prefatus Dominus Comes in dicti Domini Patriarche presentia constitus dixit, quod cum ipse ratione offense comisse in captione dicti Domini Gregorii Patriarche Aquilegensis, et ratione dampnorum in ipsa captione, et a tempore captionis citra illatorum Aquilegensi Ecclesie, et Ecclesiis eidem subjectis, et Vassallis, Ministerialibus, Hominibus, Fautoribus, Fidelibus et Amicis ipsius Aquilegensis Ecclesie in tota terra Patriarchatus Aquilegensis constitutis, promisisset et corporaliter tactis Sacrosanctis Evangeliis jurasset stare mandatis et preceptis ipsius Domini Raymundi Patriarche suo nomine, et nomine Vassalorum, Ministerialium, Hominum, Servitorum, et Amicorum suorum, quos idem Comes nominaret suo juramento bona fide et sine fraude, secum fuisse in servicio suo in dampnis et offensionibus dicti Domini Gregorii Patriarche et suorum, sub pena duorum millium Marcharum obligando ad hoc Castrum Carsperch cum pertinentiis suis, ac fidejussores et principales debitores dando et faciendo jurare suos Ministeriales sub certa forma, prout hec omnia in istrumento publico confecto exinde per me Walterium Notarium infrascriptum plenius continetur, et Dominus Patriarcha in hoc ipsius Domini Comitis et Nunciorum suorum petitionibus condescendisset, quod ipse Dominus Patriarcha sine consilio istorum trium, scilicet Dominorum Gothfredi de la Turre Potestatis Padue. Girardi de Camino et Wolrici de Taaures vel majoris partis ipsorum super predictis mandatis dicto Domino Comiti, vel predictis, quos idem Comes nominaret, ut supra dictum est: nihil preciperet vel imponeret, prout hec omnia in dicto continentur, et instrumento, quod super predictis mandatis observandis ponebat se in manibus dicti Domini Patriarche precise dans ei plenam auctoritatem, et liberam potestatem precipiendi, et imponendi eidem Domino Comiti, et aliis predictis, quos jam duxerat nominandos, super predictis omnibus et singulis, et cum consilio dictorum trium Arbitrorum, ut predictum est, et etiam sine ipsorum consilio, prout de ipsius Domini Patriarche procederet voluntate, predicto instrumento, et penis, obligationibus, cautionibus, seu securitatibus omnibus in ipso contentis obtinentibus plenum robur.

Die quinto exeunte Augusto in Civitate Austria in viridario Patriarchali presentibus Venerabilibus viris Dominis Alberto Sancti Naboris Mediolani. Magistro Gabrio Laudensi. Prepositis Fratribus Pagano Lovono de Ordine Humiliatorum. Galvano Lectore Fratrum Predicatorum de Civitate. Bertoldo ejusdem ordinis. Nobilibus Viris Gothfredo Potestate Padue. Girardo infrascripto. Jacobo de Ragonea et aliis pluribus. Nobiles Viri Domini Hugo de Duino. Cono de Mimiliano et Henricus de Pisino in dicti Domini Raymundi Patriarche presentia constituti promiserunt ipsi Domini Patriarche so-

lempniter stipulanti non recedere de Civitate absque ipsius Domini Patriarche licentia speciali ab ipso obtenta, nisi prius solute forent integre per prefatum Dominum Comitem Goricie medietates expensarum omnium, quas fecerat Vir Nobilis Dominus Gerardus de Camino postquam venerat Civitatem ratione compromissi facti in ipsum et Nobiles Viros Dominos Gothfredum et predictum Ulricum de Taures per Dominum Patriarcham et Comitem supradictos, et quas adhuc faceret ante suum recessum sub pena mille librarum Veronensium pro quolibet, et sub obligatione omnium suorum bonorum feudorum, propriorum, mobilium et immobilium.

Ita quod ipsorum quilibet et in solidum teneatur.

Tipog. del Lloyd Austriaco.

149.ª An. 1274. 2 Ottobre. Manzano. Tregue tra il patriarca ed il Conte di Gorizia. 20

Nos Raimundus Dei gratia Sancte Aquilejensis Sedis Patriarcha
tenore presentium notum fore volumus universis quod ad requi
sitionem et instantiam Venerabilium Virorum fratris Conradi
preceptoris domus Sancte Marie Theutonicorum per Austriam, et
Styriam generalis, et Magistri Henrici Werden Prepositi
nunciorum Domini Domini Serenissimi ac Illustris Boemie
Regis per nos, et subditos Coadiutores, et fautores nostros om
nes ordinavimus, et fecimus firmas, et inviolabiles treguas
Nobili viro Alberto Comiti Gorice, ac suis complicibus, et fau
toribus universis, tum in personis, quàm in bonis usque ad oc
tavas Sancti Martini proximas sub hac forma. Videlicet
quod si aliquis de parte nostra offenderit, et dapnificaverit ali
quem de parte dicti Comitis debeant ex nunc eligi unus pro parte
nostra qui dapnum passo satisfactionem de dapnis illatis fieri
faciat competentem. Et si aliquis de parte ipsius Comitis [deleted]
[deleted] offendet aliquem de parte nostra eligatur ex nunc pro parte
Comitis ejusdem unus qui satisfacere faciat e converso. Illi quo
que qui electi fuerint jurabunt ad Sancta Dei Evangelia bona fide
reddere supra querimonijs plenam justitiam conquerenti. Et ipsas
querimonias infra sexdecim dies proximos postquam eis delate fue
rint finaliter terminare. Quelibet vero pars remaneat in tenuta Lo
corum Villarum, et possessionum de quibus fuerit in tenuta et pos
sessione quando nunc Dominus predictus Patriarcha in forum
julij venit promittentes ipsarum tenore sub pena quatuor milium
Marcarum monete Aquilejensis ad quam omnia bona nostra, et Ec
clesie Aquilejensis ubicumque sint pene nomine obligamus tre
guas predictas usque ad dictas octavas Sancti Martini firmiter, et
inviolabiliter observare dumodo prefactus Comes treguas ipsas pa
riter sit sub hac eadem forma servare. Medietas vero dicte pene
cedere debeat prefacto Domino Regi et reliqua medietas parti tre
guas, et alia que notantur presentibus observanti. Memorati deni
que nuncij dicti Domini Regis nomine promiserunt quod ipse Domi
nus Rex penam predictam a parte que contravenerit exiget infra
duos

Frangipane di Castello

duos menses postquam sibi denuntiatum fuerit, et medietatem ipsi, et parti servari faciat assignari. Datum in Castris apud Manzanum anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quarto secunda Indictione secundo die intrante Octobris.

Ex alia consimili in Pergamena penes Nob. Vir. Com.tem Sigismundum a Turre.

Edita dal Rubeis, Mon. Eccl. Aquil. col. 767.

XVII.

Concessioni agli [illegible] di Raimondo Patriarca d'Aq[illegible] (1).

1274, 24 novembre. Udine. ~~Il patriarca Raimondo concede~~ ai Borghesi ~~del Mercato di Udine~~, la metà di beni e condanne date dal Podestà alle persone ~~abitanti [illegible]~~ ed ~~[illegible] fossa di Udine e del borgo~~ superiore, al [illegible] ~~[illegible] patriarca [illegible]~~ confermate dal suo successore Gregorio ed [illegible] [illegible] patriarchi nelle [illegible]

In nomine Christi amen. Anno a nativitate eiusdem MCCLXXIV, II indictionis, apud Utinum in Caminata D. Patriarche Aquilegensis, die septimo exeunte Novembri. Presentibus D. Gabriele Preposito Laudensi, Fratre Pagano ordinis Humiliatorum de Braida Capellanis et nobilibus viris D. Jacobo Parenzono Potestate Utini, D. Petro de Novate, D. Martino de Cernuscolo et D. Philippo de la Turre militibus reverendi patris D. Raymundi Dei gratia Patriarche Aquilegensis, Eleazaro de Utino et Cozanello de S. Daniele testibus ad hec vocatis et rogatis et aliis quampluribus.

[illegible] di Udine [illegible] Colugna [illegible] sino che [illegible] al [illegible] tra le mura e i fossati del borgo [illegible] a [illegible] della maggioranza [illegible] ragione delle [illegible] appartenenti al Patriarca.

Reverendus pater et dominus Raymundus Dei gratia Aquilegensis sedis Patriarcha animadvertens quod fideles suos et Aquilegensis ecclesie diligere et eis gratiam impendere condecet cum effectu, ne grata eorum obsequia debeant irremunerata relinqui, sed potius retributiva gratia compensari, [illegible] non avara sed abundans esse probetur, inspecta etiam summa devotione ac fidelitate sincera, que Burgenses ~~[illegible]~~ Fori Utini prefate Ecclesie Aquilegensi, sicut fama publica manifestat, exhibuerunt hactenus et exhibere poterunt dante Domino in futurum, volensque quod Terra ipsa ad honorem et bonum statum ipsius Ecclesie debeat augmentari, per se suosque successores nomine memorate Ecclesie, dedit, tradidit et concessit de gratia speciali predictis Burgensibus suis de Utino et eorum heredibus et successoribus habitantibus infra muros novos et fossata Utini et burgo superiori eiusdem loci, liberam licentiam et omnimodam potestatem percipiendi et habendi medietatem

(1) Il presente documento fu trovato ~~[illegible]~~ dopo stampati i precedenti.

[illegible] originale pergamena nell' Archivio [illegible] di [illegible]

omnium bonorum et condempnationum que fient per Nuncium sive
Potestatem positum in dicto loco de Utino per dictum D. Patriarcham
et successores ipsius in quascumque personas infra muros et fossata
predicti loci de Utino a decem solidis supra, secundum formam statuti
editi per pie memorie D. Bertoldum Patriarcham de voluntate
et consensu Comunis dicti loci de Utino et subsequenter confirmati per
bone memorie D. Gregorium Patriarcham successorem eiusdem,
vel quod fiet in posterum de voluntate et beneplacito predicti D.
Raimundi Patriarche et successorum eiusdem de consensu predicti Co=
munis, et omnes rationes, datium et exactiones quas hactenus penes
predicti Domini Bertoldum et Gregorium Patriarchas perceperunt
et hucusque soliti sunt percipere et habere de mensuris et
ponderibus et de ficto quadam silve iacentis versus Villam
que Colonna vulgariter nuncupatur, que iam per extirpationem
est conversa in campos, et de venditione vini quod venditur ad
minutum et aliis rebus que mensurantur et ponderantur
infra muros et fossata predicta: salvo eo quod dictum Comune
super predictis possit addere et diminuere cum consilio dicti
D. Patriarche et successorum eius, prout sibi et eis
melius videbitur expedire. Tali quidem conditione adiecta
quod unus vel duo, quos dictum Comune ad hoc duxerit eligendos
prestare debeant corporaliter iuramentum coram D. Patriarcha
vel eius Nuntio seu Potestate qui pro tempore fuerit in Utino,
quod predicta omnia exigant fideliter et ipsa convertent in reparationem
pontium et in aliis utilitatibus eiusdem Terre Utini et singularium perso=
narum eius Terre sicut hactenus facere consueverunt et sicut et qualiter

maiori parti Consiliariorum dicte Terre Utini videbitur melius expedire, cum voluntate tamen scientia et assensu Nuntii dicti D. Patriarche qui pro tempore fuerit in dicta Terra Utini: Et si dictus Nuntius nollet consentire, illa tunc habeatur recursus ad D. Patriarcham, super quibus idem D. Patriarcha eiusdem Terre Utini diligenter utilitate pensata, concedet super huiusmodi predicto Comuni Utini facere de sue benignitatis affluentia, sicut sibi melius videbitur expedire. Et de receptione et expensis predictorum, illi qui electi fuerint, de predictorum Consiliariorum consilio dicti Comunis Utini ad predicta ponent annuatim coram predictis Nuntio D. Patriarche et Consiliariis dicti Comunis Utini plenariam rationem. In cuius rei testimonium et stabilem firmitatem, memoratus D. Raymundus Patriarcha instrumentum presens fecit sui sigilli munimine roborari.

Ego Johannes de Lupico sacri imperii publicus Notarius his presens interfui et rogatus scripsi, in formam publicam reducendo.

Sigillum patriarchale cereum pendens

[Da copia della Colleg. [illegible] in S. Daniele Vol. III, 28.]

[illegible]

... originale pergamena nell' Archivio
Gran, parte di Castello

Bianchi 22

1275, 14 Febbrajo. Gemona. Il Re di Boemia scrive al Comune di Gemona di rimettere ogni colpa a Giovanni Mange purchè faccia la pace coi suoi nemici.

A. D. MCCLXXV, ind. III, die XIIII intrante Februario, presentibus Binchino notario, Corrado fratre eius, Jacobo Bertaldi, Bocha pilosa et aliis.

Bregavilla de Zellaco ex rogatu Johannis Mange presentavit et dedit D. Federico theotonico Capitaneo et Consilio de Glemona litteras sigillatas sub hac forma continentes:

Henricus Prepositus Werdensis Patriarchatus Aquilegensis Vicedominus D. Ottocari ~~illustris Regis Boemie~~ Regis Boemie in Terra Forojulii Vicarius Generalis Consilio et Comuni Glemone dilectis salutem et omne bonum. Universitatis vestre precibus inclinati, Johannem dictum Mangem ad gratiam serenissimi Domini nostri Regis et Aquilegensis Ecclesie ac nostram ~~...~~ benivolentiam duximus admittendam sibi omnem rancorem relaxantes et culpam [cum hoc quod] ~~et ... ...~~ predictus Johannes cum dominis de Rasia et cum aliis quibus dampna et iniurias dicitur intulisse sic amicabiliter se concordare debeat et componere cum eodem quod ad nos de ipso in querimonia non recurrat. Datum Civitate XIII intrante Februario, secunde indicionis (1).

Actum Glemone in stacione illorum de Staulis.

(1) Qui deve esservi errore nell'indizione, poichè dalle carte del protocollo notarile, l'atto fu evidentemente rogato nel 1275.

Dagli atti di Giacomo Nibissio not. di Gemona. Arch. Not. di Udine.

... originale pergamena nell'Archivio ... Frangipane di Castello

1275, 28 Ottobre. Osoppo. Le suore di S. Maria delle Candele
comprano un campo da D. Vorgendo di Osoppo.

23

A. D. MCCLXXXV, ind. III, die Wexeunte Octubri, presentibus
Federico D. Leonardi de Glemona, Niculusio filio q. Sualdi de Osopio,
Zanno Zenna eiusdem loci et aliis.
D. Worgendus de Osopio et Domina Agnes eius uxor per se et eorum
heredes precio duarum marcharum den. aquil. diffinito iure proprio vendidit
Sorori Lene de Bizinicha iuxta Palacium S. Marie de Candelis reci=
pienti pro se et sororibus Altiarda Priora, Lena, Jerosolima, Avondantia
et Ylliant et earum successoribus campum unum firmatum in centa ibi=
dem et in terra D. Mathie de Mels et de supra in terra D. Thomasii de
Cuchania et de sub in terra magistri Walterii canonici aquilegensis, cum in=
troitu etc. Promiserunt warentare etc in pena dupli etc, penaque soluta
vel non etc et quod nulla ecclesiastica persona vel laica eis possit accipere
et si in dicto loco non habitaverint casu aliquo, quod dictus campus sit
earum ubicumque fuerint. Nuncius tenute Henricus testis dictus.
Actum in Osopio in curia venditoris.

Dagli atti di Giacomo Nibissio notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

... un originale pergamena nell'Archivio
Frangipane di Castello

1275, 24 Novembre. Gemona. Lavina moglie di D. Volframo di Carvaco rinunzia a D. Ulrico di Gemona e a suo nipote Mattia i suoi beni paterni.

24

A. D. MCCLXXV, ind. III, die IV exeunte Novembri, [illegible] D. Vicilao de Albuesto, [illegible] Feltrensi in [illegible], Iohanne de Vergiaco, [illegible] [illegible] comite in Glemona [illegible]

Domina Lavina uxor D. Wolframmi de Carvaco [illegible] pro [illegible] Ulrico et D. [illegible] nepoti suo de Glemona, quod bona [illegible] que [illegible] ipsi D. [illegible] (?) non [illegible] ullo modo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pena dupli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Glemone in curia dicti D. Ulrici.

Dagli atti di Giacomo [illegible] not. di Gemona. [illegible] [illegible]

dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

1275, 25 febr. Cividale. Pace tra il Patriarca d'Aquileja ed il Conte di Gorizia.

[illegible] tanim [illegible] Bibl. ... Dom.

[illegible]

... originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

[illegible] eorum [illegible] illustrissimi [illegible]
[illegible] tantum [illegible]
[illegible] praedicta [illegible]
[illegible]
[illegible] illam [illegible]
[illegible] debet et [illegible]
[illegible]
[illegible] volunt [illegible]
[illegible] alie persone [illegible]
[illegible] Majoris [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] delegado [illegible]
[illegible] promiserunt [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Patriarcha
[illegible] Conferencia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] tamen
[illegible] forte [illegible]
[illegible] argumentum [illegible]
[illegible] et [illegible] voluntate pro-
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] partium [illegible]

[illegible] per [illegible] et [illegible] inferre [illegible]
qui [illegible] in ipsis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliquam [illegible] et [illegible] [illegible]
iuramento [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible] [illegible]
qui illud [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Dominus [illegible], [illegible], [illegible] de [illegible],
Iohannes de [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible], [illegible] de [illegible], [illegible] de [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] [illegible] de
[illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible],
[illegible] de Lagena, [illegible] [illegible] de
[illegible], [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] de [illegible] ex parte [illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
Conradus de Ungerspach, Henricus de Gredesella, Albertus de
Grifenstein, Federicus de Minigliano, Fulcherius de Mifinberg, Bol-
ricus de Minigliano, Otto de Uagonia, Almericus de G[illegible],
[illegible] de [illegible], Bernardus [illegible], [illegible] de Peuma,
[illegible] de Peuma; Mainardus et Bernardus fratres de [illegible],
Bolricus filius D. Suarzemanni de Cermone, [illegible] [illegible]
et Vallonus de Ungerspach ex parte D. Comitis [illegible]

[illegible] maximè conjunctior [illegible]

[illegible] globus [illegible] in plano [illegible]

[illegible] fuere [illegible] Et [illegible]

[illegible] castlupi [illegible]

[illegible] Blumus, [illegible]

[illegible] Spandauensis, Lingelothus Pollonus, [illegible]

[illegible] regius [illegible] Metropolitani [illegible]

[illegible] pater [illegible]

[illegible] Plessaevi [illegible]

[illegible] Com[illegible]

[illegible] Metropolitana [illegible]

[illegible] Dominus [illegible]

[illegible] Petricidam et Com[illegible] et

[illegible] alium [illegible] potuerit effundere [illegible]

[illegible] vel post, et [illegible]

[illegible] illum [illegible]

[illegible] venerunt [illegible]

[illegible] qui [illegible]

[illegible]

[illegible] habet [illegible]

[illegible] habuit ipsius pater [illegible]

[illegible] habuit [illegible]

[illegible] mortuus fuit. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

prepararono nell Archivio

Granpane di Castello

[illegible] per [illegible] metropolitanam [illegible] et [illegible]

[illegible] prout habet [illegible] et [illegible]

[illegible] capitaneum [illegible]

[illegible] et [illegible] ... [illegible]

[illegible] Pampelon, cardinalis [illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible] facto [illegible]

[illegible]

[illegible] castro [illegible]

1 [illegible] et [illegible]

[illegible] aut [illegible]

[illegible] et [illegible] operam

[illegible] possit [illegible] Dominum

Apostolicum et [illegible] et Dominos [illegible]

excommunicationis vinculo innodati, ab excommunicationis [illegible]

absolvantur et hoc antequam [illegible] de castro [illegible],

[illegible] et tempora [illegible] infra treugas [illegible]

[illegible] infra treugas relaxentur et [illegible]

[illegible] aliquam securitatem, illa [illegible]

et [illegible] forsan aliqui non [illegible], [illegible]

[illegible] tempore guerre [illegible],

[illegible] et [illegible] omnes treugas [illegible],

[illegible] in treugis [illegible] Patriarcha pro

parte [illegible] in Forojulii D. Nicolaum [illegible] et in Istria

D. [illegible] de Pola et [illegible]

[illegible]

[illegible] centum [illegible]

qui infra XV [illegible]

[illegible]

et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] preparenza nell Archivio

Granpipane di Castello

[illegible]

[illegible] opertune. [illegible] et aliter [illegible]

[illegible] Atque quod predicti [illegible] predicti Dni. [illegible] et [illegible] nostram [illegible] predicti [illegible] et favorem, promittentes nos [illegible] emptionem et [illegible] predictam [illegible] predicta [illegible] et promittendo [illegible] predictis et ea predicta omni fraude cautela et malitia, [illegible] aliqua occasione vel exceptione. Ego Johannes Hengeldei et uxor Gothefreda [illegible] Cannala [illegible].

[illegible] conventione [illegible]

Ego Johannes Hengeldei et uxor [illegible] atque Cannala [illegible] praesens instrumentum [illegible] firmam perpetuam [illegible]. —

— —

1275 22 Marzo Gemona.

Odolrico figlio di Ottolino de Portis di Gemona riceve grazia dal Re di Boemia

MCCLXXV. Die x exeunte Martio. Presentibus Rodulfo dicto Fucio Tambus, Ursutone Capussonis Johanne Volframi de Glemona, Siardo Theutonico Capitaneo Artenee et aliis.

Dominus Henricus Prepositus Werdensis Vicedominus Aquilegensis absolvit Odolricum Filium Ottolini de Portis Glemone de mandato Sacramenti et pena L librarum quam fecerat et dictus Odolricus dicto Domino Vicedomino recipienti pro Domino Rege Boemie et pro ipso ut dixerunt occasione offensionis que dicebatur esse facta dicto Domino Vicedomino per dictum Odolricum. Qua offensione idem Dominus Vicedominus dixit quod pro meritis et gratis obsequiis factis sibi ad honorem Domini Regis gratiam Domini Regis et suam dictus Ottolinus habeat ac sibi dedit.

Actum Glemone in domo dicti Ottolini

(Bini XLIII - f. 111 ex notis Nibithii)
Trascr. A. di Prampero

Granzipane di Castello

1275, 22 marzo. Osoppo. Vendita di parte del castello d'Osoppo

21

... D. MCCLXXV, ind. III, die VIII exeunte Marcio presentibus D. Rodulfo, D. Corado, D. Wargendo, Radiusio de Osopio, Ulvoverado de eodem loco, Gopirino cognato Perneusilli de Olemburgo et aliis. Perneusil filius Costantini quondam de Osopio pro se suisque heredes precio unius marche denar. aquil. diffinito etc. nomine vendicionis perpetualis cessit tradidit et dedit Henrico filio q. D. Coradi de Osopio fratris dicti D. Rodulfi de Osopio suisque heredibus omne ius omnemque actionem realem et personalem, utilem et directam quod vel quam sperat habere in Castro de Osopio videlicet illa pars que fuit D. Ropretti de Osopio, cum introitu et exitu, etc. ad habendum etc. sine contradictione etc. promisit firmum etc. in pena 2 marcharum denar. aquil. pena que soluta vel non etc. Usanius tenute D. Conradus te iis dictus.

Actum in Osopio in brayda D. Conradi te. iis. dicti.

Dagli atti di Giacomo Vitalis not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

vale originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

Documento I.

1275 13 Luglio. Cividale. – di giurisdizione de' Signori di Mels.

In christi nomine amen. Anno domini MCCLXXV. indictione tercia die terciodecimo intrante Julio. in Civitate Austria in patriarchali palatio presentibus dominis Bernardo decano Civitatensi, Henrico de Villalta. Conrado de Savorgnano. Asquino de Varmo. Nicolao de Budrio. Johanne de Zuccula, Thoma de Cucanea et Francisco de Orzono et aliis pluribus

Cum vir nobilis d. Clizoius de Mels super omnibus bonis suis Giritum asserensse habere conquereretur de d. Raymundo Patriarcha aquilegensi, quod ipse seu officiales eius suo nomine ipsum super huiusmodi Girito impediebant querente dicto d. Patriarcha si posset aliquem ponere loco sui ad audiendum et terendum ... inter ipsos, per laudum curie d. Johannem archidiaconum aquilegensem ad audiendum et terendum rationem huiusmodi posuit loco sui. Coram quo petente dicto d. Patriarcha sibi bonorum huiusmodi demonstrationem fieri: sententiatum fuit quod ille sibi benefacere teneatur infra octo dies: sicque d. Clizoius dixit quod super bonis infrascriptis habebat Giritum et petivit Willelmum de Wiprivich. et ipse sibi datus fuit pro nuncio per dictum Judicem ad faciendum nuncio dicti d. Patriarche demonstrationem de ipsis bonis, videlicet

Mels, Melesons, Avenzono, Aveliaco, sancto Salvatore, Collatto,

... originale pergamena nell' Archivio Frangipane di Castello

Lauch et Budrio et in Carnea petivit etiam Omnebonum de Avenzono nuncium et datus fuit ipse sibi pro nuncio per dictum Judicem ad faciendum nuncio dicti d. Patriarche demonstrationem de istis bonis scilicet Lupiriaco, Blesan, Claviano, Jamnich, Felettis et Avasinis et ordinatum fuit quod isti nuncii debeant huiusmodi demonstrationem incipere facere prima die lune et quod Willelmus debeat incipere Mels, Omnebonum vero Lupiriaci.

Da copia nella Colleg. Frangipani in Castelporpetto.

1275, 21 Settembre. [illegible] di [illegible] di Gemone.
[illegible] parte del quinto della [illegible].

A. D. MCCLXXVI, ind. III, die x exeunte septembr., pres. [illegible]
[illegible] Stefano Migotto, Rodulfo de [illegible] et aliis.

D. Mathias de Glemona [illegible] mercatorum [illegible] [illegible] ad
partem [illegible] Galayti [illegible] [illegible] futuros [illegible] annos [illegible]
futuros Stefano de [illegible] et Jacobo [illegible] cum omni [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible] [illegible]
precio predicto [illegible] Stefano et Jacobo. Promisit [illegible]
etc. Actum in [illegible] ante domum Vidussi.

[illegible] di [illegible] di Gemona, [illegible]

Dall'originale pergamena nell'Archivio
Gianfigliazzi di Castello

1275, 5 Ottobre. Cividale. Il Capitolo di Cividale affitta al Comune di Lauco in Carnia la decima di detta Villa.

Anno domini millesimo ducentesimo . septuagesimo quinto . Inditione tercia. Die quinto intrante Octubri. In Civitate Austria in ecclesia maiori presentibus Johanne de Vinay iurato Capituli Civitatensis. Henrico de Fusea Gastaldione Capituli Civitatensis et aliis.

D. Bernardus decanus ecclesie maioris Civitatensis de voluntate et consilio dominorum Venturussii. Bartholomei. Henrici de Legio. Mathie de Mels. Hermanni Zosetti. Wodolrici de Ragonia. Wolrici Everardi. Johannis de Caprilis. Jacobi. Ludwici et magistri Pizoli canonicorum Civitatensium pro se et eisdem Canonicis et universo Capitulo Civitatense investivit Jacobum Juratum et Ulricum de Lauch recipientes pro se et Communi eiusdem ville de decima de Lauch pertinente ad Capitulum Civitatense. Ita quod ipsum Commune post terminum Johannis de Lauch qui tunc habebat dictam decimam habere debeat ipsam decimam et inde suam facere voluntatem solvendo inde et pro ea dicto Capitulo annuatim solito tempore tres marcas denariorum aquilegensium usque ad voluntatem et gratiam ipsius Capituli et Communis predicti etiam voluntatem.

Ego Julianus de Puzdio Imperiali auctoritate Notarius predictus interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. di Cividale. Vol. VI. Perg. 36

carte originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

(... imperfetto)

1276, 4 Gennajo Villalta. Odorico di D. Nozzo di Trezzo rinuncia al Signor Lodovico di Villalta, un zonato in S. Marco di Villalta.

31

MCCLXXVI, ind. IV, die IV intrante Januario, presentibus Dominis Detalmo de Villalta, Bigando Vicedomino D. Episcopi Feltrensis, Ulrico qui moratur Villalte, Bonaventura notario de Civitate Belluni et aliis.

Odoricus filius quondam D. Nozzi de Trezzo per se suosque heredes refutavit D. Ludovico de Villalta suisque heredibus medium mansum situm in Santo Marcho de Villalta, qui regebatur in tempore per quendam qui vocabatur Farina, cum medium mansum ipse Odoricus habebat iure feudi a predicto D. Ludovico, quam refutationem promisit firmam etc.

Actum Villalte sub arbore in platea ante predictum castrum.

Dipl. ... di Giacomo Nicolò not. di Gemona. Arch. V. Udine

vedi originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

1276, 19 Maggio. Gemona. Affittanza di un molino [illegible], fiume Ledra e patti:

82

A. D. MCCLXXVI, ind. IV, die XIII exeunte Madio, presentibus Preadone Frambon de Stauliis Glemone, Prandone de Hunialcua Glemone, [illegible] de Buya et aliis.
Galucius de Artanea affictavit Jacobo de Plaza Buya molendinum unum situm in Ledra quod fuit olim illorum de [illegible] hinc ad duos annos proximos venturos solvendo dictus Jacobus dicto Galucio annuatim in nativitate Domini unam marcham Den. Aquil. tali pacto [illegible] apposito, quod Zeradus filius dicti Jacobi servire teneatur in dicto molendino hinc ad terminum predictum habendo expensas sibi de lucro dicti molendini et lucrum quod eis dominus Deus prestiterit de ipso molendino ipsi duo Galucius et Jacobus habere debent communiter et expensas quas fecerit in ipso et pro ipso molendino communiter etiam inter eos et quod dictus Jacobus eum [illegible] molendinum quod sit aptum ut modo est vel melius, salvo si non [illegible] destrueretur aliquo modo quod non curratur in aliquibus in decapitum [illegible] Jacobi, sed si aliter combureretur vel per aquas nimias [illegible] ambo capitum ponere debeant in reparatione. Qui predicti contrahentes unus alteri promiserunt firmum etc. sub pena dupli etc. pena qua soluta vel non etc.
Actum Glemone in loco qui dicitur [illegible] iuxta domum Preadonis testibus dictis.

Da schede di Giacomo [illegible] not. di Gemona, Arch. Not. Udine.

... originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

...marca d'imperfetto)

1276, 5 Giugno. Nel castello di Cley. Compromesso sulle questioni tra i Signori di Varmo e di Mels.

33

A. D. MCCLXXVI. ind. IV, die V intrante Junio, presentibus Guecelono de Spineche..., Lazario filio D. Henrici de Collaço, Eganino de Forgaria, Clizoyo et Suarzuto filiis D. Henrici de Artanea et aliis

Forse Carvaco.

D. Asquinus de Varmo dimisit se in arbitrium DD. Odorici de Tricano et Gualtelmi filii D. Clizoi de Mels de omni questione et que rationibus que vertuntur et habite sunt usque ad presentem diem inter D. Asquinum ex una parte et D. Rodulfum absentem ... ex altera, promittens idem D. Asquinus in pena CC marcarum aquilegensium firmum et ratum se habiturum quod quicquid dicti arbitres aut amoris vel racionis vel aliud quid dicere voluerint hinc ad sanctum Michaelem proximum futurum, medietas cuius pene ... contravenerint arbitrii predictis et alium servanti sententiam quam arbitri dabunt. Cuius vade et pene predicte fideiussores extiterunt pro parte Domini Ugo de Ragonia, Lapeardus et Duringa ... eiusdem loci, Henricus filius D. ... de Flagonia, Vivianus de Portugruaro et Stefanus de ...ulucho, qui ... ... obligatione omnium suorum bonorum mobilium et inmobilium, presentium et futurorum attendere et observare sententiam quam dicti arbitres fecerint et dabunt inter ipsos dominos Asquinum et Rodulfum hinc ad terminum predictum si idem D. Asquinus non attenderit vel observaverit ut est predictum. Insuper dictus D. Asquinus ad sancta Dei quatuor evangelia iuravit quod ipsam sententiam quam arbitres dabunt firmam habebit et inviolabiliter observabit et quod securitatem supra his renovabit ydoneam atque bonam videlicet etiam si per ipsos arbitres quandocumque infra XV dies fuerit requisitus in pena predicta et de hoc etiam fideiussores extiterunt fideiussores

dall'originale posseduto nell'Archivio Frangipane di Castello

predict. Penaque soluta vel non omnia et singula que dicti arbitres usque ad terminum predictum sententiaverint et dicent de predictis questionibus firma et rata perpetuo observentur et nichilominus robur obtineant stabilitatis.

Actum in Castro de Pers.

Eodem die presentibus Henrico filio q. D. Angonis de Mels, Salvagio filio q. Zanini de Pers, Henrico fratre Wolrici de Mels, Regnardo filio D. Mathie de eodem loco, Romano de Virgono et aliis

D. Rodulfus de Mels dimisit se in arbitrio Dominorum Odorici de Tricano et Guilelmi filii D. Clizogi de Mels de omni questione et questionibus que vertitantur et habite sunt usque ad presentem diem inter ipsum D. Rodulfum ex una parte et D. Asquinum de Varmo absentem ex altera conveniens idem D. Rodulfus in penam CC marcharum den. Aquil. firmum et ratum se habiturum quod quidquid dicti arbitres aut amoris aut rationis vel aliud siquid dicere voluerint hinc ad Sanctum Michaelem proximum futurum, mediatis cuius pene si contravenerit arbitribus predictis et alia servanti sententiam quam arbitres dabunt. Cuius vadie et pene predicte fideiussores extiterunt in rata domini Nucius de Mels, Duringus frater eius, Fedricus filius D. Angi quondam eiusdem loci, Wolricus frater Henrici de Mels extrinsecus eiusdem loci, Barnaba de Buija, Rodulfus et Mathias fratres de Cavaco et Guilelmus de Vicinico, in nomine proprio cum obligatione etc. Insuper iuravit et promisit renovare securitatem sicut D. Asquinus in nota secunda precedente etc. penaque soluta etc. ...

Actum in Mels in domo Comunis

Ubique dicti arbitres dixerunt quod non sit preiudicium dicto D. Rodulfo sicut D. Asquino . . . . . . precedenti nota.

Dagli atti di Giacomo Vescovo not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

34

Anno dni millo CCLXXVI. Indictione quarta. Die xv exeunte Julio in Broiavacca. ānn.
Domo Dni Galiane eidemque loci. Presentibus dnis [illegible] sociis de Villotta Matini de Monte
Exemplum. Preali. Tolberti eius nepotis. Mainardi de Broiavacca. et Ulverij [illegible] eidemque loci et
Aliorum. Quoniam propter bona comunia sepe investigante Diabolo non solum inter extraneos verum etiam
inter proximos et fratres consuevit oriri dissentio. et ipsa bona generit detrimentum et devastari:
Ad removendum omnem suspicionem et dissensionem que posset oriri et ne occasio inter ipsos
dilectio minuatur, placuit Nobili Viro Dno Francisco de Broiavacca ex una parte
et Tezzoto cum nepotibus filiis quondam dni Lazari fratris dicti Francisci ex altera, quosdam
mansos et possessiones quos abebant seu videbantur habere comunes inter se et quae eis unicuique
fuit ad dividendum que quidem bona inter se sorte Libere diviserunt et hec sunt dictorum
bonorum et possessionum que evenit in parte sortis dicto Francisco videlicet Mansus
unus de Villa Sci Viti. qui regitur per Jozez. I. decimarium in Magredo qui regebatur per Brunum
et filium. Mansus I. in Villota qui regitur per Rubenum et in ipsa Villa Mansus
I. qui laboratur per Jacobum et Rubenum. Item in dicta Villa Mansus I. qui regitur per Venerium et
michaelem. Item in Villa de Fosarca Mansus I. qui regitur per Jacobum nonne. et Mansus
iste Sed debet suum Casale quod nunc regitur. et de ipsa Villa Mansus I. qui regitur
per Albanum. Item in Villa Campimoli Mansus I. qui regitur per Ditum et Donatum [illegible] de Magoro.
Item in Villa de Castellone Mansus I. qui regitur per Purputium. Item Mansus qui laboratur per Vitam
eidem loci. Item in Villa de Caono Mansus I. qui laboratur per Dominum [illegible] in ipsa Villa dimidius
mansus qui regitur per Albanum et qui solvit annuatim XXXVIII. Item hic debet annuatim de
quadam terra quae laboratur per Jacobum filium quondam Petri Balbi de Giordia I. frumenti
mensuram I. librae piperis I. Item in Campo Molari Mansus qui regitur per Otum. Item in Caono Mansus qui
Marcum de Corona. Mansus qui regitur per Pellegrinum de [illegible]. Item Mansus qui regitur per Ambrosium. Mansus qui regitur per
Pellegrinum de Platea. Mansus qui regitur per Dezmanum. Mansus qui regitur per Valthrodegum in
capite Ville Mansus Gintorani de Platea. Mansus qui regitur per Girandum. que quidem
possessiones eidem Francisco evenit et parte ita se contentum vocavit. Salvo tamen quod
infrascripta adiectione parti inferiori inferius exprimetur. Et hec pars dictorum bonorum et
possessionum que evenit in parte sortis dicto Tezzotto videlicet in Villa de Caono
Mansus I. qui regitur per Albanum. Item Mansus I. qui laboratur per Andream de Miotto. Item Mansus
I. qui laboratur per Bolandum. Item Mansus I. de [illegible] molendinarium dimidium quidem et Mansus
in posterior et alia dimidietas est mansata. Item de Fosarca Mansus I. qui laboratur
per Petrum Sontelli et Mansus I. qui laboratur per . . . . . Item de Campo Molari
Mansus I. qui regitur per Mussinum eidem loci. Item . . . .
Item in Castellono Mansus I. qui regitur per Dominicum [illegible] . .

. . . .

. . . .

Vedi originale pergamena nell'Archivio
Frangipane di Castello

n.° 8. 1276.

✠

Exemplum. 1276.

[redacted]

Instrumentum erat ruptum et defectivum carens nomine et Subscriptione Notarij, signum verum erat ut Intus exemplatus fuit. año Dni. 1644.

circiter

Di. 15. luglio

Contra l'Instr.° di Divisione di alcuni Beni stabili trà il Nob. D. Francesco de Sbroiavacca dà una parte, Et trà il Nob. D. Terzotto suo Nepote Figlio del q. D. Liazaro Fratello del detto D. Francesco dall'altra parte.

n.° 40

1276, 3 Agosto. Cividale? Il nunzio apostolico per il sussidio per Terrasanta ordina al Decano e Capitolo di Cividale di sorvegliare la riscossione che stanno per fare i Collettori Senesi di ciò incaricati.

Ardicio de Tridino Decanus Vicopiensis apostolice sedis nuntius pro subsidio Terre Sancte in partibus Lombardie. Marchie Trivisine. Aquilegensis et Gradensis Patriarchatuum et Archiepiscopatus Ianuensis.

Discreto viro D. Bernardo decano Civitatensi Collectori decime Terre Sancte subsidio deputate in Civitate et diocesi Aquilegensi salutem in Domino. Cum per nostras patentes litteras sigillo nostro munitas et per nostrum Notarium publicatas dederimus in mandatis Collectoribus decimarum Terre Sancte subsidio deputatarum in Tergestina, Iustinopolitana. Emonensi. Parentina. Petenensi et Polensi Civitate et diocesi ut pecuniam predicte decime colligendam per eos in Civitate et Diocesi supradictis Gerio Bonacontri et Guidoni Clusi civibus et Mercatoribus Senensibus commorantibus Civitati de societate que dicitur filiorum Bonsignoris de Senis aut alteri eorum sub certa forma hoc est recepto ab eis vel altero eorum publico instrumento debeant assignare discretioni vestre tenore presentium districte precipiendo mandamus, quatenus si dicti Collectores vel aliqui ex ipsis se in hoc modo aliquo redderent negligentes vel mandatis nostris quod non credimus contradicerent in hac parte ipsos ad hoc sub debito sacramenti per eos nobis prestiti et etiam per censuram ecclesiasticam si necesse fuerit compellatis.

Datum apud Civitatem Austrie .III. Nonas Augusti. Anno Nativitatis Domini millesimo .CC. LXXVI. Indictione .IIII.

Arch. Capit. di Cividale. Vol. VI. perg. 50.

Frangipane di Castello

[illegible]
Tha[illegible]
un[illegible]
on[illegible]
ex[illegible]

1276, 2? Ag.sto. Montenars. Sentenza d'arbitro nelle questioni per pascoli tra il Comune di Fagagna [?] e di Pers con quello di Montenars.

A. D. MCCLXXVI, ind. IV, die III exeunte Augusto, presentibus D. Barnaba de Buya, D. Savorgnano [?] de Soclevo, Nicolao de Artanea [?] Glemone, Gerardo [?] de Artanea et aliis.

[?] Lucius de Mels fecit securitatem et wadiavit in pena XX marcharum den. aquil. D. Wolframo de Carvaco electo communi amico et arbitro de questione inferius nominata per eosdem questionantes, videlicet ex una parte per homines Comunis seu masarios de Fagagna [?] et de Pers in Sclavons [?] ad dicendum quidquid ... super ipsa questione quam movent vel movere intendunt Comune et homines de Montenars de pascuo quod dicitur Junemin [?]. Promisit firmum etc. sub pena dicta, medietas dicto arbitro et alia servanti fidem, penaque soluta vel non etc. Fideiussor Firucius [?] de Mels et Barnaba de Buya. Item eodem modo et sub dicta pena wadiavit Jacobus de Fontanellis de Montenars pro Comune et hominibus de Montenars, eorumque parte fideiussor [?] Mathias de Glemona.

Actum in villa de Montenars in Carnia [?].

Dagli Atti di Giacomo [?] notaio di Gemona. Arch. Not. Udine

Grangiparra [?] di Castello

1277. 28 Feb. Venzone.
Bando dell'asportazione delle merci da Venzone a Tolmezzo.
Collez. Bianchi

Anno domini 1277 Ind. 5.a ~~penultimo exeunte Februarii~~ die penultimo Februarii; presentibus Rubetto Chinotto, Fabro de Venzono, Zambaluta de Glemona et aliis.

Johannes Preco de Glemona voce ~~[illegible]~~ preconia proclamavit publice in Venzono superiori in platea, seu via dicta ex parte et mandato Dni Patriarche Aquil. quod aliqua persona non debeat

97 a crastino die in antea mercandarias aliquas per Clusam vel Jumetum conducere, vel conduci facere nisi primo acceperint litteram sigillatam Dni Capitanei Glemone. Quicumque contra predicta fecerit, ipsas mercandarias quas conduxerit, vel conduci fecerit perdat omnino.

Actum in Venzono predicto in platea.

Eodem die. Presentibus Johanne dicto ~~[illegible]~~ Deian de Venzono. Zambaluta de Glemona et aliis. Johannes Preco de Glemona proclamavit in Venzono inferiori, ut in precedenti nota continetur.

Actum in Venzono inferiori in platea vie.

Granzipane di Castello

1277, 20 Marzo. Gemona. D. Mattia di Gemona affitta la sua decima di Sezza in Carzon.

Anno D. MCCLXXVII, ind. V, die XII exeunte Marcio, presentibus Pellegrino Varia, Lucio Tambus, Todero filio D. Federici de Villalta [illegible] et aliis.

D. Mattias de Glemona [illegible] [illegible] ad V annos proximos futuros [illegible] dedit Fragona [illegible] heredibus decimam suam de Sega cum omni iure [illegible] [illegible] Fragona dicti Domini annuatim XII denarios [illegible] parvulorum in nativitate domini pro ipsa decima [illegible] warentare etc. Vincius tenate [illegible] [illegible]

Actum Glemone in Porticis.

Dagli atti di Giacomo [illegible] not. di Gemona [illegible] Udine.

1277. 18 Giugno – Cividale.

37

Giuramento di obbedienza prestato da Enrico nuovo vescovo di Trento alla S. Sede ed alla Chiesa d'Aquileja.

Ego Henricus Episcopus Tridentinus ab hac hora in antea ero fidelis et obediens atque devotus sancto Petro, sancteque Apostolice Romane Ecclesie et Domino Pape eiusque successoribus nec non sancte Aquilegensi Ecclesie et Domino meo Patriarche Raymundo eiusque successoribus canonice intrantibus. Non ero in consilio, neque in facto ut vitam perdant aut membrum, ut capiantur mala captione. Consilium quod mihi per se, aut per litteras aut per nuncium creditum fuerit, ad eorum damnum me sciente nulli pandam. Papatum Romanum et Regalia sancti Petri nec non et Patriarchatum et Regalia Aquilegensis Ecclesie semper ero adjutor ad retinendum et defendendum, salvo meo ordine, contra omnes homines. Vocatus ad synodum veniam, nisi prepeditus fuero canonica prepeditione. Legatos et Nuncios Apostolice nec non Aquilegensis Sedis, quos pro certo Legatos et Nuncios eorum esse cognovero, eundo et redeundo honorifice tractabo et in suis necessitatibus adjuvabo. Aquilegensem Sedem singulis annis per me vel per meum Nuncium visitabo, nisi eorum absolvar licentia. Possessiones vero ad mensam meam Episcopalem spectantes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque alienabo, neque de novo infeudabo sine Patriarche Aquilegensis licentia speciali.

Sic me Deus adjuvet et hec sancta Dei Evangelia. Actum Civitate XIII exeunte iunio, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo septimo, quinte Indictionis.

(Da perg. nell'Arch. capit. di Cividale.)

Udine, Settr. 1881

III

12 1277, 10 giugno. Cividale. Giuramento d'obbedienza prestato da Enrico nuovo vescovo di Trento ~~da obbedienza~~ alla S. Sede ed alla Chiesa d'Aquileja.

40

Ego Henricus Episcopus Tridentinus ab hac hora in antea ero fidelis et obediens atque devotus sancto Petro, sancteque Apostolice Romane Ecclesie et Domino Pape eiusque successoribus nec non sancte Aquilegensi Ecclesie et Domino meo Patriarche Raymundo eiusque successoribus canonice intrantibus. Non ero in consilio, neque in facto ut vitam perdant aut membrum, ut capiantur mala captione. Consilium quod mihi per se, aut per litteras, aut per nuncium creditum fuerit, ad eorum damnum me sciente nulli pandam. Papatum Romanum et Regalia sancti Petri nec non et Patriarchatum et Regalia Aquilegensis Ecclesie semper ero adjutor ad retinendum et defendendum, salvo meo ordine, contra omnes homines. Vocatus ad Synodum veniam, nisi prepeditus fuero canonica prepeditione. Legatos et Nuncios Apostolice nec non Aquilegensis Sedis, quos pro certo Legatos et Nuncios eorum esse cognovero, eundo et redeundo honorifice tractabo et in suis

necessitatibus adjuvabo. Aquilegensem Sedem singulis annis per me vel per meum Nuncium visitabo, nisi eorum absolvar licentia. Possessiones vero ad mensam meam Episcopalem spectantes non vendam, neque donabo, neque impignorabo, neque alienabo, neque de novo infeudabo sine Patriarche Aquilegensis licentia speciali. Sic me Deus adjuvet et hec sancta Dei Evangelia. Actum Civitate XIII exeunte iunio, anno domini millesimo duecentesimo septuagesimo septimo, quinte indictionis.

Da perg. nell' Arch.o di Cividale.

Anno Domini M° cc° Lxxvij. Ind.ne quinta, die nono
intrante Julio, in Ciuitate Austrie in Anticamera D.ni Patr.
Presentibus D.nis Petro Fuscareno Vicedomino Venetiarum in Aqui-
legia, Hector de Ciuitate(?), Jacobo della Turre Mediolanensi,
Cino Capo... de Florentia, M.ro Jerome de Lupico D. Patr.
notario, Paulo Bulefo(?), Marino Catan de Venetijs testibus, et
alijs, Comparente viro nobili D.no Petro Quirino de Venetijs;
Coram Reverendo Patre D.no Raymundo Dei gratia Sancte
Sedis Aquilegiensis Patriarcha, petente ab ipso, quod Pacta
olim inita inter bone memorie D.num Gr. Patriarcham
Aquileiensem, et Dominum Ducem et Commune Venetiarum,
et per ipsum D.num Raymundum Patriarcham renouata post-
modum ac etiam confirmata in animam suam secun-
dum antiquam Consuetudinem Jurare faceret se in-
uiolabiliter obseruaturum. Nobilis vir Dominus Guidoti(?) vi- (Guido)
glorino de Mediolano, habita super hoc parabola a p.to
D.no Raymundo Patr. in anima ipsius ad sancta
Dei Evangelia Corporaliter Jurauit, quod ipse D.nus Pa-
triarcha omnia Capitula in dictis pactis Contenta bo-
na fide sine fraude secundum antiquam Consuetu-
dinem obseruabit.
Ego Henricus Ciuitatensis imperiali auctoritate notarius p.dictis
omnibus interfui, et rogatus scripsi.

Gran, pane di Castello

[illegible] die 9. Julij

Ratificatione con-
giuram.to di certi patti
frà Il R.mo C. Patriarcha
d'Aquileia et la
Ser.ma Rep.ca di Venetia

1277, 9 luglio. Cividale. Raimondo Patr. d'Aquil. richiesto dalla Signoria di Venezia conferma con giuramento i patti conclusi tra quella ed il fu suo antecessore Gregorio.

Da perg. orig. nelle Bolle I. Arch. di Stato, Venezia.

A. D. MCCLXXVII, ind. V, die IX intrante iulio in Civitate Austria in anticamera D. Patriarche, presentibus Dominis Petro Foscareno vicedomino Venetiarum in Aquilegia, ... de Tarvisio, Jacobo de la Turre de Mediolano, Cino Capone de Florencia, M.º Joanne de Lupico D. Patriarche notario, Paulo Brullo, Ser Marino Cataun de Venetiis testibus et aliis:
Comparente ven.li D. Petro Quirini de Venetiis coram reverendo patre D. Raymundo Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis patriarcha petente ab ipso quod pacta olim inita inter bone memorie D. Gregorium Patr. Aquilegensem et D. Ducem et Comune Venetiarum et per ipsum D. Raymundum Patriarcham rinovata postmodum ac etiam confirmata in animam suam secundum antiquam consuetudinem iurare facere se inviolabiliter servaturum: nobilis vir D. Guido de Vislotis de Mediolano habita supra hoc parabola a predicto D. Patriarcha in animam ipsius ad sancta Dei evangelia corporaliter iuravit pro ipso D. Patriarcha omnia capitula in dictis pactis contenta, bona fide, sine fraude secundum antiquam consuetudinem observabit
Ego Henricus Civitatensis imperiali auctoritate notarius predictis

Dall'originale pergamena nell'Archivio
Frangipane di Castello

interfui et rogatus scripsi.
Ego Petrus olim magistri M.... imperialis auctoritate notarius et nunc nobilis viri D. Petri Fuscharene de mandato D. Ducis Venetiarum Venetiorum Aquilegie, hoc exemplum sumptum ex authentico Henrici notarii Civitatensis .... bona fide transcripsi et A. D. MCCCXXVIII, ind. XI, die XII intrante mensis [illegible] in Aquilegia –

1277, 13 Agosto. Udine. Il Patriarca Raimondo concede ad un Fiorentino già vicario del marchese d'Istria Gotifredo della Torre, stato preso e depredato dal Conte di Veglia suddito dei Veneziani, rappresaglie su questi.

Nos Raymundus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha. Universis Potestatibus, Capitaneis, Castaldionibus et officialibus nostris per terram et districtum Fori Julii constitutis dilectis sibi gratiam et omne bonum. Cum pro eo quod quidam servientes et familiares et nuncii viri prudentis Bandini q. Bonromani de Florentia nunc in Aquilegia commorantis olim dum idem Bandinus in Istria existeret pro vicario nobilis viri G. de la Turre, Marchionis Istrie per nobilem virum Johannem Comitem Vegle civem et subditum Venetiarum bis in mari capti fuerunt de personis et mercationibus omnibus quas secum deferebant totaliter spoliati, pro qua captione e depredatione seu robaria dampnum duorum milium et octingentarum librarum parvorum super hoc corporali prestito sacramento se asserit incurrisse. Sicque Illustris Venetiarum Dux per nostras litteras pluries requisitus supra dictis huius facere satisfieri non curavit, Nos de consiliariorum nostrorum consilio eidem Bandino contra bona dicti Domini Ducis et Communis Venetiarum et cuiuslibet Veneti Represalias duximus concedendas, ita in Foro Julii et ubique in districtu nostro liceat sibi de bonis Venetorum intromittere pignorare accipere vendere distrahere ac alienare usque ad plenam et integram dicte pecunie quantitatem, salvo quod pretextu Represaliarum huiusmodi personas vel bona Venetorum nunc in Terra Fori Julii commorancium impetere gravare vel modo aliquo molestare non debeat neque possit. Vobis universis et singulis per presentes mandamus quatenus eundem Bandinum et eius nuncios ubique in nostris officiis uti dictis represaliis libere ac sine contradictione qualibet permittentes sibi in hoc velitis assistere auxilio consilio et favore. Datum Utini XIII. intrantis Augusti. V. Indictione.

Perg. orig. nell'Arch. Manin di Cividale Busta I. 11

La data di questo documento si è dedotta dall'Indizione V che cadeva nel 1277 e dall'essere stato fino dal 1275 Gotifredo della Torre Marchese d'Istria.

Dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

17

In
Lx
pala
exer
D.
D
Fro
Ba
He
Pat
et
ar
ta
Sy
me
va
ip
Sy
ra
D
ei
on
ve
Co

1277, 27 Agosto. Cividale. Risposta del Patriarca d'Aquileja ad alcuni articoli relativi alla pace conclusa il 4 Maggio 1277.

44

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo ducentesimo LXXVII. Indictione quinta. Actum in Civitate Austria in lobia palatii d. Raymundi dei gratia Patriarche Aquilegensis, die lunis quinto exeunte Augusto. Presentibus nobili viro d. Petro Quirino de Venetiis, d. Aquino de Varmo, d. Thomasino de Padua milite dicti d. Patriarche, d. Niclao de Budrio, d. W...... Voltrassio de Faganea, d. Leonardo de Savorgnano, Francisco de Fontebono, Bozono ac Baltissio de Civitate et Jacobo Bandona de Glemona testibus ad hec vocatis et aliis.

Reverendus pater et dominus Raymundus dei gratia sancte Aquilegensis [illegible] Patriarcha coram Henrico de Linz notario Nobilis viri d. Alberti Comitis et Francisco notario de Goritia nuntiis eiusdem d. Comitis super quibusdam articulis missis eidem domino Patriarche per eos nuntios fecit responsionem tali modo.

Super eo quod d. Albertus Comes Goritie petit a Reverendo d. Patriarcha d. Raymundo dei gratia Patriarcha Aquilegensi, quod ipse prefigat terminum generalem omnibus terris, respondit d. Patriarcha, quod quando videbitur sibi ipsi tamquam domino terrarum prefiget terminum ad beneplacitum suum.

Super secundo, quod ipse d. Comes rogat quod ipse d. Patriarcha faciat rationem hominibus terre Forijulii, respondit d. Patriarcha, quod sicut ipsi dixit quando concordia et pax celebrata fuit inter ipsum d. Patriarcham et dictum d. Comitem sic adhuc respondet quod paratus est facere iustitiam omnibus conquerentibus coram ipso in curia sua, si ipsi coram ipso sicut debent voluerint comparere, et secundum quod per laudum curie sue fuerit iudicatum, paratus est respondere in iure omnibus conquerentibus in curia

Dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

sua, dum tamen ipsi conquerentes ipsi domino Patriarche in curia sua faciant illud idem.

Super equis ablatis hominibus d. Comitis de Glemona respondet d. Patriarcha, quod ipse d. Patriarcha faciat restituere equos hominibus ipsis.

Super facto castri Hasperch, respondet d. Patriarcha, quod non est consultum illud de castro ipso, quod ordinatum fuit per arbitros electos hinc in concordio celebrato inter d. Patriarcham et ipsum d. Comitem, et si hoc non credit d. Comes, mittat ad dictum castrum specialem nuncium suum et de hoc videat veritatem: quia d. Patriarcha misit illic et scit pluremam veritatem.

Super facto Barbane respondet d. Patriarcha quod ipse et Aquilegensis Ecclesia dederunt ipsi d. Comiti et ei dimiserunt quod habent in loco Barbane, et si de hoc est dubium, idem d. Comes revertatur ad arbitros supradictos.

Super facto Cormonis quod petit idem d. Comes, quod idem d. Patriarcha det sibi terminum, respondet d. Patriarcha quod ipse dat eidem d. Comiti, secundum formam que continetur in predicto concordio, die lune proximo penultimo presentis mensis Augusti ad octo dies proxime secuturos, vult in Civitate, vult in Utino, vult in Campiformio; ita quod idem d. Patriarcha faciet convocare prefatos Liberos, Ministeriales et Comunitates Terre Forijulii, et super hoc idem d. Comes respondebit sibi domino Patriarche.

Da ms della Bibl. Arcivesc. di Udine. Doc. antichi trascritti nel sec. XVIII.

15

Anno 1277.

7 Settembre, Ind. V. Cividale.

Protesta fatta dal Vescovo Arlongo di Trieste, in processo civile intentato dinnanzi Maestro Guidone giudice delegato da Patriarca Raimondo della Torre.

(Archivio Capitolare).

In nomine Christi Amen. Anno domini millesimo CCLXXVII. Indictione quinta die VII intrante septembris. In Civitate Austria in patriarchali palatio, praesentibus dominus Cino qui dicitur Detesalvis de Toscana, Jacobo domini Ottonelli, Hermanno Canonico Civit. et aliis testibus ad hoc vocatis et rogatis. Cum dominus H. canonicus Tergestinus procurator domini A. episcopi tergestini pro ipso domino episcopo comparuisset die VII intrante septembri coram Magistro Guidone delegato Reverendi patris domini R. dei gratie sancte sedis aquilegensis patriarchae et Benvenutus Sulibandus civis terg. pro se, proponentes quod dictus Magister Guido non poterat nec debebat se intromittere de causa appellationis facta per Leonardum usurarium civem tergestinum ei delegata a domino Patriarcha. Et ei hoc porexerunt super petitionem suam, salvis sibi exceptionibus, recusatoriis et declinatoriis Judicis et Judicii, dilatoriis ac peremptoriis, et omni jure ipsorum, predictus vero Magister G. receptis petitionibus et exceptionibus ipsorum dixit quod vellet habere consilium super ipsis et Martino filio et procuratori prefati L. terminum tercio die post festum Sancti Michaelis coram se civit. in palacio domini patriarchae super premissis petitionibus seu exceptionibus et ad proponendas exceptiones dilatorias, predicti vero L. et C. responderunt quod non acceptabant aliquem terminum nec consenciebant in ipsum Magistrum tamquam Judicem, sibi salvis exceptionibus suis supra expressis, facient quod deberent.

Et ego *Johannes* de Civitate Imperiali Aust. Not. predictis interfui et rogatus scripsi.

Il Vescovo segnato con iniziali nella presente Carta era Arlongo dei Visgoni; il Patriarca era Raimondo della Torre; la lite era per usura, cioè per censi di capitale a mutuo, la quale secondo i concetti di allora apparteneva al foro ecclesiastico. Figura in questo documento il Fiorentino Cino Diotisalvi, esule ghibellino, ricco appaltatore di gabelle, di zecche, di dazî, il quale sembra fosse in buona grazia del Patriarca della Torre, che inclinava od almeno indulgeva ai ghibellini. *K.*

Tipografia del Lloyd Austriaco.

Dall' originale pergamena nell' Archivio Grisignana di Castello

46

1277. 13 Decembre. Pinzano. D. Altenerio di Flagogna per 80 lire vende a D. Olvrado di Maniago i redditi dei ... ed i vassallatico e cast.li nel castello e villa di Maniago.

Anno domini MCCLXXVII ind. VI. die XIII intrante Decembre. In presentia ... de Maniaco, d. Leonardi de Soclef, d. Wualteri de Pinzano, d. ... vardani de Maniacho, d. Bernussi de Sumcollo Bernardi filii olim dni Mesalle de Flagonea, Wuariendi eiusdem loci et aliorum.

D. Altenerius de Flagonea precio LXXX librarum denariorum ... quos confessus fuit recepisse a d. Olirado de Maniacho, renuncians exceptioni etc. per se et suos heredes iure feudi recti investivit dictum d. Oliradum recipientem pro se suisque heredibus de ratione totius comunitatis et possessionum montium et vasalaticorum et cassalium quod et quam filii q. d. Carelli de Flagonea habebant vel habere videbantur in Castro et Villa Maniaci secundum quod olim d. Otto et d. Carellus ... et dedit ei d. ... de Maniacho testem predictum nuncium tenute. ... super predictus d. Altenerius et d. Leonardus de Soclef et d. Bernardus et d. Wuariendus de Flagonea ... taliter quod utraque eorum in solidum teneatur, promiserunt in manu dicti d. Oliradi omnia supra dicta cum racione ... sub pena dupli minus quinque soldis etc. promittentes ... dictus d. Altenerius ... eadem pena facere quod d. ... filius q. d. Carelli et fratres refutabunt predicta bona in manu d. Patriarche Aquilegensis infra unum mensem postquam ei denunciatum fuerit per ipsum d. Oliradum vel per suos heredes vel per eorum nuncios etc. Et ibi dictus d. Oliradus fecit ei homagium et paratus fuit facere fidelitatem ut vassallus domino.

Actum Pinzani in ... ante portam burgi.

copia dal notajo ... di Maniago (... 1771)
Arch. Maniago ... in Maniago.

Dall'originale pergamena nell'Archivio ... di Castello

1278, 28 gennajo. Nel castello di Tarcento. D. Federico di Cavoriacco per 64 marche vende i suoi possessi in Zuins al Signor Detalmo di Villalta.

A.° D. MCCLXXVIII, ind. VI, die IIII exeunte Januario, presentibus Dominis Conrado et Rodulfo de Savorgiano, Detemaro de Verdugo, Lenardo Francolino de Lusio, Artuico de Meracio, Otolino filio q. D. Condotti de Glemona et aliis.

D.s Federicus de Cavorgiaco per se et heredes suos precio LXIV marcharum et XVI denariorum aquilegensium monete et stinsdo etc. in perpetuum vendidit donavit tradidit ac dedit et investivit D. Detalmo de Villalta suisque heredibus omnia et singula sua bona que habet in Zugins propriis iure proprio et feudum iure feudi cum introitibus exitibus, silvis, pratis, domibus, molendinis, mansibus, paludibus, campis et omnia ibidem bona excepta masnata ad habendum etc sine contradictione etc. Promisit insuper dictus D. Federicus per se et heredes suos cum obligatione etc dicto D. Detalmo suisque heredibus dicta bona omnia warentare etc sub pena dupli etc peraque soluta vel non etc. Nuncius tenute D. Detemarus testis dictus, qui bona se constituit possidere pro D. Detalmo donec possessionem intraverit corporalem etc.

Actum in palacio Castri de Tricento

Ibique D. Dictemarus predictus absente D. Detalmo predicto, promisit et pactum fecit dicto D. Federico in pena dupli restitui facere omnia bona predicta quandocumque persolverit dictam peccuniam dicto D. Detalmo, de S. Michaele proximo futuro ad tresannos sequentes, peraque etc. Nuncius tenute Leonardus Francolinus dictus.

Ibique D. Detalmus predictus per se et heredes suos promisit et pactum fecit D. Detemaro predicto suisque heredibus indempnem conservare de predicta promissione per ipsum facta dicto D. Federico ut superius legitur, in pena dupli etc peraque etc.

Dagli atti di Giacomo Nibisio notajo di Gemona Arch. Not. Udine?

... originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

1279, 5 Gennajo ... Concessioni fatte al Comune di ...

1278, 28 Aprile. Poincicco; Ermanno ed Osvaldo q. D. Barone di Poincicco (Puglinecicho) per 175 lire di piccoli veronesi vendono al Signor Vidone q. D. Vidone di Monteregale la Motta o Castellaro di Poincicco ed alcuni beni.

Anno domini millesimo cc. septuagesimo VIII. Inditione. sexta. die tercio exeunte Aprili. In presencia D. Alquini q. D. Loratti de Midano. D. Conradi de Zoupula. Lancellotti de Cusano. Bertolotti de Pinttencana Iohannis de Ledo eiusdem loci. Certini de Puglinciceo et aliorum.

Hermannus et Walchus fratres filii quondam D. Baroni de Puglincicco precio et foro. centum. et septuagintaquinque librarum denariorum veronensium parvorum quod totum confessi et contenti fuerunt se habuisse ac integre recepisse a D. Widone q. D. Widonis de Monte regali. renunciantes non habiti non recepti et sibi non dati et numerati dicti precii tempore huius contracti. et omni legum et iuris auxilio tam canonico quam civili. omnique alio suo iuri actioni defensioni et rei sibi super hoc competituro. verbo et consensu domine Mathelde uxoris dicti Hermanni presentis et consentientis. dicens et asserens se nullum ius habere in podere infrascripto una et quilibet in solidum per se suosque heredes vendiderunt dederunt et tradiderunt atque iure feudi recti et legalis investiverunt eidem D. Widoni pro se suis que heredibus seu cui dare voluerit ementi recipienti. universam partem poderis Puglinciceki .... predicto. et Mottam seu Castellarium quod est in villa de Puglineicho confitens dictus Hermannus se iure proprio habere quequidem pars et podere inferius notatur. ad habendum. tenendum. possidendum. vendendum. dandum. donandum. alienandum et quidquid ipsi D. Widoni et suis heredibus seu cui dederit de supradicta parte poderis et de supradicta Motta iure feudi recti et legalis perpetuo placuerit faciendum. cum pratis. campis. pascuis. silvis. paludibus. vitibus arboribus. fossatis. clausuris. domibus. tegetibus. sedimiuibus. baiorgis. terratoriis. aqueductibus. cappolo et pasculo. amplis. venacionibus. piscationibus. buscatis et aluvionibus. atque cum omnibus et singulis que habent supra se

intra vel infra se integre accessibus . egressibus . et regressibus
suis . omnique actione . usu . requisitione . servitute . honore . comodo
et utilitate sibi ex dicta parte poderis sicut inferius anotatur,
et ex dicta Motta modo quocumque spectantibus et pertinentibus
de iure vel de facto . salvo iure et consuetudine dicti feudi . quam
quidem Mottam et partem poderis dicti venditores se . ipsius emptoris
nomine constituerunt possidere . donec in tenutam intraverit et
possessionem acceperit corporalem . Quam accipiendam et auctoritate propria
retinendam deinceps . eidem emptori licenciam omnimodam dederunt . dantes
sibi dictum D. Atquinum pro nuncio tenute, qui ipsum D. Widonem
in tenutam ponat et in possessionem corporalem inducat . de Motta
predicta . et de predicta parte poderis secundum quod dictus Ovalas visus
fuit habere et tenere . donantes eidem emptori et tradentes nomine
donacionis pure ac irrevocabilis que dicitur inter vivos . si quid et quidquid
dicta Motta . et dicta pars poderis plus valuerit . precio ante scripto . promit-
tentes dicti venditores . una et quilibet se in solidum obligantes . cum expensis
et dampnis refectione et obligacione suorum bonorum presentium et
futurorum . memorato emptori pro se suisque heredibus seu cui dederit
recipienti hanc datam et venditionem et omnia et singula in hoc instru-
mento contenta perpetuo firma et rata habere et tenere nec de predicta
parte bonorum et possessionum iure seu parte ipsorum per se vel per alios
sibi movere litem inquietationem vel controversiam ullam . ymo ea omnia
sibi et suis heredibus seu cui dederit . ab omni homine . collegio . ecclesia
et persona cum ratione legittime defendere . manutenere . et warentare
ac in solidum disbrigare . omneque dampnum . interesse ac litis expensas

quod vel quas exinde fecerit in iudicio sive extra eidem inte=
graliter reficere. nunquamque contra predicta et infrascripta vel
earum aliquid dicere facere vel venire ratione aliqua dolo ingenio ingrati=
tudine vel minoris precii sive causa. sub pena dupli vel extimacionis
dicte Motte seu Castellari et dicte partis poderis et possessionis
ut pro tempore plus valuerit minus quinque solidis denariorum veronensium
parvorum in singulis et pro singulis capitulis stipulata. Que totiens
peti et exigi valeat cum effectu quotiens committetur in ipsam. et ea
soluta vel non. presens nichilominus instrumentum in omnibus et per omnia
suam optineat perpetuo firmitatem. non obstante constitucione seu con
stitutionibus quod donatio transcendens summam quingentorum aureorum
. . . . . . non teneat. aut quibuslibet aliis beneficiis. constitutionibus.
statutis consuetudinibus. litteris. iudicibus impetratis vel impetrandis.
laudibus laudamentis. sentenciis latis vel ferendis. et quibuscumque aliis
auxiliis. iuribus tam canonicis quam civilibus tacitis vel expressis de quibus
omnibus expediat in hoc instrumento fieri mencionem vel per que possint
contra predicta aliquo modo facere vel venire, quibus omnibus dicti vendi=
tores ex tunc expresse renunciant. et peractis itaque omnibus supra dictis dicti
venditores nominatum emptorem de ipsa Motta seu Castellario et
de ipsa parte poderis una equaliter iure recti et legalis feudi legittime inve=
stiverunt. relaxantes sibi parato prestare fidelitatis debitum sacramenti.
promittentes per se suosque heredes. infra unum mensem postquam ipsi
vel sui heredes per dictum emptorem vel suos heredes aut cui dederit

Dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

vel comiserit fuerint requisiti, refutare et resignare dicta bona in manu a quo ipsa habent et dare operam bona fide sive datione suorum bonorum ut idem Dominus nominatum emptorem suosque heredes seu cui dederit vel comiserit iure dictorum bonorum investiat de eisdem. Insuper etiam promittentes ipsum emptorem suosque heredes et cui dederit supra premissis omnibus et singulis conservare indempnes. cum obligatione suorum bonorum presentium et futurorum. Insuper ad maiorem cautelam et afirmationem D. Coradus de Zoupola testis superius nominatus verbo dite domine Matelde et super eius animam; iuravit ad sancta dei evvangelia omnia supradicta et singula perpetuo firma et rata habere et tenere, et nunquam contravenire ratione dotis vel alia ocasione que dici vel cogitari possit. Et infrascripta sunt bona et possessiones que dicti Hermannus et Ofalcus. dicto d. Widoni vendiderunt et sibi ibidem coram dictis testibus designaverunt de parte dicti Ofalchi, imprimis Motta seu Castellarium de Puglinciccho. Item VIIII. campi qui sunt a parte superiori ville de Puglinciccho usque ad stradam illorum de Cusano per quam itur ad Portum navis de quibus sunt .III. campi. de manso recto per Petrum et unus campus de manso recto per Bassafulie et quinque campi de donicali. Item a prato de Cavoro Sunarecti inferius inter foveam que vadit per ipsud villam. et nemus quod est versus Mutes usque ad fossatum prati de Altaris fuit similiter de parte Ofalchi sunt fuerunt dicti novem campi. Item a predicto fossato inferius usque ad [campum] mansi recti per Certinum et comugna. Item inter fossatum et foveam infra parte prati: est unus campus cum uno prato a parte superiori et inferiori. Item unum aliud pratum a parte superiori nemorum. et coheret ei ab uno latere pasculum illorum de Cusano. et ab alio latere pratum dicti Hermanni fratris Ofalchi. et ab uno capite versus ortum solis strada. et cum capite inferiori percutit in dicto prato. Item tres campi de donicali in villa de Puglinciccho ab inferiori parte grave usque ad campum mansi de Bassafulia. Item unus alius campus qui sta partes inferiori dicti campi. Item medius campus ante Mottam predictum. Item mansus qui regebatur per Bassafulia. Item mansus qui regitur per Petrum.

Actum in villa Puglincichi ante portam dicti Hermanni.

Ego Aylinus sacri palatii notarius interfui et rogatus scripsi.

Da perg. nella Bibl. civ. di Udine.

1279, 5 Gennajo. Gemona. Condizioni fatte al Cameraro della Chiesa di S. Maria di Gemona

A. D. MCCLXXIX, ind. VII, die V intrante Zenuario, presentibus Francisco Beonis, Pernardo Betan, Biachino notario et aliis.

Bonusfius Massarius comunis Glemone voluntate et consensu D. Andalo ipsiusque Consilii Glemone pactum facit Petro Misfloriis de Glemona, eo quod ipse Petrus est Camerarius Ecclesie de Glemona et esse debet hinc ad carnisprevium et dein per annum completum in ipso officio Camerarie, quod numquam eligeret nisi poneret Massarius ipse Petrus ipsius Comunis pro ipso Comune et quod infra id tempus ipse Petrus non agravabitur a Comune dicto nisi sicut alii Camerarii Ecclesie consueverunt, promittentes firmum etc. cum obligatione etc.

Actum Glemone in domo Comunis in Porticu.

Dagli atti di Giacomo Nibisso not. di Gemona Arch. Not. Udine.

... rogatus et scripsi et roboravi

Dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

Da perg. not
circ. di Udin

Actum in villa Puglinicchi ante portam dicti Hermanni.
Ego Aylinus sacri palatii notarius interfui et rogatus scripsi.

1279, 8 Maggio. Cividale. Promessa fatta al Decano e Arcidiacono di Cividale da uno di Bottenico di non coabitare più colla sua concubina ma di riprendere la propria moglie.

50

A. D. M.CC.LXXVIIII. ind. VII. die VIII intrante Maio. presentibus dominis Antonio Decano Concordiensi, Wirimanno plebano de Buia. Jacobo q. magistri Utinelli et magistro Pizolo canonicis. Wualtero Scolastico et Juliano Thesaurario Civitatensibus testibus et aliis.

Petrus de Bultinico cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum et sub pena quinque marcarum den. aquilegensium stetit promisit et se obligavit D. Bernardo Decano Archidiacono pro Capitulo Civitatensi recipienti nomine ac vice ipsius Capituli de non accedendo nec cohabitando deinceps cum Tarvisana muliere olim Concubina ipsius sed tenendo ac cohabitando cum Margareta uxore sua et eam matrimoniali affectione tractando. Actum in Civitate Austria ante fores S. Donati.

Et ego Conradus de Utino imperiali auctoritate Notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. di Cividale Vol. VI. pag. 101.

... Ulderico di ...
... co pla ...
... ro di sua ...
... stesso Burgravio.

... dicione ...
... um
Bernardo
... terre.
Artuico
... no padeant
Dominus
... heres
... uriaco
... et
... pientem
... et
... nifico Viri
condam
... in
... ipsius
... um etiam
... ipsius
... cunt
faciendum
... ui Animam
... jus
Artuicus
... rit in
... llo

... et scripsi et roboravi

Dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

Dapez.
civ. di U

[illegible] ante portam dicti Hermanni.
Ego Aybnus sacri palatii notarius interfui et rogatus scripsi.

1279, 24 maggio. Belgrado. I nobili D. Durengo di ~~Belgrado~~ Varmo e figlio Durazo ~~sono messi~~ al possesso di beni in Belgrado già detti q. D. Arpio di B. Grado. ———

51

In dei nomine. Anno eiusdem domini millesimo ducentesimo septuagesimo nono, indictione septima. Die octavo exeunte madio in presentia horum rogatorum testium, videlicet domini Marquardi de Regonea. Mathie eius filii. Asquinuti filii nobilis viri domini Federici de Varmo. D. Hengelpreti de Belgrado. Guecili de Gruario. Valentini filii q. d. Foschi. Olcherii qui fuit de Castronovo et nunc moratur in Varmo. et alliorum.

D. Franciscus de Rivapotta. nuncius datus a magnifico et potente viro D. Alberto comite Goricie domino Durengo d. Varmo et Durazo eius filio. induxit et posuit dictos d. Durengum et Durazum eius filium in tenutam et corporalem possessionem iure recti et legalis feudi. de uno sedimine iacente in Castro Belgradi. quod quondam fuit d. Aynzii de Belgrado et hoc cum omnibus iuribus ad ipsum sedimen spectantibus. et cum omnibus iuribus et racionibus omnibus mansorum. molendinorum, pratorum. silvarum. masnatarum sive servorum vassallorum et omnium terrarum et possessionum que et quas fuerunt quondam d. Aynzii supraescripti et ~~que~~ si inveniri poterit fuisse eiusdem infra Luxoncium et Liquentiam salvo tamen quod silva que vocatur [Gra]megla debet. . . . Comitis supradicti. et ipsorum dominorum ~~Durengi~~ Durengi et Durazi eius filii. quousque ipsa divisa fuerit rac. . . . Capiens dictus d. Franciscus predictos d. Durengum et Durazum eius filium per manum et ducendo ipsos supra terram sediminis supradicti. et ponendo in eorum manibus de terra et lapidibus sediminis ~~supradicti~~ supradicti. et ipsi proicientes dictam terram et lapides huc et illuc. et ponentes signum sancte Crucis fixum in eodem. et per hec ipsi pro se et suis heredibus auctoritate dicti d. Francisci in tenutam intraverunt et corporalem possessionem

D. Federico di Gruaro ... Castello di ... dallo stesso Burgravio.

indicione VI
omnium
Bernardo
terre.
Articco
arcko padeani
Dominus
sit heres
Cauriaco
it et
recipien tem
cum et
Magnifico Viri
que condam
clore in
Term ipsius
inderum etiam
itores ipsius
norcunt
ad faciendu
im in Animam
ad ~~jus~~ jus
us Articus
fuerit in

. . . Ego Johannes sacri pallatii Notarius habitator de Castello interfui rogatus et scripsi et roboravi

Dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello.

de iam dicto sedimine pro. pro et aliis iuribus mansorum. molendinorum. pratorum. silvarum. servorum. vassallorum et terrarum omnium et possessionum que fuerunt eiusdem d. Tyrgo et que inveni poterit in rei fuisse infra flumina supradicta.

Actum in castro Belgradi supra terram sediminis supra superius memorati.

Ego Galvagnus de ..... rino sacri palacii notarius interfui et rogatus scripsi.

Da perg. nell' Arch. de' Nob. Spilimbergo di Sopra
Trascr. F. C. Carreri 1886.

Dap
civ. d

... Hermanni.
Ego Aylinus sacri palatii notarius interfui et rogatus scripsi.

1279 – 1 Giugno – Cividale. Artuico di Castello legittimo erede del q.m N. D.r Federico di Cauriago (Caporiacco) suo consanguineo crea suo procuratore D. Fulchero di Savorgnano per
52 chiedere la investitura al Burgravio di Norimberga (Federico) del feudo che aveva il Caporiacco, di sua ragione e così pure del feudo che dai suoi antecessori aveva ereditato e che dipendeva dallo stesso Burgravio.

In nomine Christi Amen Anno Domini m° cc° LXXVIIII indicione VI die primo intrante junio in Austria civitate super domum Comunis presentibus rogatis testibus Videlicet dominus Bernardo de nigonia decano civitatis Jacobo Canonico ejusdem terre Johane de Zucola Pincerna, Henrico de Glemona Dapifero Artuico de Murucio Marsalio sancte Aquilegensis Ecclesie, Marcho padoano leonardo libero de legio et aliis – Cum Nobilis Vir Dominus Artuicus de Castello secundum quod notorium est sit heres legitimus condam Nobilis Viri domini Federici de Cauriaco consanguinei sui omnium feudorum fecit constituit et ordinavit ~~Fulcherium~~ Folcherum de Savorgnano presentem et recipientem suum certum Nuncium et procuratorem ad petendum et requirendum semel secundo et [redacted] tercio a Magnifico Viro Domino Federico Pulgravio de Noremberch feudo que condam dominus Federicus de Cauriaco cognoscebat se habere in feudum ab ipso Domino de Noremberch que p. mortem ipsius domini Federici sibi excadisse noscuntur, et ad petendum etiam ab eodem Domino de Noremberch feuda que progenitores ipsius Domini Artuici et ipse Dominus Artuicus recognoscunt habere in feudum ab ipso Domino de Noremberch ad faciendum et prestandum Omagium et jurandum fidelitatem in Animam suam eidem Domino de Noremberch secundum quod ~~jud~~ jus feudi postulat et requirit – Promittens ipse Dominus Artuicus habere firmum et ratum quidquid idem Fulcherus fecerit in predictis –

Et ego Johannes sacri palladii Notarius habitator de Castello interfui rogatus et scripsi et roboravi

[redacted] Dall'originale pergamena nell'Archivio Frangipane di Castello

Nota all'atto 1279. 1 Giugno

Tarcento apparteneva ai Machland – da essi per via di donne (probabilmente) passò nei Zollern burgravi di Norimberga. La famiglia che distinta in due rami formò le due famiglie di Caporiaco e di Castello ebbe la subinfeudazione di Tarcento, o dai Machland o dai loro successori.

Avvenuta la divisione e quindi la distinzione dei Caporiaco e dei da Castello ed essendo Tarcento a questi ultimi attribuito, convenne ad essi di ricevere la investitura dal Suzerain che nel 1279 era il Zollern burgravio di Norimberga. Il defunto Federico di Caporiaco consanguineo di Artuico di Castello, ritengo che non fosse un suo zio, vicino parente, ma un Caporiaco che vita durante erasi tenuta la sua parte di Tarcento, ed avvenuta la morte, giusta il patto di divisione delle due famiglie la quota doveva devolversi ad Artuico di Castello. E questo col presente atto crea Fulchero di Savorgnano a procuratore per chiedere e ricevere l'investitura dal Burgravio, prestare il giuramento tanto pel feudo che spettavagli alla morte del Caporiaco, quanto per quello derivato dai suoi progenitori e per quello di sua propria spettanza. Feudo che unicamente riferivasi a Tarcento suoi castelli e suo territorio nella massima parte montuoso. L'alto dominio dei Machland e dei loro successori si riferiva a quel solo distretto.

Siccome attinente a questo stesso argomento si aggiunge il seguente Regesto

" 1311. 15 Agosto Bosen Federico (IV) Burgravio di Norimberga investe del Castello di Tarcento
" (Trischeat) posto nel Friuli, Corrado di Auffenstein della Carintia, indicando che quel castello
" deve essere investito da noi, e in questi tempi a buon diritto è ricaduto a noi, perchè
" il nobile uomo Ulrico di Castello (Cappell) ha negletto di chiederci in tempo la investi=
" tura.
" (Nei Monumenti Zolleriani dello Stillfried 2°. 305 N 482) trovasi in copia dell'
" originale dell'Archo di Vienna nella Biblioteca civica di Udine).

Ud 9 Luglio 1889.

A Joppi

1279 [illegible] Gemona Divisione del Castello di Gemona e di Pramperg tra i figli di D. Mattia di Gemona.

Anno Domini MCCLXXIX, ind. VII, die vero decima intrante [illegible] novembri, presentibus [illegible] Detalmo de Villalta, D. [illegible] de Villalta, [illegible] eius filio, D. Conrado [illegible] Glemona, [illegible] eius filio, [illegible] de Vorts, [illegible] fratres [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Matheo dicto Calcitino de Glemona, Johanne Quirino de Civitate [illegible] ad hoc rogatis et aliis pluribus

Domini Mathias, Fedrius, Odorius et Algerius fratres filii quondam D. Henrici de Glemona de eorum pura consciencia et propria voluntate [illegible] ad divisionem bonorum eorum mobilium et inmobilium, presencium et futurorum, in primis pervenit Dominis Mathie et Algero fratribus predictis Castrum Glemone cum omnibus ibi expectantibus de iure vel de facto et cum domo de Altaneto et terras cum muris pertinentibus.

Item (?) [illegible] per [illegible] et pro utili porcione pervenit dictis Dominis Fedrico et Odorico fratribus partem omnium predictorum fratrum Castri Prambergi cum omnibus ibi expectantibus de iure vel de facto cum prata, burgo et pomerio seu brolio, eodem [illegible] pacto inter predictos fratres apposito [illegible] utriumque [illegible] firmato quod si necesse fuerit aliquo tempore, tam in die quam [illegible] nocte, tempore [illegible] predictis Dominis Mathie et Algero fratribus vel eorum heredibus [illegible] intrare Castrum Prambergi et in ipso permanere et exire quocienscumque voluerint sine fraude, quod predicti Domini Fedrius et Odorius fratres et heredes eorum hoc facere et permittere tenentur in [illegible] Castrum Glemone omni tempore predictos Dominos Fedrium et Odorium et eorum heredes et in ipso habitare et exire sine fraude quandocumque et quocienscumque

Torcento
Zollera
rani fe
sabiufen
Avvenni
da Castel
ricevere
d' Novinio
tuico d'
ma un la
ed avveu
la quota
atto cre
e ricev
tanto
quanto
di ma
a Tarc
parte
si rife
Siccome
" 1311.
" (Trije
" deve q
" il nor
" Sura.
" (Nei
" origin

cis fuerit …entuum tam tempore pacis quam werre. Ite hec predicta pars parti videlicet dicti fratres secundum modum predictum attendere et observare pro se et eorum heredes firmiter promiserunt stipulacione sollempni in pena CC marcharum denariorum aquilegensium. Insuper predicti fratres per se et eorum heredes de predictis omnibus ac singulis suis eorum bonis mobilibus et imobilibus presentibus et futuris perpetuam finem et irrevocabilem rem. …inem inter se fecerunt unus alteri promittentes judicia stipulacione … infrascripta perpetuo habere tenere et non contrafacere dicere vel venire per se vel alias interpositas personas racione aliqua vel occasione ingenio seu causa alia iusta vel iniusta, tacita vel expressa, sub pena dupli omnium predictorum bonorum minus quinque … veronensium parvulorum valencium in tempore vel in consimili loco aut meliori; pena seu penis solutis vel non exactis vel non, tamen omnia et singula memorata semper robur obtineant firmitatis et nichillominus observentur cum obligacione omnium horum bonorum mobilium et imobilium, presencium et futurorum … dat… fuit per utrasque partes dictas D. Leonardus … dictis.
Actum Glemone in Castro predicto quod pervenit Dominis Mathie et Algerio dictis.

Dopo … di Giacomo Nicolò notajo di Gemona. Arch. Not. Udine

sec. XIII Feudi posseduti dal signor Corrado e fratello di Valvasone di ragione del Monastero di Sesto.

Hec est racio domini Conradi et fratre suo de Walvesono scilicet In principio avunculus eorum invenit a d. Abate qui erit in illo tempore unum feudum aperte scilicet ab. VI mansos usque ad. X. et De hoc et pro isto feudo dedit ei tenutam et ista tenuta habuit et tenuit ad suam vitam. et per suam [illegible] dictam tenutam dimisit nobis. et nos recepimus et fuimus investitus (sic) a tribus abatibus (sic) Sextensis et habuimus (et) tenuimus sine [illegible] Unum feudum iterum decidit in villa bagnarole a vasallis dicti monasterii et nos ivimus apud dictum feudum et ipsum intromisimus occasione quod [illegible] habere cum racione. post intromissionem venit iste abas et dixit quod non debemus hoc feudum habere ab ipso. et terminavit nobis coram suis vassallis bagnarole. et nos sequimus terminum. [illegible] abas accepit locutorem et dictus [illegible] et [illegible] abas dixit [illegible] potuissemus probare quod debuissemus habere hoc feudum secundum quod dicimus. ipse volebat ei investire dictum feudum et dimittere ipsum in quiete et amplificare [illegible] et de hoc presti fuimus monstrare secundum racionem ibi in presenti et ad terminum. super hoc dictus abas nil placuit audire neque intelligere. verum quia ivimus supra bona dicta bagnarole que nobis ceciderat. vindicavimus. et venientes securit domus supra viam publicam venit ~~dictus~~ dominus abas cum vino suis et accepit bona nostra cum aliis nostris bonis. contendentes nos pro domino nostro patriarcha et dicentes quod erimus presti et parati ei facere racionem et amorem coram Domino patriarcha et coram dicto abate et suis vasallis et super hoc conquestus

fui domino Patriarche et ipse nobis terminavit coram se. etiam pater noster habuit. VIII urnas vini in cafarsa ad feudum a domino Sextensi usque ad suam vitam. et post eius vitam habuimus usque ad hanc diem que dictus abas nobis tenet

Unde rogamus vos quod estis arbitres et amici nostri ut vim nobis facta pro domino abate satisfacere faciatis et dictum feudum nobis in pace et quiete dimittere faciatis salva omnia alia racione que dicere habe=nus et quod dicebimus ad terminum.

Da pergamena della prima metà del secolo XIII nell'Arch. Comuna.. S. Daniele del Friuli.

1280, 10 Gennajo. Aquileja. Favori concessi dal Patr. d'Aquileja Raimondo ai Canonici di S. Felice d'Aquileja che facessero continua residenza presso la detta Chiesa.

In Christi nomine amen. Anno eiusdem Millesimo ducentesimo octuagesimo. Indictione octava. die decimo intrante Januario. Aquilegie in patriarchali camera. presentibus dominis magistro Wolrico cantore et Johanne Rubeo thesaurario Aquilegensis Ecclesie. et Jacobo Cuticade Mediolano. et aliis pluribus.

Reverendus in Christo Pater et Dominus Raymundus sancte sedis Aquilegensis Patriarcha inter cetera que coram venerabilibus viris dominis Bernardo Preposito. Ayzone Decano. Rodulfo Scolastico. Antonio. Anania. Minello. et Berrardo canonicis Ecclesie sancti Felicis Aquilegensis. ordinavit eosdem. Prepositum. Decanum .... et Scolasticum eiusdem Ecclesie. ac eorum successores cum residentiam diurnam comedendo ibi. et nocturnam in domibus claustri fecerint personalem. duplicitatem habere debeant de chotidianis distributionibus. quas in eadem Ecclesia ordinavit.

Ego Walterus Civitatensis apostolica et imperiali auctoritate Notarius predictis omnibus interfui et rogatus subscripsi.

Da copia fatta sull'orig. già nell'Arch. Cap. di Aquileja da mons. Francesco Floria. Bibl. Florio, dipl. Aquil. I.

Tarcendo
Zollern
ranni fa
subinfeu

Avvenni
da Castel
ricevere
di Norimb
tuico d',
ma un La
ed avvei
la quoto
atto cre
e ricev
tando
quanto
di sua
a Tarc
parte
si rife

Siccome .
" 1311.
" (Crisc
" deve q
" il nori
" dura.
" (Nei
" origin

56 8

1280, 10 gennajo. Aquileja. Raimondo Patr. di Aquileja ol Preposito, Decano e Scolastico di S. Felice d'Aquileja a risiedere di giorno e di notte nella casa capitolare.

Da copia in pergamena fatta nel 1380 esistente Piazza in Villanova

In Christi nomine amen. Anno eiusdem M CC LXXX, ind. VIII, die X intrante Ia=
nuario, Aquilegie in patriarchali camera presentibus DD. M.o Albrico
cantore et Iohanne Rubeo thesaurario Aquilegensi, Iacobo Cutica de Medio
lano et aliis pluribus. Reverendus in Christo Pater et D. Raimundus
S. Sedis Aquilegensis Patriarcha inter cetera que coram venerabilibus viris
Dominis Bernardo Preposito, Syrzone Decano, Rodulfo Scolastico,
Antonio, Anania, Minello, Berardo canonicis Eccl. S. Felicis Aquilegensis
ordinavit et statuit in ipsa Ecclesia quod [decem] Prepositus, Decanus et Scola=
sticus ac eorum successores residentiam diurnam comedendo ibi et noc=
turnam in domibus claustri fecerint personalem, duplicitatem habere
debeant de cotidianis distributionibus quas in eadem ecclesia ordinavit

Ego Walterus ... apostolica et imperiali auctoritate notarius
predictis omnibus interfui et rogatus scripsi:

Tarcent
Zoller
rani fa
subinfee

Avvenn
da Castel
ricevere
d'Nozinis
tuico d'
ma un la
ed avvei
la quodo
atto cre
e ricev
tanto
quanto
di ma
a Tarc
parte
si rife

Siccome
" 1311.
" (Tris
" deve q
" il nor
" Lura.
" (Nei
" origin

1280, 11 Aprile. Udine. Il Patriarca Raimondo scrive al Comune di Cividale di non impicciarsi nel caso che i Massari del Capitolo di detto luogo non venissero all'esercito, riservando a sè la punizione degli stessi.

Raimundus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha Universis Castaldionibus et Officialibus suis presentes litteras inspecturis dilectis suis gratiam suam et omne bonum. Cum dilecti filii ..... Decanus et Capitulum Ecclesie Civitatensis seu ipsorum officiales consueverint hactenus ordinare cum suis massariis ad veniendum ad nostrum exercitum, vobis universis et singulis per presentes precipiendo mandamus quatenus de facto massariorum dictorum Decani et Capituli vos vel aliquis vestrum nullatenus in hac parte intromittere debeatis. Si enim massarii dictorum Decani et Capituli ad nostrum exercitum non venerint sicut debent, ipsos bene pro banno penitus ordinavimus pignorari. Super quo inquiri procul dubio postmodum faciemus. Data Utini XI. intrante aprili. VIII indictionis.

Da Copia contemporanea in pergamena di mano di Giovanni di Cividale Notajo.

Perg. Delib. Capit. di Cividale Vol. IX N. 42.

Torcent
Zoller
rami fo
subinfe

Avevam
da Caste
ricevere
di Norim
tuico d
ma un t
ed avve
la quod
atto cr
e ricev
tanti
quant
di ma
a Zar
parte
si rif

Siccome
" 1311
" (..ri
" deve
" il no
" dura.
" (Ne
" origi

1280. 20 aprile, Percoto - D. Arduico di Castello per 114 marche vende a D. Mattia qm Pezmanno di Ragogna la villa di Modoleto, sopra Udine (l'attuale S. Bernardo) con diritti giurisdizionali e di conseguare i malfattori al Patri=arca

— — — — — — —

In nomine Domini amen. Anno nativitatis eius millesimo cc. octuagesimo. indictione octava die undecimo exeunte Aprili. presentibus dominis Bernardo decano Civitatensi, Nicolao de Budrio, Francisco de Orgono, Leonardo de Bragaco, Fulchero de Savorgnano, Ropretto de Budrio, Wernardo de Lauzana, Baldaco et Adelpero q. Pirucii de Civitate, Covatto de Zucula testibus et aliis pluribus.

D. Arturus de Castello precio centum et XIIII marcarum denar. aquilegensium totum confessus et contentus fuit se recepisse ac integre habuisse a D. Mathia filio q. D. Pezmanni de Ragonea renuncians exceptioni non habiti et non re=cepti precii et omni legum et iuris ipsius tam canonici quam civilis omnique alii suo iuri . . . . defensioni et rei sibi competentibus vel competituris per se suosque heredes de consensu et voluntate D. Iohannis de Zucula presentis et cedentis omni iuri siquid habebat vel videbatur habere in Villa infra=scripta vendidit dedit ac tradidit eidem Domino Mathie recipienti pro se suisque heredibus tam collateralibus quam nascentibus et descenden=tibus ex eo et cui dare voluerit iure proprii totam Villam de Modoleto (+) sitam in superiori parte Utini inter Ruzolinum et Godiam cum mansis, molendinis, domibus, sediminibus, ortis, baiarziis, campis, pratis, pascuis, com=muniis, montibus, planiciebus, terris cultis et incultis, venacionibus, pis=cationibus, aquis aquarumve decursibus, viis et inviis, arboribus, vitibus, plantis, sepibus, rivalibus et fossatis, manso quem Tinatius homo ipsius venditoris habebat de ipsius Tinatii ibidem presentis voluntate ac beneplacito includendo atque cum omnibus et singulis que in dicta Villa habet supra se,

(+) Villa de Modoleto è quella che chiamasi S. Bernardo per la fondazione della chiesa così intitolata che fece nel 1284 il Decano di Cividale Bernardo di Ragogna (...)

infra seu intra se in integrum omnique iure et actione usu seu requi
sitione servitute dominio et honore, commodo et utilitate supra
dicto venditori ex dicta vel pro dicta Villa aut ad ipsam Villam modo aliquo
spectante vel pertinente de iure vel de facto et cum omni libertate ?
atque immunitate nullo sibi in eadem et supra eadem Villa iure servato Dedit
insuper ac tradidit dicto emptori prout ipse et antecessores sui habuerant iurisdictio
nem tam denarii sanguinolenti quam violenti in Villa predicta, ita quod de
furtis, homicidiis, violenciis et aliis maleficiis que ad personas respiciunt
possit rationem tenere et ius reddere in eadem dando malefactorem officiali
D. Patriarche per cingulum secundum quod iusticia postulaverit
puniendum rebus et bonis ipsius malefactoris remanentibus ipso D. Mathie
et fratribus suis predictis vel cui dare voluerint iura sua. Quam quidem Villam
supe fatus venditor se ipsius emptoris nomine possidere constituit donec
ipsius possessionem ac tenutam acceperit corporalem, quam accipiendi
et . . . propria retinendi eidem licentiam omnimodam contulit promittens
per se suosque heredes cum obligatione bonorum suorum omnium mobilium et
immobilium presencium et futurorum et omnium dampnorum ac ex
pensarum litis et extra reficere ac interesse dicto emptori pro se suisque
heredibus supradictis et cui dare voluerint stipulanti de predicta Villa vel aliquo
eius iure seu iurisdictione predicta per se vel alterum litem vel questionem
aliquam non movere sed eas sibi omni tempore ab omni homine, universitate,
ecclesia et persona legitime defendere, auctorizare ac in solidum disbrigare
nunquamque contra predicta vel ipsorum aliquid per se vel interpositam per
sonam dicere, facere vel venire ratione aliqua dolo ingenio sive causa

sub pena dupli dicte Ville et iurisdictionis predicte ut pro tempore plus valuerint vel meliorate fuerint minus quinque soldis veronensium parvorum in singulis capitulis stipulata et promissa, que totiens peti possit et exigi cum effectu quociens committetur in ipsum, eaque soluta vel non presens Instrumentum ac omnia et singula supradicta in sua nichilominus firmitate perdurent pro quibus et de quibus omnibus atten=dendis et firmiter observandis pro dicto venditore et eius precibus prefato emptori pro se suisque heredibus et cui dare voluerit stipulanti D. Franciscus de Orzono testis predictus per se suosque heredes cum obligatione bonorum suorum extitit fideiussor promittens predicta omnia et singula personaliter reficere si ea dictus venditor ne=glexerit adimplere ipsosque supra predictis universis et singulis om=nino conservare indempnes sub pena predicta, qua soluta vel non idem D. Franciscus fideiussor et heredes ipsius ad predicta omnia et singula nichilominus maneant obligati, ita scilicet quod dictus emptor et heredes ipsius in parte ac toto de omnibus et singulis supradictis tenere ~~apthori~~

Actum supra pasuis Ville de Percuto iuxta alveum sive lectum aque que dicitur Turris et in hunc modum datus fuit Baldacius testis predictus tenute nuncius qui supradictum emptorem in tenutam et possessionem dicte Ville ac iurium et pertinenciarum ipsius et iurisdictionis predicte induceret corporalem.

Et ego Conradus de Utino imp. auct. Notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Vol. VI. Perg. 115.
Arch. Capitolare di Cividale.

315

Toricend
Zoller
rami fe
subinfe

Avvenn
da Caste
ricevere
di Norini
trico d
ma un c
ed avve
la quol
atto cr
e rice
tand
quant
di pia
a Zar
parte
si rif

Sicome
" 131,
" (Tri,
" deve
" il no
" dura
" (Ne
" orig

1280, 21 Giugno. Udine. Nassinguerra di Pers per 500 marche di denari
vende a D. Federico di Varmo, il castello di Pers e Mels.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCLXXX, ind. VIII, die vero X exeunte Junio In castro Utini in patriarchali palatio, presentibus DD. Bernardo decano Civitatense, Jacobo Butica de Mediolano, Leonardo de Utino, Petro Gastaldione Utinense et Constantino de Utino fratribus, Villelmo de Venzono, Comoretto de Osopio, Rodulpho de Mels, Odorlico filio q. D. Bertoldi de Triano, Petro et Marquardo de Arano, Mathia de Baja, Stephano de Zeliaco et aliis.

Coram D. Raimundo Patriarcha Aquilegense D. Nassinguerra de Piris pretio et foro quingentarum marcharum denariorum aquilegensis monete, quod totum fuit contentus et confessus se recepisse ac integre habuisse a Federico filio D. Asquini de Varmo, renuntians exceptioni non habiti et non recepti pretii etc de certa scientia non per circumventionem aliquam vel errorem, per se suosque heredes vendidit, dedit et tradidit Federico filio D. Asquini de Varmo pro se ac suis fratribus, quos habet vel habiturus est ex predicto D. Asquino patre ac Domina Gerdruda matre, ac suis et eorum heredibus Castrum de Piris iure proprii et omnes suos mansos et possessiones et iura, quos et quas atque habebat et videbatur habere tam in Villa et pertinentiis de Piris quam in Villa S. Elisei, feudum pro recto et legali feudo, proprium pro proprio, excepto uno prato, cum campis, pratis etc omnique iure et

une feudi legalis in feudalibus semper salvo. Quod siquidem feudum se habere dicebat ab Aquilegensi Ecclesia et Dño Patriarcha, promittens etc; promittens etiam de dicto emptori et eius fratribus fideiussoriam cautionem idoneam prestaturum usque ad proximum festum S. Michaelis, secundum quod dicti Domini Rodulphus de Ueles et Odorlicus de Tricano dixerint ordinandum, sub pena dupli etc. et sub obligatione etc. In quorum tenutam et possessionem ponendum dictum emptorem datus fuit nuntius Camorettus de Osopio suprascriptus. Ubi statim dictus D. Vassiguerra dictum feudum in manibus dicti D. Patriarche resignavit, qui huiusmodi resignatione recepta, predictum Federicum pro se et eius fratribus predictis recipientem, de feudo huiusmodi manu propria quodam capucio investivit recepto ab eo fidelitatis debite iuramento quod in talibus recipi consuevit, mandans ei sub debito prestito iuramento, quod totum feudum predictum per manum publicam in scriptis infra proximos triginta dies debeat assignare; dato ei Camoretto predicto pro nuntio tenute etc. Cum omni etc.

Predictis die, loco et testibus. Prefatus D. Patriarcha remisit et relaxavit dicto D. Vassigueore de Piris omnem offensam et iniuriam quas intulerat Aquilegensi Ecclesie ac ipsi Patriarche seu predecessori eius et omnes penas quas incurrerat et sententias contra ipsum latas pro eo (sic) Castrum de Piris quoniam presumpserit occupare. Cum omni meliori modo etc.

Ex notis Antonii Civitatensis Notarii.

Da Copia nei MSS Comina T. IX, 39.

1280, 16 Agosto. Portogruaro. Prorogazione di termine nella lite tra il Comune di Portogruaro ed il Vescovo di Concordia

Anno Domini Millesimo cc. LXXX. Indictione octava die XVI mensis Augusti. In presentia domini Vilane, Petri de Savarisio et aliorum. D. Leo canonicus atque thesaurarius ecclesie Concordiensis nomine et vice Capituli Concordiensis et ... Decanus ex parte una et D. Aldi Collus vicarius D. Artucii de Castello potestatis Portusgruarii et Dominici Vicentius, Albertus Johannis Boni et Gandinus dictus Scarpus Consules Portusgruarii nomine et vice Comunis dicte terre Portusgruarii ex altera sine preiudicio partium predictorum concessi et confessi et manifesti fuerunt quod terminus prefixus partibus predictis a venerabili viro D. Abbate Rosacensi instans iudice delegato per ipsum iudicem prorogatur ad XV diem intrantis mensis Octubris in eodem loco et statu.

Actum in Portugruario sub domo Comunis.

Ego Zorzius filius Dominici Zorzi de Portugruario imperiali auctoritate Notarius interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. di Cividale, Vol. VI. perg. 122.

Torciud
Zoller
rami f
sobinfe

Avvenu
da Caste
ricevere
di Nosim
trico d
ma un
ed avve
la quoi
atto cr

e rice
tand
quan
di pu
a Zar
parti
si rip

Siccom
" 131
" (Tr
" deve
" il n
" dura
" (M
" orig

1280, 29 Settembre. Sulla campagna di S. Egidio. Accordo di D. Artico di Porcia coll'abate Federico di Millstatt per trovare testimoni sulli possessi dell'Abazia a S. Egidio. — Detto ~~luogo~~ giorno e luogo. — Il Gastaldo dell'Abazia suddetta in S. Avocato prende possesso di due pezze di terreno in S. Egidio

Anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo, indictione octava die dominica secundo exeunte Septembre, in presentia presbyteri Gerardi prioris sancti Angeli de Porciliis, d. Odrici de Tricano filii condam d. Bertoldi, D. Artici de Morugo, d. Nassenvare de Piro, Petri veneti de Sacilo, Widulini eiusdem loci et aliorum plurium. D. Articus de Porciliis dixit et in concordio fuit cum honesto et reli-gioso viro d. Federico dei gracia Millstatensi abbati quod si aliquo tempore dictus d. abbas vel sui successores vel sui nuncii poterunt inquirere seu invenire homines qui pro veritate deservire seu invenire poterunt in suo districtu de terris sancti Egidii quod incontinenti et libere ei dimittere faciat.

Actum in campanea sancti Egidii.

Ego Vendramus de Sacilo sacri palatii notarius interfui et rogatus subscripsi.

Anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo, indictione octava, die dominico secundo exeunte Septembre. In presentia Petri veneti de Sacilo. Widulini. Coradi qui morantur cum iam dicto Petro. Al-bertini de porticu. Egidii de ponte frigido et aliorum plurium, Martinus de sancto Avocato gastaldio Monasterii Millstatensis

nomine et vice dicti Monasterii intromisit et corporalem possessionem intravit de duabus peciis terre iacentibus in districtu Sancti Egidii que designate fuerunt dicte Ecclesie per circa manentes prout in carta mei Vendrami notarii de Sacilo facta continetur. quam Martinus cepit de frondibus arborum atque vitium frangendo (sic) evellendo semel bis et ter et sic corporalem possessionem accepit.

Actum super dictam terram.

Ego Vendramus de Sacilo sacri palatii notarius interfui et rogatus scripsi.

Da perg. orig. nell'I. R. Archivio di Stato in Vienna, Repert. XXIV.

1280, 29 Settembre. Presso S. Egidio. Il gastaldo del monastero di Millstadt prende possesso con certe forme di due pezzi di terra presso S. Egidio.

Anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo, indictione octava, die dominico secundo exeunte Septembre in presentia Petri veneti de Sacilo, Widulini, Coradi qui moratur cum iam dicto Petro Albertini de Portico, Egidii de Fonte frigido et aliorum plurium.

Martinus de sancto Avocato gastaldus monasterii Milistatensis nomine et vice dicti monasterii intromisit et corporalem possessionem intravit de duabus peciis terre iacentis in districta ~~Sancti~~ Egidii, que designate fuerunt dite ecclesie per circamanentes ~~[illegible]~~ (1) prout in carta mei Vendrami notarii de Sacilo facta continetur, quod Martinus cepit de frondibus arborum atque vitium et de terra frangendo evelendo semel bis et ter et sic corporalem possessionem accepit. Actum super dictam terram.

Ego Vendramus de Sacilo sacri palacii notarius interfui et rogatus scripsi.

Perg. dell' Arch. di Stato in Vienna. Repert. XXIV.

(1) ~~Da circamanara~~, ~~fissazione de' confini qualsiasi maxerium~~
(~~manoir in francese. Ducange. Gloss. II, 359~~

Tacend
Zoller
rami fe
subirse
Avvenu
da Caste
ricevere
di Norini
tuico d
ma un c
ed avve
la quot
atto cri
e rice
tant
quant
di pra
a Zar
parti
si rip
Sicome
" 131
" (–ri
" deve
" il ho
" dura
" (Ne
" orig

1280, 29 Settembre, Campagna di S. Egidio. Il Signor Artico di Porcia dichiara di esser pronto a restituire all'abate di Millstadt le terre di S. Egidio a lui appartenenti che venissero indicate trovarsi nei propri dominii.

Anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo, indictione octava, die dominico secundo exeunte Septembre in presentia presbyteri Gerardi prioris sancti Angeli de Porciliis, domini Odorici de Tricano filii q. domini Bertoldi, domini Artici de Morugo, domini Vapinrere de Piro, Patri veneti de Sacilo, Vitulini eiusdem loci et aliorum plurium dominus Articus de Porciliis dixit et in concordio fuit cum honesto et religioso viro domino Friderico dei gracia Milastatensis abati quod si aliquo tempore dictus dominus abas vel sui successores vel sui nuncii poterint inquirere seu invenire homines qui pro veritate discurire seu invenire poterint in suo districtu de terris sancti Egidii quod in continenti et libere dimittere faciat.

Actum in campanea sancti Egidii.

Ego Vendramus de Sacilo sacri palacii notarius interfui et rogatus scripsi.

Perg. dell'Arch. di Stato in Vienna. Repert. XXIV.

Torcend
Zoller
rami f
subitufe

Ovveum
da Caste
ricevere
d'Nozini
tuico d
ma un c
ed avve
la quot
atto cr
e rice
tand
quant
di pro
a Tar
parte
si rif

Sicome
" 131.
" (Tr
" deve
" il no
" Zura
" (We
" orig

1280. 15 Decembre. Gemona. Statuto patriarcale che i mercanti debbano condurre le loro mercanzie a Gemona per ivi scaricarle a terra o caricarle.

63

A. D. MCCLXXX. ind. VIII. die quintadecima intrante mense Decembri. in presentia Odorici Furtini fidelis fabri, Nisputi Martini mercatoris de Glemona. Martini Ottonis et aliorum testium.

Cum venerabilis pater d. Raimundo per Dei gratiam Aquilegensis Patriarche placuerit statutum et ordinationem facere quod omnes et singuli mercatores per terram Forijulii de quolibet portu domini Patriarche venientes Glemonam cum eorum mercimoniis ibidem. in Glemona ipsi mercatores eorum mercimonia deberent exonerare sive discargare sub bando ut in statuto dicti dni Patriarche continetur, unde Ulr... et Andreas cives de Viena, Conradus et Petrus Gurg, Walconus Legaler de Judimburg, Otto et Pazzo cives de Viena Civitate, Ulricus et pater eius de Oves (?), Thomas et Petrus Hermanus cives de Vilacho, Heroldus de Prelasch fecerunt, constituerunt et ordinaverunt eorum certum Nuntium et Syndicum ac procuratorem Ottonem de Portis Glemone ad impetrandum circa predicta dni Patriarche et ad supplicandum eidem, ut sibi placeat ordinare, ut carratores sui districtus de quolibet portu mercimonia accipientes ad conducenda, nullum pactum pretii facere debent cum aliquo vel aliquibus mercatoribus ultra quam Glemonam conducendi et ibidem exonerandi sive discargandi, et deinde carratores vel vectuales alii conducere vel portare noluerint aliqua mercimonia ad alia loca, ibidem faciant pactum, ut eis melius videbitur expedire. Actum Glemone in domo dicti Ottonis

Ego Burchinus imperiali auctoritate Notarius constitutus interfui et hanc cartam rogatus scripsi — — ?

Da copia corretta nel vol. III Miscellanea Liruti. Bianchi f. 1-36.

Tarcent
Zoller
ranni fe
subinse

Avvenn
da Caste
ricevere
di Noim
tuico d
ma un c
ed avve
la quot
atto cr
e rice
tant
quant
di mo
a Tar
parti
si rip

Siccome
" 131
" (...
" dove
" il no
" tura
" (...
" orig

1281 15 Marzo
7/1

1

...l Co. Alberto
...ardo di Camino
...a. loro; che

2

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem 1281, ind. 9, die vero XV intrante martio in Civ. Austrie in stupha D. Asquini de Varmo presentibus fratribus Baldasaro et Mathia ordinis minorum, D. Iohanne Longo, Stephano de Zeliacho, Blasio de Forgaria, Favono de Varmo, Federico de Galliano, Thomasino D. Sicofonis de Civitate et aliis.

D. Federicus, Vallerpertoldus et Palamides fratres filii D. Asquini de Varmo presente, volente et confirmante dicto D. Asquino per se suorum heredes dederunt, renovaverunt et cesserunt Bilisio eorum fratri per se suisque heredibus recipienti omne ius, omnemque actionem que vel qua habebant et videbant habere in Turri sita in Varmo que stat supra portam et in turricella que stat super aqua versus domum D. Duringi in Burgo Ecclesie et in habitationibus Favoni et Leonardi de Camino, ... Gherardi et Francisci et in molendino qui dicitur Turra et in silva de Castellone et in omnibus domibus ... que spectant habitationibus supradictis et omnibus ad eadem bona pertinentibus: ita quod habeat, teneat et possideat salvo autem hereditario ... Promittentes corporali prestito iuramento, firma et rata habere et non movere litem sub pena dupli de quo questio moveretur, qua soluta vel non etc. Dantes tamen ... tenente dictus Federicus de Galliano, dantes insuper licentiam cum omni ... instrumento faciendi infrascripta de consilio sapientum.

irrevocabiliter donationis nomine que dicitur inter vivos

Ex notis Antonii Civitatensis ~~...~~
Io. Petrus Rubeus transcripsit.

Toricend
Zoller
ranni fe
subinfe

Avvenni
da Caste
ricevere
d'Norini
tuico d
ma un c
ed avve
la quol
atto cr
e rice
tand.
quant
di pa
a Zar
parte
si rif

Siccome
" 1311
" (cri
" deve
" il no
" Zara
" (Ne
" orig

1281. 19 Marzo. Cividale – Il Patr.a Raimondo e il Co. Alberto di Gorizia danno commissione al Co. Mainardo del Tirolo e a Gerardo di Camino di definire quali arbitri le varie differenze esistenti fra loro, che vengono quivi indicate

2

C. Anno domini millesimo ducentesimo octua-
gesimo primo indictione nona die tercio decimo
exeunte Marcio in civitate Austria in pala-
tio patriarchali presentibus dominis Bernardo
decano ecclesie Civitatensis, Artuico de Castel-
lo, Detalmo de Vilalta, Asquino di Varmo
Nicolao de Budrio, Johanne de Çucula,
Jacobo de Rogonia, Rodulfo de Mels Wil-
lelmo civitatensi, Petro Utinense castaldionibus
Jacobo Basadone de Clemona et aliis multis
Reverendus pater dominus Raimundus dei gra-
cia sancte sedis aquilegiensis patriarcha pro
se ac subditis suis ex parte una et vir mag-
nificus dominus Albertus comes Goricie pro
se et subditis suis ex altera compromiserunt
in virum magnificum dominum Meinardum
comitem Tirolis et virum nobilem dominum
Girardum de Camino presentes electos ab eis
concorditer arbitros arbitratores et amicabi-
les compositores promittentes inter se ad invicem
stipulatione stare parere et non contrave-
nire omni laudo et arbitrio eorum quod lau-
daverint vel fuerint arbitrati cum scriptura
vel sine semel vel pluries diebus feriatis et non
feriatis et non feriatis (!) presentibus partibus
et absentibus dum tamen citatis ubicumque
quomodocumque quandocumque infra proximos
octo dies venturos et ipsis obedire in terminis

constituensis et in omnibus et singulis que ipsis arbitris secundum iusticiam vel amorem plus vel minus alte vel plane videbuntur expedire super universis et singulis questionibus et controversiis que vertebantur et erant inter eos nomine et occasione castri Cormonis stratarum a monte crucis et Pontaiba usque ad mare mutarum que ab hominibus domini comitis et hominum suorum per mutarios domini patriarche exigebantur, iudicii et advocatie de Ronchis cuiusdam pecunie summe pro castro Belgradi solvende feudorum que homines et vasalli domini Alberti comitis ab eo habere tenentur et que ipse dominus comes habet ab aquilegensi ecclesia dampnorum a partibus utrumque datorum castri Mospurch, mutarum per dominum comitem in collibus vel alibi in dominio et iurisdictione domini patriarche impositarum de novo, advocatiarum per ipsum dominum comitem vel antecessores eius venditarum vel obligatarum castri novi apud Cordach, mansorum domini Henrici de Portis, Segeri de Wisinwich et aliorum ministerialium domini patriarche per dominum comitem vel suos occupatorum iniuste et ministerialium qui nati sunt ex dominabus aquilegensis ecclesie cum ministerialibus domini comitis matrimonialiter copulatis et econverso. Omneque dampnum et litis expensas ac interesse quod vel quas unus occasione alterius sive culpa fecerit vel sustineret in iudicio sive extra inter se

Titoli delle varie differenze.
Castel di Cormons
Strade
Mute
Avvocazia di Ronchi
Pagamento per Belgrado
Feudi aquilejesi a vassalli del C. Alberto.
Danni al Cast. di Mospurch
Mute istituite di nuovo nei confini patriarcali
Vendita di avvocazie
Occupazione di mansi di ragione patriarcale e di rettendere quali ministeriali di Gorizia i nati da matrimonio fra ministeriali di Aquileja e di Gorizia

vicissim per stipulationem alter alteri reficere promiserunt. Nec contra predicta vel aliquid predictorum per se vel alios, aliquo tempore facere vel venire ratione aliqua ingenio sive causa sub pena quatuor milium marcharum denariorum aquilegensium monete adinvicem inter eos stipulatione promissa quam pars que contra predicta fecerit parti ea observanti solvere teneatur et dare et ea soluta et exacta vel non presens compromissum et laudum seu arbitrium ferendum sub eadem pena nichilominus teneant et habeant plenum robur.

* Ego Henricus civitatensis imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi in formam publicam reducendo. =

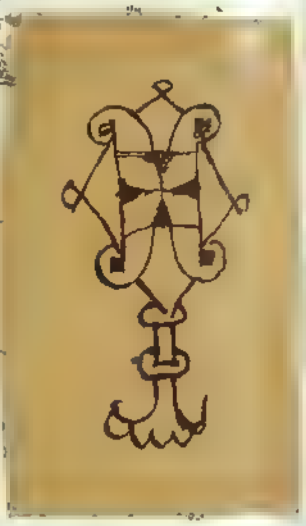

Pubbl. nei Documenti Goriz[illegible]

Documenti

1281 Marzo 24. Cividale.

Mainardo Co del Tirolo e Gerardo da Camino pronunziano sentenza arbitramentale sulle differenze fra il Patr.ca Raimondo ed il Co Alberto di Gorizia come dalla carta di compromissione 19 marzo detto.

C. Anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo primo indictione nona, die octavo exeunte Marcio in Civitate Austria, in palatio patriarchali presentibus dominis Bonefacio Vellinensi, Friderico Aquilegensi abbatibus, Bernardo decano ecclesie Civitatensis, Artvico de Castello, Detalmo de Vilalta, Asquino de Varmo, Nicolao de Brudrio, Jacobo de Coderta Johanne de Çucula. Thomasio de Cucania, Johanne de Mançano, Wilelmo castaldione civitatensi, Petro castaldione Utinensi, Jacobo Basadone de Clemona, Lupoldo de Saunekke, Friderico bulchgravio de Lueng, Conrado de Unchrispach, Lupoldo de Eberstain, Dietrico de Mimilano, Bertholdo de Gredescella Remberto de Eberstain, Jacobo de Rogonia, Sifrido de Minchendorf, Conrado Gallo, Ottone de Volchenmarch, Fulchero et Wolrico fratribus de Riffenberch, Andrea de Perina, Ruotelipo, Ulvingo, Cuonçone Cuolbil de Goricia, Conrado de Valenstain et aliis multis. Hoc est arbitrium latum in scriptis per infrascriptos arbitros sub hac forma verborum. In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Nos Meinardus dei gracia comes Tirolis et Girardus de Camino electi

arbitri arbitratores et amicabiles compositores a reverendo patre domino Raimundo dei gracia sancte sedis aquilegiensis patriarcha pro se et subditis suis ex parte una et magnifico viro domino Alberto comite Goricie pro se et subditis suis ex altera super diversis peticionibus constitutionibus et controversiis que vertebantur et erant inter eos prout in instrumento compromissi super hoc confecto manu Henrici de Civitate notario plenius continetur receptis visis et examinatis peticionibus responsionibus et allegationibus utriusque partis habitaque super hiis diligenti deliberatione ac consilio sapientum pro bono pacis et concordie ac utriusque partis statu pacifico et tranquillo presentibus partibus unanimiter et concorditer arbitrando pronunciamus et pronunciando arbitramur quod dominus patriarcha pro se et subditis suis de cetero nullam litem vel questionem movere debeat prefato domino Alberto comiti vel eius heredibus super castro Cormonis. Et quod omnia privilegia instrumenta et carte confecta super processu habito contra eundem dominum comitem occasione castri Cormonis tempore dicti domini patriarche in civitate Campiformio vel alibi in terminis, sententiis lenatis iuramentis et penis vel alio quocunque modo et sentencia olim lata per dominum Wolricum ducem Carinthie usque ad proximum festum annunciationis dominice deponi debeant penes me Girardum de Camino

conservanda et tenenda per me ab eodem festo resurrectionis dominice usque ad quinque annos tunc proxime subsequentes tali pacto interposito et tenore quod si idem dominus Albertus comes observaverit firmam pacem et concordiam domino patriarche ac subditis eius usque ad tempus predictum ego Girardus elapsis dictis quinque annis dare tenebor predicta privilegia instrumenta cartas, sententiam prefato domino Alberto comiti et eius heredibus tamquam cassa vana irrita nulliusque momenti. Si vero quod absit, dictus dominus comes per se vel suos pacem et concordiam medio tempore domino patriarche vel subditis eius infringeret videlicet in homicidiis perpetrandis vel captionibus personarum honestarum aut occupationibus castrorum munitionum, locorum et prediorum seu incendiis et manifestis rapinis hoc infra unum mensem postquam requisitus fuerit si in partibus Fori Iulii, Carsti vel Istrie fuerit plene emendare seu emendari facere teneatur. Et siquis de hominibus domini comitis habens castrum vel castra in aliquo predictorum excesserit et non emendaverit infra mensem dominus comes unacum domino patriarcha castrum et bona transgressoris eiusdem obsidere et occupare debeat donec de illata iniuria domino patriarche et passo dampnum fuerit satisfactum, et siquis de hominibus dicti domini comitis non habens munitionem committeret aliquid vel aliqua de predictis et se absentaret a terra, dominus comes predictus cum bonis

~~in aliquo mercato vel loco domini patriar.~~

illius satisfieri faciat de commissis, illumque ponet in banno suo non recepturus eum in graciam suam sine voluntate domini domini patriarche, nisi prius de hiis satisfecerit que commisit. Que si dominus comes infra mensem eo modo ut predictum est non emendaverit seu fecerit emendari extunc ego Girardus supradicta privilegia instrumenta cartas et sententiam integra et illesa restituere tenebor domino patriarche predicto. E converso si dominus patriarcha per se vel suos pacem et concordiam infra spacium predictorum quinque annorum domino comiti vel hominibus eius infringeret videlicet in homicidiis perpetrandis vel captionibus personarum honestarum aut occupationibus castrorum municionum locorum et prediorum incendiis et seu manifestis rapinis hoc infra unum mensem postquam requisitus fuerit si in partibus Fori Julii, Carsti vel Istrie fuerit plene emendare seu emendari facere teneatur. Et si quis de subditis domini patriarche habens castrum vel castra in aliquo predictorum excesserit et non emendaverit infra mensem dominus patriarcha unacum domino comite castrum et bona transgressoris eiusdem obsidere et occupare debeat donec de illata iniuria domino comiti et passo dampnum fuerit satisfactum. Et si quis de subditis domini patriarche non habens municionem committeret aliqua vel aliquid de predictis [et] se absentaret a terra dominus patriarcha cum bonis illius satisfieri faciat de commissis illumque ponet in banno suo

non recepturus eum ad graciam suam sine voluntate domini comitis nisi prius de hiis satisfecerit [que] commisit. Que si dominus patriarcha infra mensem eo modo ut predictum est non emendaverit seu fecerit emendari, aut, quod absit, infra spatium predictorum quinque annorum decesserit, ego Girardus de Camino extunc dare *[teneo]r predicto domino comiti vel heredibus suis privilegia instrumenta cartas et sententiam supradicta tamquam cassa vana irrita nullius momenti. Item quod cum tempore bone memorie domini Bertholdi patriarche aquilegiensi et domini Meinardi comitis Goricie strate a Pontaiba et Monte Crucis usque ad mare sine ullo impedimento cursum habuerit liberum et securum pronunciando diffinimus quod ~~strate~~ de cetero omnes mercatores quocumque nomine censeantur cum quibuscumque mercimoniis a predictis locis Pontaibe et Montis Crucis usque ad mare per quascumque stratas et ad quemcumque portum et locum voluerint sine impedimento et contradictione predictorum dominorum patriarche et comitis officialium et subditorum eorum ire stare ac redire valeant liberaliter et secure. Item super muta que exigitur ab hominibus domini comitis et ab hominibus hominum suorum taliter diffinimus quod homines domini comitis et homines ministerialium et hominum suorum de vino et rebus aliis quod vel quas ad celarium domini comitis vel ad proprium usum domus s[ui] *conduxerint nullam mutam in aliquo mercato vel loco domini patriar-

*Urg. an der Bruchstelle gebrochen.

che solvere teneantur. Super muta vero que exigitur ab hominibus domini comitis et hominum suorum qui vinum vel res alias venales conducunt testes qui ab utraque parte producti fuerint per nos [reci]pi debeant et audiri, quibus auditis super hoc diffinitionem prout viderimus [e]xpedi[re]. De illis autem qui Chylaytum domino comiti solvunt sic arbitramur, quod mutam domino patriarche persolvant, secundum pactum olim habitum inter bone memorie dominum Bertholdum patriarcham Aquilegiensem et dominum Meynardum comitem Goricie prout plenius continetur in privilegio super hoc confecto eorum sigillis pendentibus communito salvo quod illi qui Chylaytum domino comiti solvere tenentur, per quamcunque viam ire voluerint, chylaytum consuetum et debitum eidem nichilominus solvere teneantur. Item super iudicio et advocatia de Ronchis taliter pronunciamus quod tenuta huiusmodi iudicii et advocatie de Ronchis in nobis debeat remanere tenenda usque ad proximum festum beati Michaelis vel quanto ultra nobis videbitur tali modo quod si medio tempore partes super hoc amicabiliter concordare poterimus bene quidem alioquin secundum quod super hoc per laudum et sentenciam liberorum et ministerialium terre Fori Iulii coram nobis [..]nitum extiterit, ita debeat a partibus observari salvo si iudicium et advocatia huiusmodi eidem domino comiti sententialiter adiudicata fuerint quod idem dominus comes dictum
iudicium et advocatiam prefato domino patriarche pr.... Je
teneatur et dare, dum tamen ipse dominus patriarcha sibi in

congambium de bonis aquilegiensis ecclesie dederit ad extimationem et arbitrium bonorum virorum super hoc a partibus concorditer electorum. Item super pecuniam que petitur a ... Belgrado diffinitionem nostre reservamus arbitrio voluntatis volentes super hoc auditis iuribus utriusque partis arbitrari per iusticiam vel amorem prout viderimus expedire. Item super feudis que homines et vasalli domini comitis ab eodem habere tenentur et que ipse dominus comes habet ab aquilegiensi ecclesia taliter arbitramur, quod si super hoc usque ad proximum festum sancti Michaelis vel quanto ultra nobis videbitur partes concordare amicabiliter non possemus extunc questio super feudis huiusmodi per laudum et sententiam liberorum et ministerialium cognosci et determinari debeat coram domino patriarcha tam ipsi domino patriarche quam domino comiti hominibus et vasallis eiusdem appellatione legittima reservata. Item arbitramur, si dominus patriarcha monstrare legittime poterit vel probare quod castrum Mosquuch sit proprietas aquilegiensis ecclesie quod dominus comes castrum ipsum ab aquilegiensi ecclesia ad feudum cognoscere debeat et habere unacum aliis feudis suis. Item arbitrando precipimus quod dominus comes decetero desistere debeat et cessare ab exactione mute quam de novo et contra iusticiam in collibus exigi faciebat. Et quod omnis muta imposita in dominio et iurisdictione domini patriarche per dictum dominum Albertum comitem a morte bone memorie domini Meinardi patris sui debeat removeri et decetero nulla esse. Item pre

cipiendo arbitramur quod dominus comes per ipsos
vel officiales et homines suos uti non debeat advocatiis obligatis vel venditis per antecessores suos vel ipsum quousque non redimantur et si per officiales vel homines suos super huiusmodi advocatiis quicquam acceptum fuerit [et] dominus comes vel ille qui in partibus istis fuerit loco sui infra quindecim dies postquam requisitus fuerit restitui non fecerit tunc dictus dominus comes vel gerens vices ipsius cum bonis illius qui hoc abstulerit quad[ru]plum restitui facere teneatur. Item cum castrum novum apud Cerolach constructum sit loco Carlsperch sic diffinimus, quod castrum Carsperch manere aut destrui debeat prout de domini patriarche processerit voluntate, castrum autem novum manere debeat loco Carsperch et hoc de gratia ipsius domini patriarche. Item super peticione domini Henrici de Portis et Sigeri de Wisniwich taliter diffinimus quod ex parte domini comitis unus arbiter ex partibus illorum alius et ab utraque parte tercius de medio eligantur, qui questiones quas movent adversus dominum comitem vel suos [. . .] debeant et finire; quod si arbitri sic electi questiones ipsas diffinire non possent tunc tam dicti domini Henricus quam Sigerus et alii ministeriales domini patriarche, qui super aliqua violentia habeant aliqua proponere adversus dominum d comitem vel suos coram ipso domino comite et econverso ministeriales domini comitis qui habeat super aliqua violentia quidquam proponere adversus dominum patriarcham vel suos coram ipso domino patriarcha suam iusticiam prosequantur. Item arbitramur quod quisque

ad proximum festum sancti Michaelis in optione domini patriarche existat utrum velit quod ministeriales qui nati sunt ex dominabus aquilegensis ecclesie cum ministerialibus domini comitis matrimonialiter copulatis et econverso ex dominabus ipsius domini comitis cum ministerialibus aquilegiensis ecclesie matrimonialiter copulatis equaliter dividi debeant et per sortem an qui nati sunt ex dominabus aquilegensis ecclesie sint ipsius et qui nati sunt ex dominabus domini comitis sunt illius. Item arbitramus quod ~~omnia~~ omnia dampna gravamina offensiones et iniurie usque ad presentem diem hinc inde illata ab utraque parte remitti debeant et totaliter relaxari. Ut autem pax et concordia inter partes firma et inviolabiliter perseveret arbitramur et precipimus quod dominus patriarcha pro parte sua castrum Vipaci et locum Mosse et villas in castro Tomay et Dietendorf cum omnibus eorum pertinentiis pro pena et dominus comes pro parte sua portum Latisane et castrum Belgradi cum omnibus eorum pertinentiis excepta medietate mute dicti portus Latisane ad me comitissam Ticolis spectante pro pena obligent et assignent. Ita quod si dominus patriarcha contra predicta per se vel subditos suos fecerit et non emendaverit vel fecerit emendari ut predictum est predictum castrum Vipaci locus Mosse et ville Tomay et Dietendorf cum suis pertinenciis devenire debeant et cadere domino comiti et eius heredibus. Et insuper dominus patriarcha sibi ne

mine pene in duobus millibus marchis denariorum aquilegiensium teneatur. Versa vice quod si dominus comes per se vel suos contra predicta facere presumpserit vel venire et non emendaverit vel fecerit emendari Portus Latisane et castrum Belgradi, cum suis pertinentiis devenire debeant et cadere domino patriarche et insuper dominus comes nomine ~~[illegible]~~ pene sibi etiam in duobus millibus marcharum denariorum aquilegiensium teneatur et penis huiusmodi solutis et exactis vel non presens laudum arbitrium pax et concordia nichilominus debeant perpetuo in suo robore permanere. In cuius rei testimonium et evidentiam pleniorem prefati dominus patriarcha et dominus comes presens instrumentum fecerunt suorum sigillorum pendentium munimine roborari.

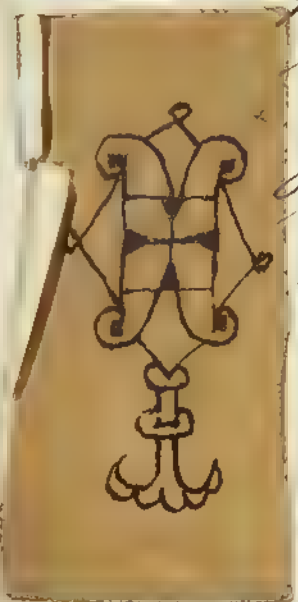

Ego Henricus Civitatensis imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi in formam publicam reducendo.

M: publ. a Bonelli Documenti goriziani [illegible]

ar... ... vo...

iusticiam prosequantur Item arbitramur quod quisque

4

Anno 1281, 29 Sett ...

III Kal. Septembris. — Orvieto.

Collazione della pieve di Cossana a Germano prete fatta dal Patriarca di Aquileja, ratificata dal Papa.

(Da copia nell' Archivio Capitolare di Trieste).

Omnibus presentes litteras inspecturis. Giffridus de Anagnia domini pape capellanus et ipsius literarum contradictarum Auditor Salutem in Domino.

Novitis quod cum Petrus de Trajetto procurator Germani presbiteri plebani plebis de Cossana Tergestine Diocesis pro ipso impetraret litteras apostolicas sub hac forma. Martinus Episcopus etc. Dilecto filio germano presbitero plebano plebis de Cossana Tergestine diocesis salutem etc. Cum a nobis pelitur quod justum est et honestum tum vigor equitatis quam ordo exigit rationis ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Exhibita nobis siquidem tua petitio continebat quod cum olim plebes de Cossana tanto tempore vacuisset quod ejus collatio ad venerabilem fratrem nostrum Patriarcham Aquilejensem loci metropolitanum secundum Lateranensis statuta concilii foret legitime devoluta, idem patriarcha plebem ipsam sic vacantem nullique alio de jure debitam tibi canonice contulit teque de ipsa per suum anulum presentaliter investivit prout in patentibus litteris inde confectis ipsius patriarche sigillo munitis plenius dicitur contineri. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati quod super hoc provide factum est ratum et gratum habentes id auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo etc. etc. Si quis autem etc. Datum apud urbem veterem VI Kal. Aug. pont. nostri Anno primo.

Eisdem litteris Philippus Armanini de Bononia procurator Capituli tergestini pro ipsis in audentia publica contradixit. Quas tandem ea conditione absolvit quod nullum eisdem Capitulo supra ...... siquod habent supra dicta plebe de Cosana per predictas literas apostolicas prejudicium generetur. Quod pars altera promisit firmiter coram nobis. In cujus rei testimonium presentes literas fieri fecimus et audientie contradictorum sigillo muniri.

Datum apud Urbem veterem III Kal. Septembris Pontificatus Domini Martini Papae IIII. Anno primo.

K.

Tipografia del Lloyd Austriaco

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1292 – ~~ai~~ 20 Maggio – Udine. Il Patr. Raimondo abroga ~~e~~ come ~~abroga~~ dannosi alcuni Statuti di Udine già da lui approvati e sottopone gli Udinesi come gli altri Friulani alla curia patriarcale.

~~Statuto di Udine abrogato~~

21

Anno Domini MCCLXXXII. die XII exeunte Madio.
Presentibus viris providis D. D. Manfredo de la Turre, Magistro Peregrino Archidiacono Carniole fratribus Gilberto lectore Fratrum Minorum de Utino, Jacomino de Parma de conventu Fratrum Minorum de Utino, Petro Ordinis Humiliatorum de Caragate, Donibono de la Porta, Ottone de Brambate, et Pirvidino de Marlgana, et aliis.

Cum per homines et cives mercanti et terre de Utino statuta quedam super bannos et culpas in ipsa terra de consensu et voluntate Reverendi Patris ac D. Raymundi Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche quodam tempore posita, facta, et ordinata pro augmento terre ipsius nec non per ipsum D. Patriarcham confirmata, et sui sigilli pendentis munimine roborata fuissent que ad presens tam per dictum D. Patriarcham quam cives terre ejusdem non ad augmentum immo potius ad detrimentum hominum ac terre predicte fore et obsservare totaliter viderentur: idem D. Patriarcha considerans sollicite et advertens ad suorum et ecclesie Aquilegensis augmentationem et statum terrarum et presertim ad hominum et ipsius terre Utinensis augmentum et statum qui specialius ipsius D. Patriarche favoris benevolentiam obtinent suorum promptitudine meritorum, ad instantiam et eorundem petitionem communiter pro statu, augmento, et melioramento dicte

1282 - 14 Maggio Trieste.

Ulrino de Porti, Vesc° di Trieste si costituisce pieggio verso Andrea di Camuffio e Gio: de Portis per M 1000 avute da D. Nicolò di Badrio per la costruzione di un castello

Atti Enrico Notajo Imp.le

In nomine dei eterni amen. Anno ejusdem millesimo ducentesimo octuagesimo secundo Indictione decima. die quartodecimo intrante majo. Actum Tergesti in Episcopali palatio presentibus Dominis Henrico de Portis, Jacobo de Badrio, Jacobo de Castroveneris, Nicolao q.m Conradi Gallucii de Civitate ~~Austria~~ Rizardo nepote D.ni Hermani Legis testibus ibidem ad hoc vocatis et rogatis, et aliis. Quum nobilis vir D. Nicolaus de Badrio cum obligatione omnium bonorum suorum promisisset facere et tractare quod D. Andreas de Camuffio, Joes de Portis et Mastadius Lavisini de Aqua de Castro Veneris cum prefato D. Nicolao et Dominis Henrico de Portis, Joanne Longo et Conrio filio D. Birbizi de Portis de Austria Civitate se obligarent ad quandam securitatem seu cautionem mille marcharum argenti et ad refectionem damnorum et expensarum cum obligatione omnium bonorum suorum mobilium et immobilium presentium et futurorum pro Venerabile patre et Domino Ulrino dei gratia Tergestino electo occasione promissionis sollemni stipulatione ~~facte~~ per ipsum Dominum Electum facte Domino Vitali Decano Ecclesie Tergestine recipiente nomine suo et vice ac nomine Capituli Ecclesie memorate videlicet quod quandocumque Deus voluerit in persona ipsius D.ni Electi judicium ponere Castrum Muchou cum villis ad ipsum Castrum pertinentibus ipse Decanus vel alius qui protempore fuerit et Capitulo Tergestino faceret assignari et dari sub pena mille marcharum

argenti boni cum obligatione omnium bonorum
Episcopatus sui ut in instrumento confecto exinde
per me Henricum notarium infrascriptum sub
dictis annis domini et Indictione die septima intrante
Majo plene continetur. Prefati D.ni Andreas de
Canussio, Joannes de Portis et Mussatus cum obliga-
tione omnium bonorum suorum mobilium
et immobilium presencium et futurorum
ad dictam securitatem et cautionem cuilibet
eorum pro parte sibi contingente cum prefatis
Dominis Nicolao de Budrio, Henrico de Portis, Joanne
Longo et Concio se modo simili obligaverunt.

Ego Henricus imperiali auctoritate not.s predictis
omnibus interfui et de mandato prefatorum
D.ni Electi, D.ni Decani et Capituli rogatus scripsi
et in publica forma redegi.

Dall'Originale pergamena nella Busta 2a
Arch.o Communale di Cividale.

XVII

1282. 23 maggio. Trieste. Sicurtà prestata dal Signor Rogerio di Butrio e Ulrico [illegible] di Trieste [illegible] pel Castello di Mucco.

Autogr. membr. Fontaniniano Vol. I N. 18 Bibl. Marciana.

In nomine Dei eterni amen. [illegible] Domini millesimo ducentesimo octuagesimo secundo, ind. x, die [illegible] mensis madii, actum Tergesti in Episcopali Palatio, presentibus DD. [illegible] Decano [illegible], Pre [illegible] Odolrico [illegible], Ottolino domicello [illegible] Episcopi [illegible]

D. Rogerius de Butrio [illegible] et Dno Ulrico [illegible] Tergestine [illegible] Aulio de Budrio, Almerico de Portis, Johannes Sangesto [illegible] Johannes de Portis ac [illegible] Decano de Cavelho, [illegible] de Portis et [illegible] obligatione [illegible] bonorum [illegible] bilium presentium et futurorum de parte [illegible] prefati Domini [illegible] stipulatione [illegible] Episcopum [illegible] Decano [illegible] Tergestine [illegible] quod quandocumque [illegible] voluerit in persona [illegible] Episcopi [illegible] ponere Castrum Muchon cum illis ad ipsum Castrum pertinentibus, ipsi Decanus vel alii qui pro tempore fuerint et Capitulo Tergestino [illegible] et [illegible] publicis [illegible] altero [illegible] intrante maio [illegible]

Ego Almericus [illegible] notarius [illegible] predictorum [illegible] Episcopi [illegible] Decani et Capituli [illegible] scripsi et in publicam formam redegi.

Rilevato dal Dr Vinc. Joppi, [illegible] 1880 [illegible] Seitz 1878

1282, 30 Ottobre. Gemona. D. Suarzutto di Ragogna investe D. Mattia di Ragogna dell' Ermannia di Artegna feudo di D. Artuico di Castello.

8

A. D. MCCLXXXII, ind. X, die II exeunte Octubri, presentibus D. Mathia filio q. D. Pezemani de Raconia, Zutone Ciroli de Glemona, Francisco filio q. D. Warneri de Raconia, M.° . Scolastico de Glemone, Francisco filio q. Josephi Visui de Glemona testibus et aliis.

Cum Mathias[1] filius D. Wernardi de Ragonia pignorasset seu obligasset Castellono de Pinzano unum mansum terre situm in Villa de Raconia pro pretio quinque marcarum denar. aquil. predicto emptori, asserendo dicebant quod mansum terre regitur et laboratur per Pansiellam de Raconia cum sedimine, casa, curia, orto, campis, pratis, bagarciis, pascuis, comunitatibus, cultis et incultis adeoque cum omni iure, actione et ratione reali et personali, prenominatus Suarzuttus per se suosque heredes restauratione predicti mansi dedit atque investivit ad rectum et legale feudum prenominato Mathie totam suam Hermanniam seu Hermannos quos et quam idem Suarzuttus habebat et sui ius erat habere in Plebe de Artenia et in eius pertinenciis tam in planis quam in montibus et tam in montibus quam in planis, quos Hermannos seu Hermanniam prefatus Suarzutus dicebat se habere ad rectum et legale feudum a D. Arthuico de Castello, ita ut iam prenominatus Mathias eiusque heredes in perpetuum habeant etc. Promisit quoque insuper prefatus Suarzutus per se suosque heredes prenominato Mathie eiusque heredibus quod quandocumque prefatus Suarzutus vel eius heredes fuerint comitati a predicto Mathia vel eius heredibus infra spacium duarum mensium ibi post refutare predictam Hermanniam cum hermannis D. Arthuico prefato et facere ipsum Mathiam investire ad rectum et legale feudum sub pena decem marcarum denar. aquil. sine bonis dando prefatus Mathias

[1] Leggasi nella linea Suarzuttus filius Dñe Palumbe.

et si prefatus D. Arthinius negligeret investire predictam Hermanniam predicto Mathie prefatus Suarzutus insuper promisit dicto Mathie et eius heredibus infra tres menses postquam prefatus Suarzutus fuerit convictus per predictum Mathiam et eius heredes mittere sibi fideiussorem de predicta Hermannia seu Hermannis D. Gofridum de Artenia sub pena x marcarum denar. aquil., qua pena soluta vel non etc. Promisit insuper prefatus Suarzutus omni solemni stipulatione per se suosque heredes supradicto Mathie eiusque heredibus predictam Hermanniam seu Hermannos ab omni homine legitime defendere sub pena dupli dicte luminarie nec non quinque solidos etc. penaque soluta vel non etc. Nuncius tenute Zutonem testem predictum.

Actum Glemone in statione heredum q. Jacobi Vissici.

Dagli atti del notajo Jacobo Nibisso. Arch. Not. Udine

1282. [illegible] una casa e due torre [illegible] Gottifredo [illegible] e altre dame contente.

In nomine Christi amen. anno millesimo ducentesimo octuagesimo secundo decime indictionis apud Aquilegiam in anticamera Patriarchatus, die sabbati tertio exeunte Novembrio, presentibus magistro Pelegrino Archidiacono Carniole, Presbytero Fazano Scolastico, et Domino Ulrico Preposito Carnee canonico Aquilegensi, Presbytero Guidotto de Zirchlach et Henrico filio domini Leonardi de Glemona, testibus ad hoc vocatis et aliis quampluribus. Reverendus Pater et Dominus Raymundus dei gratia Sancte Aquilegensis sedis Patriarcha confessus fuit et contentus, quod domus et curia cum duabus turribus in Aquilegia, que fuerunt Dominorum de Villalta, sunt Capituli ecclesie Aquilegensis, et in nullo spectant ad ipsum Dominum Patriarcham; sed Capitulum predictum accomodavit sibi de gratia domos ipsos ut poneret ibi uxorem Nobilis viri Domini * Gottefredi de la Turre nepotis sui et quasdam alias Dominas de Lombardia, sed quandocumque placet dicto Capitulo Aquilegensi, ipsum Capitulum potest repetere et habere domos ipsas tamquam suos sine aliquo prejudicio et contradictione cujuscumque.

Ego Johannes de Lupico sacri Imperii publicus notarius his presens interfui, et rogatus scripsi in formam publicam reducendo.

Da volumi di documenti raccolti dal quondam Monsignor Florio di Udine nell'Archivio del Capitolo d'Aquileja, li quali non hanno titolo, ne numerazione di volume, o di pagina, ed esistono nella biblioteca del Sig. Conte Filippo di lui nipote.

Aquilej. Arbitri arbitratores et amicabiles [illegible] Dnum Raymund.

1283, 13 Gennajo. Gemona. Vendita di terreno in Venzone pagante un censo d'un freno da cavallo ogni quattro anni al Sig. Guglielmo di Satimberch (Colloredo)

A.D. MCCLXXXIII, ind XI, die XIII intrante Ienuario. Presentibus Ropreto de Alesi, Zuttone filio q. Varini preconis de Glemona, Egidio fabro habitatore in Glemona, Raynerio filio q. Jacobi Bertaldi, Nicolao dicto Picosso testibus et aliis.

Oliva namque filia q. Machere de Venzono per seque heredes precio decem librarum veronensium parvulorum definito et soluto etc nomine venditionis dedit et contulit iure perpetualis ficti Raynerio dicto Nitriz de Portis eiusque heredibus unam peciam terre situm in Venzono in Portis et firmat ab una parte in terra Pulirivelle de Portis, a secunda parte in terra Struzii, a tertia parte in terra filiorum Stephani Vesetti a quarta parte in via, cum accessu ingressu etc ita ut amodo prefatus Raynerius Nitriz eiusque heredes in perpetuum habeant etc, hoc tamen salvo quod prefatus Raynerius dictus Nitriz vel eius heredes omni quarto anno unum frenum equi in Assumptione S. Marie de Agusto Domino Wilelmo filio q. D. Ghizoi de Satumberc persolvere teneantur et hoc sub nomine perpetualis ficti pro dicta pecia terre. Promisit quoque insuper etc.

Actum Glemone in curia predicti Rainerii filii Jacobi Bertaldi.

Dagli atti di Romano notajo di Gemona, Arch. Not. Udine.

1283. 29 Gennajo. Cividale. Lettera del Patriarca ai Mutari di Tumezzo che le merci che si vendessero o comprassero illegalmente in Venzone, siano confiscate.

In nomine dei eterni Amen. Anno eiusdem nativitatis MCCLXXXIII. indictione XI. die tertio exeunte Januarii. presentibus hiis testibus rogatis et vocatis, inde= ... et Gombrati..., Paschino ?. Avactaviano ?, Jacobo dicto Malifito de Tumetio.... ... et aliis pluribus

Palmirus Catanius de Medidlano mutarius Glemone ex parte venerabilis patris dni Raimundi Dei gratia patriarche aquilegensis presentavit et dedit discretis viris dominis Brasano Pavaro et Balthassare de Novate de Medidlano mutariis in Tumecio litteras patentes sigillo non leso ipsius dni. Raimundi patriarche, qua= rum tenor talis est:

Raimundus Dei gratia sancte sedis aquilegensis Patriarcha mutariis in Tumetio dilectis sibi gratiam suam et omne bonum. Cum nolimus omnino quod alicua mercadantia in Venzono comparetur etiam vel venderetur, mandamus vobis districte pre= cipiendo per presentes, quatenus quamcumque mercandariam vobis constiterit in Venzono fore venditam vel etiam comperatam, que per Tumetium ducta fuerit, eam nostro nomine intromittere procuretis, dantes tertiam partem accusatori, mercandiarum earundem, reliquas vero duas partes ad opus nostri conservare curetis, scribentes mercandarias omnes quas abstuleritis et illos quibus eas duxeritis conservandas.

Actum Civitati die V exeunte Januario.

Ego Jacobus de Glemona imperiali auctoritate Notarius constitutus interfui et hanc cartam rogatus scripsi.

Copia nel Vol. III Miscellanea Liruti — Bianchi fol. 36. e nel Diplom. Bianchi)

...ores illet. et pluribus
.. Annales: Arbitri arbitratores et amicabiles
... Dñi Raymundi ...

1283. 21 marzo. Cividale. Il Decano del Capitolo di Cividale pubblica in [illegible] contro i detentori di beni [illegible] [illegible] Detto giorno e luogo. Pubblicazione delle [illegible] [illegible] provinciali [illegible] [illegible]

[illegible] arch. not. Udine

A. D. 1283, [illegible], die Dominico XI exeunte marcio, [illegible] [illegible] [illegible] presentibus DD. Rantulfo de Villalta, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] et aliis canonicis Civitatensibus et DD. Henrico de Portis, [illegible] de Budrio, [illegible] Bonifacio [illegible] testibus et aliis.

[illegible] Bernardus Decanus Civitatensis ex auctoritate Rev.di Patris D. Raymundi Dei gratia Patriarche [illegible] [illegible] habuit in mandatis in Missa [illegible] [illegible] excommunicatos denunciavit publice omnes [illegible] [illegible] vel que [illegible] [illegible] [illegible] Patriarche [illegible] detinent occupata, nisi infra octo dies [illegible] [illegible] omnes qui [illegible] fecerint contra constitutiones tam [illegible] apud Aquilegiam per dictum D. Patriarcham [illegible] per supradictum D. Decanum [illegible] commisit [illegible] celebratas in Synodo generali [illegible] [illegible] imp. auct. [illegible]

[illegible] et loco [illegible] omnibus [illegible] [illegible] [illegible] Decanus [illegible] [illegible] [illegible] Rev. di Patris D. Raymundi Dei gratia Patriarche Aquil. [illegible] noviter editas apud Aquilegiam in sua provinciali Synodo legens ipsas literaliter postea vulgariter exponendo, [illegible] ipsas sub excommunicationis pena omnibus observandas.

Eg. [illegible] [illegible] notarius [illegible] civit. imp. auct.te [illegible] [illegible] interfui et rogatus [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] de Ordine Praedicatorum, Ioanne de Campo de Manzano de Ordine Minorum, Henrico de Prez Not.o et pluribus [illegible] Canonici Aquilej.ni Arbitri arbitratores et amicabiles [illegible] Patriarcam et D.num Raymund. [illegible] [illegible] Aquilej.

1356 - 26 Xbre - Aquileia

1283 Confirmatio Sententiae 1283. 4 Maii arbitrariae latae inter D. Raymundum Patriarcam et Capitulum facta per Rd.mum D. Nicolaum Patriarcam Aquilejensem

Nicolaus Dei gratia S. Sedes Aquilejensis ad perpetuam rei memoriam. Quod pro statu pacifico et tranquillo nostrorum Capli et Ecclae Aquilej. a nostris bonae memoriae praedecessoribus Patriarchis Aquilejbus est provide et laudabiliter ordinatum. Nos eorum inhaerentes vestigiis ad tollendam perpetuo omnem quaestionis materiam quae super infrascriptis posset modo aliquo suscitari, intendimus. Deo propitio inviolabiliter observare: sane pridem super diversis tractandis una cum dilectis filiis nostris Decano et Capto dictae nrae Ecclae in loco in quo consuevit dictae Ecclae Captum congregari convenientes nobis, per eosdem post diversos tractatus habitos super informatione status ejusdem Ecclae fuit humiliter supplicatum. quod cum dudum inter bonae memoriae Raymundum Patriarcam Aquilej.sem praedecessorem nrum et Decanum ac Captum supradictos ex parte altera procurante Inimico pacis, forent diversae quaestionum et contentionum materiae suscitatae, ex quibus hinc inde grandia expensarum profluvia sunt secuta, et tamen per arbitros ad hoc a partium voluntate assumptos, lites et contentiones hujusmodi divino inspirante Flamine cum vera pace et votiva concordia terminatae sint sicut de praedictis omnibus constat publico Instrumento; dignaremur paterno affectu et favore benigno hujusmodi sententias per praedictos Arbitros latas, ad reverentiam Omnipotentis Dei et B.mae Virg.s Mariae Matris ejus atque Beatorum Hermacorae et Fortunati Patronorum nrorum more nrorum praedecessorum approbare ac etiam confirmare. Nos autem omni cura omni solicitudine et studio pensantes, et die noctuque modos et vias exquirentes quibus possemus eamdem reformare Ecclam ac filiis et confratribus nris praedictis quantum cum Deo possumus et Justitia complacere, et ipsorum votis annuere: viso tenore sententiarum praedictarum ipsas matura deliberatione praehabita et de certa scientia approbamus, et de more praedecessorum nrorum In Xpi noie confirmamus, volentes et decernentes ne quod in posterum tergiversari valeat, seu modo aliquo contradici, quod praesentibus approbationi et confirmationi nris tenor dictarum sententiarum de verbo ad verbum plenius inseratur, et ut perpetuo valerent robore per Paulum infrascriptum notarium canonicum nrum tradi et in publicam formam reduci jussimus sub sigilli nri appensione in testimonium praemissorum. Tenor autem sententiarum praedictarum talis est. In noie Dni Amen: anno ejusdem 1283: Indictione sexta die quarto intrante Majo in Civitate Austriae in Patriale Palatio praesentibus D. Manfredo della Turre Archipresbitero Modiciensi Bernardo Decano Civitatis Presbitero Lazaro Scolastico Aquilejsi Fribus Arnico de Attemps Bertholdo de Fagedis de Ordine Praedicatorum, Joanne de Carpeneto et Conrado de Marcia de Ordine Minorum Henrico de Strez Not. et pluribus. D. Fratinus et Ludovicus Canonici Aquilej.s Arbitri arbitratores et amicabiles compositores in quaestionibus quae vertuntur inter Rd. Patrem et Dnum Raymundum Patriarcam Aquilej.sem ex parte una, et venerabiles viros D. Captum Ecclae Aquilej.s ex altera pro ut publico Instro confecto ex inde per me Valterum Not.m infrascriptum plenius continetur in praesentia D. Pathae et Jacobi de Cividato Canonici dictae Ecclae Aquilej.s

Procuratoris dicti Capti, nec non Dnorum Magistri Leonardi de Faugnaco Vicedecani, Odorici Praepositi S. Petri de Carnea Henrici de Lazio Magistrorum Alberti et Laurentii et Hermani de Urino Canonicorum ejusdem Ectae de voluntate ipsarum partium ad hoc instrumentum praefixo ad id termino die et loco praedictis prout in Istro publico confecto exe inde per Henricum Notum plenius continetur talem in scriptis sententiam protulerunt

In nome Patris et Filii et Spiritus Sancti Amen. Humilis Doctrinâ Magister, humiles instruxit discipulos inter se. Videlicet pacem habere, dicens Pace vobis, et quia pacis lenitas et discordiae finis ad tranquillum concordiae deberent omnes, et maxime qui in sortem Dni sunt assumpti corde et animo vigilare, sed sunt nonnulli qui zelum amoris contentionibus acuendo tantum quaestiones investigare et lites, et corda scindentes discordia sub umbra ad injuriam decedunt interdum calumniae ac inimicitiarum puteos fodientes non considerato quod contentionis puteis relictis contemptui fodit Isaach alium pro quo non contenderet Pastores, cujus nomen vocatum est latitudo, quia restringitur charitas contentione diffusa, et si arctatur contentio charitas dilataretur unde cordibus est reddenda concordia, ut sit opus justitiae pax et silentium salutis ejus praesertim in illis qui pennae columbae deargentare sibi et subditis debent splendere pacifice sedentes in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciae et opulenta requie, sane vicinet omnino non lateat, et ad multos jam in longinquo pervenit quantum gravaminis S. Aquilejae Ectae et ejusdem Capto super diversis articulis quaestio oborta attulerit, et afferret in posterum si duraret ad futurum tractata de praeterito conjectura consueverunt etenim lites, et prodigae sumptuum liberales laborum tarae quietis et utinam non contentionis et discordiae ... ... et quod raro bonum jurgio lingua silet et judicio sopita mens quiescit: haec autem discrimina et pericula quae de hujusmodi quaestionibus ipsi Aquilejae Ecclesiae et ejusdem Capto imminebant Rdus Pater et Dnus Raymundus Dei gratia S. Sedis Aquilejae Patriarcha, et viri venerabiles Decanus et Capitulum ipsius Ectae attendentes ne invalescente contentione Ecta et Captum memoratum languerent diutius, et quamdam mortem viderentur ingerere ... ... de communi voluntate quaestiones omnes quae vertebantur inter eos, quas diuturnitas Judicii prorogabat, acceleratione provida D. Joannem Archidiaconum Ferrarinum et Lodoicum Canonicos Aquilejae arbitros et arbitratores et amicabiles compositores unanimiter elegerunt dantes eisdem plenariam potestatem, ut quaestiones omnes quae vertebantur hinc inde per eosdem tres arbitros, vel duos eorum finiri et terminari deberent secundum quod eis videretur alte et basse melius expedire, et ideo In nome Patris et Filii et Spiritus Sancti Amen. Nos Ferrarinus et Lodoicus Canonici Aquilejae electi et assumpti arbitri et arbitratores et amicabiles compositores, super quaestionibus litibus et controversiis quae moventur seu movebantur inter Rdum Patrem et D. D. Raymundum S. Sedis Aquilejae Patriarcam, ex una parte, et discretos Viros ... ... Decanum et Captum Aquilejae Ectae communiter et divisim ex altera prout continetur in quodam Instro inde confecto per manum Magistri Valterii Scolastici Civitatensis Noti ipsius Dni Patriarchae, ut inter eos sit pacis et concordiae veritas auctoritate nobis tradita et concessa requisito per nos legitime D. Joanne Archidi:

cono consilio nostro examinantes et discussis diligenter petitionibus eorundem et legittime ci-
tatis partibus ad sententiam audiendam de voluntate et consensu partium non obstante absen-
tia dicti D. Archidiaconi sic duximus procedendum et difiniendum

In primis super petitione p.ⁱ D. Patriarchae quae talis est "In nõie Dñi amen Coram vobis D.
Io. Archidiacono Ferrariensi et Lodoico Can.ᵒ Aquilejēn arbitris et arbitratoribus et amica-
bilibus compositoribus electis a partibus infrascriptis dicit et proponit D. Raymundus Dei
grã Patha Aquilej. suo et Pathus nomine contra Decanum et Captm̃ Ectaē Aquilej.ⁿ et
contra quamlibet personam pro eis legittime intervenientem, Quod olim Aquilej Ectae
per obitum Bo. Mem. D. Gregorii praedecessoris nr̃i vacante Decanus et Captm̃ ejusdem
Ectae Aquilej.ⁿ administrationem ipsius Pathus redditum fructuum proventuum bonorum
et jurium ipsius susceperunt, et ipsum usque ipsam administrationem gesserunt tempore va-
cationis ipsius, et fructus et proventus et redditus ipsorum perceperunt per se ac eorum of-
ficiales. Quilibet postea requisiti de praedictis administratione et perceptione ipsi D. Ra-
ymundo Pathae rationem aliquam nullatenus reddiderunt, nec reliqua restituerunt, sed po-
tius omnino ipsam rationem et reliqua reddere cessaverunt et renuerunt, et adhuc contradi-
cunt. Quare petit dictus Patha nomine antedicto a praedictis Decano et Capto ut de prae-
dictis administratione et perceptione reddant sibi plenariam rationem et reliqua restituant
per vos D. Arbitros ad praedicta faciendum eos et ratione doli et culpae ac negligentiae
condemnari et cogi cum omnibus expensis et interesse ac omni eorum quae suis loco et
tempore declarabitur; Arbitrando absolvimus, et deffiniendo sententiando et pronuncian
do absolutos dictos D. Decanum et Captm̃ Aquilej.ⁿ et quemlibet de Capto communiter
et divisim ab omnibus quae continentur in petitione superius annotata, ita quod ipse R.
D. Raymundus Patha vel successores sui praefatos Decanum et Captm̃ vel aliquem de
Capto communiter aut divisim de reddenda sibi ratione praefatae administrationis cogere in-
posterum non possint, aut etiam convenire: sed ipse D. Patha et successores sui ratum
et firmum habeant et teneant quidquid per dictum Decanum et Captm̃ communiter et di-
visim tempore vacationis Ectae administratum gestum datum expensum obligatum fuit si-
ve etiam procuratum, et super ipsis omnibus ipsi D. Pathae et successoribus sicut arbitran
do sententiando pronunciando perpetuum duximus silentium imponendum; praeterea
cum tempore vacationis Ectae occasione administrationis praefatae praememoratos D. De-
canum et Captm̃ redditus fructus et proventus Patriarcalis . . . . . . rebus pro evidenti
utilitate et imminenti necessitate Ectae Aquilej.ⁿ fuerint obligati: Arbitrando sententi-
amus Quod super ob . . . . . . vz ipse D. Rt. Patha et successores sui praefato De-
cano et Capto et cuilibet nullam moveat quaestionem etiamsi per illos quibus factae
fuerunt obligationes per Captm̃ tempore dictae vacationis si . . . . . tur D. Pathae sū
ve in posterum cedent, sed ipsos Decanum et Captm̃ et quem . . . . . super ipsis
obligationibus non permittat per aliquos indebite molestari, sed ipsos et quemlibet de
Capto tueri . . . . . . et quia tempore vacationis praedictae de redditibus fructibus et pro-
ventibus Aquilej . . . . . . Capto pervenit ac etiam singularum personarum ordinan-
do, deffinimus et sententiamus, et Decanus et Captm̃ Aquilej . . . . Aquilej.
monetae praefato D. Pathae persolvant centum vz in pro . . . . . S. Martini ut cen-

rum in proximo festo subsequenti B. Georgii et residuas centum in subsequenti festo S. . .
. . . . Item super eo quod D. Patria dicebat confirmationem Mansionariorum ad se pertinere
arbitrando pronunciando et sententiando absolvimus Decanum et Capitulum ab impetitione
dicti D. Patriae, cum dicti D. Decanus et Capitulum sint speciali praescriptione muniti.
Item super eo quod petebat D. Patria procurationem ratione visitationis dicimus et pronun-
ciamus, quod praefatus D. Patria procurationem habeat moderatam cum visitat secundum
quod est in Canonibus diffinitum. Super petitionibus Decani et Capituli sic diximus pro-
cedendum In primis super eo quod Capitulum petit XI. marcas de muta Aquilejae solvendas
vendas quas bonae mem. D. Bertholdus Patria eidem Capitulo pro remedio animae suae de-
dit viva concessit, arbitrando sententiamus et sententiando arbitramur et pronunciamus dictam donatio-
nem tenere et valere, cum hoc dictus D Bertholdus Patria de jure facere potuerit, et di-
ctum D. Raym. Patriam et successores suos de caetero ad solutionem dictarum XI. marca-
rum teneri et nihilominus praecipimus arbitramur sententiamus et pronunciamus quod
dictus D. Patria ordinet et procuret quod de muta Aquilejae X. marchae in festo B. Mar-
tini et una in festo S. Helisabeth Dño Decano et Capitulo vel eorum nuntiis annis singu-
lis persolvantur, et quod per se vel per successores suos de caetero ad solutionem dictarum
XI. marcarum deinceps nec impediat, nec molestet, de reditis vero dictae mutae habe-
ant et accipiant Decanus et Capitulum XX. marcas Aquilejae monetae tantum, de residuo
vero dictum D. Pham dicimus absolvendum. Item super eo quod praefati Decanus et
Capitulum dicebant rusticos sive massarios et terras eorum a praestatione Capulatici non tene-
ri arbitrando sententiamus diffinimus et pronunciamus dictos Decanum et Capitulum et quem-
libet de Capitulo massarios rusticos colonos, et terras eorum et cujuslibet de capitulo communi-
ter et divisim ad praestationem cujuslibet capulatici non teneri, et quod de caetero ip-
se D. Patria et successores sui per se nec per officiales suos dictos Decanum et Capitulum mas-
sarios rusticos et colonos et terras eorum, vel aliquem de Capitulo vel massarium rusticum co-
lonum vel terram alicujus de Capitulo communiter vel divisim ad praestationem alicujus capu-
latici non teneri, nec compellat, sed ipsos Decanum et Capitulum et quemlibet de Capitulo
et massarios eorum communiter et divisim a praestatione capulatici memorati de re-
cepti de ipso capulatico per. D. Patriam ab impetitione Decani ipsum D. Patriam dici-
mus absolvendum. Item super eo quod Decanus et Capitulum dicebat quod D. Patria angariabat
molestabat et gravabat per se et officiales suos massarios colonos et rusticos eorum in custodi-
endis castris guaitis cavaticis in compellando eos stare Juri coram se et aliis muneribus
et oneribus realibus et personalibus: cum etiam Pharao qui legis notitiam non habebat,
omnibus aliis servituti subjectis Sacerdotes et possessiones eorum non solum in libertate
demisit, sed etiam alimoniam de publico eis ministrabat, arbitrando diffinimus sententia-
mus et pronunciamus quod ipse D. Ray: Patria vel successores sui aut officiales eorum de
caetero in custodiis castrorum guaitis et aliis muneribus et oneribus realibus et personali-
bus communibus et privatis, quae superius facta sunt quocunque nomine ~~....~~ censeantur
rusticos massarios ac colonos eorum nec molestent nec gravent adjicientes nihil arbitran-
do sententiando et diffiniendo rusticos massarios et colonos praedictorum Decani et Capituli ad
hujusmodi servitia immo servitutes potius non teneri, et ipsos massarios et colonos ab hujus-

modo angariis praestandis sententialiter duximus absolvendos. tempore tamen generalis guerrae
in Forojulii si dicti Decanus et Captlum per D. Patriam ad exhibendum ... fuerint
requisiti dicti Decanus et Captlum teneantur ipsi D. Patriae in omnibus in Forojulii tamen
men moderatum exhibere auxilium. Item super eo quod Decanus et Captlum pete=
bant quod D. Patria non confirmaret Episcopos et alios inferiores Praelatos eis irrequisi=
tis eundem D Patriam duximus absolvendum a praefata petitione, eisdem Decano et Ca=
ptlo jus confirmandi Episcopos et alios inferiores Praelatos et alia omnia et singula quae consu=
everunt habere et facere tempore vacationis Ecclae reservamus. Item sententiamus et arbitran=
do praecipimus quod praefatum Captlum infra dies octo per se vel per Procuratorem legit=
timum dare et cedere debeat praefato D. Patriae omne jus, omnemque actionem quod et
quam habet vel habere posset contra quaslibet personas, quae tempore praedictae Aquilejensis
Ecclae vacationis gesserunt officia ad Patriam Aquilejensem quocumque nomine censeantur.
Item super eo quod dicti Decanus et Captlum dicebant et petebant quod praefatus D. sta=
tuta et constitutiones in spiritualibus non condat seu faciat ipsis Decano et Captlo irrequi=
sitis, arbitramus sententiando et diffinimus quod D Patria de coetero si qua statuta et
constitutiones facere voluerit requirat Decanum et Captlum memoratos et cum eorum con=
silio statuta faciat seu condat cum hoc sacri Canones attestentur. Item super eo quod
memorati Decanus et Captlum petebant quod D. Patria et officiales sui non prohiberent nuncios
Decani et Captli et Mansionariorum emere pisces, diffinimus et arbitramur quod nuncii D Patriae
et officiales non prohibeant nuncios Decani et Captli et Mansionariorum emere pisces ad usum
eorum: Item praecipimus arbitramur et diffinimus quod si Decanus et Captlum aut Mansionarii
voluerint accipere ligna ad usum eorum de sylvis circumpositis Aquilej: D. Patria et offici=
ales sui eos non impediant vel perturbent. Item super eo quod Decanus et Captlum petebat
centum marcas a D. Patria pro eo quod ipse damnificaverat Captlum (ut dicebant) occasione
procurationum, arbitrando absolvimus dictum D. Patriam a petitione praefata Item arbi=
tramur sententiamus et diffinimus quod si quando per Legatos et Nuncios Aptlicae Sedis impo=
nuntur generales collectae, in solutione facienda D. Patria cum aliis clericis intelligatur inclu=
di. Item super eo quod D. Decanus et Captlum petebant canonicam portionem de omnibus
quae bo. mem: D. Bertholdus Patria animae suae dedit seu legavit Ecclae Aquilej: pro eo
quod massarios et rusticos Decani et Captli et quorumlibet de Captlo a praestatione copula
tui duximus absolvendos Et pro eo etiam quod massarios et rusticos Decani et Captli et quo=
rumlibet de Captlo a custodiis castrorum guaitis et caratiis et aliis muneribus et oneribus
realibus et personalibus quocumque nomine censeantur de coetero pronunciamus esse im=
munes, dictum D. Patriam a praestatione hujusmodi canonica portione absolvimus, eidem
Decano et Captlo super petitione praefata silentium perpetuum imponentes Item pronun=
ciamus et sententialiter diffinimus quod quando D. Patria petit aliqua sibi fieri per
Decanum vel Captlum vel aliquem ~~eorum~~ de Captlo, si illud sibi negatur, nullum damnum
det per se vel per alios in bonis Decani et Captli vel singularis alicujus de Captlo, sed a=
liter cum ordinario jure procedat. Item praecipimus et arbitrando diffinimus quod Dnus
Patria Decanum et Captlum vel aliquem de Captlo non compellat ad aliquam militiam fa
ciendam praestandam seu dandam; tempore tamen generalis guerrae teneantur praestare D.

Pathae sicut alii Clerici suae Dioecesis in pecunia auxilium moderatum. Item a solutione XIII. marcarum quas D. Patha petebat de collecta CC. marcarum quando ivit ad Curiam dictos Decanum et Captlum duximus absolvendos. Item absolvimus a solutione XXX. marcarum D. Patham quas Decanus et Captlum praedictum dicebant quosdam ex Canonicis expendisse quando iverunt in Boemiam ad praesentandum Decretum D. Philippi. Item absolvimus D. Patham a solutione centum marcarum quas quidam canonici expenderunt de bonis Capli ut dicebant in prosequendo negotium electionis D. Philippi et pro petendo Pastore. Item absolvimus D. Patham de 30. libris grossorum quas Captlum dicebat expendisse apud Paduam et dicebant D. Patham teneri ad solutionem earum. Item absolvimus praefatum D. Patham de duobus millibus marcarum quas Captlum dicebat se esse damnificatum occasione absentiae illius, et ad hoc ut tollatur omnis materia quaestionis quae supra praedictis diffinitionibus oriri posset imposterum. Reservamus nobis auctoritatem et potestatem declarandi interpretandi exponendi semel et pluries si quid in supradictis diffinitionibus dubium ambiguum fuerit vel obscurum. Item praecipimus quod hujusmodi sententiae nostrae D. Pathae et Capli sigilli appendendentia apponantur. Praedicta vero omnia et qualibet praedictorum praecipimus sub poena in compromisso expressa a partibus inviolabiliter observari, quae quidem poena toties peti et exigi possit cum effectu per partem servantem arbitrium a parte arbitrium non servante quoties committetur in illa.

Ego Valterius Civitatensis Aplica et Impli auctoritate notus praedictis interfui et rogatus scripsi. Ego Paulus qm. Magri Ioannis de Mutina pubus Impli auct. notus praedictarum sententiarum quas de verbo ad verbum ab originali Instro scripto manu praedicti Valterii notii transcripsi fideliter approbationi et confirmationi interfui et de mandato supradicti D. Nicolai Pathae et sub ipsius appensione sigilli scripsi rogatus anno Dni 1356. Indictione nona die 20. mensis Decembris praesentibus honorabilibus viris D. Nicolao Sebetica Archidiacono . . . . Pragensi et Martino . . . . . . bano plebis . . . . Aquilej. Diacono . . . . et Zanino Mansionario dictae Ecclae Aquilejen. et aliis Acrum in Caplo dictae Ecclae Aquilejensis.

1283, 2 Giugno. Vergone. Matrimonio tra Pace e Margherita di Vergone.

Stamp. 1887

14

A. D. MCCLXXXIII, ind. XI, die secundo intrante Junio, presentibus presbitero Jacobo de Maniaco Vicario de Glemona, D. Filipo presbitero de Utino, Pelegrino Wenna de Vergono, Romano notario de Glemona, Jacobo Prefetti, Marino Ingigan, Jacobo dicto Clerico, Vidusio Pugnitan, Jacobo filio Ebelli, Nicola, Martino filio suo, Fortunisio carnifice de Glemona et aliis.

Pelegrinus filius q. Jacobi Megnardi de Vergono promisit dare pro se et heredes suos cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum nomine dotis Margarete filie sue et Paci marito suo centum et quinquaginta libras denariorum veronensium parvulorum solvendas L libras veronensium in anno proximo tunc futuro ex quo ipsi carnaliter dicti iugales se cognoverint et L libras veronensium in sequenti anno proximo tunc futuro et L libras veronensium in alio sequenti anno proximo. Et hec tamen salvis iuribus et racionibus omnibus bonorum matris dicte Margarete et salvo eciam omni iure hereditario omnium bonorum dicti Pelegrini patris sui mobilium et mobilium, presentium et futurorum succedentium eidem Margarete. Fideiussores de sic attendendis ad preces ipsius Pelegrini extiterunt de pecunia predicta Candidus filius Juan del Deian de Vergono et Pelegrinus Wenna eiusdem loci. Hoc pacto apposito quod si ipsa Margareta decederet ante ipsum Pacem maritum suum de hoc seculo sine comuni herede, quod ipse Pax maritus eius habere debeat de bonis eius centum libras veronensium parvulorum et residuum dictorum bonorum reverti debeat proximioribus ipsius Margarete et e converso si dictus Pax decederet ante ipsam Margaretam de hoc seculo sine comuni herede, quod absit, ipsa Margareta habere debeat de bonis dicti Pacis centum libras veronensium parvulorum et integre dotes suas supra bonis ipsius Pacis.

Actum Vergoni in domo dicti Pelegrini Megnardi.

"Itique D. Egidius Episcopus Emonensis frater d. d. Paxis promisit et pactum fecit dictis iugalibus dare et assignare redditus XL librarum veronensium annuatim in Forojulii vel possessiones ad hoc valentes in brevi tempore sub pena dupli etc. penaque soluta vel non etc.

Die XI intrante Septembri, presentibus D. Egidio Episcopo Emonensi, D. Maynardo et D. Guillelmo presbiteris de Venzono, D. Antonio de Mels et aliis. Paxius dictus promisit Pelegrino dicto facere in brevi bonam securitatem de CL libris veronensium pro dotibus Margarete dicte supra omnibus bonis suis et de contradotibus dupfate in pena dupli etc. Actum Venzoni ante domum quondam Arturici sartoris.

Dagliatti di Giacomo Nibisio nott. di Gemona.
Arch. Not. Udine.

A. D. MCCLXXXIV, ind. XII, die XI intrante Februario, presentibus D. Egidio Episcopo Emonensi, D. Meynardo presbitero de Venzono, D. Guilelmo presbitero de Venzono, D. Antonio de Mels, Volrico de Mels et aliis.
Pax residens Glemone promisit et pactum fecit Pelegrino filio Meynardi de Venzono recipienti pro Margarita filia sua uxore dicti Paxis facere idoneam securitatem sibi de CCL libris veronensium parvulorum pro rationibus et iuribus dotium et contradotium ipsius Margarete videlicet in brevi tempore cum fuerit requisitus sub pena dupli etc. penaque soluta vel non etc.
Actum Venzone in porticu Arturici sartoris.

Trascr. V. Joppi

1283 — 26 Ottobre — Udine

Il Patriarca conferma l'elezione di Vitale decano di Pirano a Vescovo di ~~Giustinopoli~~ Giustinopoli (~~Capodistria~~).

(Giovanni di Lupico Canc.ll.re).

MCCLXXXIII. XI. Indictionis, apud Utinum in Castro, in Casa turri D. Patriarche Aquilegensis die Jovis quarto exeunte octubrio. Presentibus Magistro Peregrino Archidiacono Carniole, D.D. Jacobo de Civitate Canonico, Pagano scolastico Ecclesie Aquilegensis et Ulberto S. Michaelis de Juna, Mortenario de Alba Ecclesia Guidone de Ziselach, et Arnulfo de Golzano Plebium Plebanis, Diocesis Aquilegensis, et D. Ottone Preposito de Lignano Diocesis Mediolanensis testibus, et aliis multis.

Reverendus Pater D. Raymundus Dei gratia S. Aquilegensis Sedis Patriarcha infrascriptam confirmationem prodidit in hunc modum.

Justinopolitana Ecclesia per mortem bone memorie D. Conii Episcopi ejusdem Ecclesie Pastoris solatio destituta, Canonici Ecclesie ipsius, qui de Civitate Justinopolitana pro eo quod nobis et Aquilegensi Ecclesie adherent, ut tenentur et debent expulsi sunt per potentiam Venetorum pro defendenda jam dicte Justinopolitane Ecclesie libertate, die statuta convenientes in unum pro electione futuri Pontificis celebranda

vocatis qui de jure hujusmodi electioni debebant et poterant interesse per formam compromissi ad electionem eandem unanimiter et concorditer procedere decreverunt. Et tandem per eosdem Canonicos in dilectum filium Jacobum Scolasticum Ecclesie Justinopolitane eligendi aliquem virum idoneum, qui preesset dicte Ecclesie viduate, tradita libera potestate. Idem D. Jacobus auctoritate hujusmodi Compromissi delibera-tione prehabita diligenti, Christi nomine invocato dilectum filium Vitalem Decanum Ecclesie Tergestine elegit in prefate Ecclesie Justinopolitane Pastorem et episcopum. Presentato ita-que nobis ipsius electionis decreto, a nobis fuit humiliter et cum instantia supplicatum, ut dignaremur electionem hujusmodi confirmare. Nos igitur in negotio electionis ipsius per viam juris procedere intendentes venerabili fratri nostro Episcopo Tergestino commisimus per nostras litteras speciales, ut cum ad civitatem Justinopolitanam, que per Venetos nostros, et Aquilegensis Ecclesie inimicos occupata tenetur propter metum persone securus non posit haberi accessus in Tergestina et Muglensi Ecclesiis coram Clero et populo publice citaret vel citari faceret omnes qui sua crederent interesse, ut certo termino coram nobis comparere curarent quidquid vellent in formam electionis, personas eligentium et electi rationabiliter obiecturi. Cumque in predicto termino et post nullus comparuerit

contradictor diutius expectatus: Nos volentes de vita, moribus conversatione, meritis et litterature scientia prefati electi nihilominus informari, memorato Episcopo commisimus ut super premissis in quibus oneravimus ejus conscientiam diligenter inquireret quidquid inde inveniret nobis suis litteris scribere veritatem. Denique ipsius electionis diligenter examinato Decreto quia electionem eamdem invenimus Canonice celebratam et dictum electum fore competentis scientie preditum, vite laudabilis et conversationis honeste sicut per litteras dicti episcopi fuimus plene informati. Electionem predictam ratam et gratam habentes eam tenore presentium duximus confirmandam, sibi electo predicto curam et administrationem supradicte Justinopolitane Ecclesie tam in spiritualibus quam in temporalibus committentes. In cujus rei testimonium et etiam majus robur presens instrumentum fieri jussimus et nostri sigilli pendentis munimine roborari. C. J. C.

Pubb.º per nozze Candussi Giardo = Del Bello
Ud.e Tip Seitz. 1878
a cura del D.r Vinc.º Joppi

Moggio ed Arnoldstein.

16

1284, 25 Marzo. Villaco. Bernardo abate d'Arnoldstein concede al Monastero di Moggio di poter fare una casa presso quello di Arnoldstein per ricovero de' Monaci di Moggio e delle loro rendite nella Carinzia.

MSS. Fontanini Vol. LXXV. p. 1. Dall'autogr. già nell'arch. dell'abazia di Moggio.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. [illegible] columus universis tam presentibus et futuris, [illegible] nos Bernhardus [illegible] totus et conventus Monasterii de Arnoltstein Ordinis S. Benedicti, Aquilegensis diocesis, [illegible] infestationes, iniurias et damna [illegible] venerabiles qui [illegible] tam per [illegible] quam per alios [illegible] recipere in valorem non [illegible] inferebantur [illegible] domini [illegible] et [illegible] venerabilibus nostris Domino Friderico et [illegible] Monasterii Mosacensis [illegible] Ordinis, [illegible] in redditibus et possessionibus eorundem sitis in Karinthia in plebibus de Villaco et Sancti Johannis et in Capellis . . . . . . et Sancti Martini prope Gylam et aliis, attendentes et considerantes quod dicti Abbas et Conventus Mosacensis redditus et proventus suos propter viarum discrimina et metum illorum, qui amorem et metum omnipotentis Dei totaliter respuentes, ad nullum securiorem et tutiorem locum pro ipsis, quam in Loco et Monasterio nostro de Arnoltstein conducere possent nec valerent, dedimus et concessimus dictis Dominis venerabili Friderico Abbati et conventui illorum [illegible] ad eorum [illegible] plenam licentiam et liberam potestatem, quod domum lapideam in claustro Arnoltstein [illegible] meridiem edificarent, in quo decenter et honorifice habitare poterunt

. . . . et redditus eorum atque proventus illuc deducere et deponi sine omni obstaculo et impedimento, ita tamen

quod dictus Dominus Fridericus Abbas Mosacensis et [illegible] successores
non debeant neque possint secum in prefato loco et monasterio
nostro Arnoltstein aliquam suspectam et odiosam vel dubio-
sam personam, se sciente, conducere, per quam, possit nobis
et nostris successoribus damnum et periculum aliquod generare
[illegible] nostro et nostrorum consensu et beneplacito voluntatis.
[illegible] Dominus Prokerdus [illegible], Mosacensis et con-
ventus Monasterii Mosacensis et successores ipsorum ipsorum non
possint nec debeant domum predictam alicui persone extra iam
[illegible] Monasterium nostrum vendere nec donare nec alienare
nec modo aliquo alio. [illegible] predictus Fridericus [illegible]
Conventus Mosacensis vel successores eorum contra predicta aliquando
fecerint [illegible], quod [illegible], aut quod ipsi forte domum
predictam amplius in Arnoltstein habere vel tenere noluerint,
[illegible] ipso [illegible] debeat omne ius omnemque actionem, quod et
quam ipsi in domum supradictam — — — — — . . .
et [illegible] predicta ex tunc nobis et Monasterio nostro in Arnolt-
stein cum omni iure pacifice . . . . sine . . . . . debent
[illegible] . Promittimus et tam per nos quam per nostros successores
[illegible] ipsis Domino Friderico Abbati et Conventui Mosa-
censi [illegible] successoribus [illegible] habere
inviolabiliter firmam, [illegible] que in [illegible] continentur
litera observare nec contra predicta vel aliquod predictorum unquam
facere vel venire ingenio aliquo, occasione aliqua sive causa. Nos
et Berchtolfus Dei gratia Babenbergensis Ecclesie Episcopus ad veritatem

venerabilium Domini Friderici, Abbatis Ossiacensis et sui conventus ac venerabilis Perhardus, Abbas de Arnoltstein et ipsius conventus superdicta omnia [illegible] coram [illegible] sigilli [illegible] celsitudinis duximus confirmanda.

Huius rei testes sunt Chunradus Decanus Ecclesie [illegible] Babenberga. Fridericus et Otto de Viggenek fratres. Chunradus et Wernhardus . . . . nostre curie Capellani et [illegible]. Otto [illegible] Ungnad. Chunradus de Pardis. Henricus Preinik. Henricus Reinhardus comites. Otto . . . . Villacensis. Volricus plebanus. Henricus diaconus [illegible] Johannem . . . . . et alii quamplures.

Datum Villaci anno domini millesimo ducentesimo octogesimo quarto in festo Annunciationis Beate Virginis. Ad hec nos Perhardus Abbas de Arnoltstein [illegible] venerabili Friderico Abbate Ossiacensi . . . . communem omnium et stabilem firmitatem [illegible] sigillum [illegible] sigillis [illegible] conventuum appendimus huic scripture.

1284, 12 aprile. Belluno. Federico di Villalta cede allo zio Endrico di Villalta un terreno presso Villalta.

Da pergamena originale nell'Arch. Piloni in Villanova.

A. D. 1284, ind. XII, die 12 intrante aprili in Curia Belluni in Turri Palacii Episcopatus Bellun., presentibus venerabili patre D. Adelgerio Dei gratia Bellunensis et Feltrensis Episcopo et Comite, Saraceno eius Villico, Bonomesio filio q. Voscade de Castello de Civ. Belluni, Abello servitore predicti D. Episcopi et aliis. Ibique Federicus filius q. D. Lodoici de Villalta fuit in concordio cum D. Hendrico de Villalta patruo suo quod idem D. Hendricus habeat et teneat et habere debeat in vita sua terram Eclesie S. Leonardi de Villalta que est extra fossatum Villalte ubi predictus D. Hendricus nunc habet suam tegetam, que terra iacet iuxta terram unius mansi predicti Fedrici ab una parte, qui mansus regitur per Dominicum, ab alia parte est terra unius mansi Mathei et Zhanni fratrum de Villalta, qui mansus regitur per Jacobum et a duabus partibus sunt vie publice, dando et respondendo idem D. Hendricus annuatim XXXIII frixacensis predicte Eclesie S. Leonardi nomine fict. et quandocumque predictus D. Hendricus vellet dimittere predictam terram possit eam dimittere et postea non teneatur amplius solvere dictum fictum. Actum est.

Ego Pandolfinus de Saraceno sacri palatii notarius interfui et rogatus scripsi.

D. Henricus de Castello, Costantinus et Hermanus de Ultino. Wernerus
et Petrus de Weyssperch. Leonardus de Villalta et Lazarus Gastaldio de
Zucunico amici electi per D. Henricum [illegible] de Villalta tutorem Johannis
filii qd. D. Henrici Senioris et per Matheum fratrem ipsius Johannis
de eodem loco supra reformatione pactium factarum per quondam
predictum D. Henricum seniorem, dicti amici ita concorditer fuerunt.
Inprimis de data quam fecit Matheus D. Detalmo de Villalta de illa
quantitate terre de burgo superiori versus Muricium et de Sponda
muri turris et de tenuta de burgo inferiori qui fuit D. Odorlici
in angulo burgi et de Wizelmo de Basalgutta, quam datam D. De-
talmus dedit D. Episcopo Feltrensi et quam idem D. Episcopus petit
reddere D. Henrico pro predictis Matheo et Johanne recipienti: Quod si
D. Episcopus predicta D. Henrico non redderet, quod tunc Matheus
det his qui de predictis in sortem Johannis perveniret ei ad arbi-
trium bonorum virorum satisfacere teneatur.
Item fuerunt dicti amici concordes quod cum D. Henricus tutor Johannis
solvisset de bonis suis domine Adaleyte sorori Mathei ducentas et
quinquaginta libras veronenses et quas ipse Matheus de suis bonis
eidem Domine solvere tenebatur sicut in testamento D. Johannis patris
suorum continetur, Matheum deberet maritari sororem suam et Johannem
[illegible] suam similiter, quod ipse Matheus ante quam sortem bonorum

accipiat facere teneatur bonam securitatem Johanni predicto vel tutori ipsius ad solvendas predictas CC. et L libras veronensium hinc ad proximum festum Resurrectionis Domini venturum vel assignare eis de bonis suis ad dictum D. Henrici de Castilione et Constantini de Utino mansuetas redditus ad usus curie et quas ipse Matheus omni tempore exigere possit pro predictis CC et L libris veronensibus, aliquin predicta pro ipso precio in ipsum Johannem debeant remanere.

Item fuerunt dicti amici concordes quod bona omnia mobilia dividantur in duas partes, una Matheo et alia Johanni ad que dividendum electi fuerunt in Villalta Leonardus, Lazarus Gastaldio et Zacussius camparius et Warnerusit Petrus de Wrojsperch bona omnia mobilia dicti loci etiam partire debeant in duas partes bona fide una Matheo alia Johanni

Item de facto debitorum fuerunt concordes quod Matheus et Johannes ea per medium solvere teneantur que facte erant ante reformationem [illegible] facta inter ipsos Matheum et Johannem excepto de dote sororum predictorum Mathei et Johannis, quas quidem quilibet eorum dotem sororis sue solvere teneatur secundum formam testamenti D. Henrici patris ipsorum.

Item fuerunt concordes quod [illegible] dividi debeant in duas partes una Johanni et alia Matheo ubicumque reperiantur.

Hec sunt bona que remanserunt in comuni et que sunt in pignore:

Inprimis habet Domina Beatrix bona de Verngay pro quingentis libris veron. que exigi debentur ad certum terminum.

Item mansus Parussini de s. Viti datus fuit Capitulo Civitatensi pro XII. marchis den. de legato D. Henrici.

Item mansus Odorlici de Pozo est in pignore D. Bartolomo de Villalta pro IX marcis den.

Item mansus Gotti de villa s. Viti et mansus dicte ville qui regitur per sacerdotem remanserunt in comuni, pro facto cuiusdam legati facti per q. D. Henricum Ecclesie s. Leonardi de Villalta

Hec sunt nomina illorum de Masnata qui non sunt divisi et remaneat in comuni:

In primis Meynardus et soror filii q. Leonardussii:

Item Gisletta soror dicti Leonardussii

Wigelmus filius q. D. Carli

filius q. D. Rodulfi de sancto Floriano

filia Bertolo de Murucio

Item concordes fuerunt dicti amici quod bona omnia et Masnata que superius scripta non sunt esse debeant per medium predictorum Mathei et Henrici si qua reperientur.

Arch. Capit. di Cividale Pergamene Vol. VII. N. 99.

19

Anno 1285.

8 Martii, Indict. XIII. Venezia.

Pace fra Venezia e Trieste ed Aquileja e Gorizia.

(Pactorum Liber IV. Foglio 153).

In Dei Nomine Amen. Anno a nativitate ejusdem millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, indictione tertiadecima, mensis Martii, die Iovis octavo intrante. Praesentibus Venerabili Patre domino Fulcerio Episcopo concordiensi, et nobilibus viris Dominis Leonardo Venerio, Marco Costantino, Pangratio Maripero, Nicolao Faletro, Andrea Geno, et Peratio Gradonico Consiliariis Illustris Domini Joannis Dandulo Ducis Venetiarum, Magistro Jacobo Ottonelli Canonico Aquilegiae, domino Antonio Decano, domino Leone Sacrista, domino Brixa de Toppo canonico concordiensi, magistro Primirano Fisico Bononiensi, domino Bartholomaeo Contareno Potestate Caprularum, et Matthaeo Contareno fratre ejus, dominis Marco Baseglo, et Leonardo Zanne capitibus Quadraginta, Magistro Tanto Cancellario Ducalis Aulae Venetiarum, domino Rustichino Benintendi ejusdem Aulae scriba, et aliis testibus ad haec vocatis, et rogatis.

Inter Illustrem dominum Joannem Dandulo Dei gratia Venetiarum Dalmatiae, atque Chroatiae Ducem, dominum quartae partis, et dimidiae totius Imperii Romaniae et commune Venetiarum ex una parte, et Reverendum Patrem dominum Raymondum Patriarcham Aquilegiensem, ac magnificum virum dominum Alpretum Comitem Goritiae, et commune, et homines de Tergesto ex altera super diversis, et variis insurrexerunt iurgia, contentiones, et lites, ex quibus postmodum tanta guerrarum discrimina pervenerunt maxime in provincia Istriae, quod praeter incendia, depopulationes, spolia, et infinitae rapinae crudeli caede sunt caesi quamplures. Cumque haec mala vir venerandus omni laude, et honore dignissimus Frater Fulcerius Concordiensis Episcopus oculis pietatis conspiceret, ut huiusmodi pericula ominum, strages, ac caedes cessarent opportune, ac importune non sine multis laboribus, et sumptis variis caepit corpus, et animam fatigare, et licet quamplures etiam omni exceptione maiores pro huiusmodi discordia complananda interposuerunt partes suas nullas tamen complere potuit, quae perfecit Reverendus hic Pater. Qui re, ac nomine Concordiensis Episcopus nuncupatur, ipse enim bino itinere se Venetiis personaliter transferens, sic humilitatem, quam docet Deus, et misericordiam praedicavit, quod corda concordiae corda partium ipse Concordiensis Episcopus alligavit, multo labore formam, et modum pacis adinveniens, quae inferius annotatur. Nobilis Vir dominus Lippo Capponensis de Florentia nuntius, et procurator supradicti domini Patriarchae ad infrascripta facienda procuratorio, cuius Capitulum Aquilegiensis Ecclesiae praebuerunt consensum, prout continetur in instrumento super hoc confecto. In nomine Christi amen, anno à nativitate eiusdem millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, tertiae

decimae Indictionis, apud Aquilegiam in camera novi Palatii Patriarchalis, die Mercurii tertio intrante Januario per Joannem de Lupico sacri Palatii publicum notarium, et sigillato sigillis ipsius domini Patriarchae, et Capituli Aquilegiensis procuratorio nomine obligando ipsum Dominum Patriarcham, et eius successores, et Ecclesiam Aquilegiensem ad omnia, et singula inferius comprehensa, et nomine, et vice ipsius domini Patriarchae, successorum suorum, et Ecclesiae Aquilegiensis solempniter promisit, et convenit suprascripto domino Duci recipienti, et stipulanti pro se, et pro Communi Venetiarum, et pro omnibus, et singulis Venetis fidelibus, habitatoribus, et subiectis ipsius, et Venetiarum ad quos haec spectant, et spectare possent, quod dictus dominus Patriarcha per se, ac suos successores, et Ecclesiam Aquilegiensem libere restituet, et dimittet, seu libere restitui, et dimitti faciet incontinenti omnibus, et singulis Venetis fidelibus habitatoribus, et subiectis dicti domini Ducis, et Venetiarum omnes domos, et possessiones, et bona immobilia accepta, vel intromissa, seu impedita, sicut modo sunt eis, vel alicui eorum in Foroiulio, et in terris, et locis comitis Goritiae, et ubique infra Ducatum Patriarchatus Aquilegiensis, et Foroiulii, sive per dominum Patriarcham praedictum, sive per Dominum Comitem, sive per alias quascumque personas infra duos menses ante initium praesentis guerrae, et quae inde citra forent accepta, seu intromissa, sive impedita in locis praedictis, et in Mugla, et in Istria per praedictos, ut praedictum est. De dampnis vero datis eis in possessionibus, domibus, et bonis immobilibus de Foroiulio per destructionem, vel devastationem infra praedicta tempora dictus dominus Dux nomine suo, et communis Venetiarum, et praedictorum Venetorum fidelium, habitatorum, et subiectorum eius, et Venetiarum fecit praefato domino Lippo recipienti pro dicto domino Patriarcha remissionem, et finem. Item dictus dominus Lippus procuratorio nomine domini Patriarchae, ut dictum est promisit praedicto domino Duci, quod dominus Patriarcha nomine, quo dictum est supra solvet, et dabit ei incontinenti ea, in quibus dominus Patriarcha, et Ecclesia Aquilegiensis tenentur eadem ratione regaliae et pactorum pro temporibus retroactis, in quibus Patriarcha ea non solvit.

Item dictus dominus Lippus procuratorio nomine, ut dictum est promisit praedicto domino Duci recipienti pro se, et Communi Venetiarum, et pro omnibus, et singulis Venetis fidelibus habitatoribus, et subditis suis, et Venetiarum, quod idem dominus Patriarcha, ut dictum est libere restituet, et restitui faciet eis, et cuilibet eorum omnes mercationes, et res mobiles acceptas, vel intromissas, seu impeditas eisdem Venetis fidelibus, habitatoribus, et subiectis eiusdem domini Ducis, et Venetiarum, vel alicui eorum in Foroiulio, et terris, et locis Comitis Goritiae, et ubique infra Ducatum Patriarchatus Aquilegiensis, et Foroiulii, sive per ipsum dominum Patriarcham, sive per dominum Comitem, sive per alias quascumque personas infra duos menses ante initium praesentis guerrae, et quae inde citra forent accepta, seu intromissa, seu impedita in locis praedictis, et in Mugla, et in Istria per praedictos, ut praedictum est. Illas videlicet mercationes, et res mobiles incontinenti, quae reperirentur ad praesens, et essent debitae bonitatis, et consumptae vel devastatae non forent, de illis vero, quae non reperirentur, seu quae essent consumptae, vel devastatae, promisit quod dominus Patriarcha faciet, seu fieri faciet emendationem, et satisfactionem in tribus annis proxime secuturis, scilicet quolibet ipsorum trium annorum tertiam partem ipsius emendationis, et satisfactionis. Placuit autem partibus, et convenerunt partes praedictae, quod per sapientes de Venetiis, quos ad haec dominus Dux elegerit summarie examinari, cognosci, taxari, et diffiniri debeat de praedictis mercationibus, et rebus mobilibus, et de valore earumdem mercationum, vel rerum, et de consumptione, seu devastatione earum, et quod per praedictos sapientes, seu per maiorem partem eorum diffinitum, et factum fuerit de praedictis debeat observari. Verum si pro domino Patriarcha, et suis, vel pro domino Comite, et suis voluerint aliqui se opponere ad contradicendum seu deffendendum, audiantur. Item, quod dabit et praestabit, seu dari, et praestari faciet dicto domino Duci incontinenti per Commune, et homines Muglae detenta eidem domino Duci ratione Regaliae temporibus retroactis.

Item quod restituet, seu restitui faciet libere, et incontinenti per commune, et homines Muglae omnes domos possessiones, et bona immobilia accepta, intromissa, seu impedita omnibus, et singulis Venetis fidelibus, habitatoribus, et subiectis ipsius domini Ducis, et Venetiarum, quae sunt sita in Mugla, et eius districtu, sicut modo sunt.

Item quod emendabit, et satisfaciet, seu emendari, et satisfieri faciet eis, et cuilibet eorum dampna data per dictum commune, et homines Muglae per destructionem, sive devastationem in domibus, possessionibus, et bonis immobilibus eorum sitis in Castro, et burgo Muglae. Item quod restituet, seu restitui faciet libere, et incontinenti per commune, et homines Muglae mercationes, et alias res mobiles per eos acceptas, intromissas, seu impeditas omnibus, et singulis Venetis fidelibus habitatoribus, et subiectis domini Ducis, et Venetiarum, quae reperirentur ad praesens eius bonitatis, cuius esse debent. De illis vero mercationibus, et rebus mobilibus, quae reperirentur, seu, quae essent consumptae, seu devastatae, faciet, seu fieri faciet per dictum commune, et homines Muglae satisfactionem, et emendationem in tribus annis proxime secuturis; videlicet quolibet ipsorum annorum tertiam partem. De mercationibus vero, et rebus praedictis, et de consumptis, et devastatis, et de valore earum, et de dampnis datis per destructionem, sive devastationem in domibus, et possessionibus et bonis immobilibus sitis in dictis Castro, et burgo Muglae debeat cognosci, taxari, et diffiniri per sapientes Venetiarum sicut dictum est supra.

Dominus autem Dux nomine suo, et communis Venetiarum, et singularium personarum, ad quos haec spectant, seu spectare possunt. Fecit remissionem Communi, et hominibus de Mugla de dampnis datis per eos in praesenti guerra in possessionibus suprascriptorum Venetorum fidelium habitatorum, et subiectorum ipsius domini Ducis, et Venetiarum sitis extra Castrum, et Burgum Muglae, in districtu tamen ipsius castri, et Burgi. Salvis nihilominus fidelitate Domini Ducis, et Venetiarum et pactis, quae commune, et homines Muglae habent cum domino Duce, et communi Venetiarum.

Quae omnia, et singula suprascripta dictus dominus Lippus procuratorio nomine, ut dictum est supra promisit dicto domino Duci recipienti, et stipulanti nominibus, quibus, ut supra, quod dominus Patriarcha praedictus per se, et suos successores, et Ecclesiam Aquilegiensem observabit, attendet, faciet inviolabiliter, et complebit, et contra non veniet, neque faciet per se, vel alios sub poena duppli omnium, et singulorum suprascriptorum stipulatione promissa, et sub obligatione bonorum ipsius domini Patriarche, et Ecclesiae Aquilegiensis. Item promissit dominus Lippus nuntius, et Procurator domini Patriarchae procuratorio nomine, ut dictum est dicto domino Duci recipienti, et stipulanti pro se, et Communi Venetiarum, quod idem dominus Patriarcha de caetero observabit, et faciet inviolabiliter observari pacta olim habita inter bonae memoriae dominum Raynerium Geno Ducem, et dominum Gregorium Patriarcham Aquilegiensem scripta per Taiamentum notarium, et Ducalis aulae Venetiarum scribam et Joannem de Lupico notarium, et confirmata postmodum per clarae memoriae dominum Laurentium Teupulo Ducem, et per nuntios, sive procuratores praesentis domini Patriarchae Raymondi cum omnibus additionibus, et conditionibus expressis, et comprehensis in instrumento praedictae confirmationis factae tempore dicti domini Laurentii Teupulo Ducis. Et licet per pacta praedicta haec intelligantur, placuit tamen partibus, et partes ipsae voluerunt, et statuerunt quod stratae hinc inde, et inde, et hinc, de quibus fit mentio in pactis praedictis, sint, et stare debeant liberae, et apertae, et mercatores, et mercationes currant, sicut currebant tempore pacis. Nobilis vir vero dominus Jacobus de Ragogna nuntius, et procurator suprascripti domini Comitis Goritiae ad infrascripta facienda, prout continetur in instrumento super hoc confecto: In Dei nomine, anno eiusdem Nativitatis millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, indictione decima tertia, die tertio intrante Januario per Franciscum Goritiae Imperiali Auctoritate notarium, et sigillato sigillo ipsius domini comitis procuratorio nomine per ipsum dominum comitem, et eius haeredes obligando ad omnia, et singula inferius comprehensa nomine, et

*

vice ipsius domini comitis, ita quod ipse dominus Comes, et eius haeredes teneantur solempniter promisit dicto domino Duci recipienti pro se, et communi Venetiarum, quod dictus dominus Comes per se, et suos haeredes observabit inviolabiliter, et faciet observari pacta dudum facta inter bonae memoriae dominum Jacobum Contarenum Ducem Venetiarum, et ipsum dominum Comitem sub paena in praedictis pactis contenta.

Praeterea dominus Dux nomine suo, et communis Venetiarum, et dictus dominus Jacobus de Ragogna nomine domini Comitis convenerunt, et concordaverunt, quod bona accepta, et impedita, et dampna data à confectione ipsorum pactorum citra usque videlicet ad initium praesentis guerrae tam communi Venetiarum, quam dicto domino Comiti, tam Venetis fidelibus habitatoribus, et subiectis domini Ducis, et communis Venetiarum, quam subiectis habitatoribus, et fidelibus dicti domini Comitis in provincia Istriae debeant examinari, cognosci, et diffiniri per communes amicos ipsius domini Ducis, et communis Venetiarum, et dicti domini Comitis. Et quae super praedictos per ipsos Communes amicos, seu per maiorem partem ipsorum fuerint diffinita, debeant per partes fieri, adimpleri, et integraliter observari. De dampnis vero hinc inde illatis in praesenti guerra in in dicta Provincia Istriae ab initio dictae guerrae citra, et de poenis incursis hinc inde fecerunt sibi invicem remissionem, et finem.

Praeterea discreti viri Marcus Ramffo, Rantolfus de Basilio, et Cremonesius Cattapane Cives Tergestini syndici, et procuratores Communis, et hominum de Tergesto ad infrascripta facienda pro, ut continetur in instrumento inde confecto. In nomine Dei aeterni, anno eiusdem millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, indictione decima tertia, die duodecimo Februario exeunte per Matthaeum sacri Palatii, et Tergesti notarium ad praesentiam domini Ducis, et eius Consilii accedentes syndicario, seu procuratorio nomine dictorum communis, et hominum de Tergesto promiserunt eidem domino Duci, quod commune, et homines Tergesti incontinenti dabunt, et praestabunt domino Duci, quae ratione regaliae ei dare tenentur pro temporibus retroactis.

Item quod per commune, et homines Tergesti transmittentur à duodecim usque viginti quatuor homines de Tergesto, quos dominus Dux cum suo consilio duxerit nominandos ad praesentiam eius iuraturi praecepta eiusdem Domini Ducis ad bandum ad confines, ubi placuerit domino Duci et suo Consilio in Italia, et ad standum ad voluntatem ipsius Domini Ducis tempore convenienti.

Item quod commune, et homines de Tergesto tollent omnes muros, et fortilicias factos, et factas supra mare ab initio guerrae.

Item quod mittent Venetias in Plateam Sancti Marci omnia aedificia, quae sunt ibi facta tempore praesentis guerrae ad comburendum, seu ad faciendum de ipsis sicut placuerit domino Duci, et suo Consilio ad eius voluntatem.

Item quod Commune, et homines de Tergesto restituent incontinenti domos, possessiones, et bona immobilia accepta intromissa Venetis fidelibus, habitatoribus, et subiectis domini Ducis, et Venetiarum in Tergesto, et eius districtu tempore pacis, et ab inde Citra sicut modo sunt.

Item quod Commune, et homines Tergesti, emendabunt, et satisfacient dampna data ipsis Venetis fidelibus, habitatoribus, et subiectis domini Ducis, et Venetiarum, in domibus, et possessionibus immobilibus eorum sitis in Tergesto sub poena duppli.

Ipse quoque dominus Dux nomine suo, et communis Venetiarum remisit supradictis syndicis, et procuratoribus eorumdem communis, et hominum Tergesti recipientibus pro ipsis communi, et hominibus Tergesti dampna data per destructionem, sive devastationem in possessionibus dictorum Venetorum fidelium, habitantium, et subiectorum Domini Ducis, et Venetiarum sitis extra civitatem Tergestina in districta tamen civitatis ipsius.

Item promiserunt dicti syndici, et procuratores vice, et nomine communis et hominum Tergesti, quod dictum commune, et homines Tergesti incontinenti restituent bona mobilia per eos

accepta, intromissa, seu impedita ipsis Venetis fidelibus, habitatoribus, et subiectis Domini Ducis, quae reperirentur ad praesens esse eius bonitatis esse debent. De illis vero bonis mobilibus, quae non reperirentur, seu quae essent consumpta, vel devastata, facient satisfactionem, et emendationem in quatuor annis proxime secuturis, scilicet de quarta parte pro quolibet anno per sapientes autem Venetiarum, qui per dominum Ducem, et eius consilium eligentur summarie examinari, cognosci, taxari, et diffiniri debeat de domibus, et possessionibus destructis, seu devastatis in Tergesto, et de bonis mobilibus ablatis Venetis fidelibus habitatoribus, et subiectis domini Ducis, et Venetiarum et de consumptis, seu devastatis, et de maiore eorum, et secundum quod per praedictos sapientes, vel maiorem partem eorum fuerit diffinitum, ita debeat observari. Verum si aliquis opponere se voluerint ad contradicendum, seu deffendendum audiantur.

Item promiserunt dicti syndici, et procuratores eidem domino Duci nomine, quod dictum commune, et homines Tergesti reficient, et satisfacient communi Venetiarum quatuor mille libras denariorum pro restitutione, seu emenda equorum facta equitatoribus domini Ducis tunc quando capti fuerunt illi de Tergesto.

Item, quod satisfacient, et restituent libras centum grossorum, quae donatae fuerunt equitatoribus domini Ducis.

Item, quod restituent omnes expensas factas pro captivis de Tergesto tam in potu, et cibo, quam in custodibus. Quas octo millia libras denariorum, et centum libras grossorum, et expensas factas pro captivis, ut dictum est, dicti procuratores, et syndici syndicario, et procuratorio nomine pro communi, et hominibus Tergesti promiserunt dicto domino Duci dare, et soluere in quatuor annis immediate sequentibus, scilicet quolibet anno quartam partem praedictae pecuniae quantitatis post elapsum suprascriptorum aliorum quatuor annorum sub paena duppli dictarum quantitatum pecuniae, et sub obligatione bonorum communis, et hominum Tergesti. Salvis nihilominus fidelitate domini Ducis, et Venetiarum, et pacis, quae commune, et homines Tergesti habent cum domino Duce, et communi Venetiarum.

Item est actum, et tractatum inter praedictum dominum Ducem nomine communis Venetiarum, et suprascriptos syndicos communis, et hominum Tergesti syndicario, et procuratorio nomine pro eis, quod approbato, et firmato per ipsos procuratores, et syndicos, tractatu facto per suprascriptum dominum Episcopum Concordiensem, et praestita securitate, et praestito iuramento sicut tractatum est per viginti quatuor personas de Tergesto, quas Domino Duci placuerit nominare, quod liberi dimittantur captivi hincinde ire quo voluerint, remanentibus in Venetiis ipsis viginti quatuor personis et dicto domino Episcopo Tergestino, donec aedificia portentur Venetias, et muri, et fortilicia facta supra mare tollantur, sicut dictum est supra.

Item est actum inter dictum dominum Ducem nomine communis Venetiarum, et dominum Lippum de Capponis nomine ipsus domini Patriarchae, et dominum Jacobum de Ragogna procuratorem domini comitis, nomine ipsius domini comitis, quod incontinenti firmato praesenti contractu captivi debeant relaxari hinc inde.

Praetera dominus Dux, nomine, quo dictum est supra fecit remissionem civibus Tergestinis de dampnis datis in mari, et in terra in guerra praedicta extra Tergestum, et de iniuriis, et offensis, et etiam de poenis incursis de communi ad commune.

Praeterea dicti syndici, et procuratores communis, et hominum Tergesti in animabus Potestatis, Vicarii, et hominum Consilii, et communis Tergesti, et eorum ad sancta Dei Evangelia iuraverunt quod praedicta omnia, et singula per dictos procuratores, et syndicos promissa, et facta attendent, et inviolabiliter observabunt.

Item fuerunt dominus Dux, et domini procuratores et syndici suprascripti in concordia, quod instrumenta, contractus, et iura, quae tam Veneti, quam Foroiulienses, Tergestini, et alii Istriani, ante initium praesentis guerrae inter se contraxerunt, et habebant, in suo debeant robore

permanere, ita quod quilibet eorum possit eis uti non obstantibus pactis, et conventionibus comprachensis in isto instrumento.

Praeterea dominus Dux nomine suo, et communis Venetiarum elegit pro parte sua, et communis ipsius nobiles, et honorabiles viros dominos Jacobum Faletro, et Andream de Molino; et dominus Lippus Capponensis Procurator domini Patriarchae Aquilegiensis pro ipso domino Patriarcha et Ecclesia Aquilegiensi elegit venerabilem Patrem dominum Ulvinum Episcopum Tergestinum et magistrum Leonardum de Fagognago canonicum Aquilegiae. In quos dicti domini Dux, et procuratores domini Patriarchae nominibus, quibus dictum est supra promiserunt tamquam in arbitros, arbitratores, et amicabiles compositores de controversiis, et quaestionibus, quae vertuntur, et verti possent inter dictum dominum Ducem, et commune Venetiarum ex una parte, et dominum Patriarcham, et Ecclesiam Aquilegiensem ex altera super iurisdictione temporali civitatum Justinopolis, Parentii, et Emonensis, et terrarum Pirani, Rubinii, et Humagi, et castrorum sancti Laurentii, et Montonae, ita quod possint cognoscere et diffinire super his promittentes sibi inuicem et inter se stare, parere, et obedire omni laudo, et amicabili compositioni, atque sententiae, quod sive quam dicti arbitri, arbitratores, et amicabiles compositores pro bono pacis per iustitiam laudum, arbitrium, et amicabilem compositionem, et secundum quod eis melius videbitur expedire usque ad unum annum proxime venturum simul, et concorditer tulerint inter partes praedictas, et non contravenire sub paena mille marcharum auri hincinde stipulatione promissa, quam paenam pars, quae contra praedicta fecerit parti ea observanti solvere teneatur.

Voluerunt etiam partes, quod accipiantur viri religiosi, qui ducant partes ad concordiam in quantum melius poterunt. Et si contigeret aliquem praedictorum arbitrorum defficere morte, quod absit, vel alia evidenti, et necessaria causa, pars cuius fuerit talis arbitrator alium loco sui teneatur, et debeat subrogare infra quindecim dies sicut comode citius fieri poterit. Verumtamen alii coarbitri non possint procedere sine illo.

Insuper dictus Procurator domini Patriarchae procuratorio nomine pro eo promisit dicto domino Duci recipienti, et stipulanti, ut dictum est supra, quod dictus dominus Patriarcha nomine suo, et suorum successorum, et Aquilegiensis Ecclesiae approbabit, et ratificabit omnia, et singula superius promissa, et facta per dictum procuratorem, et quod Capitulum Aquilegiensis Ecclesiae supradictis omnibus, et singulis consentiet, et ea approbabit, et ratificabit, et quod tam ipse dominus Patriarcha, quam ipsum Capitulum promittent syndico, et procuratori domini Ducis, et communis Venetiarum recipienti, et stipulanti pro ipso domino Duce, et communi Venetiarum, et pro omnibus, et singulis Venetis fidelibus, habitatoribus, et subiectis domini Ducis, et Venetiarum, ad quos haec pertinent, seu pertinere possent solvere, satisfacere, et facere satisfieri, et solvi, et observare, et adimplere, et observari, et adimpleri facere omnia, et singula suprascripta promissa, et facta per dictum Lippum Capponensem procuratorem dicti domini Patriarchae sub paenis supra appositis stipulatione promissis, et quod idem dominus Patriarcha, et capitulum Aquilegiensis Ecclesiae in animabus eorum iurari faciet, quod ea omnia, et singula inviolabiliter observabunt, et facient observari; et praedicta facient et fieri facient infra octo dies postquam dictus dominus Patriarcha fuerit idem requisitus per nuntium domini Ducis.

Praeterea dominus Jacobus de Ragogna procuratorio nomine dicti domini comitis promisit dicto domino Duci recipienti, ut dictum est, quod idem dominus comes approbabit, et ratificabit omnia, et singula supra promissa, et facta per dictum suum procuratorem, et quod permittet procuratori, et syndico domini Ducis, et communis Venetiarum recipienti, et stipulanti, ut dictum est observare, et adimplere ea omnia, et singula sub paenis superius appositis, et quod iurabit tam ea omnia, quam pacta inita inter dominos Raynerium Geno Ducem, et commune Venetiarum, et dominum Gregorium Patriarcham, et dominum Laurentium Teupulo Ducem, et Commune Venetiarum, et praesentem Patriarcham, de quibus supra fit mentio attendere, et observare. Et prae-

dicta faciet, et fieri faciet infra octo dies postquam dictus dominus comes fuerit inde requisitus per nuntium domini Ducis.

Quibus ita sic peractis memoratus dominus Dux nomine suo, et communis Venetiarum et pro omnibus, et singulis Venetis fidelibus habitatoribus, et subiectis, et fauctoribus ipsius, et Venetiarum, et dominus Lippo, dominus Jacobus de Ragogna, et Marcus Ramffus, Rantolfus de Basilio, et Cremonesius Cattapane, procuratorio, et syndicario nomine pro domino Patriarcha, Domino comite, et communi, et hominibus de Tergesto, et pro omnibus, et singulis fidelibus, habitatoribus, et subiectis, et fauctoribus eorumdem fecerunt sibi invicem firmam pacem cum pactis, et conditionibus in isto instrumento comprehensis. Actum in felici urbe Venetiarum in Ducali Palatio.

Ego *Marcus Sibotto* Imperiali auctoritate notarius et Ducalis aulae Venetiarum Scriba, praedictis omnibus interfui, et ea rogatus scripsi, ac signo meo solito roboravi.

Ego *Henricus* civitatensis imperiali Auctoritate notarius me subscripsi rogatus super hoc facere simile instrumentum.

Questa è pace fra il Comune di Venezia da una parte, dall' altra stavano il Patriarca di Aquileja, il Conte di Gorizia ed il Comune di Trieste, ognuno per sè non in causa insolidaria. Il Conte di Gorizia era quell' Alberto II che nato in Pisino si occupò assai più delle cose d' Istria nella lunga sua vita, di quello che delle cose della Contea di Gorizia, guerriggero, irrequieto, incostante, ora contro Patriarca, or contro le città istriane, or contro i Veneti. La pace presente riguarda precipuamente l' Istria, nella quale Patriarca e Conti avevano Dominî, presi poi dai Veneti; riguarda meno il Ducato del Friuli, per nulla la Contea di Gorizia, fuor di contatto coi Veneti. Si trattava di composizione mediante arbitramento, per le città d' Istria che i Veneti occupavano ed erano allora Capodistria, Parenzo, Cittanova, Pirano, Rovigno, Umago, S. Lorenzo, Montona — non Pola venuta assai più tardi ai Veneziani. — Le questioni durarono lungamente, le quali poi furono rimesse in arbitramento del Sommo Pontefice che era l'Onorio IV di Casa Savelli. Procuratore del Patriarca figura Lippo Capponi, uno dei ghibellini fiorentini fuorusciti, riparati in Friuli.

Trieste faceva da sè, il suo Vescovo Ulvino de Portis era presente alla conclusione della pace, anzi figura precipua per comporre le differenze tra Patriarca e Veneti per le città dell' Istria tenute da questi ultimi, nè per Trieste prese voce, quasi nulla fosse la sua Signoria o fosse cosa tutta propria del Comune ed a lui indifferente. Fra i Procuratori del Comune figura quel Marco Ranfo che poi fece trista fine.

Più assai che altri furono maltrattati i Triestini per le taglie, esorbitanti in quei tempi di defficienza di danaro, per li ostaggi, per le macchine di guerra da consegnarsi e bruciarsi sulla piazza di S. Marco, per lo sterramento della mura dal lato di mare, mezzo adoperato frequentemente dai Veneti per tenere in freno le città marittime, anche con Capodistria e con Pola.

Per Muggia interviene il Patriarca, siccome terra a lui soggetta.

K.

Tipografia del Lloyd Austriaco.

[illegible]

1285, 11 Maggio. Cividale. Il Signor Enrico de Portis dà al Capitolo di Cividale 100 lire per l'anima di suo fratello Ulvino Vescovo di Trieste.

In Christi nomine amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, indictione terciadecima die undecimo intrante Maio. In Civitate Austria in maiori Ecclesia presentibus Dominis Rapotto de Pulcinico, Quonzone Burbezi Gastaldione Civitatense, Ottolino de Carussio, Iohanne filio q. D. Othonelli de Civitate et aliis pluribus ad hoc vocatis testibus et rogatis.

D. Henricus de Portis de Civitate wadiavit in manus D. Bernardi Decani Ecclesie Civitatensis pro se ac Capitulo eiusdem Ecclesie recipienti et solvere ac dare promisit eidem Decano et Capitulo centum libras veronensium parvulorum in pecunia vel possessiones valentes centum libras dicte monete pro anima bone memorie D. Ulvini Episcopi Tergestini fratris sui infra annum et diem a die presentis contractus. Ita quod si pecuniam dederit possessiones ~~cum~~ illa emantur quarum possessionum proventus distribuantur in eiusdem Episcopi anniversario inter canonicos et mansionarios ipsius Ecclesie qui divinis interfuerint more solito. Si vero possessiones dederit eodem modo earum proventus dividantur inter Canonicos et mansionarios qui divinis interfuerint in anniversario supradicto. Pro quibus omnibus attendendis precibus dicti D. Henrici et pro eo Domini Andreas de Carussio et Iohannes Longus de Civitate fideiussores fuerunt.

Ego Walterus Civitatensis apostolica et imperiali auctoritate Notarius predictis omnibus interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. di Cividale. Vol. VIII. pag. 12.

1285. 25 Maggio. Rosazzo. Permuta di beni in Carinzia (15 mansi) fatta dall'abate e monastero di Rosazzo contro altri beni presso Pleg dell'Abazia di Millstadt.

In nomine domini nostri Jesu Christi amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo ducentesimo octuagesimo, indictione tertia= decima, die septimo exeunte Maio in Rosacio in hospicio quod dicitur domus nova, presentibus d. Suarzutto priore mona= sterii Rosacensis, d. Johanne custode, d. Nicolao, d. Otacharo monachis et confratribus ipsius monasterii, d. Conrado, d. Siurido monachis monasterii Milistatensis, d. Conrado plebano in Vresnig, Pernardo de Milstat, Boza et Conrado fratribus de Manzano, Wolrico de Nevach et aliis [illegible]

Venerabilis vir dominus Conradus abbas monasterii Rosacensis pro se suoque conventu dedit tradidit et resignavit iure proprii venerabili viro domino Federico abbati Milistatensi recipiente pro se suoque conventu in concambium quin= decim mansos quos habebat monasterium Rosacense in partibus Carinthie, unus quorum mansorum situs prope monasterium sancti Georii; item unus mansus prope ecclesiam sancti Michaelis in Wilansdorf; item octo mansi in monte qui dicitur Gomulsperch; item duo mansi in Gragah sub castro

quod nominatur Walchenstain; item unus mansus in Bibliach; item unus mansus in Mirzach; item unus mansus in Triibn cum domibus campis pratis silvis pascuis terris cultis et incultis, piscacionibus venacionibus omnique iure actione, usu seu requisicione dominio et onore quod expectare videbatur in ipsis mansis monasterii Rosacensis de iure vel de facto ad habendum tenendum possidendum et quicquid dicto d. abbati Milistatensi suoque conventui de ipsis mansis perpetuo placuerit faciendum, dato d. Nicolao monasterii Rosacensis monacho nuncio memorato d. Federico abbati Milistatensi ad ponendum in tenutam et corporalem possessionem dictorum mansorum.

Et hoc fecit supradictus venerabilis vir d. Conradus abbas monasterii Rosacensis pro tredecim mansis et medio sitis in contrata que dicitur Plez sive Vliz, quinque quorum mansorum et medius in Villa que Sterpeniza nominatur; item duo mansi in Plusina; item tres mansi in Villa que dicitur Curia et duo agri quos tenet preco pro suo officio; item dimidius mansus in Villa maiori; item duo mansi et medius in Villa parva; item habet ibidem Gilius de Civitate unum mansum iure livelli pro quo solvit annuatim quatuor denarios aquilegienses

quas possessiones supra dictas memoratus venerabilis vir
d. Federicus abbas Militstatensis pro se suoque conventu dedit
tradidit et resignavit iure proprii in concambium, ut
supra dictum est, venerabili viro d. Conrado abbati Rosa=
censi recipiente pro se suoque conventu, cum domibus
campis pratis silvis pascuis terris cultis et incultis, piscacio=
nibus venacionibus vasallis et hominibus spectantibus ad
monasterium Militstatense in dicta contrata que dicitur Plez
sive Vliez, omnique iure actione usu seu requisitione
dominio et onere quod expectare videbatur et poterat mona=
sterium Militstatense in ipsis possessionibus hominibus
et vasallis ad habendum tenendum possidendum et quicquid dicto
d. abbati Rosacensi suoque conventui de ipsis possessionibus per=
petuo placuerit faciendum dato nuncio Wolrico de Novach superius
nominato memorato d. abbati Rosacensi ad ponendum in tenutam
et corporalem possessionem rerum predictarum, qui concambiatores
promiserant sibi vicissim pro se eorumque conventibus de
dictis possessionibus et rebus nec litem nec controversiam movere
sed ipsas possessiones et res permutatas ab omni homine universitate
et persona legitime defendere auctorizare manutenere et dis=
brigare, neque contra predicta vel aliquid de predictis per se
vel alios aliquo tempore facere vel venire racione aliqua ingenio

sine causa et reficere sibi omne dampnum litis et expensas quod et quas unus occasione alterius pacta scripta superius non servantis in iudicio facieret sive extra sub pena dupli extimacionis dictarum possessionum ut pro tempore plus valuerint minus quinque solidos veronensium parvorum qua soluta vel non omnia et singula supra dicta stabilem et perpetuam obtineant firmitatem et sub obligacione omnium suorum bonorum et eciam itaque ad evidenciam et maiorem stabilitatem omnium predictorum statuerunt predicti permutatores sigillorum suorum et eorum conventibus (sic) presens instrumentum muniminè roborari.

S. N. Ego Conradus sancte sedis aquilegiensis patriarche notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Perg. dell' Arch. di Stato in Vienna con due sigilli. Repert. II.

1285, 23 Giugno. Cividale. Deliberazioni del Capitolo di Cividale che i Chierici paghino come i laici la decima allo stesso per i terreni soggetti a questa.

In nomine Domini amen. Anno a nativitate eiusdem millesimo ducentesimo octuagesimo quinto, indictione terciadecima, die octavo exeunte Junio in Capitulo Civitatense presentibus Fantabono et Philippo mansionariis Ecclesie Civitatensis, Iohanne subdiacono filio magistri Iuliani cerdonis, Iohanne familiare D. Mathie de Mels, Henrico theotonico puero magistri Laurencii et aliis.

Quia ius canonicum nec non et divinum statuit clamat precipit pariter et assentit quod decime debent dari secundum statuta maiorum insuper et persolvi et hoc beatus Augustinus asserens dicit: Redde decimam alioquin deduceris ad decimam partem angelorum que de celo cecidit in infernum. Ea propter Nos Bernardus Decanus Civitatensis Ecclesie cum confratribus nostris videlicet dominis Mathia de Mels, Henrico de Legio, magistro Ruberto, Jacobo q. magistri Ottonelli, Wolrico de Ragonia, Hermanno dicto Zopet, magistro Laurentio, magistro Pizoloer, Iuliano thesaurario, Martino dicto Cestrone, Leonardo q. Lupoldi, Conrado de Martignaco, Iohanne Bernardi, Palamides de Varmo et Bonatto ad Capitulum more solito congregatis et presentibus volentes subditos et confratres nostre sollicitudini commissos in viam regiam ducere nec ad decimam partem angelorum adversam valeant funditus convolare, videntes etiam dampnum et preiudicium que Civitatense Capitulum multis modis ex subtractione decime per clericos incurrebat nec non cupientes ut tenemur dampnum et preiudicium huiusmodi evitare de predictorum concanonicorum nostrorum consilio pariter et consensu statuimus et ordinamus quod omnes tam Canonici quam Mansionarii seu presbiteri et alii clerici cuiuscumque conditionis existant volentes seu tenentes terram positam in confinibus in quibus vel pro qua Capitulo nostro decima debetur a die presentis

contractus in antea tamquam laici decimam Capitulo Civitatensi vel eius officialibus solvere teneantur, salvo quod si Prepositum venire contingeret volumus quod unusquisque gratia olim habita valeat ea ipsa gaudere. Predicta vero omnia fuerunt per predictos dominos Decanum et Canonicos concorditer approbata et unanimiter confirmata.

Et ego Morandinus de Ramangaco imperiali auctoritate notarius predicte ordinationi interfui et de mandato D. Decani et Capituli predictorum fideliter scripsi et roboravi

Arch. Capit. Cividale. Vol. VIII. Pag. 12.

1285. [illegible] Verona [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] (1)

([illegible] MCCLXXXV. [illegible] XIII).

~~[illegible]~~ [illegible]

XIX [illegible] parabilus

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] de Castro

[illegible] ala [illegible]

[illegible] [illegible] dicti

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] loco

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] XIII.

[illegible] [illegible]

[illegible].

([illegible] [illegible] [illegible] III
[illegible] 84 [illegible] 20 novembre 1858 [illegible])

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

128[illegible]. 19 gennajo. [illegible] [illegible] Bri[illegible] di leggi [illegible] [illegible]
Prebenda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] 1286, ind. XIV, die XIII mensis januarii, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] Veniexino, Gerardo [illegible]
graeco, Bonatto, M.[o] Laurentio, Alemano, [illegible], [illegible]
scripto, Johanne filio Bernardi et Grigoyo Camm[illegible] [illegible] testibus,
[illegible] et Benvenuto [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] vicedecanus [illegible]
[illegible] Canonicorum [illegible] [illegible] congregatorum [illegible]
[illegible] B[illegible] [illegible]
[illegible] prebenda [illegible]
[illegible] que vacaverat, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] D. Bartholomeum [illegible] D. Bri[illegible], [illegible]
[illegible]
[illegible] dicto Prebende et [illegible] eidem locum,
stallum in choro et locum in capitulo [illegible], [illegible]
in eadem prebenda, [illegible] presentibus
[illegible] predictis [illegible] factum [illegible] [illegible]
[illegible] dicte Prebende [illegible] stallum in choro [illegible]
[illegible] de [illegible], [illegible] [illegible]
Johanne filio M.[i] Egidii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] etiam [illegible] suis [illegible], D. Bartholomeus [illegible] mansionarius Eccl. Civitatensis [illegible] nomine et vice D. Brise de Toppo [illegible] decano de Ragonia [illegible] pro [illegible] nomine et vice Capituli [illegible] Capitulum [illegible] successores atque [illegible] eorum indempnes de [illegible] dampnis et expensis quibuscunque tempore incurrerent vel [illegible] iudicio sive extra [illegible]

Bartholomeo [illegible] clerico dicti D. Brise de [illegible] Civitatis [illegible] Capituli [illegible] predicte Ecclesie sub pena mille librarum [illegible] rata vel non [illegible] predicta infrascripta dictus D. Bartholomeus [illegible] Brise et infrascripti fideiussores [illegible] heredes [illegible] teneantur. De qua conservacione [illegible] [illegible] Eccl. Civitatensis [illegible] recipienti pro se et pro Capitulo memorato predictus D. Bartholomeus et Martinus Canonicus.

1286. 1 febbrajo. Cividale. Al Tesoriero della Chiesa [illegible]
[illegible] d'Cividale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

75

Gio. d'Cividale nell. Arch. not. Udine. (Gio. Rossi).

4 1286, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ulrico de [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Bernardi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible], Pelegrino [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] de Ultra ponte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] presbitero
Jacobo Clauds de Cucanea, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] testes [illegible] [illegible].

Cum [illegible] [illegible] Capitulo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible], filio [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Marie [illegible] Civitatis [illegible] quod
[illegible] [illegible] rogatus esset ex parte eorundem Castaldionis, [illegible]
et bonorum virorum de Civitate quod eis [illegible] [illegible] et gratiam
cereorum qui eis dare consueverant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et alios [illegible] [illegible] [illegible] memorate, quos cereos
idem Mag. Julianus Thesaurarius dicerat se dare in presenti velle, [illegible]
idem Castaldio et [illegible] [illegible] et boni viri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
petitionem et preces huiusmodi faciebant hec [illegible] gratia [illegible]
[illegible] dicti cerei [illegible] fuissent de gratia ipse Thesaurarius propter quod non
abundaret in cera ut prius huiusmodi gratiam [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible] à la [illegible] fruit [illegible]
et [illegible] grains [illegible] de grains [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible]

1 [illegible] ordinan[illegible] parte [illegible] [illegible] di Cividale [illegible] patron. Signori di Villalta [illegible] presentare [illegible] Sacerdote. [illegible] de' Signori di Villalta [illegible] diritto di [illegible] — 30 Dicembre [illegible] (Arch. Capit. di Cividale [illegible] Udine [illegible])

A.° 1240, in die xiiij decembris [illegible] in ecclesia [illegible] S. Marie [illegible], presentibus [illegible] de Rigonea, [illegible] Johanne filio Bernardi, [illegible] M.° Juliano [illegible] canonicis [illegible] Johanne Philippo de Canunnia, [illegible] et aliis.

Cum [illegible] D. Bernardus [illegible] ad presbiterum Petrum [illegible] dictam ecclesiam [illegible] ipsum Petrum dictam [illegible] S. Marie de Cavia propria auctoritate et detineat [illegible] ad vocacionem Decani et Capituli Civitatensis [illegible] et in [illegible] anime sue et in non modicum [illegible] prejudicium [illegible] cum [illegible] ad eamdem [illegible] Capitulo presentatus, ego Bernardus Decanus [illegible] dictum P. Petrum semel, secundo et tercio peremptorie [illegible] mediatam ecclesiam S. Marie [illegible] de dicta ecclesia [illegible], dando [illegible] prima dilacione terminum [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] ecclesiam [illegible] pendente [illegible]

[illegible] eadem die, in Civ. Austrie [illegible] Johanne Canonico filio Bernardi, [illegible] de [illegible] zano, Conrado Decemario canonicis [illegible]
[illegible] D. [illegible]

[illegible] dixit quod non dedit [illegible] S. [illegible] de [illegible] dicte Misse nec ipse promisit predictis [illegible] nec aliquid [illegible] placuerat [illegible] consanguineis.

Item eadem die, [illegible], in [illegible] S. Marie de [illegible], [illegible] D. [illegible], [illegible], Pelegrino de Cornoleto, [illegible] Domenico, [illegible] de [illegible] et [illegible] Domini Corradus et Johannes filius [illegible] a D. Bernardo Decano Civitatense et pro [illegible] assignaverunt [illegible] [illegible] claude [illegible] dicti D. Decani et Capituli [illegible] cum [illegible] tegualias: item unam crucem de argento et unum calicem cum patena de argento: item duas tegualias et unam ~~[illegible]~~ purpuram supra altare S. Marie et [illegible] et [illegible] pertinentibus ad ipsa. Item quatuor tegualias cum una purpura [illegible]. Item quatuor tegualias cum uno [illegible] supra Altare [illegible].

1286. [illegible] [illegible].

1D. 1286, in. XIV, die 3 intrante februario, in Civitate, in choro maioris Ecclesie, presentibus [illegible] Eccl. Civit., Hermano, Zopetto, Martino, Corado de [illegible], Bonatto [illegible] Philippo, Johanne [illegible] Bernardi, [illegible], Pelegrino [illegible] et aliis.

[illegible]

Dictum [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] Marco de Curia [illegible]

[illegible]

umile [illegible]

1286. 3 febbrajo. Cividale — Brisa di Toppo prende [illegible] del suo Canonicato in Cividale [illegible]

Guerra di Cividale not. [illegible] Udine (1910 [illegible])

A.D. 1286, ind. XIIII, die 3 [illegible] [illegible] Ugolino, Gerardo, [illegible] Conrado de [illegible] [illegible] Bernardi [illegible] Philippo [illegible] Iacobo [illegible] Corradi de Cucanea et aliis.

[illegible] de Toppo [illegible] [illegible] [illegible] Decano [illegible] littera [illegible]

Anno 1286.

14 Marzo, Indizione XIV. Parenzo

Vescovo Bonifacio di Parenzo, radunati i suoi chierici, pubblica la Scomunica di Patriarca Raimondo contro li occupatori dei beni delle Chiese.

(Archivio domestico dei Marchesi Polesini)

In nomine Domini Nostri Jesu Christi Amen. Anno a Nativitate ejusdem, millesimo ducentesimo octuagesimo sexto, Indictione quartadecima, die Jovis quartodecimo Mensis Martii. Cum venerabilis Pater D. Bonifacius Dei gratia Episcopus Parentinus vocasset coram sua praesentia in Ecclesia Parentina omnes Clericos tam Civitatis, quam Dioecesis Parentinae; praesentibus dictis Clericis, qui voluerunt, et potuerunt commode interesse, praesentibus quoque nonnullis de Populo Civitatis tam Viris, quam Mulieribus, dixit infrascripta verba in vulgari, et legi fecit; cujus scripturae, ac verborum tenor fuit in hunc modum:

In Nomine Sanctae et individuae Trinitatis. Noveritis universi praesentem Paginam inspecturi, quod editae fuerunt quaedam Constitutiones in Patriarchali Synodo; et ordinatum fuit in eodem Synodo, quod primo deberent ipsae Constitutiones in Ecclesiis Cathedralibus omnibus, deinde in aliis publicari, et quod nullus dictis Constitutionibus ligaretur, nisi quatenus essent in suis Cathedralibus Ecclesiis publicatae; et ad hanc publicationem fuit certus numerus constitutus.

Denique cum Nos Bonifacius Episcopus Parentinus licentiati a Synodo rediremus, dictis Constitutionibus nedum finaliter per Notarium D. Patriarchae suo dispositionis ordine ipsas nequivimus trascriptas habere; sed postmodum infra dies quindecim proprium Nuntium misimus ad Curiam D. Patriarchae, ut dictas Constitutiones habere possemus, tradita dimidia Marcha Nuntis pro scriptura; sed cum Notarii peterent solidos viginti Venetorum grossorum, habuit recursum dictus Nuntius, videlicet Praepositus de Rubino ad D. Patriarcham; qui cum dixisset Nuntio, quod daret Notario duas Marchas, quas non habebat, nec habere poterat, sine dictis Constitutionibus ad Nos venit. Et statim post ejus recessum Dominus Patriarcha intravit Istriam cum Exercitu; et nos, cum habebamur suspecti a Venetis pro ipso D. Patriarcha, non ausi fuimus ulterius Nuntium destinare.

Sed cum Episcopus Petenensis Parentium advenisset, ab ipso dictarum Constitutionum, quas habebat, copiam postulavimus: Qui Nobis respondit, quod D. Patriarcha fecerat eam jurare ad Sancta Dei Evangelia, quod nulli Episcopo, vel Abbati dictarum Constitutionum copiam daret. Interea propter suspitiones contra Nos habitas, ratione D. Patriarchae, oportuit Nos exire Parentium, et Venetias ivimus, et in itinere capti fuimus. Unde fuimus etiam propter easdem Constitutiones curialiter expulsi; et ivimus tunc ad Romanam Curiam: Et haec sunt cause quare tunc temporis ipsas Constitutiones non potuimus publicare.

Postmodum vero, postquam de curia venimus, facta pace inter Patriarcham et Venetos, dictas Constitutiones iterato quaesivimus, nec habere potuimus, sicut patet per Publicum Instru-

mentum; hoc dicimus, et scribi fecimus, ut nullus admiretur, neque Nos morsu linguae corrodat, si nunc usque non fuerunt dictae Constitutiones publicatae; cum eas, una excepta, non potuerimus habuisse.

Nobis autem, persistentibus in hoc statu, Fratres minores, reprehendentes Canonicos, qui officium facerent, significaverunt Nobis sua relatione, quod Patriarcha in exercitu Muglae nominatim interdixit Civitatem Parentinam, auctoritate dictae Constitutionis, dicendo, quod occupaverant sua jura; sententiam tamen minime ostenderunt. Super qua quaestione, ac Sententiam ivimus Paduam, ut Consilium cum Sapientibus haberemus, juxta dictum Salamonis: Omnia fac cum Consilio, et post factum non poenitebis. Super quo dixerunt Sapientes, quod cum Lis penderet sub Arbitris, nihil erat inovandum, ne scandalum et impedimentum daretur paci tractandae, etiam si alias esset, sicut Patriarcha dicebat. Et cum constet per Privilegia Imperatorum Ecclesiae Parentinae collata, antequam aliquis Patriarcha haberet aliquod facere in Istria; et per alias Scripturas Authenticas, quod Parentium, Rubinum, Montona, Pisinum, Medelanum, Rosarium, Castellionum, Nigrignanum, Turris Novae, ac Cervariae sunt Ecclesiae Parentinae: Dicunt Sapientes, et est verum, quod si denuntiando dictam Sententiam latam Muglae, diceremus praedictas Terras excommunicatas, vel interdictas, pro eo quod sunt Patriarchae, et detinentur occupatae cum sint Ecclesiae Parentinae, cujus jura servare ac tueri tenemur, non modicum praejuditium faceremus.

Dicitur praeterea in illis Privilegiis, quod nullus qui habitat super Terram Ecclesiae Parentinae non teneatur respondere in Jure sine advocato Episcopi vel consensu, coram aliquo Duce, Comite vel Marchione, vel Patriarcha, sed coram Episcopo. Ex quolibet, quod ista omnia, quae Patriarcha dicit se habere in his Terris, sunt per violentiam occupata; nisi ostendatur quo titulo devenerunt ad Manus D. Patriarchae, quod credimus nullo modo posse ostendi: Nec credimus fore praescriptum; quia ut jura dicunt: Omnis praescriptio debet habere bonam fidem, et justum titulum possessionis, et quod non currit praescriptio contra res Ecclesiae precarie, vel ratione hospitalitatis possessas, nec praescriptio currit in re invasa, nec praescribi potest in his, quae aliquis sua auctoritate possidet. Unde si D. Patriarcha ostenderit justum titulum in his quae tenuit, quae secundum Privilegia, et Scripturas authenticas sunt Ecclesiae Parentinae, super ponemus digitum ori nostro.

Nunc autem ista dicimus, et scribimus pro defensione Jurium Ecclesiae Parentinae. Quare monemus universos et singulos Detentores Terrarum, Bonorum, et jurium Ecclesiae Parentinae sine justo titulo; et quum fuerunt culpabiles in spoliatione ac destructione Ursariae, cum nos impediverint, et adhuc hodie impediant, quominus uti possimus rebus, et Juribus Nostris ibidem res Nostras adhuc detineant occupatas, quatenus infra duos menses nobis satisfatiant, secundum tenorem Constitutionis editae, in Synodo Aquilejensi celebrata; alioquin ipsos post terminum denuntiabimus excommunicatos, et Terras ipsorum suppositas Ecclesiastico Interdicto, licet quidam scientes ipsam constitutionem jam sint ejus auctoritate legati. Canonicis autem, et Clericis omnibus tam praesentibus, quam absentibus Civitatis, et Diocesis Parentinae praecipimus in his scriptis sub excommunicationis poena, quod nulli Personae cujuscunque conditionis, vel dignitatis existat, contra dicta Privilegia in praejuditium Ecclesiae Parentinae dent auxilium, consilium vel favorem; et cum jam non pendet lis et quaestio Istriae interdictum Patriarcham, et Venetos sub Arbitris, dictam Constitutionem coram Nobis legi et publicari fecimus; et Beltramo praesenti Notario praecipimus, quod de praedictis omnibus faciat publicum Instrumentum. Forma et tenor Constitutionis hic est.

Marchese G. P. dei Polesini.

Tipografia del Lloyd Austriaco.

1286. [illegible] [illegible] Aprilis — Messer Guglielmo di Vergone (di Mels) vende Vergone al Conte di Gorizia

[illegible] Anno eiusdem [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] indictione [illegible] [illegible]

sive castrum [illegible] [illegible] de eodem loco [illegible]

[illegible] civitatensis [illegible] de [illegible]

de [illegible] de [illegible] de [illegible]

[illegible] cum [illegible] [illegible] ac vendi-

dit [illegible] castra [illegible]

[illegible] de Vergono [illegible] bona, que habebat,

[illegible] in Vergono [illegible], [illegible] domib.

[illegible] de Vergono [illegible]

29

[illegible] cum introitu, et [illegible] et [illegible]

dibus pertinentiis [illegible] et [illegible] et [illegible]

dibus placuerit faciendi [illegible] de [illegible]

[illegible] et se [illegible] de solutione [illegible]

et [illegible] [illegible] omnium supradictorum

[illegible]

[illegible] supradicta castra [illegible]

[illegible] bona dño Patriarche Aquilegiensi, et [illegible]

[illegible] bona [illegible]

et [illegible] Patriarca, volet dñum comitem [illegible]

de ipsis bonis [illegible] de [illegible] facere debeat, [illegible]

[illegible] et sui heredes [illegible] vendi dictum

dñm comitem [illegible] bonorum [illegible] et [illegible]

[illegible] filius dñi [illegible] de [illegible]

patebat publico [illegible]

[illegible] supradictus [illegible] comes [illegible] et [illegible]

[illegible] sine aliquo dolo [illegible]

[illegible] heredes de certa [illegible] [illegible]

dicti dñi Guielmi [illegible] heredibus [illegible]

et foro de Vergono et omnia alia bona [illegible], et singulis [illegible]

spectantibus, et pertinentibus modo, quocumque et omne ius, omni ratione, [illegible]

dotem [illegible], et [illegible] eis [illegible]

ullo modo competere poterant in castris, villis, et foro [illegible] et [illegible]

[illegible] ex causa [illegible] ac venditione [illegible]

[illegible] de [illegible], et eius heredibus [illegible]
[illegible] potestate [illegible] [illegible] [illegible] omni [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] et eius heredum [illegible]
[illegible] de [illegible] sine impetitione seu [illegible], uel contradictione
[illegible] comitum uel [illegible], seu alterius cuiuscumque [illegible]
[illegible] dicti [illegible] data [illegible]
[illegible], et [illegible] dicto [illegible] comiti [illegible]
[illegible] promiserunt [illegible] comites [illegible] se, suosque heredes [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] memoratum [illegible]
[illegible] de [illegible] requisitione [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alio modo [illegible]
subdicto [illegible] comiti [illegible] dictum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] dictos comites [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] facere [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] uel de facto [illegible] mille [illegible]
[illegible] dicti [illegible] ipsi [illegible]
[illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ipsi [illegible] uel eorum heredes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eos [illegible], uel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] facere [illegible] quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] et [illegible]
[illegible] facere [illegible] nominato [illegible] de [illegible]
et eius heredi [illegible] firmitate [illegible].

[illegible] de [illegible] Sacri Palatii [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

XVIII

1286. 31 luglio. Cividale. [illegible]
[illegible] con Giovanni di [illegible]
[illegible].

Giovanni di [illegible] (Cividale) [illegible] 1286 [illegible] luglio, in [illegible]
[illegible] Decano [illegible] Prima, [illegible] Decano [illegible]
[illegible]

[illegible] contestat [illegible] dictum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Domini [illegible] Decano [illegible]
[illegible] Bregum [illegible] Jacobum [illegible]
[illegible] quandam [illegible]
[illegible] et [illegible]
uramento. =

[illegible] del Dr. [illegible]
[illegible] Brenda [illegible]
Udine. Sett. 1878

[illegible]

1286 27 Agosto. Cividale [illegible] il Patriarca

[illegible] Regulasse [illegible]

[illegible] la regolarità e le ragioni de' [illegible] del Capitolo,

[illegible] non se ottenne [illegible] nè essere [illegible]

(Vedasi [illegible] Nor. [illegible] nel Vol. 29 [illegible])

In Arch. [illegible]

[illegible] abitano [illegible]

[illegible] petata [illegible]

[illegible] Dus. [illegible]

[illegible]

lii

cen
tro

rali

li

tra

rere

ritorio

limiti

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Martegalli [illegible]

[illegible]

[illegible] lo in [illegible]

[illegible]

[illegible]

1287, 2 marzo. Gemona. Gertrude Priora del Monast. di S. Agnese riceve nello stesso Pochena q. Andrea di Gemona a certe condizioni.

A. D. MCCLXXXVII, ind. XV, die secundo marcii, presentibus Corlico de Bochapilosa, Wargendo Ban..., Suttone, Odorlico eius filio, Domenico beccario, Jacobo filio q. Salemonis calificis, Martino dicto Cibay de Glemona et aliis.

Pochena filia q. Andree Tute de Glemona considerans humanam fragilitatem, zeloque Dei apressa, de pura et libera voluntate se offeruit et tribuit in manus honeste et religiose mulieri Sororis Gezdrudis Priorisse Sororum Ecclesie et Monasterii Beate Agnetis virginis de Glemona se affirmans ibidem perpetualiter dum vixerit interesse ac se in Christi nomine Dei servicio subiugavit. Itaque Priorissa una cum conventu Sororum ipsius monasterii per se eorumque successorum, ipsam Pocheram ut se offeruit et tribuit humiliter receperunt in Domino Jesu Christo. Itaque quod ipsa Pochena dum vixerit numquam se a dicto monasterio et Sororibus debeat hactenus separare, habendo victum equaliter cum sororibus monasterii supradicti, dante et promittente dare prefata Pochena de bonis suis dicto monasterio et sororibus eiusdem in ellemosina XIII marchas denariorum aquilegensium veterum et vineam suam que sita est Glemone que firmatur in vinea Birchulisii Ugimsii, in vinea Pelmi, in vinea Warzendi calificis, in vinea Jacobi clerici et si qui forent confines,

quam vineam statim eisdem tradidit et dedit, proprium iure proprii, fitum aquilegense iure fiti aquilegensis, tali pacto opposito inter ipsas utriusque stipulatione firmato, quod dicta vinea perpetualiter esse debeat monasterii predicti et sororum eiusdem et quod ipsam nequeant aliquo modo vendere, donare vel alienare a monasterio predicto et usus ipsius sed perpetualiter in eius tenutam permanere. De pecunia autem supradicta emere debeant dicta Priorissa et Conventus vel ipsarum successarum redditus aliquos infra quatuor annos proximos completos, qui redditus ad utilitatem et voluntatem prefate Pochere converti debeat tam in induementis quam calciamentis ipsius. Post mortem vero ipsius in perpetuum in ellemosina ipsius monasterii et sororum esse debeat et in utilitatem ipsarum nichilominus convertendo. Item quod dicta Pochera aliquo tempore non teneatur vel nexa sit aliquo tempore dum vixerit dictum monasterium exire vel ire pro aliquibus negociis monasterii ipsius aut sororum, nisi forsitan de sua propria fuerit voluntate. Et in hunc modum dicta Soror Gerdrudis per se et dictum Conventum et ipsarum successarum ex una parte et Pochera dicta per se ex altera vicissim inter se promiserunt omnia et singula predictorum firma et rata perpetuo observare et non contravenire racione aliqua vel occasione sub pena dupli tanti quanti questio moveretur alter alteri manus V solidos veronensium parvulorum, cum obligatione omnium suorum bonorum presencium et futurorum, penaque soluta vel non tamen omnia dicta firma et rata perpetuo observentur. Actum in Ecclesia dicte Beate Agnetis virginis feliciter.

Ego Robinus imperialis auctoritate notarius constitutus interfui et hanc cartam rogatus scripsi.

Da perg. nella Civ. Bibl. di Udine.

1287. 24 Marzo. Gemona. Il patriarca d'Aquileja ~~concede~~ ad Aquino di Buja di condurre una roggia dal fiume Edra per costruirvi un molino.

In Christi nomine amen. Anno eiusdem Millesimo ducentesimo octuagesimo septimo ind. quintadecima, die quinto exeunte Martio. Glemone in Castro patriarchali, presentibus dominis presbiteris Montenario de Placentia et Bono de Mediolano ac Franco canonico Utinensi Capellanis et Guillelmo de Civitate notario infrascripti d. Patriarche, Jacobo Basadonna, Henrico et Bonohomine notariis de Glemona, Leonardo de Buia et aliis pluribus ad hec vocatis testibus et rogatis.

Reverendus in Christo pater et dominus Raymundus sancte sedis Aquilegensis Patriarcha per se suosque successores suo et Aquilegensis Ecclesie nomine licentiam concessit et dedit plenariam potestatem Aquino de Buia pro se ac suis heredibus recipienti, quod ipse possit trahere unam roiam de aqua que dicitur Edra in contrata Buie in loco qui dicitur Sanctus Paulus et in illa roia facere molendinum ubicumque sibi placuerit et de illo molandino idem d. Patriarcha per se suosque successores suo et Aquilegensis Ecclesie nomine dictum Aquinum pro se ac suis heredibus investivit ad fictum Aquilegensem solvendo annuatim ipsi domino Patriarche ac suis successoribus nomine ficti Aquilegensis quadraginta denariis aquilegensis monete in festo natalis Domini. Hoc salvo quod si forte dictum molandinum aliquo tempore destrui alluvione contigerit, idem Aquinus et sui heredes huiusmodi censum non teneantur solvere donec idem molandinum ad molendum fuerit reparatum. Quam quidem concessionem et investituram dictus d. Patriarcha per se suosque

successores suos et Aquilegensis Ecclesie nomine cum obligatione omnium eiusdem Ecclesie bonorum et omnium dampnorum et expensarum litis et extra refectione prefato Alguino pro se et suis heredibus stipulanti firmas et ratas habere promisit nec contra predicta vel eorum aliquod per se vel alterum dicere facere vel venire ratione aliqua, dolo, ingenio sive causa, sub pena dupli dicti molandini ut pro tempore plus valuerit vel melioratum fuerit minus quinque soldis veronensium parvulorum in singulis capitulis stipulata et promissa, que totiens peti et exigi possit, quotiens committetur in ipsa et ea soluta vel non presens tamen contractus obtineat plenum robur.

Ego Walterus Civitatensis apostolica et imperiali auctoritate Notarius predictis omnibus interfui et rogatus scripsi.

Da pergamena nell'Arch. de' sig.ri co. di Spilimbergo di Sopra

1287. 3 [illegible]

[illegible] 30 [illegible]

[illegible]

[illegible]

In nomine Domini amen. Anno eiusdem MCCLXXXVII, ind. XV, die III intrante [illegible], in burgo Pontis [illegible] Civitatis in Ecclesia B. Martini hospitalis Civitatensis, presentibus DD. Johanne de Zucula, Henrico de Pontis, Johanne Longo, Quonio Birbini, [illegible], Johanne q. M. Ottonelli, Filippo de Zucula, Vargendo de Zeglaco, [illegible], Ottolino Cividatis, [illegible] [illegible] dicti D. Johannis de Zucula, Valentino q. Leonardi Valentini de Civitate, Stefano de Bocarosa et aliis ad hec vocatis testibus et rogatis.

D. Gerardinus Miles de Civitate, D. Adaleyta uxor eius et Gaubus ipsorum filius pro precio et foro tricentarum marcharum denariorum aquilegensis monete quod totum confessi et contenti fuerunt se recepisse ac integre habuisse a D. Henrico filio q. [illegible] de Prampergo, renunciantes exceptioni non habiti, non recepti et non sibi dati et numerati dicti precii tempore huius contractus et omni legum et iuris auxilio tam canonici quam civilis omnique [illegible] ~~exceptioni~~ exceptioni actioni defensioni et aliis sibi competentibus et competituris cum quibus vel eorum aliquo hic predictis et infrascriptis possent defendere modo aliquo vel tueri [illegible] de quibus plenam et expressam in hoc instrumento oportet fieri mencionem, per se suosque heredes, vendiderunt, dederunt et tradiderunt D. Henrico predicto per se suisque heredibus et cui dare voluerit ementi et recipienti Castrum Raveystan

iure proprio cum omnibus muris et hedificiis suis, cum villis, mansis, montibus, planiciebus, vallibus, aquis, aquarum decursibus, porte finibus et universis terris cultis et incultis, molendinis, domibus, hedificiis, curtis, clausuris, broyeriis, vitibus, arboribus, fructibus, campis, pratis, silvis, pascuis, comunis, livellariis, vellis et fictibus, viis, semitis, fossatis, venationibus, bucationibus, piscacionibus, alluvionibus et universis iuribus, iurisdictionibus, et racionibus ad ipsum Castrum modo quocumque spectantibus et pertinentibus de iure vel de facto atque cum omnibus et singulis que dictum Castrum et bona habent super se intra vel infra se in integrum, accessibus liberis et regressibus suis usque in vias publicas, omnique iure et actione, usu, requisicione, servitute, dominio, honore, comodo et utilitate sibi ex dictis vel pro predictis Castro et bonis seu ad ipsa Castrum et bona modo quocumque spectantibus et pertinentibus de iure vel de facto, dantes ei predicta que sunt proprium iure proprii et que sunt feudum iure feudi cuiuscumque Domine reperietur, ad habendum, tenendum, possidendum, dandum, donandum, legandum, permutandum, obligandum, alienandum et quidquid eidem emptori suisque heredibus et cui dederit de ipso Castro et bonis deinceps placuerit perpetuo faciendi salvo tamen iure et consuetudine feudi in illis bonis que reperientur esse feudum. Que quidem bona predicti venditores se ipsius emptoris nomine precario constituerunt possidere donec ipsorum bonorum tenutam intraverit et possessionem acceperit corporalem, quam accipiendi auctoritate propria et retinendi deinceps eidem emptori licenciam omnimodam contulerunt, promittentes

memorati venditoris, ac se suisque heredes cum obligatione omnium
suorum bonorum mobilium et immobilium, presentium et futurorum me-
morato emptori pro se suisque heredibus et cui suum ius dederit stipu-
lanti dictam venditionem, omniaque et singula in hoc instrumento contenta
perpetuo firma, grata et rata habere atque tenere nec de ipsis castro et
bonis iure seu parte ipsorum movere litem vel controversiam ullam, ymo
ipsa castrum et bona cum omnibus et singulis ad ea pertinentibus et spectan-
tibus ut est dictum est eidem emptori suisque et cui dederit ab omni ho-
mine, universitate, collegio, ecclesia et persona in ratione legitime
defendere, auctorizare et in solidum disbrigare omneque dampnum in-
teresse quodlibet ac expensas quod vel quas exinde fecerit vel susti-
nuerit in iudicio sive extra integraliter resarcire, numquam
quoque contra premissa et infrascripta per se vel per aliquam in-
terpositam personam dicere, facere vel venire ratione aliqua, dolo,
ingenio, ingratitudine sive causa de iure vel de facto sub pena dupli
valoris dictorum castri et bonorum ut pro tempore plus valuerint
et meliorata fuerint, nec non quinque solidis veronensium parvulorum
pro singulis huius instrumenti capitulis stipulata, que toties peti et exigi
valeat cum effectu quoties committetur in ipsam, et ea soluta vel non
presens nihilominus instrumentum in omnibus et per omnia stabilem semper
obtineat firmitatem. Insuper prefata domina Adaleyta renuncians omni
iuri suo tam ypothecarum quam alii cuicumque quod in predicto castro
et super his que ad ipsum pertinent quocumque modo haberet, iuravit
ad sancta Dei evangelia predicta omnia et singula perpetuo firma et rata

habere atque tenere; attendere, observare et non contrafacere
facere vel venire ratione aliqua sive causa. Preterea ipsi pre-
dicti venditores investiverunt D. Quoncium Dni Birbici de Civitate
de voluntate et consensu predicti D. Henrici emptoris de his que ex
predictis bonis feudum reperirentur iure feudi cuiuscumque Domini reperi-
retur et omne ius et actionem quod vel quam in ipso et supra ipso feudo
habent vel videntur habere, dederunt et cesserunt eidem D. Henrico empto-
ri pro se suisque heredibus et cui dare voluerit recipienti; constituentes
eundem D. Quoncium eorum certum nuncium et procuratorem legiti-
mum ad resignandum ipsum feudum in manibus Domini cuius erit seu
esse reperiretur et ad faciendum ipsum D. Henricum vel suos heredes
aut cui commiserit vel ius suum dederit de ipso feudo investiri sine
dando de bonis eorum. In quorum Castri et bonorum tenutam et corporalem
possessionem ad ponendum predictum emptorem, D. Folcherus de Savor-
gnano datus fuit nuncius a venditoribus antedictis

Ego Antonius Civitatensis imp. auct. notarius presens instrumentum prout reperi
in notis q. Antonij olim Vicedomini notarii de Civitate, de mandato Rev. Patris D.
Raymundi S. Sedis Aquil. Patriarche fideliter scripsi.

D. ..

1288, 20 febbrajo. Marano. Artico di Castello fa consegnare Marano al Capitolo di Aquileja.

3

Collaz. Fontanini Col. 647 p. 669. R. Arch. di Stato, Venezia

Copia dall'apografo già nell'Arch. del Capitolo d'Aquileja di mano di mons. G. Fontanini

In Christi nomine amen. Anno domini MCCLXXXVIII, die nono exeunte februario, in Terra Marani ante ecclesiam S. Martini, presentibus Dominis Leonardo de Faugnacho et Ludovico canonicis aquilegensibus presbitero Donato de Marano, Albertino Gattaldione, Thomasino Ingibuotte, Jacobo Thomasini, Bricillo de Marano testibus et aliis.

Asquinus filius q. D. Vecilli de Tergtrano nuntius nobilis viri D. Artuici de Castello vice et nomine ipsius D. Artuici et pro ipso dedit et tradidit dictam terram Marani presbitero Vidotto plebano de S. Maria de Cividach procuratori et nuncio nobilis viri reverendi patris ac D. Raimundi Dei gratia sancte sedis aquilegensis patriarche, ipse presbitero Guidotto recipienti vice et nomine dicti D. Patriarche etc. pro ipso salvo et in se reservando omne ius quod idem D. Artuicus habebat in ipsa terra Marani antequam capta a Venetis fuisset, possessiones et domos suorum habitatorum et baliones quos ut dicebat dictus Asquinus quos idem Artuicus ceperat in dicta terra Marani et boves quos in ipsa terre habebat et ab hominibus ipsius terre debebat exigere.

Estratto dagli atti del notajo Antonio di Cividale, fatto nel 1491 dal notajo pure di Cividale Antonio q. Francesco. —

Collazionato con quello nella Busta: Provveditori ai Confini Friuli e Marano pagina 3. R. Arch. di Stato, Venezia.

ex

nere

Valde

in

qu

1288, 24 marzo. Cividale. Il Pat. Raimondo conferma alla Chiesa di S. Pietro martire d'Udine le indulgenze a quelle concesse da più Vescovi.

36 5

Collez. Fontanini Vol. 648. p. 309. R. Arch. di Stato, Venezia.

Raimundus Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha Universis Christi fidelibus salutem in domino sempiternam. Si ex commisse nobis sollicitudinis studio salutem tenemur querere animarum, hisque ad illum pertinent denegare consensum nec volumus nec debemus. Cum igitur venerabiles patres Vido patriarcha Gradensis, Michael archiepiscopus Antibarensis, Valdebrunus Avelonensis, Egidius Turraburensis, Maurus Amelienensis, Romanus Crohensis, Acurpus Pesautiensis, Leo Calamonensis, Perronus Parmensis, Augustinus Civitatis nove et Wilelmus Esculanus Episcopi universis christi fidelibus vere penitentibus et confessis qui ecclesiam dilectorum nobis in christo fratrum predicatorum in Utino nostre diocesis in honore S. Petri martyris fundatam in festivitatibus Natalis, Resurrectionis Domini, ac quatuor festis gloriose virginis Matris eius nec non dicti Martyris ac B. Dominici confessoris et per octavam dictarum festivitatum et omni quarta dominica mensis cuiuslibet, [illegible], singuli singulas quadragenas de iniunctis sibi penitentiis dummodo noster qui loci dioce-

tornus existimus, ad id conseusus audeat, misericorditer relaxent in domino, nisi ad hec per prefatos nostrum prestauerit assensum.
Datum Civitate VIII exeunte martio anno A. D. MCCLXXXVIII.
I indictione.

Pergamino con sigillo piccolo con una aquila già nelli Archivii del d.o Convento.

1288, 11 aprile, Sacile. Il Patr. d'Aquileja Raimondo investe Guecelletto e Gabriele di Prata e nipoti dei loro feudi

37

MSS. Fontanini, Vol. XLVIII, 1631 Da Prata in causa del Collegio Pratense 1545.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis domini MCCLXXXVIII, ind. ...., die XI intrante aprilis, presentibus DD. Artico et Gabriele fratribus de Porcileis, Gaspardo de Bernadigio de Mediolano, Bono plebano Sacili, Tolberto de Topalio de Sacilo, Vassignerra de Porsat, Marco de Bisucco de Sacillo et aliis multis.

Venerabilis pater D. Raymundus Dei gratia S. Aquilegensis Patriarcha cum quodam vexillo quod in suis tenebat manibus investivit nobilem virum D. Guecellettum de Prata recipientem pro se et fratre suo D. Gabriele et eius nepotibus de iure suorum feudorum que habebat ab ipso D. Patriarcha et ab Ecclesia Aquilegensi, cum omni honore, dominio, comitatu, iurisdictione et ratione ad ipsa feuda spectantibus, secundum quod quondam D. Guecello de Prata pater ipsius D. Guecelletti a predecessoribus predicti D. Patriarche olim fuerat investitus, recepto ab eodem D. Guecelletto fidelitatis debito iuramento prout in talibus recipi consuevit.

Actum in patriarchali palatio de Sacillo.

Ego Albertinus sacri palatii notarius his presens interfui et rogatus scripsi.

13

1288, 12 e 13 aprile. – Cividale. Arbitrato e pace tra i Signori di Momiliano e di Pinzano nelle differenze per Castelnuovo, ad opera del Patr. d'Aquil. Raimondo e del Conte

Cod. 519, pag. 25. Arch. Gen. Venezia. Copia del Sec. XV.

MCCLXXXVIII, prime indictionis apud Civitatem Austrie in palatio patriarchali, die lune XII intrante aprili, presentibus nobili et egregio viro D. Henrico Comite Goritie et dominis Menfredo de la Turre archipresbitero Modoitiensi, Bernardo Decano Civitatensi, Jacobo q. M.i Ottonelli Canonico Aquilegensi, Nicolao [illegible] Jacobo notario D. Patriarche Aquilegensis et nobilibus viris dominis Grecho et Nasuta de la Turre, Zuanne de Zuccula testibus ad hec vocatis et aliis multis.

Oldoricus de Momiliano pro se et Conone fratre suo et Zuanne et Biaquino de Momiliano [illegible] eorum, nec non pro omnibus adiutoribus, complicibus et fautoribus suis ex una parte et Fridericus de Pinzano pro se et Stephano et Chunrado nepotibus suis nec non et omnibus adiutoribus et complicibus et fautoribus suis ex altera, de omni lite, controversia, discordia et questione que vertuntur vel verti videntur inter eos, compromiserunt in Reverendum Patrem et D. Albertum Comitem Goritie tanquam in arbitros, arbitratores et amicabiles compositores ut ipsi D. Patriarcha et Comes de ipsis lite, controversia, discordia et questione dicere, pronunciare, sententiare et interpretari semel et pluries, alte et basse, quandocumque, ubicumque et quotiescumque ipsis placuerit, sedendo seu stando, tam amicabiliter quam de iure, diebus feriatis et non feriatis, presentibus partibus vel absentibus dum tamen citatis, sicut eis videbitur melius expedire, renunciantes utraque

quod dictorum Dominorum Patriarche ac Comitis arbitrium sive
sententia et quicquid comuniter et concorditer dixerint, arbitrati
fuerint ac sententiaverint vel ordinaverint, non possit nec
debeat reduci ad arbitrium boni viri. Promiserunt quoque
utraque partium cum obligatione omnium bonorum suorum
mobilium et immobilium, presentium et futurorum, pro se
et omnibus et singulis supradictis sub pena mille ducentorum
marcharum aquilegensis monete sollempniter promissa et sti-
pulatione deducta in manibus predicti D. Patriarche recipientis pro
se et D. Alberto Comite Goritie attendere et inviolabiliter obser-
vare ac ratum gratum et firmum habere et tenere omni tem-
pore quicquid dicti Domini Patriarcha et Comes comuniter et concor-
diter dixerint, arbitrati fuerint et sententiaverint, lauda-
verint, diffinierint et interpretati fuerint, semel et pluries, quoties-
cumque, quandocumque et ubicumque eis placuerit, alte et basse
prout eis melius videbitur expedire, nec contravenire vel facere
ratione aliqua, ingenio sive causa, pena predicta soluta vel non,
que totiens peti vel exigi possit quoties committetur in ea, nihi-
lominus quicquid dicti arbitri arbitratores seu amicabiles compo-
sitores [illegible]erint, sententiaverint seu arbitrati fuerint, sive
de iure sive de facto obtineat plenum robur. Cuius pene quadrigente
marche cedant dicto D. Patriarche et quadrigente cedant dicto D. Co-
miti et quadrigente alie residue marche cedant parti sententiam
observanti sive arbitrium, cuius gradie et pene ex parte dicti

Odorlici de Mimiglano fuerunt fideiussores quilibet eorum pro rata ... D. Artuicus de Castello, D. Bernardus filius D. Joannis de Zuchula mandato ipsius D. Joannis ibidem presentis, D. Nicolaus de Budrio, D. Franciscus de Fonte bono, D. Andreas de Peuma, D. Fulcherius de Ungrispach, Otto et Chabuchalus qui stat in Spessa, D. Alquinus de Varmo, D. Jacobus de Bagn...... , D. Ulricus de Rifenberch, Thomas et Odoricus et Adolpetus de Cucanea, Petrus de Urtino, Bernardus de Flagonea, Gerolandus de Flagonea, Guielmus de Sc..., Gualterus Marescalcus dicti D. Comitis Goricie, D. Ulricus de Treven, D. Maynardus de Flagiana, Ramotius de Vipago, Almericus de Castro novo, Gualterus de Goritia, Comarus Cancellarius Goricie, Ingerius de Vornestayn, Joannes de Castro Veneris. Pro parte vero Frederici de Pinzano fideiussores fuerunt quilibet eorum pro rata similiter, D. Artuicus de Castello et Franciscus de Fonte bono, Bernardus filius D. Joannis de Zuchula de mandato ipsius D. Joannis et Domini Jacobus de Ragonea, Volricus de Gorimberch, Nicolaus de Budrio, Alquinus de Varmo, Volricus de Treven et Fulcherius de Rifenberch, Joannes de Portis, Nasinverra de Pers, Mathias et Fr... fratres de P...ech, Petrus de Urtino, Maynardus de Castelirio, Petrus filius D. Hendrici de Aquilegia de Civitate, ... de Urtino, Alquinus filius D. Alquini de Varmo de mandato ipsius D. Alquini, Fulcherius de Ungrispach et Ulpianus de Portis de Civitate, ... et Bertoldus de Castelirio, Lodovicus de Zucrpiaha, Heng... filius D. Jacobi de Ragonea de mandato ipsius D. Jacobi, Rainaldus nunc Gastaldio Utini et Cancioterius

de Arispach et omnes et singuli fideiussores predicti utriusque partis contenti fuerunt de fideiussione predicta. Fuerunt quoque ambe partes concordes, quod si aliqua partium non observaret sententiam sive arbitrium ferendum per predictos D. Patriarcham et Comitem, quod dictus D. Patriarcha et Comes partem que non observaverit sententiam sive arbitrium, debeant toto posse invare et hoc prefati D. Patriarcha et Comes, data fide manuali observare ad invicem promiserunt. —

MCCLXXXVIII, prime indictionis, apud Civitatem in palatio patriarchali, die martis XIII intrante aprili, presentibus nobili et egregio viro D. Henrico Comite iuniore Gorice et Dominis Manfredo de Turre archipresbitero Modoiciense, Bernardo Decano Civitatensi, Iacobo q. M.i Ottonelli Canonico Aquilegense et nobilibus viris Dominis Ercho et Musato de la Turre et Ioanne de Zucula testibus ad hoc vocatis et aliis multis.

Reverendus in Christo Pater et Dominus Raymundus Dei gratia Sancte Aquilegensis sedis Patriarcha et vir magnificus atque potens D. Albertus Comes Goricie unanimiter et concorditer tulerunt infrascriptam sententiam sive arbitrium in hunc modum.

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Nos Raymundus Dei gratia sancte Aquilegensis sedis Patriarcha et Albertus Comes Goricie arbitri, arbitratores et amicabiles compositores questionis sive questionum que vertuntur inter Odorlicum de Momiglano et fratrem et consanguineos

ac adiutores et fautores eorum ex una parte et Fridericum
de Pinzano et nepotes ac fautores et adiutores eorundem ex altera,
auctoritate compromissi in nos facti volentes dictis questionibus finem im=
ponere, in primis precipimus, sententiamus, arbitramur et diffinimus
quod inter Odoricum de Momiano fratrem et consanguineos et Fri=
dericum de Pinzano et nepotes et coadiutores et fautores utriusque partis
pax et concordia perpetuo inviolabiliter observetur et quod dicti Odoricus
et Fridericus iurent ad ~~sancta~~ Dei evangelia ~~cum~~ quinque amicis
pro qualibet parte servare pacem et concordiam firmam perpetuo
inter se. Iuraverunt enim D. Odoricus una cum D. Asquino de Varmo
et Asquinutto nepote ipsius, Lodovico de Porcilleis, qui non iuravit,
Iohanne de Portis de Civitate, Bertolomeo ~~de~~ et Federico de Ylemona. Et
D. Fridericus de Pinzano una cum dominis Arthico de Castello, Ugone
D.[illegible] qui non iuravit, Ulrico de Chifemberch, Thoma et Olderico
de Cucanea, Iacobo de Ragonea et utraque partium observare inter
se inviolabiliter in perpetuum pacem et concordiam, prout superius
est expressum, Dominis Odorico de Momiano et Friderico de Pinzano
osculo pacis ad invicem ~~[illegible]~~ sibi dato et observare sententiam sive
arbitrium ferendum per dictos DD Patriarcham et Comitem prout legi=
tur infra.
Et insuper iuraverunt ad Sancta Dei evangelia iuratores utriusque partis,
~~Et insuper iuraverunt~~ quod si aliqua partium infringeret pacem et
concordiam ipsam et predictum arbitrium non servaret, quod ~~per~~ omnes
toto posse deberent astare et adherere illi parti que pacem et sen=
tentiam sive arbitrium observabit

Item sententiamus, precipimus, pronunciamus, diffinimus et arbitramur

quod D. Odorlicus de Momiglano habeat, teneat et possideat perpetuo
Castrum novum cum omnibus iuribus et pertinentiis spectantibus ad
illud cum massata, perpetuo feudo et omnibus aliis quocumque
nomine censeantur, que fuerant quondam D. Stephani de Castro novo
et cum bonis de Apio ipsi Friderico et nepotibus et heredibus eorum
de ipsis perpetuum imponentes (silentium).
Item precipimus, sententiamus et diffinimus quod pro predictis et Do...
... morginicap et aliis iuribus quondam Domine Engelinde uxoris q.
D. Stephani de Castro novo, amite D. Friderici de Pinzano, D. Odorl-
ricus de Momiglano dicto ~~Fr~~ Friderico de Pinzano dare et solvere debeat
ducentas octuaginta quinque marchas aquilegensis monete in terminis in-
frascriptis, videlicet in festo B. Michaelis proxime venturo centum marchas,
in festo B. Georgii sequenti post dictum terminum alias centum marchas,
alias vero LXXXV marchas in festo B. Michaelis proxime venturo post
terminum supradictum.
Item precipimus, sententiamus, arbitramur et diffinimus quod omnes
pene quas ipsi principales vel adiutores et fautores eorum usque ad
presentem diem incidissent seu etiam commisissent, sint casse et vane
ita quod pars adversus partem vel singularis persona contra singularem
personam de cetero nullam habeat actionem, immo eis et eorum
cuilibet perpetuum duximus silentium imponendum. Nihilominus quod
si aliqua debita apparerent inter partes vel aliquem singularem per-
sonam illa solvantur.

Item precipimus, sententiamus, arbitramur et diffinimus quod carcerati cum personis absolute et libere dimittantur hinc inde et si aliqua promissio vel securitas facta esset a carceratis predictis vel per aliquam interpositam personam, hinc inde sint casse et vane.

Item precipimus, sententiamus, arbitramur et diffinimus, quod de dampnis hinc inde datis, partes sint perpetuo absolute.

Item precipimus, sententiamus, arbitramur et diffinimus, quod si contingeret quod aliqua predictarum partium offenderet aliam partem, infra mensem requisiti, satisfacere teneantur parti offense, alioquin quia nolumus quod propter hoc pax violata dicatur, reservamus nobis diffinitionem et iudicium utrum pax sit violata vel non.

Item sententiamus, diffinimus, arbitramur, precipimus et ordinamus quod feuda que quondam Guielmus de Castro novo habuit ab aliis Dominis non ab Oddone de Montefalco, si aliqui investiti fuerint de dictis feudis a Dominis quorum erant feuda, illa investitio sit rata et firma. Et hec quidem omnia et singula precipimus, arbitramur, sententiamus, diffinimus et ordinamus sub pena in compromisso expressa a partibus inviolabiliter observari, reservantes nobis decisionem, interpretationem et expositionem semel et pluries, si qua tempore aliquo in suprascripta sententia seu arbitrio reperientur dubia vel obscura.

1288, 27 Maggio. Villa di Ponte. Pace tra i Consorti di Polcenigo per opera de' Signori Gerardo da Camino e Valterpertoldo di Spilimbergo.

Anno domini millesimo octuagesimo octavo Indictione prima die Jovis quinto exeunte Maio. In presencia dominorum Tolberti de Camino, Rizardi de eodem loco, Tolberti Calze canonici Tarvisii. Lambertini de Coneglano. Artusini de ipso loco. Simonis de Chucanea. Sibeli de Monteregali. Maynardi de Flagonia, Chovadi olim d. Petri de Monteregali. Rizardi de Topo. et aliorum.

Cum inimicus pacis et umane generacionis discordiam seminaverat inter nobiles viros dominos Ulricum et Tomasium fratres de Pulzinico pro se ac consanguineis et nepotibus suis de Pulzinico ex parte una. et dominos Gerardum et Rizardum fratres de Pulzinico pro se et fratre suo d. Wezelone ac nepotibus suis de Pulzinico ex allia parte. et ille qui largitor est omnium bonorum dignatus est ea que pertinebant inter ipsas partes ad scandalum sua misericordia perpetuo ad veram pacem et concordiam revocare. ut si quisquam eorum alterum dignis operibus recompenset [illegible] presentes et posteris [illegible] innotescant quod dicte partes per se suosque heredes cum expensis et obligacione suorum omnium bonorum mobilium et immobilium, presencium et futurorum et sub pena et in pena feudi et proprii prout habent vel habituri sunt, promiserunt et laudaverunt sibi vicissim pacem predictam et concordiam perpetuo firmam et ratam quam inviolabiliter observare inter se sicut dictum arbitratum diffinitum et sentenciatum est inter ipsas partes per magnificum virum d. Gerardum de Camino Civitatis Tarvisii et tocius districtu

capitaneum generalem et per nobilem virum d. Walterumbertoldum de Spegnembergh. Insuper eciam promittentes dicte partes stipulacione per se suosque heredes sub pena iam dicta dictis dominis Gerardo de Camino et Walterbertoldo de Spegnembergh perpetuo veram pacem et concordiam simul habere et numquam inter se movere litem vel questionem aliquam nec nullum tradimentum vel tradicionem seu feloniam facere vel tractare unus de altero in personis neque in castris et locis ac bonis suis, sed perpetuo manutenere adiuvare ac tuere se in personis et bonis quam castris et locis suis ubicumque erunt contra quamlibet personam excepto contra d Gerardum et Walterbertoldum predictos. et si quis eorumdem de predictis partibus contra predicta vel aliquid predictorum fecerit vel facere presumpserit, penam predictam dare et solvere teneantur tociens et contra fecerit. medietas cuius pene cedat dictis dominis Gerardo de Camino et Walterbertoldo qui adversam partem seu inobedientem ad stabilitatem de predictis compellere teneantur. alia vero medietas pene cedat parti observanti pacem predictam seu pactum iam dictum. et predicti domini Gerardus et Walterbertoldus teneantur ac adiuvare parti observanti contra partem inobedientem. Que omnia et singula supradicta dicte partes per se suosque heredes promiserunt sibi ad invicem inter se perpetuo inviolabiliter observare cum obligacione suorum

omnium bonorum et expensis reffeciendis.

Actum in villa pontis in domo dicti d. Gerardi de Camino.

Ego Jacobinus de Vidor sacri pallacii Notarius interfui rogatus scripsi.

Da pergamena nell' Archivio del Co. Agostino di

Spilimbergo

1288, 5 ed 8 Maggio. Udine nel palazzo inferiore del patriarca d'Aquileja.
Deposizione di testimoni sulle spese fatte da D. Artuico di Castello nella ricupera di Marano dai Veneziani e nella sua custodia l'anno 1287.

Testes producti ex parte D. Artuici de Castello supra custodia, expensis et labore habitis in Marano in deffensionem ipsius Terre per ipsum et gentem suam et amicos suos.

(Anno MCCLXXXVIII) die mercurii v intrante Maio prime indicionis, apud Utinum in palatio inferiore Domini Patriarche Aquilegensis, presentibus D. Manfredo Archipresbitero Modoetiense, D. Philippo Preposito S. Stephani Aquilegensis et Dombono de Mediolano, D. Alquino de Varmo, D. Nicolao de Budrio et D. Henrico de Portis de Civitate testibus et aliis pluribus.

Magister Marcus sartor qui fuit de Justinopoli iuravit ad sancta Dei evangelia et interogatus dixit suo iuramento, quod cum ipse esset cum D. Artuico de Castello ipsius Domini Artuici in eodem loco, D. Artuicus dixit suis ~~eadem~~ camus et videamus. - -

Maranum et tunc idem D. Artuicus equitavit cum decem et octo hominibus ~~equ~~ equitibus cum armis intra quos ipse testis erat et cum exissent Castellum et D. Artuicus precepit Tyracio et tribus aliis equitibus quod ipsi irent usque ad quandam arborem qui prope Maranum forte est unum miliare et precepit eis quod non procederent ulterius quousque ipse iret cum aliis quos ducebat secum ad eos et cum idem D. Artuicus veniret ad predictam arborem invenit dictum Tyracium ibidem, qui Tyracius ~~premi~~ miserat duos balistarios equites versus terram Marani ut sagitarent homines qui erant in terra Marani et cum irent ad arborem predictam ecce venerunt illi duo balistarii ad D. Artuicum et dixerunt ipsi D. Artuico: Domine cum nos ivissemus ad Maranum et sagitaremus illos qui erant in turri supra portam Marani, ipsi dixerunt

nobis, non sagittetis quia Veneti dimittunt terram Marani et exeunt extra in continenti; et dictus D. Artuicus hoc audito, cum D. Constan-tino de Utino ivit versus Maranum et precepit illis qui secum erant quod non recederent de arbore quousque ipse veniret vel intimaret eis quid essent facturi et eis existentibus ibidem, vidit duos homines exeuntes supra spaltum et venerunt ad D. Artuicum et ad D. Constantinum et locuti fuerunt cum eis, sed quid eis dixerunt, ignorabat et se dictus D. Artuicus intimavit illis qui remanserunt post eum per Warnerinum servientem D. Henrici de Pramperch, quod velociter sporonarent (sic) versus Maranum et cum ipsi venerent ad quoddam fossatum ubi erat quadam intrastalla vidit quod quidam exiverat de terra Marani et duo alii pedites qui iverant cum D. Artuico incidebant ipsam intrastallam et vidit postmodum quod quidam abba-rabat pontem levatorium qui erat supra fossatum ipsius et ipsi D. Artuicus et illi qui erant cum eo stabant iuxta pontem et non poterant intrare terram quia porta clausa erat et tunc quidam qui erant cum dicto D. Artuico et illi de Marano qui exiverant supra spaltum inciderunt ipsam portam et ea incisa et aperta D. Artuicus precepit Tynacio et ipsi testi, Peregrino de Tridento, Petro de Trecento, Floino de Castello et Warnerino de Pramperch qui erant in dextrariis quod currerent in terra Marani et viderent qui essent intra. Et cum ipsi current in terra, ipse testis ivit versus quamdam ripam in qua erant banzones in aqua onerati hedificiis et calcina et lapidibus et vidit Venetos inimicos fugientes extra terram ipso teste clamante contra

ipsos qui proiciebant se in aquam et dicente: vos non ibitis nec potestis evadere. Tunc venit Syracius ad ipsum testem et dixit: Marce, ego timeo ne sint intus in Ecclesia aliqui inimici insidiantes nobis, vade ad Ecclesiam et vide, et cum ipse testis veniret ad Ecclesiam que erat intus in terra Marani, invenit eam seratam et tunc ipse testis venit ad D. Artuicum qui erat extra terram eandem cum quibusdam aliis et dixit ei: Domine intrate terram quia terra nostra est et tunc idem D. Artuicus venit et intravit terram cum omnibus illis qui erant cum eo et ipsis existentibus in terra, inimici Veneti erant adhuc in banzonibus qui non erant longe a terra per iactum lapidis et vidit postmodum quosdam de exercitu Venetorum in magna quantitate qui erant apud Sanctum Vitum et venerunt et volebant descendere ad terram et sagitabant multum spisse supra D. Artuicum et gentem suam et nitebantur venire et intrare terram Marani, sed D. Artuicus viriliter cum suis defendebat se cum balistis et cum lapidibus iuxta spaltum, ita quod inimici non poterant venire ad spaltum. Et cum D. Artuicus una cum suis diu preliasset cum inimicis, timens de ipsis ne adhuc intrarent in terram Marani, dixit ipsi testi: vade ad portam et custodias eam, ita quod si necesse fuerit possim eam habere. Et cum ipse testis iret et custodiret portam, invenerunt illi fratres de Rivarotta cum suis et illi de Castello et succurrerunt ipsi D. Artuico et pugnaverunt cum inimicis et expugnaverunt homines qui erant in tribus banzonibus et violenter habuerunt eos et alii banzones recesserunt et iverunt vias suas cum inimicis

Item interogatus si sciret quas expensas fecit dictus D. Articus in custodiendo terram Marani; dixit quod post hoc ipse D. Articus fecit custodiri terram ipsam per sex menses sicut credit et fecit ibi magnas expensas et laboravit die nocteque cum persona et gente sua et amicis suis et reparavit terram ipsam ab illa parte maris quam Veneti devastaverant, sed de quantitate expensarum ipse ignorat, sed credit quod multa expendiderit quia magnam gentem habebat.

Interrogatus de tempore, dixit ut supra: interrogatus de die, dixit quod in principio quando D. Articus ivit illuc, fuit gradiens de lune et dixit quod fuit hoc de mense Julii proximo preterito et aliud modo nescit: dixit tamen quod in principio introitus D. Artuici in terram Marani fuit ipse testis cum eo per quindecim dies et postmodum recessit et aliud modo nescit.

Francolinus de Legio iuravit et interogatus supra premissis dixit ut supradictus magister Marcus.

Anselmus de Carisaco iuravit et interogatus suo iuramento dixit quod de introitu D. Artuici de Castello in terram Marani nescit aliquid, sed dixit quod ipso existente in Riva rotta venit quidam qui vocatur Adam de Marano et dixit D. Francisco de Riva rotta: eatis Maranum quia credo quod si aliqui iverint illuc, Veneti descendent de terra ipsa, et ipse et frater cum gente equite quam potuerunt habere cum armis venerunt Maranum et invenerunt ibidem dictum D. Artuicum qui intraverant terram ipsam

cum suis et invenerunt ipsum et gentem suam preliantes cum inimicis Venetis qui erant in navibus et balistantes contra eos et illos contra ipsos et tandem D. Articus cum sua gente et cum illis de Rivarotta et cum aliis qui erant cum ipso devicit Venetos qui erant in navibus ita quod habuerunt tres banzones oneratos hedifitiis et calcina et homines aufugerunt et vidit D. Articum cum gente sua et cum amicis existentem ibidem per decem septimanas sicut credit et plus et fecit ibi magnas expensas. — Interrogatus si vidit Venetos expugnantes terram Marani postmodum, dixit quod non. Vidit tamen forte post hoc per quindecim dies venerunt Veneti ad quamdam insulam que vocatur Lovetam et volebant venire ad quemdam portum Sancti Petri et venit postmodum D. Articus cum illis de Rivarotta et opposuerunt se Venetis ita quod non potuerunt venire ulterius et preliaverunt cum eis et tunc percussus fuit quidam qui erat ex parte D. Artuici qui vocabatur Rigassius de Aquilegia et tunc Veneti recesserunt. — Item interrogatus de expensis dicti D. Artuici et de labore ipsius cum gente sua et cum amicis, dixit quod vidit eundem et omnes qui cum eo erant in magna quantitate die noctuque valde laborantes in custodia Marani, sed de quantitate expensarum et gentis, nescit. De tempore et die dixit ut magister Marcus sartor. (Interrogatus dixit quod magistrum Jacobum Ottonelli venientem ad D. Artuicum et petentem restitutionem terre Marani pro Capitulo Aquilegensi et D. Artuicus ad alia nichil.)[1]

Victurinus filius quondam Johannis Leonis de Civitate iuratus

[1] Le parole tra parentesi, sono cancellate.

dicere supra premissis veritatem, dixit quod quando dictum fuit quod D. Articus de Castello intravit et cepit Maranum, ipse erat in Civitate et quadam die lune venit nuntius quidam apud Civitatem et dixit quod ipse D. Articus ceperat terram Marani et tunc idem Venturinus illo eodem die in sero paravit se equis et armis et equitavit usque Maranum et die martis sequenti intravit terram eamdem et invenit D. Articum cum gente sua armatum in platea Marani et non vidit tunc quod fieret aliquod prelium ibidem cum inimicis de Venetiis; sed post dies quindecim vel circa sicut credit, dixit quod quadam mane ipse et D. Articus et Federicus filius D. Artuici erant in lecto adhuc et audientes quod inimici de Venetiis venerant, surrexerunt et viderunt quamdam barcham inimicorum ipsorum venientem ad terram, ita quod ipse Venturinus cum aliis circa quatuor ad equos venerunt ad illam barcham et postmodum venerunt aliqui de Marano in duabus barchettis et quidam de Carlino cum eodem Venturino et ceperunt preliari cum illa barcha inimicorum, ita quod quasi devicerant eam, sed tunc venerunt in succursum illius barche circa octo magne barche inimicorum cum gente armata et defenderunt dictam barcham et ceperunt sagittare et balistare ipsos et ipsi eos. Durante itaque huiusmodi sagittamento, supervenit D. Articus et illi de Rivarotta cum eorum gente et cum inimici vidissent eos, traxerunt se retro et in dicto sagittamento fuit vulneratus quidam Aquilegensis cuius nomen dixit se nescire, qui venerat Maranum cum illis de Aquilegia pro quadam Indulgentia, qui ipso die erat ibidem. — Item interogatus de expensis quas fecerat dictus D. Articus occasione custodie terre Marani, dixit quod ipse D. Articus fecit magnas expensas, quia

ipse habebat magnam gentem, sed quod ipse sciat de quantitate expensarum, nescit. — Interogatus de quantitate gentis, respondit quod nescit. — Interogatus quanto tempore dictus D. Articus habuit apparatum gentis in Marano, dixit quod per duos menses sicut credit. Dixit tamen se scire quod idem D. Articus occasione huiusmodi expensarum fecit comparari in Utino centum congios vini sicut dicebatur a Leonardo et Nicolao Baloni. — Interogatus quomodo scivit, dixit quod Ignacius et Canipanius dicti D. Artuici dixerunt sibi quod essent centum congii vini et vidit trahi et duci vinum ipsum eo existente in Marano et bibit de ipso. De die dixit ut supra, de mensibus dixit se non recordari.

Johannes de Castello notarius, iuratus et interogatus supra infrascriptis de veritate dicenda, dixit suo iuramento quod D. Artuicus de Castello postquam terra Maran fuit occupata per Venetos saepe saepius currebat versus dictam terram ad investigandum de statu et condictionibus eiusdem. Et quodam die lune recessit de Castello cum gente quam habere potuit et dictus Johannes remansit in Castello et ibidem stando venit ad Castellum quidam nuncius festinanter, qui dixit ei: succurrite cito quia D. Artuicus intravit Maranum et inimici iterum volunt sibi accipere dictam terram. Et tunc dictus Johannes cum centum sexaginta peditibus et aliis amicis suis cito ivit Maranum in succursum dicti D. Artuici et cum ivisset ibi, invenit D. Artuicum predictum et gentem suam una cum dictis Venetis qui erant in aqua in barchis suis cum sagittamine ad invicem preliari. Ita quod habet pro firmo quod nisi habuisset succursum suum et predictorum peditum

et dominorum Francisci et fratris de Rivarotta et gentis sue, dicti Veneti eamdem iterum accepissent videatur. Item dixit quod postmodum D. Artuicus et sui acceperunt de dominio Venetorum tres banzones Venetorum qui erant prope Maranum. Item dixit quod in festo Sancti Jacobi apostoli proximo transacto, dicti Veneti iterum venerunt cum novem magnis barcis et descenderunt in terram infra Maranum et Sanctum Petrum supper insulam et preliati fuerunt iterum valde dure cum dicto D. Artuico et gente sua et ibi fuit vulneratus quidam beccarius de Aquilegia cuius nomen ignorat: ita quod si dictus D. Artuicus non fuisset cum gente sua ibidem, predicti inimici terram Marani procul dubio iterum occupassent. — Item interogatus de expensis factis per D. Artuicum pro terra Marani, dixit quod bene scit quod dictus D. Artuicus occasione dicte terre tunc fecit expensas ccc marcharum et sexaginta et plus denariorum aquilegensis monete. Interogatus quomodo scivit, quia vidit Antonius Canipparius D. Artuici emisse septuaginta urna vini pro D. Artuico et familia et gente que erat Marani, in [illegible] potuerunt esse cc congia vini ut credit et alias expensas fecit que potuerunt ascendere ad marchas cc sicut credit. Ad alia nichil.

Conradus de Rivarotta iuratus et interogatus suo iuramento dixit quod ipso existente in Rivarotta venit quidam qui vocatur Adam de Marano et dixit sibi: eatis Maranum quia si vos itis illuc ego credo quod vos habebitis terram ipsam et sic equitavit cum fratre et gente eorum et iverunt Maranum et cum fuerunt ibi, D. Artuicus

de castello intraverat terram et vidit balistantes gentem D. Artuici cum inimicis de Venetiis qui erant in plattis et illi balistabant eos et Signacius fuit vulneratus in illo balistamento cum uno pilotto in tybia et tunc Mattheus filius quondam D. Marquardi de Rezona ivit cum octo hominibus sicut credit et intravit gondulam unam et volebat ire ad plattos cum eis et ipse quando vidit eundem Mattheum intrantem cum illis gondulam dixit ei: tum non ibis sine me et ipse Mattheus ivit sine eo ad plattos et habuit unum ex plattis ipsis quia inimici timore ducti exiverunt ipsum plattum. Et tunc ipse Conradus dixit D. Artuico: D. Artuice ibi est unus meus germanus cosinus, ego rogo vos quod eamus et succurramus ei. Et D. Artuicus dixit: custodiamus terram et quando ipse testis vidit istud, separavit se a D. Artuico et ivit ad ripam et habuit de suis et de illis D. Artuici et intravit barcham eandem in qua fuerat dictus Mattheus, quia ipse Mattheus descenderat in terram et invenit quod acceperat duos alios banzones. Et cum hoc factum esset per modicam horam venit Franciscus de Chiavarotta et Constantinus de Utino forsan cum octo de suis et illis D. Artuici et invenerunt in uno platto duo hedificia Venetorum cum apparatu et in aliis duobus erat calcina et duxerunt ipsos tres ad terram Marani et hoc facto ipse testis recessit cum quibusdam et ivit Chiavarottam ad custodiendum eam et dimisit Franciscum fratrem suum cum quibusdam de suis ibi, qui stetit ibi pluribus diebus in servitio D. Artuici, sicut hodie faceret si esset necesse. De expensis factis per dictum D. Artuicum nichil scit: credit tamen quod fecerat magnas expensas quia erat ibi cum magna gente. De die non recordatur; de tempore dixit quod in estate: de mense non recordatur et aliud modo nescit.

Die sabbati VIII intrante Maio apud Utinum in palatio inferiori D. Patriarche Aquilegensis, Ruprechtus de Budrio iuravit ad sancta Dei evangelia supra premissis dicere veritatem, interogatus suo iuramento dixit ut Conradus de Rivarotta, excepto quod non cognovit hominem de Marano nomine et addidit quod ipse testis post recessum dicti Conradi stetit in Marano per octo dies in servitium Francisci de Rivarotta. De aliis dixit ut predictus Conradus et aliud modo nescit.

Agoldus de: . . . . habitator Castelli iuravit supra premissis dicere veritatem. Interogatus suo iuramento dixit quod cum ipse esset in Castello, vidit D. Artuicum de Castello equitantem cum decem et octo hominibus in equis cum armis sicut credit et dicebat se velle ire Maranum et precepit ipsi quod equitaret cum eo, sed ipse non potuit equitare cum ipso quia equus suus erat infirmus et alius erat disferratus et cum ipse testis remansisset ibidem, venit quidam Bertoldus nomine scutifer D. Artuici qui fuerat Marani cum predicto D. Artuico et dixit quod idem D. Artuicus intraverat Maranum et precepit sibi et omnibus qui erant Castelli ex parte ipsius D. Artuici quod succurrerent ei et tunc idem testis cum quibusdam aliis currentes alii in equis et alii pedites cum armis iverunt apud Maranum et invenerunt eundem D. Artuicum cum gente sua existentem in Marano et habentem terram sine prelio. Tamen vidit postmodum quod Veneti inimici erant quidam prope Maranum ad tractum forte unius baliste in barchis in aqua

et balistabant, contra gentem D. Articici et gens D. Articici contra ipsos et aliqui Venatorum erant apud Sanctum Vitum. Post hec in festo Jacobi proximo transacto venerunt quidam ex inimicis apud quamdam insulam vocatam Lovettum in octo barchis sicut credidisset ~~processerunt~~ pervenerunt ad Ecclesiam Sancti Petri prope Maranum forsan ad medium miliare et gens dicti D. Articici et illi de Rivarotta cucurrerunt illuc et balistabant inimicis et illi eis per magnum tempus et tunc inimici recesserunt et iverunt vias suas et aliud prelium non habuit dictus D. Articius cum inimicis quod ipse sciret. — Item interogatus quid fecit tunc dictus D. Articius, dixit quod rediit Maranum cum quadam quantitate gentis et alii qui erant cum eo recesserunt et alii steterunt in Marano et ipse testis fuit ibi cum quibusdam aliis per duos menses et plus et vidit quod dictus D. Articius habuit magnum laborem et magnas expensas die noctuque cum gente quam habebat in Marano in custodia ipsius terre et in faciendo fieri spalto eiusdem. — Interogatus de quantitate gentis quam habuit dictus D. Articius in custodia Marani, respondit quod in principio habuit magnam gentem sed postmodum non habuit ita magnam gentem. — Interogatus de quantitate gentis dixit se nescire quia non advertit. Credit tamen quod aliquando erant ducenti et aliquando erant centum quinquaginta. — Interogatus quanto tempore duravit istud, dixit quod dictus D. Articius fecit custodiri terram Marani cum expensis

suis per septem menses sicut credit. — Interogatus de die dixit se non recordari. — Interogatus de tempore, dixit quod fuit in estate transacta. — Item interogatus de expensis quas fecit predictus D. Artuicus in defensione et custodia Marani, dixit quod nescit, credit tamen quod fecit magnas expensas et magnum laborem sustinuit ipse et gens sua et amici sui et aliud modo nescit. —

Dall'originale minuta di mano di Giovanni di Lupico cancelliere patriarcale, in 2 fogli di carta, Bibl. Civ. di Udine.

— — — — — — — —

D. Artuico di Castello di cui il presente atto è figlio di Federico – ebbe a moglie D. Soladamor di Zuccola – ebbe vari figli, fra i quali Federico padre di Artico Vesc. di Concordia, quale Federico assistette il padre nella occupazione di Marano, come risulta dall'atto presente.

1288, 2 Ottobre. Gemona. Investitura di feudo data da Guerra di Tricesimo.

41

A. D. 1288, ind. I, die II intrante Octubrio. Presentibus Dominis Candido de Tricesimo, Artuicho Burufaldino de Glemona, Simone filio, Stefano Forcasio de eodem loco, Adalpreto Domine Pacoti (sic) et aliis

Guerra de Tricesimo pro se suisque heredibus voluntate et consensu Poldis fratris sui investivit Pellegrinum filium q. Blasii Domini Boldasii de Glemona de omnibus feudis, que D. Boldasius quondam et Blasius habuerunt a domo dicti Guerre et fratris.

Actum Glemone ante stationem illorum de Stauliis in Foro.

Dagli atti di Bonomo notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

… nos presente…

1288, 20 giugno. Udine. Termine delle contese fra Asquino di Varmo e Vassinguerra di Pers per il Castello di Pers.

42

Collez. Fontanini Vol. 647, p. 635. R. Arch. di Stato, Venezia

Copia del Sec. XVIII.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem MCCLXXXVIII, ind(I), apud Utinum in castro D. Patriarche, die iovis XI exeunte iunio, presentibus D. Iacobo Catila de Mediolano, presbitero Milano plebano de Enivilino, Magistro Rigardo de Faganea, Mathia de Buia et Stephano de Zeliaco testibus ad hec vocatis et aliis.
Cum dum inter D. Asquinum de Varmo ex parte una et Vassinguerram de Piris ex altera ocasione quod dictus D. Asquinus emerat partem Dominorum Pertoldi et Poponis fratrum de Piris quam obtinebant et habebant in eodem castro de Piris, orta esset materia questionis, dicto Vassinguerra, ut dicitur asserente, quod dictus D. Pertoldus et Popo non poterant aliis vendere partem eorum dicti castri de Piris nisi sibi qui erat filius fratris eorum, tandem bone memorie D. Gregorius Patriarcha Aquilegensis intendens dictam questionis materiam amputare re-inde posset aliquod inter partes periculum imminere, dictum castrum in se recepit et dedit ipsum castrum in dicti D. Asquini custodiam ut ipsum nomine dicti D. Patriarche et Aquilegensis Ecclesie conservaret. Eodem quoque D. Gregorio Patriarcha viam sicut Deo placuit universe carnis ingresso, vir nobilis atque potens felicis recordationis D. Volricus illustris Dux Carinthie Capitaneus Terre Forijulii ab eodem D. Asquino nomine dicte Aquilegensis Ecclesie castrum repetebat predictum. Qui D. Asquinus ad mandatum dicti

Ducis prestitit eidem Duci sub certa pena idoneam cautionem quod ipse D. Asquinus in manibus futuri Patriarche Aquilegensis predictum castrum resignare deberet quandocumque requisitus fuisset ab eo, nisi sopita esset questio que vertebatur inter ipsum D. Asquinum et Vassinguerram predictum occasione castri predicti de Piris. Unde cum questio que erat inter predictos Dominos Asquinum et Vassinguerram predicti castri occasione sopita videretur, ea ratione videlicet quod dictus Vassinguerra vendiderat Federico filio dicti D. Asquini recipienti pro se et Gualterpertoldo et fratribus eorum tam presentibus quam futuris quidquid habebat et habere videbatur in castro predicto de Piris pro certa pecunie quantitate sicut in quodam instrumento publico confecto in manibus Magistri Valterii notarii de Civitate dicitur contineri; Reverendissimus pater D. Raimundus Dei gratia Patriarcha Aquilegensis pro se suo nomine et nomine dicte Aquilegensis Ecclesie predictum D. Asquinum a securitate prestita dicto D. Duci Carinthie nomine aquilegensis ecclesie pro dicto castro de Piris denuntiavit penitus absolutum

Ego Johannes de Lupico sacri imperii publicus notarius his presens interfui et rogatus scripsi in formam publicam redigendo

1288, 2 luglio. Cividale. Il collettore dei soldi imposti ai Mansi confessa aver ricevuto il pagamento dal Capitolo di Cividale

In nomine domini amen. Anno domini millesimo ducentesimo octuagesimo octavo Indictione prima die secundo intrante Julio in Civitate Austrie ante stationem Johannis q. magistri Ottonelli presentibus dominis Bonatto et Leonardo canonicis Civitatensibus, Henrico de Barbano, magistro Bonojacobo fisico Bononiensi, Bridono de Mugla, Johanne predicto testibus et aliis.

D. Henricus de Portis collector solidorum mansorum fuit confessus et contentus se recepisse et integre habuisse a D. Bernardo Decano Civitatense trecentas et quadragintasex libras veronensium parvulorum et sex solidos et octo veronenses dante et solvente nomine et vice Capituli ecclesie Civitatensis pro mansis terris et molendinis Capituli memorati.

Ego Johannes de Civitate imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. Cividale VII-VIII. pag. 64.

6

1289, 16 gennajo. Ceneda. Federico e Manfredo di Porcia e Lodovico loro consanguineo, presentano a Pietro vescovo di Concordia, la nota dei beni de' quali vogliono da lui essere investiti colla bandiera.

Coll. g. Fontanini; Vol. 052, 199. R. Arch. di Stato Venezia

Copia dall'Archivio Vescovile di Ceneda. – Edito Verci, Marca Triv. 3, 152.

A. D. 1289 ind. II, die XVI intrante ianuario in presentia D. Odorici de Fossalta etc.

Nos Federicus, Manfredus fratres et Lodovicus eorum consangui-neus de Porciliis pro se et fratribus suis. Cum essemus investiti a Reverendo patre et D. Petro dei gratia episcopo Cenetense et comite cum vexillo quod habebat in manibus et eidem Pe-tro ac Domino fecissemus fidelitatem prout ius feudi suo Domino postulabat et requisitus prout patet in publico instrumento confecto [illegible] Philippum notarium de Ceneta plenius continetur, de nostra ra-tione feudi prout nostri antecessores habebant sive visi erant habere ab episcopatu cenetense et domo beati Titiani et nos in mandatis recepimus a prefato Domino, quod feudum quod de-bemus habere ab episcopatu cenetense in scriptis reduceremus, in presens ~~in presens~~ minus contenti, confessi et manifesti in feudum habere a Reverendo patre et D. Petro et ab episcopatu cenedense, in primis quod sumus Advocati totius episcopatus cenetensis in iurisdictio-nibus temporalibus: omnia banna et condemnationes hominum [illegible] tertiam partem debemus habere et omnia banna rationabilia de[bent] imponi per D. Episcopum cum consilio nostro qui sumus Advocati episcopatus et cum consilio Antianorum bona fide et sine fraude.

Item comitatum et iurisdictionem temporalem de curia Francinici habemus

in feudum.

Item latrones et malefactores capti in episcopatu Ceretense tam per D. episcopum quam per suum nuntium sive per nos qui sumus Advocati, debent nobis dari qui sumus advocati in curiis episcopatus Ceretensis et ad sententiam nostram cum consilio D. Episcopi debemus illos iudicare ac punire et si pecunialiter punirentur tertiam partem debemus habere.

Item livelli qui imponuntur vel renovantur in castris sive cortinis aut in partibus ubi D. Episcopus habet auctoritatem ac iurisdictionem temporalem, debent imponi ac renovari per ipsum D. Episcopum ac per nos qui sumus advocati episcopatus et si aliquid lucri esset, tertiam partem lucri debemus habere.

Item omnes naves que venire volunt Brugnarium, libere debent venire ac solvant guarantesimum et dabunt nisi per nuntium D. Episcopi et per nostrum nuntium qui sumus advocati, duas partes D. Episcopo et tertiam Advocati habere tenentur.

Item homines habitantes in Septimo sive in Runchis et in illis confinibus, tenentur nobis qui sumus advocati facere quatuor pluvigia in anno annuatim.

Item de omnibus bestiis interfectis sive que interficiuntur in nemoribus episcopatus Ceretensis, tertiam partem debemus habere.

Item de omnibus bannis sive pignoribus que imponuntur vel fiunt in nemoribus episcopatus, tertiam partem debemus habere.

Item habemus ad feudum locum qui dicitur Turris Cerete cum toto castellare a muro intus: item castrum S. Ulixei et mota de Ramerii et Collem Bonellum cum planicie que est supra Collem S. Martini et hoc dicimus et confitemur habere in feudum ab episcopatu Ceretense, salvo plus vel minus quod possit reperiri pro aliquo tempore. Item rogamus vos patrem et dominum ut nobis predictas rationes dignemini investire cum vexillo secundum quod olim nostri antecessores sunt investiti a quibusdam vestris predecessoribus beate memorie, prout in nostris instrumentis continetur.

Ego Umbrizinus sacri palatii notarius ad hec interfui rogatus et scripsi.

Actum in Ecclesia maiori Cerete apud Baptisterium.

1289, 12 Aprile. Roma. Papa Nicolò ordina al Vescovo di Castello di provvedere contro Ugo di Duino che aveva usurpato il patronato della Chiesa di S. Giovanni di Tuba spettante al Monastero della Belligna.

Nicolaus episcopus servus servorum Dei. Venerabili Fratri . . . Episcopo
Castellano salutem et apostolicam benedictionem. Quia nobis dilecti filii
. . . . Abbas et Conventus Monasterii Beliniensis Ordinis sancti Benedicti
Aquilegensis diocesis petitione monstrarunt quod Nobilis vir Ugo de Duyno
ciusdem diocesis in Ecclesia sancti Johannis de Tuba ad dictum Mona=
sterium pleno (sic) spectantem, cuius etiam falso asserit se
Patronum custodiam sive guardiam et advocationis vel defensio=
nis titulum de novo contra tenorem constitutionis super hoc in Concilio
Lugdunensi edite sibi satagens usurpari bona ipsius Ecclesie dum
prefatum Monasterium Abbate vacaret, occupare presumpsit
in dicti Abbatis et Conventus ac Monasterii preiudicium et gravamen.
Quocirca Fraternitati tue per apostolica scripta mandamus quatenus
partibus convocatis et auditis hinc inde propositis,
tenus vocatis qui fuerint evocandis et auditis hinc inde propositis,
quod iustum fuerit appellatione remota decernas, faciens quod de=
creveris per censuram firmiter observari. Testes autem qui fuerint
nominati si se gratia odio vel timore subtraxerint, censura
simili, appellatione cessante compellas veritati testimonium
perhibere, proviso ne in terram dicti Nobilis excommunicationis
vel interdicti sententiam proferas, nisi super hoc a nobis mandatum
receperis speciale. Datum Rome apud sanctum Petrum . II Idus
Aprilis. Pontificatus nostri anno secundo.

Da copia fatta sull'originale da mons. Francesco Florio. Bibl. Arciv. Dipl. Aquil. I.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1289. 5 Giugno. Udine — Alcuni cittadini di Udine stipendiano Articone qm Rubeissij per militare sotto la bandiera del Capitano di Udine nell' esercito Patriarcale in Istria per un mese, che se non oltrepassasse Monfalcone abbia Marche 1½ ossia la metà del pattuito stipendio.

1289. Die V. intrante Junio. Presentibus Nicolao dominici de Ponte, cono qm Dni Diesij, Artusio genero Dni Bissoni de Castro Utini et Michaele filio Vidoni et aliis

Nicolaus Benarius de Utino, Andreas filius Magistri Dominici de Sancto Johanne et Franciscus filius q.m . . . . . pro se et sociis suis solverunt dare Articono qm Dni Rubeissij tres Marchas denariorum et hoc ea quod dictus Articonus stetit et obligavit se servire pro eis, sub Banderia et Capitaneo de Utino in exercitu Istrie pro uno mense pro milite et scutifero . . . . . . pacto quod si iverit ultra Montisfalconum quod debeat habere medietatem stipendij, et tantum quantum stete-rit ultra XV dies, quod teneatur de satisfacere prorata et illa . . . . qua habere possit pro equis et armis ad usum Comunis Utini dederunt eidem ex eis debere servire suo periculo equorum et armorum pro quibus fideiussor extitit Nicolaus filius Dominici predicti et proposito fideiussore . . . dicti Cono.

Actum Utini in domo Communis.

(Tratto dal MSS. dicon Fontanini, ora nella Marciana L XIV. N° 48. pag. 7)

L'adunanza del Parlamento generale della Patria del Friuli faceva la Taglia e stabiliva il tempo ed il luogo della riunione. Con quel vocabolo chiamavasi la imposizione di Elmi e balestre che dovevano fornire i tre grandi corpi della provincia, cioè: i Prelati (Capitoli, Abbazie e le Monache), i nobili Feudatari, e le Communità.

I Feudatari si ripartivano il carico fra consorti, e le Communità fra i propri cittadini e corporazioni. Nel presente istrumento si ha l'esempio di cittadini Udinesi che assoldano per soddisfare alla loro tangente un cavaliere detto elmo o lancia, che comprendeva almeno tre cavalli.

Le Taglie ed i Feudatari dovevano servire gratuitamente nel territorio compreso fra la Livenza e l'Isonzo, ossia da Sacile a Monfalcone; oltre quei limiti

venivano retribuiti dal Patriarca con una paga prefissa. Da quella distinzione espressa nell'atto, e ricorre un stipendiaria, dovevasi pagare in ogni caso, è stabilita metà della mercede quando, in luogo di militare nell'Istria, il servigi fosse limitato fino a Monfalcone. Questa levata d'uomini si riferisce alla nota guerra Istriana contro i Veneziani.

Udine li 6, 7bre 1864

Ingre Andr. Joppi.

1288. 13 Febbrajo. Cividale. esame di testimoni sul servigio ministeriale de' cavalli nell'esercito patriarcale

47

Millesimo CCLXXXVIII. prime Indictionis. die XIII entrante Februario. in Civitate in palatio patriarchali. Cum reverendus pater et dominus Raymundus dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha ab infrascriptis hominibus qui debent servire cum equis domino quia marescalco appellantur, petivit quid dicerent quare non servierunt in dicto officio ipsi domino Patriarche a tempore quo fuit in patriarchatu et quod hoc sub debito iuramenti prestiti deberent dicere d. Bono cappellano ipsius e michi Notario infrascripto.

Inprimis Bertoldus de Bulkinco iuratus et interogatus de veritate dicenda suo iuramento dixit quod tempore quando d. Patriarcha primo venit, bene dati fuerunt VI equi ad predictum ministerium faciendum et quando d. Patriarcha ivit ad Curiam Imperatoris quod bene servierunt ei dicti sex equi et quando idem d. Patriarcha ivit in Lombardiam conduxit secum dictos sex equos, qui omnes tunc mortui in Lombardia fuerunt preter unum qui conductus fuit in Foroiulii et mortuus fuit Glemone penes Johannem Carnellum qui eum tenebat cum ipse Bertoldus ~~[illegible]~~ tenere debebat cum sociis suis captivus in Lombardia remanserat.

Item dixit quod d. Patriarcha tenetur satisfacere pro quolibet dictorum equorum qui moritur sua servicia exercendo.

Item iuratus et interogatus dixit quod semper denarios pro scuteriis ~~pleator~~ post id d. Patriarcha venit, dati fuerunt magistro Ulsio marescalcho et ipse dividebat tunc eos sicut volebat.

Item interogatus dixit quod nescit quod antequam dictus magister Ulso fuisset marescalcus quibus dictos denarios scuteriorum dabantur. Scit tamen quod quinque dabantur Agustino Marescalco et bene fuerunt dati dicti denarii ante, sed nescit quibus aliis et alius colligebat ante dictum Bertoldum dictos denarios qui vocabatur Odolricus de Bulkinco qui mortuus fuit iam sunt duo anni.

Item dixit quod magister Ulso habuit dictos denarios usque ad festum beati Georgii proxime elapso, a predicto vero festo beati Georgii usque ad venturum proximum festum beati Georii de ipsis denariis quos habuit bene faciet rationem idem Bertoldus.

Johannes de Tollano simili modo iuratus dixit per omnia sicut dictus Bertoldus, excepto quod dicit

./.

qua ratione; si vero aliquando partem contigerit dicere; sed conquestum quod pars

quod
Quando Patriarcha venit primo, dixit quod dati fuerunt nisi quinque equi ad ser
viendum domino qui fuerunt comparati ad beneplacitum magistri Ursii. De uno eq
quem debebant dare illi de Gonaro, si fuerit dictus datus, ignorat.
Item dixit quod postquam magister Urso recepit, Pertoldus recepit dictos denarios.
Meynardus de Tauriano iuratus simili modo dixit in omnibus et per omnia sicut supradi
dixerunt. Excepto quod dixit quod nescit quod dati fuerint alii equi; sed bene dati fuerunt
duo equi quos ipse et socii dare tenentur. Item dixit quod credit quod adhuc equi
sunt in Curia.

ost. Niccolò di Cividale. Bibl. Co. Udine.

1289 26 9bris - Cividale - Ex Protocollo Vulterii Not: Ant. Bellonii L. 2. f. 1 B A

Treguae factae per D.D. Caminum et Simonem

Tregua tra i Prampero, Cucagna e Savorgnano per la morte di Leonardo di Udine; giudici il Vesc.o di Feltre, Adalgerio di Villalta e Girardo da Camino - intervengono anche li Vesc. Fulcherio di Concordia e Brixa di Toppo di Trieste ed il Decano di Cividale Bernardo con diversi altri.

48

Die quinto exeunte 9bris 1289 Indict: 2 in Civitate Austriae sub domo Martini Ramula. Praesentibus R. R.mo ~~Patriarcha~~ Fratre Fulcherio Concordiensi, et Brixa Tergestino Episcopis Bernardo Decano Civit: Dietalmo de Villalta, Asquino de Varmo, Nicolao de Budrio, [illegible] de Castello, Artico de Villalta, Leonarduccio de Brazzacco et alijs pluribus viris Nobb: D. Caninus [illegible] de Prampergo et Simon de Cucanea pro se, et Joanne filio q.m D. Conradi de Savorgnano, Rodulfo de Qualso, Odorico de Attems, Rodulfo filio Stephanide .... Conradino fratre dicti Joannis, et pro universis qui inter fuerunt morti D. Leonardi de Utino ac omnibus alijs ipsorum fautoribus coadiutoribus, et Amicis quos mittere, et exhibere possunt de omni guerra, et discordia quae inter eos est pervenientia et Ven. Virum D. Philippum Praepositum S: Stephani Aquileien. et D.D. Petrum et Cortesanum de Utino fratres eius, et Cussimanum, et alios filios dicti D: Leonardi et alia verbera seu damna ... [illegible] a die mortis dicti D. Leonardi usque ad diem praesentem contractis de damnis [illegible] iuriis realibus seu personalibus a praedicto die usque nunc elapsis, sine eadem [illegible] quas ipsi D. Philippo Praeposito, Petro, Cortesano, Cussimano, et fratribus eius ac Leonardo et fratribus eius de Utino filijs D: Carii de Arbenzo et omnibus alijs amicis [illegible] toribus, et coadiutoribus eorundem usque ad proximum festum S: Andreae, et ab eadem usque ad unum annum completum inclusive tenuitatem [illegible], et corporali iuramento firmato promittentes sub obligatione omnium bonorum suorum in manibus R. Patris et D. Adalgerii Feltrensis et Bellunensis Epi, ac Caregii viri D: Girardi de Camino et D. [illegible] Tarvisij Capitanei generalis stipulantium et recipientium nomine Civitatis et [illegible] vice ac loco partis adversae ipsas treguas usque ad dictum terminum bona fide sine fraude inviolabiliter observare, ac facere observari, ita quod quilibet de utraque parte tutus sit ubicumque [illegible] liber .... et gaudeat sine impedimento et contradictione partis adversae, et [illegible] de parte ipsa; Hoc salvo, quod nec praedicti Joannes, Rodulfus de Qualso, Odoricus de Attems, Rodulfus filius Stephani et Conradus frater dicti Joannis, neque eorum aliquis usque ad dictum terminum, Castrum nec Meretum, nec Villam Utini, nec Castrum nec Villam Savorgnani intrare audeat aliqua ratione; si vero alterutram partem contingerit dicere, seu conqueri quod [illegible]

altera dictas treguas infregerit infra quindecim dies a violatione huiusmodi p[illegible]
partis DD. Patriarchae Ecc. ac D: Girardo denuntiare, seu significare teneantur
ipsi in huius districtus, vel in Foro Julij fuerint, cognoscere debeant de violatione
huiusmodi. Si vero alterum illorum extra suum districtum et Forumjulium fore con[illegible]
rit, alter eorum qui fuerit in suo districtu, seu in Forojulio existeris [illegible]
cognoscere infra dictum terminum unius mensis, nec alterum partium contra ali[illegible]
possit procedere ullo modo occasione violationis predictae, donec ipsi eos duos [illegible]
eorum alterum ut dictum est super violatione huiusmodi fuerit diffinitum super [illegible]
quibus [illegible] Aquileiae in singulis capitulis stipulata, et promissa,
quae [illegible] petit et [illegible] possit per dictos D. Patriarcham et D. Girardum eligi[illegible]
et habenda [illegible] committi in ipsis. Pro quibus omnibus attendendis, et obs[illegible]
vandis firmiter pro predictis D: Canico et Simone .. de eorum - - - - [illegible]
.. pro rebus D: [illegible] de Castello, Pileus de . . . Vizzello de
Prata, Girardus et Thomas de Pulcenigo, Franciscus de Fontebona, Gabriel
de Porcileto . . . de Varmo, Joannes de Zucula, Jacobus, Odoricus, [illegible]
dus de Tricano, . . . de Venzono, Conradus de [illegible] - - - - - de [illegible]
Franciscus, et [illegible] de [illegible], Mattias, et - - - - de Prampe[illegible]
fratres, et Rodulfus de Melto.

Treguas premissas ex libro oblongo ligneis tabulis cooperto, et perm[illegible]
cono existente penes N. D: Comitem de Ceruneo et Brazzano [illegible]
D: Antonij Belloni Not.i Utini manu [illegible] prout mihi constat
de eius caractere per me visa in eiusdem publicis notis existentibus in
archivio veteri Civitatis Utini, Ego Marcellus Cancianus V. A.
Plaini Not.s fideli adiutorio edita, et a me ipso diligenter [illegible]
latas cum originali, publicavi, subscripsi et signavi, in fidem
die ii Martij 1720

Omissa legalitate

Anno 1289.

Vescovo Ulvino de Portis riconosce di avere in feudo dal Patriarca di Aquileja, il dominio della città di Trieste.

(Da protocollo originale del nodaro Gubertino da Novate comunicato dall'Abbate D. G. Bianchi).

Hoc est feudum quod venerabilis Pater D. Ulvinus Dei gratia Tergestinus Episcopus dixit et confessus fuit, Episcopatum suum ac se, habere ab Ecclesia Aquilejensi. et a Reverendo Patre et Domino D. Raymundo Dei gratia Sanctae Sedis Aquilejensis patriarcha.

In primis Civitatem Tergesti cum muris, cintis, portis, vectigalibus, cum Muta, Moneta, Regalia, intus et extra circumquaque tribus miliaribus portentis.

Item habet Umagum Siparum Castrum Vermes, et totam insulam Patiani usque ad Fontanam Georgicam.

Item habet Castrum Calisedi cum omnibus pertinentiis suis, quod Castrum, quedam Comitissa nomine Azika contulit Ecclesiae Tergestinae.

Questa manifestazione, o come soglion dire, questa fassione facevasi da Vescovo Arlongo a Patriarca Raimondo nel tempo in cui questo movevasi alla liberazione di Trieste, stretta di assedio dai veneti. Li Vescovi di Trieste, rilevavano tutti i loro possessi dai Re e dagli Imperatori, in questa fassione apparirebbe che il castello di Calisedo (Geroldia) al Leme fosse stato conferito dalla Contessa Azzica. La sostituzione del Patriarca agli Imperatori, mostra come nella dissoluzione del Reame avvenuta nel 1250, cessata ogni autorità regia od imperiale, il Patriarca si fosse posto in Principato, o vi tenesse luogo. I Vescovi Conti di Trieste avevano data la città di Trieste al Comune, però il Comune non dubitava di averla in feudo dai Vescovi.

In Carta del 1533 la Magistratura di Trieste asseriva che la città fosse venuta in mano dei Vescovi per atti di donazione delli *Ottoni*, di *Enrico*, di *Conrado* e di *Federico Barbarossa*.

Nel diploma 1230 di Federico II, recato in questo Codice, si citano le donazioni o conferme di *Lottario*, di *Ottone*, di *Enrico*, di *Karolo*, di *Lodovico*, di *Lottario* figlio di Ugo, di *Berengario*, e di altri moltissimi (dice il diploma).

In altro diploma del 1236, pure recato in questo Codice, si parla di concessioni fatte dai Re, dagli Imperatori e dai Duchi, i quali ultimi non altri potrebbero essere che i Duchi di Carintia, ai quali spettava la Marca d'Istria.

Fino ad oggi, Giugno 1863, non sono noti che li seguenti diplomi:

911. Di Re Berengario che donava ai Vescovi di Trieste i due castelli di Varmo nell' estremità della Diocesi di Parenzo verso Pisino.

929. Di Re Ugo che donava alli Vescovi di Trieste Umago, Sipar, l' isola Paciana, che è il distretto più prossimo a Monfalcone.

948. Di Re Lottario che donava ai Vescovi la città di Trieste con tre miglia all' ingiro.

1040. Di Re Enrico che senza enumerarle conferma le donazioni fatte dai suoi antecessori.

1230. Di Imperator Federico II che conferma ai Vescovi le donazioni degli antecessori.

1352. Di Re Carlo della Casa di Luzemburg che conferma ai Vescovi di Trieste, la città, Umago, Sipar, Fontana Georgica, Vermo, Monfalcone ed il castello di Montecavo.

Mancherebbero secondo le indicazioni preposte, del primo Ottone che potrebbe essere intorno il 961, di Ottone secondo che potrebbe essere del 974, di Corrado che potrebbe essere del 1030, di Barbarossa che potrebbe essere del 1177, di Karlo del 879, di Lodovico del 850.

Sospettiamo che parecchi di questi diplomi mancanti non fossero rilasciati, specialmente per Trieste, ma fossero generali o pei Patriarchi o per altri contatti.

La donazione di Calisedo che avrebbe fatto la Contessa Azzica, non è nota per altre Carte; il nome di questa Contessa è ripetuto in Carte parentine, ed ebbe sepoltura nell' agro parentino verso il Leme, in sito noto, ed ivi presso è anche sepolta sua madre Wilpurga. Di lei è noto che fosse figlia di un Conte Wecellino, e madre di un Vodolrico, e si intitolasse Conte d' Istria. Temiamo viziatura di lettere, e che il padre di lei fosse il Conte Weribent o Variento, figlio suo fosse il Volrico, cui Enrico donò venti masserie intorno Pinguente, che pare morto senza figli nel 1070, liberale verso la Chiesa di Aquileja.

Le ragioni di alto dominio dei Patriarchi di Aquileja si accennano in Carta del 1342 del Patriarca Bertrando scritta al Capitolo di Trieste: *Nobis mandavit Sanctissimus Dominus Clemens Divina Providentia Papa VI ut in ampliandis et conservandis juribus dicti electi* (Vescovo Francesco Amerino) *et dictae Ecclesiae Tergestine nostrum impendamus auxilium et favorem. Et licet ad amphationem praedictorum jurium, tanquam Metropolitanus, et a quo ipsa Tergestina Ecclesia, quidquid temporalitatis obtinet, habere dignoscetur, teneamur, tamen etiam ob reverentiam* ecc.

K.

Tipografia del Lloyd Austriaco.

1290. 1 Feb. Mels. Il Signor Altanzio di Flagogna per 32 marche Aquilejesi vende un Maso feudale a Pozzuolo al Sig. Guglielmo di Mels

(Copia del sec. XVIII)

Anno Domini 1290 · Ind. 3a die primo intrante [illegible] presentibus Dominis Bertholdo de Tricano, Leonardo filio dni Leonardi eiusdem loci, Sanuteto de Osoppio, Antonio de Cudigela, Lagaro de Tricano, singulariter filio dni Barnabe de Buia et alijs ad hec vogatis et uocatis.

Dnus Altantius de Flagnea nomine venditionis et pretio triginta duarum marcharum denariorum aquil. monete, quod pretium totum et in integrum confessus, contentus et manifestus fuit se habuisse et recepisse a dno Vuilielmo de Mels, Renuncians exceptioni non dati non habiti non recepti non numerati, ac non consignati et dicti pretij tempore huius contractus, et omni Legum et iuris auxilio cum quo se tueri et defendere posset, per se suosque heredes dedit vendidit atque iure recti et legalis pheudi investivit eiusdem dno Vuilielmo suisque heredibus Unum mansum terre iacentem in Luzolio, qui regitur per Radium et per Joannem dictum Albertinum de ipso loco Cum domibus sediminibus, curtis et Hortis Bajarzijs Clausuris Plantis Vitibus Arboribus campis Pratis silvis Aquis molendinis atque ductibus Aquarum, Terris cultis et incultis, Pascuis Communitatibus amplis cum ingressibus et regressibus earumque ad vias publicas et eorum confinibus cum superioribus et inferioribus confinibus atque cum omnibus et singulis supra se vel infra se seu intra se habitis in integrum, omnique iure et actione, usu seu requisitione servitute dominio et honore, et ex dictave modo aliquo pertinente de iure vel de facto Ad habendum tenendum et possidendum et quidquid prefato dno Vuilielmo suisque heredibus de prefato manso iure recti et legalis pheudi deinceps placuerit perpetuo faciendi absque omni impedimento prefati dni Altantij atque filiorum et filiarum eius, eorumque heredum et alicuius alterius persone contradictione. salvo tamen omni iure Vassallitici Domini a quo noscitur pertinere dictum pheudum et si dicta bona plus valerent pretio nominato, id quod plus valeret, dictus dnus Altantius donavit dno Vuilielmo predicto nomine pure mere et libere donationis, que dicitur inter Vivos, eandem promisit nulla iniuria ingratitudine vel causa, seu ingenio revocare. Cuius rei possessionem dictus Venditor se dicti emptoris nomine precario tenuit

posuerit nec eius eam rei possessionem a ceperit corporalem in quam intrandi et accipiendi sua authoritate sibi contulit licentiam, et liberam potestatem, quam datam venditionem et investitionem dictus dnus Altantius cum obligat.e omnium bonorum suorum presentium et futurorum per se suosq: heredes p.to dno Vuilielmo, et suis heredibus firmam et ratam perpetuo habere atq tenere promisit, et ut dictum est pheudum quocumq: requisitum fuerit pr dnum Vuilielmum predictum aut suos heredes infra unum mensem post resignare domino, a quo noscitur pertinere et dare operam bona fide sine fraude, ut predictus dnus Vuilielmus a predicto dno de pheudo nominato investiatur ad rectum et legale pheudum, non tamen ad hoc aliquid de suis bonis dando uel expendendo, et dicta bona ab omni homine et Universitate in ratione legitt. defendere authorizare, atq: disbrigare ei et cui ius suum dederit euidenter manutenere promisit dicens etiam ac asserens d.tus dnus Altantius se iam d.tum mansum et pheudum nemini habere datum, uenditum, investitum, alienatum seu modo aliquo obligatum ante dictam uenditionem factam in dnum Vuilielmum pred.tum omnesq: damnum et expensas, quod uel quas d.tus dnus Vuilielmus, suiq: heredes inde fecerint, aut sustinuerint in iuditio uel extra defendendo, siue manutenendo d.tum mansum dictus dnus Altantius per se suosq: heredes eidem dno emptori, et suis heredibus resarcire promisit, solo uerbo ipsorum sine sacramento, testibus, uel alia probatione legittima nec contra predicta uel aliquod predictorum per se uel alios aliquo tempore facere, uel uenire ratione minoris pretij uel alia quacumq: ratione, dolo, ingenio, siue causa, sub pena dupli eiusdem rei, prout modo ualet, aut pro tempore plus ualuerit aut fuerit melioratum, minus quinque solidorum Veronensium paruulorum, penaque soluta uel non predicta tamen omnia, et singula supradicta nihilominus perpetuo obtineat firmitatem. Pro quibus omnibus, et singulis supradictis attendendis integraliter et firmiter obseruandis. Precibus d.ti dni

Altantij.

Altantij et qui ipso dicto dno Vuli ... et suis heredibus fideiussores extiterunt pro rata Dni Levthol ... Leonardus et Zaner ... testes nominati superius, qui promiserunt omnia et singula suprascripta attendere observare manutenere, atq: complere si dictus Altantius facere neglexerit sub obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum. Et datus fuit per Nuntium ... Dnus Antonius testis nominatus superius etc.

Actum ... in Plathea.

Ego Jacobus ... Auth.e Not.s his interfui, hanc cartam rogatus scripsi

1290, 11 maggio. Gemona. Obblighi e paga del Monaco della Chiesa di S. Maria di Gemona

51

Marino Gallucci not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. 1290, ind. III, die XI intrante mayo, presentibus Dominis et Sacerdotibus scilicet Jacobo Galucii, Jacobo nepote suo, Nicolao de Tricesimo, Rogerio, Fortino et aliis. — Cannianus intravit monacum et iuravit fideliter conservare omnes apparatus Ecclesie et exercere suum opus, cui D. Jacobus Badorna loco et vice Consilii promisit sibi omnia sua iura dari facere, que sunt hec scilicet, in primis domum stabilitatis, item tunicam, item stivales de XXIV veronensium, item sollam tres libras olei in quadragesima, in festivitatibus apostolorum, S. Marie, Nativitatis Domini, Pasce et Pentecostes, in Dedicacione Michaelis, Nicolai et missis Fraternitatis, item friaculum unum pro quolibet die. item dominicis diebus VI veronenses. item diebus lune, mercurii et veneris pro quolibet die unam partem de ... veronenses. item si ad hoc deveniret quod ex infirmitate vel aliquo alio casu quod non possit sustentari, promisit sibi subvenire in suis necessitatibus convenienter et quum diu vivenet.

Actum ante hostium Eclesie Sancte Marie feliciter (Gemone).

1290, 31 Maggio. Cividale. Copia della Bolla di Papa Nicolò IV (1290 13 maggio) colla quale si esentano i monasteri di S. Chiara da ogni contribuzione a loro imposta.

52

Exemplum ex autentico relevatum. Nicolaus Episcopus servus servorum Dei Universis Abbatissis et Conventibus sororum inclusarum Monasteriorum ordinis sancte Clare salutem et apostolicam benedictionem. Quanto studiosius devota mente ac humili divine contemplacionis vacatis obsequiis tanto libencius vestre pacis procuramus comodum et quietis. Attendentes igitur quod licet quamplura Monasteria vestri ordinis varias possessiones obtineant idem tamen ordo in paupertate fundatus vosque voluntarie pauperes Christo pauperi deservitis vestris supplicationibus inclinati ut vos seu vestrum aliqua ad exhibendum procuraciones aliquas legatis vel nunciis apostolice sedis sive ad prestandam subventionem quamcumque vel contribuendum in exactionibus vel collectis seu subsidiis aliquibus per litteras dicte sedis aut legatorum vel nunciorum ipsorum seu rectorum terrarum vel regionum quarumcumque minime teneamini nec ad id cogi possitis etiam si in huiusmodi sedis eiusdem contineatur litteris quod ad quamvis exempta vel non exempta loca et Monasteria se extendant et aliqua cuiuscumque tenoris existant ipsius sedis indulgencia non obsistat nisi forsan littere ipse dicte sedis de indulto huiusmodi et ordine vestro plenam et expressam fecerint mentionem vobis ad instar felicis recordationis Clementis PP IIII predecessoris nostri auctoritate presentium indulgemus. Nos enim decernimus irritas et inanes interdicti suspensionis et excomunicationis sententias siqua in vos vel aliquam vestrum aut aliquod Monasteriorum vestrorum seu quoscumque alios occasione vestri premissorum pretextu contra huiusmodi concessionis nostre tenorem per quemcumque de cetero contigerit promulgari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis

autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Rome apud Sanctam Mariam maiorem V. nonas Maii Pontificatus nostri anno secundo. Ego Wilielmus Civitatensis patriarchali auctoritate notarius predictum autenticum vidi legi tenui et de verbo ad verbum diligenter transcripsi nichil addens vel minuens seu immutans quod sententiam variet sive sensum diligenti habita collatione autentici cum rescripto de mandato michi per Reverendum in Christo Patrem et Dominum Raymundum sancte sedis Aquilegensis Patriarcham facto sub anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo Indictione tercia die ultimo Maii Civitate in nova sala palacii patriarchalis presentibus venerabilibus viris dominis Bernardo Decano Civitatense, magistro Alberico canonico Aquilegense, fratribus Bonofilio et Leonardo de ordine fratrum Minorum, Pitoya de la Turre, Johanne de Vedano et aliis pluribus ad hoc vocatis testibus et rogatis in publicam formam redegi et in huiusmodi rei testimonium sui sigilli pendentis munimine roboravi.

(manca il sigillo)

Arch. Capit. di Cividale. Vol. VIII. Perg. 96.

1290, 24 Giugno. Moddolato. Bernardo di Ragogna Decano di Cividale dota la nuova Chiesa di S. Bernardo di Moddolato.

53

In nomine domini amen. Anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo Indictione tertia die septimo exeunte Junio in Modoleto in Ecclesia infrascripta Presentibus fratre Waltero de Badrio. fratre Mathia de Nels de ordine minorum presbitero Bartholomeo mansionario Civitatensi, presbitero Johanne de Rugolio. Surna et Johanne de Modoleto massariis D. Decani infrascripti testibus et aliis.

Cum Venerabilis pater D. Brisa episcopus Tergestinus ad petitionem et preces D. Bernardi Decani Civitatensis Ecclesiam beati Bernardi de Modoleto intenderet consecrare prefatus D. Decanus in patronatus eiusdem Ecclesie sibi et nepotibus suis Bernardo et Paceurano filiis quondam D. Mathie de Ragonia reservavit dotavit eandem Ecclesiam cum sedecim sextariis frumenti, sedecim sextariis milii, sedecim congiis vini et una marcha et media denariorum aquilegensium annuatim persolvendis supra bonis suis de Modoleto ita quod quicumque sacerdos in dicta Ecclesia resideret dictum bladum vinum et denarios habere debeat pro sui corporis sustentamine et quod idem sacerdos omni hebdomada die lune missa pro defunctis die martis missa pro peccatis die mercurii missa de sancto Spiritu die iovis missa ad honorem beati Bernardi die veneris missa de sancta Cruce et die sabbati missam beate Virginis Marie celebrare teneatur et etiam omni die post vesperas vesperos defunctorum dicere teneatur.

Ego Johannes de Civitate Imperiali auctoritate Notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

Vol. VI. pag. 115

1290. Esami testimoniali presi nel processo tenuto avanti Raimondo Patriarca d'Aquileja per l'elezione contestata di Fra Ermanno ad Abbate di Sesto

item ponit quod percussit eam enormiter, irato animo, in facie et quod ex illa percussione sanguis exivit et quod post dictam percussionem celebravit divina sollempniter. R(espondit) negat;

item ponit quod Ventura mulier que fuit de Pulcinico habitavit Bagnarole iam sunt xx anni. Negat.

item quod habitavit ibi continue in domo que est in eadem villa in loco qui dicitur Strij. Negat.

item quod ipsa Ventura legitimo viro caruit semper quoad omnem credulitatem omnium de illa villa et quod ad omnem credulitatem omnium habitancium in terris circumstantibus dicte Bagnarole. Pendet.

item ponit quod dictus frater Jacobus de Mura monachus monasterii Sextensis frequentavit dictam domum in qua morabatur dicta Ventura iam sunt xx anni. Negat.

item quod interdum morabatur in dicta domo cum dicta Ventura una die. Negat.

item interdum duobus, tribus, quatuor, pluribus. Pendet.

item ponit quod interdum stetit in dicta domo cum dicta Ventura quasi continue per mensem et adhuc non sunt octo anni vel per duos menses et adhuc non sunt. Negat.

item quod tunc quando morabatur cum ea in dicta domo comunem vitam ducebat cum ea in cibo et potu. Pendet

item ponit quod idem faciebat cum ea in aliis in quibus comunis consuevit esse usus viri et uxoris legitime. Negat.

item ponit quod tunc idem frater Jacobus in eodem lecto iacebat continue cum dicta Ventura. Negat.

item quod comunem vitam habebat cum ea in omnibus ac si esset suus maritus legitimus. Negat.

item ponit quod dicta Ventura habuit tres filias scilicet Papam, Lucanam et Suritam. Negat.

item quod dicta Ventura habuit unum filium scilicet Zanatum. Negat

item ponit duas ex eis et ipsum filium vivere. Pendet.

item quod predicte Pupa et Surita et dictus Zanuttus habentur a dictis fratre Jacobo et Ventura pro eorum filiabus et filio. Pendet et negat.

item ponit quod habentur pro eorum filiis ab omnibus communiter de dicta Bagarola et ab omnibus de terris circumstantibus. Negat.

item ponit quod Ventura habita fuit concubina ipsius fratris Jacobi communiter ab omnibus de Bagarola iam sunt VIII anni. Pendet

item ponit quod dictus frater Jacobus propter longam et manifestam cohabitationem quam fecit cum dicta Ventura denominatur a dicta Ventura in dicta Bagarola, idest quod dictus presbiter Jacobus Venture ad differentiam alterius Jacobi. Negat.

item ponit quod maritavit dictas duas filias. Negat

item quod tunc nupcias celebravit et ~~[illegible]~~ quod publice nupciis interfuit tamquam ipsarum pater. Pendet.

item ponit quod dictus frater Jacobus vice et nomine fratrum Raynaldi, Gratiadei olim D. Fulkeri et Hermanni, Nicolai predictorum, et sui ipsius elegit predictum fratrem Hermannum si elegit. Bene confitetur.

item ponit et probare intendit quod facta dicta electione si dici debet electio vel electio appareret, predictus frater Hermannus cum confratribus suis statim intravit chorum Ecclesie sancte Marie monasterii Sextensis. Negat

item ponit quod tunc fuit divinum officium sollempniter celebratum. Negat

item quod dictus frater Hermannus dum dictum officium cantaretur stetit in loco ubi Abbas dicti monasterii stare solet quando ibi divinum officium celebratur. Pendet.

item quod stetit ibi continue dum fuit ibi dictum officium celebratum. Pendet.

item ponit quod finito dicto officio dictus frater Hermannus benedixit circumstantibus sollempniter tamquam Abbas. Negat.

item ponit quod confratres sui et alii tam clerici quam layci exhibuerunt dicto fratri Hermanno reverenciam tunc tamquam ~~[illegible]~~ Abbati. Negat.

item quod ~~ipse~~ frater Hermannus tunc dictam reverenciam acceptavit tamquam Abbas. Pendet.

item ponit quod post dictam electionem si electio dici debet, pluries dum divinum officium

in dicta Ecclesia solempniter cantaretur, in dicto loco sedit tamquam Abbas. Negat.
item sedit solempniter tamquam Abbas et precepit suis Confratribus in divinis
tamquam Abbas aut aliis clericis et laicis. Negat
item ponit quod sigillum accepit Abbatis dicti monasterii et sub ipso sigillo
litteras destinavit. Negat.
item quod tamquam Abbas utebatur ipso sigillo. Negat
item ponit quod post dictam elecionem si electio dici debet, tamquam Abbas ipsius
monasterii iacuit in camera in qua iacere consuevit Abbas ipsius monasterii. Negat
quod iacuisse tamquam Abbas.
item quod in eadem camera iacuit et resedit et quod in eadem camera nullus monachorum
iacere consuevit. Negat.
item ponit quod in mensa tamquam Abbas ad comedendum stetit post dictam ele-
cionem. Negat.
item quod in benedictione mense officium gessit Abbatis et ad communitatem fuit tunc
tamquam Abbati. Negat.
item quod post dictam elecionem si electio dici debet in claustro, capitulo et aliis locis
tamquam Abbas sedit in loco ubi consuevit sedere Abbas. Negat
item quod in dictis locis tamquam Abbas preponebatur permittendo ipsum in omnibus
et in dictis locis exercuit officium Abbatis. Credit.
item ponit quod dictus frater Hermannus post dictam electionem una cum aliis suis
Confratribus rogavit predictum fratrem Gratiadeum olim d. Bonacursi ut deberet inte-
resse electioni celebrande de Abbate in ipso monasterio. Negat.
item ponit quod dicti fratres Hermannus, Jacobus et Nicolaus post dictam electionem si electio
dici debet, dederunt licenciam et potestatem dicto fratri Raynaldo eligendi Abbatem in
dicto monasterio. Negat
item quod dictus frater Raynaldus post dictam electionem fratrem Hermannum. Negat.
item ponit quod elegit eum post dictam electionem nomine suo et dictorum fratrum
Nicolai, Jacobi, Hermanni et Gratiadei olim d. Fulkerii. Credit.
Predicta alternative et successive proponit non astringens se etc.

millesimo cc. LXXXX III Indicione. in Aquilegia in camera patriarchali, octavo exeunte Januario, presentibus dominis Leonardo de Favrignaco canonico Aquilegensi et presbitero Widotto plebano de Cirklach et aliis.
Reverendus pater D. Raymundus patriarcha Aquilegensis non valens intendere questioni predicte in termino statuto partibus hodie aliis impeditus ex officio suo usque ad diem Jovis proximum apud Aquilegiam in eadem statu hodiernum terminum prorogavit. Et si dies termini in die occurrerit feriata

1290. Die VIII exeunte Januario in Aquilegia. Alia prorogatio ad diem sextam (?) februarii.

1290. VI intrantis Februarii. In Aquilegia in palatio patriarchali presentibus etc. Frater Hermanus et frater Gratiadeus constitutus in iudicio, responsionibus (?) positionibus hinc inde productis.

1290 apud Civitatem in anticamera d. Patriarche die mercurii VII exeunte februario presentibus (?) coram venerando patre et domino d. Raymundo dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha supra his articulis intendit probare d. Guillelmus notarius de Civitate procurator dompni fratris Hermanni monache electi monasterii Sancte Marie Sextensis contra fratrem Gratiadeum predictum et procuratorio nomine pro ipso ipsi Domino fidem facere, videlicet:

I. quod predictum Monasterium vacavit Abbate per cessionem et renunciationem dompni fratris Gratiadei (q. d. Bonacursi de Mantua) olim Abbatis dicti monasterii;

II. item quod predicta cessio et renunciatio facta fuit in manibus predicti venerandi Patris;

III. quod ipse dictam cessionem et renunciationem recepit et acceptavit;

IV. quod fratres, monachi et conventus predicti monasterii sunt ipsi septem scilicet predictus frater Gratiadeus olim Abbas, frater Jacobus de Mura, frater Gratiadeus nepos predicti fratris Gratiadei olim Abbatis, frater Hermannus, frater Fredericus, frater Raynaldus et frater Nicolaus;

V. quod predicti fratres et conventus scilicet frater Jacobus, frater Raynaldus suo nomine et procuratorio nomine dicti fratris Gratiadei olim Abbatis, frater Hermanus et frater Nicolaus vacante dicto monasterio Abbate ad tractandum

de electione futuri Abbatis in predicto monasterio convenerunt;

= V (bis cancellato) item quod dicti fratres et conventus constituerunt procuratorem presbiterum Andream dictum Baldinum ad denuntiandum fratri Gratiadeo predicto quod dictum monasterium vacabat Abbate per cessionem renunciationem predicti fratris Gratiadei olim Abbatis et ad citandum et requirendum ipsum fratrem Gratiadeum ut ad dictum monasterium veniret et comparere deberet ad electionem seu postulationem faciendam de Abbate in dicto monasterio. =

VI item quod ex parte predictorum fratrum et conventus denunciatum fuit dicto fratri Gratiadeo quod dictum monasterium vacabat Abbate per cessionem et renunciationem dicti fratris Gratiadei olim Abbatis;

VII quod predictus frater Gratiadeus fuit citatus et vocatus ex parte predictorum fratrum et conventus ut ipse ad dictum monasterium veniret et comparere deberet ad electionem seu postulationem faciendam de Abbate in dicto monasterio;

VIII. quod predicti fratres et conventus scilicet frater Jacobus et frater Raynaldus suo nomine et procuratorio nomine dicti fratris Gratiadei quondam Abbatis, frater Hermannus et frater Nicolaus ad tractandum de electione futuri Abbatis vacante dicto monasterio more solito convenerunt;

IX quod predicti fratres et conventus dederant plenam auctoritatem licenciam et potestatem dicto fratri Jacobo de Mara eligendi Abbatem predicti monasterii;

X. quod ipse frater Jacobus ex auctoritate et potestate ei tradita a predictis fratribus et conventu dictum fratrem Hermannum postulando elegit et eligendo postulavit in pastorem et Abbatem dicti monasterii;

XI quod dictus frater Jacobus ipsam electionem coram dicto conventu et capitulo publicavit;

XII item quod quando dicta electio facta fuit porte dicti monasterii erant aperte ita quod fratres dicti monasterii libere intrare poterant in ipsum monasterium et predicte electioni interesse;

XIII quod predicti fratres Gratiadeus olim Abbas dicti monasterii et frater Ludovicus

dicte eleccioni consenserunt et ipsam ratam habuerunt;

XIV quod in conventu predicti monasterii est solummodo unus frater qui vocatur Jacobus, videlicet predictus frater Jacobus de Mura;

XV quod predictus frater Hermannus eleccioni de se facte et sibi presentate consensit;

XVI quod ipse peciit a predicto d. Patriarcha confirmationem predicte eleccionis;

XVII quod predicti frater Jacobus de Mura et frater Hermannus electus predictus sunt viri religiosi bone fame et conversationis absque eo quod habeant et teneant aliquas mulieres;

XVIII quod predicti fratres Jacobus et Hermannus steterunt in dicto monasterio et vixerunt caste et honeste iam sunt decem anni;

XIX quod de predictis est certa vox veritas et publica vox et fama et quolibet predictorum in dicto monasterio; dicens et protestans idem procurator quod non adstringit se predictum fratrem Hermannum electum ad omnia et singula probanda predicta sed ad ea seu ea predicta duntaxat que per se sufficiant ad repellendam intentionem partis adverse et ad fundandam intentionem dicti procuratoris et ipsius fratris Hermanni electi cuius procurator existit.

In nomine domini amen. Coram vobis reverendo patre d. Raymundo dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha frater Gratiadeus olim d. Bonacursi de Mantua monachus monasterii Sextensis supradicti in iudicio probare intendit.

I In primis quod frater Gratiadeus olim d. Fulci de Mantua erat Abbas monasterii Sextensis predicti anno domini MCCLXXXVIIII die VIIII exeunte mense Septembri,

II item probare intendit quod dictus frater Gratiadeus d. Fulci erat Abbas dicti monasterii eodem anno et die VIII exeunte dicto mense Septembri;

III quod idem frater Gratiadeus d. Fulci, fratres Jacobus, Raynaldus, Nicolaus et Hermannus monaci dicti monasterii tractaverunt de eligendo dictum fratrem

Hermannum in Abbatiam ipsius monasterii eodem anno;

IV quod dicti fratres Gratiadeus d. Fulci, Jacobus, Raynaldus et Nicolaus dederunt spem fratri Hermanno eodem anno quod eum eligerent in Abbatem dicti monasterii si ipsum monasterium vacaret;

V quod dicti fratres promiserunt dicto fratri Hermanno eum eligere in Abbatem si ipsum monasterium vacaret;

VI quod Capitulum sive conventus ipsius monasterii poterat petere a dicto d. Patriarcha antequam dictum Capitulum sive conventus acceptaret renuntiationem predicti fratris Gratiadei, quod ipse d. Patriarcha cogeret ipsum fratrem Gratiadeum ad regimen dicte Abbatie?;

VII quod consanguinei predicti fratris Hermanni promiserunt dare certam quantitatem pecunie predicto fratri Gratiadeo d. Fulci si renuntiaret Abbatie;

VIII quod dictam promissionem scivit predictus frater Hermannus antequam dicta elecio facta foret;

IX quod dictus frater Hermannus sollicitavit dictos confratres suos ut eum eligerent in Abbatem dicti monasterii;

X quod dicta elecio facta fuit symoniace,

XI quod predictus frater Hermannus et alii sui fratres, se excepto, promiserunt dare annuatim predicto fratri Gratiadeo d. Fulci de Mantua certam quantitatem frumenti si renuntiabat Abbatie;

XII quod consanguinei predicti fratris Hermanni securitatem fecerunt de dando ipsum frumentum;

XIII quod ipse frater Gratiadeus d. Bonaccursi de Mantua erat in loco unde commode poterat vocari ad elecionem faciendam si fieri debebat quando dicta elecio fuit facta;

XIV quod debuit expectari ad ipsam elecionem;

XV quod quando dicta elecio facta fuit ianue dicti monasterii erant clause;

XVI quod erant firmate;

XVII quod dum veniret ad monasterium predictum dictus frater Gratiadeus d. Bonaccursi quando dicta elecio fiebat, petivit a custodibus porte cum instancia ut eum permitterent intrare ad ipsam elecionem si elecio fieri debebat;

XVIII item quod tunc voluit intrare monasterium sed non potuit;
XIX quod tunc custodes porte dixerant dicto fratri Gratiadeo d. Bonacursi quod descederet alias posset sibi periculum imminere et alias intulerunt ei timorem,
XX quod Engeldruda mulier de Maregnana filia Berte habitavit in dicta villa de Maregnana incurdiensis dioces. iam sunt sex anni;
XXI item quod habitavit in domo Mathie,
XXII item quod habitavit in dicta domo circa unum annum;
XXIII quod dictus frater Hermannus frequentabat tunc dictam domum in qua morabatur dicta Engeldruda;
XXIV quod dictus frater Hermannus morabatur tunc in dicta domo cum dicta Engeldruda interdum una die;
XXV interdum duobus diebus;
XXVI interdum tribus diebus
XXVII item quod comunem vitam ducebat cum ea tamquam cum manifesta sua concubina;
XXVIII item quod tunc dabat dicte Engeldrude necessaria vite tamquam manifeste sue concubine;
XXIX item quod dicta Engeldruda predicta recipiebat a predicto fratre Hermanno tamquam a manifesto suo cohabitatore,
XXX item quod in dicta villa erat publica vox et fama quod dicta Engeldruda erat manifesta concubina predicti fratris Hermanni;
XXXI quod eadem vox et fama erat in dicto monasterio,
XXXII et in terris circumstantibus ipsi monasterio;
XXXIII et in terris circumstantibus dicte ville Maregnane;
XXXIV item quod dictus frater Hermannus habuit ex dicta Engeldruda unam filiam nomine Margaritam;
XXXV item habuit unum filium nomine Franciscum;
XXXVI item quod dicta Margaritta et Franciscus habentur pro filiis dictorum fratris Hermanni et Engeldrude et ab ipsis fratre Hermanno et Engeldruda;
XXXVII quod habentur ab omnibus communiter de dicta villa Maregnane pro eorum filiis;
XXXVIII item quod habentur ab omnibus in dicto monasterio,
XXXIX item ab omnibus de terris circumstantibus ipsi monasterio et ipsi ville Maregnane;

XL item quod dictus frater Hermannus tenuit dictam Ingeldrudam pro manifesta sua concubina iam sunt quinque anni;

XLI quod de hoc est publica vox et fama in dicta villa et in terris circumstantibus ipsi ville;

XLII item quod fuit manifestus cohabitator iam sunt tres anni et ultra;

XLIII quod frater Jacobus de Nuce monachus iniecit violentam manum in quendam clericum iam sunt quinque anni et ultra;

XLIV item quod iniecit enormiter;

XLV item quod iniecit in faciem;

XLVI item quod ex illo ictu sanguis exivit;

XLVII item quod ~~frater~~ post dictam manuum iniectionem celebravit divina sollempniter;

XLVIII item quod predictus frater Jacobus fuit manifestus cohabitator cum Ventura muliere que fuit de Pulcinico, iam sunt octo anni;

XLIX quod de hoc est publica vox et fama Bagnarole Concordiensis diocesis;

L et in terris circumstantibus ipsi Bagnarole;

LI item quod facta dicta electione predictus frater Hermannus cum confratribus suis scilicet Gratiadeo, Jacobo, Raynaldo et Nicolao intraverant chorum Ecclesie Sancte Marie Sextensis;

LII item quod tunc fuit ibi divinum officium celebratum;

LIII item quod dictus frater Hermannus dum dictum officium cantaretur stetit in loco ubi Abbas dicti Monasterii stare solet quando ibi divinum officium celebratur;

LIV item quod stetit ibi continue tunc dum fuit ibi divinum officium celebratum;

LV. item quod finito dicto officio dictus frater Hermannus benedixit circumstantibus sollempniter tamquam foret Abbas,

LVI item quod dictus frater Hermannus tunc dictam reverenciam acceptavit tamquam foret Abbas;

LVII item quod post dictam electionem pluries pluries dum ibi divinum officium cantaretur in dicta Ecclesia sollempniter ipse frater Hermannus in dicto loco resedit tamquam foret Abbas;

LVIII item quod confratres sui qui ibi erant tunc tam clerici quam laici exhibuerunt dicto fratri Hermanno reverenciam tamquam foret Abbas,

LIX. item quod benedixit sollempniter tamquam foret Abbas;

LX item quod adoptavit reverentiam sibi factam tamquam Abbas;

LXI quod precepit suis confratribus in divinis tamquam foret Abbas;

LXII quod precepit similiter aliis Clericis;

LXIII quod precepit similiter laicis;

LXIV quod post dictam elecionem accepit sigillum Abbatis dicti monasterii;

LXV quod tamquam foret Abbas dicti monasterii et sub ipso sigillo litteras destinavit;

LXVI quod tamquam Abbas utebatur ipso sigillo;

LXVII quod post dictam elecionem tamquam foret Abbas iacuit in camera in qua iacere consuevit Abbas dicti monasterii;

LXVIII quod in eadem camera solus Abbas monachus iacere consuevit;

LXIX item quod in mensa tamquam foret Abbas dicti monasterii . . . . .

Dagli atti di Nicolò di Lupico Notajo Patriarcale

Arch. Not. di Udine

1290 circa. Ceresetto. Il Decano d'Aquileja Prantolfo di Villalta 1)
s'intromette di un maso con casa e d'altri campi in Ceresetto. Lasciati
alla chiesa di S. Margarita per elemosine ai poveri e

A. D. MCCLXXXX (in ms. ...) die X°, intrante Julio, presentibus Thomadusio decano Capituli Aquilegensis de Turriano, Cusinutto de Turiano, Antonio Roce de Cersetto et aliis pluribus

Venerabilis vir d. Prantolfus de Villalta Decanus Capituli Aquilegensis intromisit quemdam mansum rectum per Leonardum magistrum de Cersetto pro se et nomine Capituli Aquilegensis et quosdam agros venditos per ipsos possessores quondam, signando dictos agros et inibens possidentibus ut deinceps non intromittant de ipsis bonis, qui mansus fuit quondam d. Henrici de Campo Marcio et eundem reliquit iure proprio ecclesie sancte Margarete faciendo annuatim quamdam elemosinam pauperibus et alia sanctimonia vicariis et titulanis sancte Margarete et ipsarum domorum ipsius mansi tilicidium (sic) removens et imponens in signum intromissionis. Actum in Cersetto ante portam domus dicti Leonardi intromissa, in via publica

not. Pre Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine?

1) Fatto Decano nel 1286 e morto nel 1293

1291. 18 [illegible] Gastaldia [illegible]
concessa dal Patriarca [illegible]

Francesco Nussutt? not. di [illegible] Patriarc. [illegible] Udine

A.D. 1291, ind. IV, die XIV exeunte januario, presentibus Fratre Ambrosio Ordinis Humiliatorum Preposito Curie Rev.di Patris D. Raymundi Dei gratia Aquilegensis Patriarche, Benussio de [illegible] et Pondino et Ambrosino Partonarij D. Patriarche et alijs.

Rev.dus in Christo Pater et Dominus Raymundus Dei gratia S. Aquilegensis Sedis Patriarcha dedit et investivit Milano de Pora Utini commoranti Gastaldiam cum Decanijs de Atens a proximo futuro festo S. Georii ad unum annum eo modo et ea forma quibus nunc illud officium habet, dicto Milano prestante iuramentum sub forma qua hoc anno prestiterat. Ideoque dictus Milanus pro honorancijs dare debuit ipsi Dno Patriarche XXXII marchas denariorum.

Actum Civitate in patriarchali palatio ante cameram dicti D. Patriarche.

1291 7 febbrajo. Corrado ... rinunzia al Patriarca la metà di ... [illegible] ... in Tolmezzo ... al Priore dell'Ospitale di S. Spirito [illegible]).

[illegible] di Udine, [illegible]

Anno Domini MCCLXXXXI., ind. IV, die VIII intrante
februario, presentibus Dominis Bernardo Decano Civitatis
Austrie, Dombono de la Beretta Capellano Dni. R. Patriarche,
Johanne Pacha, Nicholao eius filio et Guillelmo notario
D. Patriarche et aliis.
D. Conradus de Tulmecio resignavit et refutavit in manibus
Rev. Patris ac D. Raymundi Patriarche medietatem unius
Resige site in collibus Glemone infra Terram Tul-
megii et Hospitale Sancti Spiritus quam habet ab ipso D.
Patriarcha iure livelli solvendo pro tota Resiga annuatim
ipso Dno Patriarche in festo nativitatis Domini XXIV de-
nariis Aquilegensis et tenebatur resecare ipsi Dno. Patriarche
quolibet filium tronchonum de pedibus viginti duobus et duabus
spaniis amplis tot quod voluerit per septem utrum filum predi- (sic)
xit contineri de predictis et aliis pactis manu Magistri Walteri.
Qua resignatione facta dictus D. Patriarcha per se suisque
successoribus dedit et investivit dictam medietatem Resige
iure livelli Presbitero Matheo Priori Hospitalis S.
Spiritus de iuxta Tulmetio eodem modo et forma ut habet

dictus D. Conradus secundum quod continetur manu dicti

M. Walteri, promittens etc. sub pena dupli dicte Re

rige et idem Prior obligando bona dicti Hospitalis dicto

predicta pena per se nuncupatis solempni stipula

cione premissa etc. Vinciis tenuta fuit dictus D. Conra

dus.

Actum in Civitate Austria in patriarchali Palatio.

1291. 14 marzo. Udine. Il Patriarca ... concede ... terreno in Udine per un macello o beccaria ... privilegio

Francesco Nasutti not. d'Udine. Museo civ. Udine

A.D. 1291, ind. IV, die XIV intrante Marcio, presentibus Fratre Miro de Mediolano de Ordine Giravallis, Bernardo filio D. Martini de la Turre, Albirtino Plebano de Fuano, Vilano fratre Pitoze, Prividino hostiario Dni Patriarche Aquilegensis, Albertino Judice de Agello et Libanoro filio Valusii Becharie de Utino et aliis.

Rev.dus in Christo Pater ac Dominus Raymundus Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha pro se suisque successoribus et Aquilegensis Ecclesie nomine dedit atque cum quodam capucio iure livelli perpetualis et recti censu aquilegensis investivit Picardo barbitonsori et Albirtino bechario qui ~~unam peciam terre site~~ fuit de Mediolano, unam peciam terre site in burgo ..... ori Utini iuxta portam qua itur Glemonam versus orientem infra murum Comunis versus ~~Utini~~ de Utino et terram Federici sive heredum q. D. Andriottas de Castro Utini; ad faciendum et construendum Mazella seu Becarias pro carnibus in ipso loco vendendis. Que pecia terre est ampla in fruntera de quinque passibus Comunis et longa de passibus sex et uno brachio, pro quibus dicti Picardus et Albirtinus vel cui dederint, teneantur et debeant deinceps dare et solvere in festo nativitatis Domini ipsi

Dno Patriarche et suis successoribus pro livello dictarum becariarum quinque marchas denariorum aquilegensium et nihil aliud alicui, salvo tamen quod pro anno presenti dictum fictum solum pro rata solvere teneantur. Quam terram pro bechariis faciendis dedit eis ad habendum, tenendum, possidendum, dandum, donandum, vendendum et quidquid eis placuerit faciendum, salvo iure census predicti, sine contradictione dicti Dni Patriarche etc. tali pacto et condicione quod ipse D. Raymundus Patriarcha nec sui successores possint de cetero nec valeant infra fossata ville de Utino alium facere seu construi facere macellam seu becharias alias tempore aliquo, promittens dictus D. Raymundus Patriarcha per se suisque successoribus dictam investicionem, pacta et predicta omnia et singula firma habere et rata tenere nec contrafacere vel venire racione aliqua vel causa, sub pena centum marcharum den. aquil.lis monete minus solidos v parvorum, que tociens exigi possit ab ipso Dno Patriarcha et suis successoribus quociens fecerint contra predicta. Qua soluta etc. Nunciis tenute fuit Prividinus predictus.

Actum in Castro Utini in novo Patriarchali palatio, in Capella

1291, 15 Marzo. Cividale. I Signori Palamidesse e Vidussio di Varmo donano ai Signori Federico e Valter-Bertoldo loro fratelli, la loro parte del Castello di Pers, beni in S. Eliseo ed oltre Corno.

In Christi nomine amen. Anno nativitatis ejusdem millesimo ducentesimo nonagesimo primo, indictione quarta, die vero quintadecima intrante Martio, in Civitate Austrie, ~~in ...~~ D. Asquini de Varmo, presentibus Fratribus Baldassario et Mathia Ordinis Minorum, D. Johanne Longo, Stephano de Zeliaco, Blasio de Forgaria, Favono de Varmo Federico de G.. , Thomasinoque ... de Civitate et aliis.

Domini Palamides et Bilussius ~~fratres~~ filiique D. Asquini de Varmo per se suisque heredes irrevocabilis donationis nomine que dicitur inter vivos, dederunt et donaverunt Dominis Federico et Walteri Pertoldo fratribus suis, pro se suisque heredibus recipientibus omne jus omnemque actionem, quod et quam habere possent in Castro de Pers et omnibus ad eum spectantibus tam in Sancto Eliseo quam ultra Quarnum et omnibus aliis quibuscumque, quecumque et quocumque nomine censeantur, ita quod absque contraditione eorum suorumque heredum habeant, teneant et possideant, salvo iure hereditario si ipsi vel eorum alter decederet sine herede ab eis dependente, promittentes, corporali prestito iuramento, firmum habere et non contrafacere vel venire etc, sub pena dupli de quo questio moveretur etc. Datus fuit nuncius tenute dictus Stephanus de Zeliaco cum omni meliori modo etc.

Ex notis q. Antonii Civitatensis notarii

Da copia nella Colleg. Concina in S. Daniele Vol. XX. 6.

1291 18 aprile, Udine. Gastaldia di Manzano data

[illegible] a Vincenzo della Torre ?

Fineo Nasutti not. di Udine. Arch. not. Udine

A.D. 1291, ind. IV die xiii exeunte aprili, presentibus viris pro-
vidis Dnis Manfredo de la Turre Modoiciensi archipresbitero
modoiciensi, fratribus Ambrosio Preposito Curie Dni Patriar-
che, Petro Panetario, Guillelmo filio q. D. Gotfredi de la Turre,
Martino de la Turre et Prividino hostiario et aliis.

Rev. d.s in Christo Pater et D. Raymundus investivit Vincentium
de la Turre de Gastaldia sive Garicto Manzani a proximo
Beati Georii festo ad unum annum sub hac forma et con-
dicione, quod teneatur officium ipsius Gastaldie fideliter exer-
cere et nemini contra iusticiam exforcium aliquod facere
et si quis a sentencia lata coram ipso ad ipsum D. Patriarcham
duxerit appellari, quod ipsam appellacionem admittat et quod
mansus asentatos nec disantabit sed disantatos asentabit
et iura ipsius Dni Patriarche integraliter tenebit et obser-
vabit, plenarie iuxta posse suum ad Canipam ipsius
Dni Patriarche faciet ferri et portari et de hiis que per-
tinent ad suam Gastaldiam ipsi Dno Patriarche reddet racionem.
Que omnia et singula ibidem dictus Vincentius iuravit ad sancta
Dei evangelia firmiter observare et pro honoranciis dare
petit ipsi Dno Patriarche duodecim marchas denariorum.
Actum in patriarchali palatio Utini in Capella.

1291. 21 Aprile: Udine – [illegible] (della Torre) [illegible] di Udine [illegible] l'omicidio, fatta d. Patr. della [illegible]

6

Francesco Nasutti not. di Udine. [illegible]

Anno 1291 ind. IV, die x exeunte aprili, presentibus fratribus Ambrosio [illegible] Albertino [illegible] hostia-rius dni Patriarche et aliis.

[illegible] investivit Dno [illegible] excepto omicidio eo modo [illegible] forma [illegible] (2), hinc a proximo festo Beati Georii ad annum [illegible] fideliter exercere [illegible] pro hommagij [illegible] mediante festo [illegible] Marie de Augusto [illegible]

[illegible]

Actum Utini in [illegible], in camera dni Patriarche [illegible]

(1) Questo [illegible] della [illegible] Famiglia [illegible], come [illegible]

(2) Vedi [illegible] della [illegible] della Torre 1291. 18 aprile [illegible]

IV.

1291 – 21 Aprile – Udine. Il Patriarca Raimondo concede per un anno la Gastaldia di Udine, eccetto l'omicidio, ~~per un anno~~ ad Engelberto della Torre, per 50 marche ~~un anno~~ di denari. ~~Francesco Nasutti Canc.~~

Anno Domini MCCXCI. Indictione quarta, die X. exeunte Aprilis. Presentibus fratribus Ambrosio Preposito, et Petro de Ordine Humiliatorum, Albertino et Pividino Hostiariis D. Patriarche et aliis.

Reverendus in Christo Pater D. Raymundus Patriarcha investivit D. Engalbertum officium Gastaldie Utini, excepto omicidio, eo modo et forma qua habebat, a proximo festo S. Georii ad unum annum, et juravit fideliter exercere, et pro honorantiis dare stetit quinquaginta marchas, medias in festo B. Marie Virginis de Augusto et complimentum in subsequenti festo omnium Sanctorum.

Actum Utini in Palacio novo, in camera D. Patriarche.

[Orig. Francesco Nasutti Canc. patr. Bibl. Civ. Udine].

(~~Dal protocollo originale del Not. Francesco Nasutti di Udine Cancelliere Patriarcale. Bibl. Civ. di Udine.~~)

Alberto

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ratio [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

IV. 11

1291 — 2 Ottobre) Udine) _ Il Patriarca Raimondo dona proventi de' dazi agl' Uomini e terra d' Udine. 10

~~Privilegio accordato dal Patriarca Raimondo agli Udinesi~~

~~Francesco Nassutti Canc. &c.~~

In Christi nomine amen. Anno Domini MCCLXXXXI. Indictione quarta die secundo mensis Octobris. Presentibus viris providis D. D. Presbitero Vetro plebano Tricesimi, fratre Vetro Ordinis Humiliatorum, Magistro Gultizino de Pergamo Engelberto de la Turre Castaldione Terre Utini, Vetro de Utino, Francisco Zurunga de ipso loco, Pividino de Marlgana et Venturino de Modoeia et aliis.

Reverendus D. Pater Raymundus Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha cujus curam consideratio studiosa sollicitat ut singulorum suorum fidelium et presertim hominum Terre Utini qui specialius ipsius D. Patriarche favoris benevolentiam obtinent, promptitudine meritorum, status et conditio prospere amplientur. Attendens grata fidei et devotionis obsequia que predicti Utinenses communiter et divisim eidem D. Patriarche et Aquilegensi Ecclesie multipliciter hactenus impenderunt ac in posterum si dante Domino status Terre Utini ut speratur in augmento perseveraverit impendere poterunt potiora; consideransque quod incumbentibus prefatis Utinensibus multis et variis immo intollerabilibus quasi oneribus expensarum quas imminente guerrarum discrimine cum etiam aliis pro ipso D. Patriarcha et Aquilegensi Ecclesia diversimode incurrisse noscuntur Terra ipsa irrecuperabiliter de facili posset deficere in ejusdem D. Patriarche et Aquilegensis

Ecclesie non modicam lesionem nisi ad hoc diligens re=
medium apponatur, provida deliberatione ac exacta
diligentia per se suosque successores suo et Aquilegensis
Ecclesie nomine hominibus, consilio et Communi Terre
Utini concessit de certa scientia et gratia speciali et per
misit ut perpetuo datia de pane, vino, carnibus, capo
et oleo ac omnibus mercimoniis super quibus ipsis
eadem datia videbuntur imponenda tam in terra et
loco ac mercato quam in burgis suburbiis de Utino
imponere et exigere possint libere pro eorum libito
voluntatis. Super ipsis datiis pretii quantitatem po=
nere possint et valeant prout voluerint et eis
videbitur expedire. Quam quidem quantitatem augere
minuere et iterum in eodem statu reducere valeant
quotiescumque voluerint prout volent et si voluerint
ipsa datia dimittere possint ex toto quandocumque
placuerit eisdem ita quod cum provisione consilii Terre pre
dicte pecuniam que a predictis datiis exigi contigerit vel
haberi in utilitatem provisionis ac in necessitatem ur=
gentem hominum ac Terre de Utino predictorum con
verti debeat et expendi. Super quibus datiis idem D.
Patriarcha vel quivis officialis ejusdem se nullo modo intro
mittat et nihil habeat disponere seu aliqualiter ordina
re. hoc salvo quod in presentia Gastaldionis Utinensis qui
pro tempore fuerit pro D. Patriarcha de denariis datiorum
ipsorum fieri debeat ratiocinium annuatim.

Promisit quoque idem D. Patriarcha per se suosque suc
cessores hujusmodi concessionem et gratiam suo et pre
dicte Aquilegensis Ecclesie nomine perpetuo gratam,
ratam et firmam habere atque tenere, nec per se

vel interpositam personam ullo tempore dicere, facere vel venire ratione aliqua, sive causa.

In cujus rei testimonium ac etiam majus robur memoratus D. Patriarcha presens instrumentum per me Franciscum Notarium infrascriptum scribi jussit, et sui sigilli pendentis munimine roborari.

Actum in Castro Utini in Camera dicti D. Patriarche novi Palatii.

~~Et ego Nicolaus Imperiali auctoritate Notarius q.m D. Francisci Nasuti de Utino ex auctoritate et commissione mihi facta per Reverendum in Christo Patrem et D. D. Paganum Dei gratia et Apostolica gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcham prout in abreviaturis q.m dicti D. Francisci patris mei inveni presens instrumentum scripsi et fideliter in formam publicam redigendo.~~

Et ego Franciscus etc.

(Dal protocollo originale del Not. Francesco Nasutti di Udine Cancelliere Patriarcale, Bibl. Civ. di Udine)

11

Anno 1291.

11 Nov. Indizione IV. Treviso.

Pace tra Doge Pietro Gradenigo da una parte, Patriarca Raimondo d' Aquileja, Conte Alberto di Gorizia e Città di Trieste dall' altra.

(Pactorum Liber IV. Fol. N. 161).

In Christi nomine amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo nonagesimo primo, indictione quarta, die undecimo intrante Novembrio. Tarvisii sub logia egregii viri domini Gerardi de Camino civitatis, et districtus Tarvisii Capitanei generalis, praesentibus ipso domino Gerardo, ac nobilibus, et discretis viris dominis Wecelone filio eius canonico Aquilegiensi, Tybaldo de Brusatis Potestate Tarvisii, Gerardo Viteliano legum Doctore, Frederico de lingua de Vacha, et Bartholomaeo de Verariis iudicibus ambaxatoribus communis Paduae, Alberto Richo, et Rizo de Tarvisio Lambertino, et Scoto de Çoneglano, Odolrico de Mimilliano, et aliis pluribus ad hoc vocatis testibus, et rogatis.

Humani procurante generis inimico, qui suae calliditatis versutia, non solum gentem contra gentem, et regnum adversus regnum procurat insurgere, verum etiam interdum filios in necem animat genitorum,

Dudum inter inclytum dominum Petrum Gradonico Illustrem Venetiarum, Dalmatiae, atque Chroatiae Ducem, dominum quartae partis, et dimidiae totius Imperii Romaniae, et commune Venetiarum ex parte una, et Reverendum in Christo Patrem dominum Raymundum Sanctae sedis Aquilegiensis Patriarcham, et magnificum dominum Albertum Goritiae Comitem, et commune, et homines Tergesti ex altera subortis discordiis, quaestionibus suscitatis, immo et guerra saevissima in miserabiles strages hominum, locorum desolationes, rerum dispendia et animarum invalescente pericula. Nobilis vir dominus Lambertinus de Frescobaldis Potestas, Antiani, consilium, et commune Paduae amicae sinceritatis affectu utriusque partis quietem zelantes, et comoda, nobiles, et discretos viros dominos Gerardum Vitellianum Doctorem legum, Fredericum de lingua de Vacha, Bartholomaeum de Verariis iudices, et Nicolaum de strepatis cives Paduae ambaxatores suos pro tractanda inter partes pace, ac concordia destinarunt. Quibus una cum egregio, ac potenti viro domino Gerardo de Camino Civitatis, et districtus Tarvisii Capitaneo Generali assumentibus tractatum huiusmodi, ipsorum tandem operoso studio Regis pacifici favente clementia nobiles viri domini Thomas Quirino, Petrus Basegio, Petrus Geno, et Rugerius Mauroceno syndici, et procuratores praedictorum domini Ducis, et communis Venetiarum ad infrascripta facienda plenum habentes mandatum, pro ut in instrumento publico sub anno Dominicae Incarnationis millesimo ducentesimo

nonagesimo primo, Indictione quinta die decimo quarto intrante Octobrio. Venetiis in Ducali Palatio per Marcum Sibotto notarium, et Ducalis aulae Venetiarum scribam inde confecto, et ipsius domini Ducis bulla plumbea pendenti munito plenius continetur ex parte una, et discreti viri domini Bernardus Decanus civitatensis, Jacobus Ottonelli canonicus Aquilegiensis, et vir nobilis dominus Nicolaus de Butrerio procuratores, et syndici dicti domini Patriarchae plenum ad subscripta mandatum habentes pro ut continetur in publico instrumento per me Walterum notarium infrascriptum sub anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo primo, indictione quarta, die secunda intrante Octobri in castro Vtini in Patriarchali Palatio exinde confecto, et ipsius Domini Patriarchae pendenti sigillo munito, quorum procuratorio nomine Venerabiles viri domini R. Decanus, et Capitulum Aquilegiensis Ecclesiae suum praebuerunt consensum, pro ut per eorum patentes litteras datas Aquilegiae sub anno, et Indictione proxime suprascriptis die tertio intrante Octubri, et munitas pendenti sigillo ipsius Capituli plene patet, ac discretus vir dominus Ottolinus de Justinopoli procuratores, et syndici domini Comitis memorati habens ad ea, quae continentur inferius plenariam potestatem, pro ut in instrumento publico per Omnebonum notarium sub proximo dictis anno, et indictione, die octavo intrante Novembri in Venzono in via publica ante domum Nicolai confecto exinde, et ipsius Comitis sigillo pendenti munito plenius continetur: nec non discreti viri domini Matthaeus Baiardus, et Zufredus de Aurelia procuratores, et syndici praedictorum communis, et hominum de Tergesto habentes ad contenta inferius plenariam potestatem pro ut continetur in instrumento publico confecto exinde per Henricum notarium sub anno, et indictione praedictis die ultimo Septembris Tergesti in Palatio communis ex altera parte procuratorio, et syndicario nomine omnium praedictorum, quorum syndici, et procuratores existunt pro ipsis, et omnibus, et singulis subiectis fidelibus, fautoribus, et coadiutoribus eorumdem sibi invicem de omnibus iniuriis, offensionibus, et dampnis tam realibus, quam personalibus illatis hinc inde finem, et remissionem plenariam, salvis, quae continentur inferius facientes ad talem inter se pacem, et concordiam devenerunt, pro ut seriatim inferius annotatur.

In primis siquidem, quod super quaestionibus, controversiis, et discordiis, quae sunt, et esse possunt inter Venerabilem Patrem dominum Raymundum Patriarcham, et Ecclesiam Aquilegiensem ex una parte, et dominum Ducem, et commune Venetiarum ex altera super iurisdictione, et iuribus totius Provinciae Ystriae compromittatur in sanctissimum Patrem dominum Nicholaum Papam Quartum, ita quod cognoscatur, et simul, et semel diffiniatur per dictum dominum Papam tam de proprietate, quam de possessione dictae iurisdictionis, et aliorum dictorum iurium per arbitrationem, per arbitrium, per rationem, laudationem, ordinationem, et amicabilem compositionem alte, et basse, sicut ei videbitur sub poena mille marcharum auri, medietas cuius penae cedat Romanae Ecclesiae, et alia medietas cedat parti servanti praedicta. Sed si dominus Papa non diffiniret, nihilominus sit pax, et treugua inter partes donec creetur alius Papa, et post per sex menses, et tantum plus, quantum placuerit partibus. Si qua vero partium ex tunc eam nollet forsitan observare, teneatur denuntiare alteri per tres menses antequam illam infringat se nolle illam servare sub simili poena, quae cedat, ut supra; et elapso dicto termino trium mensium neutra partium teneatur ad Sacramentum, nec ad poenas.

Item super restitutione, seu satisfactione mercationum, et rerum mobilium acceptarum, et intromissarum, seu impeditarum ante pacem factam per dominum..... Episcopum Concordiensem compromittatur per supradictas partes in venerabiles Patres dominos..... Castellanum et...... Paduae Episcopos, per quos cognoscatur, et diffiniatur per Sacramentum de plano sine strepitu iudiciorum infra quindecim dies post quam convenerint. Et debeant convenire infra quindecim dies postquam pax fuerit publicata. Et si rite processum est per sapientes de Venetiis iuxta tenorem pacis praedictae debeat fieri restitutio, et satisfactio secundum tenorem sententiarum datarum per sapientes praedictos in tribus annis proxime secuturis ab huiusmodi cognitione, et diffinitione factis

per supradictos Castellanum, et Paduanum Episcopos. Videlicet de tertia parte quolibet anno. S vero non rite processum foret secundum formam pacis praedictae praedicti Episcopi debeant cognoscere, et diffinire per Sacramentum de plano, et sine strepitu iuditiorum de restitutione, et satisfactione supradictis, tamquam arbitri, arbitratores, et amicabiles compositores infra unum mensem ex tunc immediate sequentem. Et si infra praedictos quindecim dies non cognoscerent, vel infra dictum mensem aliqua superveniente causa non diffinirent, dominus Dux Venetiarum possit elligere tres Sapientes de Venetiis, qui cognoscant, et diffiniant de restitutione, et satisfactione praedictis, secundum formam pacis, et pactorum hactenus initorum per dominum Episcopum Concordiae. Et hoc fiat sub poena mille marcharum argenti, quae cedat, ut supra.

Item, quod pacta inita inter dominum Gregorium olim Electum Aquilegiensem ex parte una, et dominum Raynerium Geno tunc Ducem, et commune Venetiarum ex altera, et confirmatio, et approbatio cum quibusdam additionibus factis inter dominum Raimundum Patriarcham ex una parte, et dominum Laurentium Teupulo Ducem, et commune Venetiarum ex altera et pax, et pacta facta inter dominum Raymundum Patriarcham, et Ecclesiam Aquilegiensem ex una parte, et dominum Joannem Dandulo Ducem, et commune Venetiarum ex altera, quo ad pacem, et pacta praedicta cum conditionibus appositis in eisdem firma permaneant, et poenitus observentur sub poena duorum millium marcharum argenti, quae simili modo cedat.

Item quod Burgus Muglae debeat dimitti hominibus dicti burgi destructis muris, et fortiliciis factis a parte maris, et extractis, et destructis purpuraliis et aliis fortiliciis factis in mari ab initio primae guerrae usque huc, et tunc relaxentur libere confinati homines dicti burgi dummodo indulgeatur hominibus dicti Burgi, et fiat remissio per dominum Patriarcham de eo, quod se dederunt domino Duci, et fuerunt cum eo in praesenti guerra salvis pactis, et fidelitate, in quibus homines dicti Burgi tenentur domino Duci, et communi Venetiarum, et salvo omni iure Aquilegiensis Ecclesiae.

Ita etiam, quod si forte homines praedicti noluerint intendere, et obedire ipsi domino Patriarchae non teneat Indulgentia, et remissio supradicta, nec dominus Dux, et commune Venetiarum dabunt eis consilium, auxilium, vel favorem publice, vel occulte sub poena mille marcharum argenti, quae cedat ut supra. Castrum vero Muglae reddatur domino Patriarchae sicut ipsum est acceptato compromisso per dominum Papam praedictum, et salvis pactis, et fidelitate, in quibus homines dicti Castri tenentur domino Duci, et communi Venetiarum, dummodo, indulgeatur hominibus dicti Castri, et fiat remissio, ut dictum est supra. Salvis pactis et fidelitate in quibus homines dicti Castri tenentur domino Duci, et communi Venetiarum, et salvo omni iure Aquilegiensis Ecclesiae. Et relaxentur libere a confinibus confinati homines dicti Castri. Ita quod si forte homines eiusdem castri noluerint intendere ipsi domino Patriarchae Indulgentia, et remissio supradicta non teneat. Nec dominus Dux commune, et homines Venetiarum dent eis auxilium, Consilium, vel favorem publice, vel occulte sub poena mille marcharum argenti, quae cedat ut supra.

Item quod hominibus de Tergesto, qui dederunt domino Duci, et communi Venetiarum castrum Mucho reductis per pacem in Tergestum et super bonis eorum cum ea securitate, quae videbitur dominis Episcopis supradictis, et destructis purpuraliis et aliis fortiliciis Tergesti, sicut continetur in Capitulo Burgi Muglae restitui debeant dictum Castrum per dominum Ducem, et commune Venetiarum praedictis de Tergesto, qui illud dederunt. Et per ipsos restitui debeat domino Episcopo, et Ecclesiae Tergesti, quod si forte nollent, dominus Dux non intromittet se de ipsis, nec per ipsum, nec per commune, aut homines Venetiarum eis praestabilitur Consilium, auxilium vel favorem publice, vel occulte. Nec etiam debent redire in Tergesto, nec super bonis eorum. Sub poena mille marcharum argenti, quae cedat ut supra.

Item quod dominus Patriarcha personaliter iurabit praesentem pacem et concordiam observare, et facere observari Dominus vero Dux promittet.

Item quod utriusque partis exbanniti, et eiecti, seu qui motu proprio exiverunt tam de Justinopoli, quam de aliis locis debeant redire ad possessiones suas, sicut ipsae possessiones sunt, scilicet in statu, in quo sunt. Ita quod per procuratores suos, et familias possint eas tenere et habere, ac eis frui, postquam ipsi exbanniti, vel eiecti, et qui motu proprio exiverunt, venerint ad dominum Ducem, et fecerint ei honorem debitum iurando stare mandatis ipsius Domini Ducis sicut domini sui, quod intelligitur de exbannitis, et eiectis, et motu proprio exeuntibus, qui ante guerram habitam cum domino Patriarcha iurabant domino Duci. Illi vero exbanniti, et alii eiecti, non venirent infra unum mensem, et non iurarent stare praeceptis domini Ducis, vel recederent a praeceptis ipsius non recipiantur, nec permittantur stare in Tergesto, vel eius districtu, nec in Istria, nec super Carsium, nec a monte Falcone versus Istriam sub poena quingentarum marcarum argenti, quae cedat ut supra.

Item quod postquam pax clamata fuerit, si qui recederent de terris, quas dominus Dux, et commune Venetiarum tenent in Istria, dominus Patriarcha non recipiet eos, nec permittet stare in districto suo. Et e converso fiat per dominum Ducem, et commune Venetiarum domino Patriarchae, si qui recederint de terris, quas tenet in Istria, sub poena quingentarum marcharum argenti, quae simili modo cedat ut supra.

Item quod Pons factus apud Belforte non protendatur aliquo tempore, item quod attingat terram domini Patriarchae, vel comitis Goritiae per decem passus sub poena quingentarum marcharum argenti, quae simili modo cedat.

Item, quod carcerati occasione huius guerrae quincumque sint, et undecumque sint, sive de Justinopoli, sive aliunde libere relaxentur hincinde destructis muris, et extractis, et destructis purpuraliis Tergesti, et aliis fortiliciis, sicut dictum est in capitulo Burgi Muglae. Et non intelligatur de exbannitis per dominum Ducem.

Item quod pax praesens servetur per partes, et sit firma pro ipsis, et pro omnibus, et singulis fidelibus habitatoribus, subiectis, et fautoribus earumdem quicumque, et undecumque sint secundum conditiones praescriptas, et infrascriptas. Non intelligatur de Venetis exbannitis per Dominum Ducem. Nec intelligantur Veneti, qui fuerunt incolae alicuius alterius terrae decem annis, seu amplius, nec sint amplius Veneti sub poena quatuor millium marcharum argenti, quae cedat ut supra.

Item si quae terrarum, quas dominus Dux, et commune Venetiarum tenent in Istria rebellaret, quod altera pars non debeat eam recipere, nec dare auxilium, consilium, vel favorem publice, vel occulte. Et e converso fiat per dominum Ducem, et Venetos, si qua terrarum, quas dominus Patriarcha tenet in Istria rebellaret sub poena quatuor millium marcharum argenti, quae cedat ut supra. Et nihilominus pars altera procurabit bona fide, quod terra rebellans restituatur illi parti, in cuius praeiudicium rebellaret. Et si domino Duci, et communi Venetiarum placuerit habere de gente domini Patriarchae ad recuperationem dictae terrae rebellantis, dominus Patriarcha teneatur dare de gente sua ad expensas communis Venetiarum. Et e converso fiat per dominum Ducem domino Patriarchae. Et si dicta terra rebellans venerit ad manus alterius partis, sive in ipsius fortiam, seu potestatem teneatur ipsa pars eam restituere illi parti, in cuius praeiudicium rebellasset, sub simili poena, quae cedat ut supra.

Item, quod si commune, et homines Tergesti non observarent praesentem pacem, et concordiam, dominus Patriarcha, et fautores, et sequaces eius non iuvabunt eos, nec dabunt eis auxilium, consilium, vel favorem publice, vel occulte, sub poena quatuor millium marcharum argenti, quae cedat, ut supra.

Item quod clamata, sive publicata pace omnia ligna currentia de Foroiulio debeant vendi domino Duci, et communi Venetiarum pro pretio competenti. Et si qui nollent vendere ligna sua, debeant illa deponere in commendaria apud dominum......... Episcopum concordiae usque

ad diffinitionem sententiae. Et facta dicta diffinitione, illa ligna, quae non forent vendita vendantur domino Duci, et communi Venetiarum pro pretio competenti, sub poena quingentarum marcharum argenti, quae cedat, ut supra. Sed si non diffiniretur aliqua de causa superveniente, dicta ligna, quae forent in commendaria, ut dictum est, restituantur illis, quorum fuerint.

Item quod Bulleae et duo castella facto, et acceptato compromisso per dictum dominum Papam restituantur illis de Bulleis, et de duobus castellis, dummodo indulgeatur hominibus dictorum locorum, et fiat remissio de eo, quod se dederunt domino Duci, et fuerunt cum eo, in praesenti guerra sub poena quingentarum marcharum argenti, quae cedat ut supra.

Item facto, et acceptato compromisso, ut dictum est, reddatur castrum Veneris, sicut ipsum est cum tali conditione, quod aliqua fortilitia non fiant in eo, nisi primo diffinitum fuerit per dictum dominum Papam de his, de quibus fuerit compromissum in eo, sub poena quingentarum marcharum argenti, quae cedat ut supra.

Item quod commune, et homines Tergesti debeant observare pacem, et pacta factam, et facta per dominum Episcopum Concordiae inter dominum Ducem, et commune Venetiarum ex una parte, et ipsis ex altera, salva fidelitate domini Ducis, et Venetiarum, et salvis pactis, quae habent cum domino Duce, et communi Venetiarum, sub poenis contentis in pace, et pactis praedictis. Et praesentem pacem, et concordiam sub poena mille marcharum argenti, quae totiens committatur, quotiens contravenerint, et cedat ut supra.

Item, quod commune, et homines Tergesti destruent, et tollent omnes muros et fortilitias Tergesti factos, et factas ex parte maris, seu versus mare ab initio primae guerrae usque huc. Purpuralias, etiam, et fortilitias factas in mari ab initio dictae primae guerrae hucusque destruent, et tollent, et nullo tempore praedictas purpuralias, et fortilitias reaedificabunt, nec facient alias fortilicias ibi circa. Muri vero possint refici a quindecim annis ultra.

Item quod non compromittatur de restitutione, seu satisfactione rerum mobilium acceptarum, intromissarum, seu impeditarum per illos de Tergesto Venetis habitatoribus fidelibus, et subiectis domini Ducis, et communis Venetiarum, potius fiat restitutio, et satisfactio de ipsis rebus secundum, quod sententiatum est per sapientes de Venetiis in quatuor annis proxime secuturis, videlicet de quarta parte quolibet anno.

Item quod exbanniti, et eiecti, seu qui motu proprio exiverunt tam de Justinopoli, quam de aliis locis, qui non venirent infra unum mensem, et non iurarent stare praeceptis domini Ducis, vel recederent a praeceptis ipsius non recipiantur, nec permittantur stare in Tergesto, nec in eius districtu sub poena quingentarum marcharum argenti, quae cedat ut supra.

Item quod postquam proclamata, et publicata fuerit pax si qui recederint de terris, quas tenent dominus Dux, et commune Venetiarum in Istria, commune Tergesti non recipiet eos, nec permittet stare in suo districtu sub poena quingentarum marcharum argentarum, quae cedat ut supra.

Item quod per commune, et homines Tergesti transmittantur viginti quatuor homines de Tergesto, quos dominus Dux cum suo consilio duxerit nominandos ad praesentiam eius infra quindecim dies postquam receperint litteras domini Ducis iuraturi praecepta ipsius domini Ducis ad bandum et confines Paduam, Vicentiam, vel Tervisium ubi placuerit domino Duci, et ad standum tribus mensibus. Et est sciendum quod debent venire Mestre omnes simul, et inde ad praesentiam domini Ducis in quatuor vicibus, scilicet sex simul quolibet vice.

Item, quod clamata, sive publicata pace omnia ligna currentia de Tergesto debeant vendi domino Duci, et communi Venetiarum pro pretio competenti. Et si qui nollent vendere ligna sua debeant illa ponere in commendaria apud dominum....... Episcopum Concordiae, usque ad diffinitivam sententiam. Et facta dicta diffinitione, ligna illa, quae non forent vendita vendantur domino Duci, et communi Venetiarum pro pretio competenti, sub poena quingentarum marcharum

argenti, quae cedat ut supra. Sed si non diffiniretur aliqua supervenienti causa, dicta ligna, quae forent in commendaria, ut dictum est restituantur illis, quorum fuerint.

Item quod pax, et pacta facta inter dominum Ducem, et commune Venetiarum ex una parte, et dominum comitem Goritiae ex altera penitus observentur sub poena mille marcharum argenti, pro quolibet capitulo, quae cedat, ut supra.

Item quod si commune et homines Tergesti non observarent praesentem pacem, et concordiam, dominus Comes, et sequaces, et fautores eius, non iuvabunt eos, nec dabunt eis consilium, auxilium, vel favorem publice vel occulte sub poena quatuor millium marcharum argenti, quae cedat ut supra.

Item quod exbanniti, et eiecti, seu qui motu proprio exiverunt tam de Justinopoli, quam de aliis locis, qui non venirent infra unum mensem, et non iurarent praeceptis domini Ducis stare, vel recederent a praeceptis ipsius, non recipiantur, nec permittantur stare in districtu domini Comitis Goritiae, videlicet a Montefalcone versus Istriam, nec in Istria, nec super Carseum sub poena quingentarum marcharum argenti, quae cedat, ut supra.

Item quod postquam proclamata, et publicata fuerit pax, si qui recederent de terris, quas dominus Dux, et Commune Venetiarum tenent in Istria, dominus comes Goritiae non recipiet eos, nec permittet stare in suo districtu. Et e converso fiet per dominum Ducem, et Commune Venetiarum domino Comiti, si qui recederent de terris, quas ipse, ac sequaces eius tenent in Istria sub poena quingentarum marcharum argenti, quae cedat, ut supra. Quae omnia, et singula suprascripta omnes praefati procuratores, et syndici procuratorio, et syndicario nomine omnium praedictorum, quorum syndici, et procuratores existunt sibi invicem hinc, et inde stipulatione solempni, sub poenis praescriptis, prout in singulis capitulis scriptae sunt promiserunt firmiter attendere, ac inviolabiliter observare, et attendi, et observari facere per suos, et non contra facere, vel venire ratione aliqua, dolo, ingenio, sive causa cum obligatione bonorum praedictorum omnium, quorum syndici, et procuratores existunt.

Ego *Donatus Lambardus* Imperiali auctoritate notarius publicus, et Ducatus Venetiarum Scriba praedictis omnibus interfui, et rogatus me subscripsi.

Ego *Walterius* Civitatensis Apostolica, et imperiali auctoritate notarius praedictis interfui, et rogatus scripsi.

Ego *Henricus* Imperiali auctoritate notarius his interfui, et rogatus me subscripsi.

Tipografia del Lloyd Austriaco.

1291, 30 decembre. Cividale: Il Decano di Cividale permette di piantare viti nel Cimitero di Galliano a vantaggio della Chiesa di detto luogo.

12

A. D. MCCLXXXXI. Ind. IV. die penultimo Decembris in Civitate Austria in choro maioris Ecclesie Civitatensis. Presentibus dominis Hermanno Zopetti, Odorlico de Ragonia, Jacobo Ottonelli; Conrado plebano sancti Viti, magistro Juliano testibus et aliis.

Cum Bossus de Vado et Martinucius eius filius constituti in presencia D. Bernardi Decani Civitatensis et dictorum Canonicorum pro se et vicinis Ecclesie sancti Stephani de Gallano quod dicti Domini Decanus et Canonici facerent eis gratiam quod dicti vicini possent implantare vites in cimiterio eiusdem Ecclesie sancti Stephani, prefati domini Decanus et Canonici responderunt dictis Bosso et Martinucio quod bene faciebant eis et dictis vicinis dictam gratiam ista conditione quod fructus sive utilitas ipsarum vitium cederet in utilitatem dicte Ecclesie sancti Stephani ac non vicinorum, de quo dicti Bossus et Martinucius fuerunt contenti.

ibidem.

Ego Johannes de Civitate imperiali auctoritate Notarius interfui et rogatus scripsi.

Capit. di Cividale. Vol. VIII. perg. 121.

[illegible]

[illegible]

124[illegible]

124[illegible]

124[illegible]

[illegible]

~~Giuliano Sandoro de~~ di Cividale

1292. 1 gennajo. Cividale Emancipazione di
D. Giuliano di Cavallico [illegible]

[illegible] Arch. not. Udine. (Gio. Rosso)

A. D. 1292 ind. [illegible]

Vedi altri 1292 1293 1295

V. [illegible] (anonimo) [illegible] di Cividale [illegible] di Cavalico che non [illegible] [illegible]

Ecco

il II Doc. 4 maggio 1293, ricorda Giuliano [illegible] di Cividale e Giovanni di lui fratello. Questo Giuliano è lo stesso della [illegible] di Cividale.

cum Dominus Julianus presbiter mansionarius Eccl. Civitatensis filius
Utussii de Cavalico petivisset ab eodem suo patre emancipari et sepa-
rari a matre et fratribus suis et renunciasset ex tunc omnibus bonis et
iuribus ad ipsum pertinentibus tunc et vel in posterum iure here-
ditario tam paterno quam materno in manibus dicti sui patris. Idem
Utussius ex tunc pro se et uxore sua et aliis suis filiis ipsorumque here-
dibus emancipavit dictum D. Julianum a se et patria potestate
cum omnibus bonis que idem D. Julianus acquisierat vel in posterum
acquirere posset, ita quod de ipsis tamquam emancipatus et sui iuris
possit de dictis bonis acquisitis et in posterum acquirendis suam facere
voluntatem et in iudicio et extra facere et exercere omnia et singula
que quilibet homo sui iuris facere potest. Postquam predictus Bertol-
dus frater dicti D. Juliani fecit eidem D. Juliano pro se et heredibus suis
finem et remissionem de omnibusque dictus D. Julianus acquisierat et
acquisiturus erat ita quod ex tunc de illis sine impedimento et

~~E Giuliano Cantore di~~ Cividale

1292. 1 gennajo. Cividale Emancipazione di D. Giuliano di Cavalico ... mansionario ...

13-15

A.D. 1292, ind. V, die primo januarij, in Civitate, in domo Magistri Juliani mansionarij Maioris Ecl. Civitatensis, presentibus prefato M.o Juliano, Juvano presbitero, Johanne not. filio Ricardi, Andrea Carnello de Civitate, Nicolao filio Bonacursii speciarii Civitatensis et aliis.

Cum Dominus Julianus presbiter mansionarius Ecl. Civitatensis filius Utussii de Covalico petivisset ab eodem suo patre emancipari et separari a matre et fratribus suis et renunciasset ex tunc omnibus bonis et iuribus ad ipsum pertinentibus tunc et vel in posterum iure hereditario tam paterno quam materno in manibus dicti sui patris. Idem Utussius ex tunc pro se et uxore sua et aliis suis filiis ipsorumque heredibus emancipavit dictum D. Julianum a se et patrie potestate cum omnibus bonis que idem D. Julianus aquisierat vel in posterum aquirere posset, ita quod de ipsis tanquam emancipatus et sui iuris possit de dictis bonis aquisitis et in posterum aquirendis suam facere voluntatem et in iudicio et extra facere et exercere omnia et singula que quilibet homo sui iuris facere potest. Postquam predictus Bertoldus frater dicti D. Juliani fecit eidem D. Juliano pro se et heredibus suis finem et remissionem de omnibus que dictus D. Julianus aquisierat et aquisiturus erat ita quod ex tunc de illis sine impedimento et

contradictione eiusdem Bertoldi et suorum heredum inde suam valeat facere voluntatem et idem D. Julianus per se et heredibus suis fecit dicto Bertoldo per se et heredibus suis in finem et remissionem de omnibus et singulis per eum aquisitis et aquirendis, habitis et habendis pro omni iure hereditario tam paterno quam materno ita quod dictus Bertoldus ex tunc de illis sine impedimento et contradictione dicti D. Juliani et eius heredum inde suam valeat facere voluntatem.

~~Giuliano canonico~~ di Cividale

14

1293. 9. maggio. Cividale. Giuliano Canonico di Cividale nomina Procuratori a chiedere al Capitolo la prima prebenda vacante.

Già di Cividale nel Arch. not. Udine. (Ser Rodolfo)

A. D. 1293, ind. VI. die IX intrante mayo, in Civitate in domo D. Juliani infrascripti; presentibus D. Warnero Canon. Civit., Johanne Pellipario Civitatense, Syurido pistore et aliis.

Discretus vir D. Julianus Canonicus Civitatensis Ecclesie fecit constituit et ordinavit Mag. Julianum Thesaurarium eiusdem Ecclesie et Johannem fratrem ipsius Domini presentes [illegible] suos certos nuncios et procuratores quemlibet eorum in solidum ita quod non sit potior conditio occupantis ad petendum et recipiendum nomine suo Prebendam Canonicatus Ecl. Civitatensis sibi debitam quam primo vacare contingerit in Ecclesia memorata a Ven.bus viris DD. Decano et Capitulo dicte Ecclesie et a quocumque peti debet et potest et ad proponendum et defendum de iure suo, protestandum et appellandum si fuerit oportunum et ad omnia et singula faciendum que in predictis et circa predicta fuerint opportuna, promittens ratum et firmum habere et tenere quicquid per dictos procuratores et quemlibet eorum actum seu procuratum fuerit in predictis. —

NB: D. Giuliano il Tesoriere è il noto scrittore della Cronaca di Cividale.

1295 [illegible]
di Cavalico canonico di Cividale

15

[Gio. di Cividale not. Arch. not. Udine. (Gio. Pietro?)]

A.D. 1295, ind. 8, die xi intrante januario, in Civitate, in Capitulo Maioris Ecclesie S. Marie Civitatensis, presentibus DD. Warnero Canonico, Presb. Johanne Mansionario Civitatense, Presb. Johanne filio q. Wochini (?), Presb. Petro Custode eiusdem Ecclesie, Presb. Alberto, Presb. Matthia filio Stoyse (?), presb. Jacobo filio olim Pagonis, Andrea dicto Carnello Civitatem commorante et aliis.

Dnus Julianus qui fuit de Cavalico Canonicus Civitatensis sanus mente et corpore nomine codicillorum seu nomine cuiuslibet ultime voluntatis Maiori Ecclesie presenti (?) et eius Capitulo legavit et dimisit redditus et proventus sue prebende Civitatensis primi anni post eius decessum itaquod post eius decessum dicti redditus et proventus per dictum Capitulum colligi et vendi debeant sicut melius poterint et si dicti redditus usque ad summam centum librarum veronensium non ascenderent, voluit et ordinavit quod cum aliis suis bonis suppleatur in tanto in quanto perveniant (?) cum dictis redditibus usque ad dictam summam centum librarum, cum quibus emi debeant redditus prefate Ecclesie et eius Capitulo qui annuatim distribuantur in ipsius Dni Juliani anniversario inter Dominos Canonicos, mansionarios, presbiteros, diaconos et subdiaconos

eundem Dalesse qui divinis interfuerint more: volo
et hoc voluit esse nam ultimam voluntatem ita quod si n
possit valere etc =

Anno 1292, 10 Febr Trieste

Die X Febr., Indict. V. Tergeste.

Le Monache della Cella di Cividale danno in locazione una loro terra sita in Trieste nella contrada esterna di S. Pietro.

(Archivio Capitolare).

In nomine Dei eterni. Anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, indictione quinta, die decimo intrante februario. Actum tergeste in foro in presencia subscriptorum Magistro Leonardo barberio donco de constantino. Wodolrico muglisano et aliis.

Petrus quondam Radulfi civis terg. procurator et sindicus dominarum celle et monasterii sancte clare de civitate Forojulii mihi notario asseruit pro se suosque successores nomine et vice dictarum dominarum et monasterii seu celle dedit et locavit unam peciam tere bareti vineate et non vineate Jacobo filio Sabbadini........ de foroiulio civi terg. suisque heredibus ad laborandum pastinandum et extrahendum et wineandum ad medietatem usque ad proximos quatuor annos venturos et quoad dividendum............. posita in contrata sancti petri in districtu tergesti. Cujus hi sunt confines a parte superiori possidet petrus .... ab una parte possidet fraternitas sancti petri, et de subtus est via publica vel alii si qui fuerint confines cum omnibus et pertinenciis sibi. Quam vero terram promisit et debet dictus Jacobus per se suosque heredes dicto petro suisque successoribus bene pastinare, extrahere et vineare dictam terram secundum usum ter. usque ad dictum terminum, sub pena perdendi partem suam et unam marcham bonorum denariorum pene nomine cum obligatione omnium suorum bonorum presentium et futurorum. Et dictus petrus procurator et sindicus dictarum dominarum dicte celle et monasterii nomine quo inter........ per se suosque successores promisit dicto Jacobo suisque heredibus dictam locationem perpetuo ratam et firmam habere et tenere et dictam terram semper legitime defendere et warentare, ab omni homine conturbante et non contrafacere vel .... aliqua ratione neque modo sive causa sub dicta pena cum obbligatione omnium bonorum dictarum dominarum celle et monasterii predicti presentium et futurorum. Quibus solutis vel non pres. instrumentum nichilominus suam semper obtineat firmitatem.

Ego *Martius* Imperiali auctoritate notarius predictis omnibus interfui et rogatus subscripsi.

K.

Tipografia del Lloyd Austriaco.

1292. 11 febbrajo. Cividale. L'Abbate di Rosazzo paga 20 marche di den. di sua parte della Colletta di 600 marche imposta al Clero Aquilejese.

(Ex [illegible] Archiv. Not. Utini. [illegible])

A. D. 1292, ind. V, die XI intrante februario, in Civitate, in domo infrascripti Decani, presentibus Martino monaco, [illegible] familia dicti D. Decani, Benedicto [illegible] Civitatense et aliis

M.r Julianus Thesaurarius maioris Eccl. Civitatensis fuit confessus et contentus de nomine et vice Rev.di Patris D. Patriarche Aquilegensis recepisse a Dno Bernardo Decano Civitatense dante et solvente nomine D. Abbatis et Conventus Monasterii Rosacensis viginti marchas denariorum aquilegensium de collecta sexcentarum marcharum denariorum imposita Clero Civitatensi et Aquilegensis Diocesis

1292. 11 Feb. Cividale. L'Abbate di Beligna [illegible] paga 14 marche di den: per la sua parte di Colletta. — [illegible]

Item eodem die et loco et testibus prescriptis. M.r Julianus Thesaurarius maioris Ecclesie Civitatensis fuit confessus et contentus de nomine et vice Rev.di Patris D. Raymundi Patriarche Aquilegensis recepisse ac habuisse a D. Bernardo Decano Civitatense quatuordecim marchas denariorum computatis duabus pelvibus argenteis pro duodecim marchis in dictis XIV marchis, dante et solvente pro D. Suarzatto Abbate Bellinicensi de collecta sexcentarum marcharum persolvenda a Clero Civitatensi et Aquilegensis Diocesis. —

18

1292. 27 febbr. Cividale. Nicolò de Portis can. Cividalese [illegible] della colletta imposta alla sua Pieve [illegible] si protesta a pagar l'altra quando il Patriarca [illegible] a dare a Roma.

Gio. di Cividale not. Arch. not. Udine (Giustoffo).

A. D. 1292, ind. V, die penultimo februarij, in Civitate, in maiori Ecclesia canonica, presentibus D. Bonatto Can. Civit., Lippo de Aquilegia, Gampretto de tagedeis et aliis.

D. Nicolaus de Portis Canonicus Civitatensis obtulit M.o Juliano The=saurario eiusdem Ecclesie tres marchas denariorum de sex marchis de collecta imposita Plebi sue, dicens et protestans quod sibi non preiudicaret quod non daret omnes sex marchas et quum D. Patriarcha iret ad Curiam Romanam paratus erat sibi dare alias tres marchas. Cui M.r Julianus respondit dicens quod illud quod sibi D. Nicolaus de dicta collecta daret acceperat: appellavit dictus D. Nicolaus [illegible]. =

✠

In nomine Domini Amen. Anno Dñi Millesimo Ducentesimo Nonagesimosecundo, Indictione .V.ª Die .X.ª exeunte Martio (Millo. CCLXXXXII°)

In Portugruario in Circulutu ante Stationem Nicolai q.dm Sucuri Presentibus Dnis Odorico de Fagania qui moratur in Cordenado, Philippo de Laurenzaga, Peterzolo Filio Dñi Philippi de Mare, Nicolao supradicto, Desiderato Filio q.dm Hendrici Barberij de Portugruario, et alijs. Precio Librarum Sexdecim (XVI) Denariorum Ver. Parvor. quos Walteralia de Meduno

... et recepisse et plenā solutionē

... plenam solutionē habere –

... Empori huius contractus, et omni

... et venditorem, atq. investitura =

... consuetudinē Terrę Fori Iulij, et

... Sedimine iacente in Villa Corde=

... to, Ita quod amodo dictus Dñs

1292. – 10 Marzo. Portogruaro – Istrumento di compra di D. Terotto di Sbrajavacca di un sedime ovvero Cortivo con le terre annesse al medesimo spettanti nella Villa di Cordovado in ragione di feudo retto e legale per £ 16 di den. veneziani da D.o Walteralio di Meduno.

Notajo Giovanni Mantovano.

Copia autenticata dal Not. Franco Caimo 1675.

19

Terzottus, et eius Heredes habeant, et teneant, atq. possideant dictū Sedimē cum Terris pertinentib. ad ipsum Sedimē per rectū, et Legale Feudū secundū usum, et Consuetudinē Terrę Fori Iulij, et Episcopatus Concordiensis, et modo omnē suam utilitatem, et voluntatē faciant una cum accessu et ingressu introitu, et exitu, superio= =ribus, et inferiorib. suis cum Vijs, et cum omnib. suis adiacentijs, et pertinentijs, et cum omni iure, et actione tam reali, quam personali ipsi Sedimini cum Terris pertinentib. ad ipsū Sedimē à Celo usque ad Abissum integrè perti= =nentib. Dicens quoq. dictus Walteralia dictū Sedimē cum Terris pertinentib. ad ipsum nulli alij dedisse, vendidisse, obligasse, neque alienasse nisi supradicto Empori neq. infeudasse, et si plus valeret supradicto Precio nomine pure, et mere, et irrevocabilis donationis, quę dicitur inter vivos eidem Empori recipienti pro sè, suisq. Heredib. donavit, dedit, cessit, atq. remissit, Etiam quod possit ipsū Sedimē cum Terris pertinentib. ad ipsū vendere, donare, affictare, et infeudare cuicumq. voluerint, vel ei melius visū fuerit per rectum, et legale Feudū secundū usum, et consuetudinē Terrę Fori Iulij, et Episcopatus Concordiensis sine contradictione dicti Venditoris, et ipsius Here= =dum. Promitens quoq. dictus Walteralia p. sè, suosq. Heredes eidem Dño Terzotto recipiente pro sè, suisq. Heredib. dictum Sedimē cum Terris pertinentibus ad ipsū Sedimē per rectū, et Legale Feudū secundū usum, et consuetudinem Terrę Fori Iulij, et Episcopatus Concordiensis, sicut dictum est Warentare, defensare, et Legitimè autorizare, et manu= =tenere contra omnes homines, et Personas in ractione sub pena dupli minus Soldor. quinque Denarior. Ven. parvor. Etiam quod dictū Sedimē cum dictis Terris plus pro tempore valuerint, seu meliorate fuerint in extimationem Bonorū hominū vel boni cambij in consimili Loco in electione ipsius Dñi Terzotti, suorumq. Heredum, aeque se

tenere.

✠

Excerpta ex
292
X Marzo

Sig. Tabellionatus

Mill°. CCLXXXXII°.

In nomine Domini Amen. Anno Dñi Millesimo Ducentesimo Nonagesimosecundo, Inditione .V.ª Die .X.ª exeunte Martio
In Portugruario in Circlutu ante Stationē Nicolai q.m Sueuri Presentibus Dñis Odorico de Fagania qui moratur in
Cordenato, Philippo de Laurenzaga, Petrezolo Filio Dñi Philippi de Mare, Nicolao supradicto, Desiderato Filio q.m
Henrici Barberij de Portugruario, et alijs. Precio Librarū Sexdecim .XVI. Denariorū Ver. Paruor. quos Walteralia de Meduro
contemptus, confessus, et manifestus fuit se nomine finiti, et conuenti Precij habuisse, et recepisse et plenā solutionē
habere a Dño Terzotto de Sbruiazacha de quib. uocauit se bene sibi solutū esse, et plenam solutionē habere —
Renuncians exceptioni non dati, traditi, seu nominati, atq; recepti sibi dicti precij tempore huius contractus, et omni
alij suo iure, pro ipso Precio dictus Walteralia per se, suosq; Heredes fecit datam, et uenditionem, atq; inreuoca=
=bilem transactionē, et inuestitionē ad rectum, et Legale Feudū secundū Vsum, et consuetudinē Terre Fori Iulij, et
Episcopatus Concordiensis eidem Dño Terzotto recipiente pro se, suisq; Heredib. de Vno Sedimine iacente in Villa Corde=
=nati cum Terris pertinentib. ad ipsum Sedimē recto per Ioannē Cortesium de Cordenato, Ita quod amodo dictus Dñs
Terzottus, et eius Heredes habeant, et teneant, atq; possideant dictū Sedimē cum Terris pertinentib. ad ipsum
Sedimē per rectū, et Legale Feudū secundū usum, et Consuetudinē Terre Fori Iulij, et Episcopatus Concordiensis,
et modo omnē quam utilitatem, et uoluntatē faciant una cum accessu, et ingressu introitu, et exitu, superio=
=ribus, et inferiorib. suis cum Vijs, et cum omnib. suis adiacentijs, et pertinentijs, et cum omni iure, et actione tam
reali, quam personali ipsi Sedimini cum Terris pertinentib. ad ipsū Sedimē à Celo usque ad Abissū integrè perti=
=nentib. Dicens quoq; dictus Walteralia dictū Sedimē cum Terris pertinentib. ad ipsum nulli alij dedisse, uendidisse,
obligasse, neque alienasse nisi supradicto Emptori neq; infeudasse, et si plus ualeret supradicto Precio nomine
pure, et mere, et inreuocabilis donationis, que dicitur inter uiuos eidem Emptori recipienti pro sè, suisq; Heredib.
donauit, dedit, cessit, atq; remissit, Etiam quod possit ipsū Sedimē cum Terris pertinentib. ad ipsū uendere, donare,
affictare, et infeudare cuicunq; uoluerint, uel ei melius uisū fuerit per rectum, et legale Feudū secundū usum, et
consuetudinē Terre Fori Iulij, et Episcopatus Concordiensis sine contradictione dicti Venditoris, et ipsius Here=
=dum: Promitens quoq; dictus Walteralia p. sè, suosq; Heredes eidem Dño Terzotto recipiente pro sè, suisq; Heredib. dictum
Sedimē cum Terris pertinentibus ad ipsū Sedimē per rectū, et Legale Feudū secundū usum, et consuetudinem Terre
Fori Iulij, et Episcopatus Concordiensis, sicut debitum est Warentare, defensare, et Legitimè autorizare, et manu=
tenere contra omnes homines, et Personas in ratione sub pena dupli minus Solidor. quinque .V. Denarior. Ver. paruor.
Etiam quod dictū Sedimē cum dictis Terris plus pro tempore ualuerint, seu meliorate fuerint in extimationem
bonorū hominū uel boni cambij in consimili Loco in electione ipsius Dñi Terzotti, suorumq; Heredum, acque se

tenere

✝

tenere voluerint, an ad penam, vel ad   cum obligatione omniū suorum bonorum constituens se dictum

Sedimē cum dictis Terris possidere donec intrabit tenutam, et corporalem possessionem: Dando eidem

Dnō Terzotto supradictum Dnūm Odoricum de Faganea Nuncium qui ponat ipsū in tenutam, et corpora=

=lem possessionem de dicto Sedimine, et cum dictis Terris sua, suorumq; Heredum autoritate. Promitendo

ipse Walteralia per se, suosq; Heredes sub pena Librarū Quinquaginta Denarior. Ver. Parvorū, et cum

obligatione omnium suorū bonorū dicto Dnō Terzotto recipiente pro se suisq; Heredib. ipsū Sedimē cum Terris

pertinentibus ad ipsum refutare in manibus à quo Denarium habuit infra Vnū Mensē post quam ei, vel eius

Heredibus denunciaverint, vel fecerit denunciare, et secundum sua re dante de ipso Sedimine ipsum s[illegible]

suis precibus facere investire ==

Ego Joannes Mantuanus Filius Gardolfini Notarij Imperiali autoritate Notarius interfui, et rogatus hec scripsi=

Suprascriptū Exemplum Instrumentum aliena mihi fida manu exemptum ex Consimili Autentico in Bergomena Scripto existente apud Ill.mum D.num Marcum Ang.m q. Ill.mi D.ni Petri Ang.ij ex Dominis Sbrojavacca, facta prius diligenti inconcordatione de Verbo ad Verbum cum d.o Aug.o, quia in omnibus concordare inveni ita Rogatus &c =

Ego Franciscus Caimus I.V.D.r Colleg.tus Utinensis, et Pub.s V.ta Aug.ta Notarius, ad presens Habitator Terrae Patriarchalis S.ti Viti propria manu subscripsi et solito meo Notariatus Signo in fidem Roboravi. Die 16. Iulij 1675. in Villa Villotte de Sbrojavacca

✝

1292. Di X. Marzo

Instr.o di Compra di D.no Terzotto de Sbroiavacca di un Sedime, ouero Cortivo con le Terre a detto Sedime spetanti, o apartenenti posto nella Villa di Cordovado in ragion di Feudo retto, et legale, p. Precio di L. 16 di Denari Veneti de Pic. da D.no Walteralia de Meduno.

Autentico

muniter pro statu, augmento, et melioramento dicte

1292 – 20 Maggio – Udine. Il Patr. Raimondo abroga come dannosi alcuni Statuti di Udine già da lui approvati e sottopone gli Udinesi come gli altri Friulani alla curia patriarcale.

~~Statuto di Udine abrogato~~

21

Anno Domini MCCLXXXXII. die XII exeunte Madio.
Presentibus viris providis D.D. Manfredo de la turre, Magistro Peregrino Archidiacono Carniole fratribus Gilberto lectore fratrum Minorum de Utino, Jacomino de Parma de conventu fratrum Minorum de Utino, Petro Ordinis Humiliatorum de Caragate; Donibono de la Desetta Ottone de Brambate, et Prividino de Marlyana, et aliis.

Cum per homines et cives mercati et terre de Utino statuta quedam super bannos et culpas in ipsa terra de consensu et voluntate Reverendi Patris ac D. Raymundi Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche quodam tempore posita, facta, et ordinata pro augmento terre ipsius nec non per ipsum D. Patriarcham confirmata, et sui sigilli pendentis munimine roborata fuissent que ad presens tam per dictum D. Patriarcham quam cives terre ejusdem non ad augmentum immo potius ad detrimentum hominum ac terre predicte fore et observare totaliter viderentur: idem D. Patriarcha considerans sollicite et advertens ad suorum et ecclesie Aquilegensis augmentationem et statum terrarum et presertim ad hominum et ipsius terre Utinensis augmentum et statum qui specialius ipsius D. Patriarche favoris benevolentiam obtinent suorum promptitudine meritorum, ad instantiam et eorundem petitionem communiter pro statu, augmento et melioramento dicte

terre Utini statuta predicta et omnia alia et singula hactenus facta super omnibus et quibuscumque bannis et culpis in terra eadem, irrita, cassa, vana de cetero, et nullius valoris esse voluit et mandavit reducendo eosdem per se, suosque successores ad statum quo sunt ceteri forojulienses, videlicet ad laudum et sententiam Curie dicti D. Patriarche, suorumque successorum. Promisit quoque dictus D. Patriarcha pro se suisque successoribus dictam cassationem et predicta omnia et singula perpetuo firma et rata habere atque tenere et non contrafacere vel venire per se vel alterum tempore aliquo, ratione aliqua, dolo ingenio vel causa sub obligatione bonorum omnium presentium et futurorum domus Aquilegensis predicte. In quorum evidentiam et majus robur per me Franciscum Notarium scribi jussit et sui sigilli pendentis munimine roborari.

Actum in Castro Utini in Capella novi Palatii Patriarchatus. ~~A. M. U. C.~~

Hec est petitio quam faciunt homines Utini a D. Patriarcha, videlicet quod ipse revocet statuta omnia facta hactenus super quibuscumque bannis et culpis in terra Utini reducendo eos ad statum quo sunt ceteri forojulienses, videlicet ad laudum et sententiam curie D. Patriarche. ~~A. M. U. C.~~ (manca la detta i[?]...)

~~Franciscus Nasutti Canc. Patr.~~

~~Dall'orig. presso la Bibl. di Udine.~~

(Dal protocollo originale del Not. Francesco Nasutti di Udine Cancelliere Patriarcale, Bibl. Civ. di Udine.)

1292. 20 Maggio. Udine - Il Pat.a Raimondo abroga per favorire l'aumento di Udine il vigente statuto circa i bandi e le colpe, attivando il laudo e sentenza della Curia Patriarcale come per gli altri luoghi del Friuli.

Orig. Museo Civ. d'Udine.

22

Anno Domini MCCXCII die XII exeunte Madio, presentibus viris providis dominis Manfredo de la Turre, magistro Peregrino Archidiacono [illegible], fratribus Gilberto lectori fratrum Minorum de Utino, Jacomino de Parma de conventu fratrum minorum de Utino, [illegible] Humiliatorum de Carugate, Dombono de la Torre(?), Ottone de Brambate et Princivalo de Marlgaro(?) et aliis.

Cum per homines et cives mercati et terre Utini [illegible] quedam super bannis et culpis in ipsa terra de consensu et voluntate reverendi patris domini Raymundi Dei gratia sancte sedis Aquilegensis patriarche quondam tempore facta et ordinata pro augmento terre ipsius, nec non per ipsum dominum patriarcham confirmata et sui sigilli pendentis munimine roborata fuissent, que ad presens tam per dictum dominum patriarcham, quam cives terre ejusdem, non ad augmentum, immo potius ad detrimentum hominum ac terre predicte fore et obviare totaliter videruntur; idem dominus patriarcha considerans solicite et advertens ad [illegible] ecclesie Aquilegensis augmentum [illegible] statum terrarum et presertim ad honorem et ipsius terre Utinensis augmentum et statum, qui specialius ipsius domini patriarche favoris benivolentiam obtinent maiorum promptitudine meritorum, ad instantiam et eorundem petitionem communiter pro statu, augmento et meliorando dicte terre Utini, statuta predicta et omnia alia et singula hactenus facta super omnibus et quibuscumque bannis et culpis in terra eadem, irrita, cassa, vana de cetero et nullius valoris esse voluit et mandavit, reducendo eosdem per se suosque successores ad statum, quo ante cetere terre Forojulienses [illegible] ad laudum et sententiam Curie dicti domini patriarche, eorumque successorum. Promisit quoque dictus dominus patriarcha pro se suisque successoribus dictam cassationem et predicta omnia et singula perpetuo firma et rata habere atque tenere et non contra facere vel venire per se vel alterum tempore aliquo, ratione aliqua, dolo, ingenio vel causa, sub obligatione bonorum omnium

presentium et futurorum domus Aquilejensis predicte.

In quorum evidentiam et majus robur per me Franciscum Notarium scribi jussit et sui sigilli pendentis munimine roborari.

Actum in Castro Utinensis Capella novi palatii Patriarchalis.

NB = Tratto da MSS.ᵒ della Marciana L. XIV. N.º 48, che appartenne già a Mr Giusto Fontanini [illegible]

Venezia li 9 luglio 1857

[illegible]

292. 9 giugno - Udine. Il Patr. Bertrando [illegible] ... al Decano del capitolo di Cividale [illegible] ... esenzioni di guardie, angherie etc. concesse dai suoi predecessori alla famiglia di Bonutti Sentani [illegible]

(Orig. [illegible] Arch. not. Udine. Giustolfo).

[illegible] divina [illegible] sancte sedis Aquilegensis Patriarcha [illegible] Decano [illegible] Civitatensis salutem et dominum [illegible]

Quum nobis [illegible] Bertaldus [illegible] Sentanii [illegible] burgenses nostri de Civitate peticionem monstrarunt quod licet [illegible] recordacionis D. Bertoldus Patriarcha Aquilegensis [illegible] [illegible] quondam [illegible] Gualtero patri eorum indulserit [illegible] ipse nec ejus heredes ullo umquam tempore tenerentur nec compelli [illegible] quaytandum vel squaraguaytandum nec ad eundo vel mitendum ad exercitum [illegible] cavalgatas nec ad aliquas angarias seu perangarias nec ad [illegible] Civitatensis [illegible] pro comuni vel diviso. Dictique pater [illegible] quoad vixit et [illegible] temporibus [illegible] D. Bertoldi quam bone memorie [illegible] Patr. Aquilegensis predecessoris nostri ac nostris usque quasi ad finem guerre inter nos et Venetos [illegible] in huiusmodi immunitate [illegible] et quieta [illegible] pretererunt [illegible] legitime [illegible] transparenti. [illegible] tamen nostri Comune ac homines de Civit [illegible] indultum et immunitatem huiusmodi infringere satagentes [illegible] contra ipsius indulti et immunitatis tenorem [illegible] [illegible] cavalgatas et supportandum alia [illegible] compelle re intendebant et adhuc indultum et immunitatem huiusmodi

[illegible] Ideoque discretioni vestre de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus per presentes committimus et mandamus, quatenus, partibus [illegible] dictorum fratrum [illegible] testes audias et examines diligenter illas cum scriptis [illegible] per [illegible]. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia, odio vel timore subtraxerint compellas auctoritate nostra veritati testimonium perhibere.

Data Utini die nono intrante junio, V indictione (anno MCCLXXXXII).

[illegible]

17 giugno [illegible]

A.º D. 1292, ind. V, die XII exeunte junio, in burgo Castri de Budrio ante Ecclesiam Beatorum Gervasii et Protasii, presentibus D. Wilelmo Walle diacono de Budrio, Wachirmanno de Wizach, Jacobo et Vidono de Cornu de villa de Warth, Leonardo de Fagedis, Maltegel de Budrio et aliis.

Dominus Poprettus de Budrio de certa sciencia non per circumventionem aliquam, metum seu errorem vocavit sibi bene fore solutum et integre satisfactum a D. Nicolao et D. Ulrico de Budrio de sexaginta marchis denariorum aquilegensium, quas eidem D. Popretto dare tenebantur occasione emptionis partis sue Castri Budrii prout idem dicebatur pervenisse. Cum omni melioramento.

[illegible]

A. D. 1292, ind. V, die XII exeunte junio, Civitate, ante fores Beati Donati, presentibus DD. Hermano, Soppetto, Mº Laurencio, Leonardo, Glizoyo canonicis, Ilario [illegible] et aliis.

Conradus Decimarius capituli Civitatensis promisit in manus D. Bernardi Decani Civitatensis [illegible] recipientis pro se et dicto capitulo de ulterius non redeundo vel cognoscendo carnaliter Marinam ancillam suam sub pena trium marcharum den. aquil. [illegible] predicti Domini [illegible] Hermanus, Leonardus et Glizoyus fideiussores pro rata [illegible] extiterunt.

1292. [illegible]

Giovanni di Cividale notajo (Arch. not. Udine
(Giov. Rosso

A. D. 1292, ind. V, die v exeunte julio, in Civ. Austria, in Choro Maioris Ecclesie S. Marie Civitatensis, presentibus DD. Hermano, Zopeti, Odorico de Ragonea, M.º Laurentio, Lodoyco, Conrado de Martignaco, M.º Juliano, Leonardo, Palamede canonicis Civitatensibus, Porollo de Cornoleto, toto Capitulo, Ingalfredo de Grupignano genero dicti Poroli, Peregrino molendinario et aliis.

[illegible] toto Capituli

D. Bernardus Decanus Civitatensis pro se et Capitulo Civitatense cum voluntate dictorum Dominorum Canonicorum investivit Conradum molendinarium de burgo S. Petri Civitatis pro se et eius heredibus de quadam mola Civitatensis Ecclesie et eius Capituli sita in Natissa in molendino Vadi quam tunc antea habuerat prefatus Porellus, ita quod idem Conradus et eius heredes dictam molam debeant habere, tenere et possidere usque ad voluntatem dicti Capituli et prefati Conradi et eius heredum sub hac forma et pacto quod ipse Conradus et eius heredes debeant levare omnia iura que dictus Porollus habere consueverat pro ipsa mola et debeant annuatim solvere et dare dicto Capitulo octo libras denariorum in festo nativitatis Domini pro porco et undecim diebus festorum, videlicet in festo omnium sanctorum ~~[illegible]~~,

in festo S. Martini, in Dominica Adventus Domini, in festo nativitatis Domini, in festo circumcisionis, in festo epiphanie, in festo purificacionis Beate Marie, in prima dominica ante carnisprivium, in die dominice resurreccionis, in die pentecostes et in die dedicacionis eiusdem Ecclesie, quolibet festo sex bonas fugacias pulcras et bene coctas, quarum

(2.) qualibet debeat esse de medio pistonali et pro quolibet festo in quo Porolles predictus solvere consuevit Castaldioni Prepositure et societati in duas fugacias similiter una de medio pistonali solvere teneatur et insuper dicte societati duos modios millei in quadragesima. Item quod idem conradus et eius heredes etiam dare et solvere teneantur pro quolibet festo Castaldioni Prepositure et societati duas fugacias similiter quabilibet de medio pistonali pro quo festo dictus Porolles dictas fugacias solvere consueverat et insuper dicte societati duos modios millei in quadragesima. Item quod dictus Conradus et eius heredes annuatim D. Decano et Castaldioni Prepositure qui pro tempore fuerint et Cellario Capituli terciam partem tocius bladi quo in domibus suis erit necessaria excepto blado eleemosinarum sine maldura mole teneatur. Item quod idem Conradus et eius heredes debeant tenere dictam molam cum pertinentibus ad eam tam in molendino quam extra in sclusa et aliis bene paratam ad molendum et illam relinquere bene paratam intan

et extra ad molendinum quandocumque ipsam aliquando [illegible]
[illegible] eduxerint vel aqueductum illum eis aufferre voluerit.
Que predicta Conradus predictus per se et heredibus suis stipula-
cione promisit facere et attendere cum satisfacione dampnorum
et expensarum quas Capitulum pro eisdem faciendis, solvendis et
attendendis incurreret vel faceret in iudicio sive extra sub pena
duarum marcharum den. aquil. cum obligacione omnium bonorum
suorum presencium et futurorum Qua pena soluta vel non pre-
sens tamen contractus nichilominus obtineat plenum robur Pro quibus
attendendis et observandis vice dicti Conradi precepto et eius heredi-
bus prefati Ingalfredus et Pelegrinus quilibet ipsorum in parte
et toto extiterunt fideiussores. Promisit insuper dictus Conradus
quod usque ad diem crastinum procurabit et faciet quod
Franciscus Sartor Civitatis extitit fideiussor cum dictis Ingalfre-
do et Pelegrino pro predictis attendendis et observandis sub
dicta pena duarum marcarum

27

1292. 18 agosto. Cividale. Ottolino [illegible]
Decano [illegible]
[illegible]
[illegible]

A. D. 1292, ind. V, die xv exeunte Augusto, in Civitate ante fores Beati Donati maioris Ecclesie Civitatensis, presentibus DD. Iacobo Ottonelli, Hermano Zopetti, M.° Laurencio, Lodoyco, M.° Iuliano, M.° Marino, Hermano de Budris, Glizoyo, Ottonello Canonicis Civitatensibus, Asquino de Varmo, Henrico et Iohanne de Portis, Willelmo de Scarletto, Ulvino fratre dicti D. Henrici, Henrico et Laurencio Notariis Civitatensibus et aliis.

Coram Ven.li viro D. Bernardo Decano et Capitulo Civitatense constitutus Ottolinus filius q. D. Andree de Canussio, proposuit dicens cum ad eiusdem Ottolini peticionem prefati Decanus et Capitulum omnibus in ipsorum Collegio existentibus audire volentibus precipi fecissent per Fratrem Henricum de Ordine Minorum et dictum Magistrum Iulianum et D. Pietrum [illegible] Civitatensem pluries quod si quis vel si qua vellet contradicere vel foret causam vel causas qua vel quibus dictus Ottolinus non posset contrahere matrimonium [illegible], ita cum aliqua contraxisset aut quacumque alia occasione in certis terminis coram dictis DD. Decano et Capitulo comparere deberet [illegible] et ostensuris impedimentum quare contrahere non valeret dictis Decano et Capitulo offerentibus se audituris quamcumque personam impedimentum quodcumque legitimum ostendentem, et aliquem intenderent dicto Ottolino ad ipsum instantissime

rottulant ut materia peccandi evitaretur concedere contrahendi libe=
ram facultatem et iam annis elapsis affect ~~et~~ ultra ut legitime id fi=
dem probavit, petebat quod dicti Decanus et Capitulum eidem Otto=
lino contrahendi liberam concederent facultatem. Qui praefati
D. Decanus et capitulum (manca il retto).

1292. 31 Agosto. Udine – Pagamento fatto al Patr. d'Aquileia di un credito ~~suo~~ sulla Pieve di S. Michiele (di Juna) –

78

In Christi nomine Amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo nonagesimo secundo. Indictione quinta die ultima Augusti Actum Utini in domo Ambrosini Albergatoris de Utino ~~presentibus dominis magistro Pelegrino Archidiacono Carniole~~ presentibus dominis magistro Pelegrino Archidiacono Carniole, presbitero Guidotto plebano plebis de Circhlach, Ulrico et Francisco de Utino et Wariendo servitore dicti magistri Pelegrini et aliis.

Dominus presbiter Iohannes de Pleburga promisit sub obligatione omnium suorum bonorum etc. dare ac solvere Reverendo in Christo patri et domino Raymundo Patriarce Aquilegensi et suis successoribus quindecim marchas argenti et septem ~~quinque~~ lotones minus uno quintino ad pondus Wiene in terminis infrascriptis, quinque marchas et duos lotones et unum quintinum in proximo festo sancti Jacobi et alias quinque marchas et duos lotones et unum quintinum in alio subsequenti festo beati Jacobi secundi anni et alias quinque marchas et duos lotones et unum quintinum in alio tercio futuro deinceps subsequenti festo sancti Jacobi tercii anni. Promisit insuper dictus presbiter Iohannes fide prestita manuali mittere dicto d. Patriarce usque ad proximum festum sancti Martini patentes litteras domini Ulrici illustris Comitis de Hennembirch et d. Wariendi plebani plebis de Saldenoven sigillatas sigillis ipsorum in quibus continebitur quod ipsi constituerunt se fideiussores domino Patriarce pro dicto presbitero Iohanne pro dicta pecunia solvenda ipsi domino Patriarce et suis successoribus in terminis suprascriptis, quam pecuniam dictus dominus presbiter Iohannes dicebat se remansisse ad solvendum eidem domino Patriarce pro redditibus plebis S. Michaelis de Juna.

(Dagli atti originali di Valtero Consoll.re Patr. – Bibl. Civ. Udine

29

1292. 12 Settembre. Cividale. Nob. Federico di Varmo rinunzia nelle mani di Ermanno abate di Sesto il girone della cortina di Savorgnano (presso S. Vito) di cui era stato investito dal fu Abate Graziadio e ~~questa~~ investito di un maso in detta villa di Savorgnano.

A. D. MCCLXXXXII. ind. V. die XII intrante Septembre. Civitate in domo Comunis, presentibus dominis Bernardo decano Civitatense, Articio de Castello, Asquino de Varmo, Marzutto de la Fratina, Odolrico filio dicti d. Articii de Castello et Henrico da Flumine et aliis.

D. Federicus filius domini Asquini de Varmo quoddam Zironum Curtine de Savorgniano cum cena ipsius quod sibi dederat, ut dicitur, dominus Gratiadeus olim Abbas Monasterii Sextensis in feudum habitancie, in manibus venerabilis viri domini Hermanni Abbatis Sextensis quodam pileo manu propria libere resignavit. Qua resignatione recepta dictus d. Hermannus attendens grata servicia que ipse d. Federicus fecit et adhuc facturus est, dante domino, ipsi d. Abbati et eidem Monasterio, datam, traditionem et investituram quam dictus d. ~~frater~~ Gratiadeus olim Abbas fecit predicto d. Federico de uno manso sito in villa de Savorgniano qui regitur per ~~Bonfilium~~ Benassiyum dictum Sclavum confirmavit, ratifficavit et penitus approbavit promittens ipsam datam, traditionem et investituram perpetuo ratam et firmam habere et tenere et non contradicere, facere vel venire racione aliqua, dolo, ingenio sive causa.

Canc. Patr. Valtero. Orig. Bibl. Civ. Udine.

12 [illegible]

[illegible]

Waltero [illegible]

[illegible] XII [illegible]

[illegible]

30

1292. 10 settembre - Cividale - [illegible]
[illegible] 30 ma [illegible]
" 1292 13 sett. [illegible] e Vino & dal Duca
[illegible] [illegible] not [illegible]

A.D. 1292, ind. V, die decimatercia Septembris, in Civitate in Curia Pa-
triarchali, presentibus Dominis Ottone Plebano de Slouengs, Pre[illegible] qui-
dotto plebano de Cerclach, M.o Juliano iuvene mansionario Civitatense
testibus et aliis.

D. Philipponus Canonicus Aquilegensis Plebanus plebis S. Pancracii de
Grez, fuit confessus et contentus se recepisse et integre habuisse
a D. Eberardo Vicario eiusdem Plebis triginta marcas denariorum novorum
aquilegensium supra solucione eidem D. Philippono per dictum D. Ebe-
rardum facienda eiusdem plebis de Grez anno presenti, renuncians
excepcioni non receptorum, non habitorum et sibi non numeratorum
et datorum dictorum denariorum tempore huius contractus et omni legum
et iuris auxilio tam canonici quam civilis que contra huiusmodi con-
fessionem posset fieri vel veniri. —

1292. die 13 Sept. in Civitate Austrie, in domo in qua moratur M.r Willelmus
Plebanus de Vimis, presentibus eodem M.o Willelmo M.o Iusto Plebano Plebis de
Nossa, Federico q. D. Ortolfi de Vinidisgrayzh Castellano, scutifero infra-
script. D. Philipponi et aliis

D. Philipponus Can. Aquil. plebanus Plebis S. Pancracij de Grezz precio XLV march.
den. Aquil. monete a festo S. Georgij prox. fut. usque ad unum annum, ex tunc

immediate completum reddidit, dedit et tradidit D. Heberardo Vicario eiusdem plebis omnes redditus et proventus dicte plebis S. Pancracii ad eundem D. Philipponum pertinentes adomne ipsius D. Heberardi periculum guerre tempestatis et ignis si fieret, aliterius inopinati eventus excepta guerra generali que totam contratam et plebem destrueret quod de redditibus et proventibus dicte plebis nihil perciperetur aut quod minus medietas dictorum proventuum et redditum occasione generalis guerre perciperetur de tanto quanto minus dicte medietatis perciperet, [illegible] debeat iuramento dicti Heberardi et satisfacere pro rata dicto D. Philippono, tali pacto et condicione quod dictus Heberardus dare et solvere teneatur prefato D. Philippono a festo S. Galli proxime futuro usque ad unum annum in Civitate vel eius procuratori dictas XLV marchas sub pena infrascripta, ad habendum, tenendum, possidendum, petendum, colligendum, exigendum dictos redditus et proventus a quolibet [illegible] et detentore in iudicio et extra et ipsos compellere ad eorundem redditum solucionem et satisfactionem quemadmodum idem D. Philipponus facere posset et quod idem D. Heberardus et cui super hec commiserit vices suas de redditibus et proventibus memoratis suam valeat facere voluntatem. Ita tamen quod si contingeret debere solvi decimam Dno Pape aut collectam Legatus eiusdem D. Pape vel Dno Patriarche Aquilegensi quod idem D. Philipponus eandem decimam et collectam solvere teneatur. Que omnia et singula supradicta prefatus D. Philipponus ex parte una et prefatus D. Heberardus manuali fide data eidem D. Philippono ex altera sibi alternatim promiserunt solempni stipulacione attendere, observare prout superius est notatum nec contra per se vel alios dicere, facere vel venire racione aliqua sive causa: imo sibi vicissim integre reficere omne dampnum et litis expensas quod vel quas aliqua parcium casione [illegible] pro predictis attendendis et observandis incurreret vel faceret in iudicio sive extra sub pena X marcarum den. Aquilegensis monete pro omnibus et singulis supradictis stipulacione premissa que totiens [peti] et exigi possit quotiens committetur in ipsa. Qua soluta vel non nichilominus omnia et singula in hoc instrumento contenta obtineant plenum robur.

1.12 [illegible]
[illegible]
[illegible]
B[illegible]

Gio. di Cividale not. Arch. not. Udine (Gio. Pr[illegible])

A. D. 1292, ind. V, die xiv intrante octubri, in Civitate ante stacionem Nicolai Speronarii Civitatensis, presentibus D. Odolrico de Budrio, Paulo Boyani de burgo S. Petri, Raynucio de Placencia familiare D. Patriarche Aquilegensis, Bachiro istrione commorante Civitatem, Janis familiare eiusdem D. Odolrici testibus et aliis.

D. Hermannus de Budrio Canonicus Civitatensis per se suosque heredes fecit finem remissionem et cessionem D. Willelmo de Budrio eius (fratre) pro se et eius heredibus de bonis infrascriptis videlicet de quarta parte unius domus site in Budrio in qua moratur prefatus D. Willelmus: item de quarta parte silvarum sitarum circa castrum Budrii que eidem D. Willelmo in partem venerunt: item de pratis sitis circa Budrium que sibi in partem devenerunt: item de omnibus territoriis ra-dicle et terrani cultis et incultis sitis in pertinenciis Budrij que sibi in partem venerunt: item de campis et domibus quos tenebat quondam Raynerius: item de omnibus aliis bonis que sibi iure pro-prii que sibi in partem venerunt iure hereditario tam paterno quam materno sitis in pertinenciis Budrii et non alibi que idem D. Herman-nus ab ipso D. Willelmo petere poterat seu ei dare tenebatur iure hereditario tam paterno quam materno seu aliquo iure et modo. Quam finem remissionem dictus D. Hermannus promisit cum refectione omnium dampnorum etc. sub pena centum librarum veronensium parvulorum,

que tociens etc. pro quibus finem remissionem, cessionem idem D. Willelmus uxoris D. Marmaxo quandam vineam iuris proprii sitam in Roncho Budrii iuxta vineas Sti D. Oddolrici et D. Ruperti fratris dedit et tradidit cum ingressibus etc. omnique iure etc. ad habendum etc. promittens etc. nec dictam vineam numquam etc. sub pena tripli etc. qua soluta etc. Nuncius Pizolus, cum omni melioramento.

35

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1292, 30 Agosto Udine. Scioglimento di affittanza intimato dal Cav. Adalpero di Cividale al Signor Vicardo di Rupperc, moglie e figlio, di certi beni in Sclosenea.

A. D. MCCLXXXXII, ind. die secundo exeunte Augusto. Utini in domo Comunis presentibus Dominis Wernardo et Philippo fratribus de Lozana, Thomasino de Villessio, magistro Conrado notario de Utino et aliis. D. Adalperus de Civitate Miles requisivit D. Wicardum filium D. Walteri de Rupperch et sibi precepit ut ipse cum uxore sua domina Maga et Maroldo filio ipsorum ingalium a quodam casali cum domibus, sediminibus domorum, ortis, curiis, tenutis et possessionibus, campis, pratis, silvis, vineis, Baiarzis, pomeriis, vitibus et arboribus sitis in pertinenciis Sonosenche ubi dict. D. Vicardus et domina Maga et Maroldus habitabant, que bona dicuntur fuisse D. Maroldi patris dicte domine Maze, que bona dictus D. Adalperus predictis ingalibus et Maroldo filio pro certo annuo censu locavit, a die crastina usque ad quindecim dies et predicta bona et possessiones sibi hactenus libere ac absolute dimittant prout facere tenentur in quodam publico instrumento exinde confecto per manum Fulkeri notarii de Civitate sub A. D. MCCLXXVIII, indictione VI, die secundo intrantis Februarii.

Dal protocollo orig. di Valtero notajo, pag. 52 t.°, Bibl. Civ. Udine.

1293. 23 Gennajo. — Il nob. Tebaldo di Varmo figlio di Asquino prende possesso di una casa di legno in Varmo.

85

In dei nomine amen. eiusdem domini anno millesimo ducentesimo nonage= simotercio . indictione sexta . die nono exeunte Januario presentibus dominis Waviento de Varmo . Nicolao Artuico et Folcherio fratribus filiis domini Federici de Varmo. Stephano de Zeglaco Bartholomeo qui dicitur Favon de Varmo . Francisco q.m Contardi de Varmo . et aliis pluribus. Leonardus de Camino habitans in Varmo nuncius datus a nobili viro domino Asquino de Varmo . nobili Thebaldo filio ipsius d. Asquini . presente d. Waltero Pertholdo filio predicti d. Asquini et fratre ipsius d. The= baldi posuit et induxit prefatum d. Thebaldum recipientem pro se et suis heredibus in tenutam et corporalem possessionem de zonno sive (.zirono?) domo lignaminis iacente in Varmo que fuit d. Bergogne fratris ipsius d. Asquini cum mota . fossatis . fortiliciis . aquis et ad ipsam domum pertinente infra flumen Varini et sedimen quod tenet Asqui= nutus gastaldio usque ad viam publicam d. Ber= gonie iacentis ultra Widizam et cum racione prati donicalis quod fuit predicti d. Bergogne et silve que appellatur Coufigu- - - - - - - - - - - - silvis . pratis . comugnis . masnatis et eorum bonis que et quas dictus d. Bergogna habebat seu visus fuit habere in Varmo . circa Varmum - - - habuit a dicto d. Bergogna et cum trium marcharum de reddito ad usum curie in bonis de Farforeano tenet possidet et habere . tenere . possidere debet in vita sua tantum et post decessum de= bebant illa bona reverti

secundum formam pacti habiti. Et cum racione quatuor marcharum de reddito ad usum curie

et tresen ipsis mansis

St. Moruzzo 1895   11.13   35

1293. 20 Febbrajo. Aquileja. M.° Giovanni di Normandia medico e pievano di Moruzzo vende le rendite della sua pieve per 12 marche di den. aquil. per un anno.

A. D. MCCXCIII. ind. VI. die IX exeunte Februario. Aquilegie in palatio patriarcali presentibus nobili viro d. Mereccho de la Turre, Walengino et Petro de Justinopoli, Ambrosino hostiario d. Raymundi Patriarche Aquilegensis et aliis.

Discretus vir Johannes de Normandia phisicus plebanus plebis Muruccii ~~tradidit~~ [vendidit] dedit et tradidit omnes fructus ~~et~~, redditus et proventus dicte plebis de Muruccio quocumque nomine censeantur Siurido filio quondam .... (sic) de Faganea et suis heredibus pro precio et foro duodecim ~~[illegible]~~ [marcarum] denariorum aquilegensium, a presenti die usque ad proximum anteriorem diem carnisprivii, a quibus XII marcis dictus magister Johannes confessus et contentus fuit se recepisse ac integre habuisse a predicto Siurido sex marcas den. aquil., ~~[illegible]~~ [renuncians] exceptioni etc. Alias siquidem sex marcas dictus Siuridus promisit sub obligatione omnium suorum bonorum etc. dare, solvere atque pagare predicto magistro Johanni et suis heredibus etc. usque ad Kalendas proximi mensis Junii, ita quod si dicta pecunia in dicto termino non fuerit etc. cum omnibus clausulis etc.

Cancell. Patr. Waltero. Orig. Bibl. Civ. Udine

1293, 9 febbrajo [illegible] ... [illegible] del Castello di Pinzano.

27

A. D. 1299, die VI. intrante februario, in presentia gramolandi de Flagonia, Francisci de Sacilevo, Federici et Floritti fr[atr]um q. D. Gabrielis de Pinzano, D. Odorici filii q. D. Jacobi de Ragonia et aliorum.

D. Stephanus de Pinzano fuit contentus et manifestus recepisse [illegible] solucionem a Dominis de Ragonia de centum marchis aquilegensis monete, quas ipsi ei dare debebant atque promiserant pro portionerij ipsius castri Pinzani etc. Actum Pinzani....

[illegible] q. [illegible] di [illegible] not., [illegible]

1293. 10 Febbrajo. Investitura di beni de' Signori di Spilimbergo a Leonardo di Moruzzo.

Anno domini MCCXCIII. ind. die decima currentis Februari. Leonardus filius ~~quond~~ quondam Regnardi de Moruttio asserens se non noscere a quo deberat petere investituram pheudorum quam dictus pater eius habuerat a domo de Spegnembergh, petivit a domino reverendo Patriarcha investiri de illis et fuit etiam investitus salvo iure cuiuslibet.

Walterius notarius

Da estratto nel Memoriale Belloni Bibl. Civ. Udine.

? 11 marzo Cividale, Suargato (?) Abate di [illegible] riceve dal Decano del Capitolo di Cividale 34 fior[ini]
[illegible] quattro oncie e quattro caratti

(Jo. di Cividale not. (Prot. not. Udine Gio. Batt.)

A.D. 1293, ind. VI, die XI intrante marcio, in Civitate ante stationem N.i Flotte aurificis, presentibus D. Pretera Senense, predicto Flotta, nobili notario, Wuarnerio [?] [illegible] dicti N.i Flotte et aliis.

Ven.lis vir D. Suarzallus [?] abbas Belinier[illegible] fuit confessus se recepisse a D. Bernardo Decano Civitatense XXXIV florenos boni auri ponderantes quatuor uncias marce et quatuor carattos. —

A. D. 1293, ind. VI, die xi intrante marcio, in Civitate, in domo infrascripti, presentibus Armanagio de Ragonia, Nobili notario de Civitate, Johanne de Olleis nepote Abbatis Rosacensis et aliis.

D. Suarzutus Abbas Belinensis fuit confessus se recepisse a D. Bernardo Decano Civitatensi unam marcam

[illegible]

A. D. 1293, ind. VI, die x exeunte aprilis, in Civitate ante forum S. Donati, presentibus M° [illegible] Canonico Civitatense, Wello eiusdem M[illegible] familiare, Floriano de Ragonia et aliis.

[illegible] vocatus [illegible] Civitatensis iuravit ad Sancta Dei Evangelia [illegible] Decano Civitatensi stare et obedire mandatis Ecclesie [illegible] prefatus D. Decanus absolvit eundem M. Morettum a vinculo excommunicationis quo astrictus tenebatur eo quod [illegible] suam uxorem expulisset et eam maritali affectione non tractasset, mandans eidem M. Moretto quod eandem suam uxorem secum in domum recipiat et eam maritali affectione pertractet, et aliud quod sibi vellet iniungere. =

Moravia

1293. 29 aprile. Cividale. Il Patr. d'Aquil. Raimondo chiede ai Signori di Prata la restituzione de' Castelli di S. Steno e di Torre.

41

Albertino? Mas. Civico di Udine Bis

A. D. 1293, ind. VI, die II exeunte aprili, Civitate, in Palacio Patriarchali; presentibus Ven.li Patre D. Symone Episcopo Concordiensi, ac Venerabilibus viris DD. Johanne Rosacensi, Bertoldo Mosacensi Monasteriorum Abbatibus, Rantulfo de Villalta Decano et Magistris Laurentio, Jacobo de Utino canonicis Aquilegensibus et Nobilibus viris DD. Articho de Castello, Francisco de Fontebono, Asquino de Varmo, Johanne de Zucula, Vicardo de Budrio, Thomasio de Pertenstayn, Johanne de Portis et Petro de castro Utini et Varnendo de Cusopio et aliis.

Reverendus in Christo Pater et Dominus Raymundus Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha, pro se suoque et Aquilegensis Ecclesie nomine predictos Dominos Vecelonem et Pellium de Pratta presentes et alios omnes Dominos de Pratta instanter ... mandavit et ... requisivit ut ipsi statim Sanctum Stenum et Turrim Castra sua et Aquil. Ecclesie cum omnibus iuribus, possessionibus spectantibus ad ipsa Castra, iuribus et iurisdictionibus suis et cum satisfactionibus, penis et obligacionibus que et quas ipsi incurrisse noscuntur pro eo quod ipsa loca occuparunt et detinent occupata in ipsius et Aquil. Ecclesie preiudicium et gravamen, eidem Dno Patriarche restituerent et ipsius ac Ecclesie Aquilegensis possessionem restituerent et sibi satisfacerent de dampnis, iniuriis et molestiis sibi et Aquil. Ecclesie predicte illatis per ipsos de Pratta et ipsorum homines, servitores et coadiutores. Quibus restitutis ipse D. Patriarcha dixit et se paratum exhibuit ... dominis de Pratta tam supra predictis locis S. Steni et Turris,

quam [illegible] [illegible] [illegible] ipso [illegible] [illegible] petere voluerint
[illegible] ac [illegible] [illegible] supplementum [illegible] [illegible] cadaver est [illegible]
tenere [illegible] [illegible] ducere?

S. Stenone

Alberto

Moravia

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

45

1293. 24 aprile. Cividale. Bernardo [illegible] Ragogna Decano della Chiesa di Concordia, [illegible] alla nomina del Vescovo [illegible] chiesa [illegible] [illegible] ai [illegible]

Ulbertonus [illegible] Notularum [illegible]

A. D. 1293, ind. 11, die II exeunte Aprilis [illegible] [illegible] [illegible] Dni Electi, presentibus DD. Asquino de Varmo, [illegible] [illegible] [illegible], Henrico de Portis de Civitate, [illegible] filio q. [illegible] Bernardo filio dicti D. Johannis de [illegible], [illegible] [illegible] de Budrio et aliis.

[illegible] vir D. Bernardus de Ragonea, Prepositus [illegible] concordiensis de certa scientia non per circumventionem aliquam [illegible] facte de Ven. viro D. Jacobo de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concordiensis in Episcopum et Pastorem dicte ecclesie concordiensis consensit ac omnibus appellationibus [illegible] [illegible] tatione de ipso d. Preposito facta super [illegible] de [illegible] [illegible] et Pastore in dicta Ecclesia celebrande [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alio renunciavit et cessit. ==

XVIIII

1293 [illegible] giugno Aquileja. [illegible] Abate di B[illegible] [illegible] Patriarca [illegible] Aquileja [illegible] [illegible] blado non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perle [illegible]

(Abbazia [illegible] [illegible], Originale)

In Christi nomine [illegible] MCCLXXXXIII, ind. VI, [illegible] VI [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] Aquilegia

[illegible] [illegible] Peter et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Suanquitto Abbate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] persone [illegible] [illegible], quod [illegible] ipsum Abbatem sibi tenere pro blado non con[illegible] [illegible] tenere [illegible] inter predictum D. Patriarcham et [illegible] Renuncians exceptioni etc.

[illegible] [illegible] 1878

1293, 12 Aprile. Roveredo. Compromesso in arbitri per spogli reciproci tra i Signori di ~~Aviano~~ Montereale

45

A. D. 1293, ind. VI, die XII intrante Aprili, in presentia D. Coradi de Walvasone, Ainzutti de Ragonia, Mathei eiusdem loci, Coradi de S. Daniele, Nicolai Truffe de Sacilo, Cagnoni eiusdem loci et aliorum.

Domini Coradus, Olfikerius, Almericus, Bonusperus dictus Gylde, Marcius dictus Paglarutta, Galvagnus dictus Bachin fratres filii q. D. Perri de Monte Regali ex parte una cum expensis et damnis et Valterius Pertoldus filius D. Sibelli de Monte Regali procuratorio nomine dicti S. Sibelli et per se ex parte altera cum expensis et damnis etc. compromiserunt se in nobiles viros Dominos Manfredum et Lodoicum de Porcilleis tanquam in arbitros arbitratores et amicabiles compositores de lite que vertitur inter eos usque ad presentem diem occasione tolettarum factarum per ipsum Valterium Pertoldum et per eius conductum sive per gentem suam ac eciam per dictum D. Sibellum et per eius mandatum supra mansos dictorum fratrum et eorum mansariis ab octo annis citra, ac eciam de omni toletta facta per ipsos fratres mansariis dicti D. Sibelli infra predictum terminum: ita quod amodo dicti arbitri possint et valeant sententiare etc. inter dictas partes usque ad festum B. Bartholomei proxime venturi, tam amorem quam racionem, semel et pluries etc. sub pena CCC marcharum aquilegensis monete per partem ratum et gratum habere etc. Fideiussores fuerunt pro parte predictorum fratrum D. Gyrardus de Pulcinico, D. Olvradus de Maniaco, D. Ropretus de S. Daniele, Gyrardinus filius q. D. . . de Aviano Ropretus filius q. D. Marquardi eiusdem loci et D. Aldrigettus de Conegliano quilibet pro rata sibi contingenti. Pro parte vero dicti Walterii Pertoldi fideiussores extiterunt, D. Gyrardus de Pulcinico, D. Stephanus de Pinzano, D. Aldrigettus de Conegliano et . . . de Porcilleis quilibet pro rata etc.

Actum Roveredi in auditorio Ecclesie S. Bartholomei.

Vedi Antonio q. Albino di Maniago - Arch.° (Not. Udine).

XIX

1293. 9 maggio. Cividale: Il Patriarca d'Aquileja con Notajo Michele de' Lugnani di Giustinopoli.

46

Albertus [illegible] omy —

In christi [illegible] anno eiusdem 1293, ind. 6, die 9° in[illegible] [illegible] Patriarcam [illegible] Pagani [illegible] Cameriero [illegible] [illegible] Plebano [illegible] de [illegible] [illegible] Patriarcha [illegible] officium [illegible] Michaelis fil. D. Mariandi [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] tabel[illegible] [illegible] etc.

Pubbl. dal C. D. Vin. Joppi
per nozze Brenta — Toldo
Udine — Seitz. 1878.

[illegible]

morania

Copia

1293

7. Agosto

Udine. Arbitrato nelle differenze tra il Patriarca d'Aquileja Raimondo ed i nobili fratelli Enrico, Mattia ed Adalgero di Prampergh

per ragioni

Questa copia da Guglielmo ortogio Dandolo

47

in Xti Noe Amen. Anno ejusdem millesimo ducentesimo nonagesimo tertio Ind. 6.a die septima mensis Augusti. Actum in castro Utini in Pal. Patriarcali presentibus Dnis Randulfo Decan: Aquilejen: Manfredo de Fojea archipresb. Ciadonsen: et equite pataven: Archidiacono Carniole ac Marchie, Rogerio et Odoro q. Can: Venetor: Religiosis Viris Fratribus Joanne de Carpeneda Civitaten. Dirammonte Utinen: et Candido Glemon: Conventuum fratrum minorum Wardianis Raimundino de Faie potestas maran: Joanne de Portis de Civitate, Leonardo de Ragio, et alijs pluribus ad hec vocatis testibus et rogatis Nobiles viri Dni Bertholinus de Villalta, Franciscus de Fontebono, et Jotus de Lucenia, arbitri, arbitratores, et amicabiles compositores omnium litium, questionum et controversiarum que vertebantur seu verti poterant usq: ad diem presentis concordie inter reverendum in Xto patrem et Dnum Raimundum Sancte sedis Aquilej. Patriam in parte una, et viros Nobiles D. Henricum de Pramperch: Mattiam et Adalgerium fratres suos de Glemona et Comune terre Glemone ex alia prout justo publico exinde confecto per Walterium Civitat: Notum plene continetur in presentia predictorum Dni Patrie, et D. Henrici de Pramperch, et Ulrici junioris, Bertoldi de

Moravia

Moravia Nicolai de Alchavado et Candidi supta
dei Elemona coridicorum et Procurat: Duorum
Mathie et Adalgeri fris ejus et Coz et hoz Ele
mon prout patet in quodam Publ: justo scrip
manu Jacobi Nobij de Elemon: talem sententiã
tulerunt in scriptis = In Nom Pris Filij et Spts
sancti Amen. Nos Vitalinus de Villalta Franc.
de Fonteboni et Jofes de Lucula arbitri arbitra
tores, et amicabiles compositores habentes ple
nariam potestatem et auctoritatem arbitran
di sententiand: diffiniend: et ordinand: ac
amicabiliter quad.de jure ac alte et basse
prout nobis videbitur super omnibus litibus,
questionibus et controversijs que vertuntur en
per quibuscumque causis occasione vel causa
inter Rev.dum in Xto Patrem et D: Raimundũ
S: Sedis Aquil: Patriar: ex parte una, et viros
Nobiles Dños Henricum de Pramperch, Mathiu
et Adalgerium fratres ẽm de Elemon: ac Coe et
hoes de Elemon: ex altera prout justro pub.
exinde confecto per Waltherũ Civitat: Not:
plene continetur sententiando arbitramur
et arbitrando sententiamus definimus et vol
mus quod concordia et compositio in presenti
per nos facta inter partes predictas prout
in justº Pubº confecto tam per Albertum
quam Vitalinũ de Civitat: Notarios, pridem
continetur obtineat plenum robur: Hoc

salvo

adeo quod si predicti Nobiles scilicet Dnus
Henricus, Mathias et Adelherius fratres ac
et Cives et tota Elemosina non teneantur ad
aliquam penam ipsi D. Abbati per eum et secun-
dum formam dicte compositionis et concordie
non soluerint in proximo preterito festo
S. Margarethe dicto D. Abbati centum marchas
ut si aliter fecerint contra concordiam et
compositionem hujusmodi: sed illas centum
Marchas usque ad quindecim dies ab hodie
inclusive ipsi Dno Abbati persoluantur,
et quidem d. Dni Henricus et Mathias
et Adelherius eorum fratres dicti D. Mathie,
remaneant et sint cives Elemosine: quod-
que in nobis tribus seu majori parte nostrum
si forte nos tres concordare possemus rema-
neat ex nunc usque ad annum et diem plena
auctoritas et potestas arbitrandi, sententian-
di, definiendi et ordinandi tam amicabi-
liter quam de jure et alte et basse prout
nobis vel majori parte nostrum placuerit
super injuriis et offensis illatis d. D. Abbati
et suis per dictos Dnos Henricum, Mathiam
et Adelherium, ac Cives et totam Elemosinam et
eorum fautores et complices usque ad diem pre-
sentem vel obsidendo, seu arctando Castrum
Elemosine et morantes in illo, quam occupando,

Castra

Castra Cluse et Artheneq et capiendo caput Artheneq, interimendo Cluse et eorum familias et auferendo bona ipsorum et D. Dni Patriarche necnon destruendo honorem ipsi Dni Patriarche in Vemon et ferendo denique exportando et alio modo quomodo; ita quod de licentia ipsi Dni Patriarche vir nobilis D.ⁿˢ Artnicus de Castello, et civitates et locorum Civitatis et Utini permittant et se obligent predictis Dnis Henrico Mattie ac ejus fratribus et communi et hominibus Vemonis stare eis et ipsos toto posse juvare si dictus D.ⁿˢ Patriarcha vellet contra eos vel aliquem ipsorum procedere aut eos molestare occasione injuriarum et offensarum hujusmodi. item arbitramur, sententiamus, deffinimus, ordinamus et precipimus quod facta promissione ac obligatione hujusmodi per dictos D.ⁿᵘᵐ Artnichum Communitates, ac omines Civitatis et Utini statim libere precise et absolute D. Dni Henricus Mattias et fratres ejus et Commune ac homines Vemonis restituant ipsi D. Patriarche predicta castra Cluse et Artheneq, et deinceps penitus desistant ab obsidione seu arctatione dicti Castri Vemonis et hominum existentium in eodem et relaxent omnes captivos predictos, quodque ipsi de omnibus rebus ablatis, et damnis illatis per eos vel eorum aliquem eidem D. Patriarche suis, quas et que ipsi

confitebuntur

4

constituebantur infra quindecim dies ac confessione hujusmodi eis plenariam satisfactionem impendant. De iis vero rebus ablatis et damnis illatis per eos, vel ipsorum aliquem d: D:° Rectori et suis quas vel quae ipsi negabunt et dictus D: Rector legitime in termino per nos praefixo probare poterit coram nobis vel majori parte nostrum ipsi Dno Rectori plenam satisfactionem impendant infra dies quindecim a publicatione hujusmodi inclusive. et quod dictus D: Rector omnia quae accepta sunt supra praedictam formam ordinationem aliquibus hominibus de Clemon: per ipsum D. Rectorem vel aliquem ejus officialem vel familiarem integre faciat restitui iis quibus sunt accepta infra proximos quindecim dies. Item sententiamus arbitramur definimus et ordinamus, quod dictus D: Rector statim plenariam potestatem et auctoritatem Wardiano fratrum Minorum de Civitate Utinen: et Clemon: concedat moderandi prout eis videbitur poenitentiam in praedicta pace compositione, ac concordia praedictis Dnis Henrico Mathia, et Adalgiero et communi ac omnibus Clemonis per ipsum Dnum Rectorem injunctam, et absolvendi eos ab excommunicatione, quam incurrerant pro praedictam primam compositionem, et concordiam

occupando

occupando contra predicta et alias injurias et damna inferendo ipsi Dno Rathe ac suis et injungend eis penitentiam salutarem prout eis videbitur et non relaxand mandatum iam sub in cet Coã Elem: occasione predicta. Item arbitramur sententiamur et definimus volumus et ordinamus quod dictus Dnus Raimundus Ratta non faciat ullo tempore dictis Dnis Henrico ac Mattig ac fratribus eius et Coe ac hoibus Elem: violentiam aliquam sive tortum et si forte contingat in posterum ipsos vel eorum aliquem conqueri quod ipse Dnus Raimundus Ratta vel ejus officiales non faciat aliquam molestiam injuriam sive tortum nos et discreti viri Dni Rantulfus Aquilejen: et Bernardus Civitaten: decani seu inter quinque pars major habentes autoritatem hoc cognoscendi ac super hoc definiendi prout nobis videbitur, atque quod dictus Dnus Ratta si quid forte contra ipsum vel ejus Officialem per nos quinque vel majorem partem nostram fuerit definitum seu etiam ordinatum debeatur a partibus firmiter observari et quod dictus D.s Ratta si quid forte contra ipsum vel ejus Officialem per nos quinque vel majorem partem nostrum fuerit definitum illud infra octo dies a definitione hujusmodi complere seu explere facere teneatur, quodque prefatus Dnus

fficus et Communitates Civitat: et Ubini promittunt et se obbligant praefatis Dnis Henrico et Mattiae, ac fratribus hujus et Coii ac hominibus Elemon: assere eis et ipsos toto posse juvare si dictus D: Rajmundus Lakta eos, seu ipsorum aliquem molestaret seu molestare vellet contra hujusmodi definitionis tenorem, et hanc sententiam percipimus a partibus inviolabiliter observari sub poena duorum milium marcarum in compromisso contenta, cujus poenae medietas arbitrij, alia vero medietas parti observanti praesens arbitrium seu sententiam per illum qui ipsum arbitrium sive sententia infringerit persolvatur.

Ego Wilhelmus Civitatensis Patriarchali auctoritate Notarius praedictis omnibus interfui et rogatus scripsi.

1293, 30 Agosto. Corte di S. Zeno (Aviano). Esame di testimoni nei diritti di pascolo e taglio della campagna di Istrago, da parte dei Comuni di Lestans e Vacile pagando la dandia ai Sign. di Polcenigo.

A. D. 1293, ind. VI, die penultimo Augusti, in presentia D. Odrici de Spegnembergo q. Capitanei de Walvesono, D. Warnerii de Spegnimbergo, D. Vicentini eiusdem loci et aliorum.

Odoricus de Faiono qui moratur in Spegnembergo productus testis coram D. Gyrardo de Pulcinico supra causa vertente inter Comunitates Lestani et Avacili ex parte una et Comune Sequals ex parte altera occasione campanie Istragi, remoto odio, amore, timore, suo sacramento dixit quod recordabatur bene de L annis et sciebat quod Comune Lestani et Avacili habebant ius eundi ad secandum et pascolandum in campanea Istragi solvendo certam dandam Dominis de Pulcinico, totis temporibus anni sine contradictione alicuius persone.

Item Lissus de Faiono frater dicti Odrici, qui moratur in Spegnembergo productus testis supra dicta causa, suo sacramento dixit quod recordabatur bene de L annis et plus et sciebat quod illi de Lestano habebant ius eundi ad secandum et pascolandum in campania Istragi totis temporibus annis, solvendo certam dandam Dominis de Pulcinico. Item petitus si illi de Vacilo illud ius habebant, dixit quod vidit eos euntes in dicta campania sicut illi de Lestano.

Item Johannes de Pinzano petitus supra dicta causa suo sacramento dixit, quod sciebat quod illi de Lestano et illi de Vacilo per totum circulum anni ire debent in campania Istragi usque ad Midunam pascolando et secando, solvendo dandam Dominis de Pulcinico. Item dixit quod ipsemet stando in Lestano solvit dictam dandam et recordabatur bene de L annis.

Item Zorattus de Plovia petitus et iuratus supra dicta causa, suo sacramento dixit, quod recordabatur bene de L annis et sciebat quod illi de Lestano et illi de Vacilo habebant ius eundi secandum et pascolandum in campania Istragi usque ad Midunam sine faciendo dampnum

de blado, per totum circulum anni, solvendo certam dandam dominis de Vultinco videlicet duas quartas sorgi et unam gallinam pro quolibet sestum in collo S. Zeni aut alternavios ubi festum tenetur.

Die eodem et loco. In presentia D. Warnerii de Spegnimbergo, D. Vicentini de Spegnimbergo, Vitti de Aracilo, Zissi de Friono de Spegnimbergo et aliorum D. Adrianus de Spegnimbergo q. Capitanei de Walvesone constitutus in presentia D. Gyrardi de Pulcinico dixit et protestatus fuit quod paratus erat monstrare per bonos et idoneos testes quod suus mansus de Lestano qui regitur per Dominicum, habet ius eundi secandum et pascolandum in campania Istragi sine danda.

Vittorio q. Alvise di Maniago. Arch. Not. Udine.

1293, 3 luglio. Fanna. Sentenza di divorzio [illegible] tra Pellegrino del D. Guarnerio di Fanna e Procla, [illegible] dall' Arcidiacono [illegible]

47

Stamp 1887

A. D. MCCLXXXXIII, ind. VI, die tercio intrante Julio, in presentia Ottonelli de Fana, Iohannis Zurgini de [illegible], [illegible] filii presbiteri Ottonis, Ulderici de lite, [illegible] testium [illegible].

Honorabilis vir dominus presbiter Otto vicarius domini presbiteri I[ohannis] Plebani et Archidiaconi Plebis S. Remigii de Fana cognitor cause matrimonialis que vertitur inter Peligrinum filium q. D. Guarnerii de Fana ex parte una et Proclam filiam Jacobi de Zuffa ex altera inter eos in hunc modum sententiavit et diffinivit. In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Nos presbiter Otto vicarius domini presbiteri Iohannis Plebani Archidiaconi Plebis S. Remigii de Fana cognitor [illegible] de causa matrimoniali que vertitur inter Peligrinum filium q. D. Guarnerii de Fana ex parte una et Proclam [illegible] filiam [illegible] de Zuffa ex altera, [illegible] coram nobis libello in causa ipsa cuius tenor talis est: [illegible] coram vobis presbitero Ottone vicario [illegible] D. Iohannis plebani et archidiaconi plebis S. Remigii de Fana, peto ego Peligrinus filius q. D. Guarnerii de Fana quod cum ego contraxerim matrimonium cum Procla [illegible] credens eam posse contrahere legittime matrimonium et nunc repertum sit quod ipsa sit mea consanguinea in quarto gradu, quatenus inter me et ipsam Proclam sententialiter divorcium celebrare velitis dando michi licentiam contrahendi cum alia. Dum tamen in dominus et lite supra ipso libello legittime contestata et prestitis a partibus iuramentis de veritate dicenda, inductis et examinatis diligenter in causa ipsa et eorum depositionibus publicatis et concluso in causa et habita supra predictis deliberatione diligenti et supra predictis canonico consilio sapientum, quorum consilium tale est. Consilium Domini [illegible] decani et presbiteri [illegible] Thesaurarii Concordiensis talis est: Cum per testes legittime [illegible]

quod [illegible] in quarto gradu [illegible] consanguinitatis continent [illegible] contractum nullum est. Unde nos [illegible] sententiam [illegible] ipsorum [illegible] matrimonium et [illegible] praedictos matrimonium nullum esse, dando utrique licentiam nubendi dum tamen in Domino

Actum in ecclesia S. Remigii plebis de Fana.

Testes, Antonio q. [illegible] Manigo [illegible] di Udine.

Trascr. V. Joppi

N.B. Questo diploma fa conoscere li antichi Signori di Fanna, precessori alli Polcenigo che aquistarono quindi Fanna

1293, 22 Giugno. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

53

[illegible] MCCLXXXXIII, ind. VI die IX exeunte Junio, In presentia D. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filii D. Leon. de [illegible] et aliorum.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] V [illegible] [illegible] fuit [illegible] a Matheo filio q. D. [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum filiis [illegible] [illegible] [illegible] ita quod amodo dictus Matheus et eius heredes habeant et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antecessores [illegible] [illegible] [illegible] habere et tenere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1293, 31 Agosto. Calerossio. Vendita di parte del Castello e Monte di Montereale e [illegible]

51

[illegible] MCCLXXXXIII, ind. VI, [illegible] ultimo [illegible], in presentia D. [illegible] de [illegible], D. Aliotti, Gilde, Paglaructi, [illegible], Stephani [illegible]

[illegible] Monte Regali [illegible] et aliorum [illegible].

[illegible] Odorinus Zulinus de Monte Regali qui [illegible] terzo [illegible]

et [illegible] CC [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

qui [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] de Monte Regali

et [illegible] atque ab [illegible] fratribus [illegible] de eadem [illegible]

de quibus [illegible] bene [illegible], renuncians exceptioni etc. [illegible]

[illegible] heredes iure feudi recti etc. investivit eosdem de universa [illegible] parte

[illegible] Montis Regalis tam domorum quam terris [illegible] de uno manso

[illegible] in Villa Calarossii [illegible] Martinum et [illegible] filii

[illegible] et de uno manso [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible]. Item vendidit et dedit [illegible] proprium unum [illegible] [illegible]

sub plathea Calarossii quod olim [illegible] [illegible] et nunc [illegible]

per [illegible] ita quod ammodo dicti emptores et [illegible] heredes habeant etc.

et dedit eis D. Samuellum tutorem predictum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] minus [illegible] solidis etc. et [illegible]

plus dicto precio valerent, id quod ultra valent, eisdem emptoribus [illegible]

[illegible] donavit etc. et [illegible] dicti emptores [illegible]

[illegible] et parati fuerunt [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Calarossii in plathea iuxta domum [illegible].

~~[illegible]~~

Die eadem. In presentia D. Aliotti, Gylde, Bachini, Paglaructe de Monte-Regali, Iacobi filii D. Samuelli et aliorum.

D. Samuellus de Mariaco nuncius D. Odorici Zurlini de Monte Regali [illegible]

moratur in Spegnembergo posuit Paveglonum, Provenzalum et Odoricum de Monte Regali in tenutam et possessionem de universa parte Castri domorum et turris atque montis, quam ipse D. Odoricus Zurlinus habebat in Monte Regali et de manso Johannis Decani de Grijo et de manso recto per filios Mineggi de Calarescio, capiendo de paleis mansi filiorum dicti Mineggi et ponendo in manibus ipsorum etc.

Notajo Antonius Albino d'Maniago. Arch. Not. Udine.

1293. 21 Ottobre. Cividale. Accordo del Com. di Cividale coi due maestri di fonti da Modena per la condotta dell'acqua dalla fontana del mercato in altre due nuove.

52

Anno Domini Millesimo ducentesimo nonagesimo tertio, indictione sexta, die XI exeunte Octobri, in Civitate Austria, in Ecclesia Sancti Johannis Baptiste, presentibus dominis Vicelusso q. D. Henrici de Aquilegia canonico Civitatense, Henrico de Portis, Philippino de la Turre castaldione Civitatense, Johanne Longo, Quontio q. D. Birbici, Vielmino de Scarleto, Bernardo de Cornoleto, Coradutio D. Philippi de Zucula et aliis.

Candidussius filius q. D. Andree de Canusso et Vicelaus notarius Camerarii Civitatis pro se et nomine ac vice dicti Communis ex parte una, et Magister Guidobonus et Magister Rolandus de Mutina ex altera ad hanc concordiam convenerunt, quod dicti Magistri promiserunt laborare facere suis manibus operando opus infrascriptorum fontium ac aptare fontem que est iuxta domum Communis et fontem que est in curia D. Patriarche, ita quod aqua de fonte magno qui est in mercato Civitatensi, veniet ad fontes predictos in ea quantitate que de iure venire poterit. Dicti vero Camerarii promiserunt singulis diebus dare dictis Magistris pro expensis eorum et eorum magisterio et labore duodecim grossos venetos et operarios et alia necessaria circa opus predictum, salvo quod in diebus dominicis teneantur eis dare solummodo quatuor grossos et si contigerit quod ex impedimento temporis dicti Magistri laborare non possent vel facere laborare, habeant solummodo sex grossos pro die. Preterea dicti Camerarii dare

promiserunt domum ubi manere et laborare valeant et duos lectos et dare eis in continenti eorum salarium pro itinere usque ad hunc diem et solutionem sibi facere, finito tempore, plenarie [illegible] complere. dando nichilominus eis antea super eorum solutione cum qua valeant sustentari sine fraude, hoc addito, quod si finito opere non daverit sibi solutionem suam, debeant habere salarium sicut quotidie laboraverint, donec habuerint solutionem predictam et similiter debeant habere integrum salarium a die usque dicti communi non laborent et insuper de salario recessionis sibi debeat satisfacere secundum continentiam litterarum subprioris Fratrum Predicatorum de Utino.

Copia di Carta del Cancell. del Com. di Cividale Marcantonio Nicoletti dal libro Diffinitiones Com. Civ. Austrie (ora perduto)

[illegible]

1279. 27 [illegible] di Maniago [illegible] investitura
di feudi [illegible] di Pinzano.

[illegible] 1299 [illegible]
[illegible]
[illegible] Francisci filiis q. D. Federici
de Pinzano, [illegible] fecit [illegible] investituram [illegible] feudi quod ipse
habuit a D. Federico patre suo etc.
Actum Utini in domo [illegible]

[illegible] di Maniago [illegible]

NB = Buona parte del Castello di Maniago apparteneva
ai nobb. di Pinzano.

A[illegible]
sen[illegible]
Say[illegible]
Od[illegible]
nem[illegible]
trum[illegible]
D [illegible]
tot[illegible]
Dom[illegible]
firm[illegible]
Sebo[illegible]
insp[illegible]
Act[illegible]
Eo S[illegible]
Mi[illegible]
Dom[illegible]
etc. [illegible]
A.t[illegible]

1293, 24 Decembre. Castelnuovo Meduno — Tregue tra i Signori di ~~Castelnuovo~~ Sonembergo e Meduno.

5/1

A. D. MCCLXXXXIII, ind. VI, die VIII exeuntis Decembris, in presentia D. Syuridi, D. Brisa de Toppo, Ancilotti filii D. Hendrici de Zoppola, Sagi . . . , Ursini de Castro novo, Clerici de Pinzano et aliorum.

Odoricus et Zapotte de Sonembergo per se et alios Dominos de Sonembergo fecerunt treugam in manibus Dominorum Stephani, Olvradi fratrum de Pinzano et Dominorum Francisci, Mathei et Mathiussii de Ragonia D. Philippo et fratribus de Miduno, usque ad festum carnisprivii per totum diem proximum venturum et promiserunt in manibus predictorum Dominorum sub pena centum marcharum aquilegensis monete hanc treugam firmam habere etc., sub tali forma quod pars que nollet treugam tenere, debeat quatuor dies ante predictis Dominis vel uni eorum facere notum etc. Fideiussores fuerunt Domini Siuridus et Brisa eius nepos de Toppo etc.

Actum in burgo de Castro novo.

Eo die, in presentia presbiteri Mathei de Miduno, Jacobi de Carotta de Miduna, Macii filii D. Hendrici Paniagla et aliorum.
Domini Philippus, Roza et Vici fratres de Miduno fecerunt eandem treugam etc. Fideiussores Domini Hermannus et Tomasuttus de Miduno.
Actum Miduni ante portam Castri.

Antonio q. Ailino di Maniago, notajo. Arch. Not. Udine.

55

1294. 9 maggio. Cividale. [illegible] della Prebenda [illegible] Officio [illegible]

[illegible] (1294 [illegible])

[illegible] 1294, [illegible], die nono intrante mayo, [illegible]

[illegible] Civitatensi, [illegible]

[illegible] Ladonio, [illegible] de [illegible]

[illegible] et [illegible]

et [illegible].

D. Bernardus decanus [illegible] de Prebendula deputato Officio Beate Marie Virginis [illegible] in dicta Ecl. Civitatensi [illegible] Odorlicum filium [illegible] carnificis de Civitate sub infrascripta condicione investivit, videlicet quod ipse eandem prebendulam habere debeat a die sue nativitatis usque ad vigesimum [illegible] annum dicendo [illegible] horis debitis Officium Virginis in dicta ecclesia et frequentare bene chorum et bonis perseverare, quod si contra fecerit valeat Decanus qui pro tempore esset et Capitulum ipsum Odorlicum antequam ad XXV annum perveniret a dicta prebendula removere. =

1294. 24 luglio. Cividale. [illegible]
[illegible]
[illegible]

58

[illegible]

[illegible] 1294, ind. VII, die VIII exeunte julio, [illegible]
[illegible] presentibus DD. [illegible], [illegible] Juliano,
[illegible] de Martignaco, Nicolao de Orzono, [illegible],
Nassatto de Villalta canonicis Civitatensibus et aliis.

Cum Domini de Villalta [illegible]
et Neynardo per suas litteras rogassent DD. Bertoldum Decanum
et capitulum Ecclesie [illegible] et Pizolus [illegible]
[illegible] ex parte dictorum Dominorum rogasset de uno
sacerdote pro Ecclesiis de [illegible], prefati Decanus et Capitulum
ipsi Pizolo responderunt dicentes quod ob eorum amorem vole-
bant dare unum Sacerdotem dictis Ecclesiis quem vellent eligere
ita quod propter hoc ipsi DD. de Villalta non acquirerent [illegible]
quod ius presentandi nec instituendi ulterius aliquem in dictis Ecclesiis
Sacerdotem. Qua responsione facta dictus Pizolus ex parte dictorum DD.
de Villalta ipsis Decano et Capitulo fuit regratiatus. —

1294. 4 novembre [illegible] [illegible] chiedevano in [illegible] la terza parte [illegible] [illegible] di [illegible] [illegible]

[illegible] (Giob. [illegible])

A.° 1294, ind. VII, die [illegible] novembris [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] presentibus D. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] fratres de Canaffio (?) coram D. Bernardo Decano [illegible] [illegible] rogabant et de gratia speciali concederent eis tertiam partem [illegible] de ecclesia S. Nicolai de Faynich (?) [illegible] redditus ipsius ecclesie ad luminariam ipsius [illegible] [illegible], cum illud beneplaceret presbitero et plebano [illegible] [illegible] [illegible], dicentes [illegible] in ipsa ecclesia nullam habere [illegible]. [illegible] D. Decanus et capitulum predictum [illegible] fecerunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tertiam partem [illegible] usque ad tres annos proximos, hac conditione [illegible] placeret tam presbitero et plebano [illegible] [illegible] ecclesia [illegible] dicebant. ═

1 [illegible] novembre. Udine. [illegible] ordine [illegible] d'[illegible] (1[illegible]) [illegible] matta [illegible] [illegible] Cividale.

[illegible]

[illegible] Patriarcha [illegible] et [illegible] nobilibus de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] et bonis [illegible] [illegible] Decani et [illegible] [illegible] [illegible] Decanum et [illegible] contra [illegible] bona [illegible] [illegible] Decanum et Capitulum [illegible] et bona habere [illegible] aliquod [illegible] causa [illegible] prosequimini quia [illegible] votis [illegible] in [illegible] [illegible].

Data Utini, [illegible] ind. (129[illegible]).

I 1294. 2 luglio. Nei prati di Brata. Il [illegible] di Prampergo crea suo Procuratore Bernardo di [illegible] Decano [illegible] a ricevere una [illegible] dai signori di Pers, Pinzano, Flagogna: Il Compromesso de' Sign. di Pers e di Flagogna.

Gio. di Cividale not. (Gio. Presto). Archivio not. Udine

[illegible] 1294, ind. VII, die 2 intrante julio, in pratis de Brata, presentibus Laurentio de Cavoriaco, [illegible] de [illegible] et aliis.

D. Henricus de Prampergo [illegible] et D. [illegible] de Ragogna [illegible] Decanum [illegible] presentem [illegible] suum verum et legitimum procuratorem ad recipiendum nomine [illegible] Dominis de Pers, de Pinzano et de Flagonea [illegible] [illegible] et omnia et singula faciendum que in predictis fuerint oportuna et quod ipsemet facere posset si presens adesset, promittens habere ratum et firmum etc. (sic). =

II Detta data e sulla riva del Ledra presso il castello di Corrino. Compromesso dei signori di Pers e di Flagogna —

[illegible] compromissum dominorum de Pers et de Flagonea

Item dicto die, supra ripam Aque Ledre iuxta [illegible] in pertinentiis Castri Curnini, presentibus Dominis [illegible] de Susano, [illegible], Leonardo, [illegible], Ulvino et [illegible] de Tricano, Petro et Constantino fratribus de Ultino, Leone, [illegible] et Henrico de Bragano, Artmanno de Savorgnano, Warnerio de Osopio, Petro de Atens, Antonino de Vilalta, Willelmo et Wariendo de Mels, Ulvino de Sonnenberch, Mathiussio de Flagonea et aliis. (manca l'atto).

Castello di Corrino presso il Comune sulla Ledra.

1294, 31 decembre, (stile a.) Gemona. Pagamento del lago di [illegible] Candido di T[illegible]

[illegible]

Bartolomeo notajo di Gemona. Arch. not. Udine

A. D. 1295, ind. VIII, (stile antico, secondo 1294), die ultimo decembris, presentibus Dño Matthia de Glemona, D. Bene de Florentia habitatore Glemone, Nicolao de Alboneto, Glemonensi, Aquinello de Sancullo, Bernardo scriba D. Henrici de Prampergo, Antonio de Aquilegia, Jacobo de Artenea et aliis pluribus.

Cum D. Candidus de Tricesimo dedisset ac vendidisset Dño Odolrico filio q. D. Henrici de Glemona unum Lacum in Cavagio et alias possessiones certo pretio ut habetur in instrumento manu Jacobi Nicolai notarii confecto, dictus D. Candidus per se et suos heredes contentus et confessus et manifestus fuit habuisse et recepisse a predicto Dño Odolrico solutionem integram de omnibus, faciens eidem finem et remissionem perpetualem de ulterius non petendum tam cum cartis quam sine cartis usque ad diem presentem et si aliquo tempore ostenderet aliquod instrumentum confectum ante diem presentem quod illud debeat esse cassum et vanum et nullius valoris tam de fideiussoribus quam de quibuscumque aliis rationibus quas petere habet eidem Dño Odolrico vel alicui alteri persone tangenti predicto Odolrico et [illegible] predictum D. Candidum in aliquibus et aptare cartam ad voluntatem sapientum.

Actum Glemone in Portis in platea

1294 2 Giugno. Patti dotali fra Benvenuta vedova di D. Giacomo di Ragogna ed Signor Gastaldo di Mels.

Anno Domini 1294 ind. VII, die secundo intrante Junio, in presentia D. Olrici de Oremberg, Pertoldi de Tricano, Gabrieli de Pinzano, Walteri eius fratris, D. Francisci de Rivarotta, Federici et Odorici fratribus (sic) filiis Antonii de Castello, Mathie et Rodulfi fratres de Carvaco, Daringi de Ragonia et aliis.

D. Mainguttus filius q. D. Jacobi de Ragonia pro se et fratres suos Conradum, Odricum, Ulricum et Nicolaum, dotavit dominam Benvenutam uxorem quondam d. Jacobi de Ragonia domino Wiglelmo de Mels cum mille ducentis libris denariorum veronensium parvulorum, de quibus mille libras dictus D. Wiglelmus confessus est, contentus et manifestus fuit se habuisse et recepisse a dicto D. Mainguto, renuncians exceptioni [illegible] eo tali pacto habito inter eos, quod de predictis [illegible] libris [illegible] post decessum ipsius D. Benvenute infra annum et diem, [illegible], devenire debeant quingente libre veron. parv. Nicolao filio dicte D. Benvenute et si dictus Nicolaus decederet sine heredibus, predicte tamen quingente libre veron. parv. perveniant ad dictum Mainguttum et ad fratres eius.

Item si dicta Benvenuta decederet ante dictum D. Wiglelmum quod absit, sine comunibus heredibus, quod . . . .

. . . .

. . . . . ~~[illegible]~~ proximioribus dicte D. Benvenute

et si dictus Wiglelmus decederet ante dominam Benvenutam uxorem suam sine comuni herede, quod dicta D. Benvenuta habere debeat integram dotem suam et de bonis dicti D. Wiglelmi mariti sui [illegible] centum libras veron. parv. ad ordinem suam voluntatem faciendam infra annum et diem post [illegible]

decessum ipsius D. Wiglelmi. Si vero dicta Domina acquieverit [illegible] habere heredem cum dicto D. Wiglelmo viro suo et dictus D. Wiglelmus decederet ante ipsum et ipsa cum dicto herede more [illegible] permanere nollet quod ipsa Dompna [illegible] dotem [illegible] [illegible] [illegible] debeat usque ad [illegible] ipsius D. Bonavente, post cuius decessum [illegible] tam [illegible] [illegible] [illegible] heredibus quos habuerit cum D. Wiglelmo viro suo cum eo quod ipsa pro anima sua legare possit centum libras [illegible] parv. de bonis suis ubicumque voluerit Pro quibus omnibus [illegible] [illegible] D. Wiglelmo et [illegible] D. Bonavente [illegible] [illegible] [illegible] presentes Domini Reynaldus dictus Nasius de Malf, Jacobus de [illegible], [illegible] [illegible], Camorettus de [illegible] etc.

Actum [illegible] in capite pontis ante domum Johannis filii [illegible] [illegible]

Dicto die et loco, presentibus dictis testibus. D. Hainzutus filius q. D. Jacobi de [illegible] pro se et fratres suos Conradum, Odoricum, [illegible] et Nicolaum pro mille . . . . . . ad filios dicti D. - -

- - - - - - - - - - -

pro sua dote, contradote, morghengabio et [illegible] aliorum iurium dedit tradidit et vendidit iure proprii dicto D. Wiglelmo pro se et dicta D. Bonavenuta recipiente et eorum heredibus quinque mansos sitos in Villa de [illegible] et eius pertinenciis, quorum unus regitur per Jacobum, secundus per Nicolaum, tercius per Gamfaynum et alios duos mansos reguntur per . . . . (sic). Item duos mansos iacentes in Romans et in eius confinibus, unus quorum regitur per Pichum et alter per [illegible] Carnelli: item unum alium mansum in [illegible] qui regebatur per Rupretum . Item unum mansum iacentem in Villa de [illegible] qui regitur per Artusinum, cum domibus, sedimibus etc. et cum quocumque iure etc. ad

habendum, tenendum et tradendum dictorum fori nomine [illegible] precio
quidquid dicti mansi plus dicto precio valuerit; renuncians auxilio illius
legis que dicit quod deceptus . . . summam quingentorum aureorum
sive immensa non tenere et dans ei verbum et licentiam tenutam intrandi
etc. sub pena dupli valoris dictorum mansorum etc. qua pena soluta
vel non etc. Pro quibus omnibus observandis etc. promittens dicti
D. Marinus ~~et~~ ipso D. Franciscus de Rugnia, [illegible] filius
q. D. Marini dictoni [illegible] pro se [illegible] heredibus
cum obligatione bonorum dicto D. Wigelmo et suis heredi-
bus [illegible] pro rata.

[illegible] [illegible] [illegible] Vat. Udine.

1294, 31 Decembre D. Oddrico q. D. Enrico di Gemona finisce di pagare il lago di Cavazzo ed altri beni comperati da Candido di Tricesimo. –

62

Bortolomeo notajo di Gemona. Arch. Not. Ud.

A. D. MCCLXXXXV, (more antiquo), ind. VIII die ultimo decembris, presentibus D. Mathia de Glemona, D. Beno de Florencia habitatore Glemone, Nicolao de Altaneto Glemone, Spinello de Pramcollo, Bernardo scriba D. Henrici de Prampergo, Antonio de Aquilegia, Jacobo Tulgart de Artonea et aliis pluribus.

Cum D. Candidus de Tricesimo dedisset ac vendidisset D. Odolrico q. D. Henrici de Glemona unum lacum in Cavazio et alias possessiones certo precio denariorum ut habetur in instrumento manu Jacobi de [illegible] notarii confecto, dictus D. Candidus per se suosque heredes contendens, confessus et manifestus fuit habuisse et recepisse a predicto D. Odolrico solucionem integram de omnibus, faciens eidem finem et remissionem perpetuam de ulterius non petendum tam cum cartis quam sine cartis usque ad diem presentem et aptare cartam ad voluntatem sapientum et si aliquo tempore presentaret aliquod instrumentum confectum ante diem presentem quod debeat esse cassum et vanum et nullius valoris tam de fideiussionibus quam de quibuscumque aliis rationibus quas petere habet eidem D. Oddolrico vel alicui altero persone tangenti pro D. Oddolrico versus predictum D. Candidum in aliquibus.

Actum Glemone in portis in platea.

1295. [illegible] febbrajo [illegible] Castaldo
[illegible] della villa di Tranca.
[illegible] not. [illegible] not. Udine. (Gio. [illegible]).

Nota hominum ville Tranche.

A. D. 1295. ind. 8, die penultimo februarij, in Civitate ante portam claustri maioris Ecclesie S. Marie Civitatensis, presentibus [illegible] cantore filio q. M. Martini de Civitate, Michele carpentario comorante in burgo Pontis Civitatis, Borsa de Castro [illegible], [illegible] Dni Patriarche Aquilegensis et aliis.

[illegible] D. Carlus qui fuit de Mediolano Civitatem comorans, Castaldio Antri coram Artuico Decano, Sueba, Vilincogna et Juri [illegible] ville Tranche, Jurch Martino et Jacobo eiusdem ville [illegible] dicti Dni Patriarche de certa [illegible] confessus extitit et contentus quod homines ville Tranche non tenebantur sibi occasione officii Castaldie Antri in die carnisprivii facere aliquas pascalias in dicta villa et si dicti homines in die carnisprivii ipsi Castaldioni aliquas pascalias fecerant seu aliquod pro ipsis eidem Castaldioni dederant sibi fecerant non de iure quod haberet ipse die carnisprivii in dicta villa sed puro amore et servicijs per ipsum Castaldionem multipliciter eisdem hominibus factis fecerant pascalias memoratas. Insuper contentus extitit dictus Castaldio quod tres pascalias dicti homines circa festum S. Georgii ipsi Castaldioni facere tenebantur et similiter tres

circa festum S. Michaelis et non plures in anno. Item extitit contentus quod dicti homines unum decanum et unum preconem in dicta villa habere debebant et quod quum Bertramus vadit in Franciam idem Castaldio illa hora ire non debet superius et quandocumque dicti homines faciunt dicto Castaldioni predictas passalias uni comittere debent de villa qui easdem passalias faciat.

1295, 7 Marzo. Udine. Il Patriarca d'Aquileja approva l'elezione fatta di Bernardo di Ragogna Decano di Cividale ad un Canonicato in Aquileja.

2

A. D. MCCLXXXXV Ind. VIII die VII intrante marzio. Utini in camera Reverendi in Christo patris D. Raymundi dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche, presentibus DD. Pagano Decano et Castrono de la Turre canonicis aquilegensis Ecclesie et aliis.

Ibidem venerabilis vir D. Bernardus de Ragonia Decanus Civitatensis petiit instantissime ab eodem D. Patriarcha quatenus electionem et receptionem de se factam per eundem D. Decanum et Capitulum Aquilegensem seu per eorum compromissarios celebratam et factam di-gnanter confirmare et ad debitum seu meliorem gradum et locum reducere quam per eosdem compromissarios fuerit mutatione indebita situata. Qui D. Patriarcha convenienti deliberatione prehabita electionem et receptio-nem eundem factam de persona eiusdem D. Bernardi ad canonicatum et confraternitatem Aquilegensis Ecclesie confirmavit et gratificavit in secundo loco videlicet primo loco post electionem et receptionem factam ad eandem Eclesiam de D. Napoleone de la Turre secundum quod ipsi Decanus et Canonici primitus per diem nominaverant ut de predictis nominatione et electione plenissime constat per publicum instrumentum factum manu Martini Aquilegensis Notarii sub MCCLXXXXIV, ind. VII, die VIII intrante decembri, mandans michi idem D. Patriarcha ut de hoc facerem publicum instrumentum

Ego Rodulfus de Pedraciis de Castro Rebeci Cremonensis diocesis, Notarius sacri pallatii interfui et rogatus scripsi.

Arch. Capit. di Cividale Vol. IX Pag. 41.

1295. [illegible] Cividale. [illegible]
[illegible]

3

[illegible] not. [illegible] Udine. (Gio. Rosso).

A.D. 1295, ind. 8, die quintodecimo marcio, in Civitate, in cellario camerariorum Capituli Civitatensis, presentibus D. Johanne presbitero filio M.ri Egidii calcificis de burgo S. Petri Civitatensis, Mognetto nepote q. Cassii de Civitate, Bernardo decano de Algida et aliis. D. Carlus qui fuit de Mediolano Civitatem commorans Castaldio Patriarchatus et Rev.di Patris D. Raymundi Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche [illegible] dedit atque investivit Bernardum decanum, Marinum, Crismanum filios olim Bertoldi, Sabadinum et Matheum filios Micaelis de villa Pragorea massarios dicti Dni Patriarche pro se et eorum heredibus recipientes de triginta tribus vineis contiguis sitis supra monte qui dicitur [illegible] (pertinentibus ad mansos dicti Dni Patriarche, quorum hii sunt confines a bura parte est quidem rivus, a 2a [illegible] sunt campi massaricie dicti D. Patriarche, a tercia est aqua Judri et a quarta parte sunt prata massaricie dicti D. Patriarche vel alii siqui forent confines, in liquidem condicione quod dicti Bernardus, Marinus, Crismanus, Sabadinus et Matheus et eorum heredes dictas vineas habeant, teneant et possideant in perpetuum solvendo a tribus annis transactis ulterius quolibet anno anno in [illegible] [illegible] qui pro tempore fuerit pro qualibet vinea unum denarium Aquilegensem et ita quod si contingeret tempore aliquo quod mansi quos dicti Bernardus Marinus Crismanus, Sabadinus et Matheus habent a dicto

Dño Patriarcha acquirentur eis vel quod prefate venerint, ipsi Pernardus, Varinus, Crismanus, Sabadinus et Mattheus et heredes eorum nichilominus dictas vineas habeant, teneant et possideant in perpetuum solvendo ex ipsis decimam illis quibus dictos mansos colerent vel si prefata essent illi cui casu solverent et denarium unum pro qualibet vinea Castaldioni predicto. —

[illegible]

A. D. 1295, ind. VIII, die XIV intrante marcio, in presentia Ubertini de Villauta, Ubicidanchi eiusdem loci, Federici filii D. Ortrufij eiusdem loci et aliorum.

D. Ortrufius de Fratta de Villauta investivit D. Tomasium filium q. D. Maynardi de Maniaco de tali feudo et de tali racione feudi quod et quam dictus D. Maynardus habebat a dicto D. Ortrufio et a D. Ducio de Castronovo barbano dicti D. Ortrufi et a domo sua. Et ibi dictus D. Tomasius fecit ei homagium et fidelitatem iuravit ut vasallus Domino. Actum Villaute ante burgum in via.

'95. 23 giugno. Midano. Castaldo Gottaldo del Conte di Gorizia [illegible] Midano [illegible]

[illegible]

[illegible] segnato [illegible].

Archivio [illegible] di [illegible]

5

A. D. 1295, ind. VIII die VIII exeunte junio, in presentia Presbiteri [illegible] de Midano, Presb. [illegible] de S. Forato, Petri Farinacii de Midano, Francisci filii Carotte de Midano et aliorum.

[illegible] de Goricia Castaldio Illustris Viri D. Alberti Comitis Goricie et Provisor Concordiensis [illegible] in platea Midani [illegible] pre[illegible] universis [illegible] et habitatoribus morantibus in Midano ex parte Reverendi Patris Domini Jacobi Concordiensis Episcopi et ex parte Illustris Viri D. Alberti Comitis Goricie [illegible] pro[illegible] ut treugam factam inter D. Episcopum predictum [illegible] Dominos de Valcinico usque ad VIII dies post festum S. Petri super [illegible] tenere debeant et ibi Domini Phylippus, Ludvicus, Tomasuthus [illegible] et vice [illegible] in manu dicti [illegible] firmas habere treugas predictas per manum et fidem loco sacramenti, hoc salvo quod per unum bovem vel vaccam [illegible], non debeant treuge infringi.

1395 [illegible] Cividale [illegible] della [illegible]
[illegible] Pieve di La[illegible] [illegible]
[illegible] di Mels.

4. d'Cividale not. Arch. not. Udine (Gio. Rosso)
a.d. 1395, ind 3. die 9 intr. julio, in Civitate Austrie presentibus
D. Bernardo Decano Civitatensi, Rodulffo de Fagedis, Dominico Mazzona-
et Johanne servitore dicti D. Mathie
rio et aliis testibus, vir D. Matthias de Mels plebanus plebis Lavariano
Vicarium eiusdem plebis Lavariani Dño Matthie presbitero de La-
variano cum manso sito in dicta villa in quo residebat dictus D. Mat-
thias quartesio agro et vini dicte ville Lavariani et Bicinici et manso
ville Greys quem colit Vitalis eiusdem ville et quartesio omni
vivorum et mortuorum ville Greys et Cucane etiam bus aliis iu-
ribus que sunt spectantia ad eandem, contulit ad vitam suam, ipsum-
que de illa quodam capucio investivit ad exonerationem conscien-
tie sibi curam tam in spiritualibus quam in temporalibus comittendo,
dans sibi prefatum Johannem nuncium ponendi in tenutam et corpo-
ralem possessionem Vicarie predicte. —

...ampa Morozzo 1895

1295 – 12 Luglio – Cividale

Cenno intorno al feudo di Moruzzo devoluto ai Signori di Arcano

MCCLXXXXV. Indictione octava die XII intrante Julio. In Civitate Austria in Patriarchali palatio. Presentibus D. Bernardo decano civitatis, Asquino de Varmo, Valterpertoldo filio ~~ejusdem,~~ eius de Per, ~~Fab~~ ~~Fabro~~ Francisco nepote ejusdem, Benono et Jacobo de Utino Lippo de Capponibus de Florentia et aliis.

D. Bertholdus de Tricano tutorio nomine heredum seu ~~prolis~~ pupillorum q.m D. Odolrici fratris sui fuit confessus ~~tantum~~ tacitus et contentus coram reverendo D. patriarcha Aquilegensi quod de illa parte castri Moruccii de qua idem D. Odolricus fuit investitus per D. patriarcham predictum, investitus fuit ad feudum habitantie, ita quod dictum castrum sibi et successoribus suis et eorum nunciis semper esse debeat apertum die ac nocte et cum aliis conditionibus cum quibus alii habitatores domini patriarche habent domos suas habitantie, et cum illis conditionibus cum quibus fuit investitus q.m D. Chono de Murucio de parte predicta. Manu Valteri not.

...moriale Belloni – Archivio Municipale di Udine.

1295. 18 luglio [illegible]

[illegible]

8

[illegible]

A.D. 1295, ind. 8, die XIII exeunte julio, in Civitate, in domo [illegible] fratris D. Adalperi de Civitate, presentibus Fr. Salvadeo Lectore de Mantua, Fr. Bonetto de Ordine Minorum, M.o Juliano thesaurario Eccl. Civitatensis, Conrado fratre dicti D. Adalperi, Conrado de Welsperch scutifero dicti D. Adalperi et aliis. D. Adalperus Miles de Civitate promisit et vadiavit in manus Mag. Juliani Thesaurarii Eccl. Civitatensis ibidem tamen recipientis nomine et vice Rev. dni Dni D. Raymundi Patr. Aquil. et omnium quorum interest satisfacere de omnibus male ablatis per eum que rationabiliter reperiri possent, de quibus satisfaciendis parte dicti D. Adalperi et pro ipso Conradus predictus extitit fideiussor.

1295, 2 Agosto. Arcano. D. Pertoldo di Arcano investe Bernardo di Fontanabona del feudo di Pafsino oltre il Tagliamento.

A° D. 1295, die II intrante Augusto, præsentibus, D. Conrado de Tricano, D. Jacobo eiusdem loci, D. Leonardo eiusdem loci, Chunel de eodem loco et alij.

D. Pertholdus de Tricano investivit cum cirotheca sua Bernardum de Fontebono de feudo Pafelgiani de ultra, in quo antea investitus erat a D. Odorico de Tricano quondam, salva ratione utriusque partium. Actum in Tricano sub nugario.

Bartholomeus de Glemona not. Arch. not. Udine

[illegible]

1295, 8 agosto. Tolmezzo. Il Patr. Raimondo investe alcuni di Ovaglio in Cargna di mansi del Monte di Arvenis.

L XXIII. ... Fontanini p. 202 Bibl. ...

... MCC LXXXXV ... VIII, [illegible]

[illegible]

... medietatem ... [illegible]

[illegible]

heredibus et cui ius suum dare voluerint et placuerit perpetuo

NB Era per errore segnato l'anno 1265 con l'indizione VIII, e si è corretto non essendo il patr. Raimondo venuto in sede che nel 1274.

[illegible] xxii [illegible]

[illegible] imagines [illegible]

[illegible] obtineat ple[illegible] [illegible] corporalem possessionem [illegible] dictos homines de [illegible] dictus [illegible] nuncius [illegible] in [illegible] [illegible]

17 [illegible]

[illegible] ... ind. VIII die XII exeunte [illegible] in presentia [illegible] nani Plebani de Aviano, Presb. Nicolai qui fuit de Maganio, [illegible] filii q. D. Samuelli [illegible] Laici et aliorum.

[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] aliis et [illegible] [illegible] ad [illegible] jobin [illegible] de non faciendo treguam nec pacem neque [illegible] [illegible] sine aliis domino Sybello nec filiis neque dno Widusso [illegible] filio de [illegible] nec aliis qui tenent domum [illegible] [illegible] S. Michaelis [illegible] usque ad quartum [illegible] in [illegible] ad [illegible] usque ad dictum terminum toto suo posse et [illegible] non attenderent [illegible] predicta [illegible] in eadem [illegible] [illegible] et [illegible] et alii qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut supra dicitur. Actum Aviani in auditorio Ecclesie S. Zenonis.

Com
dit
Pat
par
Ra
et
Qui
en
au
ne
int

12

1295. 19 settembre. Cividale. [illegible]
[illegible] colla quale
[illegible] multa inflitta a Rainerio
[illegible]
[illegible] Cividalense [illegible] Udine. (Giu. Rosso).

A. D. 1295, ind. 8, die XI exeunte septembri, in Civitate in domo Comunis, presentibus Asquino de Varmo, Henrico de Portis, Nicolao dicto Baldachino de Civitate, M.° Bonifacio, Alberto notario et aliis. Reynerius Con de Mediolano Civitatem comorans ex parte Rev.di Patris D. Raymundi Dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarche presentavit et dedit D. Philippino Castaldioni Civitatis quasdam litteras patentes non viciatas non cancellatas neque in aliqua ipsarum parte corruptas, sigillatas ipsi Dñi Patriarche sigillo integro et illeso, quarum tenor talis est:

Raymundus dei gratia S. Sedis Aquilegensis Patriarcha Philippino de la Turre Castaldioni et Consilio Civitatis dilectis sibi gratiam suam et omne bonum. Pro parte dilecti burgensis nostri Regnerii Conii de Civitate nobis extitit oblata querela quod vos proquodam verbo quod dixit in quinquaginta libras veronensium auctoritate vestra condempnastis eumdem. Volentes igitur questionem huiusmodi nos audire et ipsa audita eumdem Raynerium si condempnandus fuerit volumus condempnare et absolvere si fuerit absolvendus, devotioni vestre per presentes sub obtentu gratie nostre et banno quod a vobis volumus exigere districte precipiendo mandamus quatenus dicte condempnationi supersedere curetis quousque supra predictis duxerimus terminandum. Data apud S. Vitum ~~VIIII~~ XIII exeunte septembri, VIII ind. =

295, 25 Settembre. Forgaria: Investitura di decime, paste ed ed emende (emendacie) in Forgaria.

17

A. D. MCCLXXXXV, ind. [illegible] die VI exeunte Septembri, in presentia Mon[illegible] plebani de Forgaria, Nicolai filii D. Warienti de Forgaria, [illegible]toldini, Vorgutti fratrum de Flagonia et aliorum.

[illegible] Warner de Flagonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] frumenti quos [illegible] fuit [illegible] habere, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Forgaria [illegible] decimas pastas et emendacias (sic) [1] quas ipsius erat habere in Forgaria, ad habendum tenendum etc. et dedit ei D. Warientum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contentare [illegible] [illegible] dupli minus quinque soldis. Act. [illegible] Forgarie iuxta ecclesiam Sancte [illegible]

1) [illegible] della [illegible] nel quale D. Variente di Forgaria promette per [illegible] [illegible] [illegible] di frumento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] D. [illegible] di Forgaria [illegible] [illegible] [illegible] fecit datum et venditionem de dictis decimis pastis et mendaciis pro [illegible] denariorum frumenti.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Not. Udine.

Anno 1295, ind. 8, die 13 intrante octobre, presentibus D. Presb. Jacobo de S. Maria de Curia, Paulo filio Nicolussii de D. Nodens de Civitate etc. rogatis testibus et aliis

Zopetus q. Aurelii de Aquilegia nunc civitatis comorans presentibus Stephano et Johanne filiis dicti Zopeti et cum ipsorum voluntate locavit et dedit unam suam braydam terre sitam ad Portam Brossanam Johanni Michaeli de Porta Brossana ad rectam sedam et medietatem ad laborandum usque ad sex annos prox. vent., qui Michael promisit eam bene laborare et omni anno eam seminare de grosso et minuto ut utilius videbitur et reversos facere similiter omni anno que in vineam fieri poterunt et dare sibi rectam medietatem bladi, vini, pirorum et pomorum et nucium et accipere debeat ante partem semen et si non bene laboraverit quod liceat ipsi Zopeto se intromittere de dicta sua terra et omnia accipere si dictum fuerit per bonos vicinos ipsum non bene laborare eam. Que omnia supradicta promisit attendere sub pena unius marche denar. et idem Zopetus dare sibi unum ... suis expensis et quod non possit sibi accipere eam dummodo fecerit ut dictum est sub pena unius marche den. Aquil.

Actum in ~~ante~~ stazonem Pantaleonis in Civ. Austria..

XLV

1295. 9 Novembre - Udine 15

Giovanni Normanno (o di Normandia) medico del Patriarca vende a Occello da Udine le rendite del Pievanato di Moruzzo.

MCCXCV. Octava indictione. Utini, in Palatio maiori D. Patriarche Aquilegensis die martis nono intrante Novembre. Presentibus D. Guclenghano de Justinopoli, Ambroxio plebano plebis de Agello, Albertino plebano plebis de Tarcento testibus ad hoc vocatis et rogatis et aliis.

Magister Johannes Normannus medicus D. Raymundi Dei gratia Patriarche Aquilegensis plebanus plebis de Morutio locavit et dedit Ocello de Utino redditus, proventus et jura sua omnia spectantia ad ipsum plebanum ita quod non aggravet massarios eiusdem plebis hinc ad duos annos completos proxime venturos, incipiendo annos a festo B. Georgii proximo secuturi ad duos sequentes pro XVI marchis Aquilegensis monete solvendis eidem magistro Johanni vel eius nuncio in festo B. Georgii proximo octo marchis eiusdem monete, et aliis octo marchis in alio sequenti festo B. Georgii proxime secuturi post dictum terminum, et promisit dicto Ocellutto sub obligatione etc. defendere, quarentare et expedire

et disbrigare etc. sub pena dupli etc. Tu Johannes, facias instrumentum: cum omni melioramento non mutata serie veritatis

Giovanni di Lupico Can. Catt. Copia nell'Arch. Capitolare di Udine.

18

1295, 1 Decembre. Ragogna. Compromesso in arbitro nelle questioni
per [illegible] [illegible] in Pinzano, tra i Consorti di Pinzano
ed il Cav. Crescendolo di Pinzano (1)

A. D. MCCLXXXXV, ind. [illegible], die primo Decembris, in presentia dominorum Bartolomei
Plebani Ragonie, Warneri [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] de
Ragonia, D. Henrici de Braçaço et aliorum
D. Walterius de Pinzano cum expensis et obligatione suorum bonorum
pro parte una et D. Crescendolus Miles de Pinzano [illegible] nomine domine
[illegible] et filiorum suorum et pro eis atque Ziramontus de Pinzano
nomine et vice D. Stephani de Pinzano et pro eo ex parte altera cum expensis
et obligatione suorum bonorum etc. compromiserunt in providum virum D. Ber-
nardum Decanum Civitatensem tamquam in arbitrum arbitratorem et amicabilem
compositorem quicquid ipse inter eos usque ad diem festi resurrectionis
[illegible] [illegible] [illegible] et minuendo terminatum arbitratum fuerit
tam amore cum voluntate partium quam racione arbitrario nomine; ita quod
[illegible] dictus arbiter possit et valeat sentenciare et diffinire inter dictas
partes etc. promittentes in manu dicti arbitri sub pena cc librarum pro parte
firmum et ratum habere et tenere quicquid dictus arbiter inter eos arbitratus
fuerit etc. [illegible] [illegible] super causa et questione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] =
tione hereditatis quondam [illegible] hominis quondam D. Walteri et [illegible] =
tione quod dicta D. [illegible] et D. Stephanus dicunt quod homines dicti D.
Walteri debent facere waitam et [illegible] in Castro Pinzani
sicut alia. Pro quibus attendendis fideiussores fuerunt D. Gabriel de Pin=
zano ex parte D. Walteri et pro eo, ex parte [illegible] pro eo fuerunt
D. Franciscus de Ragonia et pro dicto Ziramonto, [illegible], [illegible] [illegible] in
[illegible].
Actum Ragonie in platea.

[illegible]

(1) [illegible] chiamato di Pinzano.

96. 1.5 Grandijo

1296, 20 gennajo. Nella Chiesa di S. Agnese presso Gemona.

Il Vicario di Gemona ponendo le oblazioni fatte durante la messa sul corporale, impedisce che siano tolte da una monaca incaricata di levarle secondo i loro antichi privilegi.

A. D. MCCLXXXXVI, ind. IX, die XI exeunte januarij (in ecclesia ...), Fratre Bonetto ... ordine Fratrum Minorum de Glemona, fratre Matheo Priore Hospitalis Glemone, D. Conrado presbitero eiusdem loci, D. Michaele presbitero olim de Va..., D. Gabriele presbitero de Glemona et alijs. Soror Gerdrudis Priorissa Monasterii S. Agnetis supra Glemona rogavit humiliter ac devote presbiterum .... Vicarium S. Marie Plebis de Glemona ut ipse amore dei, Beate Virginis Marie ac omnium Sanctorum et ob reverenciam Reverendi Patris per et D. D. Raymundi sancte sedis Aquilegensis Patriarche et D. Gregorini Plebani de Glemona ut non impediret Ecclesiam preditam S. Agnetis nec oblationes nec elemosinas factas in eadem Ecclesia nisi more solito quia (de) ipsa Ecclesia solvebat censum predictis Dominis Patriarche et Plebano et habebant privilegia ad hoc pertinencia ab ipsis Dominis et ipsa illum censum annuatim persolvebat eisdem et supplicabat eidem Presbitero ut supra hoc ullam ...identiam eidem inferret. Qui Presbiter respondit quod faciebat ex mandato predictorum Dominorum Patriarche et Gregorini et quod illud Altare erat suum quod ipsi Domini dederant ei. Cum ...e missa celebraretur per ipsum Presbiterum usque ad offertorium, ...cta Priorissa misit Sororem Bertam ad accipiendum oblaciones ...ore solito, dictus Presbiter violenter ipsam trudebat et accipiebat

oblaciones et hoc fecit pluribus vicibus ita quod ipsa Perta contra
dixit ei ex parte .... et predictorum Dominorum Patriarche
et Plebani ut hanc violentiam eis non inferret et ad hoc
ut ipsa Perta non acciperet oblaciones ipse Presbiter posuit sacrum
corporale et supra ipsum oblaciones posuit ita quod ipsa Perta
non fuit ausa tangere corporale et sic dimisit oblaciones.

Actum in Ecclesia S. Agnetis

Ego Franciscus de Glemona imperiali auctoritate notarius constitutus
interfui et hanc cartam rogatus scripsi.

Da perg. orig. Bibl. Civ. di Udine.

Stamp 1887

Traker v. Sopp

1300 [illegible] ... [illegible] ... Ch[illegible] ... [illegible] Ungaro (1)

20

[illegible] ... [illegible] (3)

[illegible] (4) ... [illegible] ... [illegible] (5) ... [illegible]

[illegible] ... Fr. Angelus [illegible] (11) ... [illegible]

[illegible] (12) ... Vicentis (13) ... [illegible] (14) ... [illegible] (15) ... [illegible] (16) ... [illegible]

[illegible] ... Romana.

[illegible] ... [illegible]

Il l'anno 1356. 10 ottobre. [illegible]

(B. C.)

[illegible]

[illegible] Plume Di-

XXIII. [illegible] MCCC, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] glos

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] sesto [illegible]

[illegible]

[illegible]

(12) [illegible]

[illegible]

[illegible]

(13) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1296, 19 aprile - Gemona. Scomunica di D. Raynerio di Stanliis(?) il vecchio.

Bortolomeo notajo di Udine. Arch. not. Udine.

A. D. MCCLXXXXVI, ind. IX, die XII exeunte aprili, presentibus Daniele Furtini, Francisco Ulsitti(?), Cantilino(?) de Glemona et aliis.
Discretus vir D. Mathiussius(?) capellanus ven. patris D. Raymundi
Patriarche Aquilegensis, plebanus in Zirchinis(?) ex parte ven.
d. patris predicti dedit in mandatis Dominis Jacobo Galugii(?) et Almachio presbiteris de Glemona ipsis precipientibus ...... ut omni
die festivo et solempni nunciare debeant D. Raynerium seniorem
de Stanliis Glemone excomunicatum secundum formam et tenorem
litterarum predicti D. Patriarche, ut confessi fuerunt habere ibidem
et si dictus D. Raynerius transmigraret, quod non debeant ipsum
sepelire neque ordines contingentes spiritualibus in predictis exercere.
Actum Glemone supra tabulam Furtini notarii(?).

1296. 21 Ottobre. Nei prati di Sinirvella, presso Cividale. Giudicazione dei confini del Monte dei Buoi.

In nomine Domini amen. Anno eiusdem millesimo ducentesimo nonagesimo sexto. Indicione nona. die undecimo exeunte Octubre. Apud Civitatem Austriam in pratis Sinirvelle et in locis infra scriptis. Presentibus dominis Henrico et Johanne de Portis. Alberto notario. Valentino. Marcucio q. Leonardi Argonis. Arnoldo scarmitore. Hermannucio domini Brandelisii. Gallucio. Johanne et Zago..tto preconibus de Civitate. Ducio et Zoffo de Florencia et aliis pluribus ad hoc vocatis testibus et rogatis.
Cum super determinanda. discernenda. limitanda et distinguenda Comunia et pascuo Montis Boum in quo homines Civitatenses porte sancti Silvestri, Rubignachi et porte Brosane debent cum eorum animalibus pasculare. datus esset terminus ad diem hodiernam. et convocati essent domini Dethalmus. Federicus. Meynardus et Johannes de Villalta. et d. Johannes de Zucula. ac homines Civitatenses. Rubignachi. Toryani. et de extra portam Brosanam de Civitate. et d. Adalperius Vicadominus Maioris Monasterii Civitatensis. coram d. Philippino de la Turre Gastaldione Civitatense. Odolricus Buyesii de Rubignacho. Henricus q. Johannis Livisitti Hermannus Poley Conradus Tzile becarius. Petrus pelliparius. Sunnus becarius. Fotinarcha et Walterus de Civitate, Utissius. Caura. Hindricucius faber. Murisuttus filius Johannis Thomadi. Jacossus. Gipretus, Zuannonus. Auramus. Doldonia. Johannes filius Radii. Megnardus. Donatus de Noyatoran. Quarinus coopertor. et Quarinus cantator de Rubignacho. Bonattus. Jacobus pesator. Camirithus. Puppus filius Sabadicamoy. Nitussa. Talfaius. Daniel et Leonardus massarii Monasterii Maioris Civitatensis. et Pidrussius de porta Brosana. Johannes Grampa de burgo sancti Petri. Zuannuttus dictus Marschalc de burgo sancti Silvestri et Mamulus de eodem loco. Henricus de Zina de Prastento. Parusinus de Tollano. Fontabonus de Remanzacho et Andreas molendinarius de Gallano. ad hoc electi corporaliter ad sancta dei evangelia iuraverunt predicta Comunia

et pascuum determinare, limitare, discernere, et distinguere bona fide, sine fraude,
remotis odio, timore, amore, precio, precibus, utilitate vel dampno. Qui quidem
seu eorum maior pars, aliis tamen non dicentibus contrarium, ad infra scripta loca ac-
cedentes dixerunt, quod incipit Mons Bovum a canali iuxta bandum et silvam
d. Iohannis de Vilalta ubi conveniunt et insimul concurrunt via armenti porte
Sancti Silvestri et Rubignaci versus occidentem et descendit per totum usque ad planiciem ver-
sus Teyzanum, et est a ivvo silve maioris et coherent ubi a summitate montis
silva Mindrincii fabri de Rubignacho, et silva Hindrincii q. Iohannis Lirisitti, et
silva Leonarducii et fratrum, et silva Bracucii de Toryano, et silva Femenez
de Toryano, et a dicta summitate montis descendit versus septentrionem usque ad
planum versus Toryanum, et usque ad prata et campos de planicie hominum de
Toryano, et usque ad fossatum et campum Reynaldini de Toryano. Sed silva quam tenet
dictus Reynaldinus est supra dicta Comunia, et vadit a castaneto Odolrici filii Pilini
de Toryano supra et extenditur usque ad Nuedulum quod est iuxta pratum Vtassii
fabri de Rubignacho, et usque ad silvam Pagutti, et usque ad silvam Rafacchi de
Toryano, qui habet bene octo castenarias supra dicta Comunia, et usque ad pratum
Malfatti de Toryano et usque ad pratum Gorizutti et fratrum de Toryano, et
eluncos, et usque ad fossatum
usque ad tres speluncas et usque ad fossatum quod est in capite prati Mauron
et usque ad forcam Montis iuxta Montem Wesie versus orientem, et deinde
procedit per rivum de Canderiis versus domum Pauli de Canderiis, et
vadit per ipsum rivum versus meridiem usque ad planiciem ubi sunt domus
et bayarcium illorum de Piono, et usque ad bayarcium quondam Wirini
russii de Teyzano, et girat in prenominatum bandum d. Iohannis de Vilalta,
quod est infra Sinirmella et dictum Montem de Bobus, qui Mons est

in medio confinium predictorum. Et sic reversi fuerant ad locum in quo inceperunt confirmantes et approbantes ipsi seniorum maior pars nullis aliis contrarium dicentibus omnia et singula supradicta pro sacramento quod fecerant in hac parte. presentibus D. Gastaldione et testibus supradictis. et alia multitudine hominum copiosa.

Antonius Civitatensis imperiali auctoritate Notarius predictis interfuit et rogatus scripsit.

Da copia del secolo XIV nel vol. Statuta Civ. Austrie ad fol. 64.

1296. 21 aprile. Cividale. [illegible] dell'[illegible] [illegible] scritto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible])

(Orig. Cividale nell'Arch. [illegible], [illegible])

28

A. D. 1296, ind. IX, die x exeunte aprili, in Civitate in Capitulo maioris Ecclesie Civitatensis, presentibus D. Odorlico de Ragonia, Lodoyco, M.° Waltero, M.° Juliano Thesaurario, Nicolao de Orzono, Nicolao Archidiacono Leonardo, Philippono, Bonatto, Ofluzzyo, Ulpalto et Wernero Canonicis, Odolrico prebendario Eccl. Civit., Adalperro Milite, Odolrico filio D. Johannis Longi, Johanne olim M.ri Ottonelli de Civitate, Ulpalto filioq. Ribis morante cum dicto D. Adalperro et aliis.

[illegible] vir D. Bernardus Decanus Ecclesie Civitatensis, Aquilegensis Diocesis, [illegible] et capituli ejusdem Ecclesie ibi ad [illegible] more solito congregati nomine, canonicatum et prebendam per promotionem Domini Selatte in Episcopum Bononiensem in Ecclesia predicta, vacantes Fulchero filio Francisci de Goricia canonico cum omnibus iuribus et pertinentiis ad prebendam ipsam spectantibus de plenitudinis iuris canonici contulit et assignavit eumque de illa in predicto nomine manipulo sui [illegible] manu propria investivit dans ibi prefatum D. Odolricum in nuncium ponendi in possessione dictorum canonicatus et prebende qui quidem D. Odolricus statim ibidem posuit ipsum Fulcherum in possessionem ipsius prebende assignando ibidem locum in Capitulo et deinde stallum in choro, presentibus presb. Valesio, presb. Johanne et Nerendino mansionario, Leonarducio monacho dicte Ecclesie et aliis.

Item eodem die loco et testibus. Fulcherius de Gorizia Canonicus Civitatensis, promisit et statuit D. Bernardo Decano Eccl. Civit. pro se et Capitulo dicte Ecclesie quem et quemlibet de dicto Capitulo conservare indempnem de collacione sive investitura sibi facta de canonicatu et prebenda que vacabant in dicta Civitatensi Ecclesia per promocionem D. Sclatte in Episcopum Concordiensem(1) (sic.) sub pena mille librarum veronensium parvulorum, qua Statuta etc. prohibitis attendendis et observandis DD. Adalperius, Odolricus et Johannes fr. Ottonelli fideiussores extiterunt etc. Cum omni melioramento.

1296. 1 maggio Cividale. Al Pievano di [illegible] decima [illegible] per il Regno di Sicilia.

Gio. di Cividale not. (Arch. not. Udine.. (Gio. Rosso).

A. D. 1296, indic. IX. Die primo maij, in claustro maioris Eccl. Civitatensis, presentibus DD. Johanne Bernardi et Henrico olim Baldechi Canonicis, Bertrando mansionario Civitatensis, M.o Johanne de Mutina et aliis.

D. Antonius Decanus Concordiensis Collector substitutus per D. Bartholomeum Episcopum Castellanum Collectorem Decime, Papalis deputate subsidio regni Sicilie, fuit confessus et contentus se recepisse et integre habuisse a D. Nicolao de Orzono plebano S. Johannis de Casarsis pro primo termino primi anni dicte decime decem libras venetorum parvulorum etc. =

[illegible]

Anno 1296, ind. 9, die 12 exeunte junio, presentibus Bartholomeo Senense nunc Civitatis commorante, Conte Bracii de Florentia nunc Civitatis commorante rogatis testibus et aliis.

Alguberta filia Talosii de Rosaciis promittit Liperio de Florentia nunc Tergesti commoranti stare cum eo et ipsum servire in Tergesto hinc ad unum annum proximum nunc venturum pro mamola et servitrice sive fante et bene et legaliter negocia ipsius Liperii facere ut moris est mamolarum, nec furta facere neque fraudes de bonis eiusdem Liperii nec etiam adulterium sive fornicacionem cum aliquo viro facere et si fecerit se subiugitari, quod tunc ipse Liperius possit eam expoliare usque ad camisiam et eam in camisiam expellere de domo sua et quod nihil teneatur sibi dare de salario suo nec de pannis quos sibi accepit propter suppositionem. Et idem Liperius pro salario sui laboris promisit dare unam marcham de soldis ro ~~salario suo~~ dicto anno. Que omnia et singula supradicta dicti Liperius et Alguberta promiserunt sibi adinvicem unus alteri facere et observare sub pena medie marche denariorum que tociens peti possit et exigi cum effectu quociens eorum aliquis in eadem inciderit, qua soluta vel non pressus tamen ~~instrumentum~~ contractus plenum obtineat robur. Actum ante stazonem dicti Conti testis in Civitate Iustine).

26

I 1290 [illegible]

II 10 [illegible]

[illegible] (Gio. Rosso).

I A. D. 1296 ind. IX, die VIII exeunte julio, in Civitate, in camera domus D. Mathie infrascripti, presentibus D. Bernardo Decano civitatensi, Francisco subdiacono, Quorcio servitore dicti D. Mathie, et aliis.

D. Matheus de Mels canonicus civitatensis voluit et ordinavit quod per suos fideicommissarios et executores sui testamenti emere debeant unum pannum aureum cum suis bonis qui ponatur supra corpus eius in die eius sepulture, qui post eius sepulturam sit ecclesie civitatensis.

II A. D. 1296, ind. IX, die 3 intrante augusto in Civitate in domo in qua moratur fuit D. Matthias de Mels, presentibus Nicolao diacono de Modelano et aliis.

D. Wilelmus filius q. D. Glizoy. de Mels confirmavit et ratificavit testamentum q. D. Mathie de Mels canon. Aquilej. (sic) salvo eo quod si D. Glizoyus pater suus prefato D. Mathie aliquod obligaverat nollebat sibi preiudicium generari.—

1296 8 agosto in [illegible] Statuto del capitolo di [illegible]
[illegible] gradimento [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

A. D. 1296, ind. IX, die 8 intrante augusto, in Civitate [illegible], in Capitulo Maioris Eccl. Civitatensis, presentibus D.D. [illegible] de Ragonia, [illegible], Juliano [illegible] et [illegible] canonicis [illegible] capituli [illegible]. Domini Bernardus Decanus et Capitulum Eccl. Civit. [illegible] dicto D. [illegible] camerario dicte Ecclesie in dicto capitulo propter hoc more solito congregati, utilitatem dicte Ecclesie [illegible] unanimiter et concorditer voluerunt, ordinaverunt et statuerunt amodo non facere aliam graciam de anniversariis, honorancijs ac de admittendo aliquem ad eorum tractatus capitulares nisi prius fit [illegible] Ecclesia assensus sicut antiquitus fieri consuevit. Quam quidem ordinacionem et statutum dicti DD. Decanus et Capitulum quilibet ipsorum manuali fide prestita mihi notario infrascripto recipienti promiserunt sic attendere et observare.

B.

IV

1296 – 22 Agosto. Udine. Il Patriarca d'Aquileja Raimondo della Torre conferisce una Prebenda vacante nel Capitolo di Trento ad Ottonello Boni. 28

Anno MCCLXXXXVI, nona indictione, in Castro Utini in capella maioris palatii Domini Patriarche Aquilegensis, die mercurii decimo exeunte augusto, presentibus D. Nicolao Dalphino de Venetiis Archidiacono Polense et D. Philipppono de la Turre canonico aquilegense, Fratribus Bonecco de Civitate Forijulii et Conrado ordinis Fratrum Minorum, Tyberiolo de Alba Ecclesia et Neapolione de Flambrio et Guidone de Zirchlach Plebium Plebanis testibus ad hoc vocatis et rogatis et aliis quamplaribus.

Cum noviter pervenisset ad notitiam Reverendi Patris et Domini Raymundi Dei gratia Sancte Aquilegensis Sedis Patriarche quod prebenda quondam Gandi de Gando Canonici Ecclesie Tridentine per mortem eiusdem Gandi Canonici tanto tempore vacavisset, quod ad eundem D. Patriarcham eiusdem prebende collatio iuxta Lateranensis Statuta Concilii, ut dicebatur, erat legitime devoluta, idem D. Raymundus Patriarcha ob Venerabilis Patris D. Fratris Philippi Dei gratia Episcopi Tridentini precum interventum, de dicta prebenda sic vacante, Ottobello Boni de Campo Trentino volens gratiam facere specialem, eam Domino Guidoni Plebano ~~Plebano~~ Plebis de Zirchlach testi predicto Capellano suo, nomine ipsius Ottobelli

cum iuribus et pertinentiis ad ipsam prebendam spectanti=
bus cum plenitudine iuris canonici contulit ~~per suum~~ et eum de ipsa
per suum anulum manu propria investivit. In cuius rei
evidentiam et etiam maius robur memoratus D. Raymundus
Patriarcha instrumentum presens fecit sui sigilli pendentis
munimine roborari.

Ego Iohannes de Lupico Sacri Imperii publicus Notarius
supradicte collationi presens interfui et de mandato supra=
scripti D. Raymundi Patriarche Aquilegensis scripsi
in formam publicam reducendo.

Dalla minuta originale presso la Biblioteca
Comunale di Udine

1296. 22 agosto - Udine.

Il Patriarca d'Aquileja Raimondo della Torre conferisce una Prebenda vacante nel Capitolo di Trento ad Ottonello Boni.

Anno MCCLXXXXVI, nona indictione, in Castro Utini in capella majoris palatii Domini Patriarche Aquilegensis, die mercurii decimo exeunte augusto, presentibus D. Nicolao Dalphino de Venetiis Archidiacono Polense et D. Philippono de la Turre canonico aquilegense, Fratribus Bonecco de Civitate Forijulii et Conrado ordinis Fratrum Minorum, Tyberiolo de Alba Ecclesia et Neapolione de Flambrio et Guidone de Zirchlach Plebium Plebanis testibus ad hoc vocatis et rogatis et aliis quampluribus.

Cum noviter pervenisset ad notitiam Reverendi Patris et Domini Raymundi Dei gratia Sancte Aquilegensis Sedis Patriarche quod prebenda quondam Gandi de Gando Canonici Ecclesie Tridentine per mortem eiusdem Gandi Canonici tanto tempore vacavisset, quod ad eundem D. Patriarcham eiusdem prebende collatio iuxta Lateranensis Statuta Concilii, ut dicebatur, erat legitime devoluta, idem D. Raymundus Patriarcha ob Venerabilis Patris D. Fratris Philippi Dei gratia Episcopi Tridentini precum interventum, de dicta prebenda sic vacante, Ottobello Boni de Campo Trentino volens gratiam facere specialem, eam Domino Guidoni Plebano Plebis de Zirchlach testi predicto Capellano suo, nomine ipsius Ottobelli cum iuribus et pertinentiis ad ipsam prebendam spectantibus cum plenitudine iuris canonici contulit et eum de ipsa per suum anulum manu propria investivit. In cuius rei evidentiam et etiam maius robur memoratus D. Raymundus Patriarcha instrumentum presens fecit sui sigilli pendentis munimine roborari.

Ego Johannes de Lupico Sacri Imperii publicus Notarius supradicte collationi presens interfui et de mandato suprascripti D. Raymundi Patriarche Aquilegensis scripsi in formam publicam reducendo.

(Dalla minuta originale presso la Biblioteca Comunale di Udine.)

30

1278. 17 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] (1296 [illegible])

D. 1296. ind. IX, die XIV. exeunte Septembri, in Civitate
in Capitulo maioris Eccl. Civitatensis, presentibus DD. Oldorico de Ra-
gonia, Lodoyco, Mº Juliano, Nicolao de Orzono canonicis, Benvenuto
mansionario et aliis.

Placuit Capitulo Eccl. Civitatensis, videlicet DD. Oldorico de Ragonia
Lodoyco, Juliano, Nicolao de Orzono, Johanni Bernardi, Palamidi Gli-
zojo, Hermanno de Budrio, magistro Henrici Warnerii, Juliano, Gregorio
et Laurencio canonicis dicte Ecclesie quod D. Bernardus Decanus
Civitatensis reputetur presens ubicumque fuerit pro serviciis que im-
pendit dicto Capitulo et inposterum impendere poterit et maxime
pro eo quod alleviat et allievavit ipsum Capitulum ab onere ex-
pensarum, ita quod ista gracia que est facta persone dicti Decani
ad alios Decanos non extendatur et hoc fecerunt salvo iure aliorum
Canonicorum.

1296. [illegible]

31

Gio. di Cividale not. Arch. not. Udine. (Gio. Rosso).

A. D. 1296, ind. IX, die X exeunte septembri, in Civitate in domo D. Johannis olim D. Ottonelli, presentibus prefato D. Johanne, D. Ottonello filio dicti D. Johannis Canonico Civitatense, Nicolao plebano plebis de Laucenzalla, Bartholomeo filio dicti D. Johannis, Gramosflans de Flagonia et aliis.

Rev.dus Pater D. Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus electionem seu receptionem factam de discreto viro D. Hermanno de Budrio Canonico Civitatensi per Ven.les viros Dominos Decanum et Capitulum Eccl. Concordiensis proprio motu ipsorum in Ecclesia memorata ratam habens et gratam illam de certa sciencia confirmavit. In cuius rei testimonium predictus D. Episcopus prefatus instrumentum per me notarium infrascriptum scribi iussit et sui sigilli pendentis munimine roborari. =

1296. 26 settembre. Cividale. La prebenda di Selatto Vescovo di Bologna, nella Ch. di Cividale viene data ad Enrico di Soffumbergo. 32

Gio. di Cividale not. Arch. not. Udine (f. Gio. [illegible])

A. D. 1296, ind. IX, die vercente septembri, in Civitate, in choro maioris Ecclesie Civitatensis, presentibus DD. M.o Juliano Thesaurario, M.o Waltero Scolastico, Lodoyco, Massatto de Villalta canonicis et aliis. D. Henricus filius D. Wolrici de Soffumbergh investitus fuit per D. Bernardum Decanum Civitatensem nomine suo et Capituli eiusdem Ecclesie de prebenda que in dicta Ecclesia Civitatensi vacabat per promotionem Domini Selatte Episcopi Bononiensis, dictus D. Henricus promisit et [illegible] prefato D. Decano per se et dicto Capitulo securitatem recipienti ipsum et dictum Capitulum et quemlibet de dicto Capitulo ab huiusmodi collacione et investitura conservare indempnes sub pena mille librarum veronensium parvulorum, qua soluta vel non etc. Pro quibus attendendis et observandis D. Wolricus predictus extitit fideiussor.

33

1296, 3 ottobre. Cividale. Giacomo Vescovo di Concordia promette rifondere al nob. Enrico di Pramperch di quanto questi spenderà nelle fortificazioni del Castello di Casano.

In pergamena della Mensa Vescovile di Concordia.

In nomine Domini amen. Anno eiusdem MCCLXXXXVI, indictione nona, die tercio intrante octubre. In Civitate Austria in camera Domini Episcopi infrascripti sive domus D. Iohannis Domini Ottonelli presentibus Dominis Iohanne de Zucula, Dvoncio q. D. Birbici de Civitate, Iohanne D. Ottonelli et Bartolomeo filio suo et Walframo de Zucula testibus ad hec vocatis specialiter et rogatis.

Venerabilis pater D. Iacobus Dei gratia Episcopus Concordiensis mandavit et commisit nobili viro D. Henrico de Prampergh ut cum ipse ut asserebat commiserit Castrum Cusani predicto Domino Henrico et habeat inimicos et contrarios qui conantur auferre ipsum Castrum illud munire et laborare debeat ac eciam inforcire tam in muris, fossatis et spaltis quam in aliis opportunis prout idem D. Henricus videbitur expedire: Omnes vero expensas quas idem D. Henricus in laborerio et fortalicia dicti Castri fecerit ~~expensas quas idem D.~~ prememoratus Dominus Episcopus per se suosque successores promisit et stetit plenarie resarcire ac satisfacere eum ad extimacionem bonorum virorum ita quod donec sibi satisfactum fuerit de predictis, predictus D. Henricus dictum Castrum in se teneat et tenere valeat nec illud ipsi Domino Episcopo aut suis successoribus restituat, donec sibi de ipsis expensis plenarie fuerit satisfactum.

Et ego Antonius Civitatensis imperiali auctoritate notarius predictis interfui et rogatus scripsi.

DOCUMENTI

I

I

1296 – 11 Ottobre – Udine

Investitura feudale di Giovanni di Moruzzo q. d. Artuico di beni nel castello e villa di Moruzzo.

34

MCCXCVI. None indictionis Utini in capella maioris Palatii D. Patriarche Aquilegensis die jovis undecimo intrante Octubri. Presentibus D.D. Manfredo De la Turre Archipresbitero Modoetiensi et Bernardo Decano Civitatensi, nec non D.D. Raymundino et Guilelmino de la Turre D. Raymundi Dei gratia Patriarcha Aquilegensis nepotibus et Lenardo de Brazaco Testibus ad hoc vocatis et rogatis et aliis quam pluribus.

Johannes filius Artuici de Morucio constitutus in presentia Reverendi Patris et D. Raymundi Dei gratia Sancte Aquilegensis Sedis Patriarche libere, mere et pure refutavit et dedit in manibus ipsius D. Raymundi Patriarche recipientis nomine Aquilegensis Ecclesie omnem et totam suam potestatem que spectabat ad eum ratione potestatis paterne et materne tam in castro quam in villa Morutii sive in domibus, sive in aliis quocumque nomine censeantur. Cuius idem D. Patriarcha libera refutatione recepta, dictam potestatem eidem Johanni per se suosque successores nomine dicte Aquil. Ecclesie cum juribus et pertinentiis ad ipsam pote=

statem spectantibus quocumque nomine censeantur, salvis omnibus juribus ipsius D. Patriarche et Aquilegensis Ecclesie ad feudum habitantie juxta consuetudinem terre Forijulii contulit et eum de ipsa seu ipsis cum quodam capucio quod habebat in manibus investivit et dedit prefato Johanni pro nuntio Aduardum nepotem Ranuardi habitatores Castri de Utino ut eumdem Johannem in tenutam et possessionem dicte habitantie auctoritate ipsius D. Patriarche induceret corporalem, recepto ab eodem Johanne fidelitatis debite juramento quod in talibus ab habitatoribus Aquilegensis Ecclesie recipi consuevit.

Giovanni di Lupico Can. P. Bibl. civica Udine orig.

1296, 24 ottobre. Gemona. Promessa fatta di condurre avanti al Capitano di Gemona, uno o più di Albona in Istria e dividere quanto da essi esigerà il Patriarca. 35

Bortolomeo notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCLXXXXVI, ind. IX, die V exeunte octubri, presentibus Bertramino, Calvangio, Guillelmo Brugno, Rayno serviis D. Guillelmi Capitanei Glemone et aliis

Dominicus qui fuit de Montona et Jacobus de Flanona et Jorgius de Montana coram me Notario et testibus supradictis et coram D. Guillelmo Capitaneo Glemone corporaliter iuraverunt ad sancta Dei quatuor evangelia conducere eidem D. Guillelmo Capitaneo Glemone in Glemona usque ad festum S. Martini proximo futuro unum hominem aut duos vel ultra si potuerint ad eorum posse de Albona, promittentes dictus D. Guillelmus Capitaneus fide data ipsos indempnes extrahere a Domino Patriarcha et cum ipsis dividere omnia que ab ipsis que conduxerint exiget dividere at tertire.

Actum Glemone in castro prope puteum.

1290. Nota dei Beni feudali della ~~Famiglia~~ Attems

36

Da copia del secolo XIV nell'Arch. Not. di Udine, Carteggio Fam. Attems.

In nomine domini amen. Anno a nativitate ~~Domini~~ eiusdem MCCLXXXXVI, ind. IX, presentibus D. Odorlico filio olim D. Meynardi de Atems, Wargendo filio olim D. Antonii de Atems, Andrea filio olim Bartholini de Atems, Walfrido ~~Wolfrado~~ filio olim Antonii de Atems, Arnonda filio olim Favottini de [illegible] et aliis.

In [illegible] feudi [illegible] quae [illegible] ad [illegible] [illegible] quae habent in feudum, habent [illegible] filius olim D. Petri de Atems, Artuichus, Odorlicus, Federicus, Wargendus, Petrus filius olim D. Janisii de Atems ab Ecclesia Aquilegensi, in primis in villa de Atems totam decimam, item domos omnes quas habent in dicta villa cum braydis sive [illegible]; item unum molendinum; item [illegible]; item in villa de Purias totam decimam; item in villa de [illegible] totam decimam et unum mansum; item ~~item in villa de~~ totam villam de Pladschis; item in villa de Canali totam decimam. item in villa de Foramine unum mansum; item [illegible] de [illegible] quae vocatur Salvaticha; item in Pisemo prope [illegible] duos mansos; item unum molendinum iacens in Atems infra [illegible] et [illegible]; item medium [illegible] cum domibus quae sunt sub eodem [illegible] in [illegible] in Burgo [illegible] Odorlici; in villa de [illegible] duos mansos; item in [illegible] unum mansum in villa de Cirgivina; item in villa Paladis [illegible] campos; item ultra Talentum in villa de Tiel duos mansos; item totam Armaniam Reanugie; item molendinum de Ripa supra villam Bosialdille; item in Bosialdella duos mansos. —

37

1297. 28 aprile. Sacile. Il Patriarca d'Aquileja [illegible] concede la Podestaria di Sacile e la Gastaldia di Caneva per un anno a Guidotto di Tenebriago. —

A. D. MCCLXXXXVII. ind. X die III exeunte mense [illegible]

[illegible] Dom. Patriarche [illegible] in Ligneati [illegible] D. Guidone de la Turre, et D. Tolberto de Topalich et Oddorico filio q. D. Rebilotti de Sacilo ad hoc vocatis et aliis quamplaribus. Reverendus Pater et Dominus Raymundus Dei gratia S. Aquilegensis Sedis Patriarcha Nobili viro D. Guidone de Tenebriaco Potestariam Sacili et Gastaldiam Canise a festo S. Georgii proxime transacto ad annum unum completum contulit et eum de ipsis [illegible] propria investivit. Qui D. Guidottus corporaliter juravit ad S. Dei evangelia usque ad predictum tempus dictarum potestarie ac castaldie officium prout ad eum pertinet diligenter et legaliter exercere ac facere et reddere plene iustitiam omnibus conquerentibus in ipsis officiis coram ipso iuxta suum posse tam pauperi quam diviti; servare et custodire iura D. Patriarche et ecclesie aquilegensis nec ea diminuere sed potius ubi poterit adaugere; appellationes que fuerint coram ipso dabit petentibus prout debet; redditus et iura dicti D. Patriarche utriusque officii legaliter reducet et reduci faciet ad canipam dicti D. Patriarche et ea faciet fideliter conservari et de hiis que pertinent ad ipsum D. Patriarcam que recipiet et ipsi D. Patriarche vel illi cui mandaverit reddet et ponet plenariam rationem.

Ex actis Johannis de Lupico, Canc. Patr. in Bibl. Municipali Utinensi asservatis.

1297, 13 maggio. Gamondo. Il Comune di Genova esenta il Medico Benvenuto da ogni imposizione e servizio fino a che eserciterà l'arte sua in quella Terra.

[illegible]

[illegible]

59

[illegible]

A. D. [illegible] 17, ind. 10, die [illegible] mayo, in [illegible] in [illegible] domum in qua morabatur Zuanetus de Cavaria, presentibus [illegible] qui fuit de [illegible], Leonarducio de Civitate filio olim D. Warneri [illegible] Naroldo de [illegible], Wariendo de Vicessio, Pelegrino filio olim D. Grafulatti de [illegible] testibus at aliis.

Ibi [illegible] pretio decem [illegible] confessus et contentus se recepisse et integre habuisse a D. Mathia filio olim D. Wariendi de Cero, renuncians exceptioni [illegible] per se [illegible] heredes vendidit, dedit et tradidit dicto D. Mathie [illegible] heredibus et cui ius suum dederit [illegible] Aquilegensis [illegible] propre Cero, videlicet tres mansos duo quorum coluntur per Leonardum et [illegible] homines de [illegible] et tertius et [illegible] per [illegible] predictos Leonardum et [illegible] cum eorum heredibus [illegible] et [illegible] cum peculio cum libertatibus accessibus, ingressibus et egressibus et pertinenciis suis et domibus, [illegible] singulis que dicti mansi habent [illegible], omnique iure, [illegible] requisitione, dominio et honore, comodo et utilitate sibi ex dictis vel predictis seu ad dictos mansos et dictos Leonardum et [illegible] et eorum heredes et peculium modo aliquo pertinentibus de iure vel de facto, ad habendum, tenendum, [illegible] possidendum et quicquid dicto emptori [illegible] heredibus et cui ius suum deinceps placuerit [illegible] faciendi, [illegible]

iure et consuetudine . et iure legalis feudi semper salvis ipsi venditor
[illegible] venditor per se suosque heredes etc. ~~ipsos~~ iamo ipsos massarios
Leonardum et Sicardum eorumque heredes. ociis. prestandis ab omni
homine etc. et ipsos massarios manuali fide vice nomine sacramenti
infra unum mensem post [illegible] predictum emptorem vel eius heredes
aut cui dederit in [illegible] dno Patriarche Aquilegensi qui pro tem
pore fuerit assignare cum omni iure ad se pertinenti et procurare
et facere hac alienatione seu traditione [illegible] dictum
emptorem vel eius heredes aut illum cui precipiat de dictis massa
riis iure recti et legalis feudi [illegible] investiri. [illegible]
[illegible] etc. sed predicta omnia etc. sub pena dupli etc. que totiens
etc. qua soluta etc. Deinde dictus venditor investivit dictum empto
rem de dictis mansis iure recti et legalis feudi dicti Pat. Aquile
gensis rogans sibi presto facere iuramentum fidelitatis. Ad quo
rum quidem mansorum et Leonard. et Sicardi tenutam et corporalem
possessionem ponendi dictum emptorem per dictum venditorem
in nuncium datus fuit Maroldus testis presens. [illegible] etc. cum
omni melioramento.

✝ 1297 14 maggio ... [illegible]

[illegible]

40

[illegible]

A. D. 1297. ind. X, die XIIII exeunte mayo, in Civitate, in Ecclesia beati Johannis Baptiste; presentibus Gregorio Canonico Civitatense, Quonio olim D. Bivbiz de Civitate, Wricio de Wiltrivich, Antonio notario, Gregorio filio D. Egidii de Civitate et aliis.

Dnus Bernardus Civitatensis Decanus auctoritate sibi commissa in hac parte per Rev.dum Patrem D. Raymundum Dei gratia Patriarcham Aquilegensem, D. Rodulfum filium Dni Ugonis de Duyno a vinculo excomunicationis quo affectus tenebatur cum suis sociis [illegible] et fautoribus absolvit, qui ante absolutionem iuraverunt stare mandatis Ecclesie.

~~Die XIII exeunte maii, in Civitate in Curia Patriarchali~~

1297, 18 maggio. Gemona. Contratto per la custodia de' cavalli col Comune di Gemona. 41

Ermanno not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. 1297, ind. IX, die XIII exeunte maio, present. bus Leonardo Longo, Librato filio Zanini Barelli et aliis

Daniel Furtinus, Bernardus imbotator, Aicilinus imbotator et Nardi[illegible]

[illegible] iuraverunt ad sancta Dei evangelia custodire equos forenses [illegible] ad bonam fidem, remotis odio et timore et quod [illegible] cadant in banno [illegible] Comuni Glemone et si hoc non fecerint [illegible]

XL denariorum que tociens contravenerint tociens [illegible]

Actum ante domum [illegible].

13. [illegible] cavalli [illegible].

1297, 16 giugno. Gemona. Il Comune di Gemona restituisce a quello di Venzone alcuni cavalli tolti nel Monte di Ledis.

Quaderno notaio di Gemona. Arch. Not. Udine

A. D. 1297, ind. IX, die XV exeunte iunio, presentibus D. Rugerio Longo, Francisco Visico, Zambonino notario, Raynerotto notario, Rodulfo pellifice et aliis.

comparuerunt Pacetus et Siardus filii Radissii de Venzono pro se et Communi et hominibus de Venzono et eorum nomine petentes ab eodem Domino R........ et Massario Comunis Glemone equos ablatos eorum Vicinis per nuncios Comunis Glemone prefati supra monte de Ledis seu in confinibus dicti montis, asserentes se esse nuncios D. Claudini de la Turre Gastaldionis Carnee ac Rectoris Venzoni, protestantes predicto modo et nomine recipere dictos equos secundum modum et formam quod idem D. Claudinus ab ambaxatoribus Glemone postulaverat dictos equos. Ad hec prefatus Massarius protestavit et dixit quod paratus erat dictos equos dare et restituere eisdem Paceto et Siardo secundum relacionem ambaxate facta ex parte comunis Glemone per Franciscum Visicum et Castellinum de Leuco a predicto D. Claudino videlicet quod idem D. Claudinus de speciali gratia a predictis ambaxatoribus Glemone dictos equos postulaverat dari debere predictis hominibus de Venzono et per eandem formam predicti Pacetus et Siardus dictos equos recipiebant et confessi fuerunt habuisse et recepisse et prefatus Massarius Comunis Glemone dictos equos dedit et restituit per eandem formam ut superius dictum est et hoc secundum quod Consilium Comunis Glemone se concordavit.

Actum Glemone iuxta tabolam q. D. Blanchi.

A. D. 1299, ind. X, die xi exeunte julio, in Capitulo maioris ecclesie
Civitatis, presentibus DD. Odorlico de Ragonia, Lodoyco, M.ro Iuliano
et Nicolao de Orgono Canonicis Civitatensibus et aliis.
Ven. vir D. Bernardus Decanus et Capitulum Eccl. Civitatensis, scilicet
dicti DD. Odorlicus, Lodoycus, M.r Iulianus, Nicolaus, Iohannes Bernardi,
Bonettus, Palamides, Glizoyus et Hermanus de Budrio Canonici Civita-
tenses, pro anno prefato commiserunt Dominico massario dicte Ecclesie
officium maioris ipsorum Castaldie, ita quod ipse dictum officium
teneatur bene et legaliter exercere tam in exigendo quam in solvendo
iura Dominis que solvi ad tempus consueverunt et facere rationem tempo-
re quo fieri convenit et satisfacere de iuribus ad suum officium spectan-
tibus et observare omnia Capitula que ad dictum officium pertinere
noscuntur et de non faciendo se reputari pro presente in dicta Ecclesia
nisi esset in exercitio dicti sui officii. Que omnia predicta prefa-
tus Dominicus corporaliter ad sancta dei evangelia prestito iuramento promisit
et stetit [illegible] attendere et observare cum obligatione omnium suorum
bonorum; pro quibus predictis attendendis et observandis [illegible] Dni
Odorlicus, Nicolaus et Palamides fideiussores extiterunt.

~~CLIV~~ Anno Domini Mi[illegible] Nonag[illegible] [illegible]
~~CCIV~~ Die [illegible]
dom[illegible] Ri[illegible] [illegible]
Ragonea [illegible] filio [illegible]
Turno [illegible] to Daniele [illegible]
Susano et alijs [illegible]
Dnus Thomasinus de S[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] proprio [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible]
mentibus et recipientibus pro se ac fratribus
[illegible] Henrico, et Nicolao his absentibus
[illegible] nervemaister Ad habendum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1297 22 Settembre
Nel castello di S. Daniele.
D. Tomasino di S. Daniele
vende a Rodolfo e Giacomo, [illegible]
[illegible] del q. Cav. Nicolò
di Fagagna già di Tricano
un maso in Pasiano Schiavonesco
per 16 marche di den. aquil.

1297
22
Septembris

44

... ad id ... curae ipsi in tenutam corporalem possessionem ... recipiendi retinendi et ... ... et quod alterius, vel ... ... valeret ... ... intervivos ... ... Promittens ... Dnus Thomasinus per ... ... ipsis Iacobo, et Rodulpho ... ... heredibus ... ... dicto ... facere, vel moveri ... ipsum mansum cum integritate pertinentibus ... ab omni homine persona et universitate ... defendere manutenere et varentare et eadem ... contra omnem hominem et personam cum ratione, omneque damnum litis et expensas ... ac interesse et contra predictum, vel aliquod predictorum ... se vel alios ... facere vel venire ... aliquo ... ingenio, sive causa sub pena dupli dicti mansi vel meliorationis ipsi pro tempore ... Veronensium parvulorum ... obligationem omnium suorum bonorum presentium et futurorum ... sub pena predicta, et ea soluta, vel non in ... contractus ... in sua firmitate permaneat ... tamen plenum ... Et dedit eis in Nuntium ... Amicum ... Thomam Not.m infrascriptum ... tenuta et corporalem possessionem ... manso

... in Castro S.ti Danielis ante domum prefacti Dni Thomasini.

... Not. ... Litteras ... Auth. his interfui et rogatus scripsi ...

... in carta ... existente penes ... de Buia ... manu ... et ... in ...

Et Nos contrascriptum documentum 1297 - diei 22
Septembris secundum presentem morem ut supra descripi
tum a q. Valentino Colautti Not.o cum suo originali in
antiqua carta edina (?) nunc existente penes Not. D. An:
dream Asquini de Tricano Inferiori, facta diligenti col=
latione, concordans prout stat, et jacet in suo autentico,
sine ulla alteratione, aut littera in omnibus inventum
subscribimus, in quorum
Arcani Inferioris die 2 Decembris 1750

Leonardus Canciani Utinensis
Ven. Auc. Not.s

[illegible]

... D. 1299, ... x, die sexto exeunte septembri, in Civ. Austrie, in via prope domum Communis, presentibus D. Bernardo Decano Civitatensi, Quonzo filio olim D. Biriti, Presb. Johanne plebano plebis de Fursso, Presb. Johanne mansionario Eccl. Civitatensis, Johanne q. M.i Ottonelli et aliis. Albertinus de Florentia Civitatem morans fuit confessus et contentus se pro se et societate sua recepisse ... integre habuisse a M.o Juliano Thesaurario Eccl. Civitatensis ducentas et undecim marchas et ... sexaginta[?] ... denariis aquilegensis nomine Rev. di Patris D. Reymundi dei gratia Patriarche Aquilegensis de collecta imposita anno MCCLXXXXVIII occasione Ven. Patris D. Petri S. Marie Nove diaconi Cardinalis apostolice Sedis Legati, secundum quod continebatur in quaterno dicti M.i Juliani, ... Albertini ibidem cancellata. Renuncians exceptioni etc. ...

A. D. 1294, ind. 10, die 10 intrante octubri, in Civitate, in choro maioris Ecclesie Civitatensis, presentibus DD. Odorico de Ragonia et Johanne Bernardi Canonicis Civitatensibus, Presb. Valesio et Martino massario dicte Ecclesie. —

D. Bernardus Decanus Eccl. Civit. dixit et denunciavit M°. Juliano [illegible] massario eiusdem Ecclesie et Presb. Johanni Capellano Maioris Monasterii Civit. [illegible] constitutiones Dni Patriarche quod quicumque impediret ne iura Ecclesie solverentur que Ecclesia longo tempore possedit pacifice et quiete, sit ipso facto excomunicatus et cum Abbatissa dicti Monasterii impediat ne [illegible] massarii [illegible] contra [illegible] et ipsa inciderit in excomunicacione et monasterium sit suppositum ecclesiastico interdicto quod sibi caveant ne si celebrabunt divina excomunicacione incurrant. —

1297, 1 maggio - Gemona. Il Vicecapitano di Gemona intima ai massari del Patriarca in Prampergo di condurre paglia e legna in Gemona.

Ermanno notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCLXXXXVII, indicione decima, die primo intrantis madii, presentibus D. Stephano Vitio, Jacomino de Mediolano, Francisco Vitich, Blasio filio Bertoli de Glemona et aliis.

D. Rugerius (1) vice D. Vuiguelini de la Turre (Capitanei Glemone) precepit Bertulo de Pramberg ex parte venerabilis Patris D. Raimundi, Patriarche Aquilegensis Ecclesie, quod die Sabati proximo venturo adducere debeat duo plaustra palearum albarum et quatuor plaustra lignaminum. Item precepit eidem Bertolo ut preciperet omnibus Massariis D. Patriarche qui permanent in Prambergo ut die eadem adducerent omnia ligna que conducere possunt.

Actum Glemone iuxta tabolam quondam D. Blanchi

(1) Era Ruggero Longo Vicecapitano di Gemona [sostituto] o Vicario del Capitano.

1297, 10 novembre. Gemona. Il Patriarca d'Aquileja fa esigere dal Cameraro della Chiesa della Pieve di Gemona, due parti della Colletta da esso imposta.

Marino Gallucci notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. 1297, ind. die x intrante novembri, presentibus Waryendo Buongiudini, Petro Agoleani, Nicolao Pirine et aliis.

Dayrepsius dictus Mongonus qui moratur cum Rev.do Patre D. Raymundo Dei gratia Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha ac nomine D. Patriarche confessus et contentus fuit in se integre recepisse a D. Rugerio Vicario D. Guillelmi de la Turre Capitanei Glemone duas marchas denariorum Aquilegensium et ℓ. III et dimidium denarios pro duabus partibus collecte imposite per dictum D. Patriarcham Plebano Glemone dando ipsam pecuniam nomine et vice Bertoldi Camerarii Glemone et procuratoris dicte Plebis de Glemona, renuncians exceptioni non habiti etc. Actum Glemone in foro supra plateam.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1297. 13 nov. Cividale. [illegible] chiede al Capitolo di Cividale che le prebende canonicali vengano conferite a cittadini di Cividale.

Giovanni di Cividale not. Arch. not. Udine. (Gio. Rosso)

A. D. 1297, ind. x, die XIII intrante novembri, in Civitate in Capitulo Maioris Ecclesie Civitatensis, presentibus DD. Henrico et Iohanne de Pontis, Iohanne olim Ottonelli, Guidone de Manzano Canon. Civit., Willelmo nepote Mi Walteri, Henrico [illegible] Civitate filio olim D. Ulvinj de Oleis et aliis.

D. Oddolricus filius D. Iohannis Longe de Civitate [illegible] in presentia venerabilium virorum Dominorum Bernardi Decani et Capituli Eccl. Civit., videlicet Oddolrici de Ragonia, Lodoyci, Mi Iuliani thesaurarii, Leonardi, Salomidis, Iohannis Bernardi, Gisiagi, Henrici, Ottonelli, presbiterorum Warneri, Iuliani et Petri canonicorum nomine filii sui Guarini et filiorum aliorum virorum de Civitate qui fuerant recepti in canonicos Ecclesie predicte; rogando dixit quod eis placeret providere filiis dictorum virorum de Civitate de prebendis vacaturis suo loco et tempore in Ecclesia memorata. =

1297.5 [illegible] Cividale. Arcidiaconato d'[illegible]

ato, [illegible] manno di Bertrio Canon. [illegible]

Gio. d'Cividale not. Arch. not. Udine. (Gio. Rosso).

A.D. 1297, ind. x, die v intrante decembr; in Capitulo maioris Eccle

sie Civitatensis, presentibus DD. Odolrico de Pagania, Lodoyco, M.o Gu

lano, M.o Waltero, Nicolao de Orzono, Leonardo, Johanne Bernardi

Nicolao Archidiacono, Bonatto, Gligoyo, Ottonello, [illegible] presb. Warnero,

Presb. Juliano Canonicis Civitatensibus et aliis.

Ven.les viri Dni Bernardus Decanus et Capitulum Eccl. Civitatensis

officium Archidiaconatus eiusdem Ecclesie a die presentis contractus usque

ad unum annum Dno Hermanno de Budrio eorum concanonico commi

serunt tamen ita quod sine eorum consilio et voluntate sententiam di

vorcii inter aliquos non valeat promulgare. –

1298, 23 Gennajo. Maniago. Giurisdizione del Gastaldo di Aviano in Maniago.

A. D. MCCLXXXXVIII, ind. XI. die IX exeunte Januario, in presentia presbiteri Petri de Maniaco, Militis Lidulci eiusdem loci, Ardemanni, Petri de Vito, Pagnanni eiusdem loci et aliorum.

Minezus setorus Decanus de Aviano nomine et vice D. Uberti Cutica Gastaldionis Aviani et pro eo fecit finem et remissionem Gyrardino de Maniaco de omnibus culpis et criminibus de quibus criminatus fuisset usque ad presentem diem, de quo aliquod bannum venire vel excidere possit dicto Gastaldioni vel eius successoribus usque in diem presentem, promittentes hunc finem firmam habere nomine dicti Gastaldionis sub pena dupli minus quinque solidis quinque dicta banna apenderent etc. Actum Maniaci in via ante domum mei notarii.

Antonio q. Attilio di Maniago, notajo Arch. Not. Udine.

1298. 21 febbraio. Portogruaro.

Il Vescovo di Concordia decide che il Comune di Cusano debba aiutare la rifabbrica della Chiesa di Zoppola alla cui Pieve è soggetto.

Da copia antica nella Collez. Joppi.

Anno Domini MCCLXXXXVIII, indictione XI, die VIII exeunte februario, in Portugruario in curia episcopali presentibus presbiteris Carpeneto de Zoupula, Burtulussio Capelano Venerabilis Patris infrascripti, Magistro Johanne de Feltro, Odorico notario de Portugruario atque Benvenuto filio Portulani preconis eiusdem Terre et aliis.

Venerabilis Pater D. Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus quamdam sententiam tulit in scriptis sic dicens. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti amen. Nos Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus cognoscentes causam que vertitur inter Plebem de Zoupula tamquam matricem Ecclesiam et Comune de Cusano tamquam subiectos ipsi Plebi de Zoupula super eo quod petebatur a procuratoribus de Zoupula quod cum propter vetustatem nimiam dicte Ecclesie de Zoupula Ecclesia eadem minabatur ruinam Comune de Cusano deberent manum ponere adiutricem, ad quod respondebatur per Comune et homines quod id minime tenebantur cum quia non consueti erant hoc facere et habebant Ecclesiam quam reparare tempore debito intendebant nec ab hominibus et Comuni de Zoupula subsidium postularent. Verum quia fabrica Ecclesie de Zoupula ad reparacionem ipsius non sufficit et dignum sit ut filis ipsius Ecclesie manum porrigant adiutricem nam onera distributa per plures levius supportantur, sentenciamus et diffinimus in hiis scriptis quod Comune et homines de Cusano ad reparacionem dicte Ecclesie de Zoupula manum porrigant adiutricem eo tamen modo quod Comune et homines de Ovoleto faciunt et hactenus facere consueverunt secundum quod per nos extitit diffinitum et hoc proporcionaliter et secundum plus et minus prout facultates eorum requirunt.

Ego Lancellotus filius q. Philippini de Mantua imp. auct. notarius hiis omnibus interfui et de mandato supradicti Ven. Patris presens instrumentum confeci et roboravi.

Edit. Nozze Zoppola 1876 II

1298, 21 febbrajo. Portogruaro. Il Vescovo di Concordia decide che il Comune di Cusano debba aiutare la rifabbrica della Chiesa di Zoppola alla cui Pieve è soggetto.

Da copia antica nella Collez. Joppi.

Anno Domini MCCLXXXXVIII, indictione XI, die VIII exeunte februario, in Portugruario in curia episcopali presentibus presbiteris Carpeneto de Zoupula, Bartulussio Capelano Venerabilis Patris infrascripti, Magistro Johanne de Feltro, Odorico notario de Portugruaro atque Benevenuto filio Portulani preconis eiusdem Terre et aliis.

Venerabilis Pater D. Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus quandam sententiam tulit in scriptis sic dicens. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti amen. Nos Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus cognoscentes causam que vertitur inter Plebem de Zoupula tamquam matricem Ecclesiam et Comune de Cusano tamquam subiectos ipsi Plebi de Zoupula super eo quod petebatur a procuratoribus de Zoupula quod cum propter vetustatem nimiam dicte Ecclesie de Zoupula Ecclesia eadem minabatur ruinam Comune de Cusano deberent manum ponere adiutricem, ad quod respondebatur per Comune et homines quod id minime tenebantur cum quia non consueti erant hoc facere et habebant Ecclesiam quam reparare tempore debito intendebant nec ab hominibus et Comuni de Zoupula subsidium postulabant. Verum quia fabrica Ecclesie de Zoupula ad reparacionem ipsius non sufficit et dignum sit ut filii ipsius Ecclesie manum porrigant adiutricem nam

onera distributa per plures levius supportantur, sententiamus et diffinimus in his scriptis quod Comune et homines de Cusano ad reparacionem dicte Ecclesie de Zoupola manum porrigant adiutricem eo tamen modo quod Comune et homines de Ovoleto faciunt et hactenus facere consueverunt secundum quod per nos extitit diffinitum et hoc proporcionaliter et secundum plus et minus prout facultates eorum requirunt.

Ego Lancilottus filius q. Philipperie de Mantua imp. auct. notarius his omnibus interfui et de mandato ~~supra~~ supradicti Ven. Patris presens instrumentum confeci et roboravi.

1298 21 febbrajo. Portogruaro. Il Vescovo di Concordia decide che
gli abitanti di Cusano devono [illegible] alla fabbrica della
Chiesa di Zoppola, alla cui Pieve sono soggetti.

Anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo octavo indictione undecima die octavo exeunte februario
in Portugruario in aula episcopali presentibus presbitero Carpeneto de Coupula, Burtulucio capellano venerabilis
patris infrascripti, magistro Johanne de Feltro, Odorico notario de Portugruario atque Benevenuto filio
Potulani [illegible] eiusdem terre et aliis. Venerabilis pater dominus Jacobus dei gratia Concordiensis episcopus
quandam sententiam tulit in scriptis sic dicens: In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Nos
J. dei gratia Concordiensis episcopus cognoscentes de causa que vertitur inter plebem de Coupula tamquam
matricem ecclesiam et commune de Cusano tamquam subiectos ipsi plebi de Copula super eo quod petebatur
a procuratoribus de Coupula pro eo quod cum propter vetustatem nimiam dicte plebis ecclesie de Coupula
ecclesia eadem minabatur ruinam, commune de Cusano deberent manum porrigere ad matricem;
ad quod respondebatur pro commune et hominibus de Cusano quod id minime tenebantur cum ipsa non consueverit
habebat ecclesiam quam reparare debito tempore intendebant, nec [illegible]
[illegible] hoc facere et commune de Coupula subsidium postulatione. Verum quia fabrica ecclesie de Copula ad reparationem
operis non sufficit et dignum sit ut filius ipsius ecclesie manum porrigat ad matricem, nam onera
distributa per plures levius supportantur, sententiam et diffinimus in his scriptis quod commune
et homines de Cusano ad reparationem dicte ecclesie de Coupula manum porrigant ad matricem
eo tamen modo quod commune et homines de Ovoleto (?) faciunt et facere consueverunt secundum quod per nos
extitit diffinitum et [illegible] proportionem et secundum plus et minus prout facultates eorum requirunt.

Ego Lancelottus filius quondam Phi[illegible] de Mantua imperiali auctoritate notarius his omnibus
interfui et de mandato supradicti venerabilis patris presens instrumentum confeci et roboravi.

Hec est copia sententie late date et promulgate inter plebem et ecclesiam de Coupula ex una parte et homines
et commune de Cusano ex altera.

1778 [illegible]

[illegible] Dr. Maniaco [illegible]

[illegible]

[illegible] etc. [illegible]

[illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible] agonia, [illegible] pdem loci et al [illegible]

[illegible]

[illegible]

et [illegible]

[illegible]

[illegible] alterial, [illegible]

[illegible] exeunt [illegible]

[illegible] de agonia et [illegible]

italiana [illegible] centro

41

1298, 25 Giugno. Ragogna. Divisioni del castello ed altri beni dei Nobili Consorti di Ragogna.

A. D. MCCLXXXXVIII, ind. XI, die VI exeunte Junii. In presentia Dominorum Francisci, Mathei, Conradi, Utussi, Mathiussi, Armagte, omnes de Ragonea et aliorum.

Dominus Johannes filius q. D. Magnei de Ragonia et Odoricus Pitter et Nicolaus dictus Fanta eius nepotes filii q. D. Federici fratris dicti D. Johannis pro se et fratres suos videlicet Jacobum et Federicum confitentes inter se divisisse bona et hereditates quondam D. Magnei patris dicti D. Johannis, avi dictorum, Odorici, Nicolai, Jacobi et Federici quas habent in terra Forijulii excepta Motta Madrisii et alia bona sibi repe... qui remanserunt in comuni et unusquisque partem suam in se habere confessus fuerunt pro se et suis heredes fecerunt sibi unus alteri finem et remissionem de omnibus bonis eorum que inter eos sunt divisa sicut in eorum rotulis et eciam in presenti carta continetur, quam finem et remissionem utraque pars promisit vicissim, unus in manu alteri perpetuo firmam et ratam habere et tenere sub pena centum marcarum denariorum aquilegensium, que tociens peti et exigi valeat cum effectu per partem firmum habentem quociens alteram partem committetur in ipsam et ea soluta vel non preses nichilominus instrumentum in omnibus et per omnia suam stabilem obtineat perpetuo firmitatem. In parte vero dicti D. Johannis venit quicquid ipsi Domini habebant infra parte (sic) pontis Zironi usque ad domum D. Utussi excepta Turre que manet in comuni cum totum illud quod girat ab interiori parte vie ad manum dextram exeundo per portam Sancti Floreani eundo per viam que vadit ad Tulmentum usque ad aequam.

Item sedimen quod est in angulo burgi versus S. Petrum a morsa muri superius.
Item sedimen quod tenet Nicolaus murator. Item in Madrisio mansus rectus per Venerium; item ~~pratum~~ mansus rectus per Petrum; item pratum rectum per Verum. Item in Zaposa mansus

rectus per Rodulfum; item in Curia Vaonis mansus rectus per Citire; item clausura de Ponte Vaonis et livella que venerunt sibi in partem quando diviserunt cum D. Magnazotto; item in Tarvesio mansus rectus per Sibbadinum de Sub Castello; item mansus rectus per Portonam; item in Ragonia mansus rectus per Piligrinum; item mansus rectus per Azinum; item mansus rectus per Fancellum, item mansus rectus per Girardum de Furra; item turata de Saletto cum silva que venerunt sibi in parte quando diviserunt cum Mathiusio; item Baiancium de supra puteo; item pars tegatis versus Salettum cum prato parvo; item castegnedum de Rivolis.

Item de masnada Sabbadinus et eius heredes cum bonis que ipse habet a Dominis; item Magnucius Trombetta et eius uxor cum eorum heredibus.

In partem vero dictorum Oderici et fratrum suorum venit domus in qua D. Iohannes habitat apud domum D. Conradi cum toto illo quod ei pertinet, excepto illo quod est comune; item ortus quod est apud D. Wolricum ad manum sinistram eundo usque ad portam S. Floreani cum ronco quod est ab inferiori parte vie exeundo per portam S. Floreani; item casale Burgi a morsa muri inferi usque ad crucem que posita est in muro qui dividit a filiis q. D. Iacobi; item ortus qui est apud Lancellotum, item sedimen quod est apud sedimen D. Magnazotti cum toto illo quod ei pertinet. Item in Madrisio mansus rectus per So... Iuratum, item donicale; item decima mansus D. Magnazotti; item campi qui venerunt de parte Nicolai; item pratum de Insula; item pratum quod est apud domum Veneri ad manum dextram eundo versus Bolzanum; item in Lauzula molendinum cum manso qui est apud molendinum. Item in Trevesio mansus rectus per Walterum

de Vignale; item mansus de Agallo qui regitur per Gabrielem cum toto illo quod ei pertinet; item in Ragonia mansus rectus per Jacobum; item mansus rectus per Buarzum; item mansus rectus per Linarinum; item braida de Saletto; item pars tegetis versus braida cum campo qui est ibi. Item casteg[n]edum de monte; item poderis de Lucard situm sub monte quod regitur per Saffettum.

Item de masnada Vidlans Tromba cum parte suorum heredum et cum bonis quae ipse habet a suis Dominis; item Asselfus; item duo spurii Trombe.

Item tale pactum inter ad invicem astrinxerunt, quod nullus eorum possit et valeat vendere de bonis et possessionibus quas habent a rivo de ponte intus nec de bonis Madrisii alicui vivent[i] persone, nisi tantum inter se et quicumque eorum de predictis bonis venderet vel alienaret aliquo modo, quod cadat a parte Castri et a parte Mote et bonorum Madrisii aliis qui firmum tenerent et solvant quingentas libras veronensium parvulorum nomine pene tociens quociens contravenerit et ea soluta vel non etc.

Item omnes strate et terras ... at Motta et silve Madrisii comunia esse debeant inter eos.

Actum Ragonie in Ecclesia S. Floreani.

Die 4 exeunte Junio, in presentia D. Ziramolantis de Flagonia, D. Utussii de Ragonia, Francisci filii D. Hermanni de Flagonia et aliorum. D. Johannes filius q. D. Heinricii de Ragonia et Odoricus Pittor et Nicolaus dictus Fanta eius nepotes in simul taliter quod uterque eorum in solidum

per se et suos heredes promiserunt in manibus fratris Lucii et fratris Dietricii servitorum Ecclesie S. Johannis de Monte de non expellendo eos donec ipsi vixerent neque locum aliquem sibi dare sine eorum verbo et licentia, dum modo ipsi in dicto loco honeste vivere voluerint et

hoc sub pena ii librarum uerm. paru., ac etiam per manum et firem promiserunt. Actum Ragonie in domo dicti D. Johannis.

Die eadem et loco. In presentia dominorum Francisci filii D. Harmanni de Flagonia, Otacabi de Ragonia, Sabbadini sartoris eiusdem loci et aliorum.

Frater Dietricus et frater Luricus servitores Ecclesie S. Johannis de Monte fuerunt taliter concordes, quod omnia eorum bona posuerunt ad invicem et fraternitatem sibi ad invicem astrinxerunt in omnibus eorum bonis, taliter quod nullus eorum possit nec valeat bona sua distribuere nec alienare sine verbo alterius, promittentes hanc fraternitatem observare et manutenere in perpetuo dum vixerint, ita quod quicumque eorum non observaverit hanc fraternitatem solvere et dare teneatur D. Johanni de Ragonia et eius nepotibus unam marcham dener. aquil. tociens quociens contravenirit et cadat alteri fratri qui firmum habebit ab omnibus suis bonis.

Notajo Antonio q. Filino di Manigo. Arch. Not. Udine.

1298. 7 Aprile. Moruzzo. – Nicolò q. Wargendo di d. Zampa di Moruzzo, ~~serve di dare~~ rifiuta di rinunziare ~~da a d. Jacopo di ... Arcano, ...~~ ~~rinunziare ai Signori del feudo quanto ... aveva venduto di ragione feudale.~~ al feudo da esso venduto al Signor Jacopo di Arcano, che ne lo richiedeva per esserne investito dal suo Signore.

A. D. MCCLXXXXVIII. ind. X. die VII intrante Aprili, presentibus Lucio de Tamponaco, Henrico domini Zampe, Christoforo de Fagarea, Corrado domine Jacobine, Nicolosio Longo de S. Margareta, Butino de Murucio et aliis pluribus.

Jacobus filius olim d. Nicolai de Tricano requisivit et rogavit Nicolaum filium olim Wargendi filii quondam d. Zampe, ut feudum quod ab ipso emerat, in manibus dominorum a quo habebat refutaret et daret operam fide bona ut investiretur sicut promisit eidem ut in instrumento venditionis dicti feudi continetur. Qui Nicolaus respondit et dixit, quod nichil volebat facere. Actum Murucii ante canipas filiorum olim Jacobi Contradam, in via publica.

not. pre Giacomo di S. Margarita. Arch. not. Udine

8

1298 [illegible] Pisano [illegible]
[illegible] (... [illegible])

[illegible]
[illegible] XI [illegible]
[illegible] Pisano [illegible] alcuni
[illegible] Pisano [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Bua [illegible]

[illegible] italiano [illegible]

1298, 21 Aprile. Pinzano. D. Francesco di Ragogna investe D. Stefano e Francesco di Pinzano di metà del Castello di Ragogna.

A. D. MCCLXXXXVIII, ind. XI, die X exeunte Aprili, in presentia D. Creskendoli Militis de Pinzano, D. Walteri eiusdem loci, D. Mainguddi de Ragonia, Warnerii Blondi, Aroldi de Brugnera et aliorum.

D. Franciscus de Ragonia investivit D. Stephanum de Pinzano et D. Franciscum eius consanguineum eiusdem loci, de medietate Castri et Burgi, domicilium, nemorum et pratorum pertinencium ad Castrum Ragonie? —

Actum Pinzani in ortale D.

1298, 31 Maggio. Gemona. Il Patr. d'Aquileja concede per un anno la Muta di Gemona ad estinzione di un suo debito.

A. D. 1298, die ultimo Madii, presentibus ser ... Notario, Raynerio Bertaldi, Bernardo Capite, Minoslo Capite ..., Menchino servo D. Guillelmi de la Turre Capitanei Glemone et aliis.

Petrus Pletus de Glemona ex parte Reverendi Patris D. Reymundi presentavit D. Rugerino Vicario etc. litteras etc.

Raymundus Dei gratia sancte Aquilegensis sedis Patriarcha, Nobili viro karissimo nepoti suo Guillelmo de la Turre Capitaneo Glemone salutem et omne bonum. Cum a kalendis mensis Junii proxime venturi ad annum unum sequentem Mutam nostram Glemone occasione cuiusdam debiti, quod sibi tenemur, Everardo becario de Civitate pro LX marchis aquilegensis monete duxerimus concedendam, devotioni tue per presentes precipiendo mandamus quatenus dictam Mutam et redditus ipsius dicto Everardo et eius nuncio ad dictum terminum permittas in quiete colligere et habere.

Data Civitate VIII intrante Maio XI indictione

Actum Glemone

Dagli atti del notajo Bartolomeo di Gemona.

Arch. Not. Udine.

611

12[illegible]

[illegible]
D[illegible]
fr[illegible]
Bo[illegible]
m[illegible]
X[illegible]
D[illegible]
e[illegible]
m[illegible]
de[illegible]
ti[illegible]
pr[illegible]
la[illegible]
e[illegible]
rab[illegible]
Ve[illegible]
q[illegible]
ra[illegible]

1298, 30 novembre. Tra le ville di S. Giovanni di Casarsa e Casarsa 11

Fissazione di confini di pascoli fra le dette ville appartenenti la prima al vescovo di Concordia e l'altra all'abbate di Sesto.

Collez. Fontanini, Mss 692, p. 98 R. Arch. di Stato, l'originale da pag. già nell'Arch. di Sesto.

A. D. MCCXCVIII, ind. XI, die ultimo novembris, presentibus D. Ilurado de Gouario Viciario dicti loci, D. Girardino et Rodulfo fratribus de Cordovato, Dietto de S. Guidotto, Duristo de S. Johanne, Benvenuto Decano de Casarsia, Odorico Aulini dicti loci et aliis pluribus testibus per Reverendum Patrem D. Jacobum Dei gratia episcopum Concordiensem pro parte una et venerabilem patrem D. Hermannum abbatem Sextensem pro parte altera super confinibus et pascuis villarum suarum de S. Joanne et de Casarsia tales facte fuerunt terminationes et confines, antiquis et recordantibus omnibus de dictis duabus villis ibi ad hoc congregatis, per quos omnes confines et terminos pascularunt, finiti et terminati fuerant forma et modo prescriptis, videlicet quod illi de villa S. Joannis habent agere et pascu- lare a parte Versutte versus villam S. Joannis usque ad vadum Sambuci et non ultra debent pasculare vel uti; illi vero de villa Casarsie habent agere et pasculare a parte Versutte versus Casarsam transeundo Versuttam usque ad Tulmentum, ubique non tamen a vado Sambuci infra quas quidem terminationes de dictis duabus suis villis ac confines, dicti venerabiles patres D. Jacobus episcopus et D. Hermannus Abbas approbaverunt,

ratificaverunt et firmos esse perpetuo voluerunt cum obligatione omnium

suorum episcopatus et monasterii bonorum.

Actum in confinibus dictarum villarum.

Ex notis Dominici notarii.

1298, 28 luglio. Pinzano. Arbitrato nelle questioni, sui danni e compensi tra i Signori Varnero di Flagogna e Blasisio di Forgaria.

17

A. D. MCCLXXXXVIII, ind. XI, die IV exeunte Julio. In presentia D. Hengelprotti plebani Forgarie, D. Crescendoli militis de Pinzano, Valtrami eius, D. Gabriolis eiusdem loci, ~~Flagonie~~ eius filius, D. Henrici de Flagonia, Fibrigonis eiusdem loci, Chesotti eiusdem loci, Diesmanni eiusdem loci et aliorum.

D. Stephanus de Pinzano comunis amicus et arbiter et amicabilis compositor supra causis et questionibus que vertunt et verti videbantur inter D. Warnerium de Flagonia ex parte una et D. Blasisium de Forgaria ex parte altera inter eos, in hunc modum sentenciavit et difinivit:

In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Nos Stephanus de Pinzano comunis amicus et arbiter, arbitrator ac amicabilis compositor supra causis et questionibus que vertebantur et verti videbantur inter D. Warnerium de Flagonia ex parte una et Blasisium de Forgaria ex parte altera, visis et auditis racionibus et alegacionibus utriusque partis et habito consilio sapientum, pro bono pacis et concordie et habita parabola sentenciandi ab utraque parte, sentenciamus dicimus et diffinimus quod omnes tolette et offensiones que facte fuerunt eidem D. Warnerio per ipsum Blasisium et per eius conductum, tam de Castro Flagonie quam de manso de Naseriis seu de aliis dampnis tempore werre, omnes debeant esse casse et vane et eidem D. Warnerio silentium ponimus de predictis.

Item supra facto duarum sitularum vini quas dictus D. Warnerius dicit quod Blasisius

ef/

violenter sibi detinuerit XII annis et plus de quodam suo manso de Bevorca sito in Forzaria et supra facto decime cuiusdam terri= torii de Sanledo quam decimam dicit similiter quod dictus Blarisius sibi detineat violenter, dicimus et sentenciamus quod si dictus D. War= nerius usque ad festum S. Marie de Augusto proxime venturum coram nob. legittime probaverit quod dictus mansus de iure sibi solvere teneatur dictas duas situlas vini annuatim et quod dicta terra sit de iure solvere teneatur dictam decimam et quod tempore pacis sol= visset sibi dictas situlas vini et dictam decimam, quod dictus D. Warne= rius debeat ex(tunc) bene gaudere et dictus Blarisius satisfacere teneatur eidem D. Warnerio in nostro arbitrio usque ad festum S. Michaelis proxime venturum.

Item supra facto CCCC librarum denariorum veronensium parvulorum quos dictus D. Warnerius petebat dicto Blarisio pro dote uxoris sue et sororis dicti Blarisii, dicimus et sentenciamus quod dictus D. Warnerius silencium faciat de predictis CCCC libris et dicto Blarisio faciat cartam solucionis et finis et remissionis de predictis CCCC libris incontinenti sine dilacione aliqua et carta dicti debiti sibi reddat.

Item supra facto clausure de Andrino de qua est questio inter eos, dicimus et sentenciamus quod usque ad festum carnis privii proxime futurum per totum diem dictus Blarisius solvere et dare teneatur dicto D. Warnerio illam quantitatem pecunie que continetur in carta date facte per ipsum D. Bla= risium eidem D. Warnerio de dicto manso, videlicet si in dicta carta conti= nebitur quod sint sex marce, dictus Blarisius sibi solvere teneatur sex marcas et si continebitur in carta predicta quod sint VIIII marce, dictus Blarisius sibi dare teneatur VIIII marcas et dictus D. Warnerius

illas recipere teneatur et restituere ibidem eidem Blavisio pro dicto manso cum omni iure et usque ad predictum terminum dictus D. Warnerius de supradicto manso dare debeat unam marcam de reddito et unum arietem et unam ovem et non aliud.

Item sententiamus et dicimus quod omnes alie questiones et petitiones quas dictus Blavisius faciebat eidem D. Warnerio et dictus D. Warnerius faciebat eidem Blavisio usque ad presentem diem cassae et irrite esse debeant inter eos et silentium precipimus utrique parti.

Item dicimus et sententiamus quod utraque pars hanc sententiam firmam habere debeat et ratam sub pena compromissi inter eos facti et sicut in compromisso plenius continetur.

Actum Pinzani in pomerio dicti D. Walterii.

Die eodem et loco. In presentia dictorum testium. D. Warnerius de Flagonia per se et suos heredes vocavit sibi bene solutum et expeditum ac interesse sibi satisfactum fore a D. Blavisio de Frigaria de cccc libris denariorum veron. parv. quas dictus D. Blavisius eidem D. Warnerio solvere et dare tenebatur nomine dotis Domine Fene uxoris dicti D. Warnerii et sororis dicti D. Blavisii et si carta vel scriptura de predictis cccc libris reperiretur seu appareret, quod cassa et vana esse debeat et nullius valoris vel momenti.

Codice Antonio q. Aulino di Maniago. Arch. Not. Udine.

[illegible]
Sn [illegible]
[illegible]
[illegible]
Sau [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
er [illegible]
[illegible]
Den [illegible]
[illegible]

1298, 24 agosto, Maniago libero. Promessa di un giovane.

A. D. MCCLXXXXVIII, ind. XI, die VII exeunte Augusto.
In presentia Gylde de Monte Regali, Pavegloni eiusdem loci, Agenami filii Syboni de Maniaco Liberi, Andree filii q. Iohannis Benfaron eiusdem loci et aliorum.
Iacobus et Petrus fratres filii q. d. Samuelli de Maniaco Liberi tale pactum et concordiam inter se astrinxerunt, quod ipsi in simul stare et habitare debeant a b isto festo S. Michaelis proxime venturo usque ad tres annos proxime venturos et de domo sua nullus eorum aliquam potestatem ludere debeat nisi in modo quod habere debent usque ad dictum terminum, victum et vestitum secundum quod Domina Gisla eorum mater eis dare voluerit de consilio dictorum Pavegloni et Gylde, promittentes in simul in manu D. Zurlini de Gregrembergo sub pena et debito CCCC librarum denar. veron. parv. usque ad dictum terminum non petere partem neque ad aliquem ludum ludere, neque per se facere ludi, neque partem tenere, ita quod quicumque eorum luderet vel per se faceret ludi, seu partem teneret vel peteret partem, quod ipse de sua parte solvere et dare teneatur eidem D. Zurlino dictas CCCC libras den. veron. parv. nomine puri et clari debiti.
Actum in Maniaco Libero ante curtivum dictorum fratrum.

Not. Antonio q. Atilino di Maniago. Arch. Not. Udine.

619

1298, 15 ottobre. Ospo. Bortolomeo q. D. Odorico di Somcolle abitante in Gospola, vende un Prato in Somcolle.

Francesco di Ospo Notajo Arch. Not. Udine.

C. a. 1298, ind. XI, XV die intrantis octubris, presentibus Bonacorsio filio D. Wargendi, Raffero, Stephanuto, Candido alutifice, Wolrico sclabo de Ospio, Jacobo de Somcolle et aliis

Pantaleonus filius q. Wolcher de Ospio una cum uxore sua D. Gisla ea presente et consentiente pro se eorumque heredes et precio XXVIII librarum veronensium par= vulorum, quas def. ild. accepit, dedit atque contulit iure proprii Dno Wargendo de Ospio ipso recipiente vice, loco et nomine Bartholomei filii D. Odorici de Somcolle commorante in Gospulla et eius heredibus unum pratum nemorosum vallem situm in colle de Somcolle et firmat ab una parte in terra dotis ecclesie S. Petri de Ospio, a secunda et tercia in terra D. Odorici patris Dicti Bartholo= mei, a quarta in pascuo etc. Nuncius tenute Bonacorsius supradictus.

Actum in Ospio ante Ecclesiam S. Jacobi.

Vedi vol. IV Notar. Coll. Gioppi estratti dall'Arch. Brazzà l'ultimo . . . . . del Castello di Somcolle distrutto da Tristano di Savorgnano con danno di 1000 ducati al padre di Giacomo q. Turino (Brazzà) di Gemona.

lef/

1298, 21 Novembre. Norimberga. Alberto Re de' Romani investe i suoi figli della Carniola, Marchia e Pordenone.

Albertus dei gracia Romanorum rex semper Augustus. Universis sacri Romani Imperii fidelibus presentes litteras inspecturis imperpetuum. Ad hoc divine pietatis provisio in maiestatis Regie solio nos locavit ut cuncta rimantes et iusticiam recensentes absque personarum delectu unicuique quod suum est reddere debeamus. Considerantes igitur quod nobis de Ducatibus Austrie et Stirie quorum dominio et regimini pre=fuimus in minoribus potestatibus constituti ad Romanum gubernandum Imperium assumptis nulli dicioni nostre subiecto quanto forcius nec liberis nostris karissimis ut eisdem debitum geniture affectum et ordinem observemus Iura sua debeamus aliquatenus denegare Notum fieri volumus tam presentis temporis quam future posteritatis Imperii Romani fidelibus universis, Quod nos de libero et expresso consensu Principum Imperii ius in eleccione Regis Romani de iure et antiqua consuetudine obtinencium Principatus sive ducatus Austrie et Stirie nec non dominia Carniole Marchie et Portus naonis cum universis honoribus iuribus libertatibus et pertinenciis suis Illustribus Rudolfo, Friderico, Lupoldo et aliis filiis nostris karissimis apud Nuremberch cum vexillis et sollempnitate debita et consueta concessimus in feodum ac ipsos Sceptro Regio investivimus de eisdem et Principum Imperii numero consorcio et collegio aggregantes eosdem ipsisque ius Principum concedentes ab eis pro principatibus

et dominiis memoratis fidelitatis et homagii recipimus iuramentum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre concessionis infringere graciam vel eidem in aliquo ausu temerario contraire. Quod qui secus attemptare presumpserit gravem nostre Maiestatis offensam se noverit incurrisse. In cuius rei testimonium et perpetui roboris firmamentum presentes litteras exinde conscribi et Regie Maiestatis sigillo iussimus communiri. Testes sunt venerabiles Gerhardus Maguntinensis, Wickboldus Coloniensis, Bocmundus Treverensis et Chunradus Salzburgensis Ecclesiarum Archiepiscopi, Lupoldus Bambergensis, Mangoldus Herbipolensis, Heinricus Constantiensis, Petrus Basiliensis, Emcho Frisingensis et Wanhardus Pataviensis Ecclesiarum Episcopi. Illustres Rudolfus Comes Palatinus Reni dux Bawarie, Rudolfus dux Saxonie, Otto, Hermannus et Heinricus Marchiones Brandemburgenses et Heinricus Dux Karinthie. Spectabiles viri Johannes Burgravius de Nurenberch, Burchardus de Hohenberch, Eberhardus de Wirtemberch, Ludwicus de Etingen, Fridericus de Liningen, Ulricus et Heinricus de Schelkelingen, Hermannus de Sultz, Georius et Chunradus Comites Jspruti, Fridericus de Ortenburch, Albertus, Heinricus et Albertus Comites Goricie, Otto de Stragperch, Hermannus de Homberch et Rudolfus de Werdemberch Comites. Nobiles viri Otto

de Ochsenstein, Sifridus de Eppenstein, Heinricus et Wernhardus de Schawemberch, Hugo de Toufers, Gerlacus de Breuberch et Nicolaus de Wartenvels. Strenui viri Lutoldus et Albero de Chunringen, Stephanus de Meichsowe Marschalcus Austrie, Chalhohus de Ebersdorf Camerarius Austrie, Hertnidus de Wildonia Marschalcus Styrie, Heinricus de Stubenberch, Vlricus de Cappella, Eberhardus, Heinricus et Fridericus de Waltse, Hermannus Marschalcus de Landemberch, Berholdus de Teleffrunne, Vlricus Pruesschinck et alii fide digni quamplures.

Signum do mini Alberti Romanorum Regis Invictissimi. Datum in Nurenberch per manus Eberhardi de Lapide Prepositi Ecclesie Wizzenburgensis Aule nostre Cancellarii. Anno domini MCC. nonagesimo octavo. XI Kalend. Decembres Indictione duodecima. Regni vero nostri Anno primo.

Da perg. orig. nell'I. R. Archivio di Stato in Vienna. Repert. I.

1298, 2 Decembre. Nel canal di Marzugnis. Confinazione di monti tra i Comuni di Midis e di Asio. (Traduzione italiana)

1298 2 Xmbre.

Nel nome del nostro Signor Gesù Cristo Amen.

l'anno 1298 Ind.e XI giorno di Marti 2 del Mese di Xmbre... Alla presenza di questi testimonii, cioè di Zuanne figlio di Andriotto di Eromonz di Cella, e di Odorigo figlio di Zuanne fabbro di Raspogna, di Biasio de Lunch ed altri coi presenti a questa cosa pregati et chiamati. Noi Pietro detto Roia fio q.m Domenigo de Midiis, et Domenigo fio q.m Stefano di detto luogo, et Pasqual detto Baron de Asio di Clauzetto, ed Iacomo della Dota di detto luogo eletti comunemente et concordemente Arbitri, ed Arbitratori, et amicabili compositori per il Comune di Midiis da una parte, e dal Comun di Asio dall'altra, a vedere li confini delle Montagne di tutti doi li Comuni; item a definire li confini delli Pradi del Comune di Midiis; item a regolar certi patti tra detti Comuni, dove fossero da conzar con bona fede, e senza fraude comunemente per una parte, ed l'altra, et generalmente sopra ogni lite, et questione, et pegnere, et colpe et offese tutte, quali vertivano, et erano, ovvero vertire et essere potessero, ovvero fossero state fatte tra essi, et come nel compromesso da Essi doi Comuni in noi fatto più amplamente si contiene. Havuta deliberatione di solenne audienza, et intese le questioni, controversie, et colpe, et offese che vertivano et erano tra detto Comune di Midiis da una parte, ed il Comun de Asio dall'altra sopra tutte queste cose havuto il conseglio de Savii di cadauna parte per buona pace, et concordia, et per virtù del d.to compromesso in Noi fatto. Invocato il nome de Dio dicemus deffinimo, laudemo, arbitremo et decernemo li confini delle Montagne del Comun de Midiis, et del Comun de Asio essere questi: Da una parte confina il Rio de Plombada de contra tenute de quelli de Sacleff et appartengono, et essere debbono del Comun de Midiis, et (Soclef)

del Comun de Asio fino all'acqua viva. l'altro confin è di Forchia de Angolino di qua mantenuto per sacramento il Comun de Midiis, et il Comun de Asio di cadaun monte si conetrahe l'acqua di dentro. — Item li confini delli Pradi del Comun de Midiis, dicemo, deffinimo laudemo arbitremo et dichiaremo tali esere: Tutti li piani de Arzino di sotto di questa parte de l'Arzino, e vada per la Forchia di sopra alli Stavoli de Sclusou fino al Rivo di acqua, fino al Rivo di questa parte, il Colle de Valle de Nanole, andando di là per di sotto,

de Plano, et pascolando la Montagna per sopra la Valle Moscheon, et sopra Jovit, de questa parte Riu secco, et passa Riu secco, et vada per sora Castenedo et per sopra salarie, che sono di sopra Prat lungo detto Val

per sopra alla in Val di sotto verso il P.

pascolando la Montagna et passando il piano, andando poi in là per sopra la Valle di Scatta dta Val di Trencie, passando il Riu di Trencia, et per li Colli de

fino al Rivo da questa parte il Colle di sopra

tutto quello che si può segar. Fatto questo venendo alla nina oltre l'Arzin fino al Cornetto pascolando la Montagna; et il piano è in motta, et la selva, et con il Prado seguendo da li di fuora per le summità le Rive di fuora fino al Clabuz del Colle dasè dil costa nina. Fatta questa molta, il Comune di Midiis debba segar per le montagne se li sarà di bisogno; et il Comune di Asio, ne possa contraddirli. — Item dicemo, deffinimo, laudemo, arbitremo, et mettemo questi patti da dover esere in perpetuo da eso Comune de Midiis da una parte et il Comun de Asio dall'altra. Il Comune de Midiis debba venire nel Canal de Marzuguis con il suo mobile da Santo Michiel fino a Sto Vito, come in cosa sua conducendo con se in detto Canal quelli Mobili che li sono necess

farà condecentemente, et convenientemente, non conducendo però con se in detto Canal nessun straniero se però non fosse un se nella Casaria, overo nei Troppi convenientemente, senza fraude et da S. Vito debbano partirsi dal Canal se non saranno impediti dalle acque, overo per ragione di guerra, e per qualche giusto impedimento per il quale non potessero ritor, nar a casa, e parimenti se bisognasse al Comun de Medis o per guerra o per giusto impedimento per il quale impe, dimento non ardissero stare a casa sua, debbano ritornar in detto Canal de Marzignis come a casa sua, et debbano pas, colare fino all'acqua viva con il Troppo, et con la casaria se li farà bisogno; et quelli de Asio non debbano quelli im, pegnar, et il Comun de Medis non debba impegnar alcuno de quelli de Asio fino alla Comuna, debbano ve, nir quelli de Asio passando S.to Vito a suo beneplacito nel Canal de Marzignis con la sua Casaria, et star in detto Canal quelli quindeci giorni di Giugno dopo S.to Vito, et debbano pascolar con essa Casaria per le Montagne custodendo ogni mol, ta. Et quando uno è di fuora non debba lasciarsi trovare con la Casaria sopra li Comuni sotto la pena dell'obligo sot, toscritto, se però non fossero impediti dalle acque o per guerra, overo altro giusto impedimento, per il quale non potessero an, dar a casa, et da S.to Vito in su debbano pascolar con il greg, ge suo fino a S.to Lorenzo, et da S.to Lorenzo debbano andar fuora del Canal con il gregge, e dapoi debbano tornar nel Ca, nal con li Troppi et pascolar per le Montagne fino a S.to Michele et da S.to Michele in su fino a S.to Martino, et debbano ben custodir l'altro del Comun de Medis, che se hanno da segar per li Monti, et per il piano, da S. Marti, no, da S. Martino debbano partirsi con la sua robba con la gratia del Signore Iddio, se però non fossero impediti dalle

acque, dalla guerra e vi fosse qualche altro giusto impedi= mento per il quale non potessero ritornar a casa. Similmente se in qualche tempo occoresse, che il Comun de Asio, overo alcuno di esso Comune temesse o per causa di guerra, o per altro giusto impedimento per il quale non ardissero star in casa, debbano scampar in detto Canal custodendo bene la molta del Comune de Medis se fosse di quel tempo che fosse bisogno custodire. Item dicemo, laudemo, arbitremo, et diamo al Comun de Asio tre strade sul detto Canal de Marzignis per le quali deb= bano passar da una Montagna all'altra. Primamente è il Rivo de Cavallaro al Vale del Valone. Il secondo è appo il Rivo più di sopra custodendo li Prati del Comun de Me= dis. Il terzo transitorio è da Cerpino guardando bene li Pradi. — Item dicemo, laudemo, deffinimo, arbitremo, et diamo al Comun de Asio le sue salarie quando ne haveranno bi= sogno, le quali debbano esser in detta valle, la quale è sotto il Clapeg= zo — — — de questa sicranda, et in essa Valle ne passando, ne saltando debbano esser impegnadi da alcun del Comun de ~~Asio~~ Medis. Ma se stessero et fossero ritrovati in d.ta Valle siano obligati al d.to Co= mun de Medis della pena sottoscritta. — Item dicemo, laudemo pronun= ciemo, arbitremo et mettiamo questa pena tra il predetto Comun de Medis da una parte, et il detto Comun de Asio dall'altra. Che se alcuno de quelli del Comun de Medis ritroverà in alcun tempo al= cuno di quelli del Comun di Asio, et il suo mobile a star, et passar con il Mobile sopra la Molta del Comun de Medis, siano obligati di mandarli una molta di quaranta dinari, quali se li haverà fin tenuto darglieli, e se non si ha debba tior quattro animali per la detta Molta, et detti animali condur in Menia et custodirli con buon animo et senza fraude per spacio di 15 giorni, et se fra detti 15 giorni se alcuni di Asio verrà per aver detti Animali, et dar= li a quelli de Asio pagando a quelli del Comun de Medis per le

predette quattro bestie la dta multa di 40 danari; item fatta li nominati 15 giorni alcuno di quelli de Asio con veisse a tuor detti animali; da esso tiene del Comun de Midisi, — Item dicemo pronunciemo, laudamo et arbitremo che quelli de Asiò abbiano questo medesimo patto verso quelli de Midisi, se in tempo alcuno de quelli de Asiò overo alcuno de essi ritrovasse alcuno o alcuni de quelli de Midisi a star con il suo Mobile overo a pascolar sopra la Molta del Comun de Asiò. Item dicemo, laudemo, et arbitremo, che se alcuno de quelli del Comun de Asiò accusassero la Molta contro alcuno de quelli del Comun de Midisi, overo alcuno de quelli del Comun de Midisi revelassero detta Molta ad alcuno de Asiò, da mo' il Comune che reveleria detta Molta sia obligato pagare et dare per occasione del dto Revello dodese marche de denari d'Aquileia. Item dicemo, pronunciemo, laudemo, et arbitremo che se in tempo alcuno, alcuno de quelli del Comun de Midisi pignorassero alcuno de quelli del Comun de Asiò in luogo che non li potesse impegnare, overo se alcuno de quelli del Comun de Asiò impegnasse alcuno de quelli del Comun de Midisi in luogo che non potessero essere impegnati da mo' il Comun che contro giustizia avesse impegnato sia obligato pagar et dar all'altro Comun dodese Marche di Moneta d'Aquileja. — Item dicemo, pronunciemo, arbitremo che per ogni sforzo che quelli de Asiò facessero ad alcuno de quelli de Midisi in alcun tempo nel Canal de Marzuquis, et in simil modo per cadauno sforzo, che alcun de quelli del Comun de Midisi facesse ad alcuno de quelli del Comun de Asiò in dto Canal de Marzuquis sii tenuto dar a quel Comun che farà dto sforzo all'altro Comun per occasione di dto sforzo dodese Marche de dinari de Aquileia. — Item dicemo, pronunciamo et arbitremo che se in alcun tempo quelli de Midisi saranno col suo Mobile nel Canal de Marzuquis, et quelli de Asiò sapessero, che alcuno dovesse passar per il Canal de Marzuquis

et contra Asio volendo over proponendo contro essi de Midiis per causa de offenderli nelle persone, o per tuorli la sua robba il Comun de Asio sia obligato difenderli se potrà, e se non potrà sia obligato darne la denunzia al Comun de Midiis, quanto più presto sarà possibile, et similmente se quelli de Asio saranno con la sua robba nel dto Canal de Marzugnis, et quelli de Midiis sapessero che alcuno dovesse passare p il Canal de contra Cergnea volendo overo proponendo voler andar contro essi de Asio per offender le persone overo p tuorli la sua robba; dto Comune de Midiis sia obligato essi difender se potrà e se non potrà sia obligato ciò denonciar al Comune de Asio quanto più presto sia possibile sotto pena de dodese Marche. — Item diciamo, laudemo, et arbitremo che se in alcun tempo il Comune de Asio cadesse dalle sopradette obligre al Comun de Midiis, dto Comun de Midiis sia tenuto andar dal Podestà de Asio, et domandar dte obligre; et similmente siano tenuti quelli de Asio andar al Podestà de Midiis et dimandar dte obligre se delle cose predette cadessi al Comune de Asio; et tutte queste et ciaschedune cose sopradette laudemo, arbitremo, diciamo, pronunciamo, et comandemo ad ambe le parti, che ferme ratte in perpetuo debba haver et tener sotto pena de dodese Marche de dinari di Aquileja in tutti li Capitoli del presente laudo, et arbitrio se sarà contrafatto, comettendo & salvo et riservato ragr in noi, et arbitrio et autorità di di arbitrar et sentenciar per tutte le cose necessarie a conzar con bona fede senza fraude convenientemente p l'una e l'altra parte. — fatto nel Canal de Marzugnis oggi di: ..... à Settembre

Ego Nicolaus qm D. Delavantius de Feltrono Imperiali auctte Notr ex comissione mihi facta p Rmu in Xpo Patrem, et DD. Beltrandum Sancte Sedis Aquilegensis Patriarcham diversimum prout inveni in abreviaturis qm D. Hermani Notri de Feltrono nil addendo vel minuendo quod tenorem vel sensum mutet, bona

fide sub meo signo in publicam formam redegi atque scripsi.

Ex alio transumpto manu sup.ti D. Nicolai q.m Marii Albini Civis et Not.ii Utinensis p. f. Jo.is Bianchini prout inveni de verbo ad verbum transcripsi nil addendo vel minuendo, quod sensum mutet, aut variet intellectum ita requisitus.

In quorum fidem me subscripsi cum signo solito Tabell.ii

in fidem

1298, 23 Decembre. Norimberga. Alberto Re de' Romani ordina agli abitanti dell'Istria e del Friuli di riconoscere per loro Rettori i Duchi di Carinzia.

Albertus Dei gracia Romanorum Rex semper Augustus Venerabilibus viris Episcopis Abbatibus Prepositis Decanis ceterisque Ecclesiarum Rectoribus, egregiis et providentibus viris Comitibus, Nobilibus, Castellanis, Ministerialibus, Vasallis, Habitatoribus, Comunitatibus et populis universis in Provincia Fori Julii et Hystrie residentibus graciam suam et benivolam voluntatem. Speciali quadam inter tot et tantos negotiorum ingruentium fluctus quibus assidue pectori nostro materia cogitationis infunditur, meditatione pervagimur et anxietate pervigili meditamur qualiter ille Nobiles Fori Julii et Hystrie provincie utpote generosum Imperii Romani pomerium in quo Regie Maiestati ex sui placidi cultus amenitate non infima delectacione complacuit, rediviva quiete reflorescant et post diros longeque fatigatorios hostiles angustias et eximie bellice turbines tempestatis in portu votive tranquillitatis et pacis pulchritudine conquiescant. In his quidem provinciis suos Imperium recognoscit alumpnos. Hic est enim ortus Imperii delicatus in quo grate subiectionis venerantes et floridos flores colligit et devote dulcedinis poma gratiose decerpit. Nimirum igitur circa cultum et munimen ipsius Regie Celsitudinis curiosa versatur intentio et propensioris vigilantie studium adhibetur, ut ac ille per devocionem sinceram puritatis respirent odorem et per fidelitatem integram expectatum constantie fructum reddant. Verum quia tunc utiliter Regio regitur, dum directi rectoris ducatu dirigitur et vigili presidentis industria gubernatur Nos cupientes quod ipse Provincie Rectoribus gaudeant circumspectis Illustres viros Ottonem, Ludwicum et Heinricum fratres Duces

Carinthie, affines et fideles nostros dilectos quos experta circumspectionis et fidei merita nobis reddunt amabiles et probata strenuitas efficit clariores nobis et predictis Provinciis preficimus in Rectores et Vicarios speciales eorundem provinciarum regimen vice nostri nominis exequendum eis plenarie committentes ut eorum studio dirigantur et preserventur a noxiis et in salutarium solio solidentur propter quod devotionem et fidelitatem vestram monemus requirimus et hortamur attente nichilominus vobis auctoritate Regia iniungendo quatenus eosdem duces tamquam ymaginarios nostre presentie hilariter et devote curetis suscipere ac in omnibus que ad creditum eis spectant officium reverenter ipsis parere ac humiliter promptis affectibus obedire velitis, assistendo nichilominus viriliter ut Castra, Municiones et Terre per quoscunque distracta illicite ad manus vassalorum et fidelium Regni legentis Ecclesie retrahantur et devotionis ac fidelitatis vestre constantiam liberalitatis Regie provisio que servitia novit remunerari fidelium digna proinde vicissitudine prosequatur.

Datum apud Nurimberch X Kalend. Januarii. Indictione XII Anno domini Millesimo Ducentesimo nonagesimo octavo. Regni vero nostri Anno primo

Da perg. orig. nell'I. R. Archivio di Stato in Vienna. Repert. I.

1298, 23 dic. Norimberga. Alberto Re de Romani raccomanda alle dignità ecclesiastiche e civili delle provincie del Friuli e dell'Istria, Ottone, Lodovico ed Enrico Duchi di Carinzia.

1298, 23. Decemb., Nürnberg

K. Albrecht I. meldet allen Reichsgetreuen in den Ländern Friaul und Istrien, daß er die Verwaltung derselben den Gebrüdern Otto, Ludwig und Heinrich, Herzogen von Kärnten als seinen Vicaren übergeben habe

Albertus dei gracia Romanorum rex semper augustus. Venerabilibus viris episcopis, abbatibus, prepositis, decanis ceterisque ecclesiarum rectoribus, egregiis et prudentibus viris comitibus, ministerialibus, vasallis, habitatoribus, communitatibus et populis universis in provinciis Fori Julii et Hystrie residentibus graciam suam et benivolam voluntatem. Speciali quadam inter tot et tantos negotiorum ingravescencium fluctus animus assidue pectori nostro-

Carinthie, affines et fideles nostros dilectos quos experta circumspectionis et fidei merita nobis reddunt amabiles et probata strenuitas effecit clariores ..bis et predictis Provinciis preficimus in Rectores et Vicarios speciales earundem provinciarum regimen loco nostri nominis exequendum eis plenarie committentes ut eorum studio ducatus et prosperentur a noxiis et in salutarium bonis solidentur propter quod devotionem et fidelitatem vestram monemus requirimus et hortamur attente nichilominus vobis auctoritate Regia iniungendo quatenus eosdem duces tanquam ymaginarios nostre presentie hilariter et devote curetis suscipere ac in omnibus que ad creditum eis spectant officium reverenter ipsis parere ac humiliter promptis affectibus obedire velitis, assistendo nichilominus viriliter ut Castra, Municiones et Terre perquoscunque distracte illicite ad manus vassalorum et fidelium Regni legerpis Ecclesie retrahantur et devotionis ac fidelitatis vestre constantiam liberalitatis Regie provisio que servitia novit remunerare fidelium digna proinde vicissitudine prosequatur.

Datum apud Nurimberch X Kalend. Januarii. Indictione XII Anno domini Millesimo ducentesimo nonagesimo octavo. Regni vero nostri Anno primo

Da perg. orig. nell'I. R. Archivio di Stato in Vienna. Repert. I.

1298, 23 dec. Norimberga. Alberto I, re de Romani raccomanda alle dignità ecclesiastiche e civili delle provincie del Friuli e dell'Istria, Ottone, Lodovico ed Enrico Duchi di Carinzia.

1298, 23. Decemb., Nürnberg.
K. Albrecht I. meldet allen Reichsgetreuen in den Ländern Friaul und Istrien, daß er der Verwaltung derselben den Gebrüdern Otto, Ludwig und Heinrich, Herzogen von Kärnten als seinen Vicaren übergeben habe.

Albertus dei gracia Romanorum rex
semper augustus. Venerabilibus viris episco-
pis, abbatibus, prepositis, decanis ceteris-
que ecclesiarum rectoribus, egregiis et pru-
dentibus viris comitibus, ministerialibus,
vasallis, habitatoribus, communitatibus
et populis universis in provinciis Fori Iulii
et Hystrie residentibus graciam suam et
benivolam voluntatem. Speciali quadam
inter tot et tantos negotiorum ingravescen-
tium fluctus, quibus assidue pectori nostro
materia cogitationis infunditur, medita-
tione perangimur et anxietate pervigili
meditamur, qualiter ille nobiles Fori Iulii
et Hystrie provincie, utpote generosum im-
perii Romani pomerium, in quo regie ma-
iestati ex sui placidi cultus amenitate
non infima delectatione complacuit,
rediviva quiete refloreant et post dire lon-
geque fatigationis hostilis angustias et exi-
mie bellice turbines tempestatis in portu
votive tranquillitatis et pacis pulchritudine
conquiescant. In hiis siquidem provinciis
suos imperium recognoscit alumpnos. Hic
est enim ortus imperii delicatus, in quo gra-
te subiectionis vernantes et floridos flores
colligit et devote dulcedinis poma gratiose
decerpit. Nimirum igitur circa cultum et
munimen ipsius regie celsitudinis curiosa
versatur intentio et propensioris vigilantie

studium adhibetur, ut et ille per devotionem sinceram puritatis respirent odorem et per fidelitatem integram exspectatum constantie fructum reddant. Vero quia tunc utiliter regio regitur, dum directi rectoris ducatu dirigitur et vigili presidentis industria gubernatur, nos cupientes, quod ipse provincie rectoribus gaudeant circumspectis, illustres viros Ottonem, Ludewicum et Heinricum fratres duces Carinthie, affines et fideles nostros dilectos, quos experte circumspectionis et fidei merita nobis reddunt amabiles et probatos, strenuitas efficit clariores, vobis et predictis provinciis prefecimus in rectores et vicarios speciales, earundem provinciarum regimen vice nostri nominis exequendum eis plenarie comittentes, ut eorum studioso ducatu et preserventur a noxiis et in salutarium solio solidentur. Propter quod devotionem et fidelitatem vestram monemus, requirimus et hortamur attente, nichilominus vobis auctoritate regia iniungendo, quatenus eosdem duces tamquam ymaginarios nostre presentie hilariter et devote curetis suscipere ac in omnibus, que ad creditum eis spectant officium, reverenter ipsis parere ac humiliter promptis affectibus obedire velitis, assistendo nichilominus predictis viriliter, ut castra, municiones et terre per quoscumque distracte illicite ad manus vassallorum et fidelium Aquilegensis ecclesie retrahantur, ut devotionis et fidelitatis vestre constantiam liberaliter regia provisio, que servicia novit remunerare fidelium, digna proinde vicissitudine prosequatur. Datum apud Nurenberch, X Kalendas Januarii, indictione XII., anno domini M.CC.LXXXXVIII, regni vero nostri anno

primo

Neue Abschrift aus der Universitätsbibliothek zu Graz; Böhmer: Acta imperii selecta, 392 N.o 533.

12
d Pa
lude
Detem
apitig
alla
ato a
Nag
filia
lang
bone
Num

1299. 4 Gennajo. Castellerio. D. Nicolò di Aviano investe di sei mansi in Aviano, e ville di S. Leonardo e S. Martino, d. Detemaro di Castellerio.

AD MCCLXXXXIX. ind. XII. die IV intrante Januario, presentibus d. Bartholomeo, d. Pertoldo, d. Affricano fratribus (de Castilerio), d. Leonardo, Johanne Butio et aliis. Nicolaus filius olim d. Wodorlici de Aviano per se et suos heredes dedit et investivit Detemarium filium d. Nassinpas de Castilerio ad rectum et legale feudum de sex mansis sitis in villa de Aviano, ~~primum~~ primo rectum per Johannem filium Zuvidor, secundo in dicta villa sito recto per Romanum Caracllum, tercio per Morasium de Narsuras, quarto sito in sancto Leonardo per Leonardum dictum Masnuli, quinto sito in villa sancti Martini recto per Reynardum de S. Martino, sexto per Jacobum de Vinea (sic) filium Bonitissi, ad habendum, tenendum etc, constituens etc, promittens dictus ~~Nicolaus~~ Nicolaus dictam investitionem et datam perpetuo etc sub pena dupli valoris dictorum bonorum etc. Qui dictus Detemar eidem prestitit sacramentum fidelitatis etc. Nuncius tenute d. Bartholomeus. Actum in Castilerio ante domum dicti Detemar.

Not. pre Jacopo di S. Margarita. Arch. not. Udine

1297, 21 febbrajo Gemona. Taglia di Federico di Praunperch prigioniero di Rodolfo di Caina di Qualso. —

20

Ermanno notajo di Gemona, arch. not. Udine.

[illegible] 1299, ind. XII, die VIII exeunte februario, presentibus D. Sgurido presbitero de [illegible]inia, Melchiore Rugerini, Johanne dicto Van de Brasa et aliis; Rodulfus [illegible] de Qualso [illegible] Praunperch [illegible] filio q. D. Leonardi de Glemona pro nobile viro D. Federico de Praunperch suum captivatum vel [illegible] libras [illegible] pro dicto captivato.

Actum Glemone ante domum Malfactis.

1299. 25 gennajo. Concordia. Il vescovo di Concordia investe di due decime in Vivaro rinunziate da Forzo di Maniago, Olvrado di Maniago q. d. Porfilio.

Giovanni di Cividale notaio — 21

In nomine domini amen. Anno eiusdem MCCLXXXXIX. ind. XII. Die VII exeunte Januario. presentibus dominis Leone sacrista. Candido de Warmo. Johanne dicto Ungaro. Bartolomeo Scolastico Canonicis Concordiensibus et aliis.

Venit Forzonus filius q. d. Amici de Maniaco coram venerabili patre d. Jacobo ... Concordiensi Episcopo, flexis genibus refutavit in manibus ipsius d. Episcopi unum suum feudum quod habebat ab ipso d. Episcopo et ab Ecclesia ... Concordiensi. videlicet duas decimas quas habebat in villa de Vivaro et in villa de Basalgela. ibique et in presenti venerabilis pater d. Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus recepta resignatione ipsius Forzoni. venit coram eo Olvradus filius q. domini Porfili de Maniaco et flexis genibus umiliter supplicavit quod eum de dictis decimis seu feudo predicto deberet investire. et tunc idem venerabilis pater prius a dicto Olvrado recepto sacramento fidelitatis secundum consuetudinem Episcopatus Concordiensis dictum Olvradum cum capucio suo de ipso feudo liberaliter investivit.

Actum Concordie in choro Ecclesie beati Stefani.

Ego Johannes de Civitate Austria imperiali auctoritate Notarius predictis omnibus interfui et rogatus scripsi.

Dal Vol. I MSS. Liruti (ora in petto di ...)

22

1299 ... gennajo. Aquileja. Il Patriarca Raimondo
investe dalla Pescaria di Aquileja Bandino
da Firenze per 200 anguille all'anno.

Giovanni da Lupico Cancell. Patr.le Museo Civ. Udine Orig.

A. D. MCCLXXXVIIII, XI indictione, apud Sanctum Vitum
in Sala D. Patriarche Aquilejensis die .... exeunte Januario
presentibus D. Nicolao Dalphino Archidiacono Poleri, M.o
Bonaventura de Bergamo medico, D. Petro de Ogino et Provedino
Ostiario D. Raymundi Dei gratia Patriarche Aquilejensis
testibus ad hoc vocatis et rogatis et aliis.
Reverendus Pater et Dominus Raymundus Dei gratia S. Aquilejensis
sedis Patriarcha per se suosque successores nomine Aquilejensis
ecclesie, dedit, contulit et investivit manu propria D. Ban
dino q.m Bonromani Caro....i qui fuit de Florentia recipienti
per se suisque heredibus in perpetuum iuxta consuetudinem
Terre Fori Julii de sua tenuta ad rectum fictum Aquilegie
quandam Pescariam sitam in pertinentiis Civitatis Aquilegie
cui hii dicuntur esse confines: ab uno latere ponta Galzindi,
ab alio latere est Rivus Bellus comprehendendo inter buccam
ipsius Rivi, a tercio et a quarto latere est quedam contrata
que dicitur Mednole, cum omni iure et actione et usu, requisi-
tione, dominio et honore et cum ingressu et egressu suis
et pertinentiis omnibus et singulis dicte Piscarie in inte-
grum pertinentibus ut a modo dictus D. Bandinus et eius heredes
vel cui eam vendere vel donare voluerint, eandem piscariam

... ... eius hac quod voluerint faciant ...
... ... se vel infra ... ...
... quolibet supradictus continetur ... ...
... ... tres tamen ita ... ... conditione ...
... et successorum suorum et cuique valeret eran...
iure, unde notandum censum suae partis Aquileiensis. Ita tamen
quod prefati Domini Bandinus et heredes et cui prefatam
Piscariam ...erit, vendiderit, et donaverit annuatim ipsi
D. Raymundo Patriarche et eius successoribus ducentas bonas
et grossas et quinquaginta anguillas predicta Piscaria reddere
debeant atque dare omni exceptione remota. Promisit
quoque iam dictus D. Raymundus Patriarcha per se suisque
successoribus nomine Aquileiensis Ecclesie cum obbligatione
omnium bonorum eiusdem Ecclesie sub pena dupli valoris
dicte Piscarie minus quinque solidos veronenses parvorum
ut plus valuerit vel pro tempore fuerit meliorata in consimili
loco, supradicto D. Bandino recipienti per se suisque
heredibus vel cuicumque dare, donare, et vendere voluerint
supradictam Piscariam cum omnibus supradictis iuribus suis
ab omni homine, collegio et universitate et qualibet impediente
persona legitime in ratione defendere, guarentare et disbrigare
sub pena predicta, qua soluta vel non, predicta omnia et singula
nihilominus in sua, omni tempore, firmitate perdurent, nec
circa predicta vel aliquid predictorum per se vel interpositam
personam aliquo unquam tempore facere vel venire ratione alio
quo, ingenio sive causa et dedit eidem D. Bandino plenam ...
(mancano circa sei linee) ... ...
... instrumentum presens fecit sigillo ... ... predict...
munimine corroborari.

Ego Iohannes de Lupico Sacri Imperii publicus Notarius supradictis omnibus
presens interfui et de mandato D. Raymundi Patriarche scripsi in formam publicam redegi.

[illegible]

Sicurido d. Magnano [illegible] not. [illegible]

A. D. 1299, ind. XII. die 3 exeunte marcio in castro S. Danielis ante fores Eccl. S. Danielis et Eccl. dicti castri, presentibus DD. Mingucio sacerdote ipsius ecclesie, Thomasio milite de S. Daniele, Corado q. D. Luvisii de S. Daniele, Magrando filio dicti D. Thomasii et aliis. Mattheus [illegible] [illegible] de Utino quasdam litteras suo sigillo integro sigillatas [illegible] ex parte [illegible] honesti viri D. Gilii Archidiaconi Aquilegensis, [illegible] corroboratas plenarie present[illegible] [illegible] tenor talis est:

Gilius Archidiaconus Aquilegensis dilecto viro Presb. Matthio de Utino salutem in Domino. Cum Sancte Aquilegensis Ecclesie capitulum Plebem S. Danielis prudenti viro D. Lodoyco de Civitate dilecto concanonico ipsorum duxerunt liberaliter conferendam vobis per presentes committimus quatenus Mattheum nepotem dicti D. Lodoyci nomine ipsius D. Lodoyci in eiusdem plebis corporalem possessionem vice nostra inducatis et deffendatis inductum.

Data Aquilegie 4 exeunte marcio XII ind.

Qui vero D. Matthius in [illegible] capiens vestem [illegible] Ecclesie nominate [illegible] dictum [illegible] ipsum Mattheum nepotem ipsius D. Lodoyci nomine et vice eius in ipsa plebe S. Danielis corporali possessione induxit ac equidem ad [illegible] funes ipsorum et [illegible] altaris et omnia que dicte Ecclesie pertinerent etc. [illegible] Sacerdoti dicte Ecclesie et quicumque contradiceret predictis tunc esse excommunicatum et ei precepit sub gratia et [illegible] [illegible] ipsum D. Archidiaconum facta in [illegible] talis.

Sicurido di Magnano not. in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Pe[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

de [illegible]

[illegible]

de[illegible]

[illegible]

[illegible] corretti d'origine del [illegible]

A. D. 1299, ind. 12. die ultima marcii; in Civitate in Curia Patriarchali; presentibus DD. Johanne de Zucula, Nicolao de Budrio, Johanne Longo de Civitate, Bertholotto notario, Paulo dni Bogani de Civitate et aliis.

D. Leonardus de Aricano presentavit et protulit Bartholomeo de Follano equos infrascriptos que quondam fuerant dni Patriarche secundum ut ei per D. Nicolaum de Budrio extitit ordinatum. videlicet dextrarium unum brunum, unum grisum baium, balafredum unum [illegible] unum album et unum castagnum (sic).

1299, 5 maggio. Gemona. Contratto del Comune di Gemona per la custodia de' cavalli.

25

Ermanno not. di Gemona. Arch. Notarile

A. D. MCCLXXXXIX, ind. XII, ~~MCCLXXXXIX, ind. XII~~, die V intrante madio, presentibus Stephano filio Sleycherii, Barusio notario, Mozio Ulmani, Francisco Code de Glemona testibus et aliis

Johannes filius q. Michaelis mlendinarii, Aygilinus imbotator, Vardisius imbotator, Bernardus imbotator, Vercius Pitelli, Sleyker de Glemona, conviserunt ~~cum~~ obligatione omnium eorum bonorum Stephano Masario Comunis custodire equos quos eisdem data fuerint ad pascendum et dare dicto Masario tercium lucri dictorum equorum et si amitterent aliquem equum aliquo modo excepto de exforcio aut de roubo, promiserunt satisfacere sicut eisdem in parte contingerit cum obligatione etc. Pro quibus omnibus attendendis fideiussor ~~pro~~ pro dicto Odorlico extitit uxor ~~uxor~~ ipsius, pro Johanne Franciscus testis, pro Vardisio Stephanus Visici, pro Bernardo filius Leonardi Longi, pro Vercio Banusius testis et pro Sleycherio Mocius testis, qui promiserunt omnia attendere cum obligatione omnium eorum bonorum etc.

Actum Glemone ante domum in qua moratur Odorlicus predictus.

1299, 21 gennajo. Gemona. D. Francesco di Legio vende a D. Leonardo di Braulins la sua decima in Chiasas e Cittis. 26

Bartolomeo notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCLXXXXIX, die XI exeunte ianuario ind. XII, presentibus Ludovico de Legio, Corradino bargloria, [illegible] filio Jacobi de Moia et aliis.

D. Franciscus filius q. D. Hermanni de Legio pro se suisque heredibus et pretio XXIV marcharum [illegible] iure feudi dedit vendidit etc. D. domino Leonardo filio q. D. [illegible] de Braulins suisque heredibus etc. totam decimam quam habere vel visus est habere in villa de Giasas rectam per Petrum Plati de Glemona et in Cittis que regitur per Hermannum Longum etc. cum omni iure etc. ad habendum etc., promittens etc. [illegible] testibus.

Actum Glemone in Moia in curia Jacobi de Moia

1299. Alcuni nobili del Friuli ricorrono ad Alberto I Imperatore (1298–1308) a voler riparare i danni loro fatti dal defunto patriarca d'Aquileja (Raimondo della Torre, v. nota 1).

Artuicus de Castello

Magnificentissimo, excellentissimo ac victoriosissimo domino eorum domino Alberto suis preclaris meritis divinaque promovente clementia Romanorum Regi inclito semperque augusto et in toto terrarum orbe colendo quam plurimum ac maiestatis imperialis devotus Artuicus de Castello, Dietalmus de Villalta et nepotes ipsius de Villalta, Johannes de Vroussperch, Odorlicus et Gabriel de Strasoldo, Fridericus de Varmo, Fridericus de Prampergh, Henricus de Prampergh, Tomasius de Pertinstayn, Nicolaus et Henricus fratres de Budrio et nepotes, Mainardus et Fridericus de Villalta, Henricus marscalcus de Tricano et nepotes ipsius, Odorlicus et Ingelpretus de Chuchanea, Simonus de Valvasono, Dominicus de Mals et nepotes ipsius, Fridericus et Ulbericus Portolduus fratres de Urs, Leonardus et fratres de Bruyaco, Franciscus Ripe rupte, omnes vestri devoti et fideles ad scabellum pedum suorum proni (sic) in terram. Coegit nos multiplex anxietas exordium vobis preponere mestum, quia non potest in hoc tenore stillus habere inicium nisi a gemitu cordis paternitati ac sanctitati et dominacioni vestre presentibus litteris volumus fieri manifestum et conquirimur vobis tamquam patri et domino in quo totam fiduciam nostram gerimus et spem, videlicet de obliquis et violentiis nobis in terra Fori Julii per dominum Patriarcham et nepotes factis, id est quod bona nostra et raciones nostras detinuerunt

iam diu et detineat contra Dei iusticiam et eciam castra et raciones violentas terre Fori Julii que et quas consueverant in manibus fidelium ecclesie Aquilegensis permanere, in manibus fidelium Forensium sunt posite. Ideirco non modicum dubitamus set in toto quia in vita ipsius domini Patriarche Aquilegensis aut post decessum suum¹) ipsi Forenses possent dicta castra et raciones ecclesie Aquilegensis in manibus aliorum totaliter obligare, quod ecclesia Aquilegensis et tota terra Fori Julii magnum substineret dampnum pariter et defectum, ceterum vestre sanctitati ac paternitati denotamus quod idem dominus Patriarcha omnes Mutas redduplavit et de novis ffecit ei placuit fecit Mutis et iterum sciatis quod in stratis et in viis terre Fori Julii interfecti et robati veniunt merchatores transeuntes per predictas et nulla inde fit racio, unde vos dominus noster estis et pater, nos vestri devoti sumus et fideles et que habemus in terra a vestra sanctitate, paternitate et dominacione cognoscere volumus et proposuimus et raciones et castra que habet ecclesia Aquilegensis et decimationes, habet a corona et ideo a vobis et a sanctitate vestra cognoscere volumus predicta. Ideirco vestram supplicamus paternitatem et potentiam quatinus vestrum nuncium aut vicarium ad partes Fori Julii dignemini destinare, qui constringat castra et raciones ecclesie Aquilegensis uti in bono permaneant statu et eciam ecclesia Aquilegensis

1) È probabile che vogliasi qui [...] del patriarca Raimondo della Torre morto il 23 febbrajo 1299 che fu larghissimo di favore alla sua numerosissima parentela venuta con lui in Friuli e così pure a tanti Lombardi che lo seguirono tra noi. Ciò porterebbe la data di questo appello di alcuni nobili Friulani al Re de' Romani tra il 1300 e l'an[no]

et nostra iura in terra Fori Julii nullum sustineant dampnum pariter et defectum et ob hoc vestram supplicamus clementiam ac paternitatem quia si de vestro non procedat auxilio et favore, ecclesia Aquilegensis nos pariter cum ipsa magnum substinebimus dampnum et defectum, unde cum supradicta sanctitate teneamini de iure et nos vobis obligati siamus supplicamus clemenciam vestram ut nostris precibus et amore et sicut vobis tenemur predicta conducere dignemini ad bonum effectum. Ceterum vos tamquam patrem et dominum supplicamus sanctissimum ut vestre dignitati placeat nos in dominum Albertum Comitem Goricie [2] dominum nostrum recommendare ut nos loco vestri protegat ac a superiis custodiat nos et defendat Et quidquid Fredericus lator presentis vostre nobilitati retulerit aut dicet ex parte nostra tamquam ex ore nostro vobis prolatis ei fiduciam credulam adhibere dignemini.

Da Pergamena originale con 11 sigilli:

I. R. Archivio di Stato in Vienna.

2) Può essere tanto Alberto II morto nel 1304, quanto suo figlio Alberto III morto nel 1327.

l'anno seguente nel quale fu eletto al patriarcato d'Aquileja Pietro Gera da Ferentino.

1299, 13 maggio. Gemona. Il Comune di Gemona esenta
il suo medico Benvenuto da ogni imposizione

28

[illegible] di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. 1299, ind. XII, die XIII intrante mayo, presentibus Dominis
Edorlico et Mathia fratribus de Glemona, Vualtero Valuti, Blasio
Ajoleani, Bernardo Capisse de Glemona testibus et aliis.
Franciscus Vitici Capitaneus et Anthonius frater q. Plati de Glemona Ma-
sarius et Maius et Minus Consilium et tota Universitas Terre de Gle-
mona ad sonum campane Castri more solito congregata, pro se ipsis
hominibus et Comune de Glemona et eorum successoribus absol-
verunt Magistrum Benvenutum medicum commorantem Glemone
ab omnibus officiis et angariis Comunis Glemone tam de collectis,
mutuis, vuaytis, ostibus, quam de omnibus aliis officiis et angariis
quibuscumque Comunis predicti de Glemona, absolventes et abso-
lutum dimiserunt ipsum et domum suam et commorantem in Terra
Glemone promiserunt pro se et Comune predicto omnia predicta
habere firma et rata etc.
Actum Glemone sub domo Comunis.

1299, 19 Luglio Gemona. Il Decano del Comune di Amaro paga un'ammenda al Patriarca d'Aquileja, pe' danni fatti da que' di Amaro nella Vencaria di detto luogo. –

A.D. MCCLXXXXIX, ind. XII, die XIII exeunte Julio, presentibus Pezmano filio Federici de Braya, Bosetto et Cavasio de Glemona et aliis.

Benzivegna famulus Landi de Florentia residens Glemone nomine ipsius Landi et confessus fuit se recepisse a Micossio decano de Amaro VI marchas denariorum aquilegensium quas sibi dedit pro Comune de Amar contra offensionis facte per pueros de Amar supra bragida D. Patriarche incidentes vincarias in ipsa brayda, supra quo facto D. Odoricus de Pramberga plebanus de Coz sententiaverat inter D. G. . . . Vicedominum Aquilegensem et Comune de Amar.

. . . . . . et insuper VIII denarios ipse Micossius dedit pro se vallis ipsi puero Landi .. de quibus fecit finem etc.

. . . . . . predicti Landi.

Item dixit ipse Micossius quod expendit pro profisuo ipso . . . , vene . . . VII denarios et unum denarium pro rotta. Item . . . . . . die pro expensis ipsius Micossii:

Dagli atti di Giacomo Nibissio not. di Gemona Arch. Not. Udine

1299. [illegible] Strada o Levada di Str[illegible]
[illegible] Arc. [illegible] Udine

30

A. D. 1299. ind. 12, die penultimo julij, presentibus nobilibus viris Dominis Detalmo de Villalta, Mathia de Glemona, Bartholomeo de Castelerio, Rantulfino filio dicti D. Detalmi, Girardo Marescalo, Egnone notario de Utino et alijs.

Discretus vir D. Marinus Zorzani de Venecijs qui moratur Aquilegiam ex parte venerabilium Dominorum Pagani Decani et Capituli S. Aquilegensis Ecclesie presentavit et dedit Ven.li viro D. Gillone de Villalta Archidiacono et Vicedomino Patriarchatus Aquilegensis quasdam litteras apertas sigilatas ipsius Capituli sigillo cereo integro et illeso munitas non viciatas nec in aliqua parte coruptas, quarum tenor talis est:

Paganus de la Turre Decanus et Capitulum S. Aquil. Ecclesie Ven.li viro D. Gillone de Villalta Archidiacono et Vicedomino Patriarchatus Aquilegensis dilecto concanonico suo salutem et sincere dilectionis affectum. Quia varijs et diversis negocijs perpenditi [illegible] producta et producenda et eciam alia que oportuna erunt in reddenda racione per discretum virum D. Marinum Zorzani de Venecijs super receptionibus et expensis per ipsum factis ac dampnis inde habitis et receptis ocasione Strate seu Levate de Strasout intendere personaliter nequeamus, de vestra sinceritate et prudencia plenissimum confidentes rationem hujusmodi audiendam, examinandam ac finiendam per presentes vobis duximus comittendam. Datum Aquilegie XV intrante Julio, 12 ind. — Actum Utini in domo D. Alberonis Plebani de Tercento.

1299. 12 maggio. [illegible]
[illegible]

Gio. di Cividale nott. Arch. nott. Udine. (Giov. Rosso)

A. D. 1299 ind. XII. die XII intrante maio, in Civitate, in domo heredum q. D. Ulrici de Aquilegia, presentibus Zanolo de Mediolano officiale D. Patriarche, Conradino de ... nova Mediolan, nato Guidi de Florencia, Zeno de Florencia et aliis.

Pagnus frater quondam Campucini de Florencia fuit confessus et contentus se recepisse et integre habuisse per se et sua societate ac nomine et vice Rev.^di Patris D. Raymundi Dei gracia s. sedis Aquilegensis Patriarche et ipso ac discreto viro M.^o Juliano thesaurario maioris ecclesie S. Marie Castri Civitatis. Collectore collecte imposite clero Aquilegensis Diocesis per ipsum D. Patriarcham occasione Domini Legati sancte et assignandi de ipsa collecta centum et sexaginta duas marchas et XXVIII denarios aquilegensis monete. Renuncians exceptioni non habitorum, non receptorum denariorum tempore huius contractus et omni alii exceptioni, doli, defensioni rei et legum auxilio tam canonici quam civilis, ipsi Pangno seu alteri cuicumque persone pro ipso contra predicta aliqualiter competere vel competituris in iudicio sive extra.

In questo Atto manca l'avviso, perché Gilfone di Villalta o meglio Gilfone fu Vicedomino del Patriarcato, sede vacante nel 1299.

1299. 26 Maggio. Maniago D. Odorico di Montereale vende la sua decima di Domanins ai Signori Provenzale ed Odrico e Pavigliano di Montereale.

32

A. D. MCC. nonagesimo nono. indicione XIII. die vacante Maio. in presencia d. Federici de Maniaco. d. Odorici eiusdem loci. d. Warnerini eiusdem loci. Jacobi q. d. Samuelis eiusdem loci. Petri eius fratris. Chesii eiusdem loci et aliorum.

D. Odoricus Zurlinus qui fuit de Monteregali et nunc moratur in Spegnembergo precio et foro sex marcharum denariorum aquilegensium, quod totum confessus et contentus fuit recepisse ac integre habuisse a Provenzale et ab Odorico fratribus filiis q. d. ... de Monte Regali. renuncians non habiti non recepti et sibi non dati et numerati dicti precii tempore contractus et omni exceptioni et iuris auxilio tam canonici quam civilis. omnique alio suo iuri. actioni. defensioni et rei sibi competentibus et competituris contra predicta et hoc instrumento contenta. ... se et suos heredes dedit. cessit. vendidit et tradidit atque investivit eisdem Provenzali et Odorico fratribus et Pavegliano de Monte Regali eorum consobrino uni alteri succedente. pro se et eorum heredibus seu cui dederint ementibus et recipientibus unam rectam suam decimam quam ipse visus erat habere in Villa Domanisi quam ipse emerat a Jacobo Palumbo de Walvesono et nunc colligit ipsam Mathia de Domaniso pro ipso d. Odorico ... ad habendum, tenendum possidendum. vendendum. dandum. donandum. alienandum et ... ipsis emptoribus et eorum heredibus seu cui dederint de predicta decima perpetuo ... faciendum. cum omnibus et singulis que habet supra se. intra vel infra se integre accessibus, egressibus et regressibus suis usque in confiniis suis. omnique actione. usu. requisitione. servitute. honore. comodo et utilitate sibi ex dicta decima vel pro ipsa decima seu ad ipsam decimam modo quocumque spectantibus et pertinentibus de iure vel de facto. donans eisdem emptoribus et tradens nomine donationis pure ac irrevocabiliter inter vivos quid et quicquid dicta decima plus valuerit precio ante scripto et dedit eis Jacobum q. d. Samuelis tamquam superius nominatum nuncium ponendi ipsos emptores in tenutam et possessionem corporalem de predicta decima iure feudi recti ut dictum est. promittens insuper

dictus venditor. stipulacione pena et suos heredes [illegible] sub obligacione omnium

bonorum presencium et futurorum memoratis emptoribus pro se et eorum heredibus [illegible]

[illegible] et [illegible] omnia et singula in hoc instrumento contenta perpetuo

firma et rata habere et tenere nec [illegible] predictam decimam vel eius partem ipsius [illegible]

[illegible] litem inquietationem vel calumpniam [illegible] dictis et suis

heredibus ab omni homine et persona cum racione legitime defendere manutenere

[illegible] sub pena dupli [illegible] dicte decime ut pro

[illegible] parvorum que

[illegible] peti et exigi valeat cum effectu [illegible] in futurum [illegible]

non [illegible] instrumentum in omnibus et per omnia suam [illegible] obtineat

perpetuo firmitatem et ibi iurati fuerunt [illegible] homagium et fidelitatem

vassalli domino.

Actum [illegible] notarii

Ego [illegible] sacri palacii notarius interfui et rogatus scripsi.

Da pergamena nell'Arch. [illegible]

1299, 10 giugno. [illegible] [illegible] Ducale [illegible] [illegible], quello il capitano generale del [illegible] [illegible] [illegible] e al Capitolo [illegible] ed al Parlamento [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] Pag. 96. Atti Diplom. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

37

Nos Petrus Gradonico Dei gratia Venetiarum Dalmatie atque Chroatie Dux dominus quarte partis et dimidie totius Imperii Romanie. Committimus vobis Nobilibus viris Gratiano Georgio et Roberto Theupulo dilectis fidelibus nostris quod in nostros ambaxatores ire debeatis ad egregium virum Henricum Comitem Goricie Capitaneum Patriarchatus Aquilegensis Ecclesie si erit in Foriiulii (sic) vel adeius Vicarium qui esset in Foriiulium et ad venerabiles viros Capitulum ipsius Eclesie et ad Ferrachos, dalismanos et comunanteos Foriiulii, quibus pro parte nostra salutatis et dictis verbis amoris et amicitie que [illegible] videbitur, debeatis exponere quod ipsi miserunt suos solempnes ambaxatores ad nos, qui requisiverunt nos inter cetera quod placeret nobis restituere terras Ystrie quas tenebamus pertinentes Ecclesie supradicte. Ad quod sibi respondimus quod eis per nostros ambaxatores responderemus. Quare debeatis eis ex parte nostra dicere quod quum nos et venerabilis pater D. Raymundus olim dicte Ecclesie Patriarcha pervenimus ad hanc ultimam pacem, quia de iuribus et iurisdictionibus Ystrie fuerant longo tempore questiones inter nos et ipsum Patriarcham cui Deus parcat, quia dicebat quasdam iurisdictiones ad se ac Ecclesiam pertinere predictam et nos dicebamus ipsas et alias pertinere ad nos, ad sedandas dictas questiones et dubia que possent inducere scandalum decidenda, Nos et ipse de consensu capituli Ecclesie supradicte fuimus in concordia compromittendi in D. Nicolaum Papam quartum et factum fuit compromissum et nos summus ad exequendum ipsum compromissum et si dictus D. Patriarcha similiter transmisisset sicut dicebat, negotium fuisset tunc completum. Et D. Papa postea decessit sicut Domino placuit et nos iterum fuimus in concordia cum D. Patriarcha compromittendi in D. Bonifacium Papam presentem. Verum Nos tantum fuimus diversis et arduis nostris negotiis impediti, quod mittere nequivimus.

Similiter autem ante decessum eiusdem D. Patriarche misimus nostros solempnes ambaxatores ad eundem D. Patriarcham videlicet viros nobiles Romeum Quirino, Marcum Faletro et Guidonem de Canali tam pro isto facto quam pro omnibus aliis que secum habebamus facere aptandis et dirigendis taliter quod inter nos et ipsum nulla remaneret materia questionis. Et habito tractatu pluribus diebus super ipsis, tandem concordarunt quod nos et ipse deberemus mittere nostros ambaxatores et sindicos ad dictum D. Papam pro executione compromissi in eum facti requirendum et obtinendum, qui ambaxatores et sindici pro dicta executione comparere debebant ante D. Papam usque ad festum resurrectionis dominice proxime preterite et cum paravissemus ambaxatores nostros ut dictum est transmittendos, accidit quod supradictus D. Patriarcha de hoc seculo transmigravit et sic negotium elapsum est usque nunc, non pro deffectu aliquo partis nostre et ideo sumus parati mittere ad D. Papam ad exequendum dictum compromissum infra illum terminum quod sibi videbitur mittere suos. Nam intentio nostra est quod ipsi cognoscant et habeant suum et nos nostrum et si ipsi vident aliam breviorem viam per quam brevius veniri possit ad ipsam nostram intentionem et suam, erimus inde contenti, quia intentio nostra est sicut supradicitur, quod ipsi taliter cognoscant suum et nos nostrum, quod nichil inter nos et ipsos remaneat quod possit inducere scandalum vel materiam questionis. ~~[illegible]~~ Requisiverunt etiam dicti sui ambaxatores quod permitteremus emere gratiam vini: ad quod respondimus eis et sic volumus quod vos respondere debeatis, quod sicut ipsi sciunt, gratia illa subtracta fuit propter libras VIIII mille, quas D. Patriarcha solvere debebat de facto sententiarum, quas non solverat nec solvebat multis terminis et temporibus iam elapsis et propter multas derobationes factas nostris, de quibus non satisfecerat

nec satisfaciebat sicut debebat et pro his et pro aliis dirigendis
fueramus in concordia cum D. Patriarcha, quod nostri arbitri et sui
deberent convenire Caprolis ad cognoscendum et diffiniendum
de ipsis, qui ibi convenerunt sed sui ante completum negotium inor-
dinate recesserunt ab inde non pro aliqua culpa nostra et
postmodum iterum fuimus cum eodem D. Patriarcha concordes quod
nostri arbitri et sui deberent iterum convenire Torcelli et ibi conve-
nerunt et steterunt ultra mensem unum et dimidium et quia Decanus
qui erat unus arbitrorum inde recessit de mandato dicti D. Patriarche
nec etiam sui arbitri ad plenum venerant, dictum factum tunc non
processit. Nunc autem ultimo iterum fuimus in concordia cum eodem
D. Patriarcha quod nostri arbitri et sui ad plenum convenire deberent
Tarvisii pro predictis omnibus dirigendis et diffiniendis usque ad festum S. Marie
candelarum et nos infra dictum terminum bene transmisimus nostros sed
D. Patriarcha propter infirmitatem suam de qua obiit, non potuit mittere
suos. Quare debeatis eos requirere pro parte nostra quod eis placeat quod
adhuc dicti arbitri nostri et sui Tarvisii debeant convenire infra illum
terminum quod eis videtur esse conveniens ad cognoscendum et diffiniendum sicut
debebant ad hoc quod omnia taliter terminentur, quod inter nos et ipsos nichil
remaneat questionis.
Requisiverunt etiam dicti sui ambaxatores quod feuda et iura quedam
feudorum que idem Comes dicit se habere in aliquibus terris Ystrie
dimittantur eidem: respondimus ipsis ambaxatoribus suis et sic vos respon-
dere debeatis eidem Comiti sive Vicario et aliis supradictis, quod nos et pater
noster et ipse fuimus concordes quod vir egregius Gerardus de Camino Gene-
ralis Capitaneus Tarvisii socer eius diceret inde quidquid sibi placeret

et quod nos et ipsi essemus contenti de eo quod ipse arbitraretur et diceret super inde et adhuc sumus inde contenti et observare promittimus quidquid per ipsum eorum socerum de ipsis fuerit diffinitum. Et si ei videtur melius quod alii comunes amici vadant supra factum et inde cognoscant et diffiniant vel unus pro parte vel placet sicut ei melius videtur, nos sumus inde contenti, nam intentio nostra est quod ipse habeat cum integritate id quod habere debet de iure et quod nobis remaneat id quod nobis debet remanere de iure.

Item requisiverunt quod quedam datia que imposita erant in Venetiis contra pacta que sunt inter nos et Patriarchatum removeri deberent; ad quod sibi respondere debeatis quod nos fecimus removeri datium messetarie et reduci ad pristinum statum et si aliud vidissemus datium impositum fuisse per nos, ipsum parati sumus facere removeri seu in pristinum statum reduci ita quod nullomodo possint conqueri de nobis.

Requisiverunt etiam predicti ambaxatores sui quod faceremus restitui Panthaleoni Stationario de Civitate sive Comunis Civitatis certam quantitatem pecunie quam dictus Panthaleo vel dictum Comune pro eo solvit Dalismano Donato fideli nostro qui fecerat per nostros Iudices dictum Panthaleonem pro ipso debito detineri Venetiis et dicebant quod licet contra formam pactorum foret detentus, non tamen relaxatus fuit nisi postquam satisfecit. Ad quod respondimus dictis ambaxatoribus et per vos eis volumus responderi quod cum Oto de Bernardo suo nomine et nomine societatis sue coram Iudicibus nostris peticionum citare fecisset predictum Panthaleonem et petivisset eidem libras octo et soldos sexdecim grossorum et novem grossos quos dare tenebatur predicte societati pro residuo pannorum sibi venditorum ostendens sibi quoddam instrumentum publicum per quod

dictus Panthaleo obligatus erat dicte Societati dare predictam pecuniam usque ad certum terminum tunc transactum et poterat conveniri coram quocumque Judice sive dominio et pignorari personaliter ipse et sui heredes et bona eorum ubicumque reperirentur et renunciaverat omni statuto facto vel faciendo, supradicti nostri Judices visto dicto instrumento et audita confessione ipsius Panthaleonis de debito supradicto fecerunt ipsum et potuerunt in nostro palatio detineri donec dedit plegium de dicta pecunie quantitate, qua data, ipsum statim relaxari fecerunt et quia ipse Panthaleo dicebat se probaturum dictam quantitatem pecunie persolvisse, dederunt ei dicti nostri Judices certum terminum ad probandum et quia probare non potuit aliquid per totum tempus ipsorum Judicum, alii Judices successores ipsorum constrinxerunt plegium dicti Panthaleonis ad solvendum debitum supradictum facientes ei predictum instrumentum incisum restitui, unde quidquid ~~inde~~ factum fuit, fuit factum iuste et rationabiliter et potuit fieri de iure: verumtamen si eis videretur aliud, sumus contenti quod cognoscant per iuris peritos si potuit fieri de iure vel non, ad expensas partis succumbentis et si contigisset quod diffinitum foret per ipsos iuris peritos quod id fieri non potuerit de iure, volebamus reparare negotium et quamvis fecissemus eis ita iustam et ita largam responsionem nuper tamen nobis innotuit quod Comune civitatis fuit propter ea personaliter cap. ~~fidelem~~ quemdam fidelem nostrum ... Raphaelem Lisi et mercationes et bona sua omnia intromitti quod nobis valde videtur extraneum et esse grave sicut esse potest et debet, quare debeatis eos ex parte nostra requirere amicabiliter et rogare quod eis placeat predictum Raphaelem cum mercationibus et rebus suis

facere restitui pristine libertati cum id quod factum fuit pre
dicto Panthaleoni, factum fuerit iuste et licite fieri potuerunt sicut
superius est expressum.

Et facta dicta ambaxata vestra audietis responsionem eorum
et si fuerint contenti de mittendo ad D. Papam ad exequendum com
promissum et ad mittendum arbitros Tarvisii, ordinetis de terminis
infra quos nostri ambaxatores et sui debeant coram Summo Ponti
fice comparere et nostri arbitri et sui debeant Tarvisii conve
nire de negotio Nobilium virorum Jacobi Tiepulo et Leonardi
Justiniano et de illo de ~~Pratenber~~ Prahenber et de malefactoribus qui dero
bant in Ystria et etiam per mare procurabitis et facietis secun
dum recordationes que vobis dabuntur in quantum ad nostrum honorem
et ad bonum negotiorum videritis convenire.

Jurastis proficuum et honorem Venetiarum eundo, stando et redeundo
et observare consilia de donis et gratiis non recipiendis sicut
ipsa consilia continentur et de ratione reddenda et de scripturis
curie nostre restituendis.

Actum in nostro Ducali Palatio die decimo mensis iunii duodecima
indicione.

(manca la bolla)

? 1299, 21 giugno. Genova. Proclama pubblicato in Genova di ordine de' Vicarii Potestà col quale si ordina ad ognuno di non comperare la paglia che dalle Sorori de' Capponi. —

A. D. 1299, ind. XII, die X [illegible]

[illegible]

[illegible] proclamari [illegible]

[illegible] Bertulo de [illegible]

[illegible] Domini [illegible]

[illegible]

Actum [illegible]

[illegible]

cob

bon

Do

qu

in

bu
ca

Ad

1299, 4 agosto. Osopo. I signori di Osopo fanno un patto di ... tradurre nemici nel Castello di Osopo.

Francesco notajo di Osopo. Arch. Not. Udine

35

A. D. 1299, ind. XII, IV die intrante augusto, presentibus D. Pr[illegible]belino de [illegible]cotte, Corrado, Nicolao, Gerardo, Adamussio, Mattheo et Johanne fratribus, [illegible]bonum filiis q. Adami de Osopo (sic) et aliis.

Domini Wargendus, Gamorettus et Setor de Osopo tale pactum inter se fecerunt quod quicumque illorum conduceret aliquos homines in Castro mali[illegible] ad nocendum in illis partibus, quod qui fecerit sit dispessus proprio et feudum ~~[illegible]~~ aliis non contravenientibus a proximo festo s. Michaelis ad quatuor annos completos, tali pacto quod per omne capitulum quod melius possit affirmare inter eos et michi notario data libertate ~~[illegible]~~ [illegible] cum consilio sapientum.

Actum in Osopo in Paladijs in via post stabulum D. Wargendi.

36

[illegible]
[illegible] Barba[illegible]

[illegible]

[illegible] 12[illegible] die XII [illegible]

[illegible] Ottavelli [illegible]

[illegible]

[illegible] F[illegible]

[illegible] de Vi[illegible]

[illegible]

mini
ogla
lus
vice-
de
rati,
io,
Dno
ole
villo=
dend=
inem
iorib.
pesca
cali
ius Do=
tirent.
affec=
ebitur
Can=
cala=
grabi=
ndi
ansu
Dori=
minus
expi=
tere=
se pro
lem
so
arparus
prontus

Od[illegible]
Dor[illegible]
dem [illegible]
alu[illegible]
ofo[illegible]
mor[illegible]
ete[illegible]
lom[illegible]
er [illegible]
D. [illegible]
el [illegible]
Li[illegible]
ab[illegible]
ne[illegible]
qu[illegible]
an[illegible]

1299, 1 ottobre. Udine [illegible]
[illegible]
[illegible]

Odoaldo Pittiani not. Arch. not. Udine

[illegible] 1299, ind. XII, die 1ª intrante octubri; presentibus D.
Odorlico de Atems qui moratur in Avenzono presbitero,
Dominis vestitis Andrea et Jacobo de Avenzono et Siardo eius=
dem loci et aliis.
Jacobus Bochingrot et Blasius de Avenzono unus et uterque
ipsorum in solidum per se et cum obligatione omnium bonorum
suorum presentium et futurorum e refectione dapnorum omnium
etc. promiserunt et stipulaverunt dare et solvere D. Bartho=
lomeo Vicario ven. viri D. Grigorii plebani de Clemona centum
et sedecim libras veronensium hac condicione et pacto, quod dictus
D. Bartholomeus promisit stipulatione solemni dare operam
et operari quod Comune de Avenzono habeat officium divinum
et in Avenzono celebrari divina Officia tam missas quam alia Of=
ficia consuetis [illegible] ecclesiis, solito more et ipsum Comune facere
absolvi ab excomunicatione qua excomunicati erant per D. ~~Patriarcham~~ Raymundum
[illegible] Patriarcham Aquilegensem et si predictus D. Bartholomeus
non operatus fuerit ut superius dictum est non teneantur ei in ali=
quo et incontinenti cum dictus Bartholomeus predicta compleve=
rit [illegible] ad effectum duxerit supradicti Jacobus et Blasius tene=
antur sibi dare predictam pecuniam sub pena quinque marcha=
rum den. Aquil. etc. aliaquin licitum sit ei accipere de bonis
ipsorum ubicumque invenerit ea et ipsa vendere sine [illegible]
alicuius segnorie.
Actum Utini in curia Candidi tabernarii.

1299. 25 Ottobre. Cividale. Giacomo Vescovo di Concordia concede indulgenze all'altare di Ognissanti fondato da Candido di Canussio nella Chiesa collegiata di Cividale.

Jacobus Dei gratia Concordiensis Episcopus Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Cum nobilis vir Candidus [1] de Civitate edificaverit quoddam altare ad honorem omnium Sanctorum in maiori Ecclesia Civitatensi et illud intendat in proximo facere dedicare: Nos omnibus vere penitentibus et confessis qui ad eiusdem dedicationem devote convenerint unde centum et quadraginta dies de iniuncta eis penitentia in domino relaxamus Dummodo ~~indicta diocesani~~ e ordinarii? processerit voluntate. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri iussimus et nostri sigilli pendentis munimine roborari. Datum Civitate die septimo exeunte Octubri anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo nono duodecime indictionis

Arch. Capit. di Cividale Vol. IX perg. 94 manca il sigillo che pendeva da un cordone violaceo.

1) Candido di Canussio di nobile famiglia Cividalese.

1299, 29 ottobre Gemona. Proclama del Comune di Gemona che nessuno possa vender vini oltra l'Ospitale di Gemona.

[illegible] pena, [illegible].

[illegible]

[illegible] Glemone [illegible] Glemone

[illegible] preceptum [illegible]

[illegible] Glemone [illegible]

[illegible] Comune Glemone

[illegible] Comunis [illegible]

[illegible]

[illegible] Glemone in Foro.

mini
ogla-
lus
vece-
de
rabi.
io,
ale
illor-
dend=
nem
pesca
eale.
sectus
affe-
ebitur
Can=
cala=
grabi=
nasio
Bon=
minus
tene=
se pro
em
to
Lazarus
pronbus

1299, 14 dicembre. Aquileja. [illegible] d'arbitro nelle differenze tra Pietro Patriarca d'Aquileia, il Capitolo e Comunità del Friuli col Conte di Gorizia.

40

Vedi Cod. membranaceo fol. n. 4. Patr. [illegible] Aquil. et Patriz. p. 35. Arch. Gen. Venezia

In nomine patris, filii et spiritus sancti amen. Anno a nativitate Domini MCCLXXXXIX, ind. XII, die XIIII intrante decembri, presentibus venerabilibus viris D. Philippo S. Stephani Aquilegiensis Preposito, Onufrio dicto Papa de Crebis Decano in Utino [illegible], Petro Buco archidiacono carnee, pre[illegible] Dominico de Utino, nobilibus viris Pangracio milite de [illegible], Manfredo de Portibus, Sigifredo iudice de Vicentia, Variendo, Gregorio [illegible] [illegible] notario de Civitate Austrie, [illegible] de Tricano, [illegible] de [illegible], [illegible] de [illegible] Sagia, Federico q. D. Alendrici et Petro filio Vitirardi de [illegible] testibus et aliis ad hec vocatis [illegible] rogatis.

[illegible] D. Nicolaus [illegible] [illegible] Patriarche in hunc modum [illegible] promulgavit.

In nomine Dei nostri Jesu Christi amen. Cum inter Ven. Patrem [illegible] Dei gratia sancte Sedis aquilegensis patriarcham et Ven. Capitulum Ecclesie Aquilegensis nec non Universitates seu Comunitates Forojulii et homines subditos et fideles Patriarchatus Aquilegensis ex una et [illegible] [illegible] [illegible] Goricie, [illegible] [illegible] [illegible] ex parte [illegible] [illegible] [illegible] possessionibus vel terris [illegible] [illegible] aliis de quibus [illegible] causis diversis et rationibus petebatur, orta esset [illegible] discordia, [illegible] [illegible] [illegible] (?) Ecclesia per mortem bone memorie D. Raymundi [illegible] Patriarche Aquilegensis usque ad hec tempora occasio sive causa et materia discordie, tandem [illegible] [illegible] prefatus pro se et Eccl. Aquil. omnibus que prefatis subditis et fidelibus [illegible] et [illegible] et nomine eorundem, dictus quoque nobilis D. Comes, pro [illegible] et [illegible] subditis et [illegible] in nos Nicolaum [illegible] [illegible] et prefati [illegible] [illegible] de alto et basso compromittere [illegible] secundum formam compromissi quod [illegible] instrumentis per manus Francisci memorati

...

[illegible] [illegible] [illegible] Comitis notariorum sive tabellionum confecti [illegible] [illegible] compromisso quemadmodum tam per Decanum et Capitulum [illegible] quam per magnificum virum D. [illegible] Comitem Goritie patrem dicti D. Ricardi Comitis ac [illegible] [illegible] predictas [illegible] et approbato, prout apparet publicis instrumentis confectis per [illegible] [illegible] notariorum.

[illegible] Volentes itaque datam a nobis a dictis partibus potestatem per D. [illegible] [illegible] patrem dicti Comitis nec non D. Decanum, Capitulum et dicte Universitatis [illegible] et [illegible] [illegible], auditis et examinatis iuribus partium diligenter nobiscum deliberatione habita laudamus et arbitramur, diffinimus et sententiamus et [illegible] [illegible] [illegible] et iure [illegible] [illegible] [illegible] condempnantes ipsum Comitem [illegible] [illegible] [illegible] terre [illegible] vel terrarum [illegible], iurium et [illegible] [illegible] spectantium ad dominium [illegible] [illegible] vel quasi Patriarche prefati vel sui patriarchatus, [illegible] aliter vel alie [illegible], mediate vel immediate, si quas vel si qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infirmitatis D. Raymundi Patriarche occupavit, tenet vel habet per se vel alium ac eas et ea integre non restituit. Condempnamus, [illegible] eidem ut [illegible] [illegible] terras et castra fideles subditos seu vassallos Patriarche predicti [illegible] Patriarchatus [illegible] in personis vel rebus ipsorum de cetero per se vel alios non molestet nec permittet eos in eo quod potest aliquatenus [illegible] et si qua inter dictum Comitem et dicti Patriarche [illegible] subditos [illegible] vassallos, clericos vel laicos ex nova causa, quocumque modo questio aliqua oriretur, dictus Comes tamquam fidelis et subditus Ecclesie suprascripte [illegible] vassallos, subditos et fideles ipsius Patriarche coram Patriarcha predicto nec auctoritate propria quoquomodo animadvertat in eos, nec personas eorum molestet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] bonis [illegible] eorundem.

Cum autem

Cum autem nonnulli de predictis fidelibus Patriarche testimoniam supra multis articulis diversis rebus et causis, responderunt contra dictum Comitem et eius subditos et fideles coram nobis, quia per confessionem dicti Comitis ac eundem subditorum et fidelium non habuerimus quod iniurias quibus se offensos asserunt dictus Patriarcha et subditis vel fidelibus irrogaverunt et per negationem partis res dubia sit effecta, reservamus nobis ut infra tempus quo auctoritas arbitrii nostri durat, si qui se aliquo modo lesos vel offensos post vacationem Ecclesie predicte et tempore [illegible] prefati D. Raimundi Patriarche per dictum Comitem vel eius subditos et fideles asseruntur offensas huiusmodi probare valeant coram nobis, ut secundum quod nobis videbitur et iustum fuerit utrumlibet partium absolvere vel secundum nostrum arbitrium condempnare. Ceterum quo [illegible] huiusmodi mote iam coram nobis vel movende pro tempore per nos non fuerint quomodolibet terminate, volumus et mandamus ~~predictus~~ ut dictus Comes pro fidelibus et subditis suis coram Patriarcha prefato respondeat de questionibus et iniuriis memoratis, quas dicti subditi et fideles post tempus premissum poterint probare. [illegible] per [illegible] memoratum [illegible] subditos vel fideles

Item volumus et mandamus ut dictus Comes [illegible]
non detineat per se vel alios massarios seu vassallos dicti Patriarche in terris, villis aut Castris ipsius, sed dictos Massarios seu vassallos cum familia et bonis eorum ad villas suas D. Patriarche [illegible] ire et reverti permittat et in eisdem secure et libere habitare nec de cetero presumat per se vel alios terram fideles vel subditos dicti Patriarche impugnare, molestare vel quomodolibet perturbare vel impedire; sed eos fovere pro posse

protegat et defendat.

Item questionem reedificationis seu reparationis Bayrachane de qua certificati non sumus per partium probationes reservamus nostro arbitrio sententiandi, mandantes procuratoribus dicti Patriarche ac quibuscunque pro ipsis et suis ut probationes quas supra iure suo super dicta reparatione Bayrachane, de ipsa seu territorio in quo esse asserunt se habere ita mature producant, ut questionem predictam possimus ante finem termini nostri arbitrii terminare cum tenemur [sic] secundum nostrum arbitrium et sicut nobis videbitur expedire.

Item attendentes dictum Comitem et suum bladum, vinum de canipis patriarchatus Aquilegensis ac collectas multas debite recepisse, ipsum ad restitutionem omnium predictorum sententialiter condempnamus, sed promittentes misericorditer agere cum eodem pro bono pacis et concordie volumus et mandamus quod dictus Patriarcha ipsam condempnationem vini et bladi ac collecte predictorum remittat de gratia speciali ac ipsum et suos ratione condempnationis predicte nullatenus inquietetur.

Insuper attendentes quod dictus Comes ipsam Ecclesiam tamquam matrem suam [illegible], de speciali gratia nullo iure cogente, pro bono pacis et concordie volumus et mandamus quod dictus D. Patriarcha, Decanus et Capitulum ac Communitates Foriiulii eidem D. Comiti ultra relaxationem condempnationis predicte dent et persolvant trecentas et viginti marchas denariorum aquilegensis monete terminis infrascriptis, videlicet, D. Patriarcha cui propter sui adventus novitatem et quia nihil grossi in patriarchatu aquilegensi invenit deferendum est in hac parte, solvere debeat eidem Comiti de summa predicta usque ad quatuor annos ad festum

[illegible]

A[illegible]ciones

[illegible] dicto Sigmus proxime futuri inantea marchas CCXXVI videlicet quolibet anno LVI marchas et dimidiam usque ad satisfactionem summe predicte. Item Decanus et Capitulum Aquilegense debeant solvere D. Comiti CCXXVI marchas usque ad duos annos a festo predicto inantea computando videlicet medietatem singulis annis, quibus Decanus et Capitulo Clerus totius Aquilegensis [illegible] [illegible] provisionem et mandatum D. Patriarche [illegible] Comunitates videlicet Utinum, Civitas Austrie, Glemona solvere debeant [illegible] infra mensem unum ab hodie inantea [illegible] CLXVI marchas et dimidiam [illegible] contracte [illegible] pena quibus [illegible] predicto tenerentur seu teneri possint occasione . . . . predicte eidem tempore quo vacavit Ecclesia predicta penitus absolventes et declarantes, eos in pena nullatenus [illegible] et quod dictus Comes teneatur habere firmam et [illegible] causa inter ipsos Decanum et Capitulum quantum inter Comunitates predictas [illegible] infra octo dies et ad observationem autem promiserunt partes procuratores et sindicos in personas partium predictarum sine inde [illegible] pena in compromisso comparta, [illegible] fuerit a singulis capitulis [illegible] et [illegible] hanc . . . . et amicabilem compositionem [illegible] par [illegible] observari reservantes nobis [illegible] potestatem per compromissum nobis traditam interpretari, declarare ac definire [illegible] fuerint supra his que sententiamus et definimus inter partes seu quolibet articulo sententie per nos late pertinentibus quomodolibet ad eandem.

Item [illegible] ut nulla fraus committi possit in predictis quod a sententia et laudo predicto fiant duo instrumenta publica per Franciscum notarium . . . . . . omnes et quod usque ad octo dies quolibet

meni
ogla=
dus
vece.
de
rati,
io,
Dnó
ale
illot=
derò-
nem
zoribj
pisca
eale,
us Do-
virens.
secun
affic-
ebitur
Can=
cale=
grabi=
ndi=
[illegible]
boni=
minus
[illegible]
tene=
se pro
em
to
Lazarus
prontus

instrumentum [illegible] [illegible] [illegible] D. [illegible] et D. [illegible] et [illegible]

[illegible] reperientur super arbitrio predicto vel laudo, ipso iure nulla, cassa

et vana, irrita et nullius firmitatis (sint)

Actum [illegible] in patriarchali Palatio

Ego Franciscus Nat[illegible] de Utino imp. auct. Notarius predictis omnibus in[?]

terfui, rogatus et mandato d. Nicolai antedicti [illegible]

1299 [1302]. 11 marzo. [illegible] Scomunica di Gui[do] [illegible] de Villata [illegible]
[illegible] per [illegible] pagare [illegible]

[illegible]

f.° 3. [illegible] die XI. [illegible] in [illegible] Ecclesie Civitatensis presentibus [illegible], Nicolao de Ungone, Leonardo [illegible] et Bonatto Canonicis Civitatensibus, Odolrico de Budrio, [illegible] D. Jo=hannis Longi, Ugone de Midea et aliis.

D. Bernardus Decanus Civitatensis infra missarum sollempnia ascen=dens pulpitum dicte Ecclesie coram populo publice de mandato D. Vica=rii [illegible] D. Guidonem de Villata [illegible] Patriarchatus Aqui=leiensis excomunicatum publice denunciavit pro eo quod non solverat Camerariis D. Pape et Cardinalium duo millia marchas argenti quingentos quinquaginta et novem florenos decem et octo soldos parvorum [illegible] et quatuor denarios.

130 ... [illegible]

[illegible] ... Basilica [illegible]

42

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... Patriarcha [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... Basilica [illegible] =

mini
ogla=
dus
vece-
de
vati,
io,
Dnó
ale
illor-
deró-
nem
rorib.
risca-
eale,
ius Do=
sirent.
affe-
ebitur
Can-
iala=
grabi=
nói
arso
boni=
minus
expi=
tene-
se pro
lem
so
mazarus
probus

[illegible]

Aspling [illegible]

[illegible] Jaloso [illegible] =

mini
ogsa=
dus
vece.
de
rati,
ro,
Dnó
ale
illoe.
deró-
nem
zorib.
pisca-
cale.
ius Do=
sirerib.
affe=
ebitur
Can=
cala=
grabi=
ndi.
anfu
Tori=
mirus
rpti=
tere=
se pro
ém
to
..azarus
pronbus

mini
rogla=
dus
vece-
de
vati,
lo,
Dnó
ole
illoe-
dend=
nem
norb
risca
eale
us Do=
tirent.
~~facum~~
affie-
ebitur
Can=
cale=
grati=
nor
anno
Doni=
minus
xpi=
tene=
se pro
em
to
[illegible]scarzarus
provbus

[illegible]

[illegible]

1300, [illegible] III [illegible] [illegible] Bartolomeo [illegible] Maria, [illegible]

[illegible]

[illegible] dicti [illegible]

[illegible] presentem [illegible]

[illegible]

[illegible] Ubaldini [illegible]

[illegible] et hec fuerunt [illegible] predictas partes [illegible]

[illegible] predicta, [illegible] =

mini
iogla=
idus
vece-
de
vati,
lo,
Dnó
ale
dillot.
dend-
nem
zorib.
nisca-
eale
istor=
birent.
affe=
ebitur
Can=
uala=
grabi=
ndi
arsu
bon-
minus
extri=
bene=
se pro
em
to
-scarzarus
pronbus

1300, 2 marzo. [illegible]. Il Patriarca d'Aquileja manda suoi Nunzi a Venezia presso Nicolò Cardinale di S. Sabina nominato dal Papa arbitro nelle differenze tra Aquileja e Venezia per l'Istria.

Perg. 99. Atti diplom. Miotti. Arch. di Stato, Venezia.

In nomine Domini amen. Anno nativitatis eiusdem MCCC, indictione tertia decima, pontificatus D. Bonifacii Pape octavi anno sexto, mensis martii die secundo. Venerabilis in Christo Pater D. Petrus Dei gratia sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha suo et Aquilegensis Ecclesie nomine fecit, creavit, ordinavit seu facit, ordinat, creat et constituit providos et discretos viros D. Gilonem Archidiaconum Aquilegensem et D. Iohannem Canonicum Faventinum presentes et recipientes et quemlibet eorum in solidum ita quod non sit melior occupantis conditio set quod unus inceperit alter possit prosequi et finire procuratores, actores, syndicos et nuntios speciales veros et legitimos ad compromittendum in Venerabilem Patrem D. Nicolaum tituli S. Sabine presbiterum cardinalem de omnibus questionibus, controversiis et discordiis que sunt et esse possunt inter eundem D. Patriarcham suo et Ecclesie Aquilegensis nomine ex una parte et Magnificum D. Ducem et comune Venetiarum ex altera supra iurisdictione et iuribus totius Provincie Ystrie tamquam in arbitrum arbitratorem benignum, paternum et amicabilem compositorem ita quod ipse cognoscat et simul et semel diffiniat tam de proprietate quam de possessione vel quasi dicte iurisdictionis et aliorum dictorum iurium per arbitrium et arbitrationem per rationem, laudationem, ordinationem et amicabilem compositionem alte et basse sicut ei videbitur et compromissum ipsum pena vallandum et firmandum et quaslibet promissiones, obligationes et renuntiationes et omnia et singula alia in predictis et circa premissa necessarias et necessaria faciendum que ipse D. Patriarcha presens facere posset. Promittens idem D. Patriarcha suo et Aquilegensis Ecclesie nomine michi Notario infrascripto stipulanti et recipienti nomine et vice omnium quorum interest vel interesse

poterit firmum et ratum habere perpetuo et tenere quicquid dicti procuratores, actores et syndici et eorum quilibet fecerint aut fecerit in predictis et circa predicta et quolibet predictorum et non contrafacere vel venire sub obligatione bonorum eiusdem D. Patriarche et Ecclesie Aquilegensis. Cum hac conditione et modo quod si sanctissimus Pater D. Bonifacius Papa octavus compromissum in eum factum per partes easdem receperit et de predictis diffinierit, presens procuratorium locum non habeat inter partes easdem et nullius sit vigoris. In cuius rei testimonium ipse D. Patriarcha presens hoc publicum instrumentum mandavit suo sigillo pendenti muniri.

Actum in Civitate Austrie in Patriarchali Palatio presentibus venerabilibus viris D. Martino Abbate S. Petri de Silva, D. Abbate Petro Aymonis de Sora, presbitero Johanne de Urbe, Magistro Petro de Interampne medico, Ventorino de Mediolano Plebano de Legio Capellanis dicti D. Patriarche et Petro de Manfilone et aliis pluribus testibus ad hoc vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Johannes Johannis Amatonis de Fumone publicus apostolica et imperiali auctoritate Notarius predictis omnibus et singulis presens interfui et ea rogatus in hanc publicam formam redegi meoque consueto signo signavi.

(manca il sigillo, [illegible])

Mattia di Flaibano notaio Archivio notarile Udine

Anno 1300 die 2 intrante martio, in villa de Vilaltha ante domum Federici et Petri, presentibus Donato notario, Grimaldo de Vilaltha, Armannio Pilicia de Manucio et aliis.

D. Federicus de Vilaltha productus testis per D. Mainardum de Vilaltha supra questionem vertentem inter ipsum D. Magnardum ex parte una et heredes olim D. Dethalmi de Vilaltha ex altera occasione Curie de Civitade Austria et unius domus, dictus D. Federicus remoto odio, amore, precio recepto et quod recipere deberet, suo sacramento iuravit et dixit quod fuit ibi et vidit, an dixit quando partes inter ipsos facte fuerunt, ita quod una pars fuit Curia de Civitate cum omni iure pertinenti dicte Curie, alia pars fuit Forum Sancti Quirini cum aliis rationibus et tercia pars fuit Mutha Sancti Canciani de Utino et Curia venit in parte D. Magnardo cum omni iure spectante ad dictam Curiam. Amicus dictus Picono Ispathes dixit de verbo ad verbum sicut dictus D. Federicus et hoc addito quod ipse posuit sortes. —

Anno 1300 die 4 exeunte martio in villa de Vilaltha apud domum Petri, presentibus Henrico de Carnea, Picono de Vilaltha, Michaele Cogo de Vilaltha et aliis.

Zuanuttus de … productus testis per D. Magnardum et Vodorlicum de Vilaltha supra questionem vertentem inter ipsos ex parte una et filios olim D. Detalmi ex altera occasione unius domus site in Curia olim D. Henrici de Vilaltha iacentis in Civ. Austria in confinibus S. Marie de Curia, suo iuramento dixit quod vidit quodam tempore Vilaltham cum casero et D. Detalmus et D. Magnardus et D. Federicus venerunt sub domum Comunis de Vilaltha et Piconus posuit tres cedulas in uno pileo et quilibet eorum accepit suam, ita provenit quod Forum S. Quirini venit D. Detalmo, et Curiam D. Magnardo et vacuo Muta de Utino D. Federico — —

—

1300, 3 marzo. Gemona. Bando del Patriarca di non comprare merci all'ingrosso in Venzone.

Evangelista notaio di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. MCCC, ind. XIII, die III intrante marcio, presentibus Lappo toscano commorante in Glemona, Iacomotto de Venzono, Antonio de Salano de Plano, Johanne notario, Salino filio Coradi de Florentia et aliis.

Maynardus preco Comunis Glemone supra forum Glemone proclamavit ex parte reverendi Patris D. Petri Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarche, quod talis erat mandatum dicti D. Patriarche ut in suis litteris continebatur, quod aliqua persona non auderet nec debeat facere aliquod forum in Venzono nisi ad minutum sub banno quod ipse D. Patriarcha eidem imponere vellet.

Actum Glemone in foro.

mini
ogla=
dus
vere-
de
rati,
io,
Dró
ale
illoe-
dené=
nem
tori
nisca
eale.
us Do=
tirent.
~~zeun~~
: affe-
ebitur
Can=
cala=
grabi=
ndi-
anto
Doi=
mirus
exti=
tere-
se pro
lem
bo
cazarus
probus

ōmo Domini
ō de Brogla=
alis
is Candidus
ius fuit vece=
uacca de
numerati,
auxilio,
es dicto Dnō
um legale
bo in Villoe-
s, considerā-
netudinem
ou, superiorib.
bionem, pisca
tam reale,
dio dicitur Do=
s et pertinens.
uram
lienare affir-
lius indebitum
s Dnūs Can=
s plus uale=
alia ingrati=
Dnūs Candi=
tum Manso
nè auctori=
duplimenus
eo subexpti=
me se tene=
ituens se pro
provalem
minato
ucq. dictus Dnūs Leazarus
probatus

51

Locus Signi Notarii — Anno Dni Mill.o ccc. Ind. xiii.a Die Primo intrante Madio in Sauorgnano in domo Domini
1300 Di p.o Maggio — Candidi dicte Ville comoranti presentibus Dnis Henrico de Prodolono Terzotto de Broglavacca Bernardo Filio Dni Vacherij de Bagnarola, Bonomo de Varmo et alijs

Precio atque nomine pretij C. librarum Denariorum Ver. Paruorum quos dictus Dnus Candidus Filius qd. Dni Meynardi de Broglauacca contentus, confessus, et manifestus fuit recepisse, et habuisse à Leazaro Filio qd olim Dni Francisci de dicta Broglauacca de quibus uocauit se sibi bene solutum esse integraliter exceptioni sibi non dati numerati ... legum, et iuris auxilio, ... suosque Heredes dicto Dno ... ram ad rectum legale ... odam Manso sito in Villot... ... norum, tenendum, possidendum ... um usum, et consuetudinem ... s, introitu, et exitu, superioribus ... et fossatis, buscationem, pisca... ... nore, et signoria et cum omni iure, et actione tam reali quam personali dicto Manso à Celo usque ad Habissum integre pertinentibus, et quodamodo dictus Dominus Leazarus, et sui Heredes dictum Mansum cum omnibus, et singulis suis adiacentibus et pertinentibus secundum usum, et consuetudinem recti et legalis feudi que utitur Masculi, et Feminam ~~dum quod ei melius uidebitur expedire, sine alicuius~~ possit uendere, donare, alienare affictare, infeudare et tota sua utilitate, et uoluntate facere secundum quod ei melius uidebitur expedire sine alicuius persone molestia, uel contradictione, dicens quod dictus Dnus Candidus dicto Manso nulli atque dedisse, uendidisse, uel obligasse nisi predicto Leazaro, et si plus ualerêt pretio supradicto donauit causa nomine quae dicitur inter uiuos quam aliâ ingratitudine non ualeat reuocari eidem donauit, cessit, atque remisit: Promitens dictus Dnus Candidus, propter suosque Heredes dicto Dno Leazaro pro se, suisque Heredibus stipulante dictum Mansum cum omnibus et singulis suis adiacentibus, et pertinentiis deffendere, uarentare, legitime auctorizare, manutenere, et disbrigare ab omni Homine, et persona in iure sub pena dupli minus .V. Solidorum Denarorum Ver. Paruorum uel ualentibus, uel boni cambij in consimili Loco sub extimatione bonorum Hominum in electione, dictum Dnum Leazarum, suosque Heredes ad quae se tenere ualuerit ad penâ et ad statum cum obligatione omnium suorum bonorum, constituens se pro dicto Dno Leazaro dictum Mansum precarie possidere, dum intrabit tenutam, et corporalem possessionem dans sua, suosque Heredes auctoritate Dno Terzotto Testi predicto nominato qui ipsum ponat in tenutam, et corporalem possessionem, Ibique ~~Dnus~~ dictus Dnus Leazarus

protus

1300. 1.o Maggio – Savorgnano (presso S. Vito).
Istrumento di compera fatta da D. Leazaro q.m D. Franco di Sbrogiavaca di un Maso a Villotta, qual era Feudo retto e legale, da D. Candido q.m D. Meinardo di Sbrojavacca.
Nod. Domco detto Meneguttio.
Copia autenticata dal nod. Franco Caimo 1674 in S. Vito.

✠

Lazzaro Sopra Notaro 1300 Di p.o Maggio

Anno Dni Mill.o ccc. Ind.e xiii.a Die Primo intrante Madio in Sauorgnano in Domo Domini
Candidi dictę Villę comorantis present. Dnis Henrico de Prodolono Terzotto de Broglu-
-nacca Bernardo Filio Dni Vachery de Bagnarola, Bonoro de Varmo et aliis sec.
Precio atq. nomine pretij. C. librar. Denarior. Ver. Paruor. quos dictus Dnus Candidus
Filius qd. Dni Meyrardi de Broglanacca contentus, confessus, et manifestus fuit rece-
pisse, et habuisse à Leazaro Filio qd. olim Dni. Francisci de dicta Broglanacca de
quibus uocauit se sibi bene solutum esse integraliter except. sibi non dati numerati
atq. recepti sibi dicti pretij tempore huius contractus omni legum, et iuris auxilio,
animo, renuncians pro dicto precio dictus Dnus Candidus pro se, suosq. Heredes dicto Dno
Leazaro pro se suosq. Heredes etiam fecit dattam, et Inuestituram ad rectum legale
Feudum, qd. Feudum utitur per Masculum, et feminam de quodam Manso sito in Villot-
-ta qu. Norsus regitur p. Ioañem et Iacobum de Gema ad habendum, tenendum, possidend-
-um, et quicquid dicto Leazaro, suisq. Heredib. de dicto Manso secundum usum et consuetudinem
recti et Legalis feudi placuerit faciendum cum accessib. et ingressibus, introitu, et exitu, superiorib.
et inferiorib. suis, cum Campis Terris, Pratis, Vijs, Vineis, Vitib. et Arborib. et fossatis, buscationem, pisca-
-tionem, Venationem, culta et inculta, honore, et Signoria et cum omni iure et actione tam reali
quam personali dicto Manso à Celo usq. ad Habissum integre ptinent. et quodamodo dictus Do-
-minus Leazarus et sui Heredes dictum Mansu cum omnib. et singulis suis adiacent. et pertinent.
secundum usum, et consuetudine recti et Legalis feudi que utitur p. Masculo et feminam ~~secun-~~
~~dum quod ei melius uidebitur expedire, sine alicuius~~ possit uendere, donare, alienare, affic-
-tare, infeudare et tota sua utilitate, et uoluntate facere secundum quod ei melius uidebitur
expedire sine alicuius psone molestia, uel contradictione, dicens quod dictus Dnus Can-
+ didus dicto Manso nulli alij uendidisse, [dedisse,] uel obligasse nisi predicto Leazaro, et si plus uale-
-ret pretio supradicto donauit causa nomine que dicitur inter uiuos quam alia ingrati-
-tudine non ualeat reuocari eidem donauit, cessit, atq. remisit: Promitens dictus Dnus Candi-
-dus, pro se et suosq. Heredes dicto Dno Leazaro pro se, suisq. Heredib. stipulante dictum Mansu
cum omnib. et singulis suis adiacent. et ptinent. deffendere, uarentare, legitime auctori-
-zare, manutenere, et desbrigare ab omni Homine, et psona in iure sub pena dupli minus
.v. Solidor. Denariorum Ver. Paruor. uel ualentis, uel boni cambij in consimili Loco sub exti-
-matione bonor. Hominum in ellectione, dicti Dnum Leazaru, suosq. Heredes ad que se tene-
-re ualuerit ad pena et ad statum cum obligatione ~~om~~ nium suor. bonor., constituens se pro
dicto Dno Leazaro dictu Mansu precarie possidere, dum intrabit tenuta et corporalem
possessione, dans sua, suosq. Heredes auctoritate Dno Terzotto Testi predicto nominato
qui ipsum ponat in tenutam, et corporalem possessione, Ibiq. ~~Dnus~~ dictus Dnus Leazarus
pro[...]ntibus

ad. B.M. H. uona?

✠

promtus, et paratus fuit eidem Candido facere amicitiam, et fidelitatem, et ipse eidem pepercere ad voluntatem suam.

Ego Dominicus dictus Meneguttius Filius quondam Joanis Petri de Cordincato Imperiali auctoritate Notarius predictis omnibus interfui, et rogatus scribere scripsi.

Supradicti Expositionis ~~Expositionis~~ Instrumentum ex Originali Authentico in Bergomena Pelle existente penes Illustrissimos Dominos Ioannem Franciscum et Ioannem Baptistam Fratres et filios q. Illustrissimi Domini Iulij ex Dominis Sbrojavaccae; facta prius diligenti incontratione de Verbo ad Verbum cum dicto Authentico quia fideliter concordare Inveni: ita Rogatus Ego Franciscus Caimus I.V.D. Collegiatus Utinensis et Pub. Ven. Auctoritate Notarius ad presens Habitator Terrae Patriarchalis S. Viti propria manu subscripsi, et solito meo Notariatus Signo, in fidem Roboravi: Die 12. 7bris 1674.

1300. Di 16 di Maggio.
Instrom.º di Compra fatta
da Dño Leazaro Figlio del
q.d Dño Francesco de Sbro=
=iavacca di Vn Maso pos=
=to nella Villa di Villotta.
qual era Feudo Retto et
Legale da Dño Candido
Figlio del q.d Dño Mei=
=nardo de Sbroiavacca.

Qui dentro appare ch. Dño
Candido gia Figlio del q.d
D.º Mainardo de S.ri di Sbroiaca
Et anco ch. Dño Leazaro gia
Figlio del q.d D.º Francesco
de S.ri di Sbroiavacca.
Qui è nominato Testimonio
D.º Tezotto de S.ri di Sbroiaca.

Autentico.

1300. 5 Maggio

1300, 5 maggio. Gemona. Un Fiorentino giura la vicinanza di Gemona per 5 anni.

Ermanno not. di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. 1300, ind. XIII, die vintranta madio, presentibus D. Mathia de Glemona, Francisco Vatici, Waltero Valuti, Jacomino de Glemona testibus et aliis.

.. (sic) de Florentia pro se et sociis iuravit ad sancta Dei evangelia observare Viciniam Comunis Glemone et solvere omnes angarias sicut alii Vicini hinc ad quinque annos proximos etc. Pro quibus omnibus attendendis fideiussor extitit Tanus de Florentia et promisit omnia attendere etc.

Actum Glemone in porticu sub domo Comunis.

57

IX.

Stampe Mons.
850

II

1300 6 maggio Villalta. Compromesso per differenze tra i Signori di Arcano ~~e Signori~~ equestri di Moruzzo per i cavalli già del Patriarca Raimondo della Torre (1).

~~Mattia di Flaibano not. Ar. not. Udine~~

"Anno MCCC. die VI intrante Madio, in Vilalta subtus ... presentibus ... viris D. ... et ... , ... de Fagagna, Federico de Frattha et aliis.

Domini Jacobus et Pertoldus de ~~Flaibano~~ Trechano ex parte una et Matthia de Moruccio ex altera de omni lite et questione vertenda inter ipsos occasione equorum ... D. Raimundo Patriarche, compromiserunt se in D. Federicum de Villalta tamquam in arbitrum arbitratorem et amicabilem compositorem ... alte et basse ... terminum ... firmos sub pena XXV marcharum den. Aquil. monete cum obligatione omnium bonorum. Pro parte Matthie et pro eo ... D. Pertoldus de Trechano in parte ac toto et de dampnis et expensis."

Not. Mattia di Flaibano. Arch. notar. Udine

(1) Questo Patriarca era morto in Udine il 23 febbrajo 1299. Nella vita inedita di questo patriarca di Marcant. Nicoletti, è detto che i Signori di Arcano marescialli e vessilliferi del patriarcato d'Aquileja, dopo la morte di Raimondo con somma difficoltà si ridussero a consegnare i cavalli e le bandiere loro affidate, al Conte di Gorizia capitano generale del Friuli, sede vacante.

53

1309, 28 giugno - Gemona. Il Sigr Leonardo di Braulino dà il suo Castello di Braulino in pegno a sua moglie D. Schamera.

54

Ermanno Notajo di Gemona. Arch. Not. Udine.

A. D. 1299, ind. XII, die III exeunte iunio, presentibus Jachino de Bragulins, Nicolao piliparío de Arasinis, Nencho filio q. Jacobi cramarii de Trasayls, Benevenuto filio Johannis nocleriu de Bragulins et aliis.

Cum Domina Schamera uxor D. Leonardi de Bragulins haberet iura et rationes in una brayda de Pradis sita prope aquam que dicitur Melon ut dicebat et dictus D. Leonardus ipsam pignorasset et filius eius Amarlicus Jacomino de Glemona, dictus D. Leonardus promisit eidem uxori sue satisfacere et eidem pro ipso obligavit domum suam sive Castrum suum de Bragulins cum omnibus iuribus eidem pertinentibus tam in monte quam in plano, promisit habere firmum etc. et dederunt in libertate obtandi ad dicta sapientum.

Actum Glemone in parva canippa dicti Jacomini.

1300, 13 luglio. Anagni. Papa Bonifacio VIII [illegible]
[illegible] Patriarca [illegible] a fra Pietro [illegible]
[illegible] Padova.
Dal registro di lettere [illegible]

Bonifacius Episcopus servus servorum Dei

Venerabili Fratri Petro Patriarche Aquilegensi Salutem et apostolicam benedictionem.

Romana Ecclesia cui divine sapientie inscrutabilis altitudo dispositione incommutabili precipuum contulit supra ceteras magistratum piam ad cunctas alias in huiusmodi orbis latitudine constitutas Ecclesias habens materna provisione respectum laudabili studuit hactenus observantia custodire, ut de illis potissimam curam gerens eis opportunitatis tempore occurrente congrua subventionis non differret consilia tam libenter quam liberaliter exhibere. Nos etiam qui licet insufficientibus meritis in sublimi culminis apostolici specula summus disponente Domino constituti, predictas Ecclesias tam proximas quam longe positas paterne considerationis oculis intuentes iniunctum erga ipsas sollicitudinis nostre ministerium circumstanciis universis ac variis personarum, rerum, locorum et temporum emergentibus necessitatum articulis diligenter inspectis quantum Nobis ex alto permissum fuerit ita vigilanter intendimus exercere ut nihil prorsus in spiritualibus vel temporalibus desit ibi, quod per diligentie nostre studium possit aut debeat procurari et quamvis ministerii huiusmodi debitum circa singulas Ecclesias explere cupiamus, erga illas tamen, que viduitatis deplorant

tibi committimus cum plenitudine nostre gratie ac benedictionis accedens ergo illius curam et regimen sic te sollicitum, sic te reddere studeas fructuosum, quod potioribus semper augmentis proficias et in delectationem Nobis veniat te continui favoris exhibitione votiva prosequi, tuisque iustis desideriis assensus prompti gratiam liberaliter impertiri.

Datum Anagne, octavo idus julij, Pontificatus nostri anno quinto.

Segue la stessa lettera dal principio sin alla parola *incrementis*, diretta ad Alberto ed Enrico Conti di Gorizia, al Doge e Comune di Venezia, al Comune di Padova, a Gerardo da Camino Capitano Generale di Treviso, Feltre e Belluno, nelle quali si raccomanda il nuovo Patriarca d'Aquileja Pietro e la sua Chiesa. –

1300, 28 Agosto. Udine. Lettera del Patriarca d'Aquileja Pietro Gera al Comune di Cividale di evitare i traditori Enrico di Pramperch e Giovanni di Villalta nemici della Chiesa d'Aquileja.

Petrus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha ... Castaldioni Consilio et Comuni Civitatis fidelibus nostris nostram (gratiam) cum salute. Cum Henricus de Pramberch ac Johannes de Villalta maledictionis filii nobis et Ecclesie Aquilegensi ... vexatur nostris et ipsius Ecclesie persecutoribus dantes personaliter et realiter ... fidelitatis et proditionis crimine manifesto auxilium et favorem. fidelitati vestre m... ...ia fidelitatis qua nobis et Ecclesie ipsi tenemini districte precipiendo mandamus quatenus eos Henricum et Johannem ab omni vestre vicinitatis consortio totaliter excludatis ab ipsis tamquam a proditoribus in omnibus precaventes. Datum Utini die XXVIII Augusti XIII Indictione.

Originale contiene un grande sigillo del dorso in cera rossa.

Busta XXIV. Arch. Municipale di Cividale

57

1300, 8 Ottobre. Udine. Il Patriarca Pietro scrive al Gastaldo di Cividale perchè gli procuri un mutuo dai banchieri toscani e lombardi che avevano prestati denari ai nemici della Chiesa d'Aquileja.

Nobili viro Paulo Castaldioni Civitatis . . . . . fideli dilecto (tergo)

Petrus Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha, prudenti viro Paulo Castaldioni pro nobis in Civitate fideli nostro nostram gratiam cum salute. Totiens nos scripsimus aliquando motu proprio aliquando vero ad tuam requisitionem super negotio Bartholomei de Senis et Tuscorum et Lombardorum ut eos compelleres ad mutuum faciendum, quod quisdam eorum constat adversariis Ecclesie Aquilegensis fuisse. Tuque nichil super hoc dignatus es facere ut nos quadam necessitate compellas ut tibi super hoc ulterius non scribamus. Datum Utini VIII octubris

Arch. Munic. di Cividale, Cartaceo originale. Busta XXIV.

I 1300, 14 ottobre Giovanni Pietro di Gazoldo a nome del Patr. d'Aquileja Ottobono presta a Menardo e Francesco di Sorchiave 100 marche di denari aquileiesi.

II Dettanno per ottenere il Castello fatta da Pietro di Gazoldo ...

[illegible] Francesco di Sorchiave del castello di Forno, [illegible] 100 marche e nulla nel caso di non [illegible].

[illegible] MCCC [illegible] XIII [illegible] XI [illegible]

[illegible] Cremona [illegible]

[illegible] de Bergamo,

[illegible]

[illegible] D. [illegible] Patriarch [illegible]

[illegible] XI [illegible]

[illegible]

[illegible] ecc. [illegible]

[illegible] Patriarche [illegible] et

[illegible]

[illegible] Aquilegensis [illegible] monete,

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et

[illegible]

III È questo un contratto simulato, come vedesi dal seguente atto col quale i da Sorchiave prendono 100 marche per essere investiti del castello di Forno

Die eodem [illegible] D. Fran

[illegible] Pietro de Gazoldo

[illegible] et [illegible]

[illegible] et

[illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

et [illegible] et [illegible] dicti loci [illegible]

[illegible]

[illegible]

et [illegible] —

[illegible]

1300 (circa). Ponte toccato a Vicardo di Colloredo nella divisione de' beni di Guglielmo di lui padre.

Sors que contigit Guichardo de Coloreto de divisione facta inter fratres cum ipso.

De Feletis. in primis mansus Simonis VIII. staria frumenti et. I. psonale et I. starium I. fabe. staria. VIII. annone. staria IIII. milleg. denarios. XXIIII. Gallinas V. cum ovis. et. I. spatulam. Item mansus Matie. Item mansus Leonardi et fratris tantumdem

De Lavarziano. mansus Pagni et Jacobi solvit st. IIII frumenti. st. IIII. siliginis. st. VIII. annone st. VIII. milleg. item vini congium. den. XXIIII. unum agnum. IIII den. pro sectore. IIII. gallinas cum ovis. II. spatulas.

Item mansus Marchi evolle solvit st. IIII. frumenti et st. II. siliginis. st. VI. annone et st. VI. milleg. congium et ½. vini. den. XVI. I. agnum. IIII. den. pro sectore. gallinas IIII. cum ovis et. I. spatulam.

De Pugole. Item mansus Vladi et Nicolay solvit. VIII. st. frumenti. st. IIII. siliginis. st. XI. annone. st. VIII. milleg. XLVIII. den. gallinas. VI. cum ovis et. II. spatulas.

De Chomans. Item mansus Walterussi solvit st. IIII. frumenti. st. IIII. annone. st. IIII. milleg. II. urnas vini. VIII. den. II. gallinas cum ovis et. I. exenium.

De Rivignano. Item mansus Rholandi solvit st. IIII. frumenti. st. III. annone. st. III. milleg. II. urnas vini. XII. den. gallinas. III. cum ovis et. I. spatulam.

De Forforgiano. Item mansus Missidulge solvit st. V. frumenti. st. IIII. annone, st. IIII. milleg. VI. urnas vini. den. XLII. III. gallinas cum ovis. I. spatulam et scamaritas. II. desedarios lini gramolati.

De Blexano. Item mansus Jacobi Clapiz solvit st. V. frumenti. st. I. siliginis. st. medium fabe. st. VII. annone. st. IIII. milleg. den. XLVIII. gallinas. V. spatulam unam. decimam lini et agnorum.

De Talmasono. Item mansus Laurencii et Blasutti solvit st. VIIII. frumenti. st. VIII annone. st. III. ÷ milleys. gallinas. X. cum ovis et. I. spatulam.

De Flumignano. Item molendinum qui regitur per Florianum solvit st. IIII. frumenti. st. IIII. annone. st. IIII. milleys. duos capones.

Item de sesto molendini de Ravignano solvit st. I. frumenti et st. III. milleys et anguillas. XII.

De Farla. Item mansus Bruneti solvit st. III. frumenti. st. III. annone. st. III. milleys. den. VI. gallinas. III. spatulam. I.

Item mansus Henrici solvit st. IIII. frumenti. st. IIII. annone. st. IIII. milleys. den. XXXII. gallinas. IIII. cum ovis et. I. spatulam.

De Mellesons. Item mansus Johannis Varzendi solvit st. IIII. frumenti. st. V. annone. st. V. milleys. den. XXXII. duas urnas vini. II. spatulas. et. II. camaridas. duas longas. II solidos. panis. II. pisonalia pisti. XLVIII. ova et. I. solidum panis.

De Mels. Item mansus Liussini solvit st. IIII. frumenti. st. IIII. annone. st. IIII. milleys. den. LVIII. spatula. I. camarida. I. cum longa. II. gallinas cum ovis. I. solidum panis.

De Coloreto. Item mansus Richardi solvit. II. urnas vini. LXXII. den. I. edum. II. gallinas et. I. spatulam.

De Avelliacho. Item mansus Dominici solvit st. III. ÷ frumenti. st. V. annone. st. III. milleys. congia. III. vini. I. spatulam. I. solidum panis.

De Internep. Item mansus Dati solvit marcham. I. et den. VIII.

Item mansus Indriussii solvit den. LXVIII.

Item mansus Jaconoti solvit den. LXXIIII.

Item mansus Sabadini et nepotis sius solvit den. LXX.

De Monte cruciș. Item libra .C. casei, omnes castrones qui dantur ex ipso monte. In alveo comitare un poi pui vocenta = item pro decima XXIII frixanenses et vi porvulos. item unam marcham =.
Item mediam marcham et den. XXV. de decima de Menchanoy.
Item Henricus Turiell.. de Plano den. octo pro domibus in quibus moratur.
Item Michelutus de Siay. octo den. pro sua domo.
Item Balbussius de Siay. octo den. pro sua domo.
Item Warda medii mansi Mathie de Vendoys. Sors habitationis Federici.
Mansus Vinerii de Lavorgiano solvit St. III. frumenti St. III. siliginis. St. VI. annone. St. V. milleyi XII. den. unum agnum. IIII. den. pro sectore. et .I. spatulam.
Item mansus Johannis de Greis solvit St. IIII. frumenti. St. II. siliginis. St. VI. annone. St. VI. milley. den. XX. I. agnum. den. IIII. pro sectore. III. gallinas cum ovis et .I. spatulam.
Item mansus Minii de Intossano solvit St. II. frumenti. St. II. annone. St. II. milleyi. IIII. congia vini. den. XXIIII. duas gallinas cum ovis. et .I. spatulam. Item den. XXIIII. de bonis de Internep pro prato.
Item libram piperis magister Dominici de Faganea.
Item medietas brayde de Campo cum aliis eidem pertinentibus.
Item medietas terre que fuit Remessini.

Summa staria frumenti CIII ½. St. LXXXXVI. annone. St. LXXV. milley. congia XXXIII vini. gallinas LXVI. cum ovis. marchas. III. et den. VI. et CXLVIII. den. in alia parte.

Da pergamena nell' Archivio del March. Gerolamo di Colloredo

Mansi in Collaredo [illegible]

Da [illegible] rotolo [illegible]

MCCLXXXX, ind. III, die [illegible] intrante augusto. [illegible] bonorum et redditum D. Guilelmi de [illegible] [illegible]

mansi 4 in [illegible] che pagano frumento, [illegible], denari, [illegible] et unum [illegible] cum [illegible], galline [illegible] e un [illegible] di pane.

5 mansi in [illegible] [illegible] de [illegible] e orne di vino.

Un manso in [illegible] Salvatore.

4 mansi in Avellacho e 5 in Collaredo, uno de' quali paga anche staja sei di siligine.

8 mansi in Citterna, uno de' quali pagava anche fava.

Tre mansi in Romans [illegible] ad [illegible] [illegible].

Due mansi in [illegible] che pagano anche 4 [illegible] [illegible] et unum [illegible].

Uno in [illegible] in Fagagna.

Mansi 5 in [illegible] uno de' quali [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] et [illegible] vel otto denarios pro [illegible] [illegible].

Uno in Belveder.

12 mansi in [illegible] de' quali alcuno paga anche un agnello e 4 denari pro lectore.

Mansi 5 in Caporiacco, 5 in Talmassons

Uno in Vigilandone (Villandone)

Tre mansi in Sutergiaco, uno de' quali paga un [illegible] di vino pro Modoletto.

Tre mansi in Moggedis, 5 in Pagnacco, uno in Aunedo (Alnico); un manso ed una braida in Langano; due mansi in Pozzuolo; un manso in Basalgella, due in Cervignano; 12 mansi in Feletis; due in Claviano; uno in Ajello; due in [illegible]gnano, due mansi in [illegible]gnano; uno in Fortorgiano; nove mansi in Blessano de' quali uno paga 3 staja frumento, sei di siligine, una quarta di fava, 4 staja di miglio, un'urna di vino, 20 denari, 3 galline colle uova, mezza anitra, mezzo agnello e due [illegible], a decima del lino in detto manso, unum [illegible] lini tempore vendemiarum, una [illegible] e la decima degli agnelli.

Fine.

61

Riassunto degli atti qui trascritti

Varj atti uniti insieme

1349. 12 Febr. Il Patr. Bertrando concede a Gio q. Grazio da Cividale di dotare l'altare di S. Giovanni Battista presso la Collegiata di Udine

124[illegible]. Sentenza in materia feudale

1291. 29 Gennajo. Cividale. Investit. di feudo ministeriale di due cavalli

" 14 marzo. Il Patr. accorda terreno per beccaria in Udine

" 6 luglio. Investit. di molino in Grazzano.

1292. 9 maggio. Idem di beni in Grazzano

" 20. d. Collazione dello Statuto di Udine

" 10 Giugno. Formola di prender possesso di abitazione nel castello di Udine.

1294. 6 agosto. Udine. Domanda degli ambasciatori di Ottone Re di Boemia al Patriarca.

" 8 d. Risposta del Patriarca

1294. 13 Agosto. Tregua in Portogruaro

1294. 12 Sett. Sulla pieve di Gonevitz

1295. 9 Nov. Udine. Parlamento che prende nei dissapori licenza del Patriarca

1349. in Patr[iarch]ali palatio. die xij Februarij. Bertrandus Patr. Aquil. concedit Johanni Gorti de Lissono [?] Utini domicello Patriarch. facultatem dotandi altare Baptisterij S. Jo. Baptistæ apud Collegiatam S. Mariæ de Utino, cum bo[nis?] etc. et altare maj. dictæ Collegiatæ. —

Altare di S. Giovanni B[attist]a nel Battistero di Udine dotato.

A.D. 1240. ... Ind. ... in presentia Dominorum O. Marchionis, ... Canonicorum Aquil., ... Lucæ Sacerdotis, Tavani, Vidonis ... et plurium aliorum. Cum D. Bertoldus Patr. Aquil. esset in Capitulo majoris Aquil. Eccl.e, ... pro magna parte ... assistentibus, ac ... de Aquileja multis stantibus in eodem Capitulo. Idem D. Patr. interrogavit D. O. Præpositus S. Udalrici quid juris esset, si quis tenuisset domum, vel terram ad censum Aquilejensem et non solvisset censum tribus aut quatuor annis vel pluribus, super quo eodem D. Odoricus Præp. S. Udalrici respondit, et per Sententiam judicavit, quod si quis haberet, vel teneret domum, vel agrum, seu aliquam possessionem ad rectum censum Aquil., et non solveret, censum in termino II anni, quod transacto termino II anni, iterum duplicem censum illius II anni solvere teneatur, item si in termino III anni idem solverit censum duorum primorum annorum transactorum duplicatum, et censum tertij anni simplicem illi cui tenetur solvere, remaneat in ea tenuta possessionis, ut prius habuerat, si autem non solverit in termino III anni, ut super legitur, amittit tenutam ipsius possessionis et omne jus suum quod habebat in ipsa possessione, et ille, cui tenebatur solvere censum intromittitur ad tenutam ipsius possessionis. Veruntamen ille qui amisit tenutam, debet cogi a ~~et omne jus suum quod habebat in ipsa possessione, et ille cui tenebatur~~ Gastaldione, vel potestate, qui erunt pro tempore, censum simplicem duorum primorum annorum transactorum Domino ipsius tenutæ, de tertio nihil solvit, quia perdidit tenutam, et omne jus suum, quod habebat in ipsa possessione, et ut melius clareat, ponatur exemplum. Quod alius tenetur solvere quolibet anno in Nativitate Domini ... denarios pro aliqua tenuta ad rectum censum Aquilejensem et non solvit in dicto termino X, transacto termino erunt XX, et tenetur solvere XX, item si in termino II anni non solverit X processu illius anni et XX transacti anni, transacto termino illius anni secundi solvere tenetur alios XX, et ita erunt 40 denarij pro duobus annis; si in termino III anni, vel ante 40 denarios solverit pro secundis et X pro tertio anno remaneat in ea tenuta ipsius possessionis, si vero non solverit, ut supra legitur, perdit tenutam ipsius possessionis et Dominus cui tenebatur solvere censum intromittet ... ; ipse vero qui perdit tenutam cogi debet a Gastaldione vel Potestate qui erunt pro tempore solvere domino possessionis X denarios pro censu primi, item alios X pro censu II anni, de tertio nihil solvit, quia perdit tenutam, quæ sententia fuit collaudata et confirmata ab omnibus circumstantibus; quam sententiam idem Dnus Patr. confirmavit et jussit in perpetuum inviolabiliter observari. — Actum in Capitulo Major. Aquil. Eccl.æ. — Ego Magister ... Not. his interfui et rogatus ... scripsi et signum meum proprium præsentem paginam roboravi. — Fiorav. ... MSS. ... presso ...

Sentenza in materia feudale.

Documenti del Patr. Raimondo della Torre estratti dal MS J. S. pretto Pirona.

1291. die 3 exeunte Januario. Actum in Civitate Austrie. Raymundus Patr. Aquil. ... Dio nito d.º Manzone familiari suo duos Mansos sitos in Utino de Grezano et Tavella di Grezzano jure Feudi in Utinij; ita quod teneatur d.º Dno Patr. cum duobus equis. — Investitura feudale: 1291. —

1291. die 14 intrante Martio. Actum in Capella in novo Palatio Patriarchali in Castro Utini. Raymundus Patr. Aquil. dedit cum quodam capucio sive bi=velli perpetue et recti censu Aquil.is Picardo barbitonsori de Utino et albertino Becchario qui fuit de Mediolano unam petiam Terre sitam in Burgo S. Christophori Utini juxta Portam qua itur Glemonam versus O. rientem infra muram communis Mercati de Utino et Terram Federici ... heredum q.m Dni Andriotti de Castro Utini ad construendum Macella seu Becharias pro carnibus in ipso loco vendendis. Promettono pero i d.i detti pagare ogni anno a Natale 5. Marche di denar. Aquilejensi e il d.º Patriarca promette d'impedire la costruzione d'ogni macello o beccheria extra fossata V.lle de Utine. Becherie di Udine.

1291 die VI intrante Julio. Actum in Capella novi Palatij Patrial. in Castro Utini: Raimondo Patr.ª d'Aq. investe col capucio Giovanni Racaf di Udine d'un Molino posto nella Roja d'Udine in sito detto Motta col censo annuo di due lire di pepe. —

1292. die V intrante Madio. Actum in Capella novi Palatij Patrialis in Castro Utini. Il Patr. Raimondo donò a Perone di Grazzano di Udine di tre campi in Grazzano in luogo detto Motta ... solvendo annuatim Dno Patr. 6. Marias frumenti et medietatem vini et decimam hujus medietatis vini dd. super ipsis campis. Tali pacto, quod teneatur ter in anno zappare vites de ipsis campis et tenere eas bene paratas. ——— Ex actis Fr. Napulti de Utino. ———

1292. die XII exeunte Madio. Utini. Cum per homines et Cives Mercati Terre de Utino statuta quedam super Bannos et culpas in ipsa Terra de consensu et voluntate Rdi Patris ac Dni Raymundi S. S. Aquil.is Patr., quodam tempore facta et ordinata pro augmento Terre ipsius fuissent, quod presens tam per dictum Patriarcam quam per Cives Terre ejusdem non ad augmentum, imo potius ad detrimentum hominum de Terra predicta fore et observare totaliter viderentur idem Dnus Patr. ad instantiam homi num Terre Utini pro statu augmento et meliorament o dicte Terre Utini Statuta pre dicta super omnibus et quibuscumque Bannis et culpis in Terra eadem irrita, cassa, vana de cetero esse, voluit ... Reservando autem per se, suisque successores 1292 Cassazione dello Statuto Udinese sopra Bandi.

(5)

ad statum quo sunt ceteri Forojulienses videlicet ad laudum et sententiam Curie dicti Dni Patthe et suorum successorum.

Ex actis Francisci Notarii. datum in Capella novi Palatij Patriarchatus. Estratt.

1292. die x intrante Junio. Presentibus Dns Presb. Petro Plebano Tricesimi, Montenario Plebano Ecclesie Albe, Hermano Vicario ejusdem, et Vitermo de Aquilegia et aliis, Frivius de Manzano Nuncius tenute datus Chonradino filio Dni Chacanij de Mediolano per Patthm (Raimundum) Raymundum ad ponendum eundem in tenutam et possessionem habitantie in Castro Utini auctoritate dicti Dni Patthe capiens per vectem hostij domum Castri de Utino de dicta habitantia pro omnibus dicte habitantie pertinentibus dans in manu dicti Conradi claudendo et aperiendo ut mos est in Foro Julij eum posuit in tenutam et corporalem possessionem. Per alterl. — Ex MSS. G.S.

Datum in Castro Utini ante domum dicti Conradini.

Formola di dar possesso. —

NB Nel 1292. il giorno antecedente Conradino di Chacanio era stato investito dal Patr. Raimondo di una casa nel Castello di Udine e di 12 campi con il feudo d'abitanza, già tenuti in feudo da Corrado fratello di Fiorello di Manzano.

1294. die Martis VII intrante Augusto in Castro Utini in Camera Patthalis Presentibus etc. [illegible] D. Fr. Chonradus Perceptor Domus Theotonice per Styriam et Austriam et Magister Hermannus Prepositus Vorsensis et Magister Chonradus [illegible] Domini Ottochari illustris Regis Bohemie Rdo Patri D. Raymundo Patre, cujus petitiones [illegible] tenoris, que sunt tales = Sane si vestra Paternitas nobiscum in eodem affectu amicitie [illegible] [illegible] Ita quod universa in Forojulio [illegible] spectantia, videlicet [illegible] [illegible] possessionibus et Villis, hominibus et juribus pertinentibus ad eundem, sicut Dux Leopoldus, qui Portum hujusmodi propecunia comparavit, et postmodum [illegible] Dux Federicus ea pacifice possederunt, in nostra integraliter plenarie remaneant potestate, et universa jura, que D. Ulricus Dux Karinthie fel. rec. [illegible] Karinthia, [illegible] et Marchia [illegible] vestra Ecclesia tenuit et specialiter Castrum et Civitatem Windegrez cum omnibus attinentiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum juribus que [illegible] in Styria [illegible] sicut cum D. Gregorio antecessore vestro facto, libenter remanebimus amicitie unione vobis et personae contra quoslibet vestros adversarios [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] habemus [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], que [illegible] Karinthia [illegible] titulo ab Aquil. Eccl. habuerunt, videlicet judicium a Crayenperch usque ad Maltenprunnen Item decime que unique sunt ultra Aquam, que dicitur Traha. Item decime

Domanda dei Legati di Ottocaro Re di Boemia al Patr. Raimondo.

in Karinthia, Carniola et Marchia, que super Mensas Ducum Karinthie [illegible]
exceptis hiis, que a[illegible] Ducibus de eisdem [illegible] aliis sunt concesse. Item [illegible]
[illegible] sita, [illegible] ab [illegible]. Item in Karinthia [illegible] in Carinthia
[illegible] extremitatem. Vallis Junen. Eidem Duces Karinthie [illegible]
[illegible] quecumque pro tempore fuerit habere debere
officium Pincernatus a Dno. Patha cum suis pertinentiis. Item Castrum Crisperch
cum pertinentiis. Item [illegible] in [illegible] attinentiis.
[illegible] D. Rex Bohemie, petit [illegible] de omnibus feudis que Duces Austrie,
Styrie et Karinthie ab Eccl. Aquil. feudali titulo [illegible]. Item [illegible]
mediante Rege Bohemie, quod omnes discordia et dissensio inter D. Patham et D. Albe[illegible]
Comitem Goritie decidatur et, si fieri potest, per amicabilem compositionem vel per justi[illegible]
[illegible] inter [illegible] Regem et [illegible] Patham jam contracta [illegible]
[illegible] publicis instrumentis [illegible] et [illegible]
[illegible] etiam ulterius
[illegible] petit, quod [illegible] illa injuria, violentia ac proditione, que patrata fuerat contra
[illegible] super Castro Cormons treguarum tempore male occupando plena
[illegible] Comiti plena [illegible]. Item petit [illegible]
rum suorum [illegible] Fr[illegible] Henrico
[illegible] Werdensis [illegible] Prepositus quondam Terre Forijulij Vicedominus tempore
sui Regiminis adheserant non debeant ex hoc una cum eodem Preposito [illegible]
[illegible] Patham [illegible] in [illegible]
[illegible] in personis. Item petit, quod restitutio Castrorum Antonie, Cluse
atque Mute fiat in manibus illorum et tradatur in illorum [illegible] statu
quibus sunt recepta, et teneant illa [illegible] et
[illegible] sit satisfactum [illegible] solutione pecunie, que pro defensionem
[illegible] Aquil. et terre Forijulij est conversa [illegible]
[illegible] D. Patha usque in [illegible] mutuo [illegible] recepta occasione
[illegible] Castrorum custodiendorum, dum ante tempus conveniens omnes castellaniones
[illegible] necessaria dictis Castris [illegible], et in [illegible]
tinuerint omnes redditus et proventus, quos debebant de jure long[illegible]
[illegible] D. Patha [illegible] Preposito [illegible] Vicedomino, [illegible] dictis
[illegible] Castris assignasse.

(8.) Effetto. —

1274 Ind II Die [illegible] intrante Augusto [illegible] in Camera Pallatii [illegible] tam Cardinalibus

Rispetta ai Patti ai legati del Re Ottocaro.

[illegible] Raymundi P. Aq., quam aliis in pleno [illegible] D. Pape Consilio congregatis ibidem [illegible] D. Regis Boemie propositis per nuncios. D. Papa habito consilio omnium [illegible] sic respondit.

[illegible] quod gratum habet [illegible] tanto Dno regi [illegible] [illegible] Rege secundum formam [illegible] Gregorio. [illegible] restituat Rex Eccl. Aquil.[illegible] per illum occupatas [illegible] Carinthia, Carniola, Marchia [illegible] Pallatio [illegible] Regem [illegible] sua proprietate. [illegible] quod illa [illegible] legitime [illegible] Eccl. Aquil. [illegible] quod de ipsis per Patres [illegible] investiti [illegible] liberalissime [illegible]

Super patrimonium [illegible] Styria [illegible] Leopoldus et Fredericus.

Super quarta [illegible] que tenebat in Carinthia [illegible] Marchia [illegible] Vudalricus, qui [illegible] Eccl. Aquil. per mortem dicti Ducis absque legitimo herede, [illegible] Castri de Venzone, [illegible] proprietas Eccl. Aquil.

[illegible] cum Dno Rege.

[illegible] Eccl. Aquil. [illegible] Rex [illegible] Patres, D. Papa [illegible] judicandum.

Conqueritur [illegible] Regis quod Capitaneus Regis [illegible] in [illegible] Marchiarum. Petit punitionem Capitanei Carniole et [illegible] et [illegible] injurias et exactiones Clericis et Ecclesiis impositas et [illegible] Eccl. Aquil.

[illegible] D. Rex [illegible] Aquil.[illegible] [illegible] et [illegible] respondere [illegible] quod nec [illegible] Italiam cum armis [illegible] Finis

(7)

A. 1274, die 13 intrante Augusto in Castro Utini in Camera Patriarchali presentibus ... Raymundo ... Ven. Pat. D. Folkerio Episc. Concordiensis pro se et omnibus ... Henricus Squarra, Zannanus q. Martini Arnaldi, Anselmus dictus ... Ulricus, Nodolicus dictus Lez et Bartholomeus de Cornisit de Portu gruario, pro se et aliis extrinsecis Portusgruarij fecerunt treguas omnibus intrinsecis de Portugruario licet absentibus usque ad ... D. Patr. ... observare sub pena duorum Millium Marcharum argenti: Item etiam quod ipsorum quilibet pro eorum altero, qui treguas infregerit teneatur ad ipsam, pro toto peti et exigi possit, quoties committetur ipsa. — 1274. Treguae tra intrinseci ed estrinseci di Portogruaro e compromesso nel Patr. Raimondo.

D. Episcopus et alij supradicti concesserunt D. Patr. dominium et claves Terre Portusgruarij, quod ... Potestatem et ponat alium pro anno presenti; qui habere debeat pro salario mille libras Veronensium parvulorum a Comune Portusgruarij ... D. Episcopo et comun... nullum in eorum juribus prejudicium generetur.

Extrinseci et ... Portusgruarij ... compromiserunt de eorum differentijs in Patriarcham Raymundum, tamquam in arbitrum ... sub pena decem millium Marcarum argenti: — Ex MSS. T5 apud ...

1274. die XIJ intrante Septembri: In Civitate Austrie in anticamera Patriarchalis Palatij: Candidus Scolaris filius Viri Nob. Federici de Varmo comparens coram D. Raymundo Patr. Aq. ac porrendum de institutione in Plebe S. Georgij de Gonewitz exhibuit legendum instrumentum: — 1274. Sulla pieve di S. Giorgio di Gonewitz.

1273. die ultimo Julij: Aquileje in Capitulo Maj. Eccl.: D. Aquinus Decanus Capit. ... quibus, sede vacante, pertinet collatio Plebis S. Georgij de Gonewitz, ... Candido ... filio Nob. Viri ... de Varmo Ministeriali Eccl. Aquil. et de ipsa investivit in quodam libro —

1274. die XV intrante Novembri in Castro Utini: Raymundus Patr. Aq. ... Candidum de Varmo de Plebe de Gonewitz, quia collatio ... spectat sede vacante Capitulo Aquilegensi ... dictus Candidus tempore dicte collationis non erat Clericus et erat XIV annorum. — Ex MSS. 17. — 1274. Candido di Varmo è privato della pieve di Gonewitz.

(8)

1275. Ind. 3. die VII M. Novembris Utini in Patriarchali Palatio. Presentibus Dnis

4. 9bre (Udine)

Statuto di non pignorare senza licenza del Patriarca fatto nel Parlamento. Per extenso.

Arlongo Tergestino et Fulchero Concordiensi Episcopis, Federico Mosacensi et Conrado de Arnoldstayn Abbatibus, Wolrico Decano Cividatensis, Gabriele de Prata, Henrico de Legio, Valtero et Laurentio Canonicis Aquilegensibus, Artuico de Castello, Vezelleto et Zanneto Fratribus de Prata, Artuico de Porcilijs, Glizojo et Henrico Fratribus de Mels, Valterbertoldo de Spegnimberch, Asquino et Federico fratribus de Varmo, Federico de Pinzano, Aldrico de Pulcinico, Francisco de Fontebono, Martino de Montereali et aliorum multitudine copiosa in Generali Colloquio.

Rdus in Christo Pater et Dom Raymundus S. S. Aquil. Patriarcha attendens honorem suum et Aquil. Ecclesiae volensque temerarijs viam precludere maligandi, ordinavit et statuit et precepit ut nullus sibi subjectorum sine ipsius Dni Patriarche vel officialium suorum licentia, aliquem audeat pignorare, seu de bonis suis auferre. Illum qui Statutum hujusmodi presumpserit violare si liber fuerit in quindecim Marchis denariorum Aquilegiensium, si vero Ministerialis fuerit in decem marchas dicte monete. Si vero persona inferior fuerit in ~~decem marchas dict.~~ viginti quinque libras Venetorum parvorum sibi solvendis et dandis ex ~~tunc~~ nunc et ex tunc sententialiter condempnamus. —— —— Ex MS. 30.

Acta nummaria Aquilegensia

(21 documenti per esteso
e pochi estratti)

Stampato dal Rubeis Mon. Eccl. Aq. fol. 647.

1202. 13 Dec. Cividale. Arbitrato sui diritti dell'Avvocato della Chiesa d'Aquileja.

Moneta. Anno Dñi: M. CC.II... xiij. die Intrante Decembrio Ind.e X.. In nõie Pris, et Filij, et Spiritus Sci. Amen. Nos quidem Dieticus de Fontebono, Herbordus de Perinstaine, Folcherus de Dorumberg et Pellegrinus Flokkel decem Arbitri, et iuramentis astricti a Dño Pelegrino secundo Aquilegen. Patriarcha, et Comite Megenardo Aquil. Ecclesie Advocato, et Fratre eius Comite Engelberto ad investigande, et cognoscenda iura et rationes eiusdem Megenardi Advocati, que Pater suus Comes Engelbertus habebat tempore quo Dñus Volricus Patriarcha obijt super quibus dictus Patriarcha litem et contentionem cum predictis Fratribus habebat. Adhibito nobis sapientium Virorum consilio taliter processimus. De comuni itaque consensu eligimus providum, et discretum virum Dnum Federicum de Caporiaco, qui nobis consuleret quos possemus adinvenire, qui rectitudinem super predictis iure et rationibus possent iudicare: Qui siquidem nobis bona fide nominavit Dnum Henricum de Glemona Dnum Arnoldum de Brazzaco, Dnum Conradum de Floiana Dnum Herberardum de Scormemberch quorum consilio predicta iura et rationes possemus adinvenire .. Nos ergo simul convenientes predictos viros iurare fecimus, quod bona fide sine fraude deberent nobis predicta iura et rationes, ut supra dictum est iuxta quod recordari possent integraliter significare. Requisiti itaque per iuramentum dixerunt quod comes Engelbertus habebat Advocatiam ab Aquilegen. Patriarcha, et in Aquilegia placitabat.. semel in anno una cum nuncio Patriarche peditum Advocato, et quidquid de Placito lucrabatur cum Patriarcha dividebatur: Advocatus similiter sub se una cum Patriarcha habebat qui terram regebant, et iustitiabantur, et cum idem Advocati placitabant vadimonia in manu Patriarchi advocati dabantur et que lucrabantur dividebantur (Famuli Ecclesia(rum) non tenebantur coram Advocato satisfacere sed si deprehensus fuerat in furto vel preda) Omnia bona Carnificum, Sutorum,

mancava ... rotto la Civ. Bibl. di Udine?

tabernarum panificum similiter dividebantur. Famuli Ecclesiarum non tenebantur satisfacere coram Advocato, sed si deprehensus fuerat in furto vel præda tradebatur in carcere Patriarchæ, et justitiabatur. Bona ipsius erant illius Dñi qui præerat Ecclesiæ cujus famulus erat. Centrum denarium habebat a Patriarcha quem similiter dividebat. Item in Aquilegia habebat a Patriarcha de ripatico et thelonejo IIII. Marchas, et de Clusa III. Marchas et cum erat in Aquilegia riparius dabat ei sal ad coquinam suum, et in prandio et cena siphum Vini, et scutellam cum carnibus vel piscibus, donec ibi erat, et per singulos annos C. Trivallos ceparum: a quodam Casali cum erat Aquilegiæ dabantur ligna ad Coquinam et cameram suam: præterea in his villis habebat Advocatiam, In Agello Joanniz, Sonaris, Percoto Virso Budrio, Rosava, Fagangia, in quibus nuncius Advocati cum nuncio Patriarchæ semel in anno placitum Advocatie placitabantur, et quidquid lucrabantur inter se dividebant. Has etiam Advocatus habebat rationes in Agello II Modios Frumenti; II. modios avenæ duas Oves, vel XVI. Den. V Gallinas. L. ova; de Percoto unam vaccam cetera sicut de Agelo, de Virso unam vaccam cetera ut supra, de Palazzolo unam Vaccam cetera ut supra, de Fagangia unam vaccam cetera ut supra de Civitate duos modios Frumenti duos modios avenæ II oves vel XVI. den. V. Gallinas L. ova, de Karnio I. Vaccam, I. porcum cetera ut supra, de Carnia IIII. Vaccas, de Tulmino II. Vaccas. Item de locis ubi Forestarius erat quidquid perveniebat de ratione Forestarie tertiam habebat partem. Et quando Forestarius (...) mutabatur ille qui succedebat III. Marchas Advocato dabat. Cum Patriarcha habet curiam et Advocatus præsens est, et in curia servit, si est in hyeme dabat Advocato hyemales Vestes, si in estate estivales, et quolibet hyeme pellicium vulpinum, vel I. Marcham,

si aliquo

Si aliquid dabatur Consiliarijs Curie specialiter in donis pro consilio advocatus habebat portionem suam. In Cividate semel in anno placitum Advocatie placitabat cum nuncio Patriarche, et quidquid lucrabatur dividebatur. Servitium non de jure sed ex gratia a Dño Patriarcha sibi dabatur. Cum Advocatus veniebat in Civitate cum Patriarcha Marescalcus Patriarche hospitabatur equos Advocati in Villis circa Civitatem. In eadem Civitate sicut in Aquilegia placitabat placitum Advocatie semel in anno per se vel per nuncium suum. Cum Comes Engelbertus ibat vel revertebatur de Carinthia aliquando hospitabatur in Tricesimo aliquando in Cassaco in quibus Villis Dñus Henricus de Glemona dabat ei servitium, quamvis ibi non deberet hospitari; aliquando hospitabatur in Mortinaco ibi dabat ei servitium Prepositus Civitatis qui nunc est Patriarcha et Dñus Mathias de Surbenberg. Curtes tertie ferie de Coquina Patriarche dabantur Advocato. In his Villis Mosacensis Monasterij habebat Advocatiam, in Braguz, Virgiano et in duabus villis Vellach. In Prepositura sancti Felicis habebat advocatiam per totum. De his que sunt canonice Aquilegen. habet Advocatiam in Muzzana, de Mariano, et Pava semper fuit contentio, In Orsellano quod Aquilegen. et Civitatensium Canonicorum est habebat Advocatiam. Omnia Monasteria que etiam ex parte Fluminis erant in advocatia ejus, et defensione excepto Sco Vuorlico. Omnia supradicta habebat Comes Engelbertus cum Vorlicus Patriarcha obijt.

De his omnibus nos quatuor Arbitri concordamus. Re supradictis non fuit prédictus Comes eo tempore in tenuta alicujus rationis sue vel advocatie. Nullas albergarias habebat in dominicalibus Patriarche Vassallorum, et Ministerialium. In Termino Villaci deduxit Albergarias in bonis Monasteriorum, in quibus habebat jus Advocatie, ut supradictum est placitum Advocatie semel in anno placitabat Copulam

nella la Civ. Bibl. di Udine?

in nullo loco mittebat nisi cum erat cum Patriarcha, tunc equi sui mittebantur cum equis Patriarche in Capula cum Marscalcis eorum. In Vogin iuxta Filan non habebat jus Advocatie nec Patriarcha Vlricus ullam habebat Advocatiam in bonis de Milstat. et ipsi de Bambenpeg. in Filen in bonis Marchionis de Arems, et Marchionis albi nullam habebat Jurisdictionem. In Preposituva Civitaten, nullum jus habebat vel Advocatiam excepto Bellano. Si quis Vasalus, vel Ministerialis habebat in aliquibus locis Advocatiam ab ipso in pheudum, nullam super his habebat Jurisdictionem. Monetam non habebat. Monomachia in manu Patriarche Wadiari debet et fieri coram Advocato vel nuntio eius.

Supradicti Arbitri scilicet D. Dietericus de Pentebono, Herbordus de Pertenstaine, Fulcherus de Dorumberg, et Pellegrinus de Stokkel de omnibus supradictis concordes fuerunt in stupa Regenaldi Gastaldionis Dni Patriarche apud Austriam Civitatem, et hanc cartam scribere rogaverunt in presentia istorum trium Testium scilicet Dni Hermani Capellani Dni Patriarcha Conradi de Flojana et Dietalmi Dni Andree de Suviza.

Ego Petrus Imper. Notarius interfui, et hanc cartam scripsi rogatus

Observatio
Hanc concordiam laudat Bellonus
Tom. XVI rerum Italicarum pag. 43.
Vide P. de Rubeis - Col. 647.

~~Da Apografo~~ Da Apografo copiato
Da un libro in foglio del sig: Ab: Giuseppe Bini Arciprete di Gemona inscritto al di fuori = Colloquia, et Generalia de Provincia Forojuliensi pag: 251. t.°

[illegible] ... quindi [illegible] seguenti documenti [illegible]

[illegible]

[illegible]

Collezione Guerra t. XXI. dai protocolli di [illegible] ... presso la Civ. Bibl. di Udine?

Generalia de Provincia Aragoniensi pag: 232. t:

[illegible] Dic. Contratto del Patriarca Bertrando con Dino Chiaro Cornachino di Firenze per far[illegible] Moneta.

Estratta. Venute [illegible]

In Christi nomine amen. Anno a nat. ejusdem MCCCXXXVI, ind. IV, die XXV mensis aprilis. Reverendus in Christo Pater et Dominus Bertrandus Dei gratia s. Sedis Aquil. Patriarcha [illegible] suorum predecessorum morem ad fabricationem ac constructionem nove monete Aquilegensis sub eius nomine diligenter intendens, confisusque de probitate et fidelitate discreti viri Dyni Clari Cornachini de Florencia, de cuius industria et providencia laudabile testimonium percepit, ipsum Dynum supra hac moneta et cudenda et facienda magistrum constituit et officiale suum. Ita quod ipse et socii sui quos secum habere voluerit bonos tamen et legales ad opus predictum, dictam monetam cudere debeant et cudi facere legaliter et prudenter cum pactis, modis et conditionibus infrascriptis, videlicet. In primis quod ipse Dynus et socii debeant facere fieri et facere monetam bonam et puram videlicet de uncijs quatuor argenti venetorum grossorum et tribus quartis pro qualibet marcha, de qua moneta debeat XVIII solidos ponderare marcham unam et de ipsa moneta minime possint expendere nisi de qualicumque scossa prius fiat sagium in pondere et igne, quod sagium debeat esse de una marcha in pondere et de uno quarterio uncie in igne debent ei in pondere XVIII solidos facere marcham unam, quod si esset denarij sex magis aut sex minus

Collezione Guerra T. XXV. dai protocolli di Gio. [illegible] [illegible] presso la Civ. Bibl. di Udine?

ij: perfectus cum denarii. Si vero Sex magis tenentur in sequenti. Ipsa eos facere de Sex minus et e converso quod si aliter repe-
riretur moneta que facta fuerit contra talem formam iterato de-
beat in igne mitti et iterum fondi et maliorari. Item quod
idem Dignus et Socii debent facere seu fieri facere sagium in
igne de uno quarterio..... (manca il resto)-

1338. 14 a.

d'Aque

Martino di Aquileia arch. not. Udine

Anno 1338, ind. VI, die 14 aprilis. Aquilegie in domo ubi fabricatur moneta presentibus testibus infrascriptis.

Factum fuit Sagium monete nove Aquilegensis de pondere marcharum quinque millium et quadringentorum et triginta trium et unius unza ad pondus fabricata per Angnellum de Ser Bindo Varnaya de Florentia a Kalendis novembris citra et inventa est esse ponderis den. sol. XVIII pro qualibet marcha et de liga LXXXI grano et uno quarto de grano de argento fino pro quartero.

Item eadem hora factum fuit Sagium parvorum ~~veronensium~~ Aquilegensium de marchis centum et viginti quinque ad pondus fuit inventum ad pondus librarum ~~[illegible]~~ trium et solidorum septem pro marcha ponderis et de liga inventum fuit novem grana argenti fini per medium quarterium et predicta Sagia facta fuerunt per Mag. Johannem Graciadei de Bononia commorantem in Civitate Sagiatorem deputatum per Dominum nostrum D. Patriarcham Aquilegensem et per Mag. Zaninum barberium Superstitem ipsius monete, coram D. Francapace de Mugla Potestate Aquilegie, presentibus M.o Bonifacio Cirurgico, Jacobo de Malpiglis de Mugla, Guidono et Bartolino fratribus filiis supradicti D. Potestatis, testibus et aliis pluribus vocatis et rogatis.

Collezione Guerra t. XXI. dai Protocolli di Giorgio qm. Guglielmo not. di Cividale ora nella Civ. Bibl. di Udine?

[illegible] pag: 232. [illegible]

[illegible] ... Udine. Il Patriarca Bertrando concede a Pietro ... di Parma di coniare le monete [illegible]

[illegible]

[illegible] Udine.

[illegible] Aquilegensis Dei gratia Patriarcha Bertrandus dilecto Nobis Petro de Aneiis dicto Petruccio de Parma salutem [et] gratiam nostram. De [illegible] tibi quod hinc ad festum S. Michaelis proximi futuri et deinde usque ad unum annum integrum et completum tunc immediate sequentem cudere et cudi facere valeas Monetam nostram Aquilegensem in forma, liga et pondere de quibus alias tecum pepigimus, solvendo Nobis de qualibet marcha ipsius Monete tres denarios cum dimidio eiusdem Monete, liberam tenore presentium concedimus facultatem. In cuius rei testimonium presentes fieri iussimus nostri sigilli impressione munitas. Datum Utini in nostro patriarchali Palatio die XXIII mensis maij, anno dominice nativitatis millesimo trecentesimo quadragesimo octavo, indictione prima.

Collezione Guerra T. XXI." dai protocolli di [illegible] [illegible] [illegible] nella Civ. Bibl. di Udine?

[illegible] pag: 232. t.º

1356. 20 Feb.° Aquileja nella casa di abitazione del Monetario — Gabriele orefice di Cividale deputato al saggio della Moneta fabbricata da Zachetto q.m Bindi Scandoleone di Lucca fa il riscontro della partita che somma a cento marche e tre oncie d'argento.

(Sulle Schede Novelle Canon. Tatle, Museo Civ. di Udine)

A. D. MCCCLVI, ind. IX. die XX M. Februarii presentibus Ven.bus viris D. Iohanne de [illegible] et Iacobo de Marano de Parma Canonicis Aquilegensibus, providis viris Guillelmo Piccolo Porta Aquilegie et Bennevenuto de Flogonea civibus Aquilegie, Villenzio de Belloniis de Utino, Nicolao q. Hermanni de Ramaryaco et Iosepho notario de Civ. Austrie testibus et aliis. Providus vir Mag.r Gabriel aurifex de Civ. Austria per Rev.mum in Christo Patrem et D. D. Nicolaum Dei gratia S. Sedis Aquil. Patriarcham deputatus Sagiator Monete nove Aquilegensis quam cudit in Aquilegia Mag. Zachetus q. Bindi Scandaleonis de Luca in presentia dictorum testium et mei notarii infrascripti de centum marchis et tribus untiis in pondere dicte monete nuper cussis per eundem Mag. Zachetum extraxit more solito unum marchum in pondere dicte monete, quo ponderato et postmodum numerato repertum fuit habere in numero marcham unam cum dimidia et frisacenses quinque et postmodum inciso de quolibet denario ipsius marchi aliquantulo ac de uno quarterio untie argenti sic incisi de huiusmodi denariis et diligenter in igne facto more solito Sagio et purificato, reddidit de argento fino grana octuaginta tria minus uno quarto, propter quod dictus Mag. Gabriel Sagiator nomine prefati D. Patriarche monetam dictorum centum marcharum et trium unciarum in pondere fabricatam

Collezione Guerra T. XXV. dai Protocolli di Gio q.m Guglielmo not. di Cividale esistenti nella Civ. Bibl. di Udine.

p. predictum Mag. Zachetum approbavit et suo iuramento
dixit et pronuntiavit esse bonam et illius ligae cuius esse
debet secundum pacta super hoc habita inter predictum
D. Patriarcham et Mag. Zachetum antedictum, ac posse
et debere expendi tamquam legalem et bonam monetam
Actum Aquilegie in hospitio habitationis prefati Mag. Zacheti
in quo moneta cuditur antedicta

pag: 232.

1360, 14 Febbrajo e 8 Marzo, Aquileja. Saggio della moneta

A. D. MCCCLX, ind. XIII, die XIV Februarii, Aquilegie in camera superiori patriarchalis palatii, presentibus Rev.mo in Christo Patre et Domino nostro D. Ludovico Dei gratia, sancte Sedis Aquilegensis Patriarcha dignissimo ac venerabilibus et discretis viris DD. Fratre Guidone Abbate Mosacensi, et Ambrosio de la Turre canonico aquilegensi, Hermachora de Murucio etiam canonico aquilegensi ac nobili viro D. Bertoldo de Murucio et Johanne notario q. Gubertini testibus et aliis pluribus.

Facta fuit tracta monete de marchis CCCCLIV cum dimidia in pondere, et inventa fuit Marcha de soldis XX et six. (XX) octo in numero et sagium de uno quarterio extractum de igne inventum fuit grana LXXXII de argento fino. Que omnia approbata et laudata fuerunt bene et legaliter ac iuste in pondere et liga fore inventa per magistrum Gabrielem aurificem q. M.i Petri aurificis de Venetiis Aquilegie commorantem sagiatorem monete et ipsius custodem et incisorem ferrorum deputatum per supradictum Dominum nostrum D. Patriarcham secundum pacta facta inter ipsum Dominum nostrum Patriarcham et magistrum Franciscum Bonaguisti de Florencia ipsius monete magistrum.

Anno supradicto, die ultimo Februarii, Aquilegie in sala domus de la Moneta, presentibus venerabilibus viris DD. Ambrosio de la Turre et Hermachora de Murucio canonicis aquilegensibus ac nobilibus viris DD. Odorlico et Rigardo fratribus filiis q. nob. viri D. Henrici de Strasoldo nec non prudentibus viris Benvenuto de Flagonea Vicepotestate Civitatis Aquilegie, Zanotto de Picottis et Zichino olim Rubei hospitis omnibus civibus Aquilegie et aliis pluribus.

Facta fuit tracta de marchis CCCCVII cum dimidio in pondere et inventa fuit marcha de denariis (XX) sexaginta et uno six. in numero et sagium de uno

Collezione Guerra T. XXI. dai Protocolli di Gio. q.m Guglielmo nod. di Cividale esistenti presso la Civ. Bibl. di Udine

quartario unce extractum de igne, inventum fuit grana ... XXXII de argento fino. Que omnia suprascripta laudata et approbata fuerunt dene, legaliter et iuste fore inventa tam in liga quam in pondere iuxta tenorem pactorum factorum inter hoc inter Rev.mum in Christo Patrem et Dominum nostrum D. Ludovicum Dei gratia Sancte sedis Aquilegensis Patriarcham dignissimum et magistrum Franciscum Bonaguisti de Florentia magistrum monete, que laudata fuerunt per mag. Gabrielem aurificem q. M. Petri aurificis de Veneciis Aquilegie commorantem ac sagiatorem ac ferrorum incisorem dicte monete per supradictum Dominum nostrum Patriarcham Deputatum.

1360, 8 Martii, Aquilegie in sala domus de la moneta, presentibus ven. viris DD. Andrea de la Turre Ord. Fratrum Predicatorum, Dno fratre Mattheo de la Turre Ord. S. Benedicti Plebani Flambri superioris, ac ven. viris DD. Hermachora de ... et Philippino de la Turre canonicis aquilegensibus et sap. viris D. Othone de Castilino iurisperito Domini nostri infrascripti Vicario in temporalibus generali ac providis viris DD. Johanne de Vetruna Vicepotestate Civ. Aquilegie, Lichino olim Ruberi hospitio ... de Montelongo civibus Aquilegie ac Johannino Arpucii Gastaldione Hon. ... Varoris Aquilegensis et aliis.

Facta fuit tracta de monetis 230 in pondere et inventa fuit marcha de manibus 60, fix. 8 in numero et sagium de uno quarterio inventa fuit de granis 81 et quarteriis tribus grani de argento fino extractum de igne. Que omnia laudata etc. ut supra.

Seguono altri assaggi della moneta e dal 18 Marzo al 7 Decembre 1360 in 14 volte furono assaggiate marche 6092.

Nel 1361 in quattro assaggi marche 1194.

Nel 1362 in 12 assaggi marche 2661

Nel 1363 in uno del 17 Febr. marche 412.

Dal vol. LXV. Coll. Bini; Arch. Capit. di Udine, da atti notarili già presso il Conte Francesco Beretta di Udine.

... pag: 237. t.

1 1366 14 febbraio Aquileja. Pagamento di carbone fatto in Aquileja nella zecca [illegible]. [illegible] 1

[illegible]

Monete d'Aquileja.

In Christi nomine amen. Anno Domini [illegible] 1366 indictione 4 die 14 februarii. Actum Aquilegie in domo q. Johannis Decani [illegible] olim [illegible] Aquil., presentibus [illegible] viro D. Johanne de Monticulis ac Ven. viro D. Simone Archidiacono [illegible]

Todeschus de Luna [illegible] confessus et contentus se habuisse et recepisse a Stephano fratre Francisci de la Moneta de Florentia quatuor marchas et frixachenses XXX Aquil. monete pro solutione LXXI carbis carbonis repositi in Aquilegia in domo ubi fabricatur moneta, renuntians exceptioni etc. Salvo omne alio quod M.r Zachetus de Florentia habuisse in dicta domo.

Collezione Guerra t. XXI. dai Protocolli di Gio. Guglielmo [illegible] di Cividale [illegible] nella Civ. Bibl. di Udine?

[illegible] pag: [illegible]

Monete d'Aquileja.

Dal Vol. XVII Documenti raccolti da Gian Giuseppe Liruti, collezione delegata con ignorasi dove sia conservata.

1361 Octo denariis pro singulo marco monetæ Aquilegensis quam cudebat, solvebat Monetarius Patriarche. p. 40.

1360 Ducatus aureus pro denariis 63, piccolis 10. p. 33. Unde Ducati 7 $\frac{1}{2}$ equivalebant Marche den. uni.

1367 Floreni auri centum capiunt march. den. 40, igitur una marcha den. capit. florenos duos cum dimidio. Alcune volte alcuni denari di meno poiché ad esempio in un atto (pag 60) fiorini 30 equivalgono marche di den. 11 $\frac{1}{2}$ e den. 50 invece di marche 12 secondo il suo proprio calcolo; e in altro atto fiorini d'oro 1000 equivalgono a 400 marche di den. cioè a fiorini 2 $\frac{1}{2}$ per marca. Le differenze derivano o da fiorini di scarso peso o per variabile tassazione.

Nota il Liruti che i ducati ed i fiorini avevano lo stesso valore. — Coll'andare del tempo la proporzione de' ducati e fiorini colle marche di denari o di soldi variava poiché questa come moneta ideale era immutabile, mentre il valore delle dette monete pativa variazioni. Fino al 1418 due ducati d'oro o fiorini equivalevano a marche di soldi 1 e soldi 66, o marche di denari 1 e den. 33 e piccoli 10.

1360. Lire 9 di soldi di piccoli veronesi equivalgono a marche di den. mezza, denari 5, piccoli 10. Ibid p. 59. Onde una marca di den. = a lire di piccoli 9 soldi 6, piccoli 8. —

1361 Marche di soldi 30 equivalgono a marche di den. 25 $\frac{1}{2}$, denari 24 e piccoli 4. (Ib. 46). Onde: soldi stanno ai denari come 14 a 12.

1361. Il Patriarca di Marcha che il Monetario pagavasi 8 denari per marco ed avendo quindi da questo ricevuto per un anno 400 marche di denari; ne viene che nella zecca siano battute 8000 marchi d'argento per quell'anno. Vol. XVII. p. 40

1300. Grossus venetus pro 24 den. Aquil. Ib. 115.
1271 Un denaro grosso = a 28 piccoli veronesi.
1285. Grossus pro 30 parv. veron. . Appar. N. 2.
1327. Il soldo di denari di grossi veneziani = a 32 soldi veronesi. Appar. 18. onde 5 soldi di denari grossi veneziani equivalevano ad una marca di soldi veronesi. Ib.
1327 Un soldo di denari grossi = a 12 grossi veneziani.

Collezione Guerra T. XXV. dai Protocolli di Gio. qm Guglielmo not. di Cividale ed ammunn. ... presso la Civ. Bibl. di Udine?
Registi dell'Arch. di Cividale.

fo

136[illegible] [illegible] [illegible] Contratto tra il Patr. [illegible] [illegible] trattato di [illegible] per la [illegible]

[illegible] [illegible] di S. Vito Cancell. Patr.le Arch. Capit. Udine

[illegible] [illegible] nomen [illegible] [illegible] Petro et D. D. Ludo[illegible]

[illegible]

[illegible] predecessorum [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] moneta [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] viri Onofrii [illegible]

[illegible] de [illegible] [illegible] omnibus de

[illegible] [illegible] Florentin [illegible]

[illegible] laudabile testimonium [illegible]

[illegible]

[illegible]betur eundem Onofrium [illegible] huiusmodi moneta cudenda et fabri=

[illegible] Magistrum et Officialem constituit, ita quod dictam monetam

[illegible] debeat et [illegible] facere fideliter et legaliter cum pactis et conditio=

[illegible] [illegible]scriptis.

Imprimis, quod idem Onofrius debet facere seu fieri facere in Aquilegia monetam huiusmodi bonam et puram, videlicet de unciis quatuor argenti venetorum grossorum et tribus quarteriis pro quolibet marcho, de qua [illegible] debeant viginti solidi et octo denarii aquilegenses ponderare mar=chum unum. Et de ipsa moneta non possit expendere nisi de qua[illegible] [illegible] scossa prius fiat saggium in [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible]

debent enim in pondere viginti solidi et octo denarii facere unum marchu[m] quod si essent denarii quatuor plus aut quatuor minus, [illegible]

1992

Collezione Guerra T. XXV. dai Protocolli di Gio. qm. Guglielmo not. di Cividale [illegible] [illegible] [illegible] nella Civ. Bibl. di Udine?

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

a profat [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

di

ia

nobis

salutem

et con=

tum

ber

publi

a;

intus

ipse=

reco=

indius

tuor

gra

deat

ad

eatur

in ipsa

inti

dictum

it.

dario

X

1312

Collezione Guerra T. XXV. dai Protocolli di Gio: qm Guglielmo not. di Cividale ed ammini [illegible]
[illegible] nella Civ. Bibl. di Udine.

[illegible]

[illegible] jueld [illegible]

[illegible] prédi[illegible].

[illegible]

[illegible] fac[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible].

[illegible] teneatur facere proclamari per tot.

[illegible] districtum suum et per Civitatem quod nullus audeat de dicto districtu [illegible]

[illegible]

[illegible] bolsone, cuius pene [illegible] Patriarche, alia [illegible]

dicto Onofrio et accusanti, alia pars tercia applicetur. Et quilibet

portans argentum vel bolsonem predicto Onofrio et ad eius fabricam

[illegible]

[illegible]

[illegible] causa quacumque, [illegible] manifesti

banniti ac rebelles Dni Patriarche [illegible]

[illegible]

[illegible] etiam in Kalendis maii proxime venture [illegible]

[illegible] annos proximos subsequentes. Et quod infra huiusmodi

[illegible] beat fabricare quantum poterit bona

fide, sine fraude ita tamen quod si infra huiusmodi [illegible]

[illegible] aliis, quod absit, seu impedi=

[illegible] propter que argentum et

[illegible]

periculo manifesto, tunc dictus Onofrius tenetur requirere D. Pa=

triarcham quod conductum et galaytum prestet securum, quod

si non faceret aut non posset, seu etiam si dictus Onofrius manifesto

i. v.
di
ia
nobis
salutem
& con=
um
iter
in publi=
ia;
ientes
usque=
reco=
ndius
ttuor
gra
deat
ad
eabar
in ipsa
n si
dictum
it.
edario
X

1992

Collezione Guerra T. XXI. dai Protocolli di Gio. qm Guglielmo not. di Cividale ad annum [illegible] nella Civ. Bibl. di Udine?

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

di
ia
nobis
salutem
et con=
um
ider
n publi=
a:
intas
n pace=
ireco=
n dies
ttuor
gra
deat
ad
extar
in ipsa
a fi:
dictum
if.
ctario
X

Collezione Guerra t. XXI. dai Protocolli di Gio. qm Guglielmo not. di Cividale [illegible]
[illegible] presso la Civ. Bibl. di Udine

Dagli atti di Pietro di Bressa Notajo in Udine, (ist. [illegible] Udine)

1371. 10 Gen. Udine. Saggio della nuova moneta.

Anno D. 1371, ind. IX die veneris 10 M. Januarij Utini actum in Foro novo in domus fabricationis monete D. Patriarche [illegible] [illegible] [illegible] Marquardi [illegible] Aquil. [illegible] [illegible] M. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vicario [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ubaldo [illegible] Utino, Sagiator monete Rmi in Christo Patris [illegible] [illegible] Sedis Aquilegensis Patriarche [illegible] deputatus [illegible] officio decreto [illegible] [illegible] monetam [illegible] Dominicum [illegible] [illegible] et formatam per Johannuttum Porcarium q. [illegible] et Nicolettum q. Francisci Gamphorum Utini commorantes [illegible] [illegible] [illegible] forte [illegible] et ligatam et quod erat proqualibet [illegible] ponderis, marcas LXII et undecim et magnum quod fuit affinatum in igne de uno quarterio angie remansit [illegible] 81 de [illegible] [illegible] [illegible] diligenter approbatis [illegible] [illegible] [illegible] inter ipsum D. Patriarcham et [illegible] Johannuttum [illegible] [illegible] Dicta tota moneta fuit de [illegible] fuit factum fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et a [illegible] [illegible] Mandantesque dictis Dominicus Sagiator mihi Notario ut de predictis [illegible] conficere deberem publicum Instrumentum etcum omni meliori forma etc — —

1371. 10 Genajo. Denari assaggiati Moneta	289	di moneta di [illegible]	1371 26 Giugno [illegible]	195
24 Febrajo.	291		11 [illegible]	187.
. Feb.	267		1 agosto	218
ult. Feb.	239		26 Ott.	188.
15 [illegible]	281		24 Ott.	115
[illegible]	173		8 Nov.	207
Marca [illegible] [illegible]			8 Dec.	272.
6 maggio —	229		~~1372. 16 [illegible]~~	
30 Maggio	223.			

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1912

Collezione Guerra T. XXI. dai Protocolli di Gio. qm. Guglielmo not. di Cividale [illegible] presso la Civ. Bibl. di Udine.

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

[illegible]

[illegible]

[illegible] consentibus honorabilibus [illegible]

[illegible]

[illegible] ex pluribus.

[illegible]

i. i.
di
ia
nobis
salutem
& con=
um
iter
publi=
a;
inter
ipse=
ireco=
idius
ttaor=
gra
deat
a ad
reatar
in ipsa
cati
a dictam
rit.
vetario
die X

mensis Decembris. Ind^e XI.

Collezione Guerra t. XXV. dai Protocolli di Gio. … nod. di Cividale … presso la Civ. Bibl. di Udine?
[illegible]

[illegible] fuit Regium

[illegible] lxx [illegible] in [illegible]

[illegible] ipso [illegible] pro [illegible] romana

[illegible] quadraginta [illegible] prato [illegible]

[illegible]

[illegible] ut [illegible]

[illegible] →

[illegible]

1388. Ind. XI. 10 Decembre Cividale. Il Patr. d'Aq.a Giovanni di Moravia fa proclamare la nuova moneta di denari del valore di quattordici piccoli, con proibizione di trasportare fuori della Patria l'argento ed il bolzone.

Iohannes Dei gratia sancte sedis Aquilegensis Patriarcha, dilecto nobis ..... Gastaldioni nostro Civitatis Austrie vel ejus vicesgerenti salutem et gratiam nostram. Noveritis quod iuxta antiquissima iura et consuetudines Patriarcharum Aquilegensium predecessorum nostrorum monetam nostram, scilicet denarios in terra nostra Utini noviter cudi et fabricari fecimus, de qua moneta sive denariis sagium publicum et Aquenodorium fieri jussimus die veneris proxime ventura; Quare tibi harum tenore committimus, stricte mandantes quatenus die sabbati tunc immediate sequenti in locis consuetis terre nostre ibidem facias pro parte nostra voce preconia publice proclamari et mandari ut iuxta morem diutius observatum denarios ipsos ad rationem parvulorum quattuordecim pro quolibet expendere et recipere, sub obtentu gratie nostre quilibet teneatur. Et insuper quod nullus audeat et presumat argentum vel bulzonum de hac nostra patria ad patriam aliam quovismodo transferre, sed potius debeat et teneatur quilibet argentum et bulzonum hujusmodi monetario nostro in ipsa terra nostra Utini presentare, sibique dimittere precio condecenti. Et hoc sub amissionis ipsius argenti et bulzoni, quod contra dictum mandatum nostrum et ipsa proclamatione exportari forte contigerit. Cuius pene tercia pars nobis seu camere nostre, tercia ipsi monetario nostro et reliqua tercia accusanti volumus applicari.
Datum in nostro Patriarchali palatio nostre Civitatis Austrie die X mensis Decembris. Ind. XI.

Collezione Guerra T. XXI. dai Protocolli di Gio. qm Guglielmo not. di Cividale [illegible]
[illegible] presso la Civ. Bibl. di Udine?

15 Gennaio

1389, Udine [illegible] sub [illegible] Agost[illegible]

[illegible] fu il

M° Jacomo Faggio delle [illegible] M. Lenardo di Daniele [illegible] quod

erant pro marche quolibet [illegible] marcas 69 et [illegible] et denarios tres et

medium. Item argentum quod fuit affinatum ad ignem seu in igne de

uno quartirio [illegible] marcas 81 [illegible]

Not. Giacomo di Nicolò di Udine. [illegible]

di Udine

1387. 6 Febbrajo [illegible] al P. [illegible] d'Aquileja [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Agostino [illegible] Bruni [illegible]
[illegible] [illegible]

Reverendissime [illegible] Pater [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] commendato. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affectum.
[illegible] [illegible] et fidelis nostre [illegible] Reverende
Paternitati vestre ac [illegible] [illegible] [illegible] semper [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Paternitatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] factis [illegible] D. [illegible] [illegible]
factis ~~[illegible]~~ [illegible] et [illegible] Temporis [illegible] vestra Paternitatis [illegible]
[illegible] [illegible] conformari [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Paternitati [illegible] et petitione [illegible] [illegible] procedere
ad optinere beneficia [illegible] ad effectum [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
augmentum honoris et [illegible] persone [illegible] ~~Patrie~~ persone
Patrie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] [illegible] fautrice [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] S. Pape, [illegible] [illegible] ita quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Patriam [illegible] [illegible] [illegible] quiete. [illegible]
[illegible] quod [illegible] Patria [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
pro [illegible] Petro [illegible] [illegible] Ordinem [illegible] Constantie Provincie
[illegible] [illegible] R. D. Papa [illegible] promoveatur Episcopatum [illegible],
[illegible] quod [illegible] Prior [illegible] meruit [illegible] [illegible]
et honorem et [illegible] [illegible] diligimus, verum ante ipsarum litterarum

receptionem [illegible] suppliciter in plerumque [illegible] D. Pape pro [illegible] data
[illegible] Nobilibus [illegible] ad [illegible]
[illegible] perditum. [illegible] data hac [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] testamenta [illegible]
[illegible] fabbricam [illegible]
[illegible] nullam [illegible]
[illegible].

Datum [illegible] die VI [illegible] (XII) [illegible].

~~[illegible]~~

1394, 14 ottobre. ~~Cividale~~ Udine? - Sentenza del Saggiatore della moneta patriarcale, che dopo la morte del Patriarca la suddetta possa esser messa in corso.

Busta di Braggio notajo. Arch. Nott. Udine

A. d. 1394, ind. II, die XIIII in(trante) octobris, actum Utini in domo habitationis Zenobii monetarii, presentibus ser Tirrino de Artenea, Nicolussio aurifice q. Martini, Petro Baito q. Vani et aliis

Magister Dominicus aurifex de Brunaciis olim Officialis Domini Patriarche Johannis per eundem olim constitutum ad faciendum Saccium monete eiusdem olim Domini Patriarche, sententiavit post mortem eiusdem monetam die hodierna probatam per Saccium iuxta morem antiquitus observatum, quod post mortem Dominorum moneta que sculpta est possit publicari; sententiavit monetam presentis Saccii esse bonam, iustam et extimabilem iuxta pacta inter eundem olim Dominum nostrum et Zenobium habita prout in privilegiis dicti Domini nostri Domini Patriarche plene continetur etc. —

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] complexion [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] fabricata [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... [illegible] enfants [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible] plus [illegible] ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1510 [illegible]

[illegible] tenere [illegible] in moneta [illegible]

[illegible]

notum [illegible] providum [illegible]

[illegible] florencia [illegible] fabricandum nova [illegible]

[illegible]

[illegible] meritis exigentibus [illegible]

[illegible]

[illegible] viginti [illegible]

ginta videlicet quadraginta [illegible] ~~pro quoque~~ provincia vel abinde infra [illegible] ~~paulo vel modicum vel inveniendis infra prout decreverit~~ [illegible] uno [illegible]

[illegible]

[illegible] solito [illegible]

[illegible]

[illegible] pendente manitas sigillo [illegible] cum [illegible]

[illegible] vir. [illegible] potissime notoriam [illegible] ~~[illegible]~~ vie [illegible] ducatis [illegible]

[illegible] et [illegible] valuit

[illegible] citra et propterea [illegible]

[illegible] dicti magistri Zanobii [illegible]

[illegible] fabricare [illegible]

[illegible] eidem [illegible] Zanobio licentiam concedimus [illegible]

et [illegible]

parte [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] MDCCCLXXXIII [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (Lettera corresp.)

[illegible]

[illegible] CC.XXX [illegible]

[illegible]

[illegible] Dat [illegible]

[illegible] CCLXXXVIII [illegible]

[illegible]

[illegible] libri [illegible]

[illegible]

[illegible] Quare [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] in [illegible]

[illegible] MCCCCXXXVIII [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] die XIX [illegible] MCCCCXXXXIIII [illegible]

Johannes Tusara scripsit

[illegible]

MCCCCLXXXXVIII [illegible]

[illegible]

6

[illegible] de XIX [illegible] M[illegible]XXXVIII[illegible]

Johannes Susanna scripsit

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

1402. 12 e 30 Maggio – Deliberazioni del Consiglio di Udine sul saggio della moneta da proporsi al Parlamento.

Moneta

1402, die 12 maij (In pleno Consilio Terrae Utini) Supra propositis per DD. deputatos proponentes quomodo Dominus noster Patriarcha ordinavit auctoritate propria sine consilio compatriottarum ut fiant denarii et misit litteras suas consilio Utini mandans ut eligerent aliquos qui interessent confectioni sagii, quare cum hoc videretur eis extraneum comunicaverunt cum fratribus suis Civitatensibus videlicet Nicolao de Portis et Virgilio pro parte Comunitatis Civitatis Austriae transmissis et conclusum fuit inter ipsos quod hoc debeat proponi in Consilio Utinensi et Civitatensi ad determinandum quid utilius est pro patria vel ut fiant soldi an denarii, quare concludunt ut provideatur. Deliberatum fuit quod ambassiatores Utini conferant cum D. Tristano (de Savorgnano) et Dominis Civitatensibus in Portugruario et probent hoc diffiniri in Consilio Colloquii. Ann. 14, 325 t

1402, 30 maij (In consilio) Supra propositis per . . . . . deputatos (ad regimen Terrae Utini) ut provideatur de eligendo et deputando aliquos bonos viros qui una cum deputandis per Comitem Civitatis Austriae provideant quod soldi nunc cudantur sub meliori conditione quam cudantur ad presens si fieri potest: deliberatum est quod eligantur duo sufficientes ad conveniendum cum deputandis per Civitatenses et sic electi fuerunt M.r Jacobus de Montegnacho et ser Leonardus per electores.
Ib. 333 t.

1413, 25 Marzo Udine, Proclama del Patriarca d'Aquileja col quale
si fa noto che fu eseguito il saggio della nuova moneta e ordina
che da tutti sia accettata essendo stata riconosciuta buona.

Innotescat cuicumque persone qualiter cum hoc sit quod ad honorem ac reverentiam omnipotentis dei et sue gloriose genitricis virginis Marie ac pro fructu et comuni utilitate totius Patrie Fori Julii Illustris Princeps et Reverendissimus Dominus noster D. Ludovicus Dux de Deck et Sancte Sedis Aquilegensis dignissimus Patriarcha nuper ordinaverit et fieri fecerit monetam novam videlicet denarios secundum antiquam consuetudinem antiquorum dominorum patriarcharum et bonorum pastorum ac rectorum dicte Sancte Sedis Aquilegensis nec non secundum antiquum stilum et ordinem usitatum in dicta Patria et nunc dicta moneta fuerit sagiata et approbata hodierna die per magistrum ad id specialiter deputatum, que reperitur esse boni ponderis et fine lege argenti: ideo pro parte Reverendissimi Domini nostri Patriarche ego Dominicus preco mando cuicumque persone vicine et forensi et debeat recipere et expendere de dicta moneta pro denariis in ratione pro singulo parvulorum XIIII per totam dictam Patriam. Scientes quod quicumque contrafaciens huic proclamationi pro singula vice qua contrafecerit incurret et cadet in penam centum librarum denariorum applicandarum camere patriarchalis, que pena nullatenus remittetur eidem sic contrafacienti.
Datum Utini die Sabati XXV Martii. MCCCCXIII. Ind. VI.

Arch. Civ. Utini V. XIV, 195.

1415, 8 Febbrajo. Udine: Sentenza del Giudice delegato dal Patriarca d'Aquileja nella lega colla quale verano coniate 200 marche.

Moneta

1413. 3 Novembris. In consilio. Super propositis per ser Thomam Candidi camerarium Comunis supra facto denariorum novorum, qui non possunt expendi et quod nullus de patria vult recipere pro denariis et male etiam expenduntur in terra Utini, declarantem quomodo pridie quidam homo ibat querendo et volebat dare quatuor marchas denariorum pro quatuor marchis soldorum et non potuit habere soldos, ex quo cedit in magnum detrimentum terre Utini. Quare rogant super his provideri cum domino nostro Patriarcha, quod dicta moneta expendatur comuniter ~~Deliberatum fuit quod debebant mitti ambassiatores~~ per totam patriam vel mutetur.
Deliberatum fuit quod debebant mitti ambassiatores ad prefatum d. Patriarcham supra predictis informatos, qui instent quod idem Dominus noster Patriarcha provideat ita et taliter supra dicta moneta, quod terra nostra non patiatur detrimentum etc. Et sic electi fuerunt in ambassiatores ser Jacobus de Montegnaco et ser Gerardus de Gratacelliis.

Ann. Civ. Utini XIX. 218 t°

...tum Utini ... de Ca... de Gratazellis, ...ribus, ser Jacobo ...ellis. ... Brenaciis ... Patriarcham ...it et pronun... ...ie et moneta ...m et sufficien... ...eta et man... Quam sen...

...tentiam, declaracionem et pronunciacionem prefatus Ser Antonius de Cavalcantibus tanquam procurator prefati D. Patriarche laudavit et approbavit in omnibus et per totum. Et hoc tantum de ducentis marchis argenti ibidem approbatis iuxta dictam latam sententiam.

Dagli Atti di ... notajo di Udine
Arch. Not. Udine

1415, 8 Febbrajo. Udine. Sentenza del Giudice delegato dal Patriarca d'Aquileja sulla lega colla quale dovevano coniarsi 200 marche.

A. D. MCCCCXV, ind. die veneris VIII Februarii. Actum Utini in camera pete ser Ambrosii de Marchisinis magistri de la Zecha, presentibus providis ser Gerardo notario de Gratazellis, ser Dominico de Brunaciis, ser Antonio de Cavalcantibus, ser Jacobo q. ser Petri Bald de Florentia, ser Joanne de Uzellis.

Ibidem providus magister Dominicus aurifex de Brunaciis tamquam Judex per Rev. patrem D. Ludovicum Patriarcham Aquilegensem et dixit, declaravit, sententiavit et pronunciavit legam dicti ser Ambrosii magistri Zechie et monete ipsam monetam fore et esse bonam, ydoneam et sufficientem et de bona et sufficienti lega secundum pacta et mandata ac conventiones domini prefati Patriarche: Quam sententiam, declarationem et pronunciacionem prefatus ser Antonius de Cavalcantibus tamquam procurator prefati D. Patriarche laudavit et approbavit in omnibus et per totum. Et hoc tantum De Ducentis marchis arigenti ibidem approbatis iuxta dictam latam sententiam.

Dagli di Federico Zilotti notajo di Udine.

Arch. Not. Udine.

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE